

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ιστορικο-κοινωνική διερεύνηση της καθιέρωσης της ποινικής νομοθεσίας για τη χρήση “ναρκωτικών” στην Ελλάδα: ο ρόλος του Τύπου ως τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Ελευθερία Σούμπαση

Αθήνα, 2020

Τριμελής Επιτροπή

Αντώνιος Μαγγανάς, Ομότιμος Καθηγητής του Τμήματος Κοινωνιολογίας του Παντείου
Πανεπιστημίου (Επιβλέπων)

Ιωάννα Τσίγκανου, Ερευνήτρια Α΄ Βαθμίδας του Ε.Κ.Κ.Ε.

Βασιλική Βλάχου, Επίκουρος Καθηγήτρια του Τμήματος Κοινωνιολογίας του Παντείου
Πανεπιστημίου

Copyright © ΕλευθερίαΧ. Σούμπαση, 2020

Allrightsreserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διδακτορικής διατριβής
εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση,
αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης,
υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα.
Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διδακτορικής διατριβής για κερδοσκοπικό σκοπό
πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διδακτορικής διατριβής από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και
Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

στην οικογένειά μου

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	20
Κεφάλαιο 1 ^ο	27
Η καθιέρωση των νόμων	27
1.1 Η καθιέρωση των νόμων με βάση τη θεωρία της κοινωνικής συναίνεσης	27
1.2 Η πορεία προς τη θεωρητική ανάπτυξη της συγκρουσιακής οπτικής της καθιέρωσης των νόμων	30
1.3 Η κατανοητική θεωρητική οπτική της καθιέρωσης των νόμων	33
1.4 Η φαινομενολογική οπτική της κοινωνικής ευταξίας	36
1.5 Η ανάπτυξη της συγκρουσιακής οπτικής της καθιέρωσης των νόμων	37
1.5.1 Η συγκρουσιακή προσέγγιση του Μαρξ.	37
1.6 Η συγκρουσιακή οπτική	41
1.6.1 Η σύγκρουση στον δυτικό μαρξισμό.	46
1.6.2 Σύγκρουση σε νεομαρξιστικό πλαίσιο.	48
1.6.3 Πολιτισμική Σύγκρουση.	51
Κεφάλαιο 2 ^ο	54
Θεωρητική προσέγγιση των ΜΜΕ	54
2.1 ΜΜΕ και εξουσία	55
2.2 Κοινωνική επίδραση των ΜΜΕ	58
2.3 ΜΜΕ και κοινωνική συναίνεση	66
2.4 Ο τρόπος λειτουργίας των ΜΜΕ	70
2.4.1 Agenda-setting.	70
2.4.2 Μαρξιστικές και νεομαρξιστικές προσεγγίσεις της λειτουργίας των ΜΜΕ.	76
2.4.3 ΜΜΕ και ορισμός της πραγματικότητας.	82
2.5 ΜΜΕ και παρεκκλίνουσα συμπεριφορά	86
2.6 Η ιστορική εξέλιξη του Τύπου	89
2.7 Η εξέλιξη του Τύπου στην Ελλάδα	91

Κεφάλαιο 3 ^ο	95
Το φαινόμενο της εξαρτημένης (υπ)ανάπτυξης	95
3.1 Κοινωνιολογικές θεωρίες υπανάπτυξης	95
3.1.1 Αστικές αναπτυξιακές θεωρίες.	95
3.1.2 Μαρξιστικές και νεομαρξιστικές αναπτυξιακές θεωρίες.	97
3.1.3 Μαρξιστικές θεωρίες. Κλασσικές μαρξιστικές θεωρίες ιμπεριαλισμού.	97
3.1.4 Νεότερες μαρξιστικές θεωρίες.	98
Α. Θεωρίες ιμπεριαλισμού.	98
3.2 Διαδρομή και χαρακτηριστικά της εξαρτημένης υπανάπτυξης	103
3.3 Η περίπτωση της Ελλάδας: υπανάπτυξη και εξάρτηση	104
3.3.1 Εθνική ανεξαρτητοποίηση και οικονομικο-πολιτική εξάρτηση.	104
3.3.2 Η πορεία προς την εξάρτηση.	107
3.3.3 Ταξική σύγκρουση και κρατική καταστολή.	110
3.3.4 Πολιτική εξάρτηση.	112
Κεφάλαιο 4 ^ο	114
Για τα Ναρκωτικά	114
4.1.1 Για την κάνναβη ή χασίς.	114
4.1.2 Για το όπιο.	115
4.1.3 Για την κοκαΐνη.	116
4.1.4 Για την ηρωίνη.	116
4.2 Για τον ορισμό των ναρκωτικών	117
4.3 Για τις επιδράσεις των ναρκωτικών	118
4.4 Για τη σύνδεση χρήσης και εγκληματικότητας	121
4.5 Για τον κοινωνικό έλεγχο των ναρκωτικών	123
4.6 Για τη σύγκρουση και τη συναίνεση	128
Μέρος Β΄ Ο ρόλος του Τύπου στην καθιέρωση της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά	132
Κεφάλαιο 5 ^ο	132
5.1 Η διερεύνηση της εγκληματικότητας	132
5.2 Ο ρόλος του Τύπου στη διερεύνηση της εγκληματικότητας	133

Κεφάλαιο 6 ^ο	139
6.1 Η έρευνα: σκεπτικό- υπόθεση εργασίας- προβληματισμός-μεθοδολογία	139
6.2 Οι τέσσερις εφημερίδες του δείγματος	142
6.2.1 Ημερήσια εφημερίδα «Εμπρός».	144
6.2.2 Ημερήσια εφημερίδα «Σκριπ».	145
6.2.3 Ημερήσια εφημερίδα «Μακεδονία».	146
6.2.4 Ημερήσια εφημερίδα «Ριζοσπάστης».	146
Κεφάλαιο 7 ^ο	151
Τα θεμέλια της νομοθέτησης για το χασίς	151
7.1 Η διεθνής απαγόρευση των ναρκωτικών	151
7.2 Οι εμπορικές συμβάσεις	156
7.3 Ο ρόλος του Τύπου: Η κατασκευή της εικόνας του χρήστη χασίς	160
7.3.1 Ο κακοποιός χρήστης χασίς.	160
7.3.2 Ο βίαιος χρήστης χασίς.	163
7.3.3 Η επικινδυνότητα του χασίς.	163
7.3.4 Το χασίς στις φυλακές.	164
7.3.5 Ο περιθωριακός χρήστης χασίς.	166
7.3.6 Η παρέμβαση στη νομοθεσία.	167
7.3.7 Η υποστήριξη στην υπογραφή της εμπορικής σύμβαση Ελλάδας – Αιγύπτου.	172
7.4 Συζήτηση	176
Κεφάλαιο 8 ^ο	177
Η φορολόγηση του χασίς	177
8.1 Ο ρόλος του Τύπου: Η κατασκευή της επικινδυνότητας της χρήσης	181
8.1.1 Ο εγκληματίας χρήστης χασίς.	181
8.1.2 Ο απρόβλεπτος, βίαιος χρήστης χασίς.	191
8.1.3 Η διάδοση της χρήσης.	195
8.1.4 Ο περιθωριακός χρήστης χασίς.	195
8.1.5 Η παρέμβαση στη νομοθεσία.	200
8.2 Συζήτηση	205
Κεφάλαιο 9 ^ο	206
Η ποινικοποίηση του χασίς	206

9.1 Ο ρόλος του Τύπου (περίοδος 1915 έως 1932)	209
9.1.1 Ο εγκληματίας χρήστης χασίς	209
9.1.2 Ο παραιτημένος, περιθωριακός χρήστης χασίς.	215
9.1.3 Το χασίς στις φυλακές.	223
9.1.4 Η ανήθικη γυναίκα χρήστης χασίς	226
9.1.5 Τα επικίνδυνα ναρκωτικά: οι επιδράσεις και οι συνέπειες του χασίς	231
9.1.6 Παρέμβαση στη νομοθεσία.	236
9.1.7 Κριτική στη νομοθεσία.	241
9.1.8 Η διάδοση του χασίς.	243
9.2 Συζήτηση	253
Κεφάλαιο 10 ^ο	254
Ηρωίνη και κοκαΐνη	254
10.1.1 Η νομοθεσία για την ηρωίνη και την κοκαΐνη (δεκαετία του 1920).	254
10.1.2 Η νομοθεσία για την ηρωίνη και την κοκαΐνη (περίοδος 1930-1935).	258
10.1.3 Η νομοθεσία για την ηρωίνη και την κοκαΐνη (περίοδος 1936- 1940).	266
10.2 Ο ρόλος του Τύπου: Η κατασκευή της ασθένειας της χρήσης	270
10.2.1 Ο εγκληματίας χρήστης και ο ηθικός αυτουργός έμπορος.	270
10.2.2 Τα επικίνδυνα ναρκωτικά.	274
10.2.2.1 Διάδοση στην αστική τάξη.	275
10.2.2.2 Βλαπτική επίδραση.	287
10.2.2.3 Πνευματική επίδραση.	288
10.2.2.4 Ο ασθενής χρήστης.	289
10.2.2.5 Κίνδυνος για τη ζωή.	296
10.2.2.6 Αυτοκτονία.	298
10.2.2.7 Κοινωνικός ξεπεσμός/κοινωνικό μίσμα .	301
10.2.3 Πολιτισμική επέλαση.	303
10.2.4 Παρέμβαση στη νομοθεσία.	305
10.2.4.1 Η εμπειρία από το εξωτερικό.	305
10.2.4.2 Κριτική στη νομοθεσία.	311
10.2.5 Ο ανήθικος χρήστης.	321
10.2.6 Διάδοση ναρκωτικών.	334
10.3 Συζήτηση	358
Κεφάλαιο 11 ^ο	359
Ριζοσπάστης: Ο ιδιαίτερος ρόλος της εφημερίδας	359
11.1 Χασίς	359
11.1.1 Ο προλετάριος εγκληματίας χρήστης.	359

11.1.2 Το στερεότυπο του βίαιου χρήστη.	361
11.1.3 Οι συνέπειες της χρήσης χασίς.	362
11.1.4 Ο φυλακισμένος εξαθλιωμένος χρήστης.	364
11.1.5 Ο λούμπεν χρήστης.	365
11.1.6 Ο καθοριστικός ρόλος του καπιταλισμού.	371
11.1.7 Ο κίνδυνος για τη στρέβλωση της ταξικής σύγκρουσης.	377
11.1.8 Η παρέμβαση στη νομοθεσία.	379
11.1.9 Ο ρόλος της διαφθοράς του συστήματος.	382
11.2 Ηρωίνη, κοκαΐνη	385
11.2.1 Ο σκλάβος χρήστης.	385
11.2.2 Ο φυλακισμένος εξαθλιωμένος χρήστης.	387
11.2.3 Ο καθοριστικός ρόλος του καπιταλισμού.	390
11.2.4 Παρέμβαση στη νομοθεσία.	393
11.2.5 Η διάδοση των ναρκωτικών.	396
11.3 Συζήτηση	400
Μέρος Γ΄	402
Κεφάλαιο 12 ^ο	402
Τελικά Συμπεράσματα	402
Βιβλιογραφικές αναφορές	410
Ελληνόγλωσσες	410
Ξενόγλωσσες	418
Παράρτημα 1	422
Παράρτημα 2	423

Πίνακες

Πίνακας 7.1:Σκριπ, 11/9/1902, δημοσιογραφική έρευνα	161
Πίνακας 7.2:Σκριπ, 11/9/1902, δημοσιογραφική έρευνα	161
Πίνακας 7.3:Σκριπ, 15/9/1905, είδηση	163
Πίνακας 7.4: Σκριπ, 11/9/1902, δημοσιογραφική έρευνα	163
Πίνακας 7.5:Σκριπ, 13/9/1902, δημοσιογραφική έρευνα	164
Πίνακας 7.6:Σκριπ, 12/12/1902, είδηση	164
Πίνακας 7.7:Σκριπ, 22/7/1903, άρθρο	165
Πίνακας 7.8:Σκριπ, 14/3/1904, είδηση	165
Πίνακας 7.9:Σκριπ, 7/7/1904, άρθρο	166
Πίνακας 7.10:Σκριπ, 11/9/1902, δημοσιογραφική έρευνα	166
Πίνακας 7.11:Σκριπ, 13/9/1902, δημοσιογραφική έρευνα	167
Πίνακας 7.12:Σκριπ, 13/9/1902, δημοσιογραφική έρευνα	169
Πίνακας 7.13:Σκριπ, 4/8/1903, είδηση	170
Πίνακας 7.15:Σκριπ, 7/7/1904, άρθρο	171
Πίνακας 7.18:Σκριπ, 24/10/1905	175
Πίνακας 8.1:Σκριπ, 12/6/1908, άρθρο	182
Πίνακας 8.2:Σκριπ, 10/11/1908, άρθρο	182
Πίνακας 8.3:Σκριπ, 11/11/1908, άρθρο	182
Πίνακας 8.4:Σκριπ, 4/2/1909, είδηση	184
Πίνακας 8.5:Σκριπ, 2/5/1909, άρθρο	185
Πίνακας 8.7:Σκριπ 10/12/1909, άρθρο	186
Πίνακας 8.8:Σκριπ, 28/4/1912, είδηση	187
Πίνακας 8.9:Σκριπ, 21/8/1912, είδηση	188
Πίνακας 8.10:Εμπρός, 28/8/1912, είδηση	189
Πίνακας 8.11:Εμπρός, 18/12/1915, χρονογράφημα	190
Πίνακας 8.12:Σκριπ, 7/12/1909, άρθρο	192
Πίνακας 8.13:Σκριπ, 13/4/1911, είδηση	192
Πίνακας 8.14:Σκριπ, 14/7/1911, είδηση	193
Πίνακας 8.15:Σκριπ, 28/4/1912, είδηση	194
Πίνακας 8.16:Σκριπ, 14/8/1912, είδηση	194
Πίνακας 8.17:Εμπρός, 20/8/1912, είδηση	194
Πίνακας 8.18:Εμπρός, 9/2/1913, είδηση	194
Πίνακας 8.19:Εμπρός, 17/8/1914, είδηση.....	195
Πίνακας 8.20:Σκριπ, 6/8/1909, είδηση	195
Πίνακας 8.21:Σκριπ, 2/5/1909, άρθρο	195
Πίνακας 8.22: Σκριπ, 6/8/1909, άρθρο	196
Πίνακας 8.23: Σκριπ, 28/10/1909, άρθρο	198
Πίνακας 8.24: Σκριπ, 21/8/1912, άρθρο	199
Πίνακας 8.25:Εμπρός, 12/6/1914, χρονογράφημα	199
Πίνακας 8.26:Σκριπ, 25/4/1915, είδηση	200
Πίνακας 8.27:21/7/1915, χρονογράφημα.....	200
Πίνακας 8.28: Σκριπ, 12/6/1908, άρθρο	201

Πίνακας 8.29: Σκριπ, 10/12/1909, άρθρο	201
Πίνακας 8.30:Εμπρός, 12/4/1911, άρθρο	202
Πίνακας 8.31:Σκριπ, 21/8/1912, άρθρο	202
Πίνακας 8.32:Σκριπ, 12/1/1914, είδηση	203
Πίνακας 8.33:Σκριπ, 12/2/1915, άρθρο	203
Πίνακας 8.34:Εμπρός, 18/12/1915, άρθρο	204
Πίνακας 9.1: Σκριπ, 4/4/1917, είδηση	210
Πίνακας 9.2:Εμπρός, 25/2/1925, είδηση	210
Πίνακας 9.3: Σκριπ, 20/7/1928, επιστολή.....	210
Πίνακας 9.4:Σκριπ, 6/9/1928, είδηση	212
Πίνακας 9.5: Εμπρός, 3/1/1929, άρθρο	212
Πίνακας 9.6: Μακεδονία, 1/7/1929, άρθρο	214
Πίνακας 9.7: Σκριπ, 22/5/1930, είδηση	214
Πίνακας 9.8: Εμπρός, 27/9/1921, είδηση	215
Πίνακας 9.9: Μακεδονία, 15/4/1925, άρθρο	216
Πίνακας 9.10: Σκριπ, 8/7 /1926, χρονογράφημα	217
Πίνακας 9.11: Μακεδονία, 6/9/1929, άρθρο	217
Πίνακας 9.12: Μακεδονία, 1/7/1929, άρθρο	218
Πίνακας 9.13: Μακεδονία, 15/8/1929, άρθρο	220
Πίνακας 9.14: Μακεδονία, 14/10/1929, άρθρο	220
Πίνακας 9.15: Σκριπ, 17/11/1929, ρεπορτάζ	221
Πίνακας 9.16: Μακεδονία, 17/1/1931, είδηση	222
Πίνακας 9.17: Μακεδονία, 31/5/1931, άρθρο	223
Πίνακας 9.18: Σκριπ, 8/4/1916, είδηση - άρθρο	224
Πίνακας 9.19: Μακεδονία, 29/5/1931, άρθρο	224
Πίνακας 9.20: Μακεδονία, 30/5/1931, άρθρο	224
Πίνακας 9.21: Μακεδονία, 31/5/1931, άρθρο	225
Πίνακας 9.22: Μακεδονία, 1/6/1931, άρθρο	225
Πίνακας 9.23: Μακεδονία 2/6/1931, άρθρο	225
Πίνακας 9.24: Μακεδονία, 13/11/1931, άρθρο	225
Πίνακας 9.25:Μακεδονία, 25/1/1932, άρθρο	226
Πίνακας 9.26: Εμπρός, 25/2/1921, άρθρο	227
Πίνακας 9.27: Εμπρός, 8/12/1926, άρθρο	228
Πίνακας 9.28: Εμπρός, 27/1/1929, άρθρο	230
Πίνακας 9.29: Μακεδονία, 18/7/1931, άρθρο	231
Πίνακας 9.30: Σκριπ, 15/3/1926, είδηση	232
Πίνακας 9.31: Σκριπ, 28/8/1926, άρθρο	232
Πίνακας 9.32:Μακεδονία, 15/9/1926, άρθρο	233
Πίνακας 9.33:Μακεδονία, 1/6/1928, άρθρο	233
Πίνακας 9.34: Μακεδονία, 27/1/1929, άρθρο	234
Πίνακας 9.35: Μακεδονία, 9/7/1929, άρθρο	234
Πίνακας 9.36: Εμπρός, 8/5/1930, άρθρο	234
Πίνακας 9.37: Μακεδονία, 5/1/1932, άρθρο	236
Πίνακας 9.38: Σκριπ, 4/4/1917, άρθρο	237

Πίνακας 9.43: Σκριπ, 4/4/1917, είδηση	243
Πίνακας 9.44: Σκριπ, 13/7/1922, είδηση	243
Πίνακας 9.45: Εμπρός, 27/7/1926, είδηση	244
Πίνακας 9.46: Εμπρός, 28/5/1928 β, είδηση	244
Πίνακας 9.47: Εμπρός, 15/6/1928, είδηση	245
Πίνακας 9.48: Εμπρός, 16/6/1928, είδηση	245
Πίνακας 9.49: Εμπρός, 22/7/1928, είδηση	245
Πίνακας 9.50: Μακεδονία, 13/11/1928, άρθρο	246
Πίνακας 9.51: Εμπρός, 2/10/1928, είδηση	246
Πίνακας 9.52: Εμπρός, 4/10/1928, είδηση	246
Πίνακας 9.53: Εμπρός, 6/10/1928, είδηση	247
Πίνακας 9.54: Εμπρός, 5/11/1928, είδηση	247
Πίνακας 9.55: Εμπρός, 17/11/1928, είδηση	247
Πίνακας 9.56: Εμπρός, 18/12/1929, είδηση	248
Πίνακας 9.57: Εμπρός, 12/8/1930, είδηση	248
Πίνακας 9.58: Μακεδονία, 4/11/1930, είδηση	249
Πίνακας 9.59: Μακεδονία, 21/11/1930, είδηση	249
Πίνακας 9.60: Μακεδονία, 17/1/31, είδηση	250
Πίνακας 9.61: Μακεδονία, 14/2/1931, είδηση	250
Πίνακας 9.62: Μακεδονία, 15/4/1931, είδηση	250
Πίνακας 9.63: Μακεδονία, 19/6/1931, είδηση	251
Πίνακας 9.64: Μακεδονία, 13/8/1931, είδηση	251
Πίνακας 9.65: Μακεδονία, 25/8/1931, είδηση	251
Πίνακας 9.66: Μακεδονία, 25/8/1932, είδηση	252
Πίνακας 10.1: Μακεδονία, 11/12/1926, είδηση	270
Πίνακας 10.2: Σκριπ, 17/11/1929, ρεπορτάζ	271
Πίνακας 10.3: Εμπρός, 17/11/1929, άρθρο	271
Πίνακας 10.4: Μακεδονία, 26/9/1931, άρθρο	273
Πίνακας 10.5: Μακεδονία, 15/8/1932, άρθρο	273
Πίνακας 10.6: Μακεδονία, 11/12/1912, άρθρο	275
Πίνακας 10.7: Σκριπ, 4/10/1915, άρθρο	275
Πίνακας 10.8: Σκριπ, 19/11/1923, άρθρο	276
Πίνακας 10.10: Σκριπ, 28/8/1927, άρθρο	277
Πίνακας 10.12: Εμπρός, 8/5/1830, άρθρο	278
Πίνακας 10.13: Εμπρός, 7/7/1930, άρθρο	280
Πίνακας 10.14: Μακεδονία, 14/11/1931, άρθρο	283
Πίνακας 10.15: Μακεδονία, 7/6/1932, άρθρο	283
Πίνακας 10.16: Μακεδονία, 9/10/1932, άρθρο	285
Πίνακας 10.17: Μακεδονία, 15/11/1920, άρθρο	287
Πίνακας 10.18: Μακεδονία, 27/6/1926, άρθρο	287
Πίνακας 10.19: Μακεδονία, 3/5/1931, άρθρο	287
Πίνακας 10.20: Μακεδονία, 18/11/1927, άρθρο	288
Πίνακας 10.21: Μακεδονία, 24/11/1931, άρθρο	288
Πίνακας 10.22: Μακεδονία, 15/8/1932, άρθρο	289

Πίνακας 10.23: Σκριπ, 19/11/1923, άρθρο	290
Πίνακας 10.24: Εμπρός, 28/2/1929, άρθρο	292
Πίνακας 10.25: Εμπρός, 26/3/1929, άρθρο	293
Πίνακας 10.26: Μακεδονία, 22/7/1931, άρθρο	294
Πίνακας 10.27: Μακεδονία, 2/4/1932, είδηση - άρθρο	294
Πίνακας 10.28: Σκριπ, 17/4/1926, είδηση - άρθρο	296
Πίνακας 10.29: Εμπρός, 26/9/1930, άρθρο	296
Πίνακας 10.30: Σκριπ, 24/1/1928, είδηση	298
Πίνακας 10.31: Σκριπ, 28/5/1928, άρθρο	298
Πίνακας 10.32: Μακεδονία, 11/12/1930, άρθρο	299
Πίνακας 10.33: Μακεδονία, 14/11/1931, άρθρο	299
Πίνακας 10.34: Μακεδονία, 15/11/1931, άρθρο	300
Πίνακας 10.35: Μακεδονία, 24/11/1931, είδηση	301
Πίνακας 10.36: Εμπρός, 26/3/1929, άρθρο	301
Πίνακας 10.37: Μακεδονία, 24/11/1932, άρθρο	303
Πίνακας 10.38: Εμπρός, 20/11/1929, άρθρο	303
Πίνακας 10.39: Μακεδονία, 31/7/1932, άρθρο	305
Πίνακας 10.40: Εμπρός, 8/5/1923, άρθρο	306
Πίνακας 10.41: Εμπρός, 18/11/1924, άρθρο	307
Πίνακας 10.42: Μακεδονία, 21/11/1925, άρθρο	307
Πίνακας 10.43: Σκριπ, 17/4/1926, ρεπορτάζ	308
Πίνακας 10.44: Σκριπ, 10/10/1928, είδηση	309
Πίνακας 10.45: Εμπρός, 11/8/1929, άρθρο	310
Πίνακας 10.46: Εμπρός, 25/9/1929, άρθρο	311
Πίνακας 10.47: Μακεδονία, 23/10/1926, άρθρο	311
Πίνακας 10.48: Μακεδονία, 11/11/1927, άρθρο	312
Πίνακας 10.49: Εμπρός, 28/2/1929, άρθρο	313
Πίνακας 10.50: Εμπρός, 26/3/1929, άρθρο	314
Πίνακας 10.51: Εμπρός, 4/6/1929, άρθρο	314
Πίνακας 10.52: Μακεδονία, 17/10/1929, άρθρο	317
Πίνακας 10.53: Εμπρός, 17/11/1929, άρθρο	317
Πίνακας 10.54: Εμπρός, 10/3/1930, άρθρο	319
Πίνακας 10.55: Εμπρός, 21/9/1929, είδηση	320
Πίνακας 10.56: Εμπρός, 25/9/1930, είδηση	320
Πίνακας 10.57: Μακεδονία, 27/8/1925, άρθρο	321
Πίνακας 10.58: Μακεδονία, 16/9/1932, άρθρο	322
Πίνακας 10.59: Μακεδονία, 26/8/1932, άρθρο	323
Πίνακας 10.60: Μακεδονία, 16/12/1932, άρθρο	325
Πίνακας 10.61: Μακεδονία, 11/12/1912, άρθρο	327
Πίνακας 10.62: Μακεδονία, 21/11/1925, άρθρο	329
Πίνακας 10.63: Μακεδονία, 5/2/1926, άρθρο	329
Πίνακας 10.64: Εμπρός, 19/10/1928, άρθρο	330
Πίνακας 10.65: Εμπρός, 26/3/1929, άρθρο	330
Πίνακας 10.66: Μακεδονία, 26/10/1931, άρθρο	332

Πίνακας 10.67: Μακεδονία, 23/2/1932, άρθρο	333
Πίνακας 10.68:Μακεδονία, 18/1/1932, άρθρο	334
Πίνακας 10.69: Σκριπ, 9/4/1915, είδηση	334
Πίνακας 10.70:Σκριπ, 19/11/1923, άρθρο	335
Πίνακας 10.71:Εμπρός, 11/11/1925, άρθρο	335
Πίνακας 10.72: Μακεδονία, 15/4/1925, άρθρο	335
Πίνακας 10.73: Μακεδονία, 11/9/1925, είδηση	336
Πίνακας 10.74: Μακεδονία, 21/11/1925, είδηση	337
Πίνακας 10.75: Σκριπ, 17/4/1926, είδηση	337
Πίνακας 10.76: Σκριπ, 24/4/1926, είδηση	337
Πίνακας 10.77: Σκριπ, 1/8/1927, είδηση	338
Πίνακας 10.78: Εμπρός, 18/3/1928, είδηση	338
Πίνακας 10.79: Εμπρός, 28/5/1928, είδηση	338
Πίνακας 10.80: Εμπρός, 30/5/1928, είδηση	339
Πίνακας 10.81: Σκριπ, 3/7/1928, είδηση	339
Πίνακας 10.82: Μακεδονία, 17/8/1928, είδηση	339
Πίνακας 10.83: Εμπρός, 5/10/1928, είδηση	340
Πίνακας 10.84: Εμπρός, 15/10/1928, είδηση	340
Πίνακας 10.85: Εμπρός, 25/10/1928, είδηση	341
Πίνακας 10.86: Μακεδονία, 13/11/1928, άρθρο	341
Πίνακας 10.87: Εμπρός, 17/2/1929, είδηση	342
Πίνακας 10.88: Σκριπ, 15/3/1929, είδηση	342
Πίνακας 10.89: Εμπρός, 4/6/1929, είδηση	342
Πίνακας 10.90: Σκριπ, 21/7/1929, είδηση	343
Πίνακας 10.91: Εμπρός, 15/9/1929, είδηση	344
Πίνακας 10.92: Εμπρός, 21/10/1929, είδηση	344
Πίνακας 10.93: Σκριπ, 9/11/1929, είδηση	345
Πίνακας 10.94: Σκριπ, 12/11/1929, είδηση	345
Πίνακας 10.95: Εμπρός, 14/11/1929, είδηση	346
Πίνακας 10.96: Μακεδονία, 30/12/1929, είδηση	346
Πίνακας 10.97: Σκριπ, 7/2/1930, είδηση	347
Πίνακας 10.98: Εμπρός, 5/1/1930, είδηση	347
Πίνακας 10.99: Εμπρός, 27/1/1930, είδηση	348
Πίνακας 10.100:Σκριπ, 7/2/1930, Είδηση	348
Πίνακας 10.101: Εμπρός, 10/3/1930, άρθρο	348
Πίνακας 10.102: Εμπρός. 5/4/1930, άρθρο	349
Πίνακας 10.103: Εμπρός, 7/7/1930, άρθρο	350
Πίνακας 10.104: Εμπρός, 11/4/1930, είδηση	351
Πίνακας 10.105: Εμπρός, 8/5/1930, είδηση	351
Πίνακας 10.106: Μακεδονία, 21/7/1930, είδηση	352
Πίνακας 10.107: Εμπρός, 13/8/1930, είδηση	352
Πίνακας 10.108:Μακεδονία, 13/9/1930, είδηση	352
Πίνακας 10.109: Μακεδονία, 21/10/1930, είδηση	353
Πίνακας 10.110: Εμπρός, 12/11/1930, είδηση	353

Πίνακας 10.111: Μακεδονία, 10/7/1931, άρθρο	354
Πίνακας 10.112: Μακεδονία 6/9/1931, είδηση	354
Πίνακας 10.113: Μακεδονία, 19/9/1931, είδηση	355
Πίνακας 10.114: Μακεδονία, 28/10/1931, είδηση	356
Πίνακας 10.115: Μακεδονία, 28/3/1932, είδηση	356
Πίνακας 10.116: Μακεδονία, 24/6/1932, είδηση	357
Πίνακας 11.1: Ριζοσπάστης, 10/7/1935, άρθρο	359
Πίνακας 11.2: Ριζοσπάστης, 2/2/1936, άρθρο	360
Πίνακας 11.3: Ριζοσπάστης, 18/6/1932, άρθρο	361
Πίνακας 11.4: Ριζοσπάστης, 17/10/1929, άρθρο	362
Πίνακας 11.5: Ριζοσπάστης, 4/6/1933, άρθρο	364
Πίνακας 11.6: Ριζοσπάστης, 4/7/1931, άρθρο	365
Πίνακας 11.7: Ριζοσπάστης, 4/6/1933, άρθρο	365
Πίνακας 11.8: Ριζοσπάστης, 13/6/1932, είδηση	366
Πίνακας 11.9: Ριζοσπάστης, 11/8/1932, άρθρο	367
Πίνακας 11.10: Ριζοσπάστης, 20/4/1933, άρθρο	369
Πίνακας 11.11: Ριζοσπάστης, 22/8/1935, άρθρο	370
Πίνακας 11.12: Ριζοσπάστης, 10/7/1935, άρθρο	371
Πίνακας 11.13: Ριζοσπάστης, 12/1/1936, άρθρο	373
Πίνακας 11.14: Ριζοσπάστης, 2/2/1936, άρθρο	374
Πίνακας 11.15: Ριζοσπάστης, 16/2/1936, άρθρο	375
Πίνακας 11.16: Ριζοσπάστης, 12/4/1936, άρθρο	377
Πίνακας 11.17: Ριζοσπάστης, 6/3/1933, είδηση	378
Πίνακας 11.18: Ριζοσπάστης, 21/3/1933, επιστολή	378
Πίνακας 11.19: Ριζοσπάστης, 1/7/1925, είδηση	380
Πίνακας 11.20: Ριζοσπάστης, 12/4/1936, άρθρο	380
Πίνακας 11.21: Ριζοσπάστης, 22/8/1935, άρθρο	381
Πίνακας 11.22: Ριζοσπάστης, 23/4/1936, άρθρο	382
Πίνακας 11.23: Ριζοσπάστης, 29/6/1930, είδηση	383
Πίνακας 11.24: Ριζοσπάστης, 16/2/1933, άρθρο	383
Πίνακας 11.25: Ριζοσπάστης, 4/4/1933, άρθρο	383
Πίνακας 11.26: Ριζοσπάστης, 27/2/1934, άρθρο	384
Πίνακας 11.27: Ριζοσπάστης, 1/9/1928, είδηση	385
Πίνακας 11.28: Ριζοσπάστης, 26/3/1932, άρθρο	386
Πίνακας 11.29: Ριζοσπάστης, 16/2/1936, άρθρο	387
Πίνακας 11.30: Ριζοσπάστης, 17/10/1929, άρθρο	387
Πίνακας 11.31: Ριζοσπάστης, 6/2/1932, άρθρο	388
Πίνακας 11.32: Ριζοσπάστης, 2/2/1936, άρθρο	389
Πίνακας 11.33: Ριζοσπάστης, 28/3/1936, άρθρο	390
Πίνακας 11.34: Ριζοσπάστης, 6/1/1930, άρθρο	391
Πίνακας 11.35: Ριζοσπάστης, 26/3/1932, άρθρο	392
Πίνακας 11.36: Ριζοσπάστης, 9/12/1929, άρθρο	393
Πίνακας 11.37: Ριζοσπάστης, 2/5 ή 5/2/1933, άρθρο	394
Πίνακας 11.38: Ριζοσπάστης, 5/6/1936, άρθρο	394

Πίνακας 11.39: Ριζοσπάστης, 12/1/1936, άρθρο	395
Πίνακας 11.40: Ριζοσπάστης, 1/6/1936, άρθρο	396
Πίνακας 11.41: Ριζοσπάστης, 23/6/1929, άρθρο	397
Πίνακας 11.42: Ριζοσπάστης, 15/9/1929, είδηση	398
Πίνακας 11.43: Ριζοσπάστης, 6/1/1930, είδηση	399
Πίνακας 11.44: Ριζοσπάστης, 26/3/1932, άρθρο	399
Πίνακας 11.45: Ριζοσπάστης, 6/5/1936, είδηση	400

Περίληψη

Σκοπός της παρούσης μελέτης είναι η ανάδειξη των συγκρουσιακών στοιχείων στη διαδικασία καθιέρωσης της νομοθεσίας για τη χρήση ναρκωτικών στην Ελλάδα, κυρίως μέσα από τη διερεύνηση του ρόλου του Τύπου ως προς την εκμαίευση της κοινωνικής συναίνεσης για την αναγκαιότητα της σχετικής νομοθέτησης. Το έγκλημα αποτελεί συνέπεια της επίσημης κοινωνικής αντίδρασης, που εκφράζεται με τον ποινικό νόμο, και ως εκ τούτου η διερεύνησή του μετατρέπεται σε διερεύνηση των σχέσεων και των συστημάτων κυριαρχίας και επιβολής των νομικών κανόνων.

Σύμφωνα με την ερευνητική υπόθεση, η ποινικοποίηση των ναρκωτικών δεν προέκυψε ως αποτέλεσμα μιας γενικευμένης κοινωνικής απαίτησης για την καταπολέμηση ενός διαπιστωμένου κοινωνικού προβλήματος, αλλά ως απόρροια της δραστηριοποίησης ισχυρών κοινωνικών δυνάμεων στο πλαίσιο μιας εγγενούς για το καπιταλιστικό σύστημα πολυεπίπεδης κοινωνικής σύγκρουσης, που αποτελεί στοιχείο της αστικής δημοκρατίας.

Η καταγεγραμμένη κοινωνικοϊστορική διαδικασία νομοθέτησης για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα καταδεικνύει τον καθοριστικό ρόλο των έξωθεν της χώρας επιδράσεων στο πλαίσιο της αποικιοκρατίας της περιόδου, αναδεικνύοντας την αναλυόμενη στην παρούσα μελέτη οικονομική και πολιτική εξάρτηση της χώρας ως ικανό παράγοντα για την αποδοχή και υιοθέτηση της σχετικής κατασταλτικής πολιτικής από το ελληνικό κράτος. Το κράτος ως εξουσιοδοτημένος εκφραστής της πολιτικά οργανωμένης κοινωνίας επιβάλλεται στις κοινωνικές ομάδες που στερούνται δυνατότητας προσδιορισμού της κοινωνικής πραγματικότητας, χαρακτηρίζοντας τη συμπεριφορά τους εγκληματική. Μέσω της πολιτικής επιβολής των κοινωνικών κανόνων, οι κυρίαρχες κοινωνικές ομάδες καθιστούν συλλογικά αποδεκτές τις αξίες και τους κοινωνικούς στόχους που εκφράζουν τα δεδομένα εκ των συνθηκών συμφέροντά τους, παγιώνοντας την κυριαρχία τους.

Η απαραίτητη για την αναπαραγωγή του κοινωνικού συστήματος κοινωνική συναίνεση ως προς την αναγκαιότητα της θέσπισης των κοινωνικών κανόνων για τα ναρκωτικά, στο πλαίσιο της αστικής δημοκρατικής κοινωνίας, διασφαλίζεται μέσω της ιδεολογικής χειραγώγησης της μάζας για την αποδοχή μιας κοινωνικά κατασκευασμένης κοινωνικής ομαλότητας και κανονικότητας, η οποία, παρότι δεν εμπεριέχει στοιχεία καταναγκασμού, δεν ανατρέπει τον συγκρουσιακό χαρακτήρα της

διαδικασίας καθιέρωσης της νομοθεσίας. Αντίθετα, αποτελεί έκφανση της κυριαρχίας των ισχυρών, καθώς είναι προϊόν των σχέσεων εξουσίας μεταξύ των υφιστάμενων κοινωνικών ομάδων. Το κράτος ως πανίσχυρος πρωταρχικός ερμηνευτής της νομοθεσίας θεμελιώνει το στερεότυπο για τον χρήστη και τη χρήση ναρκωτικών, που αποτελεί το νομιμοποιητικό έρεισμα της επίσημης κοινωνικής αντίδρασης, διαμορφώνοντας το απαραίτητο συναινετικό κλίμα για την αναπαραγωγή του κοινωνικού συστήματος στις αστικές δημοκρατίες, και ο Τύπος, ως δευτερεύων ερμηνευτής της νομοθεσίας, σε ρόλο ιδεολογικού μηχανισμού αναπαραγωγής του κοινωνικού συστήματος, συμβάλλει καταλυτικά στην εδραίωση της κοινωνικής συναίνεσης. Η παρουσίαση της χρήσης ναρκωτικών από τον Τύπο αποδεικνύεται πολιτική διαδικασία, η οποία, καθώς διαμεσολαβεί ανάμεσα στο κοινό και τη χρήση ναρκωτικών μέσω της γλώσσας, συμβάλλει στη σύνθεση της συλλογικής στερεοτυπικής γνώσης για τη χρήση ναρκωτικών ως παρεκκλίνουσα συμπεριφορά και για τον χρήστη ως παρεκκλίνοντα γνώση που εφαρμόζεται στη ρύθμιση της συμπεριφοράς των ατόμων, εμπεριέχοντας τις εξουσιαστικές συγκρουσιακές σχέσεις που την καθιέρωσαν.

Λέξεις κλειδιά: Ναρκωτικά, Νομοθεσία, Ελλάδα, Τύπος, Κοινωνική σύγκρουση

Τίτλος στα αγγλικά: “Socio-historical investigation on the establishment of criminal law on drug use in Greece: the role of the Press until the 2nd World War.”

Abstract

The purpose of this study is to highlight the conflicting elements in the process of the establishment of law on drug use in Greece, mainly through the investigation of the role of the Press in eliciting social consensus on the necessity for relevant legislation. Crime is a consequence of the formal societal reaction, expressed by criminal law, and therefore its investigation turns into an investigation of the relations and systems of dominance and enforcement of legal rules.

According to the research hypothesis, the criminalisation of drugs did not emerge as a result of a generalised social demand to combat a detected social problem, but as a consequence of the activation of powerful social forces in the context of a multi-layered social conflict inherent in the capitalist system, which is an element of a bourgeois democracy.

The recorded socio-historical process of drug legislation in Greece demonstrates the crucial role of influence from other countries during their colonial period, highlighting the economic and political dependence of the country, analysed in the present study, as a competent factor for the acceptance and adoption of the relevant political repression by the Greek state. The state, as the authorised mouthpiece of a politically organised society, exercises authority over social groups that lack the ability to determine social reality by characterising their behaviour as criminal. Through the political enforcement of social rules, the dominant social groups establish the collective acceptance of values and social goals, which express their interests under the given circumstances, whereby they consolidate their dominance.

The necessary for the reproduction of the social system social consensus as to the necessity of establishing social rules for drugs, in the context of a bourgeois democratic society, is ensured through the ideological manipulation of the masses in order to accept a socially constructed social normality and regularity, which, although it does not contain elements of compulsion, does not overturn the conflicting nature of the process of law establishment. On the contrary, it is a manifestation of the dominance of the powerful, as it results from the power relations between the existing social groups. The state, as an all-powerful primary interpreter of the law, establishes the stereotype towards the user and the use of drugs, which is the legalisation grounds

of the formal societal reaction, forming the necessary consensual climate for the reproduction of the social system in the bourgeois democracies, and the Press as a secondary interpreter of the law, in the role of an ideological mechanism for the reproduction of the social system, decisively contributes to the consolidation of social consensus. The presentation of drug use by the Press proves to be a political process, which, as it stands between the public and the drug use by means of the language, contributes to the forming of collective stereotype knowledge about drug use as a deviant behaviour and the user as a deviant; a knowledge which is applied to the behaviour regulation of individuals, including the authoritarian conflicting relations that established it.

Keywords: Drugs, Law, Greece, Press, Social conflict

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία είναι μια μελέτη της σχετικής με τη χρήση ναρκωτικών ποινικής νομοθεσίας στην Ελλάδα, με γνώμονα την ανάδειξη των συγκρουσιακών στοιχείων στην πορεία της καθιέρωσής της, κυρίως μέσα από τη διερεύνηση του καταλυτικού ως προς την εκμείωση της απαιτούμενης κοινωνικής συναίνεσης ρόλου του Τύπου.

Βάσει της θεωρίας που πλαισιώνει το συγκρουσιακό πρότυπο κοινωνικής οργάνωσης, η καθιέρωση των νόμων δεν είναι απόρροια της καθολικής συναίνεσης των μελών μιας κοινωνίας σε σχέση με την αναγκαιότητά τους - όπως υποστηρίζεται στην προοπτική του συναινετικού προτύπου κοινωνίας - αλλά το αποτέλεσμα της κυριαρχίας ορισμένων κοινωνικών ομάδων. Οι κυρίαρχες κοινωνικές ομάδες επιβάλλουν τις αξίες και τους κοινωνικούς στόχους που εκφράζουν τα συμφέροντά τους μέσω των κανόνων δικαίου, παγιώνοντας την κυριαρχία τους. Επομένως, στο σύνολο των αντιθετικών συμφερόντων και των ετερογενών αξιών που ενυπάρχουν σε κάθε κοινωνία, υπερισχύουν οι αξίες και τα συμφέροντα τα οποία προστατεύονται μέσω των κανόνων δικαίου που επιβάλλονται, επειδή προωθούνται από τις κοινωνικές ομάδες που διαθέτουν τη μεγαλύτερη κοινωνική δύναμη (Δασκαλάκης, 1985: 33-35). Η δύναμη των ισχυρών κοινωνικών ομάδων αντικατοπτρίζεται στα μέσα και τους μηχανισμούς που διαθέτουν και χρησιμοποιούν, για να επιβάλουν το νομικό καθεστώς που εξυπηρετεί τα συμφέροντά τους (Λάζος, 2007:275-238). Με την ιδιαίτερη λειτουργία του, ο Τύπος αποτελεί έναν τέτοιο μηχανισμό με σημαντικό ειδικό βάρος.

Αφετηρία για τον προβληματισμό πάνω στον οποίον θεμελιώθηκε η παρούσα εργασία ήταν η παρατήρηση ότι η διαδεδομένη άποψη για την αναγκαιότητα της ποινικοποίησης των ναρκωτικών συνδέεται με την εδραιωμένη αντίληψη ότι η καθιέρωση του επίσημου κοινωνικού ελέγχου για τα ναρκωτικά ήταν εξ αρχής απόρροια μιας ευρείας κοινωνικής συναίνεσης για την επικινδυνότητα της χρήσης. Η παρατήρηση αυτή ενισχύθηκε από τη διαπίστωση ότι ένα μεγάλο κομμάτι της βιβλιογραφίας γύρω από τα ναρκωτικά επικεντρώνεται στην ανίχνευση των κοινωνικών και ατομικών παραγόντων που οδηγούν στη χρήση ναρκωτικών, με στόχο την εξάλειψη της τελευταίας, θεωρούμενης ως αναγνωρισμένο κοινωνικό πρόβλημα. Συνέπεια της εν λόγω στόχευσης είναι η λειτουργία της σχετικής με τα ναρκωτικά κοινωνιολογικής έρευνας στο πλαίσιο της αντεγκληματικής πολιτικής, γεγονός που υποδηλώνει την τουλάχιστον εν μέρει εξάρτησή της από δεδομένους συσχετισμούς δυνάμεων, συμφέροντα και οικονομικοκοινωνικούς στόχους. Η επιστημονική θεωρία

αξιοποιείται κατά το δοκούν και στον βαθμό που δεν θέτει την κοινωνική έρευνα εκτός πλαισίου πολιτικής στόχευσης.

Στον αντίποδα, ένα άλλο κομμάτι της κοινωνικής έρευνας πραγματεύεται τις διεργασίες στοχοποίησης των χρηστών ναρκωτικών ως αποδιοπομπαίων τράγων του συστήματος και επιδιώκει να καταδείξει πώς αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τη δράση των φορέων εξουσίας, είτε πρόκειται για το ποινικό σύστημα είτε πρόκειται για επιστημονικούς φορείς είτε για τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (ΜΜΕ), με έμφαση στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται από τους φορείς εξουσίας ο χρήστης ναρκωτικών, αλλά και στα συμφέροντα που υπεισέρχονται στο ζήτημα. Εντούτοις, εφόσον ο προβληματισμός γύρω από τις αιτίες για τις οποίες ο χρήστης ναρκωτικών θεωρήθηκε επικίνδυνος και επωμίστηκε τον ρόλο του ξένου, περιορίζεται εν πολλοίς στον βαθμό που θεωρείται δεδομένη η έννοια της επικινδυνότητας και της βλαπτικότητας της χρήσης για το κοινωνικό σύνολο, η έρευνα εγκλωβίζεται στην οπτική της ύπαρξης ευρείας κοινωνικής συναίνεσης για την επικινδυνότητα μιας συμπεριφοράς με όρους αντικειμενικότητας. Κι αυτό, γιατί η θεώρηση της χρήσης ναρκωτικών ως αδιαμφισβήτητης κοινωνικής απειλής σε επιστημονικό επίπεδο αναγκαστικά συμβαδίζει με τη θετικιστικού προσανατολισμού θεωρία της κοινωνικής συναίνεσης.

Είτε με τον έναν είτε με τον άλλον τρόπο, επομένως, μεγάλο κομμάτι του κοινωνιολογικού ερευνητικού στοχασμού έχει καταλήξει στο ίδιο συμπέρασμα, ήτοι περί ύπαρξης συλλογικής συναίνεσης στο θέμα της αντιμετώπισης της χρήσης των ναρκωτικών, εφόσον αμέσως ή εμμέσως, όπως επισημάνθηκε στις ανωτέρω παραγράφους, παραπέμπει σε ευρεία συμφωνία ως προς το τι συνιστά κοινωνική απειλή και, συνακόλουθα, ως προς το περιεχόμενο των εννοιών που βρίσκονται σε αντιδιαστολή με την έννοια της κοινωνικής απειλής, όπως οι έννοιες της κοινωνικής ασφάλειας, της κοινωνικής ευταξίας και της κοινωνικής ευημερίας.

Έτσι όμως, εφόσον δεν διαπιστώνεται σύγκρουση σε ό,τι αφορά το ζήτημα των ναρκωτικών, η θεωρία της κοινωνικής συναίνεσης παρουσιάζεται φαινομενικά ενισχυμένη. Ωστόσο, ούτε η θεωρία περί κοινωνικής συναίνεσης επιβεβαιώνεται, τουλάχιστον σε ενδοκοινωνικό επίπεδο, για τον λόγο ότι τη χρονική περίοδο της ποινικοποίησής τους τα ναρκωτικά δεν αποτελούν διαπιστωμένο κοινωνικό πρόβλημα, για το οποίο προβάλλεται μια συλλογική απαίτηση για την αποτελεσματική και ενδεχομένως ποινική αντιμετώπισή του (Tsiganou, 2003: 51-52).

Εκείνη την περίοδο, η χρήση ναρκωτικών (του χασίς αρχικά) στην Ελλάδα, παρότι δεν θεωρείται επικίνδυνη δραστηριότητα για το κοινωνικό σύνολο, είναι σε έναν βαθμό αρνητικά στιγματισμένη συμπεριφορά, με έμμεσο όμως τρόπο, όντας συνδεδεμένη με κοινωνικές κατηγορίες, οι οποίες είχαν χαρακτηριστεί επικίνδυνες, λόγω της γενικότερης μη συμμόρφωσής τους με τα καθιερωμένα κοινωνικά πρότυπα και τους ανάλογους κανόνες (Tsiganou, 2003: 47-49). Συνεπώς, ο εν λόγω στιγματισμός υπήρχε ήδη στη διάθεση των φορέων της εξουσίας και φαίνεται να αξιοποιήθηκε για την εκμαίευση της κοινωνικής συναίνεσης στο ζητούμενο της εδραίωσης της ποινικοποίησης της χρήσης ναρκωτικών. Όπως προκύπτει από τα ιστορικά δεδομένα, η πρώτη επίσημη σύνδεση της χρήσης με τις ήδη στιγματισμένες κοινωνικές ομάδες των αλητών και τωναπειτών, που ήταν το targetgroup αυτού του νόμου, έγινε δια μέσου της ποινικοποίησής της το 1919. Στη συνέχεια, ο νόμος σταδιακά καθιερώθηκε και έγινε αποδεκτός από το κοινωνικό σύνολο και μέσω της υποστήριξής του από τον Τύπο της εποχής, που προέβαλλε στερεοτυπικές αντιλήψεις για τον χρήστη χασίς αρχικά και για τον χρήστη ηρωίνης και κοκαΐνης μεταγενέστερα.

Συνεπώς, για να διερευνηθεί επισταμένως το ζήτημα, θεωρήθηκε επιβεβλημένο να ανατρέξουμε πίσω στον χρόνο και στον «τόπο του εγκλήματος», όταν δημιουργήθηκε ο νόμος, λόγω του ότι οι παρατηρήσεις που διέπουν τις σύγχρονες αντιλήψεις για την αντιμετώπιση του κοινωνικού προβλήματος των ναρκωτικών δεν επαρκούν. Εξάλλου, η επίδραση του ίδιου του νόμου στη διαμόρφωση των μετέπειτα κοινωνικών αντιλήψεων για τις συμπεριφορές που αντιμετωπίζονται ποινικά, δύναται να είναι καθοριστική. Όπως άλλωστε έχει επισημανθεί, η επίσημη κοινωνική αντίδραση συνιστά μηχανισμό ιδεολογικής χειραγώγησης (Δασκαλάκης, 1985:26).

Εν προκειμένω, όπως έχει δείξει η έρευνα, ο νόμος δεν δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του οριοθετημένου κράτους, αλλά στον διεθνή χώρο, λόγω των πολυεπίπεδων διεθνών σχέσεων και στη βάση του υφιστάμενου συσχετισμού των διεθνών δυνάμεων. Επιπλέον, η διερεύνηση της θέσπισης της σχετικής με τα ναρκωτικά νομοθεσίας στην Ελλάδα υποδεικνύει ότι ο νόμος δεν επιβλήθηκε επειδή η χρήση ναρκωτικών θεωρείτο επικίνδυνη, αλλά επειδή κρίθηκε απαραίτητη για την εξυπηρέτηση ισχυρών οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων της χώρας (Tsiganou, 2003), στο πλαίσιο του ευρύτερου διεθνούς καπιταλιστικού συστήματος αλληλεπίδρασης συμφερόντων.

Με βάση τις ανωτέρω ερευνητικές διαπιστώσεις, η οπτική της ενδοκοινωνικής σύγκρουσης, ήτοι αποκλειστικά εντός των ορίων της χώρας, εκ των πραγμάτων είναι

επιστημονικά περιορισμένη και δεν περιλαμβάνει επαρκή στοιχεία για την υποστήριξη του συγκρουσιακού χαρακτήρα της ποινικοποίησης της χρήσης ναρκωτικών. Στο σημείο αυτό, εντοπίζεται έλλειμμα στην κοινωνιολογική έρευνα ως προς την απόδοση της δέουσας θεωρητικής σημασίας στην υποστήριξη του συγκρουσιακού χαρακτήρα της πορείας της καθιέρωσης της ποινικής νομοθεσίας για τη χρήση ναρκωτικών στην Ελλάδα, υπό το πρίσμα της διεθνούς σύγκρουσης οικονομικών και πολιτικών δυνάμεων και συμφερόντων. Για τον λόγο αυτόν, στην παρούσα εργασία κρίθηκε απαραίτητη η ανάλυση της οικονομικής και πολιτικής εξάρτησης της χώρας, προκειμένου η εξάρτηση αυτή να ενταχθεί στο συγκρουσιακό ερμηνευτικό πλαίσιο της ποινικοποίησης της χρήσης ναρκωτικών, ώστε να αναδειχτεί ως προϋπόθεση της υποστήριξης του συγκρουσιακού προτύπου κοινωνίας.

Επιπλέον, το διαπιστωμένο από την κοινωνική έρευνα (Tsiganou, 2003) γεγονός ότι η επιλογή της ποινικοποίησης των ναρκωτικών δεν συνδέεται με κοινωνική συναίνεση, σχετική επιστημονική διαπίστωση ή έστω ανεξάρτητη ενδοκρατική πολιτική βούληση, αποτέλεσε χρήσιμο δεδομένο για την επισήμανση της ανεπάρκειας του συναινετικού προτύπου κοινωνικής οργάνωσης στην ερμηνεία της ποινικοποίησης των ναρκωτικών και άφησε ανοιχτό το ενδεχόμενο της υποστήριξης της συγκρουσιακής οπτικής της καθιέρωσης της ποινικής νομοθεσίας για τα ναρκωτικά, εντούτοις, μέσα από μια διευρυμένη αντίληψη της σύγκρουσης.

Με βάση τον προβληματισμό που εκτέθηκε ανωτέρω, η χρήση ναρκωτικών στην παρούσα εργασία διερευνάται αποκλειστικά υπό το πρίσμα της καθιέρωσης της ποινικής της αντιμετώπισης, ήτοι με το βλέμμα στραμμένο στην πορεία της εδραίωσης της τελευταίας ως κοινωνικής αναγκαιότητας. Το πλαίσιο της οικονομικής και πολιτικής εξάρτησης της χώρας αναλύεται με γνώμονα την αναζήτηση απάντησης στο κεντρικό διερευνητικό ερώτημα, δηλαδή εάν η αντίληψη περί αναγκαιότητας της ποινικοποίησης της χρήσης ναρκωτικών αναδύθηκε κοινωνικά ως συλλογική συναινετική απαίτηση ή αντίθετα επιβλήθηκε στην κοινωνία με τρόπο που προσδίδει συγκρουσιακό χαρακτήρα στη διαδικασία εκμαίευσης της κοινωνικής συναίνεσης. Ο Τύπος υπεισέρχεται στη θεωρητική ακολουθία ως μηχανισμός που δρα καταλυτικά στην εδραίωση της ποινικής νομοθεσίας, μέσω της ενίσχυσης των σχετικών με τα ναρκωτικά αντιλήψεων, που υποστηρίζονται από τα κυρίαρχα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα.

Στην παρούσα μελέτη ανιχνεύονται τα στοιχεία που καταδεικνύουν τον καταλυτικό ρόλο του Τύπου κατά τη διάρκεια της περιόδου της ποινικοποίησης των

ναρκωτικών στην Ελλάδα ως προς την εκμείωση της απαραίτητης, στο πλαίσιο της θεσμικής λειτουργίας των αστικών δημοκρατικών καθεστώτων (Lukacs, 1987), κοινωνικής συναίνεσης για την αναγκαιότητα της ποινικής αντιμετώπισης των ναρκωτικών. Κεντρικός στόχος: η επιβεβαίωση της υπόθεσης ότι η ποινικοποίηση των ναρκωτικών δεν προέκυψε ως αποτέλεσμα μιας γενικευμένης κοινωνικής απαίτησης για την καταπολέμηση ενός διαπιστωμένου κοινωνικού προβλήματος, αλλά περισσότερο ως αποτέλεσμα της δραστηριοποίησης ισχυρών κοινωνικών δυνάμεων στο πλαίσιο μιας εγγενούς για το καπιταλιστικό σύστημα πολυεπίπεδης κοινωνικής σύγκρουσης με στόχο την προστασία και την προώθηση των συμφερόντων αυτών των ομάδων.

Βασικό κίνητρο για την εκπόνηση της εργασίας αυτής είναι η θέση της συγγραφέως ότι η διερεύνηση των όρων καθιέρωσης της νομοθεσίας τοποθετεί στο τραπέζι του κοινωνικού ερευνητή ζητήματα που σπάνια διαφεύγουν από τον απυρόβλητο χώρο των εδραιωμένων κοινωνικών αναπαραστάσεων που αφορούν πολιτικά ζητήματα με ηθική απόχρωση, ανατρέποντας το σύνηθες κατεστημένο της αποστασιοποίησης της κοινωνικής έρευνας από θέματα νομοθετικής-πολιτικής εξουσίας (Λάζος, 2007:13).

Στο εν λόγω πλαίσιο κοινωνικής διερεύνησης αναδεικνύεται ο προσδιοριστικός παράγοντας της κοινωνικής σύγκρουσης στη διαδικασία της ποινικοποίησης συμπεριφορών, όπως και στην περίπτωση της διερεύνησης του φαινομένου της αναγωγής της επαιτείας και της αλητείας σε εγκλήματα, από την αστική τάξη τον 19^ο αιώνα, που, όπως έχει επισημανθεί, έχοντας στόχο να προστατεύσει τα συμφέροντά της επιδίωκε τον περιορισμό της δράσης των θεωρούμενων ως «επικινδύνων τάξεων», που έπαυαν να είναι επικίνδυνες, όταν είχαν απασχόληση (Φαρσεδάκης, 2005: 13).

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον και με μεγάλο αποδεικτικό ειδικό βάρος για την ενίσχυση του προσδιοριστικού παράγοντα της σύγκρουσης στη διαδικασία ποινικοποίησης παρουσιάζει η μελέτη συμπεριφορών που έχουν κατά καιρούς χαρακτηριστεί ως εγκληματικές, οι οποίες ωστόσο, εκ πρώτης όψεως, δεν διαφαίνεται να συνδέονται με την επιδίωξη της προστασίας των συμφερόντων των κυρίαρχων κοινωνικών ομάδων. Σε αυτήν την κατηγορία εντάσσεται η συμπεριφορά της χρήσης ορισμένων ψυχοτρόπων ουσιών, τις οποίες έχει επικρατήσει να αποκαλούμε με τον όρο «ναρκωτικά». Στις μέρες μας, η συμπεριφορά αυτή είναι κοινωνικά καταχωρημένη ως ανήθικη και επικίνδυνη για τον χρήστη και για το κοινωνικό

σύνολο, γεγονός που έχει επηρεάσει την επιστημονική κοινότητα, δεδομένου ότι έχει αποτελέσει κεντρικό θέμα ενός ευρέος προβληματισμού, ο οποίος στοχεύει σχεδόν αποκλειστικά στη διερεύνηση των προσδιοριστικών της παραγόντων και έχει στόχο την πρόληψη και την καταστολή της, παραβλέποντας τον πολιτικό χαρακτήρα της διερεύνησης και ως εκ τούτου το προαπαιτούμενο της επιστημονικής εγκυρότητάς της (Λάζος, 2007: 150)

Στην παρούσα μελέτη, η διερεύνηση της υπόθεσης περί του συγκρουσιακού χαρακτήρα της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της θεωρίας των κοινωνικών συγκρούσεων. Με αφετηρία τη μαρξιστικής προέλευσης αντίληψη του νόμου ως δημιουργήματος των κρατικών μηχανισμών και του κράτους ως οργάνου διαχείρισης και προαγωγής των συμφερόντων της άρχουσας τάξης,¹ επιχειρείται μία ιστορικο-κοινωνική διερεύνηση του συγκεκριμένου πλαισίου, εντός του οποίου καθιερώθηκε η ποινική νομοθεσία για τα ναρκωτικά, προκειμένου να εντοπιστούν η ύπαρξη και το επίπεδο της κοινωνικής σύγκρουσης που συνδέονται με την καθιέρωση της συγκεκριμένης νομοθεσίας.

Στη συνέχεια, στη βάση της υπόθεσης ότι το ποινικό σύστημα και τα ΜΜΕ αποτελούν μηχανισμούς που προσδιορίζουν την κοινωνική πραγματικότητα, φιλτράροντας την πληροφορία και διοχετεύοντας επιλεκτικά στην κοινή γνώμη στερεότυπα ως προς το τι είναι έγκλημα και εγκληματίας, επιχειρείται η διερεύνηση του ρόλου του Τύπου στην καθιέρωση της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά, με την έννοια της εδραίωσής της στη συλλογική συνείδηση.

Το βασικό διερευνητικό ερώτημα, δηλαδή η αντίληψη του νόμου ως αποτελέσματος συγκρουσιακής κοινωνικής διαδικασίας, σε αντιδιαστολή με την αντίληψη του νόμου ως προϊόντος της ευρείας κοινωνικής συναίνεσης για την αναγκαιότητά του, αναλύεται σε δύο άξονες, προκειμένου να διερευνηθεί:

1. Στον άξονα που σχετίζεται με την ανίχνευση των συγκρουσιακών στοιχείων στη νομοθέτηση περί ναρκωτικών, μέσω της διερεύνησης της οικονομικής και πολιτικής εξάρτησης της χώρας από τις οικονομικά ισχυρές δυνάμεις της περιόδου.

¹ Μαρξ, Κ. (1867) Ο μισθωτός εργάτης και ο καπιταλιστής, τ. 1, κεφάλαιο 1.

2. Στον άξονα που σχετίζεται με τον ρόλο του Τύπου ως προς την εδραίωση της αρνητικής εικόνας για τη χρήση και τον χρήστη ναρκωτικών, προκειμένου να συμβάλλει καταλυτικά στην καθιέρωση της ποινικής τους αντιμετώπισης δια μέσου της εκμείευσης της απαραίτητης για τον σκοπό αυτόν κοινωνικής συναίνεσης.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο της παρούσας μελέτης, τόσο ως προς το συγκρουσιακό θεωρητικό πλαίσιο, στο οποίο εντάσσεται η ερευνητική υπόθεση, όσο και ως προς τους δύο προαναφερόμενους άξονες, στους οποίους αναλύεται.

Μέρος Α΄ Θεωρητικό υπόβαθρο

Κεφάλαιο 1^ο

Η καθιέρωση των νόμων

Το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η παρούσα μελέτη είναι η συγκρουσιακή κοινωνιολογική θεωρία, που αντιτάσσεται στη θεωρία της κοινωνικής συναίνεσης και υποστηρίζει την ύπαρξη συγκρουσιακών στοιχείων σε ό,τι αφορά την κοινωνική συγκρότηση εν γένει και εν προκειμένω τον προσδιορισμό της παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς και την εγκληματοποίηση. Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται μια σύνοψη των βασικών εκδοχών της θεωρίας αυτής, η οποία έχει τις ρίζες της στη μαρξιστική αντίληψη της έννοιας της κοινωνικής σύγκρουσης, σε αντιδιαστολή με την αντίστοιχη θεωρία της κοινωνικής συναίνεσης. Στο πρώτο μέρος του κεφαλαίου επιχειρείται συνοπτική παρουσίαση της θεωρίας της κοινωνικής συναίνεσης, προκειμένου να διαφανεί η πορεία της θεωρητικής αναζήτησης απαντήσεων στο σχετικό με την καθιέρωση των νόμων βασικό ερώτημα της παρούσας μελέτης.

1.1 Η καθιέρωση των νόμων με βάση τη θεωρία της κοινωνικής συναίνεσης

Η θεωρία της κοινωνικής συναίνεσης οικοδομήθηκε στη βάση της ιδέας του κοινωνικού συμβολαίου, δηλαδή της υπόθεσης ότι οι φυσικά ανεξάρτητοι μεταξύ τους άνθρωποι συνενώνονται στην κοινωνία έχοντας συμφωνήσει για τη λειτουργία των νόμων, προκειμένου να είναι ασφαλείς. Εντούτοις, οι θεωρητικοί της κοινωνικής συναίνεσης λαμβάνουν υπόψη το δεδομένο ότι δεν υφίσταται η υποστηριζόμενη από τον John Locke «φυσική ταύτιση συμφερόντων» των μελών της κοινωνίας. Αντίθετα, τα μέλη της κοινωνίας θεωρούνται ότι θα οδηγούνταν σε βίαιες συγκρούσεις μεταξύ τους, αν διέθεταν απεριόριστη ελευθερία να επιδιώκουν τα συμφέροντά τους. Επιπλέον, εκτιμούν ότι η επίκληση της εξουσίας για τη λύση της σύγκρουσης δεν θα ήταν αποτελεσματική, εφόσον θα ήταν εξωτερική.²

Όπως, σύμφωνα με την κλασσική λειτουργία του κοινωνικού Συμβολαίου, ορίζονται οι τρόποι αντίδρασης της Πολιτείας στο έγκλημα, οι πράξεις που αναγορεύουν τα άτομα σε εγκληματίες αλλά και η κοινωνική βάση του

νόμου(Taylor, Walton, Young, 1985:63),έτσι και σύμφωνα με το συναινετικό πρότυπο κοινωνικής οργάνωσης, που βασίζεται στο κοινωνικό συμβόλαιο, στόχος της επιβολής του κανονιστικού συστήματος δικαίου είναι η εξασφάλιση της τάξης βάσει του αξιακού συστήματος στο πλαίσιο της οργανωμένης κοινωνικής ζωής, γεγονός που καθιστά τους κανόνες αναγκαίους για την κοινωνική συνοχή (Πετμεζίδου, 1996:75).

Οι θεωρητικοί της κοινωνικής συναίνεσης διερευνούν την κοινωνική συνοχή του κοινωνικού συστήματος, δίνοντας έμφαση στον ρόλο του ατόμου ως συνδετικού μηχανισμού ανάμεσα στα διάφορα συστημικά επίπεδα (Πετμεζίδου, 1996:75). Θεωρούν ότι τα άτομα εσωτερικεύουν τους κοινωνικούς κανόνες και αξίες μέσω της διαδικασίας της κοινωνικοποίησης και της λειτουργίας των φορέων της, όπως η οικογένεια, η θρησκεία και η εκπαίδευση, στο πλαίσιο της οποίας μάλιστα, σύμφωνα με τον Emile Durkheim, τα μέλη της κοινωνίας θεωρούν ως προϊόν δικής τους επεξεργασίας αυτό που τους επιβλήθηκε έξωθεν (Παπαδοπούλου, 2012: 88, 101). Ωστόσο, καθώς οι αντιλήψεις για την κοινωνική ευταξία σχηματοποιούνται βάσει των αξιών και των στόχων που ενυπάρχουν στη συγκεκριμένη κοινωνία, οι κανόνες που καθιερώνονται ποικίλλουν σε μορφή και σε περιεχόμενο από κοινωνία σε κοινωνία (Γιωτοπούλου & Μαραγκοπούλου, 1984: 23).

Σύμφωνα με τους δομολειτουργιστές, οι οποίοι τροφοδότησαν την κοινωνική θεωρία με μία έντονη ηθικοποίηση της κοινωνίας (Παπαδοπούλου, 2012: 88, 101), τα μέλη της κοινωνίας, ως φορείς κοινωνικών ρόλων, διαπνέονται από αισθήματα και πεποιθήσεις κοινωνικής αλληλεγγύης, τα οποία ανταποκρίνονται στις δομικές μορφές και ανάγκες, συμβάλλοντας στην παραγωγή της κοινωνικής τάξης και στην κοινωνική ενσωμάτωση (Smith, 2006: 39).

Καθώς, σταδιακά, η πλήρης συνειδητοποίηση και αυτονομία των υποκειμένων αμφισβητήθηκε από τους θεωρητικούς της συναίνεσης και εισήχθη η οπτική της δομικής λειτουργίας του κοινωνικού συστήματος³, θεωρήθηκε ότι η συλλογική διάσταση της κοινωνικής ταυτότητας κατασκευάζεται βάσει της αντίληψης που η κοινωνία, ως συλλογικό όργανο, επιφυλάσσει για τα άτομα και τις συμπεριφορές τους. Σύμφωνα με τον Emile Durkheim, κοινωνικά ενσωματωμένη είναι μια κοινωνία η οποία έχει σταθερή και διαρκή κεντρική εξουσία, καθορισμένα

³ Η δομική λειτουργία του κοινωνικού συστήματος αναφέρεται στην ιδέα ότι η κοινωνία λειτουργεί ως ένα οργανικό σύνολο, όπου τα μέρη (ατομικά ή κοινωνικά) είναι συνδεδεμένα και επηρεάζονται αμοιβαία, με τον τρόπο που τα όργανα του σώματος επηρεάζονται αμοιβαία.

σύνορα καθώς και σχετική ηθική και πολιτισμική ενότητα των μελών της, που προσχωρούν ενσυνείδητα στο κράτος και τη νομοθεσία του (Παπαδοπούλου, 2012: 54, 71, 72, 88).

Επιπλέον, κάθε κοινωνία, όπως υποστηρίχθηκε από τον Edwart Shils, διαθέτει ένα «ιερό κέντρο», το οποίο λειτουργεί ως πυρήνας της συλλογικής ταυτότητας συνδέοντας την κοινωνία με τα μέλη της, «κάτι που υπερβαίνει και μεταστοιχειώνει τη συγκεκριμένη ατομική ύπαρξή τους». Οι κοινωνικές ελίτ, οι κυβερνήσεις και οι σημαντικοί διοικητικοί και πνευματικοί θεσμοί συνδέονται με το κέντρο αυτό, με συνέπεια να περιβάλλονται από το φωτοστέφανο του ιερού, χάρη σε αυτήν τη σύνδεση (Smith, 2006: 47).

Με βάση τη θεωρία της κοινωνικής δομής, εντός του θεωρητικού πλαισίου της κοινωνικής συναίνεσης, το κοινωνικό σύστημα ορίζεται βασικά από τις εκούσιες ενώσεις ατόμων και επιβιώνει, αν και εφόσον αυτά βλέπουν τον κόσμο με τον ίδιο τρόπο, δηλαδή μέσα από το πρίσμα ενός κοινού πολιτισμικού και γνωστικού συστήματος αξιών, υπερβαίνοντας τα άμεσα ατομικά τους συμφέροντα. (Μοσχονάς, 1998: 58; Πετμεζίδου, 1996:50). Οι κυρίαρχοι στόχοι που καθορίζονται, σύμφωνα με τους λειτουργιστές, στο πλαίσιο του κοινώς αποδεκτού αξιακού συστήματος, συνδέονται με την ευτυχία και την επαγγελματική επιτυχία, χωρίς την επιδίωξη των οποίων θα επικρατούσε η απάθεια, η ανομία και το χάος. Αναγκαίος θεωρείται και ο προσδιορισμός των μέσων για την επίτευξη των κοινώς αποδεκτών στόχων, ενώ απαιτείται και αποτελεσματικός έλεγχος των μορφών συμπεριφοράς και ρύθμιση των συναισθηματικών καταστάσεων που επιφέρουν αναστατώσεις (Πετμεζίδου, 1996: 51). Η δε κοινωνική διαστρωμάτωση εκλαμβάνεται ως αναγκαία για την κοινωνική επιβίωση και λειτουργικότητα και αναπτύσσεται, σύμφωνα με τους Kingsley Davis και Wilbert Moore, ασυνείδητα, ως τέχνασμα (Πετμεζίδου, 1996:46). Συνακόλουθα, οποιοσδήποτε παράγοντας απειλεί την κοινωνική συνοχή αποκτά βαρύνουσα σημασία, καθώς ενέχει μια εκπαιδευτική διάσταση για το σύνολο των μελών της κοινωνίας. Ο Ντυρκέμ επισήμανε την ηθική διάσταση του κοινωνικού δεσμού ως μεγάλης σημασίας, με την έννοια ότι η έλλειψή της καταλύει ολοκληρωτικά το κοινωνικό σύστημα (Πετμεζίδου, 1996: 133).

Στο πλαίσιο της θεωρίας της κοινωνικής συναίνεσης εντάσσεται, επομένως, η υπόθεση της ύπαρξης τάσεων για παρεκτρέπουσα συμπεριφορά, η οποία θεωρείται ενδημική λόγω της ανθρώπινης φύσης, και ως εκ τούτου κρίνεται απαραίτητη η λειτουργία μηχανισμών ελέγχου της κοινωνικοποίησης. Καθένα από τα χαλαρά

ομοσπονδοποιημένα συστήματα και υποσυστήματα, στα οποία συνίσταται η κοινωνία, τείνει να αναπτύσσει τα δικά του ιδιαίτερα κανονιστικά πρότυπα στο πνεύμα ενός κοινά αποδεκτού κανονιστικού πυρήνα (Πετμεζίδου, 1996:133). Εκείνοι που δεν σέβονται τους κανόνες, ιδιαίτερα τους κανόνες συλλογικών φορέων και θεσμών, βρίσκονται αντιμέτωποι με κυρώσεις (Παπαδοπούλου, 2012: 101).

Στο ίδιο πλαίσιο, συνυπάρχει η λογική της συγκάλυψης της πάντα ανοιχτής δυνατότητας κοινωνικής σύγκρουσης για την προστασία της επισφαλούς κοινωνικής ενσωμάτωσης. Συνεπώς, εδώ εντάσσεται και η λειτουργία μιας σειράς μηχανισμών, μέσα από συγκεκριμένες δομές, που αναπτύσσονται για να ικανοποιήσουν τις βασικότερες λειτουργικές ανάγκες αλλά και τις υπολειμματικές ανάγκες, οι οποίες δεν μπορούν να νομιμοποιηθούν και δικαιολογημένα να ικανοποιηθούν χωρίς άμεση προσβολή των κυριάρχων αξιακών συστημάτων. Έτσι, δομές όπως η πορνεία και τα τυχερά παιχνίδια θεσμοποιούν πρότυπα συμπεριφοράς, τα οποία παρεκκλίνουν από το κυρίαρχο αξιακό σύστημα (Πετμεζίδου, 1996: 133,134).

Μέσω της μελέτης του για τα κοινωνικά φαινόμενα, ο Durkheim επιχείρησε την παθολογικοποίηση της συμπεριφοράς που αποκλίνει από τα αποδεκτά κοινωνικά πρότυπα (Φαρσεδάκης, 1990:225-22)⁴, αποδίδοντας την ευθύνη για την εμφάνισή της στην ίδια την κοινωνία που την παράγει (Παπαδοπούλου, 2012: 28)⁵ και ο Robert Merton, ως κύριος εκπρόσωπος της θεωρίας της κοινωνικής δομής, έθεσε το θέμα της κοινωνικής ενσωμάτωσης στη βάση της αναντιστοιχίας μεταξύ αξιών, κανόνων και κοινωνικής δομής, ανέπτυξε την ιδέα της δυσλειτουργίας και εισήγαγε τις έννοιες της έκδηλης και της λανθάνουσας λειτουργίας (Παπαδοπούλου, 2012: 57, 100).

1.2 Η πορεία προς τη θεωρητική ανάδυση της συγκρουσιακής οπτικής της καθιέρωσης των νόμων

Βάσει της θετικιστικής προσέγγισης του ορισμού του εγκλήματος, έχουν διατυπωθεί θεωρίες στο πλαίσιο των οποίων διαφαίνονται τα πρώτα σπέρματα μιας κριτικής

προσέγγισης της οπτικής περί κοινωνικής συναίνεσης σε ό,τι αφορά την εγκληματοποίηση συμπεριφορών.

Ο Ιταλός βαρόνος Rafaello Garofallo (1852-1934) αναζήτησε την ουσιαστική έννοια του εγκλήματος (Σπινέλλη, 1985:74) και, μολονότι αναγνώρισε τη διαφορετικότητα των ορισμών που κατά καιρούς έχουν χρησιμοποιηθεί για να περιγράψουν το έγκλημα σε διάφορες κοινωνίες και εποχές (Βλάχου, 2012: 133-134), προσδιόρισε ως φυσικό έγκλημα εκείνο που υπάρχει σε μια κοινωνία ανεξάρτητα από τις συνθήκες και τις απαιτήσεις μιας δοσμένης εποχής ή τις ειδικές αντιλήψεις και προθέσεις του νομοθέτη. Υποστήριξε, δηλαδή, ότι «έγκλημα είναι η βλαβερή πράξη που θίγει το ηθικό συναίσθημα της κοινωνίας και πιο συγκεκριμένα τα θεμελιακά, αλτρουιστικά συναισθήματα της αγαθότητας και της χρηστότητας (Σπινέλλη, 1985:74, 84). Τονίζει δε ότι η εγκληματική πράξη πρέπει να είναι επιζήμια για το σύνολο της κοινωνίας (Βλάχου, 2012: 133-134).

Ο Enrico Ferri (1856-1929), διαφοροποιούμενος από τον Durkheim, θεωρεί το έγκλημα αναπόφευκτο αλλά και ανώμαλο κοινωνικό φαινόμενο (Χαΐδου, 1996) και επιδιώκει ικανοποιητικότερη κοινωνιολογική προσέγγιση, καθώς έχει ερωτηματικά, όπως το ποιες μπορεί να είναι οι «δυνατές και ορισμένες καταστάσεις της συλλογικής συνείδησης», οι οποίες κατά τον Durkheim συγκρούονται με τις πράξεις που ανάγονται σε εγκλήματα (Σπινέλλη, 1985:84, 85). Επισημαίνει ότι ανάλογα με το είδος της κοινωνίας (καπιταλιστική/ σοσιαλιστική) κυριαρχούν διαφορετικές μορφές εγκληματικότητας (Βλάχου, 2012: 124).

Σύμφωνα με τον Gabriel Tarde (σχολή της Lyon - γαλλική κοινωνιολογική σχολή) και τους δυο νόμους του για τις βασικές ψυχολογικές διαδικασίες, το έγκλημα, όπως και κάθε άλλη κοινωνική συμπεριφορά, μπορεί να γίνει αντικείμενο μόδας, με τον κυρίαρχο ανώτερο να επηρεάζει τον κατώτερο. Συγκεκριμένα, υποστήριξε ότι οι εγκληματικές μόδες ξεκινούν από τις πόλεις και εξαπλώνονται στην ύπαιθρο, από τις μεγάλες χώρες προς τις μικρότερες, και ότι, αν εξετάσουμε ιστορικά την εγκληματικότητα, θα διαπιστώσουμε πως αυτό που ονομάζουμε εγκληματική δραστηριότητα αποτελούσε τη «φυσιολογική» συμπεριφορά των αρχόντων που συμπεριφέρονται ως ληστές (Φαρσεδάκης, 1990: 223-224).

Ο Edwin Sutherland (1883-1950) υποστήριξε πως τα πλαίσια του εγκληματολογικού ορισμού του εγκλήματος θα πρέπει να είναι ευρύτερα από αυτά του ποινικού δικαίου, για να περιβάλουν και άλλες βλαπτικές για την κοινότητα αντικοινωνικές συμπεριφορές, όπως εκείνες του «λευκού κολάρου», καθώς οι πράξεις

αυτές δεν είχαν χαρακτηριστεί ως εγκλήματα εξαιτίας της πολιτικής ισχύος των δραστών (Φαρσεδάκης, 1990: 28). Ο Sutherland παρουσίασε τη θεωρία του για τον διαφορικό συγχρωτισμό το 1939, αμφισβητώντας τις αντιλήψεις ότι το έγκλημα είναι προϊόν ατομικής παθολογίας και τονίζοντας ότι η απόκλιση δεν είναι αποτέλεσμα της έλλειψης κοινωνικοποίησης, αλλά το ακριβώς αντίθετο, δηλαδή το αποτέλεσμα της κοινωνικής εκμάθησης κανόνων και αξιών των ομάδων στις οποίες εντάσσεται ένα άτομο. Επιπλέον, ο Sutherland επισημαίνει ότι η εγκληματική συμπεριφορά είναι έκφραση γενικών αναγκών και αξιών και, ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατόν να ερμηνευτεί με βάση αυτές, γιατί έκφρασή τους είναι και η μη εγκληματική συμπεριφορά (Φαρσεδάκης, 2005: 101; Χάιδου, 1996: 194).

Ο Leonce Manounvier (Σχολή της Lyon - γαλλική κοινωνιολογική σχολή) επισημαίνει το αυθαίρετο ορισμένων ποινικοποιήσεων, που αφήνουν έξω βλαπτικές για την κοινωνία συμπεριφορές και τονίζει τον ρόλο της κοινωνικής αντίδρασης, προχωρώντας στην ανάλυση του εγκληματία, που χρησιμοποιείται ως αποδιοπομπαίος τράγος, για να εξασφαλιστεί η απαραίτητη για τη λειτουργία του νόμου κύρωση (Φαρσεδάκης, 1990: 201-222).

Ο Αμερικανός κοινωνιολόγος-εγκληματολόγος Thorsten Sellin διατύπωσε το 1938 τη θεωρία της σύγκρουσης κανόνων συμπεριφοράς ή, όπως είναι γενικότερα γνωστή, της πολιτισμικής σύγκρουσης (Χάιδου, 1996: 194), με την οποία υποστήριξε ότι ανάμεσα στους πολλούς τρόπους με τους οποίους οι κοινωνικές ομάδες επιδίωξαν να εξασφαλίσουν την κομφορμιστική συμπεριφορά των μελών τους, ένα σημαντικό μέρος είναι και η δημιουργία του ποινικού δικαίου. *«Οι κανόνες εξαρτώνται από τον χαρακτήρα και τα συμφέροντα εκείνων των ομάδων του πληθυσμού- που μπορεί να αποτελούν είτε την πλειοψηφία είτε τη μειοψηφία μέσα στην κοινωνία- οι οποίες επηρεάζουν τη νομοθετική διαδικασία»* (Αλεξιάδης, 2011: 65).⁶

Οι Stanley Cohen, Richard Cloward και Lloyd Ohlin σε γενικές γραμμές αποδίδουν το έγκλημα στη συμβολή της υποπολιτισμικής ομάδας και ιδιαίτερα των συμμοριών ανηλίκων στην εγκληματική συμπεριφορά, μέσα από θεωρητικά σχήματα, τα οποία βασίζονται κυρίως είτε στην κοινωνική αποδιοργάνωση είτε στην πολιτισμική παρέκκλιση. Ο Cohen επισημάνει, ακόμη, ότι οι υποπολιτισμικές ομάδες

⁶

με τα συγκεκριμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά αναπτύσσονται σε υποβαθμισμένες περιοχές και έχουν πλήρη αυτονομία κι ένα ιδιαίτερο σύστημα αξιών και κανόνων, που κυριαρχεί από γενιά σε γενιά. Οι διαφορετικοί αυτοί κανόνες είναι η έκφραση της αντίδρασης αυτών που βρίσκονται στα κατώτερα τμήματα της πυραμίδας και αναπτύσσουν ένα είδος εναλλακτικής κοινωνίας, η οποία τους παρέχει, μέσα από αντικοινωνικά πρότυπα συμπεριφοράς, ένα επιθυμητό πλαίσιο αναφοράς. Τα άτομα των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων δημιουργούν έτσι μια δική τους υποκοουλτούρα, μια εγκληματικού χαρακτήρα υποπολιτισμική ομάδα (Χάιδου, 1996: 127, 163). Έτσι, ο Cohen ήρθε να περιορίσει την αντίληψη ότι κάθε άτομο χωριστά σχετίζεται με την κοινωνία, εισάγοντας έναν ταξικό συντελεστή και υποστηρίζοντας ότι το άτομο σχετίζεται με την κοινωνία «μέσω» της τάξης του και με την τάξη του «μέσω» της ταξικής μερίδας στην οποία είναι ενταγμένο (Λάζος, 2007:101).

Παρομοίως με τον Cohen, ο εγκληματολόγος Howard Miller ανέπτυξε μια θεωρία για τις εγκληματικές υποπολιτισμικές ομάδες, που βασίζεται σε στοιχεία που χαρακτήρισε ως «εστιακά ενδιαφέροντα», και υποστήριξε ότι η λεγόμενη «εγκληματική συμπεριφορά» είναι το αποτέλεσμα του ιδιαίτερου συστήματος αξιών της κατώτερης τάξης, που έρχεται σε σύγκρουση με το κυρίαρχο σύστημα αξιών (Χάιδου, 1996 :177).

1.3 Η κατανοητική θεωρητική οπτική της καθιέρωσης των νόμων

Η θεωρητική αμφισβήτηση των θέσεων του λειτουργισμού για την ύπαρξη κοινών αρχών στην κοινωνία οδήγησε στη διαπίστωση ότι ο λειτουργισμός εκφράζει περισσότερο τις αναλυτικές απαιτήσεις περί σταθερότητας του κοινωνικού συστήματος, παρά τις αληθινές τάσεις της ίδιας της κοινωνικής πραγματικότητας (Μοσχονάς, 1998:56). Σύμφωνα με την κριτική που έχει ασκηθεί, ο λειτουργισμός δεν στάθηκε επαρκής ως προς τη δυνατότητα ερμηνείας των κοινωνικών συγκρούσεων, καθώς στο πλαίσιό του δόθηκε υπερβολική έμφαση στην κοινωνική σταθερότητα και ενσωμάτωση, και παραλήφθηκε η κοινωνική αταξία και αλλαγή (Καρύδης, 2010:35, 66).

Όπως υποστηρίχθηκε από τον Charles Wright Mills , οι λειτουργιστές - δομιστές πραγματοποιούν επιλεκτική εστίαση στις κοινωνικές νόρμες, αξίες και κοινωνική ευταξία, με εμφανή τάση να εκλαμβάνουν αξιωματικά ως κοινωνική πραγματικότητα τις νομιμοποιήσεις που προβάλλουν οι ελίτ στην κοινωνία. Τα κανονιστικά συστήματα ερμηνεύονται ως αντανάκλασεις της κοινωνίας στο σύνολό

της, ενώ θεωρία της συναίνεσης αποδίδεται ως «τάση μεταφυσικής αναπαράστασης της κυρίαρχης ιδεολογικής μήτρας» σύμφωνα με τον Irvin Louis Horowitz,(1961).Όπως έχει υποστηριχτεί, ο δομικός λειτουργισμός έχει λειτουργήσει ενισχυτικά για το statusquo των κυριάρχων κοινωνικών ομάδων, καθώς οι λειτουργιστικές ιδέες αξιοποιήθηκαν με τρόπους που οδήγησαν στη νομιμοποίηση της κυριαρχίας των ελίτ στην κοινωνία, ορίζοντας τις αποτυχίες των φτωχών ως προσωπικές αποτυχίες (Πετμεζίδου, 1996:17).

Επιπρόσθετα, ο ντετερμινιστικός χαρακτήρας της δομικής ανάλυσης του λειτουργισμού έγινε αντικείμενο κριτικής από τους θεωρητικούς της συμβολικής διαντίδρασης, οι οποίοι απέρριψαν την έννοια της κοινωνικής δομής και των κοινωνικών συστημάτων και υποστήριξαν ότι η διαμόρφωση της κοινωνικής ζωής μέσα από διαντιδράσεις οδηγεί στη διαμόρφωση συμβολικών νοημάτων, με βάση τα οποία ερμηνεύονται τα ερεθίσματα και δημιουργούνται ενεργά οι κοινωνικοί ρόλοι. Σύμφωνα με τον Becker⁷, η κοινωνία δεν είναι τίποτα άλλο απότις δράσεις των ατόμων, και η κοινωνική ζωή πρέπει να ερμηνεύεται αναφορικά προς τις καταστάσεις που βιώνουν τα άτομα (Πετμεζίδου, 1996:141).

Οι κατανοητικές -όπως ονομάζονται σε αντιδιαστολή προς τις εξηγητικές θετικιστικές- θεωρήσεις περί κοινωνικής απόκλισης τείνουν να απορρίπτουν την άποψη ότι υπάρχει κοινωνική ομοφωνία γύρω από τις αξίες και τους κανόνες, θεωρώντας την κοινωνία σύνθεση αντιτιθέμενων κοινωνικών ομάδων. Ουσιαστικά, προσπαθούν να καταλάβουν την αποκλίνουσα συμπεριφορά στους δικούς της μάλλον όρους, παρά σαν μια εκτροπή από κάποια μυθική κοινή συμφωνία. Κεντρικές θέσεις των κατανοητικών θεωρήσεων είναι ότι, πρώτον, το άτομο δεν αποτελεί παθητικό αποτέλεσμα κοινωνικών συνθηκών, αλλά μετέχει στη δημιουργία των συνθηκών που το περιβάλλουν, και, δεύτερον, ότι ο κοινωνικός έλεγχος δεν αποτελεί μια απλή εκ των υστέρων αντίδραση στην απόκλιση, αλλά αντίθετα, έχει αποφασιστικό ρόλο στη δημιουργία και την ενίσχυση της απόκλισης (Λάζος, 2007: 10, 102).

Οι θεωρητικοί της διαντίδρασης αμφισβήτησαν την ηθική διάσταση της κοινωνικής ενσωμάτωσης, που ταυτίζεται με την κανονιστική ρύθμιση σύμφωνα με τους λειτουργιστές μέσω της κεντρικής θεωρητικής έννοιας της ανομίας

(Φαρσεδάκης, 2005: 96)⁸, δηλαδή ως προϊόν μη συμμόρφωσης των πρακτικών, των αξιών και των συμπεριφορών των ατόμων στους κανόνες του συνόλου της κοινωνίας (Πετμεζίδου, 1996:102). Στο πλαίσιο της θεωρίας της συμβολικής αλληλεπίδρασης, η έννοια της παρέκκλισης υποχωρεί μπροστά στον ρόλο των διαντιδράσεων μεταξύ ατόμων και κοινωνικών θεσμών.⁹ Έτσι, οι Howard Becker και Erving Goffman αντιμετώπισαν τις πρακτικές των στιγματισμένων ομάδων, όπως των χρηστών μαριχουάνας, ως εναλλακτικές μορφές συνύπαρξης, που-αν και περιθωριακές- χαρακτηρίζονται από εσωτερική οργάνωση και ορθολογισμό στην επιλογή των στάσεων και των συμπεριφορών (Smith, 2006: 102).

Ο Becker μετατοπίζει το ενδιαφέρον από τον ίδιο τον αποκλίνοντα στη μελέτη των κοινωνικών δυνάμεων που βρίσκονται πίσω από τη διαδικασία εφαρμογής του χαρακτηρισμού του αποκλίνοντα. Το έργο του δίνει έμφαση στον σημαντικό ρόλο των κυριάρχων κοινωνικών ομάδων και θεσμών σε ό,τι αφορά τη θέσπιση των νόμων με βάση τους οποίους συγκεκριμένοι τύποι ατόμων και δραστηριοτήτων ταξινομούνται και χαρακτηρίζονται ως αποκλίνοντες. Οι ομάδες αυτές συχνά, όπως υποστηρίζει, δρουν για να προστατεύσουν τα δικά τους συμφέροντα (Smith, 2006:118-119).

Παρότι η προσέγγιση της κοινωνικής αντίδρασης πέτυχε να αναδείξει ότι ο κοινωνικός έλεγχος έχει αυτόνομη σημασία στη δημιουργία της κοινωνικής απόκλισης, της διέφυγε ο πιο σημαντικός φορέας απόδοσης επιτυχημένων στιγματιστικών νοημάτων, που είναι το κράτος (Λάζος, 2007: 107-108). Με βάση την κριτική που έχει ασκηθεί, στη θεωρία του χαρακτηρισμού παραγνωρίζεται το γεγονός ότι η εξουσία είναι άνισα κατανεμημένη και ως εκ τούτου τα άτομα δεν είναι ισότιμα εξοπλισμένα, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να προβαίνουν στον χαρακτηρισμό άλλων ατόμων ως αποκλινόντων και των συμπεριφορών τους ως εγκληματικών (Αλεξίου, 2009:203-222)¹⁰. Οι θεωρητικοί του χαρακτηρισμού επικεντρώνονται στις διαδικασίες κοινωνικής διαντίδρασης, μέσω των οποίων επικολάζεται επιτυχώς η

ετικέτα του εγκληματία σε ορισμένα άτομα και κοινωνικές ομάδες, αποφεύγοντας τον προβληματισμό για το ενδεχόμενο οι διαδικασίες αυτές να αντικατοπτρίζουν τις κυρίαρχες κοινωνικές σχέσεις αλλά και να συμβάλλουν στην αναπαραγωγή τους (Καρύδης, 2010:35).

1.4 Η φαινομενολογική οπτική της κοινωνικής ευταξίας

Η απορριπτική και πλέον ριζοσπαστική τοποθέτηση απέναντι στην περιοριστική δομική προσέγγιση της κοινωνίας, που προέρχεται από τον φιλοσοφικό χώρο της φαινομενολογίας και τον κύριο εκπρόσωπό της, τον Alfred Schutz, σύμφωνα με την οποία η μοναδική πραγματικότητα που μπορεί να γίνει αποδεκτή είναι ο ενδιάμεσος χώρος μεταξύ του ατόμου και του εξωτερικού προς αυτό κόσμου, αποτελεί μια σημαντική θεωρητική τομή της κοινωνιολογικής ανάλυσης του ζητήματος της εγκληματοποίησης, ως μέσου για την επιδίωξη κοινωνικής ευταξίας και συνοχής (Πετμεζίδου, 1996:16).

Παρότι η φαινομενολογία πραγματεύεται τις αργiori ουσίες του πραγματικού κόσμου και ως εκ τούτου έρχεται σε αντίθεση με τον εμπειρικό χαρακτήρα της επιστήμης της κοινωνιολογίας, το αντικείμενο της οποίας είναι ο πραγματικός κόσμος, η υιοθέτηση της φαινομενολογικής οπτικής των Peter Ludwig Beiger και Thomas Luckman στο «The Social Construction of Reality» (1967) συνετέλεσε στην επέκταση της φαινομενολογικής κοινωνιολογίας στις κοινωνικές δομές και στους κοινωνικούς θεσμούς. Συγκεκριμένα, ο πραγματικός κόσμος φαίνεται να επιβάλλεται ως αντικειμενικός στα άτομα που τείνουν να αντιλαμβάνονται την καθημερινότητά τους ως διευθετημένη, καθότι έχει αποκτήσει νόημα μέσω των συνεχόμενων επαναλήψεων και τυποποιήσεων των προτύπων διαντίδρασης, σημαντικό ρόλο για τις οποίες διαδραματίζει η γλώσσα (Πετμεζίδου, 1996:286-299).

Σύμφωνα με τη φαινομενολογική προσέγγιση των Beiger και Luckman, η συνεχής ανασυγκρότηση της γνώσης για την κοινωνική πραγματικότητα είναι μια διαδικασία αποκαλυπτική για τον τρόπο με τον οποίο διασφαλίζεται η θεσμική κοινωνική τάξη, καθώς υφίσταται την απαραίτητη νομιμοποίηση που προσδίδει κανονιστική επιβλητικότητα στις πρακτικές της επιταγές, μέσω της απόδοσης γνωστικής εγκυρότητας στο αντικειμενικοποιημένο νόημά της (Πετμεζίδου, 1996:301-303).

1.5 Η ανάδυση της συγκρουσιακής οπτικής της καθιέρωσης των νόμων

Ο δομολειτουργισμός στην Κοινωνιολογία δέχτηκε ισχυρά πλήγματα, καθώς ξεπήδησαν πολλές νέες - ανομοιογενείς μεταξύ τους - τάσεις, με κοινό χαρακτηριστικό έναν αντι-θετικιστικό ορθολογισμό (Φαρσεδάκης, 2005: 111). Η οπτική της ύπαρξης συνεχούς κοινωνικής σύγκρουσης έγινε η εναλλακτική της οπτικής την ύπαρξης συναίνεσης των διαφορετικών κοινωνικών ομάδων στο πλαίσιο μιας κοινωνίας (Tayloreταλ., 1985:237).

Ήδη από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα είχε αναπτυχθεί ένα συμπαγές επιστημονικό κίνημα, που αμφισβητούσε τις βασικές θέσεις του θετικισμού σχετικά με τη συναινετική συγκρότηση της κοινωνίας, την προκαθορισμένη μορφή του ανθρώπου και την επίδρασή του στο περιβάλλον, με το επιχείρημα ότι δεν αντιστοιχούν στην πραγματική ζωή και στις πραγματικές κοινωνικές σχέσεις. Σύμφωνα με τη συγκρουσιακή κοινωνιολογική θεώρηση, η κοινωνία δεν είναι ένας οργανισμός που τείνει στη συναίνεση, αλλά ένα σώμα, δομικό χαρακτηριστικό του οποίου είναι η σύγκρουση (Βιδάλη, 2013:169-172)

Σύμφωνα με το συγκρουσιακό πρότυπο κοινωνικής οργάνωσης, η καθιέρωση των νόμων δεν είναι απόρροια της καθολικής συναίνεσης των μελών μιας κοινωνίας σε σχέση με την αναγκαιότητά τους, όπως υποστηρίζεται στην προοπτική του συναινετικού προτύπου κοινωνίας, αλλά το αποτέλεσμα της κυριαρχίας ορισμένων κοινωνικών ομάδων πάνω στις υπόλοιπες. Οι κυρίαρχες κοινωνικές ομάδες επιβάλλουν τις αξίες και τους κοινωνικούς στόχους που εκφράζουν τα συμφέροντά τους και έτσι παγιώνουν την επικυριαρχία τους μέσω των κανόνων δικαίου. Επομένως, στο σύνολο των συγκρουόμενων συμφερόντων και τωνετερογενών αξιών που χαρακτηρίζουν κάθε κοινωνία, οι αξίες και τα συμφέροντα, τα οποία προστατεύονται και εξυπηρετούνται, μέσω των κανόνων δικαίου που επιβάλλονται, υπερισχύουν, επειδή προωθούνται από τις κοινωνικές ομάδες που διαθέτουν τη μεγαλύτερη κοινωνική δύναμη (Δασκαλάκης, 1985: 34-35). Η δύναμη των ισχυρών κοινωνικών ομάδων αντικατοπτρίζεται δε στα μέσα και τους μηχανισμούς που αυτές διαθέτουν, για να επιβάλλουν το νομικό καθεστώς, που εξυπηρετεί τα συμφέροντά τους (Λάζος, 2007).

1.5.1 Η συγκρουσιακή προσέγγιση του Μαρξ. Η συγκρουσιακή θεωρία του Μαρξ αμφισβητεί την πεποίθηση της ελεύθερης σύναψης συμβολαίων μεταξύ των ατόμων και του κράτους στις σύγχρονες κοινωνίες, επειδή δεν λαμβάνεται υπόψη η

υλική διάσταση της δύναμης (Πετμεζίδου, 1996:71). Αντί της θεωρίας του κοινωνικού συμβολαίου, ο Μαρξ προτείνει μια σύλληψη της κοινωνικής οργάνωσης, βασισμένης σε συγκεκριμένες σχέσεις παραγωγής που διαμορφώνονται στην παραγωγική διαδικασία, ανεξάρτητα από τη θέληση των ατόμων που συμμετέχουν σε αυτές και σε αντιστοιχία με τη βαθμίδα ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων (Βιδάλη, 2013:178)¹¹. Το σύνολο των τελευταίων αποτελεί το οικονομικό οικοδόμημα, δηλαδή την υλική βάση, πάνω στην οποία υψώνεται ένα νομικό, ιδεολογικό και πολιτικό εποικοδόμημα (Μοσχονάς, 1998:40).

Η προσέγγιση του Μαρξ δεν είναι μονοδιάστατα οικονομίστικη, καθώς αναδεικνύεται μια διαλεκτική τάση ανάμεσα στον άνθρωπο ως προσδιοριστικό παράγοντα με ελεύθερη βούληση και τον άνθρωπο ως προϊόν των καιρών του. Η αντίδραση στον ατομικισμό πήρε τη μορφή κοινωνικής ερμηνείας των υλικών όρων, του ιδεολογικού εποικοδομήματος του κοινωνικού ελέγχου και της αντίδρασης των ανθρώπων απέναντι σε αυτούς τους περιορισμούς (Tayloreταλ., 1985:216).

Σύμφωνα με τον Μαρξ, με την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων στις σύγχρονες κοινωνίες και τη συνακόλουθη αύξηση της εκμετάλλευσης των εργατικών τάξεων από την αστική τάξη, οι προλετάριοι συνειδητοποιούνται ταξικά και οργανώνουν την πολιτική τους δραστηριότητα. Επομένως, για τον Μαρξ η κοινωνική σύγκρουση είναι η πάλη των τάξεων - καταρχάς σε εθνικό επίπεδο-, η οποία παίρνει τη μορφή πολιτικής πάλης για την εξουσία (Μοσχονάς, 1998: 93, 96). Στα σύγχρονα αντιπροσωπευτικά κράτη, σε περιόδους δηλαδή που η αστική τάξη είναι ανίκανη να κυριαρχήσει χωρίς τη στήριξη της εργατικής, το εκλογικό δικαίωμα είναι γενικευμένο, η εξουσία είναι κρατική και έχει τη μορφή μιας ανεξάρτητης φαινομενικά διαμεσολαβητικής επιτροπής, που στην πραγματικότητα λειτουργεί προστατευτικά για τον καπιταλισμό με έμμεσο και αποτελεσματικό τρόπο, προασπίζοντας τα συμφέροντα της αστικής τάξης (Giddens&Held, 1982: 25)¹². Το προλεταριάτο, ωστόσο, αντιλαμβάνεται τη δημοκρατία σαν να προέκυψε από την ταξική πάλη και ουσιαστικά ως δικό του δημιούργημα και, επομένως, επευφημεί τις κυβερνητικές

πράξεις της αστικής τάξης, διευκολύνοντάς την να εδραιώσει τις θέσεις της στην αστική κοινωνία (Μοσχονάς, 1998:96). Με αυτόν τον τρόπο, συμβάλλει τελικά στην παραμόρφωση της πραγματικότητας και τη διαμόρφωση μιας ψευδούς συνείδησης, που εμποδίζει τη δημιουργία της ταξικής συνείδησης (Smith, 2006:34-35).

Σύμφωνα με τον Μαρξ, για να καταφέρει να κυριαρχήσει η κάθε φορά κυρίαρχη τάξη, οφείλει να παρουσιάσει τα συμφέροντά της ως το κοινό συμφέρον όλων των μελών της κοινωνίας. Στην πραγματικότητα, οι κυρίαρχες ιδέες είναι η πνευματική έκφραση των κυρίαρχων σχέσεων και καθιστούν κυρίαρχη την τάξη που διαθέτει τα μέσα παραγωγής. Έτσι, σε κάθε εποχή αυτοί που διαθέτουν τα μέσα παραγωγής κυριαρχούν υλικά και ως εκ τούτου και πνευματικά. (Giddens&Held, 1982:26).

Στον προσδιορισμό του εγκλήματος, όπως επισήμανε ο Μαρξ, ο ίδιος ο νόμοςέχει ιδιαίτερη σημασία για τον ορισμό εκείνων των κοινωνικά καταστροφικών πράξεων που αποτελούν εγκλήματα. Οι παρατηρούμενες αυξομειώσεις των εγκλημάτων σχετίζονται με τις σχετικές αποφάσεις του κράτους και των διωκτικών αρχών (Tayloreταλ., 1985:216, 217).Επομένως, ο ορισμός του εγκλήματος είναι και ένας πολιτικός ορισμός (Βιδάλη, 2013:178)¹³- εκφρασμένος σε νομικούς όρους- που έρχεται να επιβληθεί να προστεθεί, χαρακτηρίζοντας κάποιες πράξεις ως εγκληματικές, αλλά όχι κάποιες άλλες (Λάζος, 2007: 67).

Με βάση τη θεωρία του Μαρξ, στις σύγχρονες κοινωνίες που υπάρχει καταμερισμός εργασίας, προσδιορισμένος από τις κοινωνικές δυνάμεις, το κράτος εκφράζει τα συμφέροντα της κυρίαρχης τάξης μέσω των νόμων, των οποίων αποτελεί πηγή. Ταυτόχρονα, το κράτος αποτελεί πηγή του ίδιου του εγκλήματος, καθώς αποτελεί έκφραση του συνεχούς αγώνα ενάντια στις κοινωνικές συνθήκες, αλλά και προϊόν αυτών των συνθηκών, εφόσον υπάρχει καταμερισμός εργασίας (Tayloreταλ., 1985:214, 215).

Εντούτοις, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις του Μαρξ, οι παραβατικοί πληθυσμοί ήταν κυρίως οι μη παραγωγικοί, λούμπεν, η εγκληματική δραστηριότητα των οποίων αποτελούσε έκφραση μιας λανθάνουσας ατομικής συνείδησης, γεγονός που του προκαλούσε μάλιστα περιφρόνηση, λόγω της γενικής του θεωρίας για τη

φύση των προλεταρίων, ήτοι την πολιτική συνείδηση και οργάνωση των εργατών ως συντελεστών της κοινωνικής επανάστασης (Tayloreταλ., 1985: 217). Μάλιστα, ο θεωρητικός του ορθόδοξου μαρξισμού που ασχολήθηκε με το έγκλημα, William Bonger (1876-1940), Ολλανδός καθηγητής στο πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ, χρησιμοποιώντας στατιστικές μεθόδους, ανέλυσε την εγκληματική σκέψη ως προϊόν της μιζέριας της εργατικής τάξης (Λάζος, 2007: 209), αλλά και της απληστίας που ενθαρρύνεται στον καπιταλισμό, ενώ οι θέσεις του για τη δημιουργία των νόμων από τις ισχυρές τάξεις παραπέμπουν στη θεωρία της κοινωνικής συναίνεσης, καθώς υποστηρίζει ότι οι νόμοι αντανakλούν ηθικά συναισθήματα (Βιδάλη, 2013: 183). Επιπλέον, συμπεραίνει και τη συμμετοχή των φτωχών στη δημιουργία των νόμων, από το γεγονός ότι στη νομοθεσία συμπεριλαμβάνονται ως εγκλήματα μεταξύ άλλων και πράξεις οι οποίες δεν βλάπτουν την αστική τάξη (Tayloreταλ., 1985: 228-231).

Σύμφωνα με την κριτική που έχει ασκηθεί, ο Bonger δεν κατανόησε τη φύση της κυριαρχίας και του κοινωνικού ελέγχου στον καθορισμό της εγκληματικής πράξης και προσπέρασε την ανάμειξη ισχυρών συμφερόντων στη διαδικασία. Έχοντας ως αφετηρία τον ορισμό του εγκλήματος με βάση ένα φυσικό σύστημα κοινωνικών αξιών, οδηγείται στη σωφρονιστική προοπτική, όπως έχει χαρακτηριστεί από τον David Matza, δηλαδή την προσπάθεια απαλλαγής της κοινωνίας από το έγκλημα (Βιδάλη, 2013: 232; Λάζος, 2007: 78).

Έτσι, ουσιαστικά η μαρξιστική θεωρία για το έγκλημα δεν έθεσε τα βασικά ερωτήματα για τη δημιουργία των κανόνων και δεν πρότεινε μια ερμηνεία των μηχανισμών οικονομικής και πολιτικής ενίσχυσης των κυρίαρχων ομάδων που ορίζουν την κοινωνία, προσδιορίζοντας τους νόμους της. Τελικά, δεν εξέλιξε την ανάλυση από τον εντοπισμό των προσδιοριστικών παραγόντων της δομής της αγοράς στη σχέση των τελευταίων με τη δομή της υλικής παραγωγής και κατανομής εργασίας. Σε κάθε περίπτωση, εμφανίζει την απόκλιση ως πλαστή ταμπέλα, που εφαρμόζεται σε ανήθικους ανθρώπους ή ανθρώπους χωρίς ανησυχίες σχετικές με τον πολιτικό και κοινωνικό έλεγχο, αποκλείοντας την περίπτωση ενεργούς πολιτικής αντίδρασης των εγκληματιών, στο πλαίσιο της συνειδητοποίησης των υφιστάμενων σχέσεων κυριαρχίας και υποταγής (Tayloreταλ., 1985: 220-221).

Άξιο να επισημανθεί είναι το γεγονός ότι ο Μαρξ, αναγνωρίζοντας τις συγκρουσιακές δομές κάθε κοινωνίας, εντοπίζει τον πολιτικό προσδιορισμό του εγκλήματος στο πλαίσιο της βιομηχανικής καπιταλιστικής κοινωνίας και καταλήγει

στο συμπέρασμα ότι το έγκλημα προσδιορίζεται από τις ισχυρές κοινωνικές ομάδες. Λόγω όμως του γενικού του προσανατολισμού, η οπτική του Μαρξ περιορίζεται, καθώς εστιάζει στις αρνητικές (πχ περιθωριοποίηση) συνέπειες του πολιτικού προσδιορισμού του εγκλήματος, σε αυτό δηλαδή που, σύμφωνα με το στίγμα της Μαρξιστικής θεωρίας, αναφέρεται ως πραγματικό έγκλημα και που απορρέει από τη βάση της δομής της καπιταλιστικής οργάνωσης της οικονομίας και της κοινωνίας, δηλαδή της ανισότητας και της εκμετάλλευσης.

1.6 Η συγκρουσιακή οπτική

Τη δεκαετία του 1960, ενώ στον τομέα του δικαίου εκλαμβάνεται ως αξιωματική η θεωρία ότι οι κανόνες Δικαίου πηγάζουν από προϋπάρχοντες ηθικούς κανόνες (Φαρσεδάκης, 2005:111), στον τομέα της Εγκληματολογίας προκύπτουν οι θεωρίες της σύγκρουσης, οι θέσεις των οποίων επέφεραν την υπέρβαση του θετικισμού και την απόρριψη της θεώρησης του εγκληματία ως προκαθορισμένου και διαφορετικού οντολογικά από τους άλλους ανθρώπους (Βιδάλη, 2013:172)

Ήδη από τη δεκαετία του 1950, ο Lewes Coser, αναζητώντας τους λόγους της επίταξης των συγκρούσεων, επαναφέρει τη συζήτηση σχετικά με τη σύγκρουση. Ο Coser αποπειράται να συνδυάσει τον δομολειτουργισμό με τη θεωρία της σύγκρουσης, αναφερόμενος σαφώς στο έργο του Marx, και οδηγείται στην αναζήτηση των λειτουργιών που έχει η σύγκρουση (Βιδάλη, 2013:171)

Ο Andre Gunder Frank διατύπωσε την άποψη ότι η μαρξιστική θεωρία μπορεί να καλύψει ένα ευρύτατο φάσμα ειδών και βαθμών σύγκρουσης, συμπεριλαμβανομένης και εκείνης που οδηγεί στην κοινωνική αποσύνθεση. Θεωρεί ότι οι μαρξιστές, σε αντίθεση με τους λειτουργιστές, αμφισβητούν την υπάρχουσα κοινωνία, υποβάλλοντάς την σε μια διαρκή εξέταση και κριτική μέσω μιας νατουραλιστικής προσέγγισης, που λαμβάνει υπόψη τους περιορισμούς του πραγματικού κόσμου (Πετμεζίδου, 1996:88, 89).

Το 1958, ο George Vold διατύπωσε μια θεωρία για τη σύγκρουση των κοινωνικών ομάδων στο πλαίσιο της κοινωνίας, οι οποίες συμβιώνουν σε μια δυναμική ισορροπία που διέπεται από συγκρούσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, η κοινωνική σύγκρουση θεωρήθηκε ότι αποτελεί συστατικό στοιχείο της αστικής δημοκρατίας, και κατ' επέκταση της κοινωνικής ειρήνης, και όχι εκτροπή από μια ιδεατή κοινωνική ενότητα ή συναίνεση. Επομένως, σύμφωνα με την άποψη του Vold, η κοινωνία δεν είναι αποτέλεσμα συναίνεσης, αλλά αντίθετα αποτέλεσμα διευθέτησης διαφορών και

συμβιβασμών αντιτιθέμενων συμφερόντων ανάμεσα στις κοινωνικές δυνάμεις. Τότε και πρωτοδιατυπώθηκε ο όρος «εγκληματοποίηση», που αφορά ακριβώς τους όρους με τους οποίους κάποιος αποκτά την ιδιότητα του εγκληματία. Ο Vold υποστήριξε, επίσης, ότι οι σχέσεις εξουσίας συνιστούν παράγοντα που επηρεάζει καταλυτικά τη νομοθέτηση και, επομένως, την τυποποίηση μιας πράξης ως εγκληματικής (Βιδάλη, 2013:172-173).

Ο μαρξιστής εγκληματολόγος William Chamblish (1933-2014) έθεσε το ζήτημα της διαφορετικής μεταχείρισης των πράξεων των χαμηλότερων στρωμάτων σε σύγκριση με τις πράξεις της άρχουσας τάξης, κατά τη διαδικασία της εγκληματοποίησης-νομοθέτησης. Όπως υποστήριξε, οι πράξεις χαρακτηρίζονται εγκληματικές, επειδή είναι προς το συμφέρον της άρχουσας τάξης να τις χαρακτηρίζει, καθώς ελέγχει το κράτος και την εφαρμογή του νόμου (Βιδάλη, 2013:184).

Στο ευρύτερο πλαίσιο της μαρξιστικής συγκρουσιακής οπτικής, ο Richard Quinney στο βιβλίο του «The Social Reality of Crime» υποστήριξε ότι στο πλαίσιο της πολυδιάστατης ετερογενούς κοινωνίας που παρουσίασε, τα «μερίσματά» της συγκρούονται¹⁴ και, λόγω της σύγκρουσης των αντίστοιχων αξιακών συστημάτων, δημιουργούνται οι ποινικοί νόμοι και κατανέμεται άνισα η πολιτική εξουσία (Βιδάλη, :167). Με βάση τη θεώρησή του, η νομοθέτηση και η εφαρμογή των ποινικών νόμων από το ποινικό κατασταλτικό σύστημα δεν αποτελούν διαδικασίες που συμβαίνουν σε ένα ουδέτερο περιβάλλον, αλλά αντίθετα σε συγκεκριμένο πολιτικό πλαίσιο, εντός του οποίου άτομα και ομάδες διεκδικούν τα συμφέροντά τους, η ικανοποίηση των οποίων εξαρτάται από τον βαθμό ισχύος της κοινωνικής οργάνωσης που έχουν οι κοινωνικές ομάδες (Βιδάλη, 2013:175). Επομένως, το «έγκλημα είναι ένας ορισμός της ανθρώπινης συμπεριφοράς που δημιουργείται σε μια πολιτικά οργανωμένη κοινωνία από εξουσιοδοτημένους φορείς», οι οποίοι επιβάλουν αυτούς τους ορισμούς σε πρόσωπα που βρίσκονται σε θέση σχετικής αδυναμίας (Λάζος, 2007:215; Βιδάλη, 2013:185).

Για τον Evgeny Pashukanis, οι βασικές κατηγορίες του αστικού νόμου είναι ομόλογες με τις βασικές κατηγορίες της καπιταλιστικής εμπορευματικής παραγωγής

και με αυτόν τον τρόπο συνιστούν νομική έκφραση των οικονομικών σχέσεων. Ο νόμος γι' αυτόν δεν αποτελεί απλώς κάποια παθητική αντανάκλαση της οικονομίας, αλλά αντίθετα «είναι μέρος ενός ενιαίου όλου. (Λάζος, 2007: 83).

Οι Georg Rusche και Otto Kirchheimer συνδέουν το ποινικό σύστημα και τις ποινικές τιμωρίες κατά πρώτο λόγο με την αγορά εργασίας. Σε κάθε ιστορική συγκύρια, «η αγορά εργασίας, σε συνδυασμό με τη δημογραφία της αύξησης του πληθυσμού, τείνει να ορίζει την κοινωνική αξία της ανθρώπινης ζωής» (Georg Rusche and Otto Kirchheimer, 1939:93; Λάζος, 2007:90). Σύμφωνα με τους Rusche και Kirchheimer, το ποινικό σύστημα μπορεί να παρέχει κάποιες γενικές υπηρεσίες, από τις οποίες να επωφελούνται και οι υποκείμενες κοινωνικές τάξεις, αλλά οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται στον βαθμό που είναι δυνατό να ενταχθούν στη λογική ενός συστήματος το οποίο είναι οργανωμένο για ταξικό έλεγχο (Λάζος, 2007:89).

Η θεωρία της σύγκρουσης του Dahrendorf έχει τις ρίζες της στον Μαρξ και εν μέρει αποτελεί αντίδραση στον δομικό λειτουργισμό. Σύμφωνα με αυτήν, οποιαδήποτε τάξη πραγμάτων υπάρχει στην κοινωνία εκπηγάζει από τον καταναγκασμό ορισμένων μελών της από εκείνους που βρίσκονται στην κορυφή. Κεντρική της θέση είναι ότι η διαφοροποιημένη κατανομή του εργασιακού κύρους στις κοινωνικές θέσεις στην κοινωνία αποτελεί σταθερά τον καθοριστικό παράγοντα συστημάτων και συγκρούσεων (Πετμεζίδου, 1996:71,72; Μοσχονάς, 1998:27). Το συγκρουσιακό μοντέλο του Dahrendorf φαίνεται να επεκτείνεται πέρα από την ταξική σύγκρουση του Μαρξ, σε αυτό που ο Max Weber ορίζει ως «επιτακτικά συντονισμένες ενώσεις» (Taylor et al., 1985:241). Ο Dahrendorf προσδιόρισε αυτές τις ενώσεις ως τις μονάδες που ελέγχονται από μια ιεραρχία θέσεων διχοτομημένου εξουσιαστικού κύρους. Σε κάθε ένωση σχηματίζονται, επομένως, μόνο δύο ομάδες σύγκρουσης: αυτοί που κατέχουν θέσεις κύρους κι εκείνοι που κατέχουν υφιστάμενες θέσεις. Λόγω αντικρουόμενων συμφερόντων που δεν ορίζονται με ψυχολογικούς, αλλά με αντικειμενικούς όρους, η σύγκρουση ανάμεσα στους φορείς των θέσεων αυτών είναι αναπόφευκτη (Πετμεζίδου, 1996).¹⁵ Ο Dahrendorf αναδεικνύει την οικουμενική διάσταση της εξουσίας στις σύγχρονες μεταβιομηχανικές κοινωνίες, καθώς η σύγκρουση δεν προέρχεται πια από την ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής,

εφόσον η αντίθεση κεφαλαίου-εργασίας έχει ατονήσει και έχει δώσει τη θέση της σε μια πλουραλιστική κοινωνική διαστρωμάτωση, που περιλαμβάνει κοινωνικές ομάδες με συγκρουσιακά συμφέροντα στη σφαίρα της εξουσίας. (Αλεξίου, 2009:217; Μοσχονάς, 1998:61-62).

Σύμφωνα με τον Dahrendorf, προκειμένου να υπάρχει δυνατότητα επιβολής συμμόρφωσης στους κοινωνικούς κανόνες, ώστε να αποφεύγεται η διάσπαση της συλλογικότητας, η κοινωνική ανισότητα και η ταξική διαφοροποίηση ήταν απαραίτητες. Εξάλλου, όπως υποστήριζε, το γεγονός ότι ο κοινωνικός συμβιβασμός επιβραβεύεται, ενώ η απόκλιση τιμωρείται, αποτελεί ένδειξη της αναγκαιότητας της ύπαρξης ομάδων που κατέχουν ανώτερες θέσεις, για να μπορούν να επιβάλλουν κυρώσεις. Εντούτοις, ο Dahrendorf δεν θεωρούσε την πρωτοκαθεδρία κάποιων κοινωνικών κανόνων κατά τη διάρκεια συγκεκριμένων σταδίων εξέλιξης μιας κοινωνίας ως εγγενώς λειτουργικό στοιχείο της κοινωνικής οργάνωσης, αλλά αντίθετα, ως εγγενώς εκρηκτικό και αποδιοργανωτικό. Αντιλαμβανόταν τις κοινωνικές ομάδες ως διαρκώς συγκρουόμενες μεταξύ τους, προκειμένου να επιβάλλουν τους δικούς τους κανόνες και αξίες καθώς και το δικό τους στρωματοποιημένο σύστημα εξουσίας. Η διαρκής σύγκρουση άνισων ομάδων αποτελεί για τον Dahrendorf παράγοντα κοινωνικής αλλαγής κι εξέλιξης, ενώ σηματοδοτεί και εγγυάται την ελευθερία, σε αντίθεση με την ουτοπία της τάξης και της ισορροπίας που υποστηρίζεται στο πλαίσιο της θεωρίας του λειτουργισμού (Tayloreταλ., 1985:244-245).

Στο πλαίσιο της συγκρουσιακής θεωρίας του Dahrendorf, υποστηρίζεται ότι η κοινωνική σύγκρουση για την επιβολή της κανονικοποίησης των συμπεριφορών είναι απαραίτητη λόγω της ικανότητας των ανθρώπων για διαρκή καινοτομία και αλλαγή των κοινωνικών συνθηκών στις οποίες ζουν, μέσω πολιτικών δράσεων διατάραξης της λειτουργικότητας της κοινωνίας (Tayloreταλ., 1985:251-253). Ο Dahrendorf θεωρεί ότι η σύγκρουση και ο λειτουργισμός είναι δύο οπτικές της κοινωνικής οργάνωσης που μπορούν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικά, ανάλογα με την κατάσταση. (Πετμεζίδου, 1996:76, 77; Dahrendorf, 1959: 159 ; Timasheff & Theodorson, 1983: 184.).¹⁶

Μια απόπειρα επαναδιατύπωσης της θεωρίας της σύγκρουσης πραγματοποιεί ο Jonathan Turner, καθώς εντοπίζει ότι δεν έχει τεθεί σαφώς ο ορισμός της σύγκρουσης και δεν έχουν προσδιοριστεί τα επίπεδα ανάλυσης, δηλαδή το αν οι μονάδες που βρίσκονται σε σύγκρουση θα μπορούσαν να είναι άτομα, ομάδες, οργανώσεις, τάξεις, έθνη ή κράτη, ενώ διακρίνεται ένας λανθάνων λειτουργισμός, που απομακρύνει τη θεωρία από το μαρξιστικό πλαίσιο (Πετμεζίδου, 1996:77).

Σε μια πιο ολοκληρωμένη εκδοχή της διατυπώνεται η θεωρία της σύγκρουσης από τον Randall Collins, που με αφετηρία τη μαρξιστική θεωρία, αλλά πολύ περισσότερες επιρροές από τους Weber και Durkheim, υποστηρίζει ότι οι κοινωνικές δομές είναι αξεχώριστες από τους φορείς δράσης, αφού οι φορείς κατασκευάζουν τις δομές και οι μορφές διαντίδρασης αποτελούν την ουσία των δομών. Με κύριο ενδιαφέρον τη μικρή κλίμακα ανάλυσης, ο Collins θεωρούσε χρήσιμη τη φαινομενολογική προσέγγιση, επειδή, όπως υποστήριζε, εδράζει όλες τις έννοιες στα παρατηρήσιμα φαινόμενα της καθημερινής ζωής. Σύμφωνα με τον Collins, ο Μαρξ είχε επισημάνει τις τεράστιες διαφορές μεταξύ των κοινωνικών τάξεων από την άποψη πρόσβασης και ελέγχου του πολιτισμικού συστήματος, γεγονός που σημαίνει ότι, ενώ οι ανώτερες κοινωνικές τάξεις είναι σε θέση να αναπτύσσουν αρθρωμένα συμβολικά και ιδεολογικά συστήματα και συχνά να τα επιβάλλουν στις κατώτερες κοινωνικές τάξεις, οι κατώτερες κοινωνικές τάξεις έχουν λιγότερο αναπτυγμένα συμβολικά συστήματα, εκ των οποίων πολλά πιθανότατα τους έχουν επιβληθεί από τους κατόχους εξουσίας. Ο Collins θεωρούσε ότι ο Weber, ενώ εργάστηκε στο πλαίσιο της μαρξιστικής διαστρωμάτωσης, την ανέπτυξε περισσότερο, καθώς αναγνώρισε την ύπαρξη διαφορετικών μορφών σύγκρουσης, που οδηγούν σε ένα πολυεδρικό σύστημα διαστρωμάτωσης (κοινωνική τάξη, κοινωνική θέση, εξουσία). Δίνοντας έμφαση στο κράτος ως φορέα που ελέγχει τα μέσα της βίας, μετατόπισε την προσοχή, από τη σύγκρουση στο πεδίο της οικονομίας, στη σύγκρουση στο πεδίο του κράτους (Πετμεζίδου, 1996:82-84).

Η αντικατάσταση της έννοιας της κοινωνικής τάξης από αυτήν της εξουσίας ως κεντρικής πηγής σύγκρουσης είχε επίδραση στον τρόπο προσέγγισης της μελέτης της απόκλισης και του εγκλήματος. Σύμφωνα με τον Austin Turk, η σπουδή της εγκληματικότητας γίνεται σπουδή των σχέσεων ανάμεσα σε κοινωνικές θέσεις με νομική εξουσία, ανάμεσα στους δημιουργούς και εφαρμοστές του νόμου και σε αυτούς που είναι υποταγμένοι και δεν δημιουργούν νόμους. Ο Turk επιδίωξε την κατασκευή μιας θεωρίας που θα μπορούσε να ειδικεύεται στις συνθήκες που ορίζουν

πότε σε μια σχέση υποταγής ο υποτακτικός ορίζεται ως εγκληματίας, αλλά και να έχει εφαρμογή σε όλες τις κοινωνίες που χαρακτηρίζονται από ρόλους εξουσιαστών και υποτακτικών (Taylore^{etal.}, 1985:241-242).

Η μαρξιστική προσέγγιση χρησιμοποιήθηκε αρχικά στο πλαίσιο του θετικισμού, για να ερμηνεύσει το έγκλημα με βάση το σχήμα «καπιταλισμός-αλλοτρίωση-έγκλημα». Ωστόσο, η κοινωνική θεωρία, όπως αναπτύχτηκε, εν αρχή ως αυτοτελής μαρξιστική προσέγγιση και στη συνέχεια ως εξέλιξη των θεωριών της σύγκρουσης, κατέληξε στη διαμόρφωση ενός νέου «παραδείγματος» στην Εγκληματολογία (Βιδάλη, 2013: 182). Προοδευτικά, το ενδιαφέρον των θεωρητικών της σχολής των συγκρούσεων στρέφεται στην προβληματική του κοινωνικού ελέγχου και της κοινωνικής αντίδρασης, διαμορφώνοντας τη «νέα», μετέπειτα «κριτική» ή «ριζοσπαστική» εγκληματολογία (Χάιδου, 1996: 249), η οποία είχε ως στόχο την ανάπτυξη μιας μαρξιστικής οπτικής για την παραβατικότητα και το έγκλημα, ώστε να δίνει προτεραιότητα στην πολιτική και οικονομική διάσταση της τάξης (order) και των ταξικών σχέσεων (Βιδάλη, 2013: 185).

Πρόσφατα η θεωρία της σύγκρουσης υπερκεράστηκε από κάποιες νεομαρξιστικές θεωρίες, στις οποίες εντάχτηκε η πολιτισμική διάσταση της σύγκρουσης και επανεξετάστηκε η υλιστική οπτική του Μαρξ, με σκοπό την απόκτηση ενός αυτόνομου ρόλου και τη διατήρηση της καπιταλιστικής οικονομικής τάξης (Smith, 2006:47).

1.6.1 Η σύγκρουση στον δυτικό μαρξισμό. Με την έλευση του 20^{ου} αιώνα και τον προβληματισμό που αναδύθηκε από τις επαναστατικές κοινωνικές αλλαγές, ο Antonio Gramsci, αναλογιζόμενος την κοινωνική σημασία της κουλτούρας, υποστήριξε την άποψη ότι η ηγεμονία δεν ήταν ριζωμένη μόνο στην οικονομική σφαίρα, αλλά συμπεριλάμβανε και σημαντικά πολιτισμικά στοιχεία. Έτσι, το κράτος στην καπιταλιστική κοινωνία ενισχύεται ραγδαία, διεισδύοντας στην κοινωνία των πολιτών ως ένα μάλλον ταξικό μέσο κυριαρχίας (Smith, 2006:80).

Με την έννοια της ηγεμονίας ο Gramsci ξεκλειδώνει τον τρόπο με τον οποίο η άρχουσα τάξη και το κράτος επιβάλλονται πολιτικά και κοινωνικά, χωρίς την εξάντληση της άσκησης βίας, ωστόσο αποτελεσματικά, μέσω του πολιτισμικού ελέγχου των ιδεών των πολιτών. Με τη συμμαχική δράση των οργανικά

διανοουμένων¹⁷, οι πεποιθήσεις της κυρίαρχης τάξης διαχέονται και ενσωματώνονται κοινωνικά ως ισχυρά πολιτισμικά μοτίβα, που διευρύνουν τις κοινωνικές ανισότητες, βραχυκυκλώνοντας τις απόπειρες ανάπτυξης της κριτικής σκέψης(Smith, 2006:81). Σημαντικός θεωρείται ο ρόλος του κράτους ως θεσμού κυρίως νομιμοποίησης, ο οποίος εκφράζει την ισορροπία ανάμεσα στην κοινωνία των πολιτών και την πολιτική κοινωνία, ασκώντας μεν ηγεμονία μέσω καταναγκασμού, με ταξικό περιεχόμενο, εμπεριέχοντας δε συγχρόνως στοιχεία που εκφράζουν τα συμφέροντα των κυριαρχούμενων ομάδων, με φαινομενικές υποχωρήσεις της αστικής τάξης και χωρίς τη διακινδύνευση της κυριαρχίας της (Μοσχονάς, 1998:138).

Στο πλαίσιο της σχολής της Φραγκφούρτης, ο σχετικός ρόλος της κουλτούρας αναδύθηκε στο έργο του Louis Althusser, ο οποίος επιχείρησε να θεμελιώσει ένα δομιστικό μοντέλο κοινωνικής ανάλυσης πάνω στο ύστερο μαρξιστικό έργο, υποστηρίζοντας ότι το εποικοδόμημα της πολιτικής και νομικής δομής, ενώ σε τελευταία ανάλυση βασίζεται και καθορίζεται από μια οικονομική βάση, ωστόσο συμβάλλει στη δημιουργία αναγκαίων για την επιβίωση του καπιταλισμού συνθηκών, επιτρέποντας την αναπαραγωγή του συστήματος (Αντωνοπούλου, 1991:91)¹⁸. Το κράτος και το νομικό σύστημα υποστηρίζουν την κυριαρχία της επιβολής της εξουσίας των κυρίαρχων τάξεων πάνω στην εργατική τάξη, συνιστώντας έναν καταπιεστικό μηχανισμό με τη ρύθμιση της προσφοράς εργασίας, του ελέγχου της κοινωνικής δυσαρέσκειας, την εξασφάλιση της απρόσκοπτης λειτουργίας της οικονομίας και τελικά τη διευκόλυνση της συσσώρευσης του κεφαλαίου(Smith, 2006:99-100).Το κράτος χρησιμοποιεί τον θεσμικό κατασταλτικό μηχανισμό, μέσω του οποίου ασκεί βία, και παράλληλα τον ιδεολογικό θεσμικό μηχανισμό, που αποτελείται από τα ΜΜΕ, την εκκλησία και το σχολείο, μέσω της λειτουργίας των οποίων δημιουργούνται ψευδείς ιδέες για τη φύση και την οργάνωση της κοινωνίας (Smith, 2006:100-101; Μοσχονάς,1998: 118; Πετμεζίδου, 1996:12; Vincent, 1977).

Σύμφωνα με τον Jurgen Habermas, η δημόσια σφαίρα που δημιουργήθηκε τον 18^ο αιώνα μέσω του λόγου και της ανταλλαγής των ιδεών αντικαταστάθηκε τον 19^ο

από την αστική κοινωνία, ενώ στη σύγχρονη εποχή εξαφανίστηκε λόγω της μεγάλης επιρροής των ΜΜΕ, που μετέβαλαν τους ανθρώπους σε παθητικούς δέκτες του λόγου (Smith, 2006:93).

Στον ρόλο των ΜΜΕ εστίασε την προσοχή του ο Cohen, σύμφωνα με τον οποίο τα μέσα κατασκευάζουν στερεότυπες εικόνες για τον εαυτό τους, τις συνθήκες, τα πρόσωπα ή τις ομάδες που εκλαμβάνονται ως απειλή για τις κοινωνικές αξίες και τα συμφέροντα. Στη συνέχεια, λαμβάνει χώρα μια διαδικασία ευαισθητοποίησης, στο πλαίσιο της οποίας μεγεθύνεται η παράβαση, ενώ το ρεπορτάζ μεταβάλλεται σε αυτοεκπληρούμενη προφητεία (Smith, 2006:156-157; Καρύδης, 2010: 43).

Σύμφωνα με την ορολογία που χρησιμοποίησε ο Cohen, ηθικός πανικός είναι η υπερβολική αντίδραση ηθικιστικού χαρακτήρα των φορέων του επίσημου και του άτυπου κοινωνικού ελέγχου έναντι συμπεριφορών ή επιλογών και στάσεων ζωής που δεν προκαλούν ουσιώδεις κοινωνικές βλάβες σε πραγματικά έννομα αγαθά. Αυτή η κοινωνική αντίδραση υπό το κράτος μιας φοβικής υστερίας- πραγματικής ή συμβολικής-καταλήγει στη δαιμονοποίηση συγκεκριμένων τύπων και στην κατασκευή αποδιοπομπαίων τράγων. Οι παράμετροι που εμπλέκονται αλληλεπιδρώντας μεταξύ τους είναι πολλές: ταξική σκοπιμότητα, πραγματική ανησυχία, λαϊκή αφέλεια, προκατάληψη, συντεχνιακά συμφέροντα, γνήσια ηθική, αγανάκτηση, αναπαραγωγή της κυρίαρχης ιδεολογίας, πειθάρχηση και καταστολή αλλά και ευρυθυμία και συνεργασία. Το φαινόμενο του ηθικού πανικού φαίνεται να εκδηλώνεται μόνο στην περίπτωση που τα ΜΜΕ συντονίζονται με τις ανάγκες των υπηρεσιακών και συντεχνιακών συμφερόντων στο «μεσαίο επίπεδο» της κοινωνικής κλίμακας, αλλά και με τις ενδεχόμενες πολιτικές επιδιώξεις στο «υψηλό» επίπεδο, που προϋποθέτουν όμως την ύπαρξη μιας ανάλογης διάθεσης του πληθυσμού και ένα πρόθυμο ακροατήριο στο «χαμηλό» επίπεδο της λαϊκής βάσης (Καρύδης, 2010:44-54).

1.6.2 Σύγκρουση σε νεομαρξιστικό πλαίσιο. Η αντίληψη περί κοινωνικής ομοφωνίας σχετικά με τους ισχύοντες νόμους απορρίπτεται από την κριτική εγκληματολογία. Ανάλογα, η έννοια του εγκλήματος δεν γίνεται αποδεκτή ως αξιολογικά ουδέτερη, αλλά αντίθετα ως μία από τις πλέον πολιτικοποιημένες έννοιες. Συγχρόνως, από τις διάφορες κριτικές οπτικές, η έννοια του εγκλήματος κατανοείται ως μια από τις πλέον ιδεολογικοποιημένες έννοιες, αφού επιτυγχάνει να αποπολιτικοποιεί και να εμφανίζει ως ουδέτερα μια σειρά από κρίσιμα κοινωνικά ζητήματα. Οι κριτικοί εγκληματολόγοι εκτιμούν ότι συγκεκριμένες κοινωνικές

ομάδες ή τάξεις έχουν διασφαλίσει μια δομική θέση υπεροχής απέναντι στον υπόλοιπο πληθυσμό και, ως εκ τούτου, μόνιμη και οργανωμένη. Συνεπώς, το έγκλημα ως έννοια είναι πολιτικό προϊόν, δηλαδή προϊόν πολιτικών αποφάσεων (Λάζος, 2007: 131).

Το 1973, εκδόθηκε στην Αγγλία το βιβλίο των Ian Taylor, Paul Walton και Jock Young «The new Criminology» και το 1975 από τους ίδιους το βιβλίο «Critical Criminology», κοινό χαρακτηριστικό των οποίων είναι ότι θεωρούν πως το έγκλημα αποτελεί μια κοινωνική κατασκευή, εφεύρεση των ομάδων που κυριαρχούν στην κοινωνία, προκειμένου να ελέγχουν τα άτομα και τις ομάδες που θεωρούν επικίνδυνους, ώστε να διατηρούνται στην εξουσία. Επομένως, θεωρείται ότι το ποινικό δίκαιο είναι βασικό εργαλείο στα χέρια των αστών, για να διατηρήσουν την υπεροχή τους πάνω στις καταπιεζόμενες τάξεις (Φαρσεδάκης, 2005: 117).

Στο πλαίσιο της παραπάνω οπτικής εντάσσεται η άποψη του Tenbruck Fridrichs, (1980), ότι «το κράτος και ο νόμος αποτελούν εργαλεία της κυρίαρχης τάξης και εκφράζουν τα συμφέροντά της, κυρίως τα οικονομικά». (Χάιδου, 1996: 233). Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι η κυρίαρχη τάξη ποινικοποιεί τις συμπεριφορές εκείνες που θεωρεί ότι βλάπτουν τα συμφέροντά της, μέσω του κράτους, το οποίο στις καπιταλιστικές κοινωνίες είναι διαχειριστής και προαγωγός των συμφερόντων της (Σπινέλλη, 1985: 24). Κατά συνέπεια, οι συμπεριφορές που ποινικοποιεί το κράτος δεν είναι εκείνες που θίγουν τη συλλογική συνείδηση και έχουν υπερβεί τα όρια ανοχής του κοινωνικού συνόλου, αλλά αυτές που απειλούν το καπιταλιστικό σύστημα (Λάζος, 2007).¹⁹ Επιπλέον, ο στιγματισμός των ατόμων στα οποία επικολλάται η ετικέτα του εγκληματία, επιτρέπει μεγαλύτερο έλεγχο του προλεταριάτου (Σπινέλλη, 1985: 23-25). Σε αυτό το πλαίσιο, ο Tony Platt (1978) υποστηρίζει ότι ο ποινικός νόμος, αντί να αποδίδει μιαν αμερόληπτη εικόνα των δράσεων που αντικειμενικά προκαλούν τις περισσότερες από τις κοινωνικές βλάβες που θα μπορούσαν να αποφευχθούν, συνιστά μια κατασκευή σχεδιασμένη, ώστε να ορίζει ως εγκλήματα κάποιες από τις επιβλαβείς ή αντικοινωνικές δράσεις - συνήθως αυτές που προέρχονται από τους σχετικά ανίσχυρους - και συγχρόνως να αποκλείει άλλες - συνήθως αυτές των ισχυρών (Λάζος, 2007: 207). Ο Platt προσθέτει ότι η αυθαιρεσία

¹⁹

στον ορισμό του εγκλήματος σπάνια είναι τυχαία και ανεξέλεγκτη, ιδιαίτερα στα δημοκρατικά κοινοβουλευτικά καθεστώτα, εφόσον προκύπτουν από αυθαίρετες αποφάσεις δυνάμεων που επικρατούν στον τρέχοντα πολιτικό οικονομικό συσχετισμό, οι οποίες βασίζονται σε αξίες και πεποιθήσεις αυτονόητες και δεδομένες με αξιωματικό τρόπο, αλλά στην πραγματικότητα υποκειμενικές. Οι Phill Scraton και Kathryn Chadwick²⁰ εστιάζουν στην εγκληματοποίηση κάποιων δράσεων και εμμέσως κάποιων κοινωνικών κατηγοριών. «Η Εγκληματοποίηση, η εφαρμογή μιας εγκληματικής ετικέτας σε μια αναγνωρίσιμη κοινωνική κατηγορία, εξαρτάται από το πώς κάποιες δράσεις ετικετάρονται και από το ποιος έχει τη δύναμη να ετικετάρει και είναι ευθέως συνδεδεμένη με την πολιτική οικονομία της περιθωριοποίησης.»(Λάζος, 2007: 198-214)

Στο κρίσιμο ερώτημα εάν οι ορισμοί του εγκλήματος πάντα εκφράζουν τα συμφέροντα των ισχυρών, η απάντηση πήρε τη μορφή αντιπαράθεσης στην κριτική εγκληματολογική σκέψη, το πεδίο της οποίας καμία πλευρά δεν ελέγχει πλήρως. Έτσι, οι εργαλειακοί κριτικοί εγκληματολόγοι, οι οποίοι ακολουθούν τη διατύπωση του Μαρξ ότι το κράτος είναι ένα εργαλείο-διαχειριστής για λογαριασμό της αστικής τάξης, απαντούν καταφατικά, ενώ οι δομιστές κριτικοί εγκληματολόγοι υποστηρίζουν ότι ο νόμος είναι ένα κρίσιμο πεδίο, δομημένο κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν της αστικής τάξης, στο οποίο λαβαίνει χώρα η συνάντηση και η αντιπαράθεση ευρύτατων κοινωνικών δυνάμεων. Ένας εργαλειακός εγκληματολόγος, ανταπαντώντας στον δομιστή, θα μπορούσε να επανέλθει στο ερώτημα, τονίζοντας ότι είναι λαθεμένο, εφόσον ενέχει το «πάντα» ως συστατικό του, επειδή έτσι διατυπωμένο συνιστά απάντηση του εαυτού του. Συνεπώς, εξαρτάται από την κλίμακα προσέγγισης για το τι είδους απάντηση μπορεί να δοθεί. Αν κάποιος προσεγγίσει τον νόμο σε μια κλίμακα από νόμο σε νόμο ή σε μια ετήσια κλίμακα, θα μπορούσε να συναντήσει νόμους οι οποίοι έρχονται να υποστηρίξουν το γενικό συμφέρον ή ακόμα και τα συμφέροντα των κατώτερων τάξεων ή ακόμα και των πληθυσμών που έχουν απορριφθεί στο περιθώριο. Αν όμως κάποιος ανέβει σε μια κλίμακα δεκαετίας ή εικοσαετίας (πολύ δε περισσότερο αιώνα), τότε η εικόνα αλλάζει, καθώς διαπιστώνεται ότι τα επιμέρους μέτρα που ορίζονται ως αντιτιθέμενα στα συμφέροντα των κυρίαρχων συνεχονται με

άλλα μέτρα και, ως ενιαίο όλο, παραμένουν ταξικά και άνισα νομοθετικά πλέγματα, που μάλιστα μπορεί να εντείνουν την κυριαρχία και την ανισότητα. Συνεπώς, μόλις αφαιρεθεί το «πάντα», δομιστές και εργαλειακοί κριτικοί εγκληματολόγοι εμφανίζονται ως ομόλογοι (Λάζος, 2007:217-217).

Οι κριτικοί εγκληματολόγοι φαίνονται να συμφωνούν ότι το έγκλημα και ο έλεγχος του εγκλήματος αποτελούν συστατικό μιας κοινωνίας που φέρει την εκμετάλλευση και την επιβολή ως οργανωτικά χαρακτηριστικά της. Τα χαρακτηριστικά αυτά εκδηλώνονται σε κάθε πεδίο της κοινωνικής ζωής και όχι μόνο στην οικονομία ή στην πολιτική. Αντικείμενο της εγκληματολογίας, σύμφωνα με τους κριτικούς εγκληματολόγους, δεν είναι απλώς το έγκλημα ως δράση, αλλά το ποιες κοινωνικές δράσεις ορίζει ο ποινικός νόμος ως εγκληματικές, για ποιους λόγους ορίζει αυτές και όχι άλλες και με αυτόν τον τρόπο και όχι με κάποιον άλλο τρόπο (Λάζος, 2007:220,234).

1.6.3 Πολιτισμική Σύγκρουση. Στο πλαίσιο των νεομαρξιστικών προσεγγίσεων, «η μελέτη του εγκλήματος δεν είναι δυνατόν να αποχωριστεί από τη μελέτη της επικρατούσας κοινωνικής τάξης», καθώς η αναγνώριση και η αντίδραση στο έγκλημα είναι εξαρτημένες από τις πολιτικές και οικονομικές συγκυρίες. Σύμφωνα με τη θέση του Stuart Hall, ο χαρακτηρισμός του εγκλήματος προσδίδεται σε ένα πλαίσιο δράσεων οι οποίες δεν έχουν καμία ομοιότητα μεταξύ τους, ωστόσο προπαγανδίζεται σαν να πρόκειται για κάτι ενιαίο. Αντίστοιχα, οι John Muncie και Eugene McLaughlin επισημαίνουν ότι η προσπάθεια εύρεσης ενός ενιαίου σχήματος στο έγκλημα και η ανάλογη προσπάθεια να βρεθεί κάποιος εγγενής, κοινός συντελεστής στις πράξεις που ορίζονται ως εγκλήματα, τείνουν να προβάλλουν μάλλον, παρά να ανακαλύπτουν, τις σχετικές ιδιότητες στις πράξεις που ορίζονται ως εγκληματικές. Ο αναζητούμενος κοινός συντελεστής έρχεται, αντίθετα, «απ' έξω» - και σε όρους ισχύος «από πάνω» - να επιβάλλει μια κατηγοριοποίηση ανάλογα με κάποιες ανάγκες διαχείρισης των αντιφάσεων ή τρέχουσες σκοπιμότητες (Λάζος, 2007:235, 249).

Σύμφωνα με τη συγκρουσιακή θεωρητική οπτική, το ποινικό σύστημα δεν είναι ουδέτερος θεσμός. Αντίθετα, αποτελεί μηχανισμό νομιμοποίησης αξιών όπως της ιδιοκτησίας, της δημόσιας τάξης, του ατομικισμού. Στις ταξικές κοινωνίες, οι ίδιες οι κοινωνικές δομές παράγουν την εγκληματικότητα, εφόσον ποινικοποιούνται οι συμπεριφορές ή οι ενέργειες που αποκλίνουν από τις αξίες των κυρίαρχων τάξεων ή

συγκρούονται μαζί τους (Αλεξίου, 2009:262). Κατά συνέπεια, ο επιλεκτικός τρόπος άσκησης κοινωνικού ελέγχου ποινικοποιεί τρόπους ζωής και πολιτισμικές πρακτικές ολόκληρων κοινωνικών στρωμάτων (Αλεξίου, 2009:260). Στις περιπτώσεις κρίσης ηγεμονίας, όταν οι κυρίαρχες τάξεις αντιλαμβάνονται αμφισβήτηση και απειλή των σχέσεων κυριαρχίας, ο ηθικός πανικός διαμορφώνει αναπαραστάσεις του παραβάτη του νόμου και του εγκληματία, οι οποίες νομιμοποιούν σε επίπεδο κοινωνίας την καταστολή. Εφόσον όμως η κυριαρχία δεν μπορεί να βασιστεί στην κοινωνική συναίνεση, ανασυγκροτούνται οι παλαιότερες μέθοδοι κατασκευής των «επικίνδυνων τάξεων» (Αλεξίου, 2009:254).

Σε ένα επιφανειακό επίπεδο κοινωνιολογικής παρατήρησης και ανάλυσης, τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα παρουσιάζονται σαν να συναινούν με την εφαρμογή του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, με συνέπεια μια συγκεκριμένη αντίληψη για το έγκλημα, που καθιστά έγκυρη την «κυρίαρχη ανάγνωση» και αποδεκτές τις λαϊκιστικές και αυταρχικές πολιτικές για τον κοινωνικό έλεγχο και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας. Όπως όμως έχει αναλύσει ο Ηλίας Δασκαλάκης (Δασκαλάκης, 1985), η προσαρμογή του πληθυσμού στον νόμο εκβιάζεται «με έναν λόγο που δραματοποιεί το χάος, το έγκλημα και τον εγκληματία. Με την παράσταση του εγκλήματος ως άμεσης απειλής, η μάζα προσλαμβάνει την έννομη τάξη ως προστατευτική δομή». Κατά συνέπεια, αυτοί που ελέγχουν τα ΜΜΕ και τις υλικές συνθήκες ζωής, επομένως και την πρόσβαση σε πόρους, επιβάλλουν με τα μέσα που διαθέτουν (ΜΜΕ, φιλανθρωπικούς συλλόγους, κοσμικούς ομίλους) τις ιδέες και τους στιγματισμούς, αλλά και τις προτεραιότητες, με βάση τις αξίες τους, και συγκεκριμένα εκείνες της ιδιοκτησίας, του ατομικισμού και της ανέλιξης (Δασκαλάκης, 1985; Αλεξίου, 2009:233, 261).

Σύμφωνα με τον Hall, στο πλαίσιο της πολιτισμικής θεωρίας που αναπτύχθηκε στη Βρετανία, η κουλτούρα είναι μεν αυτόνομη, ωστόσο συνδέεται χαλαρά με την οικονομική και κοινωνική βάση της κοινωνίας, καθώς οι ιδεολογίες στηρίζονται σε συγκεκριμένα συμφέροντα. Με την αξιοποίηση των θεωριών των Ferdinand de Saussure, Roland Barthes και Claude Levi-Strauss για την ανάλυση των μηνυμάτων και των εικόνων των ΜΜΕ στις αρχές της δεκαετίας του 1980, οι θεωρητικοί των βρετανικών πολιτισμικών σπουδών άσκησαν κριτική στα ΜΜΕ και επιχείρησαν να αποκαλύψουν τους κρυφούς τρόπους λειτουργίας τους. Βασικό εύρημά τους αποτέλεσε ότι η δύναμη της ιδεολογίας ασκείται με τρόπο διακριτικό, δηλαδή χωρίς τη συνειδητοποίηση από την πλευρά του κοινού για το ιδεολογικό

βάρος των μηνυμάτων που δέχεται (Fuery&Mansfield, 2000: 243-244). Έτσι, ενώ σε περιόδους όξυνσης των κοινωνικών αντιθέσεων η κοινωνική ευταξία επιβάλλεται μέσω της καταστολής, δηλαδή της βίαιης επιβολής του νόμου, σε περιόδους κατά τη διάρκεια των οποίων η κοινωνική σύγκρουση βρίσκεται σε λανθάνουσα κατάσταση, η κοινωνική συμμόρφωση επιτυγχάνεται μέσω της ιδεολογικής λειτουργίας του κοινωνικού συστήματος. Τότε το κράτος προβάλλεται ως φορέας νομιμότητας, αποτρέποντας εν τη γεννήσει της κάθε εστία αμφισβήτησης (Δασκαλάκης, 1985:241).

Τα ΜΜΕ θεωρούνται και μελετώνται ως ιδεολογικοί μηχανισμοί του κράτους, βάσει της ιδέας του Cohen περί ηθικού πανικού, την οποία ο Hall εντάσσει σε ένα νεομαρξιστικό πλαίσιο (Fuery&Mansfield, 2000: 100-102). Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της μελέτης του στο «Policing the crisis», ο ηθικός πανικός μπορεί να λειτουργήσει ως δικαιολογία, όχι μόνο για την ψήφιση νέων αυταρχικών νόμων και τη λήψη ακόμα πιο σκληρών μέτρων από την αστυνομία, αλλά και για να πειστεί ο κόσμος να τα υποστηρίξει, γεγονός που θα απέτρεπε το κράτος από τη λήψη μέτρων εναντίον όσων θεωρείται ότι θέτουν σε κίνδυνο το καπιταλιστικό σύστημα (Smith, 2006: 249-250).

Επομένως, βάσει της πολιτισμικής προσέγγισης των κοινωνικών συγκρούσεων, τα ΜΜΕ υπεισέρχονται στη διαδικασία της κοινωνικής σύγκρουσης σε έναν εναλλακτικό της βίας ρόλο, καθώς η διατάραξη της κοινωνικής ευταξίας που δυνητικά απειλεί τη σταθερότητα του καπιταλιστικού συστήματος, δεν αποτρέπεται μόνο μέσω της βίαιης επιβολής της κρατικής νομοθεσίας, αλλά και μέσω της επιστράτευσης μηχανισμών εκμαίευσης της κοινωνικής συναίνεσης.

Κεφάλαιο 2^ο

Θεωρητική προσέγγιση των ΜΜΕ

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται οι βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις των ΜΜΕ στο πλαίσιο του θεωρητικού υποβάθρου της ερευνητικής υπόθεσης για τον καταλυτικό ρόλο του Τύπου στη διαμόρφωση συναινετικού κλίματος ως προς την καθιέρωση της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά.

Όπως προκύπτει από τη θεωρία, ο ρόλος των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της αντίληψής μας για τον κόσμο στις σύγχρονες κοινωνίες είναι ουσιαστικός και καθοριστικός. Μέσω της μαζικής επικοινωνίας δημιουργείται, τροποποιείται και μετασχηματίζεται η κουλτούρα των σύγχρονων κοινωνιών, νομιμοποιείται ένας συγκεκριμένος τρόπος ζωής, ανυψώνεται το (μαρξιστικό) πολιτιστικό εποικοδόμημα της κοινωνίας (Σεραφετινίδου, 2005; Prokop, 1997).²¹

Η ανάλυση των ΜΜΕ ως ενός σημαντικού τμήματος του πολιτιστικού εποικοδομήματος της κοινωνίας δεν αποκαλύπτει μόνο στοιχεία για τον κοινωνικό τους ρόλο και την επίδρασή τους στο κοινό, αλλά και για την ίδια τη σύγχρονη καπιταλιστική κοινωνία, τις αξίες, τους προσανατολισμούς της, την ιδεολογία που την καθορίζει, την εδραίωση και διατήρησή της στον χρόνο. Όπως επισημαίνει ο Χρήστος Λυριτζής, τα ΜΜΕ και η μαζική επικοινωνία γενικότερα αποτελούν το φαινόμενο που σημαδεύει τη μετάβαση στον καπιταλισμό και γίνονται αντικείμενο έρευνας, όταν ο τελευταίος βρίσκεται πλέον στη φάση της ωριμότητάς του (Σεραφετινίδου, 2005).

Μέσω της διερεύνησης των ΜΜΕ αναδεικνύεται ο τρόπος αλλά και το μέγεθος της κοινωνικής τους επίδρασης, καθώς ως μηχανισμοί κοινωνικοποίησης λειτουργούν ενισχυτικά προς τον εξωτερικό κοινωνικό έλεγχο, επιδρώντας στις κοινωνικές αντιλήψεις, με συνέπεια να επιτυγχάνεται η εσωτερίκευση των κοινωνικών κανόνων, προτύπων και αξιών και η εν γένει αποδοχή του κοινωνικού συστήματος (Σεραφετινίδου, 2005).

Η διερεύνηση των ΜΜΕ ανέδειξε τον ρόλο τους στη νοηματοδότηση και ερμηνεία της πραγματικότητας, στη διαμόρφωση της αντίληψης του ηθικού και του φυσιολογικού (Κάραν, 2005: 248-250. Λαμπροπούλου, 1998: 14-15), καθώς και της

αποδοχής του νόμιμου, αποκαλύπτοντας παράλληλα τους εξουσιαστικούς μηχανισμούς ορισμού των γεγονότων ως προβληματικών, αλλά και των πολιτικών επιλογών δράσης απέναντί τους (Κουντούρη, 2015:70-71).

Η μελέτη των ΜΜΕ, ως μελέτη της ιδεολογικής και συμβολικής διαμόρφωσης και αναπαραγωγής της κοινωνικής πραγματικότητας, συμβάλλει στην κατανόηση της διαδικασίας μέσω της οποίας εδραιώνεται η «κοινωνική συναίνεση», ως μια από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις λειτουργίας και διατήρησης των πολιτικών καθεστώτων και των αντίστοιχων κοινωνικοοικονομικών συστημάτων των σύγχρονων κοινωνιών (Σεραφετινίδου, 2005).²²

Στο πλαίσιο της μελέτης της λειτουργίας των ΜΜΕ διαπιστώνεται ο ρόλος τους στη διατήρηση και αναπαραγωγή του κοινωνικού συστήματος, καθώς αποκαλύπτεται η σύνδεσή τους με τις ανάγκες και τα συμφέροντα των κυρίαρχων αστικών στρωμάτων, από την εποχή που τα αστικά στρώματα δημιούργησαν και χρησιμοποίησαν τα ΜΜΕ για την πολιτική επιβολή τους στις μάζες (Σεραφετινίδου, 2005:409).

2.1 ΜΜΕ και εξουσία

Οι οπαδοί της φιλελεύθερης προσέγγισης, θεωρούν ότι τα ΜΜΕ είναι οργανώσεις που έχουν σε μεγάλο βαθμό αυτονομηθεί από το κράτος, τα πολιτικά κόμματα και τις θεσμοποιημένες ομάδες πίεσης. Παρότι οι επαγγελματίες που εργάζονται σε αυτά ελέγχονται από μία ομάδα διευθυντικών στελεχών, έχουν τη δυνατότητα ευελιξίας, ενώ το κοινό θεωρείται ικανό να χειρίζεται τα ΜΜΕ βάσει των αναγκών και των προδιαθέσεων του (Κάραν, 2005).

Σύμφωνα με τη φιλελεύθερη θεωρητική προσέγγιση, η ιστορία των ΜΜΕ είναι μια ιστορία προόδου, λόγω της κεντρικής τους θέσης στη διαδικασία εκδημοκρατισμού των δυτικών κοινωνιών.²³ Προς υποστήριξη αυτής της θέσης προβάλλονται τα επιχειρήματα ότι: τα ΜΜΕ συνέβαλαν στην πληροφόρηση ενός διευρυνόμενου κοινού σχετικά με τις δημόσιες υποθέσεις, υπέβαλλαν την πολιτική

Στην ίδια γραμμή με τη φιλελεύθερη θεώρηση, η θεώρηση της Λαϊκής Κουλτούρας επισημαίνει τη συνεισφορά των ΜΜΕ στον εκδημοκρατισμό της κοινωνίας, καθώς μέσω της εκλαΐκευσης των ΜΜΕ και της αναγνώρισης των λαϊκών προτιμήσεων, περιγράφεται μία λαϊκή εξέγερση ενάντια στην ηγεσία της πολιτιστικής ελίτ, η οποία οδήγησε σε έναν πολιτισμό δημοκρατίας. Ωστόσο, η θεωρία αυτή αναφέρεται εκτεταμένα στην αναγνώριση της ισότητας στην υπόληψη, όπως αντικατοπτρίζεται στον σεβασμό των μαζικών ακροατηρίων και γενικά του λαού, ενώ αναφέρεται ελάχιστα σε διαστάσεις ισότητας (π.χ. κατανομή του πλούτου, του εισοδήματος, των ευκαιριών ζωής κ.λπ.) (Κάραν, 2005).

Την άποψη της φιλελεύθερης θεώρησης των ΜΜΕ σχετικά με την απελευθέρωσή τους από την κοινωνική δομή της εξουσίας αμφισβήτησε η αντίστοιχη ριζοσπαστική (Κάραν, 2005:76).Οι μαρξιστές θεωρούν μεν ότι τα ΜΜΕ αποτελούν

μέρος μιας ιδεολογικής αρένας στην οποία διάφορες ταξικές αντιλήψεις συγκρούονται, κινούνται όμως στο γενικό πλαίσιο της κυριαρχίας ορισμένων τάξεων, ενώ οι επαγγελματίες των ΜΜΕ κοινωνικοποιούνται και ενστερνίζονται τις νόρμες της κυρίαρχης κουλτούρας. Επίσης, το κοινό των ΜΜΕ θεωρείται ότι δεν έχει τη δυνατότητα να απορρίπτει τους ορισμούς που προσφέρονται από τα ΜΜΕ, καθώς δεν έχει άμεση πρόσβαση σε εναλλακτικά συστήματα νοηματοδότησης (Κάραν, 2005).

Σύμφωνα με τους Karl Marx και Friedrich Engels, οι δραστηριότητες στο εποικοδόμημα απαιτούσαν μία ομάδα διανοητικά εργαζομένων που δεν ήταν άμεσα οικονομικά ή υλικά παραγωγικοί και έτσι η τιμή της αναπαραγωγής τους έπρεπε να προκύψει από τη σφαίρα της υλικής παραγωγής. Παράλληλα και η εργατική τάξη ανέπτυξε μια εξαρτημένη κουλτούρα ή αντικουλτούρα, με τους δικούς της «οργανικούς διανοούμενους», αλλά το πλεόνασμα που διετίθετο για αυτόν τον σκοπό ήταν πενιχρό. Κατά συνέπεια, η ιδεολογική εξουσία υπερίσχυσε σε όφελος του κεφαλαίου (Κομνηνού, 1989: 170-171).

Με την επέκταση του καταμερισμού της εργασίας, η χρησιμοποίηση των παραγωγών ιδεολογίας μέσω της προσόδου έγινε πιο έμμεση, με συνέπεια, όπως αναλύθηκε από τον Pierre Bourdieu, τη δημιουργία ενός εξαρτημένου τμήματος της καπιταλιστικής τάξης, που διαθέτει πολιτισμικό κεφάλαιο, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η ταξική καταγωγή των εργαζομένων στον χώρο παραγωγής ιδεολογίας είναι καθοριστική για την αναπαραγωγή από μέρους των ατόμων της ιδεολογίας της άρχουσας τάξης. Εντούτοις, υπάρχει μια δομική τάση προς αυτήν την κατεύθυνση.²⁵ Επιπλέον, σύμφωνα με αυτήν την προσέγγιση οι καπιταλιστές δεν θεωρούνται ενιαία υποκείμενα που δρουν συνειδητά σύμφωνα με τη λογική της καπιταλιστικής συσσώρευσης. Συνεπώς, δεν υπάρχει αναγκαία σύμπτωση των επιδράσεων της γνήσιας καπιταλιστικής διαδικασίας με τις ιδεολογικές ανάγκες της κυρίαρχης τάξης (Κομνηνού, 1989: 170-176).

Όπως έχει υποστηριχθεί στο πλαίσιο της σχολής της Φραγκφούρτης, ο μονοπωλιακός καπιταλισμός έχει εξελιχθεί στη βάση της καταπίεσης, από την άμεση καταπίεση της εργατικής τάξης στο εσωτερικό της διαδικασίας της εργασίας, δηλαδή στην ιδεολογική καταπίεση, με τα ΜΜΕ να αποτελούν αποφασιστικούς

²⁵

παράγοντες σε αυτήν τη διαδικασία ως ιδεολογικοί μηχανισμοί του κράτους. Ο ίδιος ο Μαρξ θεώρησε την αποφυγή μιας άμεσης καταπίεσης ως κεντρικό στοιχείο του οικονομικού μηχανισμού του καπιταλισμού, καθώς ο πλούτος, δηλαδή οι αμείλικτες παραγωγικές δυνάμεις της κοινωνικής εργασίας, που αποτελούν από μόνες τους την υλική βάση μιας ελεύθερης ανθρώπινης κοινωνίας, δεν θα μπορούσε να είχε δημιουργηθεί με βία σε βάρος της πλειοψηφίας (Κομνηνού, 1989:176).

Όπως υποστήριξε στη μελέτη του ο JurgenHabermas (1989), η ιστορία των ΜΜΕ είναι μια ιστορία περιορισμένης προόδου, που περιγράφεται ως η δημιουργία μιας «δημόσιας σφαίρας», η οποία βασίζεται στον ορθολογισμό και είναι περιορισμένη σε συμμετοχή, καθώς περιορίζεται στους προνομιούχους, και σταδιακά με βασικότερους παράγοντες σε αυτόν τον περιορισμό τη χειραγώγηση και τον έλεγχο, λόγω της κυριαρχίας των οργανωμένων ιδιωτικών συμφερόντων αλλά και του υπερτροφικού κράτους στη διάρκεια του 19^{ου} και του 20^{ου} αιώνα (Κάραν, 2005:68). Ο θεωρητικός της ριζοσπαστικής προσέγγισης StuartHall υποστήριξε, επίσης, ότι η περιορισμένη δημοκρατία των σύγχρονων κοινωνιών οφείλεται κυρίως στην άσκηση πολιτιστικής εξουσίας από ηγετικές ομάδες της κοινωνίας (Κάραν, 2005:69).

2.2 Κοινωνική επίδραση των ΜΜΕ

Τα ΜΜΕ απευθύνονται στο ευρύ κοινό, στη λεγόμενη κοινή γνώμη.²⁶ Ο όρος «κοινή γνώμη» προέκυψε στο πλαίσιο του κινήματος του Διαφωτισμού και της δημοκρατικής κοινωνίας και θεωρήθηκε αποτέλεσμα της ελεύθερης αντιπαράθεσης απόψεων και λογικών επιχειρημάτων, καθώς και σημαντικός παράγοντας στον έλεγχο της πολιτικής εξουσίας και στη διαφάνεια στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων (Price, 1996:40; Champagne, 2004). Η κοινή γνώμη αποτέλεσε ένα λειτουργικό συστατικό του πολιτικού συστήματος και είναι στενά συνδεδεμένη με την πολιτική φιλοσοφία του φιλελευθερισμού στο τέλος του 17^{ου} και του 18^{ου} αιώνα, οπότε και εμφανίστηκε, και ιδιαίτερα με τη θεωρία της δημοκρατίας που αναπτύχθηκε τον 19^ο αιώνα²⁷ και την ύπαρξη του κοινοβουλευτικού συστήματος διακυβέρνησης και του πολιτικού Τύπου

(Λαμπροπούλου, 1998:3).Ωστόσο, καθ' όλη τη διάρκεια του πρώτου μισού του 18^{ου} αιώνα, η κοινή γνώμη δεν γινόταν αντιληπτή ως η γνώμη του κοινού, αλλά ως η «κοινωνικοποιημένη» γνώμη μιας κοινωνικής ελίτ που συχνάζει στις ακαδημίες και στα λογοτεχνικά σαλόνια (Price, 1996:52).

Προς το τέλος του 19^{ου} αιώνα-σε μια περίοδο που χαρακτηρίστηκε από τη μαζικοποίηση κινημάτων και τη διάδοση ενός λαϊκού και εθνικού Τύπου-εμφανίστηκε «μια άλλη κοινή γνώμη», που φαινομενικά τουλάχιστον αποτελούσε τη γνώμη του ίδιου του κοινού, επειδή ήταν άμεση, αυθόρμητη και προϊόν των κινημάτων διαμαρτυρίας και του Τύπου. Ωστόσο, δεν αναγνωρίστηκε παρά σταδιακά, ενώ το ίδιο το πλήθος θεωρήθηκε για καιρό, για το μεγαλύτερο μέρος των πολιτικών ελίτ, συνώνυμο του ανορθολογισμού (Price, 1996:71).

Σύμφωνα με την πλουραλιστική θεωρία, τα media δίνουν βήμα κι ενισχύουν τη δημοκρατία παρέχοντας πληροφόρηση και δίνοντας τη δυνατότητα προώθησης διαφορετικών απόψεων. Η θεωρία αυτή υποστηρίζει ότι η εξουσία κατανέμεται σε ένα εύρος ομάδων, από τις οποίες καμιά δεν κυριαρχεί. Αυτές οι ομάδες εκπροσωπούν στο μέτρο του δυνατού όλα τα συμφέροντα, ενώ η κυβέρνηση διαδραματίζει εξισορροπητικό ρόλο ανάμεσα σε πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων. Συνεπώς, η φιλελεύθερη-πλουραλιστική θεώρηση για την κοινωνία αντιμετωπίζει τα MME ως μηχανισμούς που προβάλλουν τα συμφέροντα και τις απόψεις διάφορων κοινωνικών ομάδων, συμβάλλοντας αποφασιστικά στην ελεύθερη διακίνηση των ιδεών και τη δημοκρατική λειτουργία του συστήματος(Marsh,2009:33-34).

Στις πρώτες σημαντικές αναλύσεις του Harold Laswell για την επίδραση των MME το 1948, οι ερευνητές προσανατολίστηκαν στο θέμα της μετάδοσης νοημάτων, στην ανάλυση του ποιος μεταδίδει τα μηνύματα, στην έρευνα του περιεχομένου τους και τέλος στη μελέτη του κοινού και της επιρροής που του ασκούσαν τα μηνύματα. Το αποτέλεσμα οδήγησε τους μελετητές να θεωρήσουν τη μαζική επικοινωνία αυτόνομο φαινόμενο, ανεξάρτητο από τις ευρύτερες κοινωνικοοικονομικές διαδικασίες και να παραμελήσουν τη σημασία του κοινωνικού πλαισίου μέσα στο οποίο αναπτύχθηκαν τα MME (Κομνηνού, 1989:18-19).

Στο πλαίσιο του πλουραλισμού, η φιλελεύθερη προσέγγιση θεωρεί ότι τα MME αντανακλούν την κοινωνία, παρότι δεν υπάρχει συμφωνία για το τι ακριβώς αντανάκλαται στον «καθρέφτη» τους. Έτσι, σύμφωνα με την καθιερωμένη δημοσιογραφική άποψη,(ΝιλΣάιμον, TheoddCouple) τα MME είναι μόνο αγγελιαφόροι και αντανάκλούν πιστά την πραγματικότητα, ενώ η κατανομή του

προσωπικού στο πλαίσιο ενός δημοσιογραφικού οργανισμού μπορεί να επηρεάσει την επιλογή των ειδήσεων που θα καλύπτονται και τον τρόπο κάλυψής τους, σύμφωνα με τους Kannis,(1991),Tiffen, (1989),Tuchman, (1978),Hess (1984),Gandy, (1982),Ericson, (1989). Στο ίδιο πλαίσιο, ορισμένοι θεωρητικοί εκπρόσωποι του φιλελευθερισμού, όπως οι Hallin&Mancini,(1984)και Schudson, (1991) υποστηρίζουν ότι οι ειδήσεις είναι προϊόντα του πολιτισμού της κοινωνίας και, συνεπώς, τα MME δεν αντανakλούν μια ακατέργαστη και αμεσολάβητη πραγματικότητα. Τέλος, το ζήτημα γίνεται ακόμα πιο πολύπλοκο με την παράμετρο της επίδρασης των ευρύτερων κοινωνικών και πολιτικών αλλαγών, σύμφωνα με τους D'Acci, (1994) και Gitlin, (1994) αλλά και των διαφορετικών κοινωνικών ομάδων από τις οποίες αποτελείται η κοινωνία σύμφωνα με τους Winship,(1987) και AngandHermes, (1991). (Κάραν, 2005:197-199).

Η άποψη του «καθρέφτη» έχει ευρέως υποστηριχθεί ότι λειτουργεί υπεραπλουστευτικά, καθώς αφενός αγνοεί τη δεδομένη διαδικασία επιλογής ορισμένων λεπτομερειών από το ιστορικό της κάθε μέρας, οι οποίες θα παρουσιαστούν από τα MME (Μακκόμπ κ.ά., 1996:66), αφετέρου παραβλέπει το γεγονός ότι η αλληλεπίδραση ανάμεσα στον πομπό και τον δέκτη είναι άνιση και όποτελικά το κοινό των MME επιλέγει αυτό που του προσφέρεται (Σεραφετινίδου, 2005:253).

Ενώ έως τα τέλη της δεκαετίας του 1930 υπήρξε ιδιαίτερα διαδεδομένη η άποψη ότι τα MME προσφέρουν τεράστιες δυνατότητες, όχι απλώς επηρεασμού αλλά και ελέγχου της κοινής γνώμης, οι απόψεις αυτές αμφισβητήθηκαν στις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες (1940-1960) με τη ραγδαία ανάπτυξη της έρευνας για τα MME και ιδιαίτερα για την εφαρμογή εμπειρικών μεθόδων στις ΗΠΑ. Συγκεκριμένα, διατυπώθηκε ο ερευνητικός ισχυρισμός ότι τα MME έχουν σημαντική επίδραση στα άτομα που απαρτίζουν το κοινό τους, μόνο στον βαθμό που παρατηρούνται αλλαγές, είτε στην έκδηλη συμπεριφορά είτε και στον υποκειμενικό εσωτερικό κόσμο των ανθρώπων. Οι αλλαγές αυτές αποτελούν αντικείμενο επιστημονικής ανάλυσης, μόνον εφόσον μπορούν να παρατηρηθούν εμπειρικά, να καταγραφούν και να αναλυθούν ποσοτικά (Σεραφετινίδου, 2005:332, 342, 342).

Εντούτοις, η παραδοσιακή φιλελεύθερη προσέγγιση ήταν συμπεριφορική²⁸, καθώς ασχολήθηκε με την επίδραση των μέσων που υποτίθεται ότι μπορούσαν να

προσδιοριστούν καλύτερα και να αναλυθούν ανάλογα με τις αλλαγές που είχαν προκληθεί στη συμπεριφορά. Επίσης, ήταν συμπεριφορική μεθοδολογικά, καθώς το μοντέλο της εξουσίας και της επιρροής που ασκήθηκε ήταν εμπειρικό και πλουραλιστικό, με επίκεντρο το άτομο. Επιπλέον, όπως έχει διαπιστωθεί, παρότι η προσέγγιση παρουσιαζόταν ως επιστημονική, στηρίχθηκε σε ένα πολύ συγκεκριμένο σύμπλεγμα πολιτικών και ιδεολογικών προϋποθέσεων. Η θεωρία βασίστηκε στον ισχυρισμό ότι ο πλουραλισμός λειτουργεί επιτυχώς, ενώ στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν προσπάθειες εμπειρικής μέτρησης στην ποιότητα λειτουργίας του.²⁹ Το βασικό συμπέρασμα που διατυπώθηκε ήταν ότι οι μαζικές επικοινωνίες συνήθως δεν αποτελούν μια αναγκαία και ικανή αιτία αλλαγών στη στάση και τη συμπεριφορά του κοινού, αλλά μεταξύ πομπού και δέκτη παρεμβάλλονται άλλοι παράγοντες, οι οποίοι διαμεσολαβούν στη σχέση επηρεάζοντας αποφασιστικά το πώς και σε ποιον βαθμό θα επιδράσει ο πομπός στον δέκτη (Σεραφετινίδου, 2005).

Στο πλαίσιο της φιλελεύθερης προσέγγισης η θέση ότι τα MME αντανakλούν και υπηρετούν την κοινωνία στηρίχθηκε σε έρευνες ακροατηρίου και το συμπέρασμα που προέκυψε ήταν ότι τα ακροατήρια επιλεκτικά παρακολουθούν, κατανοούν, αξιολογούν και συγκροτούν πληροφορίες από τα MME, επειδή το κοινό δεν είναι «κενό σκεύος υποδοχής», που πληρούται από την προπαγάνδα των MME. Έτσι, οι Elihu Katz και Paul Lazarsfeld, σε μια μελέτη που έχει χαρακτηριστεί ορόσημο, το 1955 υποστήριξαν ότι τα προσωπικά δίκτυα φιλτράρουν την επιρροή των MME, απεικονίζοντας τη δύναμη των τελευταίων ως ελάχιστη (Κάραν, 2005:203).

Συνεπώς, όπως αναλύθηκε, έως τη δεκαετία του 1970 η ακαδημαϊκή προσέγγιση στη μαζική επικοινωνία αφορούσε στην αναζήτηση άμεσων επιδράσεων των μηνυμάτων των MME σε ό,τι αφορά τη μεταβολή των στάσεων του κοινού, που όπως διαπιστώθηκε από τη σχετική έρευνα ήταν ελάχιστες (Dearing, 2005: 37). Η θέση αυτή, για τις ελάχιστες επιδράσεις των MME, αμφισβητήθηκε ομόφωνα από μία νέα γενιά φιλελεύθερων μελετητών του ακροατηρίου στις αρχές της δεκαετίας του 1970, χωρίς όμως να αμφισβητηθεί και το

βασικό συμπέρασμα της πρώιμης έρευνας ακροατηρίου, ότι τα περισσότερα άτομα δεν είναι εύκολο να πειστούν από τα MME (Κάραν, 2005: 204-205).

Στη συνέχεια, παρότι η επίδραση των MME στο κοινό έπαψε να θεωρείται σημαντική, τα MME διατηρήθηκαν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των μελετητών του φιλελεύθερου λειτουργισμού, οι οποίοι θεωρούν δεδομένη τη σημαντικότητά τους, καθώς, όπως υποστηρίζουν, συμβάλλουν στην εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας. Συγκεκριμένα, εκτός της ενίσχυσης του πολιτικού συστήματος, θεωρούν ότι επιτελούν τρεις ακόμα σημαντικές λειτουργίες: 1. Τηνεποπτεία, δηλαδή επιτρέπουν στους ανθρώπους να παρακολουθούν και να ελέγχουν τα δρώμενα με αποκαλυπτικό τρόπο ως προς τις απειλές κατά των κοινωνικών αξιών και των συστατικών στοιχείων της κοινωνίας, 2. τη συσχέτιση, δηλαδή διευκολύνουν τον συντονισμό της κοινωνίας παρέχοντας διαύλους επικοινωνίας μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων και 3. τη μετάδοση αξιών από τη μία γενιά στην άλλη (Κάραν, 2005: 206-207).

Σύμφωνα με μια νεότερη εκδοχή του φιλελεύθερου λειτουργισμού των δεκαετιών 1980 και 1990, τα MME είναι φορείς κοινωνικής ολοκλήρωσης, καθώς η μαζική επικοινωνία έχει τελετουργικό νόημα (Carey, 1992) και βοηθά τους ανθρώπους να σχηματίσουν μια σαφή εικόνα της κοινωνίας και να κατανοούν τις διαδικασίες της μέσω κοινά αποδεκτών αντιλήψεων (Alexander, 1981). Τα MME, ακόμα, θέτουν τα όρια ανάμεσα στο τι είναι αποδεκτό και τι όχι, μέσω της έκφρασης της «κοινωνικής» αποδοκιμασίας για τους παρεκκλίνοντες από τους κοινωνικούς κανόνες (Ericson, 1987), από τους ναρκομανείς έως τις μητέρες που εγκαταλείπουν τα παιδιά τους για μία ερωτική περιπέτεια (Κάραν, 2005: 209).

Η πλουραλιστική προσέγγιση αποτέλεσε την κυρίαρχη προσέγγιση στα MME, βάσει των θέσεων ότι τα MME ελέγχουν την εξουσία, ότι η επιρροή τους είναι μετρήσιμη και ότι οι επιπτώσεις τους περιορίζονται στην ενίσχυση ήδη υπάρχουσών αξιών και απόψεων. Η φιλελεύθερη προσέγγιση των MME, όμως, προκάλεσε την κριτική αντίδραση των ριζοσπαστών, οι οποίοι επισήμαναν ότι τα MME δεν είναι ουδέτεροι ή αυτόνομοι θεσμοί, αλλά άτυπα συνδεδεμένοι με κέντρα εξουσίας της κοινωνίας. Επίσης, τόνισαν ότι οι άνισα κατανομημένοι πόροι μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα τα MME να εξυπηρετούν τα συμφέροντα των πανίσχυρων ομάδων και των φορέων που τα ελέγχουν. Τέλος, υποστήριξαν ότι η ενίσχυση των κοινωνικών θεσμών εκ μέρους των MME στην πραγματικότητα δεν είναι ωφέλιμη για τον καθένα

καιότι η προβολή του ρόλου των ΜΜΕ στην ιδανική κοινωνική συνοχή μπορεί να βοηθά, ώστε να κρυφτούν βασικές διαφορές μεταξύ των συμφερόντων (Κάραν, 2005).

Τη δεκαετία του 1970, η ριζοσπαστική κριτική των απόψεων του φιλελεύθερου διαφωτισμού συνενώνεται με τη γενικότερη ριζοσπαστική θεώρηση για τα ΜΜΕ. Έτσι, στον αντίποδα του φιλελεύθερου λειτουργισμού, ο ριζοσπαστικός λειτουργισμός τονίζει την υποταγή των ΜΜΕ στην εξουσία, καθώς διαμορφώνονται βάσει διάφορων επιρροών από την καπιταλιστική ιδιοκτησία, το «επίσημο κλίμα» και τη διαφήμιση κι έχουν τον ίδιο συντηρητικό προσανατολισμό (Λαμπροπούλου, 1998:67).

Τα επιχειρήματα του ριζοσπαστικού λειτουργισμού αναπτύσσονται σε τέσσερις βασικούς άξονες: Με βάση τον πρώτο άξονα, όπως έχει υποστηριχθεί από τον Noam Chomsky, ο έλεγχος που ασκούν τα ΜΜΕ αλληλοσυνδέεται με τον εκτεταμένο έλεγχο στην κοινωνία, καθιστώντας τα ισχυρούς ιδεολογικούς θεσμούς, οι οποίοι υπηρετούν ένα σύστημα που υποστηρίζεται από την προπαγάνδα. Με βάση τον δεύτερο άξονα επιχειρημάτων, το φιλελεύθερο επιχείρημα της παθητικής αντανάκλασης της κοινωνικής συναίνεσης αμφισβητείται, με το αντεπιχείρημα ότι τα ΜΜΕ προβάλλουν ψευδή στοιχεία για την αληθινή φύση και δυναμική της εξουσίας, διαδραματίζοντας έτσι ενεργητικό ρόλο στην παραγωγή της κοινωνικής συναίνεσης. Ο τρίτος άξονας των επιχειρημάτων του ριζοσπαστικού λειτουργισμού αναπτύσσεται στη βάση της άποψης ότι τα ΜΜΕ είναι πανίσχυρα. Η δύναμή τους, όμως, κατανοείται καλύτερα, όχι στη λογική των ξεχωριστών και ασυνεχών επιδράσεων, αλλά σε εκείνη της ιδεολογικής επιρροής (Κάραν, 2005:211-213). Σύμφωνα με τον Hall, τα ΜΜΕ δομούν την αντίληψή μας με το να «προσθέτουν και να αποκλείουν συγκεκριμένες πραγματικότητες, με το να προσφέρουν τους χάρτες και τους κώδικες, οι οποίοι οριοθετούν τις περιοχές και προσδιορίζουν προβληματικά γεγονότα και σχέσεις σε επεξηγηματικά πλαίσια» (Curran, 1977: 214). Τέλος, ο ριζοσπαστικός λειτουργισμός, σε αντίθεση με τη φιλελεύθερη άποψη, υποστηρίζει ότι η εξουσία είναι συγκεντρωμένη, κι αυτό αποτελεί έναν από τους λόγους για τους οποίους τα ΜΜΕ είναι πανίσχυρα, καθώς λειτουργούν σε μία κυριαρχημένη κοινωνία, όπου άλλοι φορείς κοινωνικοποίησης, όπως η οικογένεια, το εκπαιδευτικό σύστημα και η Εκκλησία, στηρίζουν την προπαγάνδα των ΜΜΕ. Με αυτήν την έννοια, «οι άνθρωποι εισέρχονται σε αυτό το στάδιο ως «προετοιμασμένα σκεύη υποδοχής» μετά από μακρά εκπαίδευση (Marcuse, 1972; Κάραν, 2005:214).

Στο πλαίσιο της ριζοσπαστικής θεώρησης των ΜΜΕ, σύμφωνα με τη μαρξιστική θεωρία της σχολής της Φρανκφούρτης³⁰, τα ΜΜΕ έχουν διαμορφωτικό και χειραγωγικό ρόλο στις συνειδήσεις των κυριαρχούμενων τάξεων, με τρόπο ώστε οι τελευταίες να είναι παθητικές και να μην εμφανίζουν αντίσταση³¹ (Σεραφετινίδου, 2005:84; Λαμπροπούλου, 1998:67). Η απειλή που εμπεριέχουν τα μέσα είναι ότι παρεμποδίζουν τη σκέψη μας, αφού μας παρασύρουν να ζούμε πνευματικά σε έναν κόσμο ναρκωτικών ορισμών και αυτόματων ιδεολογικών εξομοιώσεων, που αποκλείουν κάθε αποτελεσματική παρέμβαση από την πλευρά μας (Κομνηνού, 1989:71). Έτσι, καθώς οι ώριμες βιομηχανικές κοινωνίες βασίζονται ως προς την οικονομική τους εξέλιξη στη βιομηχανία διαμόρφωσης της κοινής γνώμης, τα ΜΜΕ παίρνουν τον ρόλο του βηματοδότη (Enzensberger, 1981:9) και, επειδή ο καταμερισμός ανάμεσα σε πομπούς και δέκτες στις σύγχρονες βιομηχανικές κοινωνίες φαίνεται πως αντικατοπτρίζει τον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας, την εξουσία ασκούν αυτοί που παράγουν και εκπέμπουν μηνύματα προς τους δέκτες-καταναλωτές, διαμορφώνοντας προς ιδιονόφελος την κοινή γνώμη (Enzensberger, 1981:12).

Στις μαρξιστικές αναλύσεις η έννοια της ιδεολογίας παίρνει μια σημαίνουσα θέση σε σχέση με τις κυρίαρχες μορφές διανοητικής αναπαράστασης.³² Αυτό αποτυπώνεται και στη γνωστή θέση των Marx και Engels ότι «οι ιδέες της κυρίαρχης τάξης αποτελούν σε κάθε ιστορική περίοδο τις κυρίαρχες ιδέες. Με λίγα λόγια, η τάξη που είναι η κυρίαρχη υλική δύναμη της κοινωνίας είναι ταυτόχρονα η κυρίαρχη διανοητική δύναμη. Η τάξη που έχει στη διάθεσή της τα μέσα υλικής παραγωγής έχει ταυτόχρονα και τον έλεγχο των μέσων διανοητικής παραγωγής, έτσι ώστε με αυτόν τον τρόπο, σε γενικές γραμμές, οι ιδέες αυτών που δεν κατέχουν τα μέσα διανοητικής παραγωγής να υποτάσσονται σε αυτήν». Με την έννοια αυτή, τα ΜΜΕ ως μηχανισμοί διανοητικής παραγωγής, που ελέγχονται από την οικονομικά κυρίαρχη τάξη,

λειτουργούν προς την κατεύθυνση της αναπαραγωγής των υφιστάμενων σχέσεων ταξικής κυριαρχίας (Τσαρδάκης, 1990:25-26).

Ο Μαρξ αναφέρθηκε στις ιδεολογίες ως «καθορισμένες μορφές κοινωνικής συνείδησης, που μαζί με τις νομικές και πολιτικές σχέσεις συνιστούν ένα «εποικοδόμημα», που βασίζεται και «αντιστοιχεί στην πραγματική βάση», η οποία συγκροτείται από σχέσεις παραγωγής. Ωστόσο, ο Μαρξ επισήμανε ότι οι ιδεολογίες έχουν τη σχετική τους αυτονομία, έτσι ώστε η εξάρτησή τους από τη βάση να πρέπει να θεωρηθεί ως σύνθετη και έμμεση (Κομνηνού, 1989:77).

Στο ίδιο θεωρητικό πλαίσιο, με κάποιες αποκλίσεις, κινούνται και οι αναλύσεις του Althusser σχετικά με τον ρόλο των ΜΜΕ ως κρατικού ιδεολογικού μηχανισμού. Η ιδεολογία κατανοείται «ως συγκεκριμένη κοινωνική διαδικασία, που ενσωματώνεται στις υλικές σημαίνουσες πρακτικές της ολότητας των “ιδεολογικών μηχανισμών”» (Τσαρδάκης, 1990:25-26). Ωστόσο, οι θέσεις του Althusser σχετικά με την αναπαραγωγή ολόκληρου του συστήματος των σχέσεων παραγωγής, που διασφαλίζεται στο επίπεδο της ιδεολογίας, έχει υποστηριχθεί ότι πλησιάζουν τον λειτουργισμό, με την έννοια ότι ο καπιταλισμός παρουσιάζεται ως ένα κοινωνικό σύστημα με πλήρη συνοχή, χωρίς εσωτερικές συγκρούσεις, είτε στο οικονομικό, είτε στο πολιτικό, είτε στο ιδεολογικό επίπεδο (Κομνηνού, 1989:84-85).

Ενώ κατά τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες οι περισσότερες μαρξιστικές αναλύσεις χαρακτηρίζονται από μια τάση να αναγάγουν τον ρόλο και τα χαρακτηριστικά των ΜΜΕ σε οικονομικές σχέσεις και ταξικές αντιθέσεις (Dearing, 2005:21), το μοντέλο της κοινωνίας με τις ταξικές αντιπαράθεσεις, του ολιστικού μαρξισμού, σταδιακά έχασε την υποστήριξη πολλών ριζοσπαστών ερευνητών, οι οποίοι υιοθέτησαν την προσέγγιση του Foucault, η οποία, παρότι ριζοσπαστική, τοποθετείται σε έναν διαφορετικό άξονα από τη μαρξιστική θεώρηση. Για τον Foucault, δεν υπάρχει μια πρωταρχική και θεμελιώδης αρχή της εξουσίας, η οποία κυριαρχεί στην κοινωνία, αλλά πολλαπλές σχέσεις εξουσίας που εμφανίζονται σε διαφορετικές καταστάσεις και δεν μπορούν να ενταχθούν σε μια δυαδική αντίθεση ταξικών συμφερόντων (Κάραν, 2005:172). Χωρίς να αρνείται ότι το κράτος, ο νόμος, ο ανώτατος άρχοντας ή η άρχουσα τάξη ενδέχεται να έχουν κυρίαρχες θέσεις, μετατοπίζει την προσοχή στα πολλά τοπικά κυκλώματα, τις τακτικές, τους μηχανισμούς και τις επιπτώσεις, μέσω των οποίων ανακυκλώνεται η εξουσία, σε αυτά δηλαδή που ονομάζει «σχολαστικές τελετουργίες» ή μικροφυσική της εξουσίας,

τις σχέσεις εξουσίας που φτάνουν στα «έγκατα της κοινωνίας»(Foucault, 1989; Hall2017).

2.3 MME και κοινωνική συναίνεση

Όπως έχει ήδη αναλυθεί στην παρούσα εργασία, στο πλαίσιο της θεωρίας του λειτουργισμού έχει υποστηριχθεί ότι στην κοινωνία επικρατεί μία θεμελιώδης συναίνεση σε πλατιά βάση αναφορικά με τους κανόνες, προκειμένου να διατηρείται η τάξη σε μία κοινωνία. Μάλιστα, ο Edward Shils (Shils, 1961) έχει ισχυριστεί ότι υπάρχει μια ευρεία κλίμακα αξιών τόσο πλατιά αποδεκτή, σε βαθμό που να θεωρείται ιερή (Κομνηνού, 1989:95-96).

Οι λειτουργιστές τονίζουν τη σημαντικότητα της διασφάλισης της συναίνεσης των ανθρώπων σε γενικές αξίες και κανόνες συμπεριφοράς και θεωρούν ότι η διαδικασία κοινωνικοποίησης σε συμβατικές αξίες γίνεται και μέσω των MME, εφόσον τα τελευταία διαδίδουν γνώση και πληροφορία και ασκούν κοινωνικό έλεγχο, λειτουργώντας πρωταρχικά ως προωθητές μιας ιδεολογίας που υποστηρίζει την ευρύτερη κοινωνία και τους κοινωνικούς θεσμούς(Marsh, 2009:32). Τα MME θεωρήθηκαν ότι κατά κύριο λόγο αντανakλούν ή εκφράζουν μια συναίνεση που έχει επιτευχθεί. Η διαπίστωση ότι τελικά τα MME δεν ασκούσαν μεγάλη επιρροή αποδόθηκε στην άποψη ότι, με την ευρύτερη πολιτισμική έννοια, τα MME ενίσχυαν κατά μεγάλο μέρος τους κανόνες και τις αξίες που είχαν ήδη αποκτήσει ευρεία συναινετική βάση και, εφόσον η συναίνεση είχε θετικό περιεχόμενο, οι ενισχυτικές επιδράσεις των MME έγιναν ευμενώς αποδεκτές.Όπως ανέλυσε ο Hall, παρότι η συναίνεση για τις αξίες είχε τεθεί ως προϋπόθεση κοινωνικής συνύπαρξης και ομαλής λειτουργίας σε μια δυναμική σύγχρονη βιομηχανική κοινωνία, τα ζητήματα του τρόπου δημιουργίας των αξιών, αλλά και της αυθόρμητης εκδήλωσης της συναίνεσης προς αυτές, δεν είχαν ερμηνευτεί, και μάλιστα δεν είχαν καν τεθεί ως ζητήματα στις πλουραλιστικές προσεγγίσεις. Το ερώτημα, σύμφωνα με τον Hall, είναι εάν η συναίνεση που παρατηρείται στις σύγχρονες κοινωνίες προκύπτει αυθόρμητα ή ως αποτέλεσμα μιας σύνθετης διαδικασίας κοινωνικής κατασκευής και νομιμοποίησης(Κομνηνού, 1989: 98).

Σε αυτό το πλαίσιο, ο Ιταλός μαρξιστής Antonio Gramsci διατύπωσε στη δεκαετία του 1880 την άποψη ότι στις οικονομικά αναπτυγμένες κοινωνίες η κοινωνική συναίνεση αντικαθιστά τον εξαναγκασμό των απολυταρχικών κοινωνιών και εξαρτάται από τη συνεχή κυριαρχία της άρχουσας κοινωνικής συμμαχίας

(Κάραν,2005: 216). Η απαραίτητη προϋπόθεση για την ομαλή λειτουργία των κοινωνιών, δηλαδή η πηγαία επιθυμία των ατόμων να πράττουν τα αναγκαία, ώστε να συντηρείται και να διαιώνίζεται το κοινωνικό σύστημα, επιτυγχάνεται μέσω της διαδικασίας της κοινωνικοποίησης, της εσωτερίκευσης των κανόνων, αξιών, προτύπων συμπεριφοράς κ.λπ., που συμπληρώνει τον εξωτερικό κοινωνικό έλεγχο (Σεραφετινίδου, 2005:75). Ο Gramsci υποστήριξε ότι στις καπιταλιστικές κοινωνίες η αστική τάξη επιβάλλεται μεν στις λαϊκές μάζες, αλλά με τη συναίνεσή τους, μέσα από τη λειτουργία θεσμών, όπως τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, η εκκλησία, τα συνδικάτα, η οικογένεια και τα ΜΜΕ, οι οποίοι λειτουργούν ως ιδεολογικοί μηχανισμοί στήριξης της αστικής τάξης. Ο όρος «ηγεμονία» χρησιμοποιείται από τον Gramsci, για να δηλώσει τις διεργασίες μέσω των οποίων η τάξη που έχει τον ουσιαστικό οικονομικό έλεγχο της κοινωνίας επεκτείνει τον έλεγχό της πάνω στην κοινωνία, με τρόπο ώστε να μπορεί να μεταμορφώνει τον δικό της τρόπο ζωής, τα δικά της ήθη και τις δικές της αντιλήψεις, δηλαδή την κουλτούρα της, στην κουλτούρα του κοινωνικού συνόλου. Οι ιδεολογίες γίνονται πιο ισχυρές, όταν η μάζα τις αποδέχεται ως τον «κοινό νομό»(Σεραφετινίδου, 2005:413, 30).

Η ιδεολογική κυριαρχία δεν είναι σταθεροποιημένη και απόλυτη, αλλά υπάρχει πάντα αγώνας για την κοινωνική επιρροή, στην οποία τα ΜΜΕ έχουν κρίσιμο ρόλο. (Σεραφετινίδου, 2005:413, 30).Επομένως, η κοινωνική συναίνεση, επειδή δεν επιβάλλεται μέσω καταναγκασμού ούτε έχει παγιωθεί εθιμοτυπικά, πρέπει συνέχεια να κερδίζεται σύμφωνα με τον Louis Wirth(1948) και μάλιστα μέσω της βαθύτατης και ολόπλευρης αλλοτρίωσης των μαζών (Σεραφετινίδου, 2005:423). Συνεπώς, ο ελεύθερος πολιτικός ανταγωνισμός, που χαρακτηρίζει τα καθεστώτα δημοκρατικού τύπου, τείνει να συγκαλύψει το έργο επιβολής, που υφίσταται εξίσου στα καθεστώτα αυτά και που ως αντικειμενικό στόχο έχει τη δημιουργία συναίνεσης σε θέματα που θα μπορούσαν να προκαλέσουν συγκρούσεις.Αντίθετα, στα αυταρχικά καθεστώτα, γίνονται συντονισμένες προσπάθειες για την επιβολή μιας μοναδικής οπτικής των πραγμάτων μέσω της πρώιμης πολιτικής κοινωνικοποίησης των νέων, ώστε να επιτευχθεί η κοινή αποδοχή των πολιτικών και κοινωνικών δομών (Μακκόμης κ.ά., 1996:29).

Σύμφωνα με τη μαρξιστική οπτική, στις χώρες της καπιταλιστικής μητρόπολης, παρότι από την αρχή του 20^{ου} αιώνα τα αυταρχικά καθεστώτα είναι η μειοψηφία, η πλουραλιστική πολιτική οργάνωση που επικρατεί δεν είναι ασυμβίβαστη με τον ολοκληρωτισμό, την οικονομική, αλλά και πολιτικο-ιδεολογική κυριαρχία του

μονοπωλιακού κεφαλαίου, γεγονός που αντικατοπτρίζεται στη γενικευμένη αποδοχή της κατεστημένης τάξης πραγμάτων- της διαιώνισης της καταναγκαστικής εργασίας για την υποδούλωση του ανθρώπου στην κατανάλωση αγαθών και στη μαζική καταστροφή του ανθρώπινου δυναμικού σε πολέμους- και έχει ως αποτέλεσμα την αναστολή της κοινωνικής ποιοτικής αλλαγής (Marcuse, 1964; Σεραφετινίδου, 2005).

Παρά το γεγονός ότι ο έλεγχος που ασκείται από το κοινωνικό σύστημα στα άτομα, μέσα στο πλαίσιο του πλουραλιστικού πολιτικού καθεστώτος, που χαρακτηρίζει τα καπιταλιστικά συστήματα, είναι ολοκληρωτικός, σπάνια γίνεται αντιληπτός ως καταπίεση, λόγω των υποτιθέμενων «ελευθεριών» και «πολιτικών δικαιωμάτων» που παρέχονται στους πολίτες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη μη συνειδητοποίηση της υποταγής των ατόμων στην εξουσία του κοινωνικού συστήματος, η οποία βιώνεται αντίθετα ως ελευθερία επιλογής και οδηγεί στην απουσία αντίδρασης. Έτσι, στην κοινωνία του καπιταλισμού, η ελευθερία μετατρέπεται σε κυριαρχικό μέσο, διότι το κάθε άτομο την μεταφράζει ως ένα σύνολο επιλογών, τις οποίες όμως διαθέτει θεωρητικά ανάλογα με τον τρόπο σκέψης και δράσης του, ενώ σημασία έχει «τι επιλέγει τελικά» (Σεραφετινίδου, 2005:55).

Συνεπακόλουθα, οι κυρίαρχες κοινωνικές αξίες γίνονται αντιληπτές ως ιερές λόγω της ευρείας αποδοχής που έχουν από το κοινωνικό σύνολο, κάτι που υποτίθεται ότι αντανακλά την ύπαρξη μιας θεμελιώδους συναίνεσης. Όμως, οι κυρίαρχες ιδέες καθορίζονται από την κυρίαρχη τάξη και ουσιαστικά είναι οι ιδέες της κυρίαρχης τάξης, η οποία διαθέτει τα μέσα υλικής και πνευματικής παραγωγής, επομένως την υλική και πνευματική δύναμη. Σύμφωνα με τον Marx και τον Engels, οι κυρίαρχες υλικές σχέσεις συλλαμβάνονται ως ιδέες, οι οποίες κυριαρχούν, ακριβώς γιατί είναι οι ιδέες με βάση τις οποίες κυριαρχεί η τάξη αυτή. Οι στοχαστές της κυρίαρχης τάξης καθορίζουν και ρυθμίζουν τη δύναμη των ιδεών μιας ιστορικής εποχής (Σεραφετινίδου, 2005:96, 49).

Έτσι, στην πλουραλιστική καπιταλιστική κοινωνία, στην οποία έχει επικρατήσει να θεωρείται αυτονόητη η ύπαρξη μιας ευρείας συναίνεσης, σε ό,τι αφορά τους νόμους και τους κανόνες, παραβλέπεται η σημασία των οικονομικών παραγόντων, των σχέσεων εξουσίας, των κοινωνικών τάξεων και συγκρούσεων (Σεραφετινίδου, 2005:95). Άλλωστε, η αλλαγή στην ταξική σύνθεση των κοινωνιών του ανεπτυγμένου καπιταλισμού και η συνακόλουθη μεγέθυνση του όγκου των μεσαίων στρωμάτων ενίσχυσε συνολικά τις αμφίρροπες ταξικές θέσεις. Καθώς τα άτομα στις σύγχρονες κοινωνίες ανήκουν σε πολλές ομάδες με αντιθέσεις και

ομοιότητες, βρίσκονται ταυτόχρονα σε αντίθεση και συμφωνία με τα υπόλοιπα μέλη του πολιτικού συστήματος, ανάλογα με το συγκεκριμένο θέμα, γεγονός που οδηγεί στην ενοποίηση της κοινωνίας μέσα από τις εσωτερικές της συγκρούσεις (όπως υποστηρίζουν οι θεωρητικοί του σύγχρονου πολιτικού πλουραλισμού). Ενώ όμως στην πλουραλιστική πολιτική δημοκρατία επιτρέπεται η παρουσία πολλών «αντισταθμιζόμενων» πολιτικών δυνάμεων, καμία από αυτές δεν επιτρέπεται να βρίσκεται έξω από το πλαίσιο που οριοθετεί η κοινωνική συναίνεση (Σεραφετινίδου, 2005).

Στο ίδιο πλαίσιο σε τελική ανάλυση, οι υφιστάμενες σχέσεις κυριαρχίας επιβάλλονται μέσω της διαστρέβλωσης των ατομικών συνειδήσεων. Τα μέσα και τα όπλα του σύγχρονου ολοκληρωτισμού δεν είναι μόνο αυτά που σχετίζονται με βία και τρομοκρατία, αλλά και αυτά που χρησιμοποιούνται για την εξάλειψη των αντίθετων θέσεων μέσα στο σύστημα (Σεραφετινίδου, 2005), ενώ η κάθετη και ιεραρχημένη εξουσία του παρελθόντος διαμορφώνεται σε οριζόντια συναινετική, με τη βοήθεια της χειραγώγησης των ατόμων από τα ΜΜΕ, που στηρίζουν την αποτελεσματικότητά τους στην ήδη διαμορφωμένη συναινετική βάση της κοινωνίας (Ραμονέ, 1999:41).

Όπως αναλύθηκε από τον Ed Millband, η νομιμοποίηση και αναπαραγωγή της ταξικής κυριαρχίας του κεφαλαίου προϋποθέτει τη μαζικοποίηση της κοινωνίας, η οποία πραγματοποιήθηκε μέσα από την ανάπτυξη μιας σειράς θεσμών, κοινωνικών σχέσεων και μηχανισμών, που οδήγησαν στον ολοκληρωτικό έλεγχο και τη χειραγώγηση των ανθρώπων στις σύγχρονες κοινωνίες του ανεπτυγμένου καπιταλισμού. Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, ανάμεσα σε αυτούς τους μηχανισμούς, κεντρική θέση κατέχουν τα ΜΜΕ, τα οποία «αποτελούν ταυτόχρονα έκφραση ενός συστήματος κυριαρχίας και ένα μέσο ενδυνάμωσής του» (Ραμονέ, 1999).³³ Ο Millband ισχυρίστηκε ότι δεν υπάρχει πραγματικός πλουραλισμός, διότι οι ιδέες που προβάλλονται από τα ΜΜΕ είναι πάντα στα όρια του αποδεκτού, καθώς το περιεχόμενο των ΜΜΕ αντανακλά την άποψη των κυρίαρχων τάξεων. Οι εναλλακτικές ιδέες έχουν μικρή υποστήριξη και, κατά συνέπεια, δεν διαθέτουν αξιοπιστία. Τα ΜΜΕ, επομένως, είναι το όπιο του λαού, διότι σαν ναρκωτικό κρατούν τους εργάτες ήσυχους, εξυπηρετώντας το σύστημα που είναι εναντίον τους (Marsh, 2009:30-31).

Συνεπώς, η κοινωνική συναίνεση στην πραγματικότητα προϋπάρχει των ΜΜΕ, με την έννοια ότι είναι αποτέλεσμα της ύπαρξης και λειτουργίας μιας σειράς θεσμών και διεργασιών που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη κοινωνία. Έτσι, καθώς η αντίθεση «ατόμου-κοινωνίας», που δημιουργείται από τη γέννηση της καπιταλιστικής κοινωνίας του 20^{ου} αιώνα, «λύνεται» με την πλήρη παθητικοποίηση και υποταγή του πρώτου σκέλους της αντίθεσης (άτομο) στο δεύτερο (κοινωνία), η «συναινετική βάση που ήδη υπάρχει στην κοινωνία προσδίδει στις μαζικές επικοινωνίες την αποτελεσματικότητά τους» (Σεραφετινίδου, 2005).³⁴

Σύμφωνα με τον Hall, τα ΜΜΕ ορίζουν και δεν αναπαράγουν απλώς την πραγματικότητα. Αναπαριστούν, δηλαδή διαδραματίζουν ενεργητικό ρόλο στην επιλογή, παρουσίαση, δόμηση και διαμόρφωση της πραγματικότητας. Δεν μεταδίδουν απλώς τα νοήματα, αλλά νοηματοδοτούν, όντας σημαίνοντες φορείς (Κομνηνού, 1989:102-103). Τα σύγχρονα ΜΜΕ αποτελούν, επομένως, μέρος της «διαλεκτικής διαδικασίας παραγωγής της συναίνεσης- διαμορφώνοντας τη συναίνεση και ταυτόχρονα αντικαθεπτρίζοντάς την»(Σεραφετινίδου, 2005).³⁵

2.4 Ο τρόπος λειτουργίας των ΜΜΕ

Οι πληροφορίες και τα μηνύματα που μεταδίδονται από τα ΜΜΕ επηρεάζουν και διαμορφώνουν τις γνώσεις και στάσεις των ανθρώπων για μια μεγάλη ποικιλία σημαντικών κοινωνικών θεμάτων. Τα ΜΜΕ αποτελούν θεσμούς που παρεμβάλλονται μεταξύ ανθρώπων και πραγματικότητας, επιδρώντας στο επίπεδο των αξιών, των πεποιθήσεων και των ιδεών των ανθρώπων. Ο ρόλος των ΜΜΕ ως διαμεσολαβητών είναι σύνθετος, καθώς προκύπτουν ζητήματα όπως το είδος και η κατεύθυνση της σχέσης ανάμεσά τους (Κομνηνού, :16; Παπαστάμου & Μαντόγλου, 1995).

2.4.1 Agenda-setting. Έχει υποστηριχθεί ότι η μαζική επικοινωνία επηρεάζει σημαντικά τη διαμόρφωση και μεταβολή της κοινής γνώμης, δίνοντας έμφαση στην

προβολή κάποιων θεμάτων, κάποιων πτυχών της πραγματικότητας ή θέσεων ατόμων και ομάδων (Μακκόμπς κ.α., 1996).³⁶ Η Θεματοποίηση (agenda-setting) είναι η επιλογή και παρουσίαση συγκεκριμένων γεγονότων και επηρεάζει άτομα, ομάδες, αλλά και τα θέματα προς δημόσια συζήτηση και πολιτική δράση, μέσα από τη συχνότητα ή εύνοια που δείχνουν τα μέσα προς αυτά τα θέματα (Μπασαντής, 2002: 44). Αυτό συμβαίνει, καθώς το κοινό αναγνωρίζει και ερμηνεύει τις ειδήσεις, βάσει των μακροπρόθεσμων πολιτισμικών αντιλήψεων και εκτιμήσεων που κυριαρχούν κατά περιόδους στην κοινωνία και διαδίδονται από τα ΜΜΕ (Μπασαντής, 2002: 47).

Η μαζική επικοινωνία είναι έμμεση, καθώς μεταδίδεται με ένα τεχνικό μέσο, μονόπλευρη, ασύμμετρη, δημόσια και περιλαμβάνει ένα διασκορπισμένο και ετερογενές κοινό. Η επίδραση των δημόσιων γεγονότων στο κοινό είναι εξαιρετικά πολύπλοκη³⁷, καθώς η γνώμη που διαμορφώνει το κοινό σε σχέση με τα γεγονότα φιλτράρεται μέσα από μια σειρά κοινωνικών φίλτρων, που παρεμβάλλονται ανάμεσα στην πηγή (πομπός) και στο κοινό (δέκτης). Τα κοινωνικά γεγονότα διαμεσολαβούνται όλο και περισσότερο από ένα πυκνό και αδιόρατο στο «γυμνό μάτι» πλέγμα θεσμικών παρεμβάσεων του συστήματος, με τρόπο ώστε να εμφανίζουν μια πραγματικότητα επιλεκτικά κατασκευασμένη (Τσαρδάκης, 1990).³⁸

Σύμφωνα με τους Maxwell McCombs και Donald Shaw, η ιεράρχηση των θεμάτων στην «ατζέντα» των ΜΜΕ καθόρισε την ιεράρχηση των θεματολογικών προτιμήσεων του κοινού, σχέση που επιβεβαιώθηκε και σε μεταγενέστερες έρευνες, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν παρεμβάλλονται και άλλες μεταβλητές, όπως η αξιοπιστία του κειμένου, η ταύτισή του με την προσωπική θεματολογία του αναγνώστη, η διαπροσωπική επικοινωνία, η οποία αναστέλλει την επίδραση, καθώς επίσης και ο βαθμός της ανάγκης προσανατολισμού των ατόμων (Dearing, 2005).

Η έννοια του καθορισμού της ημερήσιας θεματολογίας³⁹ έχει τις ρίζες της στην ιδέα του Walter Lippmann για τις «εικόνες μες στον νου μας» (Dearing, 2005:35) και τον ρόλο των MME ως πρωταρχικού συνδέσμου ανάμεσα σε αυτές και τα γεγονότα που συμβαίνουν στον κόσμο, όπως επίσης και στην πιο πρόσφατη παρατήρηση του BernanCohen στο βιβλίο του «Τύπος και Εξωτερική πολιτική» ότι «ο Τύπος μπορεί να μην τα καταφέρνει τις περισσότερες φορές να λέει στον κόσμο τι να σκέφτεται, αλλά σημειώνει τεράστιες επιτυχίες στο να λέει στους αναγνώστες του το θέμα το οποίο πρέπει να σκέφτονται». Η ιδέα του καθορισμού της ημερήσιας διάταξης αμφισβήτησε σοβαρά τη θεωρία για τις ελάχιστες επιδράσεις που ασκούν τα ειδησεογραφικά MME και όχι μόνο, μέσα στο κοινό. Η υπόθεση αυτή αποδίδει στα MME τον πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαμόρφωση της θεματολογίας μέσω ενός μηχανισμού μεταφοράς της σημασίας των προβλημάτων από τα MME στο κοινό (Μακκόμπος κ.ά., 1996:28; Κουντούρη, 2015:48).

Σύμφωνα με τον Lippman (1922), ο Τύπος έχει ιδιαίτερη ευθύνη για την περιγραφή και τηνερμηνεία των γεγονότων της δημόσιας ζωής, τα οποία οι περισσότεροι πολίτες δεν μπορούν να γνωρίζουν από κοντά. Ο Harold Zucker (1978) υποστήριξε ότι «όσο μικρότερη είναι η άμεση εμπειρία ενός ατόμου για ένα θέμα, τόσο μεγαλύτερη είναι η επίδραση των ειδησεογραφικών MME στην Κοινή Γνώμη για το θέμα αυτό» (Dearing, 2005:99-100). Η αντίληψη που έχουν οι πολίτες για τον κόσμο, όπως και η σχέση τους με τον πραγματικό κόσμο (το περιβάλλον), εξαρτάται από τα μέσα. Έτσι, ο πολίτης αναγνωρίζει «αναγκαστικά» μια είδηση ως αληθή, όταν διαπιστώνει ότι βρίσκεται σε όλα τα MME (Ραμονέ, 1999:52).

Η ημερήσια διάταξη των MME επιδρά στη δημόσια θεματολογία σχετικά με κάποιο θέμα μέσα από μία βαθμιαία και σταδιακή διαδικασία, καθώς με την πάροδο του χρόνου μεγαλώνει η συσσώρευση των μηνυμάτων και το κοινό πείθεται ότι ένα θέμα είναι σημαντικό. Με τον καθορισμό της ημερήσιας διάταξης εξηγείται η αντίφαση της παροχής μιας πληροφορίας στο κοινό για ορισμένα θέματα και όχι για κάποια άλλα, με βάση την προσέγγιση της συγκριτικής υπεροχής, καθώς στην πλουραλιστική δημοκρατία προκύπτει η κατάσταση του «μηδενικού αθροίσματος», δεδομένου ότι δεν μπορούν να εγγραφούν στη δημόσια θεματολογία όλα τα

³⁹ Η έννοια του καθορισμού της ημερήσιας θεματολογίας

πολιτικά θέματα, οπότε και προκύπτει ανταγωνισμός. Επίσης, μέσω της θεματολογίας ερμηνεύεται γιατί ορισμένα μόνο θέματα επιλύονται μέσα από την ανάληψη πολιτικής δράσης. Τα θέματα παρουσιάζονται σε ιεραρχία, βάσει της σημασίας τους, μια δεδομένη χρονική στιγμή, ως αποτέλεσμα της δυναμικής τους αλληλεπίδρασης, γεγονός που αναδεικνύει τον συγκρουσιακό χαρακτήρα της διαδικασίας - επομένως και τον πολιτικό, σύμφωνα με τους Stephen Hilgartner και Charles Bosk, (1988)-, καθώς αποτελούν αντικείμενα αντιπαράθεσης μεταξύ ομάδων επί διαδικαστικών ή ουσιαστικών ζητημάτων, που σχετίζονται με την κατανομή θέσεων ή πόρων (Dearing, 2005).

Όπως έχει επισημανθεί, οι αντικειμενικοί δείκτες πραγματικότητας είναι σχετικά ασήμαντοι σε ό,τι αφορά τον καθορισμό της θεματολογίας των μέσων. Επίσης, τα αποτελέσματα της επιστημονικής έρευνας δεν διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία καθορισμού της θεματολογίας. Για παράδειγμα, η διαδικασία καθορισμού της ημερήσιας θεματολογίας για τη χρήση ναρκωτικών στις ΗΠΑ κατά το δεύτερο ήμισυ του 1980 μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια διαδικασία στην οποία το θέμα έλαβε θέση υψηλής προτεραιότητας στη θεματολογία των ΜΜΕ, εν συνεχεία μεταφέρθηκε στη δημόσια θεματολογία και τέλος ανήλθε στην πολιτική θεματολογία, δίχως να αυξηθεί ο αντικειμενικός δείκτης πραγματικότητας, που αναφερόταν συνολικά στο πρόβλημα των ναρκωτικών στις ΗΠΑ. Η άνοδος και η πτώση της κατάχρησης ναρκωτικών στη θεματολογία των ΗΠΑ τα τέλη της δεκαετίας του 1980 υποδεικνύει ότι η διαδικασία καθορισμού της ημερήσιας διάταξης για το εν λόγω θέμα ήταν μια κοινωνική κατασκευή που καθοδηγήθηκε κατά κύριο λόγο από τα ΜΜΕ και είχε ελάχιστη σχέση με τον αντικειμενικό δείκτη των θανάτων από ναρκωτικά στις ΗΠΑ.

Έτσι, παρότι, για να εισέλθει ένα θέμα στη θεματολογία των ΜΜΕ, πιθανότατα πρέπει να προσλαμβάνεται σε κάποιον βαθμό ως κοινωνικό πρόβλημα, εντούτοις οι αντικειμενικοί δείκτες πραγματικότητας, επειδή είναι ανιαρά στατιστικά δεδομένα, δεν έχουν ιδιαίτερη ειδησεογραφική αξία κι έχουν ελάχιστο αντίκτυπο στην ατζέντα των ΜΜΕ, εκτός αν απεικονίζονται μέσω ενός δραματικού γεγονότος ή μιας προσωπικής τραγωδίας (Dearing, 2005:160).

Η ημερήσια διάταξη των ΜΜΕ μπορεί να κάνει πολύ περισσότερα από το να καθορίσει τη δημόσια θεματολογία, καθώς μπορεί και να κατευθύνει τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα θα αξιολογήσουν τα θέματα, όπως έχουν δείξει εργαστηριακά αποτελέσματα, μέσα από τη διαδικασία της πλαισίωσης (framing), δηλαδή της

εκλεπτυσμένης επιλογής επιμέρους όψεων ενός θέματος, προκειμένου να δοθεί έμφαση σε μια συγκεκριμένη αιτία ενός φαινομένου. Τα πλαίσια αποτελούν ένα μέσο δια του οποίου αποδίδεται ορισμένο νόημα σε ένα θέμα (Dearing, 2005).⁴⁰

Περαιτέρω, σύμφωνα με το μοντέλο των «Gate-keepers» (πυλωρών) των James Dearing και Everett Rogers, το σύστημα των MME είναι ένα σύστημα αγωγών από τους οποίους διέρχονται τα περιεχόμενα επικοινωνίας, τα οποία φιλτράρονται, καθώς οι φύλακες (πυλωροί: αρχισυντάκτης, συντάκτες εφημερίδας κ.λπ.) αποφασίζουν ποιο περιεχόμενο και σε τι μορφή θα περάσει, συμβάλλοντας με τη διαδικασία της θυροφύλαξης (gate-keeping) στην κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας. Οι πυλωροί επηρεάζονται ως προς τις αποφάσεις τους, μέσω της κοινωνικοποίησής τους στο πλαίσιο της οργάνωσης παραγωγής περιεχομένων μαζικής επικοινωνίας, στο οποίο εργάζονται, από τη διοίκηση και τους ιδιοκτήτες του μέσου, αλλά και τους συναδέλφους τους, και επιλέγουν προς δημοσίευση τις ειδήσεις που συμπλέουν με το σύστημα αξιών και κανόνων και γενικότερα με τον κώδικα συμπεριφοράς που έχουν εσωτερικεύσει (Λαμπροπούλου, 1998:11-12).

Έχει υποστηριχθεί ότι η διαδικασία καθορισμού της θεματολογίας είναι αυτή μέσω της οποίας πραγματοποιείται και η εγγραφή ενός προβλήματος στην πολιτική θεματολογία. Ο μηχανισμός αυτός περιγράφεται ως πολύ σύνθετος, κατά τον οποίο τα προβλήματα εγγράφονται σε επιμέρους θεματολογίες, όπως αυτή των MME, προτού αποτελέσουν αντικείμενο πολιτικής επεξεργασίας κι επιτύχουν έτσι την εγγραφή τους στην πολιτική θεματολογία (Κουντούρη, 2015:45; Σπιτέρι, 2009). Επομένως, η θεματοποίηση θεωρείται σημαντική λειτουργία των MME και σε σχέση με τους αποδέκτες της κοινής γνώμης, δηλαδή τους λήπτες αποφάσεων σχετικά με πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά ή και πολιτισμικά ζητήματα, για την οποία τα τελευταία χρόνια πραγματοποιούνται εμπειρικές έρευνες, προκειμένου να διαπιστωθεί ο βαθμός επίδρασης των φορέων εξουσίας από τα MME σε αυτήν. Εντούτοις, η περιορισμένη (Dearing, 2005:132) αυτή έρευνα δεν έχει καταλήξει σε σαφή συμπεράσματα, καθώς διαφαίνεται η ύπαρξη μιας πολύπλοκης αλληλεπίδρασης ανάμεσα στα MME και τους λήπτες αποφάσεων. Οι τελευταίοι ναι μεν επηρεάζονται, αλλά συχνά επωφελούνται της παρουσίας κάποιων θεμάτων από τα MME και,

έχοντας τη δυνατότητα να προβάλλουν τις δικές τους απόψεις, δημιουργούν τελικά τις ειδήσεις (Λαμπροπούλου, 1998:5).

Ένα παράδειγμα που αναφέρεται στην επίδραση των ΜΜΕ στη λήψη αποφάσεων των φορέων εξουσίας είναι η επίδραση της ανακύκλωσης ειδήσεων σχετικών με εγκληματική συμπεριφορά, η οποία παράγει «κύματα εγκληματικότητας», όπως αυτό που δημιουργήθηκε στη Νέα Υόρκη το 1976, όταν αρχικά τρεις εφημερίδες και πέντε τηλεοπτικοί σταθμοί έδωσαν έμφαση στην αύξηση εγκληματικότητας σε βάρος ηλικιωμένων ανθρώπων. Στη συνέχεια, όλες οι εφημερίδες και οι τηλεοπτικοί σταθμοί αναφέρθηκαν σε αυτό, με αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός νέου «τύπου» εγκλήματος με συγκεκριμένους δράστες - έγχρωμους νέους με βεβαρημένο ποινικό μητρώο από γκέτο - θύματα και συνέπειες. Από τα ΜΜΕ ασκήθηκε κριτική στην ηπιότητα του συστήματος απονομής δικαιοσύνης απέναντι στους νέους και δημιουργήθηκε ένα ειδικό τμήμα στην αστυνομία της Νέας Υόρκης για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας με θύματα ηλικιωμένους. Επίσης, στο Κοινοβούλιο της Πολιτείας της Νέας Υόρκης κατατέθηκαν προτάσεις νόμων για την αύξηση των ποινών σε νεαρούς δράστες με ποινικό παρελθόν, οι οποίοι είχαν διαπράξει κάποιο αδίκημα κατά ηλικιωμένων. Όλα αυτά συνέβησαν, παρότι, με βάση τις επίσημες στατιστικές, το ποσοστό ανθρωποκτονιών αυτής της κοινωνικής ομάδας φαίνεται ότι είχε μειωθεί κατά 19% σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Εκείνη τη χρονιά το 28% των ειδήσεων των ΜΜΕ αφορούσε ανθρωποκτονίες ηλικιωμένων, όταν αυτές εκπροσωπούσαν λιγότερο από το 1% όλων των ανθρωποκτονιών εκείνο το έτος.⁴¹ Η επιλογή των ειδήσεων που αφορούν εγκλήματα και η ανάδειξή τους σε γεγονότα της ημέρας είναι στοιχείο της ιδεολογικής κατασκευής των ειδήσεων γι' αυτό το κοινωνικό φαινόμενο (Λαμπροπούλου, 1998).⁴²

Έχει υποστηριχθεί ότι το μοντέλο του agenda-setting επικεντρώνεται στους μιντιακούς οργανισμούς, αλλά αφήνει στο σκοτάδι την κοινωνική διαδικασία της διάπλασης της θεματολογίας. Με τις μεταγενέστερες έρευνες, που προσέγγισαν το ζήτημα της θεματολογίας των δημόσιων πολιτικών (Public policy agenda), αναδείχτηκε

η συνθετότητα των διαδικασιών συγκρότησης των δημόσιων προβλημάτων και η πολλαπλότητα των δρόμων που παρεμβαίνουν (Κουντούρη, 2015:52-54).

2.4.2 Μαρξιστικές και νεομαρξιστικές προσεγγίσεις της λειτουργίας των ΜΜΕ. Σύμφωνα με τη ριζοσπαστική προσέγγιση, με τη μαζικοποίηση των ΜΜΕ στις αρχές του 20^{ού} αιώνα η λειτουργία τους και, συνεπώς, ο κοινωνικός τους ρόλος διαφοροποιήθηκε σε σχέση με το παρελθόν. Συγκεκριμένα, με τη συγκέντρωση του κεφαλαίου στον χώρο των ΜΜΕ, τη γραφειοκρατικοποίησή τους, τη μετατροπή τους σε κανάλια διαφημίσεων, την ομοιομορφοποίηση των μηνυμάτων που εκπέμπουν, την αδιάκοπη ροή των προγραμμάτων τους και την ανάληψη εκ μέρους τους λειτουργιών άλλων πρωτογενών φορέων κοινωνικοποίησης αντικατοπτρίζουν και ταυτόχρονα συμβάλλουν στην αναπαραγωγή των νέων κοινωνικών σχέσεων που επιβάλλει το κεφάλαιο στο κρατικομονοπωλιακό στάδιο εξέλιξής του (Σεραφετινίδου, 2005:152-154).

Όλες οι μαρξιστικές μελέτες για το εποικοδόμημα και τη διανοητική παραγωγή συμφωνούν στην κεντρική θέση για την ιδεολογική δύναμη των ΜΜΕ. Η δομική προσέγγιση (Althusser) επικεντρώνεται στην ιδεολογία ως σύστημα αναπαραστάσεων και εννοιών, που επιβάλλονται στα άτομα μέσα από διάφορες δομές. Η προσέγγιση «πολιτικής οικονομίας» ασκεί κριτική στην αντίστοιχη δομική, υποστηρίζοντας ότι η τελευταία παραλείπει τη συστηματική μελέτη της υλικής βάσης. Η πολιτισμική αναθεωρητική προσέγγιση δίνει έμφαση στην εμπειρία, που αποτελεί τη βάση για τη συνείδηση, η συγκρότηση της οποίας προκύπτει από τον τρόπο ζωής, σημαντικό τμήμα και διαμορφωτή του οποίου αποτελούν τα ΜΜΕ (Κομνηνού, 1989:26-27).

Κατά την άποψη του Althusser, τα ΜΜΕ αποτελούν, μαζί με το εκπαιδευτικό σύστημα, τον κυριότερο κρατικό ιδεολογικό μηχανισμό και καθορίζουν τους όρους και την κατεύθυνση προς την οποία διαμορφώνεται κάθε φορά η λεγόμενη κοινή γνώμη. Αυτό που προέχει στο πολιτικό παιχνίδι είναι να εξασφαλιστεί η κοινωνική συναίνεση, που σημαίνει παραγωγή μιας «συλλογικής συμπεριφοράς και ενός μονοδιάστατου τρόπου σκέψης, μέσα στο πλαίσιο του οποίου ιδέες, στόχοι και δραστηριότητες που υπερβαίνουν το κατεστημένο σύστημα λόγου και δράσης, απωθούνται ή εκφυλίζονται» (Τσαρδάκης, 1990:75).

Βάσει της μαρξιστικής οπτικής, στην εποχή μας, την εποχή της αντιπροσωπευτικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και των μαζικών πληροφοριών, η

αρμοδιότητα της παραγωγής και διανομής της αλήθειας έχει μεταβιβαστεί στα ΜΜΕ, πίσω από τα οποία εξακολουθούν να υπάρχουν στη σύγχρονη κατακερματισμένη κοινωνία, οι κατεστημένες, αλλά αδιόρατες στο «γυμνό μάτι», δυνάμεις (Τσαρδάκης, 1990:90). Η κυριαρχία του κεφαλαίου από ορατή και γνώριμη έγινε αόρατη και ανώνυμη (Σεραφετινίδου, 2005:415).

Επομένως, ο Τύπος δεν ελέγχεται από το κράτος άμεσα, αλλά η ύπαρξη της κοινωνικής συναίνεσης,⁴³ όπως μεταφράζεται σε επαγγελματική δεοντολογία, αντικατέστησε τον κρατικό έλεγχο (Σεραφετινίδου, 2005:196). Η λογοκρισία σήμερα δεν βασίζεται στην απαγόρευση, αλλά υπάρχουν διαφορετικά και σύνθετα κριτήρια, οικονομικά και εμπορικά - και όχι απαραίτητα αυταρχικά (Κομνηνού, 1989:41) - που οδηγούν στην «αυτολογοκρισία» του προσωπικού που διευθύνει και στελεχώνει τα σύγχρονα ΜΜΕ, με αποτέλεσμα τα τελευταία να μετατρέπονται σε «ιδεολογικούς μηχανισμούς του κράτους» (Σεραφετινίδου, 2005).⁴⁴

Η εμφάνιση της αντικειμενικής και πολιτικά ουδέτερης πληροφόρησης, σύμφωνης με τη δημοσιογραφική δεοντολογία από τις αρχές του 20^{ού} αιώνα, οδήγησε στην παραγωγή μονοδιάστατων μηνυμάτων, που αναπαράγουν και εδραιώνουν τον κατεστημένο λόγο και την αντίστοιχη δράση. Ο ρόλος του πομπού είναι ουσιαστικός και ενεργητικός στην ανάπλαση και τη συμβολική αναπαραγωγή της πραγματικότητας, μέσω συνειδητών επιλογών για το ποια γεγονότα θα γίνουν ειδήσεις και ποιες όψεις της πραγματικότητας θα προβληθούν ή δεν θα προβληθούν. Επιπλέον, η επιλογή της «μέσης οδού» για την επίτευξη «αμεροληψίας» και «εξισορρόπησης» απόψεων, που βασίζεται στην εσφαλμένη παραδοχή ότι όλες οι απόψεις έχουν την ίδια βαρύτητα, τοποθετεί τον πομπό στον ρόλο του μεσάζοντα, υπεράνω των κοινωνικών συγκρούσεων. Άλλωστε, έχει ερευνητικά διαπιστωθεί ότι και η αντικειμενικότητα και η αμεροληψία έχουν τα όριά τους, τα οποία σταματούν εκεί που λήγει η κοινωνική συναίνεση και αρχίζει η κοινωνική αμφισβήτηση· «και όσο πιο

ριζοσπαστική είναι η αμφισβήτηση, τόσο λιγότερο αμερόληπτα και αντικειμενικά είναι τα μέσα επικοινωνίας»(Σεραφετινίδου, 2005).⁴⁵

Έτσι, τα ΜΜΕ συντηρούν τις ήδη υπάρχουσες κοινωνικές απόψεις, αυτές που εύκολα σχηματίζονται και αναγνωρίζονται από το ευρύ κοινό- επιβεβαιώνοντας αυτά που ήδη σκεφτόμαστε-, χωρίς να προτείνουν κάτι νέο και λιγότερο εύπεπτο. Σε επίπεδο ήθους, αξιών, αρχών και πολιτικών τάσεων, τα ΜΜΕ, παρότι συχνά διατείνονται πως είναι αμερόληπτα, ευνοούν την προβολή των επίσημων προτύπων⁴⁶, ακολουθώντας κομορμιστικά το ρεύμα(Λεμπέσης,1992:53-54; Μπάλτα&Παπαδημητρίου, 1993:25; Eco, 1989: 67-68). Επιπρόσθετα, τα ΜΜΕ τείνουν να παρουσιάζουν την κοινωνία ως αμετάβλητη, την κοινωνική αμφισβήτηση ως εφήμερη και παράλογη και το άτομο ανίσχυρο και υποταγμένο σε μία ολοκληρωτική πραγματικότητα, σχηματίζοντας τελικά μία συντηρητική δύναμη (Σεραφετινίδου, 2005:324; Eco,1989: 67-68).

Σύμφωνα με τον Cees Hamelink, η έρευνα για τα ΜΜΕ στις δυτικές εκβιομηχανισμένες χώρες παρέχει μια πληθώρα στοιχείων, τα οποία αποδεικνύουν ότι «στην πραγματικότητα, τα ΜΜΕ τείνουν να υπερασπίζονται τα κυρίαρχα πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα. Τα μηνύματα και οι πληροφορίες που μεταδίδονται από τα μαζικά μέσα προσδιορίζονται από τις πολιτικές, οικονομικές και πολιτιστικές προτεραιότητες της χώρας, που δεν μπορεί να είναι άλλες από εκείνες που θέτουν οι κυρίαρχες πολιτικές και οικονομικές ελίτ». Είναι σαφές ότι όποιος κατέχει τα ΜΜΕ έχει στα χέρια του μια τεράστια δύναμη επιρροής πάνω στην κοινή γνώμη και,συνεπώς, μπορεί να ελέγχει τις οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις σε μια χώρα. Άλλωστε, σε όλες τις ιστορικές εποχές η επικρατούσα ως μόνη πραγματική αλήθεια επιβλήθηκε στον άνθρωπο μέσα από έναν ανταγωνισμό ιδεών και γνώμων, και οι ιδέες που χαρακτηρίζονταν ως αιρετικές έπρεπε να «πεταχτούν στην πυρά». Η λεγόμενη Κοινή Γνώμη έπρεπε κάθε φορά να εξοικειωθεί με νέες μορφές παραγωγής της αλήθειας, που ήταν κατά κανόνα αρμοδιότητα μιας περιορισμένης ελίτ της εξουσίας, η οποία όριζε και την κατάσταση (Τσαρδάκης, 1990).

Τα ΜΜΕ συστηματικά αγνοούν ερωτηματικά και αμφιβολίες που γεννιούνται στο μυαλό των ανθρώπων, για το εάν αυτός ο κόσμος στον οποίο ζούμε θα μπορούσε να είναι καλύτερος, και αντίθετα ενισχύουν και επιβεβαιώνουν «την ιδεολογική δομή και το περιεχόμενο» αυτών που «ο καθένας ξέρει» για τον κοινωνικό μας κόσμο (Young,1981), με άλλα λόγια τον κοινό νου. Όπως όμως παρατηρούσε ο Gramsci, ο κοινός νους δεν είναι παρά ο νους της αστικής τάξης, μια ιστορικά και κοινωνικά προσδιορισμένη-μια ταξική - αντίληψη και στάση προς την κοινωνική πραγματικότητα, μεταμφιεσμένη σε αιώνια αλήθεια (Σεραφετινίδου, 2005: 418-419).

Οι νεότερες μαρξιστικές αναλύσεις επιχειρούν μια συνολική θεώρηση του πολιτισμικού και ιδεολογικού επιπέδου σε μία προσπάθεια να αναλύσουν τους τρόπους και τους μηχανισμούς μέσα από τους οποίους οι ταξικές σχέσεις προσδιορίζουν το εποικοδόμημα και τοποθετούν το πολιτισμικό πεδίο και τη διανοητική παραγωγή μέσα στο πλαίσιο της υλικής τους βάσης (Κομνηνού, 1989:23). Έτσι, η θεώρηση της ιδεολογικά καθυποταγμένης κοινωνίας αμφισβητήθηκε από τις μελέτες για την κουλτούρα των νέων, που ξεκίνησαν τη δεκαετία του 1970 στο Πανεπιστήμιο του Μπέρμιγχαμ στη Βρετανία, οι οποίες αμφισβήτησαν τη θεωρούμενη ως υπεραπλουστευτική άποψη ότι οι άνθρωποι αποτελούν «σκεύη υποδοχής μακράς διάρκειας». Οι έρευνες αυτές (Cohen, 1972; Clarke, 1976; Willis, 1977; Hebdige, 1979) απεικόνιζαν μια ποικιλία από υποκουλτούρες (σκίνχεντς, ράστας κ.λπ.), που θεωρηθήκαν ως πολύπλοκες και αλληλοσυγκρουόμενες απαντήσεις των μη προνομιούχων της κοινωνίας και, άρα, τρόπος αντίστασης στους επικρατούντες ορισμούς του πολιτισμού. Επίσης, η θεώρηση της «κυρίαρχης ιδεολογίας υποστηρίχθηκε ότι αγνοεί τη συγκριτική αυτονομία των ιδεών και υπερτονίζει την πνευματική συνέπεια των κυρίαρχων ιδεολογιών, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις ενδογενείς τους αντιθέσεις (Κάραν, 2005:215; Κομνηνού,1989:28-29).

Μέσω της ανανεωμένης ριζοσπαστικής προσέγγισης, επιχειρείται μια ολιστική ερμηνεία του πολιτιστικού χώρου στη βάση μίας προσπάθειας ερμηνείας ζητημάτων όπως η παραγωγή νοήματος και η απόκτηση γνώσης από τα ΜΜΕ, ο ρόλος τους στη διαμόρφωση του πολιτισμικού-ιδεολογικού επιπέδου και οι παράγοντες που οριοθετούν τη δράση και τη λειτουργία τους (Κομνηνού,1989:22). Στο ίδιο πλαίσιο,⁴⁷

υποστηρίζεται ότι,παρόλο που τα MME έχουν σημαντική κοινωνική επιρροή, αυτή ασκείται με περίπλοκο και απρόβλεπτο τρόπο, που δεν ανταποκρίνεται στην απλουστευτική θεώρηση περί του κατηχητικού ρόλου τους(Marcuse, 1972; Habermas,1962). Επιπλέον, επισημαίνεται ότι τα MME, ως φορείς της κυρίαρχης δομής της εξουσίας, νομιμοποιούν την κοινωνική τάξη, λειτουργώντας ως πανίσχυροι ενισχυτές, με το να παρέχουν προσανατολισμό στους ανθρώπους, παρότι οι τελευταίοι έχουν προκαθορισμένους προορισμούς, κάτι που όμως έχει ταυτιστεί με μη επίδραση στο πλαίσιο της θεώρησης των επιδράσεων, επειδή δεν συνιστά αλλαγή στη συμπεριφορά των ανθρώπων (Perloff, 1993; Κάραν,2005: 242).

Τα MME, χρησιμοποιώντας με επιλεκτικό τρόπο ευρύτερες αξίες της κοινωνίας και εστιάζοντας στις τρέχουσες φοβίες και δυσaréσκειες, έχουν τη δύναμη να προκαλέσουν ηθικό πανικό γύρω από ένα θέμα, το οποίο γίνεται αντιληπτό σαν να αποτελεί σύμπτωμα κοινωνικής παθογένειας(Κάραν,2005:244).Ο όρος ηθικός πανικός (Cohen 1972) αναφέρεται σε μία υπερβολική αντίδραση από τα MME, την αστυνομία και το ευρύτερο κοινό, για δράσεις συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, γεγονός που οδηγεί σε αυξανόμενη ανησυχία και ενδιαφέρον για αυτές τις δραστηριότητες και τελικά στο να αντιμετωπιστεί η ομάδα-στόχος ως αποδιοπομπαίος τράγος(Marsh, 2009:40).Σύμφωνα με τη μελέτη του Hallκαι των συνεργατών του (Halletal, 1978),ο Τύπος προκαλεί λαϊκή δυσφορία απέναντι στους κλέφτες, γιατί βασίζεται σε παγιωμένες εικόνες της παραβατικότητας, στην εχθρότητα απέναντι στους μαύρους μετανάστες, σε φοβίες και σε μνησικακίες που αναδύονται από τις κοινωνικές αλλαγές και σε ένα σύνολο καλά εμπεδωμένων κοινωνικών αξιών (Κομνηνού,1989; Κάραν, 2005: 244; Σεραφετινίδου, 2005:417; Marsh, 2009:50).

Στις μελέτες για τον ηθικό πανικό (Halletal, 1978; Golding&Middleton, 1982; Watney, 1987), τα MME παραπλανούν το κοινό, καθώς επικεντρώνονται σε ορισμένα γεγονότα και αποσιωπούν άλλα, εξίσου σημαντικά για την αντικειμενικήπαρουσίαση του θέματος, κατευθύνοντας τον φόβο και τη λαϊκή αγανάκτηση. Μπορούν να ενεργοποιήσουν και να ενισχύσουν κάποιες ανησυχίες και ταυτόχρονα να παραβλέψουν άλλες, κατασκευάζοντας επιλεκτικά τη λαϊκή συνείδηση (Κάραν, 2005:245).Οι συνέπειες της πρόκλησης ηθικού πανικού, όπως έχει αποδειχτεί, είναι σημαντικές, καθώς οι περισσότεροι πολίτες απαίτησαν πιο αυστηρές τιμωρίες για τα εγκλήματα που παρουσιάστηκαν από τον Τύπο και παρείχαν υποστήριξη στο κράτος για την εφαρμογή αυστηρότερης κατασταλτική πολιτικής (Halletal, 1978; Καραν, 2005).Σε τελευταία ανάλυση, «με την παράσταση του εγκλήματος ως άμεσης απειλής,

η μάζα προσλαμβάνει την έννομη τάξη σαν προστατευτική δομή. Έτσι, εκμαιεύεται η συναίνεση προς όλο το σύστημα» (Δασκαλάκης, 1985:76-77).

Όπως έχει υποστηριχθεί, η κεντρική υπόθεση του Hall για την κρίση ηγεμονίας οδηγεί στη μετάβαση στο κράτος έκτακτης ανάγκης, που στηρίζεται στην ενίσχυση των καταπιεστικών μηχανισμών και στην ποινικοποίηση σημαντικών πτυχών του δημοσίου και ιδιωτικού βίου, γεγονός που προϋποθέτει σε ιδεολογικό επίπεδο τον μετασχηματισμό της κοινωνικής αντίδρασης σε ένα είδος ηθικολογικού πανικού. Τα MME, έχοντας αρχικά αποδεχτεί τους ορισμούς της κοινωνικής πραγματικότητας, που απορρέουν από τους δικαστικούς και κοινοβουλευτικούς μηχανισμούς του κράτους, διαδραματίζουν ταυτόχρονα ουσιαστικό ρόλο στη δημοσιοποίηση και στην «ενορχήστρωσή» τους σε πανικό για την ηθική κατάρρευση της κοινωνίας (Κομνηνού, 1989:368). Καθώς παρουσιάζουν παραβιάσεις συγκεκριμένων κανόνων, τόσο δικαιικών όσο και ηθικών, προκειμένου να ελκύουν το κοινό, προσδίδουν κύρος σε αυτούςτους κανόνες και τους ξεχωρίζουν από τους υπόλοιπους, και με αυτόν τον τρόπο, εφόσον τα MME αναφέρουν επιλεκτικά παραβιάσεις ως μεμονωμένα περιστατικά, προκαλείται αγανάκτηση, με αποτέλεσμα την έμμεση ενίσχυση αυτών των κανόνων (Λαμπροπούλου, 1998:14).

Σύμφωνα με τη ριζοσπαστική θεώρηση της ιδεολογικής επιρροής των MME, αλλά και τη γνωστική θεώρηση της έρευνας των επιδράσεων, τα MME ασκούν επιρροή και με έναν πιο έμμεσο και συχνά λιγότερο συνειδητό τρόπο από ό,τι η προπαγάνδα, έτσι ώστε να καθορίζεται τι είναι σημαντικό και τι όχι, τι συμπεριλαμβάνεται και τι αποκλείεται από τις θεωρήσεις μας για τον κόσμο. Πέραν του να παρέχουν «παράθυρα στον κόσμο» προσφέροντας επιλεγμένες οπτικές, σηματοδοτούν και ερμηνεύουν, παρέχουν κωδικούς και χαρτογραφούν την κοινωνία. Για παράδειγμα, η άποψή μας για το τι είναι φυσιολογικό και τι όχι, τι είναι φυσικό και τι όχι, καθορίζεται και ταξινομείται από τα MME. Ο κυριότερος τρόπος με τον οποίο τα MME μπορούν να επηρεάσουν το κοινό, ως προς την κατανόηση του κόσμου, τις στάσεις και τις συμπεριφορές, είναι κυρίως μέσω των καθημερινών αναπαραστάσεων της πραγματικότητας. Επομένως, σύμφωνα με τον Hall και τους συνεργάτες του, οι δημοσιογράφοι έχουν τον ρόλο των «δευτερευόντων ερμηνευτών» των πρωταρχικών ερμηνειών πανίσχυρων θεσμών και ομάδων, όπως είναι για παράδειγμα το σύστημα απονομής δικαισύνης, οι οποίοι προσφέρουν μια συσταλτική ερμηνεία του νόμου και της τάξης, που αναπαράγεται από τον Τύπο (Κάραν, 2005). Τα MME προτιμούν ειδήσεις που εμπεριέχουν ηθικές αξιολογήσεις,

συμβάλλοντας έτσι στη διατήρηση και στην αναπαραγωγή της ηθικής, δηλαδή στη διάκριση ανάμεσα στην καλή και την κακή συμπεριφορά, για την οποία αρμόδιο είναι το δικαιοσύνη (Λαμπροπούλου, 1998:14-15).

Στο ερώτημα πώς εξασφαλίζει η ηγεμονική μερίδα προνομιακή προβολή συγκεκριμένων ορισμών στον Τύπο, η πολιτισμική προσέγγιση απαντά πως το θέμα εντοπίζεται στον ευρύτερο πολιτιστικό χώρο, που καθορίζεται σαν κρίσιμο πεδίο πάλης για την ηγεμονία. Τα MME δεν καθορίζουν την ημερήσια διάταξη, αλλά διευκολύνουν τη δημοσιοποίησή της, γεγονός που οφείλεται στο ότι οι δημοσιογράφοι λειτουργούν, χωρίς να το συνειδητοποιούν, μέσα σε ένα πλαίσιο αναφοράς που τείνει να γίνει κυρίαρχο (Κομνηνού, 1989:374).

Στο πλαίσιο των πολιτισμικών θεωριών, οι σύγχρονες μαζικές επικοινωνίες αποτελούν μια αδιάκοπη ροή μηνυμάτων, δημιουργώντας την κουλτούρα της κοινωνίας μας. Ο Hall επισημαίνει τον εντυπωσιακό τρόπο με τον οποίο ολόκληρο «το γιγαντιαίο σύμπλεγμα της δημόσιας πληροφόρησης, επικοινωνίας και ανταλλαγών, η παραγωγή και κατανάλωση της κοινωνικής γνώσης, έχει δύο όψεις: στην πρώτη, τα μέσα μας παρέχουν μια εικόνα της κοινωνικής πραγματικότητας την οποία λίγο-πολύ υιοθετούμε, ενώ στη δεύτερη, τα MME διεισδύουν και χρωματίζουν όχι μόνο την ερμηνεία μας για την εξωτερική πραγματικότητα, αλλά και την αντίληψη που έχουμε για τον ίδιο τον εαυτό μας». Επομένως, η επίδραση των MME είναι ορατή και κατανοητή μόνο στο μακρο-επίπεδο και παραπέμπει σε αυτό που ο Ντουρκέμ ονομάζει «συλλογική συνείδηση» και ο Μαρξ «κυρίαρχη ιδεολογία» (Σεραφετινίδου, 2005:371).

2.4.3 MME και ορισμός της πραγματικότητας. Όπως έχει ήδη αναλυθεί στην παρούσα μελέτη, ο ενισχυτικός ρόλος των MME έχει αμφισβητηθεί στο πλαίσιο των φιλελεύθερων θεωριών και γι' αυτό θεωρήθηκε αναγκαίο να επαναπροσδιοριστεί, υπό το πρίσμα της συμβολής των MME στη διαδικασία διαμόρφωσης της κατάστασης. Έτσι, επισημάνθηκε ότι ο ρόλος των MME στις δημοκρατικές κοινωνίες δεν είναι να αντανakλούν απλώς την κοινωνική συναίνεση, αλλά να αναπαράγουν τους ορισμούς της κατάστασης που ευνοούν και νομιμοποιούν την υπάρχουσα δομή των πραγμάτων (Κομνηνού, 1989:102-103).

Βάσει των όσων έχουν υποστηριχθεί από τον Hall, τα MME προσδίδουν νόημα στην πραγματικότητα ερμηνεύοντάς την, μέσα από τα μηνύματα που παράγουν για τον κόσμο που μας περιβάλλει, είτε χρησιμοποιώντας τα ήδη υπάρχοντα «σημασιολογικά πλαίσια» είτε δημιουργώντας νέα πλαίσια για τη χαρτογράφηση της

κοινωνικής πραγματικότητας (Hall, 1978;Σεραφετινίδου, 2005).Συνεπώς, τα MME αναπαριστούν την πραγματικότητα, δηλαδή δημιουργούν νοήματα μέσω της γλώσσας για την πραγματικότητα, διαμεσολαβώντας ανάμεσα σε αυτήν και την αντίληψή μας για αυτήν, κατασκευάζοντας νοήματα που συνθέτουν τη γνώση μας για τον κόσμο γύρω μας (Hall, 2017:9-14). Σε αυτό το πλαίσιο, η κοινωνική πραγματικότητα προκύπτει από τις σχέσεις και τους κοινούς ορισμούς των ατόμων, δηλαδή την αποδοχή και τη χρήση κοινών συμβολικών συνόλων. Τα MME μεταδίδουν στο κοινό τέτοια συστήματα συμβόλων με τη μορφή πληροφοριών, ειδήσεων και απόψεων, επηρεάζοντας αποφασιστικά την ερμηνεία της πραγματικότητας (Λαμπροπούλου, 1998:11).

Έτσι, η επικοινωνία δεν αποτελεί απλώς μια πιστή αντανάκλαση της κοινωνικής πραγματικότητας, αλλά μια κοινωνική πρακτική που παρεμβαίνει ενεργητικά στη διαμόρφωση και αναπαραγωγή αυτής της πραγματικότητας. Δεν υπάρχει απλή, άμεση, ένα προς ένα αντιστοιχία μεταξύ του πραγματικού κόσμου και αυτού που «χτίζουν» τα MME μέσα από τα μηνύματά τους (Σεραφετινίδου, 2005:277-278). Η συμβολική αναπαράσταση ενός γεγονότος από τα MME ενέχει κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις, συμβάλλει στη διαμόρφωση πολιτισμικών προτύπων και κοινωνικών πρακτικών και αυτό συντελείται στο επίπεδο τόσο της παραγωγής όσο και της ανάγνωσης (Ψύλλα, 2010:24).

Τα αφηγούμενα γεγονότα στον γραπτό Τύπο μέσω της διαμεσολάβησης της αναπαράστασής τους διαδραματίζουν συμβολικό ρόλο, που εγγράφεται στη μνήμη, και συντελούν έτσι στην κοινωνικότητα και την πολιτικότητα, εφόσον συνιστούν σε μεγάλο βαθμό έναν καταλυτικό παράγοντα στη διαμόρφωση του δημόσιου χώρου και της πολιτισμικής ταυτότητας (Ψύλλα, 2010:28). Μέσω των μηνυμάτων που μεταδίδουν, τα MME συμβάλλουν στην κατασκευή του πολιτισμού, του εννοιακού και γλωσσικού κόσμου, μέσω του οποίου γινόμαστε κοινωνικά υποκείμενα. Έτσι, ερμηνεύουμε τον κόσμο με προσεγγιστικά παρόμοιους τρόπους και κατασκευάζουμε έναν κοινό πολιτισμό νοημάτων, τον κοινωνικό κόσμο στον οποίο συγκατοικούμε. Μοιραζόμαστε τον ίδιο εννοιακό χάρτη, αλλά και τη μετάφρασή του σε μία κοινή γλώσσα, με λέξεις, ήχους, εικόνες, δηλαδή σημεία που αντιπροσωπεύουν ή αναπαριστούν τις έννοιες και τις εννοιακές σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ τους και μαζί συνθέτουν τα νοηματικά συστήματα του πολιτισμού μας (Hall, 2017:15).

Μέσω του συστήματος των αναπαραστάσεων για τον κόσμο κατασκευάζονται τα νοήματα των αντικειμένων, τα οποία οριστικοποιούνται από τους κώδικες, δηλαδή

τους κανόνες και τις καθιερωμένες πρακτικές που ακολουθούν οι μεταδότες των μηνυμάτων. «Το κάθε μέσο κωδικοποιεί την πραγματικότητα διαφορετικά: το κάθε μέσο έχει λοιπόν μοναδικούς τρόπους να κωδικοποιεί το περιεχόμενο της επικοινωνίας και να δομεί την πραγματικότητα»(Σεραφετινίδου, 2005).⁴⁸ Επομένως, το γλωσσικό σύστημα αποδίδει νόημα και τα κοινωνικά δρώντα υποκείμενα χρησιμοποιούν τα εννοιακά συστήματα του πολιτισμού τους, για να κατασκευάσουν το νόημα, να νοηματοδοτήσουν τον κόσμο.

Οι στρουκτουραλιστικές προσεγγίσεις που αναπτύχθηκαν κατά τις δεκαετίες 1960 και 1970 ανέπτυξαν το επιχείρημα ότι η σκέψη επεξεργάζεται την πραγματικότητα και την αντιλαμβάνεται με διαφορετικούς τρόπους, ανάλογα με το πλαίσιο στο οποίο βρίσκεται κάθε φορά ο άνθρωπος. Στόχος του στρουκτουραλισμού είναι η ανίχνευση του λανθάνοντος νοήματος των μηνυμάτων και η μελέτη των διαφορετικών τρόπων με τους οποίους αυτό γίνονται αντιληπτά από το κοινό. Για τον στρουκτουραλισμό, η ανίχνευση και ανάλυση των σχέσεων που συγκροτούν τη δομή ενός κειμένου ή μιας διήγησης και την ερμηνεία της εσωτερικής λογικής τους, αποτελούν τη βασική διαδικασία μέσα από την οποία μπορεί να προκύψει το νόημά τους (Κομνηνού, 1989:32-33).

Σύμφωνα με τον καταγεγραμμένο στη βιβλιογραφία ως μεταστρουκτουραλισμό, δεν υπάρχει δυνατότητα εξεύρεσης του «αντικειμενικού» νοήματος των μηνυμάτων, καθώς δεν υφίσταται δυνατότητα ορθολογικής ανάγνωσης κι ερμηνείας του χωρίς την προϋπόθεση μιας συναίνεσης σε κάθε στάδιο της πολιτισμικής ιστορίας. Στη μεταμοντέρνα θεώρηση, εξάλλου, δεν υπάρχει η βάση για οποιοδήποτε επιχείρημα που ισχυρίζεται ότι αποκαλύπτει την «ουσία» και το αληθινό νόημα ενός κειμένου. Έτσι, η έμφαση μετατοπίζεται στις δυνατότητες και στην αυτονομία της μορφής, από την οποία εξαρτάται το νόημα και η οποία ερμηνεύεται πάντα εντός συγκεκριμένου πολιτισμικού πλαισίου(Κομνηνού, 1989).⁴⁹

Άμεσα συνδεδεμένη με τον στρουκτουραλισμό είναι η σημειολογία, η οποία μελετά τις διαδικασίες σημασιοδότησης και παραγωγής νοήματος, εφαρμόζοντας

μεθόδους ανάλυσης της γλώσσας, σύμφωνα με τις οποίες η πραγματικότητα την οποία προσλαμβάνουμε μέσα από τις αναπαραστάσεις των ΜΜΕ, παρουσιάζεται κατά τρόπο που δεν είναι ούτε ουδέτερος ούτε αθώος, αλλά αντίθετα υποκρύπτει σημαντικές ιδεολογικές και πολιτικές επιλογές (Κομνηνού,1989:32-33).

Σύμφωνα με τον Saussure, η διαδικασία ερμηνείας των νοημάτων και η παραγωγή νοήματος εξαρτώνται από τη γλώσσα, η οποία νοείται ως ένα σύστημα σημείων, καθένα από τα οποία αναλύεται σε δύο στοιχεία, το σημαίνον, που είναι η μορφή (λέξη, εικόνα, ήχος), και το σημαινόμενο, που είναι η έννοια στο μυαλό μας με την οποία συσχετίζεται η μορφή. Η σχέση μεταξύ τους, οριστικοποιημένη από τους γλωσσικούς και πολιτισμικούς κώδικες, διατηρεί την αναπαράσταση και διαφέρει ανάλογα με την κοινωνία και την ιστορική στιγμή. Η μελέτη των σημείων, δηλαδή των συνδυασμών σημαίνοντος και σημαινόμενου, οδηγεί στη δημιουργία και δεύτερου επιπέδου σύνδεσης των σημείων με ευρύτερα πολιτισμικά θέματα, έννοιες και νοήματα. Σε αυτό το δεύτερο επίπεδο, τα ολοκληρωμένα σημεία ερμηνεύονται με όρους ευρύτερης κοινωνικής ιδεολογίας, δηλαδή τις γενικές απόψεις, τα εννοιακά πλαίσια και τα συστήματα αξιών της κοινωνίας (Hall, 2017).

Ο Levi-Strauss υπέδειξε ότι η δύναμη της σημασιολόγησης δεν είναι ουδέτερη. Η απόδοση σημασίας δεν εξαρτάται από το έμφυτο νόημα συγκεκριμένων, μεμονωμένων όρων, αλλά από το οργανωμένο σύνολο των στοιχείων που αλληλοσυσχετίζονται σε έναν λόγο. Καθώς δεν υπάρχει φυσική σύμπτωση της λέξης με το αναφερόμενό της, το νόημα εξαρτάται από τις συμβάσεις της γλωσσικής χρήσης. Εφόσον μάλιστα το νόημα δεν είναι δεδομένο, αλλά παράγεται, και μπορούν να αποδοθούν διαφορετικά είδη νοήματος στα ίδια γεγονότα, τα νοήματα που κατασκευάζονται συστηματικά και κανονικά έχουν αποκτήσει ένα είδος αξιοπιστίας, νομιμότητας ή παραδοχής, γεγονός που συνεπάγεται την περιθωριοποίηση, την υποβάθμιση ή την απο-νομιμοποίηση εναλλακτικών κατασκευών (Κομνηνού,1989).

Κατ' επέκταση, οι κοινωνικές αναπαραστάσεις της πραγματικότητας δημιουργούνται μέσω της διάδοσης μίας νέας, αφηρημένης και περίπλοκης γνώσης, με τρόπο ώστε να είναι εύληπτη και να επιβάλλεται στους ανθρώπους, επηρεάζοντας τις σκέψεις και τις αποφάσεις τους (Μπασαντής&Στράτος, 1991).⁵⁰

Είναι μία διαισθητική, κοινωνικά στιγματισμένη γνώση, που μετατρέπει το ξένο σε οικείο και στοχεύει στο να παράγει έννοιες και όχι αντικειμενικές εξηγήσεις (Marchand, 2006).⁵¹

Προκειμένου να ερμηνευτούν οι αιτίες για τις οποίες τα ΜΜΕ κατασκευάζουν μια συγκεκριμένη κοινωνική πραγματικότητα, δεδομένου ότι η δομή του οποιουδήποτε τρόπου επικοινωνίας καθώς και οι κανόνες και οι πρακτικές που καθορίζουν αυτή τη δομή είναι σε τελευταία ανάλυση προϊόντα των κοινωνικών σχέσεων και θεσμών και της γενικότερης κουλτούρας της κοινωνίας, αξιοποιούνται οι ανθρωπιστικές επιστήμες, τα αντικείμενα των οποίων (η κοινωνία, ο πολιτισμός, το ανθρώπινο υποκείμενο) δεν επιδέχονται θετικιστική προσέγγιση. Οι ερμηνείες του πολιτισμού ακολουθούνται από άλλες ερμηνείες σε μία ατελείωτη αλυσίδα (Hall, 2017:62; Σεραφετινίδου, 2005: 288).

2.5 ΜΜΕ και παρεκκλίνουσα συμπεριφορά

Όπως υποστηρίζει ο Cohen, η αντίδραση του κοινού στα κοινωνικά ζητήματα εξαρτάται από την παρουσίαση των ζητημάτων αυτών από τα ΜΜΕ, ειδικά σε θέματα που το κοινό δεν διαθέτει ίδια εμπειρία, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι τα ΜΜΕ είναι οι μόνοι φορείς που το επηρεάζουν, καθώς η επιρροή αυτή καθορίζεται από το σύστημακοινωνικού ελέγχου συνολικά. Τα ΜΜΕ μπορούν να δημιουργήσουν κοινωνικά προβλήματα με δραματικό τρόπο, αυξάνοντας την απομόνωση των παρεκκλινόντων. Σύμφωνα με τον Young, η γνώση μας για την παρέκκλιση είναι στερεοτυπική και μονοδιάστατη λόγω των ΜΜΕ και οδηγεί σε κοινωνική αντίδραση που είναι βασισμένη σε στερεοτυπικές φαντασιώσεις και όχι σε ακριβή γνώση και πληροφόρηση (Marsh, 2009:44-47).

Ο Hall, έχοντας το δεδομένο ότι το μήνυμα αποκωδικοποιείται ως σημαίνουσα πρακτική, η οποία φέρει μία εσωτερική δομή, οδηγήθηκε στην «πολιτική της σημασιодότησης», σύμφωνα με την οποία ιδιαίτερα τα προβληματικά γεγονότα σηματοδοτούνται με συγκεκριμένους τρόπους, με αποτέλεσμα μέσα από αυτήν την πρακτική να προσδιορίζεται ο τρόπος δράσης των ατόμων. Οι πρακτικές σημασιодότησης αποτελούν, επομένως, όχι μόνο ιδεολογικούς μηχανισμούς, εφόσον

παρέχουν τα συστήματα κωδικοποίησης των γεγονότων, αλλά και εξουσιαστικούς μηχανισμούς, στον βαθμό που προσδιορίζουν τις κυρίαρχες προβληματικές, τους προνομιακούς «ορισμούς των προβλημάτων», οι οποίοι αποτυπώνουν τους συσχετισμούς δύναμης (Κουντούρη, 2015:70-71).

Ο Foucault, στο πλαίσιο της θεωρίας των αναπαραστάσεων, ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τον τρόπο με τον οποίο επιστρατεύεται η γνώση, μέσω πρακτικών Λόγου (στη θέση της γλώσσας) σε συγκεκριμένα θεσμικά πλαίσια για τη ρύθμιση της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Βασιζόμενος στο δεδομένο ότι ο Λόγος κατασκευάζει μια θεματική, ορίζει και δημιουργεί τα αντικείμενα της γνώσης, καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο ένα ζήτημα μπορεί να συζητηθεί με νόημα, επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο οι ιδέες γίνονται πρακτική και χρησιμεύουν για να ρυθμίσουν τη συμπεριφορά των άλλων, έφτασε στη σχέση εξουσίας και γνώσης και στον τρόπο με τον οποίο η γνώση λειτουργεί εντός αυτού που ονόμασε «θεσμικό μηχανισμό», ο οποίος αξιοποιεί τις «τεχνολογίες» του. Η γνώση για τον Foucault εμπλέκεται μόνιμα και άρρηκτα σε σχέσεις εξουσίας, επειδή ανέκαθεν εφαρμοζόταν στην πρακτική της ρύθμισης της κοινωνικής συμπεριφοράς. Έτσι, η γνώση, όχι μόνο αποκτά την αυθεντία της αλήθειας, αλλά έχει και τη δύναμη να γίνει αληθινή. Όταν η γνώση εφαρμόζεται στη ρύθμιση της συμπεριφοράς των ατόμων, εμπεριέχει τον περιορισμό, τη ρύθμιση και την πειθαρχία των πρακτικών. Συνεπώς, «δεν υπάρχει σχέση εξουσίας χωρίς τη σχετική σύσταση ενός πεδίου γνώσης, ούτε υπάρχει γνώση που δεν προϋποθέτει και ταυτόχρονα συνιστά σχέσεις εξουσίας».⁵²

Τα ΜΜΕ είναι μάλλον ο πιο σημαντικός μεταδότης γνώσης από όλους τους φορείς κοινωνικού ελέγχου στις σύγχρονες κοινωνίες, τόσο από άποψη έκτασης, όσο και από άποψη διάρκειας (Λαμπροπούλου, 1998:41). Σύμφωνα με τον Hall (1988), οι ιστορίες εγκλήματος που παρουσιάζονται από τα ΜΜΕ, κατασκευάζονται σχεδόν εξ ολοκλήρου βάσει των ορισμών και των αντιλήψεων των θεσμικών φορέων πρωταρχικού προσδιορισμού, δηλαδή των φορέων του ποινικού συστήματος, μέσα από τον λόγο των οποίων έχουμε μία πρωταρχική αφήγηση του θέματος που αποτελεί είδηση. Τα ΜΜΕ συμβάλλουν έτσι στη δημιουργία της καθημερινής γνώσης για την εγκληματικότητα, ιδιαίτερα εφόσον τα άτομα συνήθως έχουν περιορισμένες σχετικές

εμπειρίες. «Το κοινό τείνει να περιλαμβάνει στη γνώση του ή να αποκλείει από αυτήν αυτό που περιλαμβάνουν τα ΜΜΕ στο περιεχόμενό τους ή αποκλείουν από αυτό»(Κουκουτσάκη, 2016).⁵³

Μέσα στο πλαίσιο αυτής της γνώσης, συνήθως τα άτομα σχηματίζουν μια τυποποιημένη άποψη για το ποιοι άνθρωποι είναι εγκληματίες, που βασίζεται σε στερεότυπα, δηλαδή σε κατηγοριοποιήσεις της ανθρώπινης συμπεριφοράς και προσδοκίες που συνδέονται με αυτήν, για τη μείωση της κοινωνικής πολυπλοκότητας (Λαμπροπούλου, 1998:41-42). Τα στερεότυπα που λειτουργούν σε μια κοινωνία, παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της «κοινής γνώμης» (Κουκουτσάκη, 2016).⁵⁴ Κάθε κοινωνικοποιημένο άτομο σκέφτεται ήδη μέσα σε μια κουλτούρα και έναν πολιτισμό. Η στερεότυπη αυτή σκέψη αφορά διάφορους τομείς της δημόσιας ζωής, όπως την ηθική, τη θρησκεία, την πολιτική κ.τ.λ. Τα στερεότυπα που λειτουργούν μέσα σε μια κοινωνία ευθύνονται, πριν και από τα ίδια τα πραγματικά γεγονότα, για τον σχηματισμό της λεγόμενης κοινής γνώμης.⁵⁵ Πρόκειται για αυτό που κάθε φορά πλανιέται μέσα στα όρια της «εποχούμενης» επικαιρότητας, που συνιστά την εικόνα μιας πραγματικότητας στην οποία είμαστε προσαρμοσμένοι. Επομένως, η κοινή γνώμη, πριν από κάθε μαζική επικοινωνία, χαρακτηρίζεται ήδη από έναν συγκεκριμένο τρόπο σκέψης και έναν συγκεκριμένο προσανατολισμό (Τσαρδάκης, 1990:71-73).

Τα στερεότυπα αποτελούν εργαλείο κοινωνικού ελέγχου, που καθορίζει τη σχέση του κοινωνικού συνόλου με διάφορες κοινωνικές ομάδες, όπως είναι οι ποινικοί παραβάτες, στους οποίους αποδίδονται ορισμένες ιδιότητες, που δικαιολογούν την τακτική των φορέων κοινωνικού ελέγχου. Παράλληλα, τα παγιωμένα κοινωνικά στερεότυπα επιδρούν και στη στάση των φορέων κοινωνικού ελέγχου απέναντι σε συγκεκριμένα άτομα και κοινωνικές ομάδες (Λαμπροπούλου, 1998:42).

2.6 Η ιστορική εξέλιξη του Τύπου

Ο Τύπος, με την πρωτόγονη μορφή του, άρχισε να διαμορφώνεται και να σχηματίζεται μετά την εφεύρεση της τυπογραφίας από τον Γουτεμβέργιο το 1440 στη Μαγεντία και τη δημιουργία των κρατικών ταχυδρομικών υπηρεσιών στον 15^ο αιώνα, που αποτέλεσαν τις αναγκαίες συνθήκες για την απαρχή της εποχής των εφημερίδων (Λύχνος, 1972:92; Μπάλτα& Παπαδημητρίου, 1993:16; Ψυχογιός, 2004).

Η ανάπτυξη των καπιταλιστικών κοινωνικοοικονομικών σχέσεων από τον 16^ο αιώνα και μετά έφερε μια πραγματική επανάσταση στον χώρο της επικοινωνίας, καθώς με την εμφάνιση νέων μέσων η επικοινωνία έχασε τον διαπροσωπικό της χαρακτήρα και την αμφίδρομη κατεύθυνσή της, και έτσι άλλαξαν ριζικά οι φορείς της. Μετά τα τέλη του 16^{ου} αιώνα, οι επικοινωνίες άρχισαν να μηχανοποιούνται και ταυτόχρονα να εμπορευματοποιούνται, δηλαδή να οργανώνονται σε ιδιωτικές επιχειρήσεις καπιταλιστικού τύπου, και τα προϊόντα τους να μετατρέπονται σε εμπορεύματα. Ανάμεσα στον πομπό και τον δέκτη επενέβαινε και λειτουργούσε πλέον όλο και πιο καθοριστικά η αγορά (Σεραφετινίδου, 2005:133).

Τον 17^ο αιώνα οι εφημερίδες είναι μονόφυλλες, τυπώνονται μόνο από τη μία πλευρά και κυκλοφορούν σε τακτικά διαστήματα. Βαθμιαία πυκνώνουν τον χρόνο έκδοσής τους και αυξάνουν έτσι την πολιτική και επικοινωνιακή τους εμβέλεια. Κατάληξη της πρώτης αυτής περιόδου των εφημερίδων είναι η ημερήσια εφημερίδα, η οποία αναδεικνύεται σταδιακά ως το πλέον δυναμικό ΜΜΕ του έντυπου συστήματος, γιατί δημιουργεί ένα καθημερινό αναγνωστικό κοινό, στο οποίο απευθύνεται ολοένα και περισσότερο με τα ζητήματα που απασχολούν τη διοίκηση και την κοινωνία (Μπασαντής, 2002:20).

Η μεγάλη εξέλιξη της εφημερίδας συμβαίνει τον 18^ο αιώνα και σχετίζεται άμεσα με την έκρηξη της βιομηχανικής επανάστασης στην Αγγλία. Από τα τέλη του 17^{ου} αιώνα μέχρι τις αρχές του 19^{ου}, η Αγγλία ήταν η χώρα που βρέθηκε στην πρωτοπορία της επικοινωνιακής εξέλιξης μέσα από τη σημαντική ανάπτυξη των εφημερίδων. Εκεί σχηματοποιήθηκε εκδοτικά, διαμορφώθηκε δημοσιογραφικά και απέκτησε σημαντικό αναγνωστικό κοινό στις αναπτυσσόμενες πόλεις της εποχής (Μπασαντής, 2002:20-21).

Η εμφάνιση του Τύπου για τις περισσότερες δυτικές χώρες ανάγεται στον 18^ο αιώνα. Ο Τύπος επικράτησε κατά τον 19^ο αιώνα, που ονομάστηκε αιώνας της εφημερίδας. Στο τέλος του 19^{ου} αιώνα, ο ημερήσιος Τύπος κυριάρχησε και στην εθνική

ενδοχώρα των δυτικών χωρών, αναδεικνυόμενος σε εθνικό Τύπο (Μπασαντής, 2002:9).

Η ανάπτυξη των εφημερίδων κατά τον 17^ο και 18^ο αιώνα συντελέστηκε στα πλαίσια της ανόδου της αστικής τάξης, της ακμής των πόλεων, της εμπορικής άνθησης, ακόμα και της αύξησης της περιέργειας της κοινής γνώμης. Ολοκληρώθηκε με την τεχνολογική εξέλιξη του 19^{ου} αιώνα, που κατέστησε τον Τύπο το πρώτο σε διάδοση και επίδραση ΜΜΕ. Οι κρατικές εξουσίες τον 19^ο αιώνα πολύ συχνά παρενέβαιναν στη λειτουργία των εφημερίδων. Μέσα από αυτές τις συγκρούσεις συγκροτείται σταδιακά και ο ρυθμιστικός ρόλος του κράτους στον χώρο της επικοινωνίας (Μπάλτα & Παπαδημητρίου, 1993:23; Μπασαντής, 2002: 22; Σεραφετινίδου 2005:19).

Στη δεκαετία του 1840 εκείνο που άλλαξε εντελώς το σκηνικό και έδωσε μεγάλη ώθηση στις εφημερίδες ήταν η εμφάνιση και η ειδησεογραφική χρήση του τηλέγραφου. Η είσοδος του τηλέγραφου στην ειδησεογραφία συνοδεύεται πολύ γρήγορα και από την ίδρυση του πρώτου αμερικάνικου ειδησεογραφικού πρακτορείου. Το 1848 ιδρύεται το Associated Press και το 1851 το Reuters στη Γερμανία (Μπασαντής, 2002:25-26). Η ίδρυση, επίσης, των μεγάλων πρακτορείων έδωσε στην πληροφορία οικουμενική διάσταση (Μπάλτα & Παπαδημητρίου, 1993:24).

Οι κυριότερες πολιτικές αλλαγές στις οποίες θα συμβάλει αποφασιστικά ο Τύπος λαμβάνουν χώρα στην Αγγλία και είναι το αποτέλεσμα μιας μεγάλης κοινωνικής διεύρυνσης που συνέβη με την ανάπτυξη της εργατικής τάξης και των μεσαίων τάξεων στις πόλεις. Από εκεί θα διαδοθούν σταδιακά και στις άλλες χώρες που ακολούθησαν τη βιομηχανική εξέλιξη.⁵⁶

Μετά το ξέσπασμα της βιομηχανικής επανάστασης, στα τέλη του 18^{ου} αιώνα και τις πρώτες δεκαετίες του 19^{ου}, και τη γρήγορη επέκτασή της σε ολόκληρη την Ευρώπη, ο Τύπος γνώρισε δύο στάδια εξέλιξης. Το πρώτο στάδιο αφορούσε την εμφάνιση και ανάπτυξη του εργατικού Τύπου, που επιχειρούσε να σπάσει το μονοπώλιο του αστικού στη διαμόρφωση της «κοινής γνώμης», καθώς το κοινό μέτωπο με τους αστούς ενάντια στη φεουδαρχική τάξη έσπασε, όταν η αστική

καπιταλιστική κοινότητα κέρδισε έδαφος και εδραιώθηκε, όπως δείχνει η εμπειρία από την Αγγλία, που εκείνη την περίοδο αποτελούσε την πιο προωθημένη κοινωνία του κοινωνικού συστήματος. Το δεύτερο στάδιο εξέλιξης του Τύπου αφορούσε την κατακόρυφη άνοδο της κυκλοφορίας του, λόγω της κατάργησης και των τελευταίων έμμεσων παρεμβάσεων στη λειτουργία του (φόρος διαφήμισης, χαρτόσημο). Από την άλλη, ο εργατικός Τύπος μπήκε σε στάδιο παρακμής και μέχρι το τέλος του 19^{ου} αιώνα στην οριστική του εξαφάνιση ως οργάνου ταξικής πάλης του προλεταριάτου, λόγω της «απρόσκοπτης» λειτουργίας των νόμων της καπιταλιστικής αγοράς. Η βαθμιαία αστικοποίηση της εργατικής τάξης συνέβαλε επίσης σημαντικά στην παρακμή του εργατικού Τύπου (Σεραφετινίδου, 2005).

Από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, η παραγωγή και κυκλοφορία των εφημερίδων γίνεται πραγματικά μαζική, ενώ παράλληλα άρχισε να αλλοιώνεται το ύφος και το περιεχόμενό τους. Οι εφημερίδες έπαψαν σταδιακά να διαφοροποιούνται μεταξύ τους ως προς την πολιτικο-ιδεολογική τους τοποθέτηση, καθώς από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα παρατηρήθηκαν οι πρώτες ενδείξεις μιας «αταξικής» ή αντικειμενικής κάλυψης της ειδησεογραφίας, στην οποία συνέβαλε ουσιαστικά η συνεργασία των εφημερίδων με τα διεθνή ειδησεογραφικά πρακτορεία (Σεραφετινίδου, 2005).

Ο 20^{ος} αιώνας είναι ο αιώνας της πολιτικής μυθολογίας, που χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή της αναγκαίας κοινωνικής συναίνεσης, προκειμένου να επιτευχθούν οι εκάστοτε εθνικοί στόχοι στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης ερμηνείας του εθνικού συμφέροντος. Ο Τύπος στον 20^ο αιώνα αντλεί στοιχεία από τον πολιτικό και κοινωνικό χώρο, τα εντάσσει στον πολιτικό λόγο και διαμορφώνει κοινωνικές αναπαραστάσεις με τη βοήθεια παλιών ή τη δημιουργία νέων μύθων (Μπάλτα& Παπαδημητρίου, 1993:37)

2.7 Η εξέλιξη του Τύπου στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα ο Τύπος δεν παρακολούθησε από πολύ κοντά τη γενικότερη ευρωπαϊκή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη (Λύχνος, 1972:82), καθώς γεννήθηκε στα τέλη του 18^{ου} αιώνα στον χώρο της διασποράς, όταν η ευνοϊκή συγκυρία (οικονομική ευρωστία Ελλήνων διασποράς, διάδοση ιδεών Διαφωτισμού σε κύκλους λογίων και εμπόρων κ.λπ.) συνάντησε τα νέα αιτήματα του γένους, και εξυπηρέτησε την ανάγκη

της ιδεολογικής προετοιμασίας της Επανάστασης (Λύχνος, 1972:94; Μπάλτα& Παπαδημητρίου, 1993:49).⁵⁷

Οι εφημερίδες στην Ελλάδα εμφανίστηκαν ταυτόχρονα με την έκρηξη της Επανάστασης και με βασικό στόχο αφενός την πληροφόρηση σχετικά με τις πολεμικές εξελίξεις και αφετέρου -λίγο αργότερα- την ενημέρωση για γενικότερα πολιτικά και κοινωνικά θέματα. Οι εφημεριδογράφοι του Αγώνα προσπαθούσαν να καλύψουν την επικαιρότητα προσβλέποντας παράλληλα και στον ελεύθερο εθνικό βίο. Δημοσίευαν άρθρα πολιτικής θεωρίας, κρίνοντας την εξουσία και προασπιζόμενοι την ελευθεροτυπία. Οι εφημερίδες αυτή την περίοδο ήταν μαχητικές, εκφράζοντας την πολιτική των κομμάτων της εποχής, χωρίς να αποτελούν όργανά τους, συντελώντας αποφασιστικά στη διαμόρφωση του πολιτικού βίου της χώρας (Μπάλτα& Παπαδημητρίου, 1993:53, 45).

Οι πολιτικές εξελίξεις της δεκαετίας του 1860 άλλαξαν το κλίμα⁵⁸ και σε συνδυασμό με τη σταδιακή βελτίωση της τεχνολογίας της εποχής άρχισε να αυξάνει ο αριθμός των εφημερίδων στη χώρα. Όμως, η δεκαετία των αλλαγών στον Τύπο ήταν του 1870, με τα σημαντικά γεγονότα που σχετίζονται άμεσα με τον χώρο της επικοινωνίας και τα οποία συνέβαλαν στην εξέλιξη του αθηναϊκού Τύπου: την έκδοση το 1873 της πρώτης ημερήσιας αθηναϊκής εφημερίδας και την ίδρυση το 1875 του πρώτου ελληνικού πρακτορείου διανομής εφημερίδων. Η γενικότερη εξέλιξη της τεχνολογίας⁵⁹ και της οικονομίας αποτυπώθηκε κυρίως με τη δημιουργία του πρώτου δικτύου οδικής και σιδηροδρομικής συγκοινωνίας (Μπασαντής, 2002:55).

Οι ημερήσιες αθηναϊκές εφημερίδες ως μέσο επικοινωνίας ξεκίνησαν στη δεκαετία του 1870 και μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα ήδη είχαν ήδη επεκταθεί σε πολλά μέρη της χώρας. Από τη δεκαετία του 1870 άρχισε μια γρήγορη ανάπτυξη της Αθήνας, η οποία συνεχίστηκε κατά τη δεκαετία του 1880 και οδήγησε στην αναμφισβήτητη υπεροχή της πρωτεύουσας έναντι των άλλων κέντρων της εποχής.

(Ερμούπολη, Πάτρα). Η οικονομική και πολιτιστική κυριαρχία της Αθήνας εμφανίστηκε και στη γρήγορη αύξηση του πληθυσμού μεταξύ 1878 και 1889. Η κυκλοφοριακή άνοδος του αθηναϊκού Τύπου τού έδωσε νέα πολιτική δύναμη, καθώς εμφανιζόταν ολοένα και συχνότερα μια κοινή γνώμη που κατείχε σημαντικό ρόλο στα πολιτικά πράγματα του τόπου (Μπασαντής, 2002:10,54).⁶⁰

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, ο Τύπος διένυσε περίοδο αλλαγών, εξελίξεων και ακμής. Η πρώτη δεκαετία του αιώνα χαρακτηρίστηκε ως «χρυσή εποχή» των εφημερίδων⁶¹, με γενικά χαρακτηριστικά τη ραγδαία εξέλιξη τεχνικών μέσων, τη βελτίωση στην εμφάνιση και στην ύλη και την ενίσχυση του επιχειρηματικού χαρακτήρα των φορέων του Τύπου (Μπάλτα&Παπαδημητρίου, 1993:81).

Οι συντελούμενες σε όλους τους τομείς του εθνικού και κοινωνικού βίου αλλαγές και εξελίξεις είχαν άμεσο αντίκτυπο στην ιδεολογία και στην πολιτική πρακτική, και αναπόφευκτα διαμόρφωσαν το νέο πρόσωπο του Τύπου. Η ύλη των ημερησίων εφημερίδων εμπλουτίστηκε με στήλες σχετικές με την κοινωνική, πνευματική και πολιτιστική ζωή -γίνονταν καμπάνιες, εμφανίστηκαν οι διαφημίσεις, καθιερώθηκε το χρονογράφημα που υπογράφουν γνωστοί λογοτέχνες- από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα ως τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο. Οι νέες εφημερίδες που δημιουργήθηκαν στην πρώτη δεκαετία του 20^{ου} αιώνα απευθύνθηκαν αμέσως στο μαζικό κοινό (Μπάλτα& Παπαδημητρίου, 1993:65-66).

Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, οι εφημερίδες διαδραμάτισαν σημαντικότατο ρόλο στον εθνικό και κοινωνικό βίο. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της λειτουργίας του παραταξιακού Τύπου κατά τη περίοδο του εθνικού διχασμού. Ο Τύπος συνέβαλε στην πόλωση της πολιτικής ζωής και στην οικειοποίηση της πολιτικής κρίσης από την κοινή γνώμη (Μπάλτα& Παπαδημητρίου, 1993:82).

Σε όλη την ιστορική διαδρομή του, ο ελληνικός ημερήσιος Τύπος καθιερώθηκε πρωτίστως ως πολιτικός τύπος. Η ιστορική περίοδος 1900-1925, που είναι γεμάτη σημαντικά πολιτικά γεγονότα, στάθηκε καθοριστική για την εξέλιξη των ημερησίων αθηναϊκών εφημερίδων. Χαρακτηρίζεται σε οικονομικό επίπεδο από την

ολοκλήρωση της βιοτεχνικής οργάνωσης της εκδοτικής παραγωγής και το σταδιακό πέρασμα στην πρώτη βιομηχανική οργάνωση του αθηναϊκού Τύπου (Μπάλτα& Παπαδημητρίου, 1993:62,67).

Η αύξηση των αθηναϊκών τίτλων στη δεκαετία του 1900 σχετίζεται με τις πολιτικές αλλαγές που κυοφορούνται στην ελληνική κοινωνία και αποτυπώθηκαν με τα πολιτικά γεγονότα του 1909 στην Αθήνα. Το ξέσπασμα των πολιτικών γεγονότων της εποχής συνέβαλε συγχρόνως στην έλευση νέων πολιτικών και κοινωνικών ομάδων στην εξουσία, οι οποίες δημιούργησαν νέες ομάδες αναγνωστών, ενώ συγχρόνως πυροδότησαν την πολιτική ένταση, η οποία έδωσε μεγάλη ώθηση στην κυκλοφορία του Τύπου (Μπάλτα& Παπαδημητρίου, 1993:62).

Η περίοδος 1912-1930, όταν ολοκληρώνεται η πρώτη ιστορικά περίοδος των ημερήσιων εφημερίδων, είναι μια εποχή γεμάτη από μεγάλα πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά και πολεμικά γεγονότα, που οδηγούν σε ευρείες πολιτικές και κοινωνικές ανακατατάξεις και σε ακόμα μεγαλύτερες πολιτικές εντάσεις (Μπάλτα& Παπαδημητρίου, 1993:64).

Η δεκαετία του 1930 υπήρξε πολύ σημαντική για τα πολιτικά και οικονομικά πράγματα στην Ελλάδα, καθώς προχωρά η εκβιομηχάνιση και η αναδιοργάνωση του αθηναϊκού Τύπου, η οποία προϋποθέτει και τον εκσυγχρονισμό της ροής των ειδήσεων (αναδιοργάνωση αθηναϊκού πρακτορείου ειδήσεων το 1831) (Μπάλτα& Παπαδημητρίου, 1993:74).

Τόσο η οργάνωση σε επαγγελματική βάση όσο και οι προσφορές που λαμβάνουν χώρα αυτή την περίοδο χαρακτηρίζουν την προϊούσα βιομηχανική οργάνωση του αθηναϊκού Τύπου, τη μαζικοποίηση του αναγνωστικού κοινού και την εμπορευματοποίηση του επικοινωνιακού προϊόντος, γεγονότα που μαρτυρούν πως ο αθηναϊκός Τύπος της εποχής περνούσε μια αντίστοιχη φάση με αυτήν που είχε περάσει μεταξύ 1880 και 1900 ο ευρωπαϊκός και αμερικάνικος τύπος (Μπασαντής, 2002:6).

Κεφάλαιο 3^ο

Το φαινόμενο της εξαρτημένης (υπ)ανάπτυξης

Στην παρούσα μελέτη το ζήτημα της επιβεβαίωσης της εξάρτησης της Ελλάδας από τις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος αποτελεί, όπως έχει επισημανθεί, σημαντικό παράγοντα προσδιορισμού του συγκρουσιακού πλαισίου καθιέρωσης της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά. Για τον λόγο αυτόν, κρίθηκε απαραίτητη η παρουσίαση τόσο των κοινωνιολογικών θεωριών της υπανάπτυξης, όσο και των συνθηκών και παραγόντων μέσω των οποίων προκύπτει η ένταξη της ελληνικής ανάπτυξης στις θεωρίες αυτές. Σε αυτό το σημείο, πρέπει να διευκρινιστεί ότι το ενδιαφέρον για τις θεωρίες υπανάπτυξης στην παρούσα μελέτη εντοπίζεται μόνο στο σκέλος της εξάρτησης της χώρας από τις ισχυρές καπιταλιστικές δυνάμεις, ενώ το σκέλος της υπανάπτυξης διερευνάται στον βαθμό που συνδέεται με την εξάρτηση.

3.1 Κοινωνιολογικές θεωρίες υπανάπτυξης

3.1.1 Αστικές αναπτυξιακές θεωρίες. Το ζήτημα της οικονομικής και πολιτικής εξάρτησης των υπανάπτυκτων χωρών προέκυψε στο πλαίσιο των αναπτυξιακών θεωριών, πρωταρχικός σκοπός των οποίων είναι η διερεύνηση των αιτιών της υπανάπτυξης.

Αρχικά, οι θεωρίες της ανάπτυξης - θεωρίες εκσυγχρονισμού-έθεσαν τον σχετικό με τις αιτίες της υπανάπτυξης προβληματισμό στο επίπεδο της οργάνωσης και λειτουργίας των κοινωνιών αυτών, με τις αιτίες να εντοπίζονται στα ενδογενή οικονομικά, πολιτικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά τους (Λάμπος, 1983: 23), τα οποία αποτρέπουν ή καθυστερούν τον εκσυγχρονισμό τους, δηλαδή τη μετάβασή τους στον σύγχρονο τύπο κοινωνίας, πρότυπο του οποίου θεωρείται ο τύπος που πρωτοεμφανίστηκε στη Δυτική Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική (Μουζέλης, 1987: 33; Λάμπος, 1983: 23,142; Martinussen,2007:63). Μάλιστα, οι θεωρητικοί του εκσυγχρονισμού (Arthur Lewis και Walt Whitman Rostow) υπαινίσσονται μια θετική αποτίμηση των ιστορικών επιπτώσεων του ιμπεριαλισμού και της αποικιοκρατίας, μέσω των οποίων οι αναπτυγμένες βιομηχανικά χώρες προσπάθησαν ενεργά να επιβάλουν τον πολιτισμό τους στις καθυστερημένες χώρες, οπότε τα παραδοσιακά

χαρακτηριστικά των χωρών αυτών στάθηκαν και πάλι εμπόδιο στη διαδικασία ανάπτυξής τους (Martinussen,2007:114).

Στο ίδιο θεωρητικό πλαίσιο, οι κλασσικοί δομιστές αναφέρονται στο φαινόμενο του δυϊσμού, δηλαδή τη διαίρεση του οικομικο-κοινωνικού συστήματος σε δύο μέρη, με τεράστιες διαφορές ως προς τη δομή και το επίπεδο ανάπτυξής τους, φαινόμενο που αποδίδεται στην ατελή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και έχει ως αποτέλεσμα την απόκλιση από την ιδεατή οικονομικο-κοινωνική κατάσταση των δυτικών κοινωνιών. Ωστόσο, έχει τον μεταβατικό χαρακτήρα της προετοιμασίας της εκβιομηχάνισης των καθυστερημένων χωρών (Αργύρης, 1992:17-18). Επίσης, σύμφωνα με τη λίγο διαφοροποιημένη οπτική του Gunnar Myrdal, οι αιτίες της υπανάπτυξης οφείλονται στο γεγονός του περιορισμού της μεγέθυνσης σε μικρούς θύλακες και λίγους βιομηχανικούς κλάδους, των οποίων ο παραγωγικός εξοπλισμός προσδιορίζεται από τις προμηθεύτριες χώρες, και παρομοίως η ζήτηση των εγχώριων ελίτ που διέθεταν σημαντική αγοραστική δύναμη προσανατολίζεται σε καταναλωτικά αγαθά που παράγονται στο εξωτερικό (Martinussen,2007:145).

Για το μεγαλύτερο μέρος των μεταγενέστερων αστικών αναπτυξιακών θεωριών, η υπανάπτυξη ταυτίζεται με τα συμπτώματά της, όπως την περιορισμένη αγορά και ζήτηση, την ανυπαρξία κινήτρων για επενδύσεις που οδηγούν σε δυσκολία σχηματισμού κεφαλαίου και πρωταρχική συσσώρευση, τα χαμηλά εισοδήματα και τη χαμηλή παραγωγικότητα (Martinussen,2007:114-115), χαρακτηριστικά τα οποία αποδίδονται αποκλειστικά σε ενδογενείς παράγοντες. Συνεπώς, σε αυτό το πλαίσιο δεν υπάρχουν περιθώρια συσχετισμού με τις διεθνείς συνθήκες, σχέσεις ή εξαρτήσεις (Αργύρης, 1992:9).

Η οπτική της αστικής θεωρίας, όμως, είναι περιορισμένη, καθώς δεν λαμβάνει υπόψη τις ευρύτερες κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις του προβλήματος (Φίλιας, 1999), γεγονός που οδηγεί σε διαπιστωμένες αδυναμίες. Ενδεικτικά, η θέση που προκύπτει από τη θεωρία των σταδίων του Rostow, ότι η υπανάπτυξη ταυτίζεται με τη μη ανάπτυξη, είναι ουσιαστικά άρνηση της ιστορικότητας των υπανάπτυκτων κοινωνιών, καθώς θεωρείται δεδομένη η ανυπαρξία προγενέστερων της υπανάπτυξης σταδίων, με συνέπεια τη σύλληψη μιας υπεραπλουστευτικής γραμμικότητας της έννοιας της ανάπτυξης (Λάμπος, 1983: 23-29; Αργύρης, 1992: 14).

Επίσης, καθώς οι θεωρίες εξωτερικού εμπορίου, με αφετηρία το θεώρημα των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του David Ricardo περί κοινής ωφέλειας των συμμετεχουσών χωρών στο διεθνές εμπόριο (Αργύρης, 1992:21-22), υποστηρίζουν

την ύπαρξη αυτόματων μηχανισμών μεταξύ των χωρών αυτών για τον καταμερισμό της εργασίας, αγνοούν την ανισορροπία των εμπορικών σχέσεων μεταξύ αναπτυγμένων και υπανάπτυκτων χωρών, που όπως επισημάνθηκε αργότερα (από τουςRetroux και Εμμανουήλ) (Martinussen,2007: 163), είχε ως συστατικό κυριαρχίας των αναπτυγμένων την ανισότητα στη δύναμη διαπραγμάτευσης.Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ο παγκόσμιος καταμερισμός της εργασίας (Ricardo) μπήκε σε εφαρμογή από τους Άγγλους, με τις υπανάπτυκτες χώρες να μην είναι σε θέση να απορρίψουν την πολιτική του ελεύθερου εμπορίου, αντίθετα από τις αναπτυγμένες (Αργύρης, 1992:23-22).

3.1.2 Μαρξιστικές και νεομαρξιστικές αναπτυξιακές θεωρίες. Στον αντίποδα της συμβατικής θεωρίας για την υπανάπτυξη, αναπτύσσονται οι μαρξιστικές και νεομαρξιστικές θεωρίες, στο πλαίσιο των οποίων συνάγεται ότι οι διαδικασίες κοινωνικής αναπαραγωγής και μετασχηματισμού των αναπτυγμένων κοινωνιών επηρεάζονται από διεθνείς παράγοντες. Η πορεία για τη διαφορετική αυτή οπτική, ενώ έχει τις ρίζες της στη μαρξιστική θεωρία, στην πραγματικότητα ξεκίνησε με τη διατύπωση των θεωριών της παγκόσμιας εξάρτησης, στο πλαίσιο των οποίων τέθηκε ο προβληματισμός για τη στενή σύνδεση των οικονομιών όλου του κόσμου και την αμοιβαία εξάρτηση των επιδόσεών τους. Επιπλέον, στις κλασσικές δομιστικές θεωρίες εξάγεται μέσα από εμπειρικές έρευνες ένας εναλλακτικός τρόπος θεώρησης της ανάπτυξης, το μοντέλο κέντρου-περιφέρειας, σύμφωνα με το οποίο στο κέντρο βρίσκονται οι πλούσιες βιομηχανικές χώρες και στην περιφέρεια οι φτωχές υπανάπτυκτες. Οι χώρες της δεύτερης ομάδας θεωρήθηκε ότι βρίσκονται σε αδυναμία να ωφεληθούν από το διεθνές εμπόριο, επειδή οι ντόπιοι κεφαλαιούχοι και βιομήχανοι, δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν στην πρόκληση της ανάπτυξης χωρίς βοήθεια από τις πλούσιες χώρες, μέσω επενδύσεων και διεθνών δανείων(Martinussen,2007).

3.1.3 Μαρξιστικές θεωρίες. Κλασσικές μαρξιστικές θεωρίες ιμπεριαλισμού. Αν και ο ίδιος ο Μαρξ είχε αντιληφθεί την ανάπτυξη του καπιταλισμού εντός των εθνικών κοινωνιών καθώς και ότι ο καπιταλισμός- που για τον Μαρξ είναι ιστορικά προοδευτικός στις καθυστερημένες χώρες- μπορούσε να πραγματοποιηθεί μόνο με τη διείσδυση των αναπτυγμένων χωρών της Δυτικής Ευρώπης, οι κλασσικές μαρξιστικές θεωρίες έδωσαν μεγάλη έμφαση στη διεθνή

πόλωση και την ανάπτυξη του ενός μέρους σε βάρος του άλλου, στο πλαίσιο του δυτικού καπιταλισμού ως αναγκαία συνθήκη για την ανάπτυξή του. Έτσι, η Rosa Luxemburg παρατήρησε ότι οι δυτικές καπιταλιστικές χώρες είναι αδύνατον από μόνες τους να παράγουν το πλεόνασμα, προκειμένου να πραγματοποιήσουν συσσώρευση κεφαλαίου, με συνέπεια τη διαρκή αναζήτηση νέων αγορών στις υπανάπτυκτες χώρες. Επιπλέον, επιτακτική είχε θεωρηθεί η ανάγκη της άντλησης πρώτων υλών από τις χώρες με προκαπιταλιστικούς τρόπους παραγωγής. Σύμφωνα δε με την ανάλυση του Vladimir Lenin, στο ιμπεριαλιστικό στάδιο της ανάπτυξης του καπιταλισμού, ο κόσμος μοιράστηκε μεταξύ των κυρίαρχων καπιταλιστικών χωρών και οι καθυστερημένες ενσωματώθηκαν στην παγκόσμια οικονομία, με τρόπο ώστε να εξειδικεύονται στον τομέα παραγωγής πρώτων υλών και αγροτικών προϊόντων για εξαγωγή. Κατά συνέπεια, οι καθυστερημένες σε ανάπτυξη χώρες εξαρτήθηκαν οικονομικά από τις αναπτυγμένες μέσα από μια σχέση εκμετάλλευσης στη βάση της άνισης ανταλλαγής πρώτων υλών με έτοιμα προϊόντα, αλλά και της συνεχούς αύξησης του εξωτερικού χρέους των υπανάπτυκτων χωρών (Αργύρης, 1992:32-34). Τελικά, η αποικιοκρατική εκμετάλλευση του Τρίτου Κόσμου εκπλήρωσε τη διπλή λειτουργία του μοχλού ανάπτυξης των αποικιοκρατικών δυνάμεων από τη μία και του φρένου της ανάπτυξης των αποικιοκρατούμενων χωρών από την άλλη (Λάμπος 1983: 23-29).

3.1.4 Νεότερες μαρξιστικές θεωρίες.

Α. Θεωρίες ιμπεριαλισμού. Η αρχική άποψη της κλασικής παράδοσης ότι με την ανεξαρτητοποίησή τους οι υπανάπτυκτες χώρες θα έχουν τη δυνατότητα να αναπτυχθούν μέσω διαφορετικών τρόπων ενσωμάτωσης, λόγω της δραστηριοποίησης των εθνικών αστικών τους τάξεων, οι οποίες θα μετασχηματίσουν τις εσωτερικές δομές των χωρών τους, αμφισβητήθηκε στις νεότερες θεωρίες του ιμπεριαλισμού, λόγω των σχετικών γεγονότων που δεν επιβεβαίωσαν τις προβλέψεις, αλλά και της παγκόσμιας οικονομικής επικράτησης των ΗΠΑ.⁶² Έτσι, η έννοια του ιμπεριαλισμού διακρίνεται από την αποικιοκρατία, που θεωρείται μόνο μία μορφή ιμπεριαλιστικής

⁶²

κυριαρχίας, ενώ ο σύγχρονος ιμπεριαλισμός, με την κυριαρχία του βιομηχανικού κεφαλαίου, μέσω των πολυεθνικών μονοπωλίων, έχει ανάγκη από την προστασία του ιμπεριαλιστικού κράτους, που απαιτείται να συμμετέχει ενεργά στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις. Συνεπακόλουθα, οι κυβερνήσεις των αναπτυγμένων χωρών, αλλά και οι διεθνείς οργανισμοί που είναι υπό τον έλεγχό τους, βρίσκονται συνεχώς υπό την πίεση των πολυεθνικών μονοπωλίων, προκειμένου να επιβάλουν πολιτικά και οικονομικά μέτρα, ικανά να δημιουργήσουν ευνοϊκό κλίμα επενδύσεων στις υπανάπτυκτες χώρες (Αργύρης, 1992:36-40).

Μάλιστα, σύμφωνα με τον Paul Baran, καθώς τα πολυεθνικά κεφάλαια διαθέτουν μεγάλα περιθώρια κέρδους, ώστε να μπορούν με μικρές ποσότητες κεφαλαίων να κυριαρχούν στις οικονομίες των καθυστερημένων χωρών, πιέζουν τις κυβερνήσεις των αναπτυγμένων για την ενσωμάτωση των καθυστερημένων στο ιμπεριαλιστικό σύστημα (Αργύρης, 1992:41; Martinussen,2007:153). Με την ενσωμάτωση των καθυστερημένων χωρών στο σύγχρονο ιμπεριαλιστικό σύστημα, όμως, επιταχύνθηκε η διαδικασία διάλυσης των προκαπιταλιστικών δομών (καταστροφή οικονομικής αυτάρκειας αγροτικών οικονομιών, ενίσχυση έκτασης εμπορικής κυκλοφορίας), ενώ παράλληλα οι χώρες αυτές εκτέθηκαν στον διεθνή ανταγωνισμό, με συνέπεια την καθυστέρηση της ανάπτυξης της νεοσύστατης βιομηχανίας και την επιβράδυνση της διαδικασίας πρωταρχικής συσσώρευσης κεφαλαίου (Αργύρης, 1992:40-41).

Σημαντική είναι η επισήμανση ότι με την ενίσχυση της εμπορικής κυκλοφορίας στις υπανάπτυκτες χώρες, εμφανίζεται μια συνεχώς διευρυνόμενη ομάδα εμπόρων, που επωφελείται από τις δραστηριότητες του ξένου κεφαλαίου και λόγω αυτού του οφέλους εντείνει την επιρροή της στους ντόπιους πολίτες, προκειμένου να εξασφαλιστεί η εμπέδωση και διατήρηση μιας κατάστασης των πραγμάτων που ευνοεί το ξένο κεφάλαιο. Αντίστοιχα, οι υποστηρικτές του ξένου κεφαλαίου είναι και οι ντόπιοι βιομήχανοι που ασκούν μονοπώλιο και συνδέουν τα συμφέροντά τους με αυτά των φεουδαρχών. Οι τελευταίοι βλέπουν τη ζήτηση των προϊόντων τους να αυξάνεται λόγω της δράσης των ξένων επιχειρήσεων (Αργύρης, 1992:44-45).

Β. Θεωρίες στρουκτουραλισμού. Άμεσα συνδεδεμένες με τις θεωρίες ιμπεριαλισμού, οι θεωρίες στρουκτουραλισμού ορίζουν τις σχέσεις των κρατών ως σχέσεις ανισότητας ανάμεσα σε χώρες του κέντρου και της περιφέρειας, εξαιτίας της άνισης ανταλλαγής προϊόντων διαφορετικού βαθμού επεξεργασίας. Ο δομικός αυτός

ιμπεριαλισμός, ο οποίος δεν οριοθετείται σε καμία εποχή, οδηγεί στην στρουκτουραλιστική εξάρτηση των κρατών της περιφέρειας, διαιωνίζοντας την υπανάπτυξή τους (Αργύρης, 1992:55-56; Τζόκας, 1998: 196-197).

Σύμφωνα με τον Samir Amin, ο χαρακτήρας που παίρνει τελικά η τυπολογία της υπανάπτυξης σε κάθε χώρα ποικίλλει στο άπειρο, και το τελικό αποτέλεσμα εξαρτάται βασικά από δύο στοιχεία: τη δομή του προκαπιταλιστικού σχηματισμού τη στιγμή της διεθνούς ενσωμάτωσης και τις οικονομικές μορφές που συνοδεύουν αυτήν την ενσωμάτωση. Η ιστορική διαδικασία ενσωμάτωσης μιας χώρας στην παγκόσμια καπιταλιστική αγορά έχει ιδιαιτερότητες, τις οποίες δημιουργεί η συγκυρία και οι οποίες καθορίζουν το πλαίσιο της ένταξης (Τζόκας, 1998: 196-197).

Γ. Θεωρίες εξάρτησης. Οι θεωρίες της εξάρτησης, ενώ αναγνωρίζουν το μέρος της γενικής θεωρίας του καπιταλισμού του Μαρξ, είναι μια ουσιαστική προσπάθεια για τον ορισμό ενός νέου παραδείγματος (Αργύρης, 1992:60-61).

Σύμφωνα με τον Frank, οι αντιφάσεις του καπιταλισμού⁶³ συνδέουν τη μητροπολιτική ανάπτυξη με τη δορυφορική υπανάπτυξη (ανάλογο πρότυπο με αυτό του κέντρου και της περιφέρειας),⁶⁴ που είναι οι δύο όψεις μιας και της αυτής ιστορικής διαδικασίας ανάπτυξης του παγκόσμιου καπιταλισμού (Αργύρης, 1992:67). Οι θέσεις του Frank τροποποιήθηκαν ύστερα από τις κριτικές Ernesto Laclau, προκειμένου να μην αποκλίνουν από τη μαρξιστική θεωρία, επειδή, όπως υποστηρίχτηκε, αντιμετώπιζε τον καπιταλισμό ως κοινωνικό σύστημα και όχι ως σύστημα τρόπων παραγωγής και παραγωγικών σχέσεων. Ως εκ τούτου, συμπεριλήφθηκε η ταξική ανάλυση της εξάρτησης, σύμφωνα με την οποία η αποικιακή και ταξική δομή δημιουργούν ταξικά συμφέροντα για τον κυρίαρχο τομέα της αστικής τάξης, η οποία χρησιμοποιεί τις κυβερνήσεις και τα άλλα όργανα του κράτους για την παραγωγή μιας πολιτικής υπανάπτυξης. Η κυρίαρχη αστική τάξη δέχεται την εξάρτηση συνειδητά, αλλά ποτέ δεν την επιβάλλει η ίδια, με αποτέλεσμα η υπανάπτυξη να προκαλείται μέσω της δημιουργίας και ενίσχυσης δομών που λειτουργούν ως υποδομή της εξάρτησης (Αργύρης, 1992:72-74).

Σύμφωνα με τον Cardoso, η ανάπτυξη και η υπανάπτυξη είναι δύο αλληλοεπηρεαζόμενες λειτουργίες μέσα στο διεθνές σύστημα κατανομής και παραγωγής. Η εξαρτημένη οικονομία των υπανάπτυκτων χωρών ωθεί τις κυρίαρχες οικονομικές ομάδες να συσπειρώνονται γύρω από τις ανταλλαγές με τη μητρόπολη, εξυπηρετώντας τα συμφέροντά τους. Τα πιο αναπτυγμένα τμήματα της οικονομίας των υπανάπτυκτων χωρών συνδέονται με το διεθνές καπιταλιστικό σύστημα, ενώ οι καθυστερημένοι οικονομικά και κοινωνικά τομείς, όντας εξαρτημένοι από τους αναπτυγμένους, παίζουν τον ρόλο των εσωτερικών αποικιών. Μάλιστα, ο Henrique Fernando Cardoso θεωρούσε τις μεσαίες τάξεις των εξαρτημένων κοινωνιών εν δυνάμει ισχυρές, ώστε να διαμορφώσουν την ανάπτυξη, ή πιο ανίσχυρες, ώστε να λειτουργούν απλώς ως το «μακρύ χέρι του καπιταλισμού» (Αργύρης, 1992:78-79).

4. Οι θεωρίες του Παγκόσμιου Συστήματος. Η διαπίστωση εκ μέρους των θεωρητικών της εξάρτησης ότι η ανάπτυξη των καθυστερημένων χωρών δεν γίνεται μεμονωμένα και ανεξάρτητα από αυτήν των αναπτυγμένων, οδήγησε στην αντίληψη του κόσμου ως παγκόσμιου συστήματος· επομένως, στην αντίληψη ότι οι ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες υπανάπτυξης λειτουργούν σε αλληλεπίδραση, για να καθορίσουν το φαινόμενο της υπανάπτυξης. Οι θεωρίες του παγκόσμιου συστήματος αποτελούν προέκταση της θεωρίας της εξάρτησης και επηρεάζουν συγχρονικά τη διάρθρωση των σχέσεων ανάμεσα σε έναν αριθμό κοινωνιών (Αργύρης, 1992:84-85).

Σύμφωνα με τις θεωρίες του παγκόσμιου συστήματος, ο καταμερισμός εργασίας που χαρακτηρίζει την παγκόσμια οικονομία προβλέπει εξειδικεύσεις ανάμεσα σε παραγωγούς έτοιμων προϊόντων και σε παραγωγούς αγροτικών προϊόντων και πρώτων υλών. Γεωγραφικά, αυτή η εξειδίκευση παίρνει τη μορφή της ιεράρχησης της δομής της παγκόσμιας οικονομίας σε «κέντρο» και «περιφέρεια», αλλά και «ημιπεριφέρεια», ήδη από την εποχή της γεωγραφικής και οικονομικής επέκτασης της Ευρώπης, οπότε και επιβλήθηκαν κανόνες εμπορικών συναλλαγών μεταξύ της Ευρώπης και του υπόλοιπου κόσμου. Οι συμμετέχουσες στο διεθνές εμπόριο χώρες ανταποκρίθηκαν στην εμπορική επέκταση, ανάλογα με τις αντικειμενικές συνθήκες που προσδιορίζουν τη μεγιστοποίηση του κέρδους (λόγος εδάφους με εργασία, μέγεθος εσωτερικής αγοράς, γεωγραφική θέση κ.λπ.), με τις χώρες του κέντρου να δημιουργούν βιομηχανική βάση, ενώ στις περιφερειακές η παραγωγή βασίστηκε στην αναγκαστική εργασία. Σε αυτό το πλαίσιο, η Μεσόγειος

προέκυψε ως ημιπεριφέρεια που εξειδικεύεται σε προϊόντα υψηλού κόστους και άλλες ειδικές συναλλαγές (Αργύρης, 1992).

Οι καθυστερημένες στην ανάπτυξή τους χώρες οδηγούνται στην αναγκαστική καθοδήγηση της ανάπτυξής τους, λόγω της οικονομικής αλληλεπίδρασης που επιβάλλει ο παγκόσμιος καταμερισμός της εργασίας, βάσει εξωτερικών συμφερόντων ή αναγκών. Σε περίπτωση που οι ανάγκες των εξαρτημένων κρατών δεν συμπίπτουν με εκείνες των κυρίαρχων, τα κράτη αυτά ακολουθούν τις στρατηγικές που ορίζονται από τη μητρόπολη του καπιταλισμού (Τζόκας, 1998: 200-201).

Σημαντικό είναι ότι τα κράτη και τα πολιτικά συστήματα, σύμφωνα με τη θεωρία του παγκόσμιου συστήματος, έχουν ενεργό ρόλο στο παγκόσμιο σύστημα, καθώς τα ενεργά υποκείμενα καταφεύγουν στο κράτος, προκειμένου να προστατεύσουν τα συμφέροντά τους, με σκοπό να αλλάξουν με τη βοήθειά του τους μη ευνοϊκούς για αυτά όρους εμπορίου. Μέσω της άνισης ανταλλαγής, όμως, τα ισχυρά κράτη επιβάλλουν τους όρους μεταφοράς του πλεονάσματος των υπανάπτυκτων χωρών στις χώρες του κέντρου (Αργύρης, 1992:93).

Οι θεωρίες του Παγκόσμιου Συστήματος (Immanouel Wallerstein) εμφανίζουν το εμπόριο, δηλαδή τη σφαίρα κυκλοφορίας, ως καθοριστικής σημασίας για τη λειτουργία του καπιταλισμού, τις σχέσεις εκμετάλλευσης ως σχέσεις ανάμεσα σε χώρες εκμεταλλεύτριες και χώρες εκμεταλλευόμενες και τη διανομή των μορφών παραγωγής της κάθε χώρας να πραγματοποιείται βάσει εξειδίκευσης, προκειμένου να πετύχει μεγιστοποίηση κέρδους από τη συμμετοχή της στην παγκόσμια αγορά (Αργύρης, 1992:96).

Σύμφωνα με κριτικές, το μοντέλο του παγκόσμιου συστήματος αποκλίνει από τη μαρξιστική παράδοση, καθώς οδηγεί σε μια αταξική σύλληψη του καταμερισμού εργασίας, που νοείται ως προϊόν των παραγωγικών δυνάμεων και όχι ως πηγή τους, ενώ η ταξική πάλη παραχωρεί τη θέση της στην πάλη των εθνών (Τζόκας, 1998: 99-100).

Ε. Θεωρίες των τρόπων παραγωγής. Σε αντίθεση με θεωρίες του παγκόσμιου συστήματος, που, σύμφωνα με τις κριτικές που δέχτηκαν, αποκλίνουν από τη μαρξιστική οπτική, οι θεωρίες των τρόπων παραγωγής (Laclos) βρίσκονται εντός της [συγκλίνουσες με αυτήν], υποστηρίζοντας ότι φαινόμενα υπανάπτυξης παρατηρούνται σε συγκεκριμένο τύπο συναρθρωσίων τρόπων παραγωγής υπό την κυριαρχία του καπιταλισμού ή μιας συγκεκριμένης μετάβασης από έναν τρόπο παραγωγής σε άλλον

ή ενός ορισμένου τρόπου ένταξης της υπανάπτυκτης κοινωνίας σε ένα παγκόσμιο συνεχές κοινωνικών σχηματισμών. Σε αυτό το πλαίσιο, η κύρια αντίθεση του καπιταλισμού βρίσκεται στην αντίθεση κεφαλαίου και εργασίας, που λειτουργεί στη βάση της εξαγωγής πλεονάσματος από τους άμεσα εργαζόμενους προς όφελος των καπιταλιστών. Συνεπώς, παρότι οι θεωρητικοί των τρόπων παραγωγής δέχονται την εξάρτηση που χαρακτηρίζει την ύπαρξη ανισομερών σχέσεων μεταξύ κέντρου και περιφέρειας, είναι θεμελιώδους σημασίας για αυτούς ότι τα εσωτερικά αίτια της υπανάπτυξης έχουν πάντα τα πρωτεία, λόγω του ότι οι σχέσεις παραγωγής προσδιορίζουν τις σχέσεις κυκλοφορίας και ανταλλαγής, άρα και τις σχέσεις του κοινωνικού σχηματισμού με άλλους (Τζόκας, 1998: 104-105).

Όπως διαπιστώνεται από την επισκόπηση των θεωριών της υπανάπτυξης, στο σύνολό τους οι νεομαρξιστικές θεωρίες αποδέχονται τη σύνδεση ανάμεσα στο φαινόμενο της υπανάπτυξης και την εξάρτηση των υπανάπτυκτων χωρών από τις αναπτυγμένες στο πλαίσιο του παγκόσμιου συστήματος, με τη δομή του φαινομένου της υπανάπτυξης να αποτελεί σύνθεση οικονομικών, πολιτικών, πολιτιστικών και ευρύτερων κοινωνικών παραμέτρων.

3.2 Διαδρομή και χαρακτηριστικά της εξαρτημένης υπανάπτυξης

Η απαρχή της διαδικασίας της εξαρτημένης υπανάπτυξης, σύμφωνα με τους Frank και Kurt, βρίσκεται στις κοινωνικοοικονομικές ανακατατάξεις που σημειώθηκαν στην Ευρώπη κατά τη διάρκεια του 15^{ου} αιώνα και κορυφώθηκαν με τον μετασχηματισμό των φεουδαρχικών κοινωνιών σε καπιταλιστικές βιομηχανικές (Λάμπος, 1983: 82).

Με την αποικιακή επέκταση κατά τον 17^ο και 18^ο αιώνα και τη συσσώρευση κεφαλαίου των αποικιοκρατών σε παγκόσμια κλίμακα, ο καπιταλισμός έπαυε να είναι περιορισμένος στα κρατικά σύνορα και πλαισιώθηκε από τη διεθνή ευρεία αγορά, οι νόμοι της οποίας εφαρμόζονται από όλους. Το οικονομικό σύστημα έτεινε να διεθνοποιηθεί και να γίνει ανεξάρτητο από τα πολιτικά σύνορα, με σφαιρική λειτουργία και ενιαίο χαρακτήρα (Λάμπος, 1983: 25; Τζόκας, 1998: 26; Τσάλτας, 2010).

Κατά τον 19^ο αιώνα, ο καπιταλισμός στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης αναπτύσσεται ταχύτατα και λόγω του έντονου ανταγωνισμού των αναπτυγμένων χωρών αλλά και του στόχου τους για μεγαλύτερη συσσώρευση κεφαλαίου. Έτσι, επιβάλλεται διεθνής καταμερισμός εργασίας, ώστε μέσω της ενσωμάτωσης των

υπανάπτυκτων χωρών στην παγκόσμια οικονομία να γίνει εφικτή η προμήθεια των αναπτυγμένων σε φθηνές πρώτες ύλες (Τζόκας, 1998:42-44).

Παράλληλα με την επέκταση του ευρωπαϊκού κεφαλαίου προς τις χώρες της περιφέρειας σε μορφή επενδύσεων με τεράστιο περιθώριο κέρδους, ξεκινά και η διαδικασία δανειοδότησης των υπανάπτυκτων χωρών από τις αναπτυγμένες, με άμεσο στόχο τη δημιουργία συνθηκών ανάπτυξης στους τομείς παραγωγής πρωτογενών εξαγωγικών προϊόντων και όχι την ανάπτυξη της εσωτερικής βιομηχανικής παραγωγής (Τζόκας, 1998:42; Φίλιας, 1999:132; Λάμπρος, 1983:51).

Στην ανάλυση που ακολουθεί, παρουσιάζονται και υποστηρίζονται βάσει οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών στοιχείων, οι βασικές θέσεις για τη διαμόρφωση και την πορεία της εξαρτημένης υπανάπτυξης στην Ελλάδα κατά την εξεταζόμενη στην παρούσα εργασία χρονική περίοδο.

3.3 Η περίπτωση της Ελλάδας: υπανάπτυξη και εξάρτηση

Στο παρόν κεφάλαιο, εξετάζεται η οικονομική και πολιτική εξάρτηση της Ελλάδας κατά τη διάρκεια της υπό μελέτη χρονικής περιόδου.

3.3.1 Εθνική ανεξαρτητοποίηση και οικονομικο-πολιτική εξάρτηση. Η περίπτωση της Ελλάδας είναι αυτή της χώρας που εντάχθηκε περιφερειακά στο διεθνές καπιταλιστικό σύστημα, ήδη από τη γέννησή της ως ανεξάρτητο κράτος το 1829, και ακολούθησε, με τις ευλογίες των μεγάλων «προστάτιδων» δυνάμεων μια αναπτυξιακή πορεία κατευθυνόμενη από τα δυτικά καπιταλιστικά πρότυπα, γεγονός το οποίο εκ των πραγμάτων την έθεσε υπό το καθεστώς της εξάρτησης σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, πραγματοποιήθηκε εκτεταμένη εισαγωγή θεσμών, προτύπων και αξιών (Λάμπρος, 1983; Τζόκας, 1998; Μοσκόφ, 1974).

Η ενσωμάτωση της Ελλάδας στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα του καπιταλισμού συνοδεύτηκε από τους όρους και τις προϋποθέσεις που της επιβλήθηκαν άνωθεν, στο πλαίσιο του παγκόσμιου καταμερισμού εργασίας, προκειμένου να εξυπηρετηθούν τα συμφέροντα των ισχυρών καπιταλιστικών δυνάμεων.⁶⁵ Η οικονομική και πολιτική εξάρτηση γίνεται εμφανής από το εγχείρημα

⁶⁵

της δυτικοποίησης της χώρας, ώστε να προσαρμοστεί στις ανάγκες των κυρίαρχων δυνάμεων του παγκόσμιου συστήματος. Η δυτικοποίηση αποδεικνύεται, όμως, πως δεν είναι πανάκεια, αλλά αντίθετα προβληματική, αφού, καθώς η οικονομία εξωκατευθύνεται, ενισχύονται οι υποδομές της εξαρτημένης υπανάπτυξης. (Αργύρης, 1992)

Ο τύπος ανάπτυξης της Ελλάδας στο πλαίσιο αυτό χαρακτηρίζεται από τον Βασίλη Φίλια ως «ανάπτυξη εν υπαναπτύξει», όρος που αναφέρεται και επιβεβαιώνεται από τα παρακάτω μορφολογικά χαρακτηριστικά: τα δεδομένα και το πλαίσιο της Οθωμανικής κατοχής, τον εμπορομεσολαβητικό χαρακτήρα της αστικής τάξης και τη συνολική αδυναμία της να διαδραματίσει ηγεμονικό κοινωνικό ρόλο στην οικονομία της χώρας, τον καθοριστικό ρόλο των γαιοκτητικών στρωμάτων στις μετεξελίξεις της εσωτερικής αγοράς και τις εξαγωγές, τον μονοκαλλιεργητικό χαρακτήρα της αγροτικής οικονομίας και την εξάρτησή της από το ευαίσθητο στις διακυμάνσεις της παγκόσμιας αγοράς προϊόν της σταφίδας, την οικονομική εκμετάλλευση του ξένου κεφαλαίου μέσω επενδύσεων χαρτοφυλακίου με δανεισμούς μεγάλης κλίμακας προς το ελληνικό δημόσιο και με όρους δυσμενείς, τη μηδαμινή αρχικά και αργή γενικά διαδικασία εκβιομηχάνισης, την επικράτηση της μικρής ιδιοκτησίας καλλιεργήσιμης γης, τη μεγάλων διαστάσεων εξωτερική μετανάστευση, την υπερδιόγκωση του κρατικού μηχανισμού, τη γενικευμένη αντιπαραγωγική νοοτροπία και, τέλος, την πολιτική παρέμβασης του ξένου παράγοντα (Φίλιας, 1999: 227-228).

Κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα, το ελληνικό κράτος, με την πολιτική που εφάρμοσε, συνέβαλε στη διατήρηση της ελληνικής οικονομίας στη θέση που της επιφύλαξε ο διεθνής καταμερισμός της εργασίας καθώς και στη συνέχισή της συνεπακόλουθης εξάρτησής της από τις ισχυρές καπιταλιστικές δυνάμεις. Συγκεκριμένα, το κράτος, έχοντας ως κύριο στόχο την αποτροπή των κάθετων κοινωνικών συγκρούσεων, προκειμένου να ευνοηθεί η δημιουργία εσωτερικής αγοράς-απαραίτητος όρος για την επικράτηση της αστικής τάξης - εφάρμοσε αγροτική μεταρρύθμιση, μέσω της οποίας ανακόπηκε η διαδικασία εκσυγχρονισμού της γεωργικής παραγωγικής διαδικασίας, ενώ παράλληλα μετατράπηκαν σε χρεώστες οι πλέον αριθμητικά επικρατέστεροι μεσαίοι και μικροί γαιοκτήμονες. Επιπλέον, η επωφελούμενη από τη μικρή ιδιοκτησία μονοκαλλιέργεια σταφίδας ενίσχυσε δομικά την εξάρτηση της ελληνικής οικονομίας και την κατέστησε επιρρεπή προς τις διακυμάνσεις της διεθνούς αγοράς. Με την κρατική παρέμβαση στον τομέα της

αγροτικής παραγωγής, τελικά, επιταχύνθηκε η διάλυση των προκαπιταλιστικών δομών, καθώς υπονομεύτηκε η οικονομική αυτάρκεια και ταυτόχρονα ενισχύθηκε η εμπορική κυκλοφορία, με συνέπεια την έκθεση της οικονομίας της χώρας στους διεθνείς κινδύνους της διεθνούς αγοράς (Αργύρης, 1992).⁶⁶ Σύμφωνα με τον Κώστα Λάμπο (1983), η βαθύτερη αιτία της αστικής αγροτικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα, από τη μία, ήταν η ένταξη της γεωργίας στην καπιταλιστική συσσωρευτική διαδικασία και, από την άλλη, η περαιτέρω ενσωμάτωση του ελληνικού περιφερειακού καπιταλισμού στον παγκόσμιο καπιταλισμό, μέσω ενός εξαρτημένου εκσυγχρονισμού και μιας περιθωριακής εκβιομηχάνισης (Λάμπος, 1983:264).⁶⁷

3.3.2 Η πορεία προς την εξάρτηση. Έως το 1880, η Ελλάδα ήταν μια αγροτική κοινωνία, με υποτυπώδη βιομηχανία⁶⁸ και σχετικά διογκωμένο τομέα υπηρεσιών, σημαντικό μέρος του οποίου αποτελούσε ο ίδιος ο κρατικός μηχανισμός, ο οποίος απορροφούσε μεγάλο αριθμό από εκείνους που εγκατέλειπαν τα χωριά τους και συνέρρεαν στις πόλεις προς αναζήτηση εργασίας (Μουζέλης 1992). Με παραδοσιακά στοιχεία στο πλαίσιο του αγροτικού τομέα παραγωγής (Φίλιας, 1999:36), που κινούνταν κυρίως με κεφάλαιο από την ελληνική μεταπρατική τάξη του εξωτερικού, και με κυρίαρχο στοιχείο αυτό της κατάτμησης του εδάφους σε μικρές ιδιοκτησίες εκμετάλλευσης, αλλά και με μεγάλο ποσοστό ακτημόνων, παρά τη διανομή του κατάλοιπου των εθνικών γαιών από το κράτος το 1871 (Τσίρος, 1997), ο σημαντικότερος τομέας της ελληνικής οικονομίας παραμένει υπανάπτυκτος, γεγονός που επιφέρει δυσκολία στην ενσωμάτωση και εναρμόνισή του με το σύνολο της ελληνικής οικονομίας, κάνοντάς την περιφερειακή ως προς τον ευρωπαϊκό καπιταλισμό (Φίλιας, 1999:36; Eihthal, 1974).⁶⁹

Η κρατική πολιτική εκσυγχρονισμού βάσει δυτικών καπιταλιστικών προτύπων σε συνδυασμό με τον εθνικό στόχο της ολοκλήρωσης της Μεγάλης Ιδέας, ως προβαλλόμενο προαπαιτούμενο της οικονομικής ανάπτυξης⁷⁰, καθόρισαν την υπέρβαση των οικονομικών δυνατοτήτων της χώρας και κατέστησαν επιτακτικό τον εξωτερικό δανεισμό⁷¹, ενώ επιβλήθηκε και διεθνής οικονομικός έλεγχος, που οδήγησε σε περαιτέρω δανειοληψία, δίνοντας στο ξένο κεφάλαιο τη δυνατότητα ουσιαστικής παρέμβασης στην οικονομική ζωή της χώρας.⁷² Το συνεχώς διογκούμενο

δημόσιο χρέος εξελίχθηκε σε αθεράπευτη πληγή της χώρας, προπομπό, αγωγό και όργανο σταθεροποίησης της ξένης πολιτικής επιρροής και εξάρτησης. Από αυτό προέκυψε ο συνεχής εξωτερικός δανεισμός, που ενισχύθηκε σε μεγάλο βαθμό από τις χορηγίες της εξαρτημένης από τα ίδια οικονομικά και πολιτικά κέντρα μεταπρατικής αστικής τάξης και διασποράς (Ρήγος, 1988: 269).

Σύμφωνα με τον Φίλια, με τους δανεισμούς προς το ελληνικό δημόσιο, ήδη από την Επανάσταση, το ξένο κεφάλαιο, ενώ δεν ενδιαφερόταν για επενδύσεις εκμετάλλευσης πρώτων υλών στην Ελλάδα, εκμεταλλεύτηκε τη δυνατότητα μιας ανοιχτής και άμεσης παρέμβασης στην οικονομική ζωή, ώστε να εισπράττουν το πλεόνασμα για την εξόφληση των δανείων, αντί αυτό να διοχετεύεται στην ανάπτυξη του δευτερογενούς τομέα παραγωγής (Φίλιας, 1999; Τζόκας, 1998:185). Σύμφωνα με τον Σπύρο Τζόκα (1998:186), ο απώτερος στόχος των δανειστών ήταν ο έλεγχος των πλουτοπαραγωγικών πηγών της χώρας και η αξιοποίησή τους με βάση τα δικά τους συμφέροντα. Τότε έγινε το πρώτο βήμα προς την εθνική εξάρτηση, η οποία στη συνέχεια παγιώθηκε, καθώς παρήχθη η δυνατότητα στις χώρες της Δύσης να ελέγχουν την οικονομία της και να επιβάλλουν τον διεθνή καταμερισμό εργασίας που αποφάσιζαν (Λάμπρος, 1983:237; Τζόκας, 1998:210). Κατά συνέπεια, γίνεται σαφές ότι η ανάπτυξη της Ελλάδας δεν ήταν εσωστρεφής, αυτόνομη και αυτοκαθοριζόμενη, αλλά εξωστρεφής, ετερόνυμη και ετεροκαθοριζόμενη από το διεθνές καπιταλιστικό κέντρο (Τζόκας, 1998:212). Μετά τη χρεωκοπία της χώρας το 1893 και την ήττα του Τρικούπη στις εκλογές του 1895, κυβερνήσεις που ακολούθησαν έως το 1909, ανεξάρτητα από τις συχνότατες εναλλαγές τους στην εξουσία, εφάρμοσαν προγράμματα που καταδεικνύουν την προσήλωση της πολιτικής εξουσίας σε στόχους που έχουν επιβληθεί από τη διεθνή οικονομική και πολιτική εξάρτηση της χώρας. (Τσιρός, 1997; Βουρνάς, 1977; Richter, 1975; Χατζηιωφύφ, 1999 Α).⁷³

Η διαδικασία της βιομηχανικής ανάπτυξης της Ελλάδας έχει χαρακτηριστεί ως «αργόσυρτη» και «ανάπτυξη κατ' ευφημισμό», ακόμα κι όταν οι συγκυριακές συνθήκες έδειχναν ευνοϊκές για αυτήν, καθώς οι πολιτικοί χειρισμοί της διογκωμένης κρατικής μηχανής κατέδειξαν ότι μια ετεροκαθοριζόμενη οικονομία δεν είναι δυνατόν

να αναπτυχθεί βασιζόμενη στη συγκυρία.⁷⁴ Μπορεί να είναι γεγονός ότι δόθηκε ώθηση στην ελληνική βιομηχανία μετά τη Μικρασιατική καταστροφή του 1922, συνέπεια της οποίας ήταν η προσφορά άφθονων και φθηνών εργατικών χεριών καθώς και επιχειρηματικών δεξιοτήτων, που συμπίπτει μάλιστα χρονικά με την περίοδο κατά την οποία υπήρχε άφθονο ξένο κεφάλαιο υπό τη μορφή διεθνούς βοήθειας για τους πρόσφυγες, όπως επίσης απόρροια αποτέλεσε και το γεγονός των επενδύσεων των Ελλήνων εμπόρων καπιταλιστών, των οποίων οι γέφυρες με τις αγορές της Τουρκίας, της Ν. Ρωσίας και της Αιγύπτου γκρεμίστηκαν λόγω της Μικρασιατικής καταστροφής (Μουζέλης, 1987; Ρήγος, 1998; Λάμπος, 1983; Αγιάνογλου, 1982), εντούτοις, κατά τον Φίλια, το κράτος δεν ακολούθησε συστηματικά μια πολιτική ανάπτυξης των βιομηχανικών υποδομών, όπως ισχυρίζονται οι Νίκος Μουζέλης (1987) και Γιάννης Ανδρικόπουλος (1987:55), ώστε να επαρκούν σε σχέση με τις ανάγκες της βιομηχανικής ανάπτυξης. Αντίθετα, σε κάθε φάση με ποικίλους τρόπους, η ελληνική βιομηχανία έζησε σε καθεστώς υπερπροστασίας, γεγονός που είχε ολέθριες επιπτώσεις τόσο από την άποψη των δομών και της οργάνωσής της, όσο και από την άποψη της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς της (Φίλιας, 1999).

Έχει υποστηριχθεί, επίσης, ότι λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 1929, που εξαπλώθηκε από την Αμερική σε ολόκληρο τον κόσμο, επηρεάστηκε και η οικονομία της Ελλάδας, με μείωση της παραγωγής το 1931, πτώση των τιμών, κλονισμό και τελικά υποτίμηση της δραχμής (Ανδρικόπουλος, 1987), διάρρηξη στους παραδοσιακούς δεσμούς εξάρτησης με το εξωτερικό και επίτευξη σχετικής αυτάρκειας στην ελληνική οικονομία (Ρήγος, 1988:101). Ωστόσο, επειδή τα νέα οικονομικά δεδομένα και τα τεράστια κοινωνικά προβλήματα που δημιούργησαν, αντιμετωπίστηκαν μέσα από έναν συνεχώς αυξανόμενο ρόλο του κρατικού μηχανισμού, που είχε ήδη γιγαντωθεί από τον 19^ο αιώνα και έλεγχε την οικονομική ζωή της χώρας (Μουζέλης, 1987:86), ο αργόσυρτος, αλλά κυρίως ο έντονα υπανάπτυκτος, χαρακτήρας της ανάπτυξης του βιομηχανικού τομέα στην Ελλάδα σε όλες τις φάσεις της εξέλιξής του, κατέστησε την ελληνική βιομηχανία μη ικανό και επαρκή προσδιοριστικό παράγοντα της συνολικής μεταβολής των μορφολογικών χαρακτηριστικών της ελληνικής οικονομίας (Φίλιας, 1999: 246).

3.3.3 Ταξική σύγκρουση και κρατική καταστολή. Η επικράτηση της εμπορικής σφαίρας ως προϋπόθεση για την επίτευξη μεγιστοποίησης του κέρδους, στη βάση των εκμεταλλευτικών παγκόσμιων σχέσεων παραγωγής, καταδεικνύει τα εξωγενή δομικά χαρακτηριστικά της οικονομίας της χώρας. Οι κυρίαρχες κοινωνικές ομάδες συσπειρώνονται με στόχο τη βέλτιστη απόδοση του εξωτερικού εμπορίου, μέσω της εκ μέρους τους ενίσχυσης των δομών της εξάρτησης, προς όφελος της εξυπηρέτησης των συμφερόντων των ισχυρών του παγκόσμιου καπιταλισμού (Αργύρης, 1992).⁷⁵

Η εξισορροπητική δράση του κράτους στις αντίρροπες ταξικές δυνάμεις συνέβαλε στη διαμόρφωση μιας ιδιαίτερης κοινωνικής ιεράρχησης, που αντανακλά την εξωκατευθυνόμενη οικονομία, στο πλαίσιο της οποίας το κράτος παρεμβαίνει στο κοινωνικό γίγνεσθαι, υποσκάπτοντας τη δυναμική κοινωνικής σύγκρουσης, μέσω της ευρύτερης οικονομικής πολιτικής που ασκεί αλλά και μέσω της προωθημένης εργατικής νομοθεσίας που θεσμοθετεί, πατρνάροντας τις εργατικές διεκδικήσεις.⁷⁶ Κατά συνέπεια, η ταξική πάλη είναι υποτονική έως ανύπαρκτη, δεδομένης της έντονης πατερναλιστικής κρατικής παρέμβασης (Τσιρός, 1997; Ρήγος, 1998; Λάζος, 2011; Πετμεζίδου - Τσουλουβή, 1989).⁷⁷

Η νόθα, όπως έχει χαρακτηριστεί από τον Φίλια, αστική τάξη της χώρας, διαμορφώθηκε κυρίως από τα γαιοκτητικά στρώματα και λειτούργησε ως μεσάζων του ξένου καπιταλιστικού κεφαλαίου (Φίλιας, 1997).⁷⁸ Επιπλέον, η καθυστερημένη ταξική συνειδητοποίηση ήρθε για τους αστούς με αρνητικό τρόπο, λόγω της ανησυχίας για επερχόμενη προλεταριακή επανάσταση αντίστοιχη του 1917 και μέσω

ενός νέου συνεκτικού μύθου, αυτού του αντικομμουνισμού, ο οποίος κάλυψε το ιδεολογικό κενό, που άφησε ο «οριστικός θάνατος» της Μεγάλης Ιδέας, και οδήγησε σε έναν διάχυτο συντηρητισμό και αυταρχισμό στο σύνολο του κοινωνικού σχηματισμού. Αυτή η συντηρητική και στεία ιδεολογία διαχύθηκε στον ελληνικό κοινωνικό χώρο, συμβάλλοντας στην επικράτηση αυταρχικών κυβερνήσεων και πολιτικών μέτρων, που επιβάλλονται, όταν η μέθοδος του πατροναρίσματος δεν αρκεί για την αποτροπή κοινωνικών συγκρούσεων (Ρήγος, 1998).

Έτσι, όταν μετά το 1905 αυξήθηκε προοδευτικά ο εργατικός πληθυσμός των πόλεων και άρχισε να συγκροτείται βαθμιαία η πολιτική και συνδικαλιστική ενότητα της εργατικής τάξης (Χατζιωσήφ, 1999 Α), λόγω της έλλειψης περιθωρίου κέρδους των βιομηχάνων⁷⁹ και της συνεπακόλουθης συμπίεσης του εργατικού κόστους,⁸⁰ η εργατική τάξη εκδηλώνεται πολιτικά, και σταδιακά επέρχεται πόλωση πολιτικών δυνάμεων (προοδευτικών-συντηρητικών) (Σβορώνος, 1992: 102). Η περίοδος 1905-1910 χαρακτηρίστηκε από βουλιμία στην ίδρυση σωματείων με σαφέστερα διεκδικητικό χαρακτήρα, και οι εργατικές κινητοποιήσεις, ενώ αρχικά αντιμετωπίστηκαν από τις αρχές και την κοινή γνώμη με συμπάθεια, από τη στιγμή που άρχισαν να διακρίνονται μόνιμες δομές (οργάνωση-ιδεολογία), αποκρούστηκαν με βία, καθώς απειλούσαν την κοινωνική αρμονία (Χατζιωσήφ, 1999 Α).

Επιπλέον, η ελληνική αστική τάξη στη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα απέκλειε από το σώμα του έθνους ως ξενόφερτες και ξενοκίνητες τις οργανώσεις της εργατικής τάξης, κάθε φορά που θεωρούσε τη δράση τους απειλητική για την αναπαραγωγή της οικονομικής και πολιτικής της κυριαρχίας. Με τον Σύνδεσμο Παραγωγικών Σωματείων, ο αστισμός, που είχε ήδη αμφισβητήσει την αξιοπιστία της ελληνικότητας της εργατικής τάξης, της αρνιόταν και τον παραγωγικό της χαρακτήρα. Η διάκριση ανάμεσα σε παραγωγικούς και μη ενείχε και μια αξιολογική διάσταση, αφού στην κλασσική φιλελεύθερη σκέψη μόνο οι παραγωγικές τάξεις αποτελούσαν τμήμα του έθνους (Χατζιωσήφ, 1999 Β).

3.3.4 Πολιτική εξάρτηση. Με το μικροαστικό στοιχείο να διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο στη διαμόρφωση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ζωής της χώρας, λόγω της δυσανάλογης απασχόλησης των λαϊκών στρωμάτων στον τριτογενή τομέα παραγωγής, τα πολιτικά κόμματα σχηματίστηκαν από τα πάνω, χωρίς να ανταποκρίνονται στα μαζικά κοινωνικά συμφέροντα. Αντίθετα, στηρίζονταν στην τοπική ισχύ, την επιρροή και την ακτινοβολία των τοπικών κομματαρχών, εκφράζοντας την υπολειπτικότητα της ελληνικής κοινωνίας (Φίλιας, 1979). Καθώς τα κόμματα δεν είχαν ιδεολογία και πολιτικές αρχές, δεν δρούσαν με βάση ένα ιδεολογικό και πολιτικό πρόγραμμα (Τσίρος, 1997: 17-18), ενώ αντίθετα, είχαν τοπικό χαρακτήρα και κυρίαρχο χαρακτηριστικό τις σχέσεις πολιτικής εξάρτησης, προϊόν των οποίων ήταν η πολιτική συναλλαγή και η πολιτική διαφθορά, η φαυλοκρατία όπως έλεγαν τότε, που αποτελούσε πιστή αντανάκλαση μιας ζοφερής κοινωνικής κατάστασης (Παπανικολάου, 1995:20; Λοβέρδος, 2002).

Έτσι, τα στοιχεία της ελληνικής κοινωνίας, δηλαδή τα κοινωνικά στρώματα και οι κοινωνικές τάξεις, δεν υπόκεινται τόσο σε μια κοινωνική νομοτέλεια των συναφών κοινωνικοοικονομικών συμφερόντων, αλλά ακολουθούν περισσότερο την κίνηση ενός πελατειακού μηχανισμού. Κατά συνέπεια, η ταξική συνειδητοποίηση και ο ταξικός αγώνας επισκιάζονται στην Ελλάδα σε μεγάλο βαθμό από ένα είδος τοπικά διαμορφωμένης συγγενειοκρατίας ή πελατειακής σχέσης, που άλλωστε εξασφαλίζει τα προνόμια της ντόπιας και ξένης προστατευτικής ολιγαρχίας, κάτι που πιθανώς θα ήταν αδύνατο στη βάση μιας καθαρής κοινωνικοοικονομικής διαφοροποίησης της ελληνικής κοινωνίας (Λάμπρος, 1983).

Η διαμόρφωση του πελατειακού μηχανισμού των σχέσεων των κοινωνικών στρωμάτων, με τα προσωποπαγή, δίχως ουσιαστική ιδεολογία, κόμματα και την αντίστοιχη πολιτική εξουσία, συνδέεται με την επιβολή καταμερισμού εργασίας στο πλαίσιο του παγκόσμιου συστήματος, μιας εξαρτημένης οικονομικής και πολιτικής λειτουργίας, προσανατολισμένης προς τα δυτικά πρότυπα.⁸¹ Τα κόμματα δεν εκφράζουν τα ούτως ή άλλως στρεβλωμένα ταξικά συμφέροντα, με αποτέλεσμα να αφήνουν τα κοινωνικά στρώματα χωρίς ταξικό μέσο διεκδίκησης των συμφερόντων τους, εκτεθειμένα στις πολιτικές συναλλαγές, τη διαφθορά και τη φαυλοκρατία. Η

⁸¹

τελευταία ουσιαστικά αντανakλά τη χειραγώγηση της κοινωνικής σύγκρουσης και την επιβολή μιαςκατ' επίφαση κοινωνικής ειρήνης και συναίνεσης, στη βάση της εθνικής ενότητας και της εθνικής ολοκλήρωσης, η οποία υποτίθεται πως θα εξασφάλιζε και την οικονομική ανάπτυξη (Βουρνάς, 1977; Τσιρός, 2000).

Συμπερασματικά, επιβεβαιώνεται για την Ελλάδα η θεωρία της εξαρτημένης υπανάπτυξης, με έμφαση στη θεωρία του Παγκόσμιου Συστήματος, βάσει της οποίας οι τρόποι και οι σχέσεις παραγωγής στο εσωτερικό των υπανάπτυκτων χωρών επηρεάζονται από τις ανάγκες και τις νόρμες του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος, στο πλαίσιο του οποίου διενεργείται μια ιδιότυπη σύγκρουση ανάμεσα στις χώρες, η οποία αλληλεπιδρά με την ταξική σύγκρουση, τόσο στο εσωτερικό της κάθε χώρας όσο και διεθνώς.

Κεφάλαιο 4^ο

Για τα Ναρκωτικά

Βάσει του διερευνητικού πλαισίου της εργασίας, στο παρόν κεφάλαιο τα ναρκωτικά εξετάζονται υπό το πρίσμα του κοινωνικού, πολιτισμικού και νομικού τους αποτυπώματος.

Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία για τη διάδοση της χρήσης των ψυχοτρόπων ουσιών, όπως το όπιο και η κάνναβη, σε διάφορες χώρες και για διαφορετικές χρονικές περιόδους, η χρήση ενσωματώνεται στην κουλτούρα των εκάστοτε κοινωνιών και συνακόλουθα μεταβάλλεται με βάση τις επικρατούσες κοινωνικοοικονομικές και πολιτιστικές συνθήκες (Μαρσέλος, 1997; Κοκκέβη, Μαδιανού, Στεφανής, 1992; Arnao, 1972).

4.1.1 Για την κάνναβη ή χασίς. Η κάνναβη είναι φυτό χιλιάδες χρόνια τώρα γνωστό για τις φαρμακολογικές και τοξικές του ιδιότητες. Αναφορές για χασίς έχουν βρεθεί σε κινέζικα κείμενα από το 8500 π.Χ., καθώς και σε συριακά, ινδικά και περσικά ήδη από το 4500 π.Χ., ενώ στην Ελλάδα από την περίοδο της Αρχαιότητας και συγκεκριμένα τον Ηρόδοτο το 450 π.Χ., όπου περιγράφεται ως τοπική συνήθεια και ως πρώτη ύλη για την κατασκευή υφασμάτων από τους Σκύθες. Αιώνες μετά, ο Διοσκουρίδης αναφέρεται στις αναγνωρισμένες θεραπευτικές ιδιότητες του χασίς και αργότερα ο Πλούταρχος κάνει λόγο για χρήση του από τους κατοίκους της Θράκης (Μαρσέλος, 1997:140).

Στα νεότερα χρόνια, δεν είναι εξακριβωμένο εάν το χασίς έγινε γνωστό στην Ελλάδα κατά τη Βυζαντινή περίοδο ή την περίοδο της τουρκοκρατίας (Οικονομόπουλος, 1991: 163-164). Η Ελλάδα πάντως δέχτηκε επίδραση ως προς τη διάδοση του χασίς από τη Μέση Ανατολή, την Αίγυπτο και τον Εύξεινο Πόντο (Γκέφου&Μαδιανού, 1985:25-26). Γύρω στα 1880, παρατηρείται εξαπλωμένη χρήση στις πολιτικές φυλακές, ενώ υπάρχουν αναφορές σε κείμενα βοτανοθεραπείας καθώς και σε επίσημα ιατρικά συγγράμματα του 19^{ου} αιώνα (Οικονομόπουλος, 1991: 163-164). Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, το χασισέλαιο χρησιμοποιούταν επίσημα σε νοσοκομεία ως ηρεμιστικό ή υπνωτικό (Μαρσέλος, 1997:241). Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, η χρήση του χασίς γνώρισε έξαρση, κυρίως, όπως έχει υποστηριχθεί, λόγω της Μικρασιατικής καταστροφής και των μεγάλων πολιτικοκοινωνικών μεταβολών που

την ακολούθησαν, αρχικά στα λιμάνια της Ερμούπολης και του Πειραιά, όπου και είχε δημιουργηθεί μια εργατική τάξη ως αποτέλεσμα του αναπτυγμένου εμπορίου. Διαδεδομένη, σύμφωνα με μαρτυρίες, ήταν η χρήση χασίς στην Ελλάδα, λόγω συγκέντρωσης εργατικής δύναμης ή απλώς λόγω της καλλιέργειάς της στην Πελοπόννησο (Καλαμάτα, Ναύπλιο), Στερεά Ελλάδα (Ορχομενός), Μακεδονία και Θράκη (Ξάνθη) (Οικονομόπουλος, 1991: 163-164). Οι εκτεταμένες φυτείες προορίζονταν κυρίως για βιομηχανική εκμετάλλευση των ινών του φυτού στην κατασκευή σκοινιών (Μαρσέλος, 1997:241). Πάντως, η καλλιέργεια χασίς πήρε μεγάλες διαστάσεις, όχι τόσο για να καλύψει την επιτόπια ζήτηση, όσο για να γίνει εξαγωγίμο προϊόν, κατά το μεγαλύτερο μέρος του στην Αίγυπτο (Μαρσέλος, 1997:163-164). Η ελεύθερη καλλιέργεια ήταν 26.000 στρέμματα σε έκταση γης από το 1875 έως το 1915 (Γκέφου & Μαδιανού, 1985:25-26).

4.1.2 Για το όπιο. Σπόροι του φυτού *PapaverSomniferum* ή Μήκων η υπνοφόρος, από το οποίο προέρχεται το όπιο, έχουν βρεθεί σε παλαιολιθικούς οικισμούς της Κεντρικής Ευρώπης από το 4000 π.Χ., ενώ σε αιγυπτιακό πάπυρο αναφέρεται ήδη από το 1600 π.Χ. (Μαρσέλος, 1997: 241). Οι αρχαίοι Έλληνες χρησιμοποιούσαν το όπιο ως καταπραϋντικό και ως παραισθησιογόνο, όπως και οι Αιγύπτιοι, σε θρησκευτικές τελετές (Fortson, 1988, 1988:3). Πρώτος ο Διαγόρας της Μήλου δίνει στοιχεία αναγνώρισης της εξάρτησης που προκαλεί, ήδη από τον 5^ο αιώνα π.Χ. Σχετικές αναφορές μάς παρέχουν στοιχεία για τη μεγάλη εξάπλωση του οπίου στην Ευρώπη από τους Άραβες από τον 6^ο έως τον 10^ο αιώνα μ.Χ. και γραπτές μαρτυρίες για τη χρήση του για θεραπευτικούς σκοπούς από τον 16^ο αιώνα μ.Χ. (Μαρσέλος, 1997:40).

Μέχρι το 1500, οι Πορτογάλοι χρησιμοποιούσαν το όπιο εν μέρει αντί για χρυσό κι ασήμι, ως ανταλλακτική αξία, αγοράζοντάς το από την Τουρκία και την Ινδία, προκειμένου να το ανταλλάξουν με μπαχαρικά και τσάι από χώρες της Νοτιανατολικής Ασίας. Εκείνη την περίοδο, οι αποικιοκράτες στράφηκαν προς το εμπόριο οπίου και ως εισόδημα για στρατιωτικές πληρωμές. Έτσι, με την άνοδο του καπιταλισμού, δημιουργήθηκε ολοκληρωμένη αγορά οπίου στη Νοτιανατολική Ασία, με πρωτοπόρες δυνάμεις την Ιταλία, την Ισπανία και την Πορτογαλία. Μάλιστα για την Ινδία και την Περσία αναφέρεται εξάρτηση ενδημικού χαρακτήρα από το όπιο, λόγω της εκτεταμένης ευφορικής του χρήσης. Με τη μετανάστευση Κινέζων στην Αμερική, μεταφέρθηκε και η χρήση οπίου, η οποία αρχικά ήταν ευπρόσδεκτη από τις

αμερικανικές κυβερνήσεις λόγω του επικερδούς εμπορίου. Έτσι, η χρήση αυξήθηκε στην εργατική τάξη, την περίοδο που οι εργάτες ήταν απαραίτητοι για τη βιομηχανική ανάπτυξη της Αμερικής. Ως το 1880, όταν το εργατικό δυναμικό στα ορυχεία άρχισε να πλεονάζει, το εμπόριο οπίου μεταφέρθηκε σε πιο κοντινές στην Κίνα χώρες, όπως η Ινδία και η Τουρκία (Chambliss, 1977).

Με την απομόνωση της μορφίνης από το όπιο το 1819 από τον Sactuner (Μαρσέλος, 1997:15), η διάδοση ήταν ραγδαία, καθώς παρείχε ευεργετική ανακούφιση σε άγχος και πόνο, και σημείωσε έξαρση για τον λόγο αυτόν την περίοδο του εμφυλίου πολέμου αλλά και μετά (Duster, 1970: 6,7). Έως το 1875, δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία εθισμού από μορφίνη στην Αμερική, η οποία συμπεριλαμβανόταν σε ποικιλία φαρμάκων με την υποστήριξη των ΜΜΕ (Fortson, 1988, 1995c: 80). Εντούτοις, μέχρι το 1914, ο τυπικός εθισμένος ήταν ξένος μετανάστης μεσαίας τάξης ή γυναίκα που διέμενε σε αναπτυγμένες περιοχές. Αντίστοιχα, στην Αγγλία από το 1890 έως το 1920 περίπου, η χρήση οπίου παραμένει περιορισμένη σε καλλιτέχνες μέσης ηλικίας, γιατρούς και γυναίκες για λόγους ιατρικούς (Helmer, 1977).

Στην Ελλάδα, υπήρχαν ήδη από τον 19^ο αιώνα σποραδικές καλλιέργειες της υπονοφόρου μήκωνος στην Πελοπόννησο (Μαρσέλος, 1997:43).

4.1.3 Για την κοκαΐνη. Η χρήση κοκαΐνης ξεκίνησε από το Περού, όπου γινόταν για θρησκευτικούς λόγους, σε τελετές αλλά και στην καθημερινή ζωή. Με την ισπανική αποικιοκρατία, οι ιθαγενείς εργάτες στα ορυχεία μασούσαν φύλλα κόκαας, για να αντεπεξέρχονται στις δύσκολες εργασιακές συνθήκες. Από το Περού η κοκαΐνη μεταφέρθηκε στην Ισπανία, όπου και πρωτοεμφανίστηκε η χρήση σε ευρωπαϊκό έδαφος. Το 1854 απομονώθηκε στη Βιέννη από τον Nieman και σύντομα διαδόθηκε στη φαρμακολογία, γεγονός που οδήγησε σε υπέρμετρη κατανάλωση για ιατρικούς λόγους, ενώ τα τελευταία χρόνια του 19^{ου} αιώνα καταγράφεται κατάχρηση και στα φτωχά κοινωνικά στρώματα (Μαρσέλος, 1997:107).

4.1.4 Για την ηρωίνη. Δημιουργία εξαρτημένων προκάλεσε και η ανακάλυψη το 1874 από τον καθηγητή Heinrich Dresser της εταιρείας Bayer ενός ακόμα ισχυρού φαρμάκου, παράγωγου του οπίου, της ηρωίνης, και ενώ είχε περιοριστεί η χρήση του καθαρού οπίου (Fortson, 1988: 4; Αρνάο, 1995). Καθώς θεωρήθηκε μη εξαρτητική ουσία και πανάκεια στην ιατρική, η χρήση της γρήγορα έγινε μαζική (Κουκουτσάκη, 2002: 80; Μαρσέλος, 1997:16).

Την περίοδο 1918-19 καταγράφονται κάποιοι θάνατοι από ναρκωτικά, γεγονός που καταδεικνύει και μια διεύρυνση της χρήσης (Fortson, 1988:18).

4.2 Για τον ορισμό των ναρκωτικών

Ο ορισμός της ναρκωτικής ουσίας και των αρνητικών συνεπειών της από τη χρήση είναι αποφασιστικής σημασίας για τον καθορισμό της πολιτικής που ακολουθείται απέναντί τους. Οι διεθνείς ορισμοί των ναρκωτικών συνδέονται με τις βλάβες που επιφέρουν στην υγεία του χρήστη και με την εξάρτηση που προκαλούν σε αυτόν, παρότι δεν διαθέτουν όλες οι ουσίες που έχουν υπαχθεί στην έννοια των ναρκωτικών αυτές τις ιδιότητες. Όπως έχει υποστηριχθεί, η έναρξή τους συνδέεται μάλλον με αντιλήψεις περί ηθικής και προστασίας της δημόσιας τάξης (Λαμπροπούλου, 2001:17).

Ήδη από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, η τοξική ουσία έχει σημασιολογικό φορτίο και μέχρι και σήμερα το σημασιολογικό της περιεχόμενο αλλάζει ανάλογα με το ποιος αναφέρεται σε αυτήν και σε ποια χρονική περίοδο. Έτσι, θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι κάθε τοξική ουσία αντιστοιχεί σε ένα σύνολο εννοιών, απόψεων και επιστημονικών στόχων, που είναι φορτισμένα με ιστορική και ιδεολογική σημασία (Τσίλη, 1995: 20, 21).

Από την ανασκόπηση της θεσμοθέτησης της απαγορευτικής νομοθεσίας για τα ναρκωτικά διεθνώς προκύπτει ότι αυτή βασίστηκε σε επίσημα επιχειρήματα περί της κοινωνικής επικινδυνότητας των ουσιών, ήτοι της δυνατότητας πρόβλεψης της μελλοντικής επικίνδυνης συμπεριφοράς των χρηστών, με βάση την πίστη περί παντοδυναμίας της επιστήμης, η οποία έχει οδηγήσει σε ένα απλοϊκό, μηχανιστικό, ντετερμινιστικό πρότυπο προσέγγισης της ανθρώπινης συμπεριφοράς, βασισμένο στη σχέση αίτιου-αιτιατού (Τσαλίκoglου, 1987:93). Η επικινδυνότητα των χρηστών θεωρήθηκε ότι προκύπτει από την επίδραση των ναρκωτικών, που συνδέεται με πρόκληση εγκληματικότητας και εξάρτησης, όπως και από επιχειρήματα περί ανηθικότητας, που σχετίζονται με τη χρήση ναρκωτικών για ευφορικούς λόγους (Κουκουτσάκη, 2002:75).

Η συγγραφική παραγωγή γύρω από τη χρήση ναρκωτικών έχει υποστηρικτικές θέσεις υπέρ ή κατά της ποινικοποίησης των διάφορων ναρκωτικών, με χρήση λόγου που σπάνια δεν είναι ηθικός. Πρόκειται για λόγο που ξεκινά από «θέσεις» γύρω από το θέμα της χρήσης και της κατάχρησης ναρκωτικών και γι' αυτό δεν είναι ούτε αποστασιοποιημένος ούτε αντικειμενικός (Τσίλη, 1995). Ένα παράδειγμα, που

καταδεικνύει καταφανώς τον βαθμό της προκατάληψης των επιχειρημάτων της κατ'επίφαση επιστημονικής υποστήριξης της επικινδυνότητας και ανηθικότητας της χρήσης, αποτελεί η ανάλυση του Καράμπελα που ακολουθεί: «Τα πληθυνόμενα ναρκομανή άτομα παρουσιάζουν αυξημένη επιθετικότητα και αντικοινωνικότητα και όσα δεν είναι εύπορα καταφεύγουν εύκολα και χωρίς αναστολές στο έγκλημα, για να μπορέσουν να προμηθευτούν τα πανάκριβα ναρκωτικά... διότι οι ναρκομανείς γονείς γεννούν ναρκομανή και βιολογικά εκφυλισμένα τέκνα. Ο εθισμός στο χασίς που θεωρείται μαλακό ναρκωτικό μονιμοποιεί την ιδιόρρυθμη κοινωνικοπαθολογική συμπεριφορά, που είναι και η βασική αιτιολογία για να απαγορευτεί η χρήση ναρκωτικών. Αρκετοί από τους τοξικομανείς έχουν προσωπικότητα “διαφορετική” από τη συνηθισμένη, ή αλλιώς είναι αποκλίνοντα άτομα ή “προβληματικοί”. Δεν διακρίνονται για την αγωνιστικότητά τους, αρκετοί από αυτούς, ούτε για την πίστη τους ούτε για τις φιλοδοξίες τους» (Καράμπελας, 1988: 64).

4.3 Για τις επιδράσεις των ναρκωτικών

Σε ό,τι αφορά τις επιδράσεις της κάνναβης, που είναι το πρώτο ναρκωτικό η χρήση του οποίου απαγορεύτηκε στη Ελλάδα, με την επίσημη αιτιολογία της επικινδυνότητας ως προς τις συνέπειές του στην ψυχική σφαίρα καθώς και την ψυχική εξάρτηση που έχει υποστηριχθεί ότι επιφέρει στον χρήστη, αυτές καθορίζονται σε συνάρτηση με τη δόση και την οδό χορήγησης, την προσωπικότητα του ατόμου, τις προσδοκίες που τρέφει για την επίδραση, καθώς και από το περιβάλλον στο οποίο γίνεται η χρήση (Μαρσέλος, 1997:147; Χάιδου, 2016; Grupp, 1971; Kleiman, 1989; Inciardi, 1993; Δασκαλάκης, 1973:179).

Η ποικιλία των επιδράσεων του χασίς στον χρήστη διαφαίνεται από το γεγονός ότι η συστηματική χρήση έχει ενοχοποιηθεί για μια σειρά αρνητικά χρωματισμένων επιπτώσεων, όπως κάποιες μορφές δυσλειτουργίας, μείωση παραγωγικών δραστηριοτήτων, απώλεια επιθυμίας για εργασία, αύξηση αντικοινωνικής συμπεριφοράς και εγκληματικότητα, εμφάνιση ψυχικών διαταραχών, επίδραση στις νοητικές λειτουργίες, καθώς και αυτοκινητικά ατυχήματα (Γκέφου&Μαδιανού, 1985:10). Η χρήση ναρκωτικών έχει ερμηνευθεί από διάφορες κοινωνικές ομάδες σε διάφορες ιστορικές περιόδους ως αμαρτία, ηθική διαστροφή, ασθένεια, επιλογή, έγκλημα, δείγμα αλλοτρίωσης ή κοινωνικής ανεπάρκειας, σημάδι πολιτισμικής καθυστέρησης ή και πολιτισμικής χειραφέτησης (Ανδριάκαινα, 2005). Εντούτοις, τα ιστορικά στοιχεία σχετικά με το ζήτημα της χρήσης αποδεικνύουν πως τις κοινωνικές

εικόνες των χρηστών -ταυτότητες και στερεότυπα-τις κατασκευάζουμε εμείς, με την ίδια μέθοδο που οι γεωπόνοι παρατηρούν και ταξινομούν τα φυτά, δηλαδή σαν αντικείμενα εξωτερικής σχέσης με αυτούς (Ζαραφονίτου & Τσίγκανου, 2002).⁸² Σε κάθε περίπτωση δεν έχει αποδειχθεί ότι η σταθερή λήψη ναρκωτικών προκαλεί κάποια γνωστή παθολογική επίδραση και ότι υπάρχει απαραίτητη σύνδεση ανάμεσα στη χρήση και τον ηθικό ξεπεσμό(Fortson,1988: 151, 152).

Η άποψη ότι η πολιτική της απαγόρευσης των ναρκωτικών προκύπτει από το χημικό καλό ή κακό, δείχνει να επισκιάζει το γεγονός ότι ο τρόπος χρήσης τους επηρεάζει τις φαρμακολογικές τους ιδιότητες (Zinberg, Harding, & Winkeller, 1977: 117–133),παρότι η επιστημονική βιβλιογραφία δεν αναφέρει επιβεβαιωμένες υποθέσεις ανθρώπων που κάνουν κακό όντας υπό την επήρεια. Κάποιες αναφορές σε ψύχωση από χρήση μαριχουάνας εμφανίστηκαν μετά το 1940 στις ΗΠΑ, ενώ η χρήση γινόταν ήδη από τη δεκαετία του 1920. Εντούτοις, στο πλαίσιο της ομάδας των έμπειρων χρηστών τα συμπτώματα πανικού αντιμετωπίζονται με την εκλογίκευση της επίδρασης, ενώ στο ψυχιατρικό πλαίσιο η ψύχωση υποστηρίζεται ότι προέρχεται από τις ιδιότητες των ναρκωτικών που την προκαλούν (Becker, 1963: 316). Επομένως, η επίδραση των ναρκωτικών σχετίζεται με τη γνώση των χρηστών για αυτά, δηλαδή προκύπτει από την κοινωνική αλληλεπίδραση. Η κατανάλωση ναρκωτικών είναι συγχρόνως κατανάλωση συμβόλων και σημασιών, δημιουργήμα εικόνων του εαυτού, μέσω των οποίων ο χρήστης κατανοεί τη θέση του στον κόσμο και ορίζει τις σχέσεις του με άλλα άτομα, ομάδες ή θεσμούς (Ανδριάκαινα, 2005:20).

Η χρήση που έχει αρνητικά αποτελέσματα, ή αλλιώς η κατάχρηση των ναρκωτικών, είναι μια έννοια που διαχρονικά ορίζεται με βάση επιστημονικά δεδομένα αλλά και εξω-επιστημονικούς παράγοντες. Η Επιτροπή Ειδικών για θέματα εξάρτησης από τα ναρκωτικά του Π.Ο.Υ. υιοθέτησε το 1969 την ερμηνεία ότι «η κατάχρηση ναρκωτικών είναι η κατ' εξακολούθηση ή σποραδικά υπερβολική χρήση ναρκωτικών, που είναι αντιφατική ή ασυμβίβαστη με την αποδεκτή ιατρική πρακτική». Το 1972 ο Αμερικανικός Ψυχιατρικός Σύνδεσμος πρόσθεσε ότι «οι περισσότερες ναρκωτικές ουσίες έχουν την ιδιότητα να αλλοιώνουν την πνευματική κατάσταση με τρόπους που θεωρούνται βάσει των κοινωνικών κανόνων και ορίζονται

εκ του νόμου ως ανάρμοστοι, ανεπιθύμητοι, επιβλαβείς, απειλητικοί ή στο ελάχιστο αντίθετες με το πολιτισμό. Η αυθαίρετη και χωρίς επιστημονική προσέγγιση χρησιμοποίηση του όρου «κατάχρηση» αναγνωρίστηκε από τον Π.Ο.Υ. το 1975, παρότι χρησιμοποιείται ενίοτε στις περισσότερες εκδόσεις του, στις οποίες φαίνεται πως οι παράνομες ουσίες αναφέρονται πάντα με τον όρο «κατάχρηση», σημασιοδοτώντας τη χρήση τους ως παθολογικής φύσης, άποψη που ταυτίζεται εν γένει με τη φιλοσοφία που πρεσβεύουν άλλες διεθνείς οργανώσεις όπως τα ΗΕ και ο ΟΗΕ (Διεθνής Αντιαπαγορευτική Ένωση (L.I.A.), 1991).

Σε ό,τι αφορά την εξάρτηση, η τοποθέτηση-ερμηνεία του Π.Ο.Υ. το 1963, δύναται λόγω της γενικότητας να επεκταθεί μέχρι του σημείου, ώστε η κάθε κατάσταση «η οποία χαρακτηρίζεται από μια συγκεκριμένη αντίδραση συμπεριφοράς, (...) που πάντα περικλείει την καταπιεστική παρόρμηση, η οποία ωθεί το άτομο να παίρνει το ναρκωτικό σε (...) περιοδική βάση, για να απολαμβάνει τα ψυχικά αποτελέσματα που προκαλεί» να είναι τόσο αόριστη και τραβηγμένη, που μπορεί να προσαφθεί εύκολα και σε συνήθειες όπως ο καφές και το τσάι. Επομένως, προσάπτεται επιλεκτικά σε κάποιες ουσίες και όχι σε κάποιες άλλες (Διεθνής Αντιαπαγορευτική Ένωση (L.I.A.), 1991).

Ακόμα κι αν δεχτούμε ότι ο ορισμός των αρνητικών συνεπειών από τη χρήση ναρκωτικών είναι αποφασιστικής σημασίας στον καθορισμό πολιτικής, οι διεθνείς ορισμοί συνδέονται με βλάβες που επιφέρουν στην υγεία του χρήστη και εξάρτηση, που δεν είναι κοινές για όλες τις ουσίες, αλλά η ένταξή τους στην έννοια ναρκωτικά συνδέεται μάλλον με αντιλήψεις περί ηθικής και προστασίας της δημόσιας τάξης (Μαρσέλος, 1997:16-17). Για ορισμένα φάρμακα ή ναρκωτικά, η ψυχαναγκαστική χρήση θα οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια στην εγκατάσταση μιας οργανικής ανάγκης, δηλαδή σε σωματική ή φυσική εξάρτηση. Ωστόσο, η χρήση ψυχοτρόπων ουσιών μπορεί να είναι δοκιμαστική ή περιστασιακή και δεν σχετίζεται υποχρεωτικά με μια εξελικτική πορεία κατάχρησης. Η διαπιστωμένη σε ερευνητικό πλαίσιο κλιμάκωση της χρήσης και η κατάληξή της σε ψυχαναγκαστική εξάρτηση από φάρμακα παρατηρείται σε αναλογικά περιορισμένο ποσοστό χρηστών. Πιο συνηθισμένη είναι η κοινωνική χρήση ή περιστασιακή κατάχρηση κάποιας ουσίας (Διεθνής Αντιαπαγορευτική Ένωση (L.I.A.), 1991).

Όπως έχει αποδειχθεί, η αντίληψη περί ύπαρξης προσωπικοτήτων με ροπή προς την εξάρτηση είναι τόσο κλασσική, όσο και ξεπερασμένη, καθότι έχει βασιστεί σε στοιχεία που ηθελήμενα ή αθέλητα παραβίασαν την αξιοποίηση επιδημιολογικών

ερευνών. Ο εθισμός φαίνεται να εξαρτάται και από τους συμβολισμούς και τιςερμηνείες που δίνονται στην επίδραση του ναρκωτικού και την έλλειψή του(Lindesmith,1995c).Τα στοιχεία που προέκυψαν από έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σε Ινδιάνους, όπως αναφέρεται από τη RoyalCommissiononOpium, και Κινέζους ιθαγενείς, σύμφωνα με μαρτυρίες της PhilippineCommission, καταδεικνύουν ότι η εξάρτηση δεν είναι αναγκαστική συνέπεια της ευφορικής χρήσης οπιούχων(Zinberg, Harding&Winkeller, 1977: 353).

Στις αιτιολογικές προσεγγίσεις της χρήσης ναρκωτικών το αντικείμενο έρευνας αποτελεί το άτομο και το φαινόμενο της διάδοσης με σκοπό την επισήμανση των ατομικών ή κοινωνικών παραγόντων που επιδρούν στην εκδήλωση της συμπεριφοράς της χρήσης (Περατζάκη–Καρατζόγλου, 1989). Το μέρος των ερευνών που εντάσσεται στο πλαίσιο μιας ψυχιατρικής, ψυχοπαθολογικής ή ψυχαναλυτικής θεώρησης αναζητά τα αίτια βάσει των οποίων κάποιες προσωπικότητες είναι επιρρεπείς στη χρήση ναρκωτικών, ενώ ένας άλλος αριθμός ερευνών διερευνά τη χρήση ως σύμπτωμα διαταραγμένων σχέσεων με το κοινωνικό περιβάλλον και ιδιαίτερα το οικογενειακό (Κουκουτσάκη, 2002: 56, 57). Αν και η τοξικομανία έχει υπαχθεί στις ψυχανωμαλίες που αποτελούν εκδήλωση διαταραχής της προσωπικότητας και από ψυχοδυναμική άποψη έχει θεωρηθεί ως βαθύτερη ψυχολογική παλινδρόμηση στο στοματικό στάδιο της ψυχοσυναισθηματικής εξέλιξης του ανθρώπου (Καράμπελας, 1988: 5), εντούτοις δεν υπάρχει αληθής απόδειξη ότι οι ψυχολογικές θεωρίες είναι πιο κατάλληλες από τις κοινωνιολογικές για μια αιτιολογική προσέγγιση του εθισμού (Fortson, 1988:246). Η ψυχολογική προσέγγιση επιχειρεί τον προσδιορισμό της προσωπικότητας του εθισμένου, χωρίς να λαμβάνει υπόψη το κοινωνικό περιβάλλον. Συχνά,όμως, ο χρήστης αποζητά ανακούφιση από καταστάσεις άγχους και στρες, ενώ η χρήση τον βοηθά να γίνει αποδεκτός. Σύμφωνα με τη θεωρία της ανομίας, εθίζονται οι χρήστες που αποτυγχάνουν και στην κοινωνία αλλά και στην κοινότητα των χρηστών. Επομένως, υπάρχουν πολλές οδοί από τις οποίες μπορεί κάποιος να οδηγηθεί στον εθισμό (Lindesmith, 1995c).

4.4 Για τη σύνδεση χρήσης και εγκληματικότητας

Ο στόχος της ευφορικής χρήσης, ήτοι της τεχνητής αλλαγής της συνείδησης, βρέθηκε στο επίκεντρο της απαγορευτικής νομοθεσίας αλλά και της κοινωνικής έρευνας, λόγω της ανηθικότητας που θεωρήθηκε ότι τη χαρακτηρίζει. Επομένως, οι χρήστες εισήλθαν στην κοινωνιολογική μελέτη ως εγκληματίες και τα φαινόμενα που τυπικά

διερευνώνται έχουν ήδη χαρακτηριστεί από τον νόμο ως παρεκκλίνουσες συμπεριφορές (Fortson, 1988: 310). Εντούτοις, σε ό,τι αφορά τη σύνδεση χρήσης και εγκληματικότητας, στο μόνο σημείο στο οποίο φαίνεται να συμφωνούν οι ερευνητές είναι ότι πρόκειται για σύνθετο κοινωνικό φαινόμενο και ότι υπάρχει ισχυρή συσχέτιση μεταξύ χρήσης ουσιών και παραβατικότητας, αλλά όχι απαραίτητα αιτιακή, ανεξάρτητα από το είδος της ουσίας, το είδος του διαπραχθέντος αδικήματος ή του δείγματος του πληθυσμού στις διάφορες έρευνες (Ζαραφωνίτου & Τσίγκανου, 2002:64).

Το φαρμακολογικό μοντέλο προτείνει ότι κάποια άτομα γίνονται παράλογα και πιθανώς βίαια μετά τη χρήση βαρβιτουρικών, παρότι οι έρευνες έχουν δείξει ότι πολλοί χρηστές ηρωίνης αποφεύγουν περιστατικά βίας, όταν υπάρχουν εναλλακτικές (Goldstein, 1995). Η περισσότερη βιβλιογραφία συμπεραίνει ότι τα βίαια εγκλήματα σπανίως διαπράττονται λόγω της επίδρασης των ναρκωτικών, επειδή είναι κατασταλτική του κεντρικού νευρικού συστήματος (Greenberg&Adler, 1974).

Ενώ κάποιες έρευνες έχουν δείξει⁸³ ότι η εγκληματική συμπεριφορά είναι άμεσο αποτέλεσμα του εθισμού, σε άλλες⁸⁴ ο εθισμός ερμηνεύτηκε ως φάση μιας ασταθούς ζωής. Από το 1960, πολλές έρευνες προσεγγίζουν το θέμα της ύπαρξης εγκλήματος πριν από τον εθισμό στην ηρωίνη (Greenberg&Adler, 1974). Ένα σύνολο συγγραφέων προτείνουν ότι η ηρωίνη και το έγκλημα συνυπάρχουν, καθότι έχει διαπιστωθεί ότι τα άτομα που γίνονται εγκληματίες είναι πιθανότερο να κάνουν κατάχρηση ναρκωτικών, διότι και οι δυο δραστηριότητες σχετίζονται με τοπικές υποκουλτούρες, ή γιατί και τα δυο εμφανίζονται σε περιθωριακές συνοικίες. Σύμφωνα με τον Chein (1964), ο εθισμός σχετίζεται με την έλξη των αποκλινόντων από τη χρήση ναρκωτικών και τη μετέπειτα εμπλοκή τους στην εγκληματική υποκουλτούρα για την υποστήριξη αυτής της συνήθειας. Τη δεκαετία του 1970, βρεθήκαν μεγάλα ποσοστά εγκληματιών που διέπρατταν εγκλήματα και πριν τον εθισμό. Πολλοί ερευνητές έχουν καταλήξει ότι μεγάλα ποσοστά του δείγματος έχουν αναμειχτεί σε εγκληματικές δραστηριότητες πριν από την έναρξη της χρήσης και μετά διαπράττουν

εγκλήματα άσχετα με τη χρήση. Οι Stephens και Ellis (1975) υπέθεσαν, επομένως, ότι η σύνδεση ανάμεσα στο έγκλημα και τη χρήση είναι ψευδής, διότι οφείλονται και τα δύο στις ίδιες μεταβλητές. Σε μια κλασσική έρευνα ο Dai (1970) βρήκε ότι η οικολογική ερμηνεία για τα υψηλά ποσοστά χρήσης ναρκωτικών ήταν παρόμοια με την οικολογική ερμηνεία των Shaw και McKay για τη διαφορεική κατανομή της παρέκκλισης και του εγκλήματος. Η χρήση οπίου και το έγκλημα ήταν προσπάθειες προσαρμογής στο περιβάλλον με υψηλό δείκτη παρέκκλισης· δηλαδή, από εθνογραφική και οικολογική άποψη, η χρήση και το έγκλημα είναι προσπάθειες ανάπτυξης λειτουργικής απάντησης σε συγκεκριμένες περιβαλλοντικές συνθήκες (Hammersley, et al, 1989).

Το οικονομικό μοντέλο, που δείχνει την ύπαρξη σύνδεσης μεταξύ εγκλήματος και ναρκωτικών, έχει υποστηριχθεί από πολλούς ερευνητές (Nurco, Ball, Shaffer & Hanlon, 1995). Τα άτομα που συλλαμβάνονται για τη διάπραξη εγκλημάτων με απώτερο στόχο την εξασφάλιση της ουσίας από την οποία είναι εξαρτημένα, προέρχονται από μη προνομιούχα κοινωνικά στρώματα και συλλαμβάνονται για μικροδιακίνηση, κλοπές, πορνεία, κ.ά., γεγονός που αποκαλύπτει και τον ταξικό χαρακτήρα των εγκλημάτων (Διεθνής Αντιαπαγορευτική Ένωση (L.I.A.), 1991). Σύμφωνα με τους Lindersith (1962) και Schur (1969), η σχέση ναρκωτικών και εγκλήματος είναι κατασκευασμένη, λόγω της φύσης των νόμων για τα ναρκωτικά (Hammersley, et al, 1989).

4.5 Για τον κοινωνικό έλεγχο των ναρκωτικών

Η έννοια του κοινωνικού ελέγχου συνδέεται με αυτήν της παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς, την οποία στοιχειοθετούν οι αντιδράσεις αποδοκιμασίας μαζί με την παραβίαση του κανόνα (Κουκουτσάκη, 2002:4).

Ο όρος πρωτοεμφανίστηκε στην αμερικανική βιβλιογραφία, για να συμπεριλάβει τα προβλήματα ενσωμάτωσης που αντιμετώπιζε η αμερικανική κοινωνία των αρχών του 20^{ού} αιώνα, συνέπεια της ταχείας εκβιομηχάνισής της, την οποία δεν μπορούσε να αντιμετωπίσει με το διαθέσιμο εργατικό δυναμικό, με αποτέλεσμα να δέχεται μετανάστες με επακόλουθο πρόβλημα ένταξης. Το έγκλημα είναι συμπεριφορά παραβίασης κανόνων, η οποία προκαλεί αντιδράσεις και προσλαμβάνεται ως η σοβαρότερη μορφή παρέκκλισης, γιατί προκαλεί επιβολή ποινής (Κουκουτσάκη, 2002:4).

Ορισμένοι συγγραφείς χρησιμοποιούν τον όρο «παρέκκλιση», για να αναφερθούν όχι μόνο σε συμπεριφορές αλλά και σε άτομα τα οποία θεωρούνται παρεκκλίνοντα και υφίστανται τις συνέπειες μιας εχθρικής κοινωνικής αντίδρασης, όχι γιατί η συμπεριφορά τους συνιστά παραβίαση κάποιου κανόνα, αλλά για κάποια χαρακτηριστικά τα οποία διαθέτουν και τα οποία αποτελούν αντικείμενο αρνητικής αξιολόγησης. Αυτά αντιστοιχούν συνήθως σε συγκεκριμένα στερεότυπα, δηλαδή προκατασκευασμένες εικόνες τις οποίες συμμερίζονται τα μέλη της κοινωνικής ομάδας, με βάση τις οποίες καθορίζεται εκ των προτέρων η συμπεριφορά των ατόμων που ανταποκρίνεται σε αυτές (Κουκουτσάκη, 2002:7). Στο σημείο αυτό, έχει αναδυθεί και η λειτουργική αναγκαιότητα της παρέκκλισης (Lemert, Durheim, Dentler, Erikson, Coser) στη δημιουργία ομαδικής αλληλεγγύης ως προς το ηθικό και άξιο επιδίωξης, όπως επίσης και στη διατήρηση των αμυντικών μηχανισμών της κοινωνίας σε κατάσταση ετοιμότητας. Ο Luhman τονίζει τον ρόλο του όρου της απόκλισης στην αναζωογόνηση του αισθήματος δικαίου και στην πανηγυρική επιβεβαίωση της ισχύουσας τάξης (Αρχιμανδρίτου, 1996).

Η χρήση ναρκωτικών, είτε ως παρεκκλίνουσα συμπεριφορά είτε ως ψυχική ασθένεια, όπως κατά καιρούς έχει θεωρηθεί, παραπέμπει σε αρνητική-μη επιθυμητή συμπεριφορά, η οποία έχει διερευνηθεί αιτιολογικά στο επιστημονικό πεδίο, γεγονός που καταδεικνύει τη συμμετοχή της κοινωνικής επιστήμης στους κοινωνικά προσδιορισμένους στόχους της λειτουργικότητας των οργανωμένων κοινωνικών συνόλων, στη βάση συμπεριφορών που ανταποκρίνονται σε αντίστοιχα κοινωνικά προσδιορισμένα πρότυπα. Ένα βήμα πέρα από την αιτιολογική προσέγγιση επιχειρήθηκε με τη θεωρία της συμβολικής αλληλεπίδρασης, που δίνει έμφαση στο ζήτημα του ορισμού της παρέκκλισης ως ποιότητας, η οποία προσδίδεται σε συμπεριφορές και άτομα και για τον λόγο αυτόν αναπόφευκτα οδηγεί στον προβληματισμό της κατανομής της εξουσίας του ορίζει, δηλαδή γύρω από τη μελέτη των μηχανισμών του κοινωνικού ελέγχου. Ο Schur στο έργο του «Εγκλήματα χωρίς θύματα», αναφερόμενος στους χρήστες ναρκωτικών ουσιών, αναδεικνύει την αναγκαιότητα θεώρησης του παρεκκλίνοντος ως κοινωνικής πραγματικότητας, που δομείται μέσα στη γνωστική και πρακτική εμπειρία, μέσω των διαδικασιών αλληλεπίδρασης, οι οποίες την χαρακτηρίζουν. Η προσέγγιση της ετικέτας αποτελεί, σύμφωνα με τον Baratta, μια συνθήκη αναγκαία αλλά όχι ικανή για την ολοκλήρωση του βήματος της μελέτης του εγκλήματος προς την κατεύθυνση της κριτικής θεώρησης της παρέκκλισης και της εγκληματικότητας, επειδή δεν βασίζεται σε

ταξικής παραδοσιακής ανάλυσης θεωρία, αλλά στη θεωρία των κυρίαρχων ελίτ, αποτυγχάνοντας, σύμφωνα και με τον Quinney, να ερμηνεύσει την παρέκκλιση ως ποιοτική εκδήλωση της πάλης των τάξεων, αφού επεκτείνει μηχανικά τη μαρξιστική θεωρία από το πεδίο της δομικής ανάλυσης των μορφών (δηλαδή της καπιταλιστικής παραγωγής) στο κυρίως κοινωνιολογικό πεδίο των παρεκτρεπουσών συμπεριφορών (Αρχιμανδρίτου, 1996).

Αναγκαίο στοιχείο, προκειμένου να μην παλινδρομήσει η κοινωνική επιστήμη στις ατέρμονες θεωρητικές και εμπειρικές αναζητήσεις των αιτιών της κοινωνικοπολιτικά προκαθορισμένης αποκλίνουσας συμπεριφοράς ή να καθλωθεί στη θεώρηση της εγκληματικότητας ως ερμηνευτικού σχήματος μιας ασαφούς κι αφηρημένης διαδικασίας εγκληματοποίησης, είναι η ερμηνευτική επιστημονική ενασχόληση της πολιτικής διαδικασίας στιγματισμού των συμπεριφορών ως αποκλινόντων και των φορέων των συμπεριφορών ως εγκληματικών υποκειμένων. Ιδιαίτερη έμφαση απαιτείται να δοθεί στις μορφές μη σκόπιμης συμπεριφοράς χωρίς ύπαρξη θυμάτων, οι οποίες προκαλούν κοινωνική αντίδραση, επειδή αποτελούν έναν τρόπο ζωής μη κομορμιστικό και όχι κοινωνικά βλαπτικό (Αρχιμανδρίτου, 1996:83, 86).

Όπως έχει επισημανθεί, από την εξέταση των δυσλειτουργικών εκφάνσεων της χρήσης ναρκωτικών που αφορούν τις επιπτώσεις της χρήσης, τόσο στην υγεία όσο και στην κοινωνική συμπεριφορά του χρήστη δεν προκύπτει ότι η κοινωνική αντίδραση έρχεται ως απάντηση σε ένα αντικειμενικά υπαρκτό πρόβλημα, αλλά καταλήγει να λειτουργεί ως γενεσιουργό αίτιο, καθώς τα ερευνητικά δεδομένα γύρω από τη συσχέτιση της χρήσης με την εγκληματικότητα δεν έχουν δείξει ύπαρξη άμεσης σχέσης με τα εγκλήματα κατά της περιουσίας, για τα οποία ο ρόλος της κοινωνικής αντίδρασης είναι περισσότερο εμφανής (Αλεξιάδης, 1991). Η κοινωνική αντίδραση παρεμβάλλεται ως μεταβλητή, τόσο στον καθορισμό της συμπεριφοράς ως παρεκκλίνουσας, όσο και στις συνέπειες που θα είχε η χρήση ναρκωτικών σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο (Κουκουτσάκη, 2002:70).

Ο χαρακτηρισμός της χρήσης τοξικών ουσιών ως παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς έχει δύο εκφάνσεις: μια ιατρική, η οποία αφορά τις επιπτώσεις της χρήσης στην υγεία του ατόμου, και μια κοινωνική, η οποία αφορά τις επιπτώσεις στην κοινωνική του συμπεριφορά, με τρόπο ώστε η χρήση να μην θεωρείται ατομικό αλλά κοινωνικό πρόβλημα. Στην περίπτωση της χρήσης, όταν δεν θίγονται έννομα συμφέροντα και δεν απειλούνται ανθρώπινα δικαιώματα, η λειτουργία της ποινής

τοποθετείται σε ένα ιδεολογικό κυρίως επίπεδο· η ποινή λειτουργεί προβάλλοντας ως συλλογική και αδιαμφισβήτητη την κυρίαρχη ηθική και την ανάγκη διαφύλαξής της (Κουκουτσάκη, 2002:70-78).

Το κριτήριο διαφοροποίησης ανάμεσα στα απαγορευμένα και μη ναρκωτικά δεν είναι τόσο οι ιδιότητες των ουσιών, όσο οι μορφές χρήσης, δηλαδή τον αν η χρήση εντάσσεται ή όχι στο πλαίσιο της ηθικής παραγωγικότητας(Κουκουτσάκη, 2002:77).Υπάρχουν νόμιμες ουσίες που μας κάνουν ικανούς να προσαρμοζόμαστε στις διάφορες καταστάσεις. Ο δυνατός καφές και το τσάι το πρωί μας βοηθούν να περάσουμε γρήγορα από την ηρεμία στην ετοιμότητα που απαιτεί η εργασία, ενώ το αλκοόλ το απόγευμα βοηθά στη χαλάρωση, την κοινωνικότητα και τον ύπνο, καιαν δεν αρκεί, υπάρχουν και τα φάρμακα. Αυτά τα κοινωνικά φαινόμενα βοηθούν στην κοινωνική ενσωμάτωση και στηνπαραγωγικότητα του ατόμου (Λαμπροπούλου, 2001:70-71).

Φαίνεται ότι το θεμελιώδες κριτήριο διάγνωσης της ιδιότυπης ασθένειας της εξάρτησης συνδέεται κατά κύριο λόγο με την απόσυρση του χρήστη από την άσκηση ενός συνόλου σημαντικών κοινωνικών ρόλων. Συμπεριφορές που θεωρείται ότι συντελούν στην αναπαραγωγή της κοινωνίας, στην ενίσχυση των κυρίαρχων αξιών και στην κάλυψη των ζωτικών της αναγκών, χαρακτηρίζονται φυσιολογικές, ενώ ως παθολογικές ορίζονται οι δράσεις που φαίνεται ότι υπονομεύουν την εύρυθμη αναπαραγωγή του συνόλου (Ανδριάκαϊνα, 2005:48). Η κυρίαρχη αντίληψη είναι ότι, από τη στιγμή που η χρήση καθιστά τα άτομα παθητικά, αντιπαραγωγικάκαιαντικοινωνικά, το μόνο μέσο που μπορεί να φέρει αποτέλεσμα είναι η καταστολή (Κουκουτσάκη, 2000:286). Εκείνο που φαίνεται να ενοχλεί ιδιαίτερα είναι ο κίνδυνος διάχυσης του πολιτισμού των χρηστών χασίς στους κόλπους της υπόλοιπης κοινωνίας, η οποία μάλιστα βρίσκεται σε μια περίοδο έντονης οικονομικής ανάπτυξης και πειθάρχησης των εργατικών μαζών (Αλεξίου,2009; Ανδριάκαϊνα, 2005:84-85).

Η ομάδα που κυριαρχεί σε κάθε κοινωνία αντιδρά έντονα, στην περίπτωση που θεωρήσει ότι απειλείται η «κοινωνική ειρήνη» από τις ομάδες που διαφέρουν ως προς τα συστήματα αξιών, τους κανόνες και τα πρότυπα συμπεριφοράς από εκείνα του κυρίαρχου πολιτισμού (Λαμπροπούλου, 1994:22-23). Η αστική τάξη θεωρεί το εξαθλιωμένο αντιπρολεταριάτο, και ιδιαίτερα όσα άτομα παρουσιάζουν αποκλίνουσες και παράδοξες δομές συμπεριφοράς, μια ανατρεπτική δύναμη που απειλεί την υπάρχουσα τάξη των πραγμάτων, απειλεί την παγίωσή της στην

εξουσία(Τσαλίκου, 1987:45). Σύμφωνα με τον Foucault, το διάστημα από τον 16^ο έως τον 19^ο αιώνα χαρακτηρίζεται από διαδικασίες επιτήρησης, διαπαιδαγώγησης και αστυνόμευσης των ατόμων, για να γίνουν πειθαρχημένοι και παραγωγικοί (Λαμπροπούλου, 1994:37). Χαρακτηριστικά των κοινωνιών του προηγμένου καπιταλισμού, όπως η ανεργία, η υποαπασχόληση, η οικονομική εκμετάλλευση και η περιθωριοποίηση όλο και περισσότερων πληθυσμιακών στρώματων, από μια θεσμική άποψη, προϋποθέτουν μεγαλύτερη ανάγκη πειθαρχίας και ελέγχου, προκειμένου να συγκρατηθούν αυτά τα περιθωριοποιημένα στρώματα. Έτσι, οι στόχοι της αποτελεσματικότερης διαφύλαξης της έννομης τάξης επικαλύπτουν τον στόχο της επανακοινωνικοποίησης, καθώς σε επίπεδο κοινωνικών αναπαραστάσεων η παρέκκλιση και η εγκληματικότητα δεν θεωρούνται φαινόμενα που αφορούν τον συνολικό πληθυσμό, αλλά τις λιγότερο ευνοημένες κοινωνικές ομάδες (Κουκουτσάκη, 2002:100).

Κατά τον 19^ο αιώνα, η διαδεδομένη ιατρική χρήση των οπιούχων και ιδιαίτερα της ηρωίνης είχε ως αποτέλεσμα τη μαζικοποίηση της χρήσης για ευφορικούς λόγους και τη συνεπακόλουθη εξάρτηση πολλών ατόμων, γεγονός που οδήγησε στην αναγωγή του ιατρικού προβλήματος σε κοινωνικό, για το οποίο δόθηκε έμφαση στον ανήθικο χαρακτήρα της εξωιατρικής χρήσης για ευφορικούς λόγους (Κουκουτσάκη, 2002:100).

Η ιδιότυπη ασθένεια της εξάρτησης προσδιορίζεται αναφορικά με τη διατάραξη των λειτουργικών σχέσεων ατόμου και κοινωνίας και έχει ως σύμπτωμα την παραμέληση των κοινωνικών υποχρεώσεων του «πάσχοντος» χρήστη ναρκωτικών (Ανδριάκαινα, 2005:52). Ο εθισμένος, θεωρούμενος ως ψυχικά ασθενής, παραβαίνει τον νόμο της λογικής, που στηρίζει τη νεοεπιβαλλόμενη καπιταλιστική αντίληψη οργάνωσης της κοινωνικής ζωής (Τσαλίκου, 1987: 41). Εντούτοις, σε αντίθεση με τον απλό χρήστη ναρκωτικών και τον εγκληματία, στην περίπτωση του εξαρτημένου η παρέκκλιση από τα κυρίαρχα πρότυπα συμπεριφοράς δεν αποδυναμώνει την ισχύ των κυρίαρχων κοινωνικών αξιών και δεν απειλεί σοβαρά τα θεμέλια της κοινωνικής συνοχής (Ανδριάκαινα, 2005:68). Τα κλινικά συμπτώματα της απώλειας αυτοελέγχου και εξασθένησης της βούλησης συνδέθηκαν με την εκδήλωση αντικοινωνικών συμπεριφορών, και η εξάρτηση, που αναγνωρίστηκε επίσημα ως ασθένεια, συνδέθηκε άμεσα με την κοινωνική παρέκκλιση, τον βαθμό δηλαδή απόκλισης του φορέα της από τις καθιερωμένες κοινωνικές αξίες και τα κυρίαρχα πρότυπα συμπεριφοράς. Η επιχειρούμενη σύνδεση της υγείας με ένα πρότυπο κοινωνικής ηθικής δεν είναι

πρόσφατο γεγονός, αλλά μια δομική σταθερά στην ιστορία της ιατρικής επιστήμης, που συνδέεται με τις βιοπολιτικές στρατηγικές των νεότερων κρατών ήδη από τον 18^ο αιώνα. Το ακούσιο αποτέλεσμα των ιατρικών παρεμβάσεων είναι η επέκταση της δικαιοδοσίας του ιατρικού επαγγέλματος, το οποίο καταλήγει να ορίζει ένα πλήθος φαινομένων με όρους υγείας και ασθένειας και να μονοπωλεί την ερμηνεία ενός ευρύτατου φάσματος συμπεριφορών. Ο ορισμός της χρήσης ως ασθένειας παρουσιάζει τους χρήστες ως θύματα ενός έξωθεν καταναγκασμού, εξαφανίζει την ευθύνη τους, απογυμνώνει τη δράση τους από νοήματα με τα οποία έχει επενδυθεί και την μετατρέπει σε αντικείμενο της ιατρικής προσέγγισης (Ανδριάκαινα, 2005).

Στο πλαίσιο της θεώρησης της εξάρτησης ως ασθένειας, η κοινωνία αναπαρίσταται ως ένα οργανικό σύνολο, του οποίου η αναπαραγωγή και η εσωτερική ισορροπία εξαρτάται από τη συμβολή των μερών του ατόμου, ήτοι των κοινωνικών τάξεων, των πολιτισμικών ομάδων κ.ά., υποστηρίζοντας την εικόνα μιας συναινετικής, ομοιογενούς και αδιαφοροποίητης κοινωνίας (Ανδριάκαινα, 2005:5).

Η μετεγγραφή των δυαδικών αντιθέσεων λειτουργία/δυσλειτουργία, ευεξία/καχεξία, φυσιολογικό/παθολογικό από το βιολογικό στο κοινωνικό πεδίο θεμελιώνεται σε μια εικόνα της κοινωνίας ως οργανικού συστήματος, η οποία δεν είχε μόνο ερμηνευτικό, αλλά κυρίως κανονιστικό περιεχόμενο. Η κοινωνία οφείλει να διέπεται από σύμπνοια, τάξη και αρμονία, να χαρακτηρίζεται από πάγιες, ιεραρχημένες και συμπληρωματικές σχέσεις μεταξύ των μερών της, παρά από σχέσεις αντίθεσής ή σύγκρουσης (Ανδριάκαινα, 2005:56). Εντούτοις, όπως παρατήρησε ο Becker (Ανδριάκαινα, 2005:58), «Όταν αναφερόμαστε στην κοινωνία “η λειτουργία (...) συνιστά διακύβευμα και ορίζεται στο πεδίο της πολιτικής σύγκρουσης”». Σε κάθε πράξη χαρακτηρισμού μιας συμπεριφοράς ως παθολογικής ή επικίνδυνης, εννοείται η διείσδυση όλης της κυρίαρχης ηθικής και ιδεολογίας που στηρίζει το υπάρχον κοινωνικοοικονομικό σύστημα. Επομένως, η έννοια της επικινδυνότητας αποτελεί κοινωνική κατασκευή και όχι αντικειμενική οντότητα με κριτήρια εκτίμησης. Πρόκειται, επομένως, για ένα υπόδειγμα συνυφασμένο στις μέρες μας με την παραγωγικότητα, την πειθαρχία, την αποτελεσματικότητα και τον κομορμισμό (Τσαλίκoglou, 1987, Κυριακάκης & Πανούσης, 1988).

4.6 Για τη σύγκρουση και τη συναίνεση

Έχει υποστηριχθεί ότι τα μοντέλα σύγκρουσης και συναίνεσης δεν είναι σκόπιμο να αντιπαρατίθενται ως προς τη δημιουργία των νόμων, διότι τα συγκρουόμενα μέρη

(κοινωνικές ομάδες) έχουν συνήθως μεταβαλλόμενο μέγεθος ή κάποιες φορές μπορεί να περιλαμβάνουν ολόκληρη την κοινωνία, έτσι ώστε να μην μπορούμε να μιλάμε για σύγκρουση συμφερόντων. Παράλληλα, τα όρια μεταξύ συναίνεσης και σύγκρουσης μπορεί να είναι ρευστά, αφού η σύγκρουση μπορεί να μετατραπεί σε συναίνεση, διότι πολλοί ποινικοί νόμοι είναι μεν προϊόντα σύγκρουσης, αλλά η θεσμοθέτησή τους δημιουργεί τελικά συναίνεση (Λαμπροπούλου, 1994:35). Τέλος, έχει επισημανθεί (Γιωτοπούλου&Μαραγκοπούλου, 1984:47) ότι δεν είναι λίγα τα εγκλήματα και συνεπώς οι αξιόποινες πράξεις, που δεν έχουν σχέση με ταξικές συγκρούσεις προσώπων (π.χ. φόνος από ζηλοτυπία ή συκοφαντική δυσφήμιση). Συνεπώς, δεν είναι ορθό να γενικεύεται η ερμηνεία του χαρακτηρισμού με βάση ταξικές ή ομαδικές συγκρούσεις. Μια διαφορετική από την προαναφερθείσα οπτική είναι αυτή που προσλαμβάνει την ιστορία του κοινωνικού ελέγχου ως αντικατοπτρισμό της ιστορίας και των σχέσεων εξουσίας σε κάθε κοινωνία (Λαμπροπούλου, 2001:73). Κανείς, βέβαια, δεν θα μπορούσε να ισχυριστεί σήμερα ότι η εργατική τάξη είναι το αποκλειστικό θύμα της κοινωνικής καταστολής, καθώς η τελευταία πλήττει και πολύ περισσότερα στρώματα περιθωριοποιημένα, που περισσότερο ή λιγότερο έχουν απολέσει την κοινωνική τους ταυτότητα, όπως οι μετανάστες ή οι υποπρολετάριοι των αστικών περιοχών. Εντούτοις, η εξουσία του να ορίζει κανείς και η πιθανότητα του να προσδοθεί σε κάποιον το κοινωνικό status του αποκλίνοντα είναι κατανοημένες με τρόπο άνισο ανάμεσα σε άτομα και ομάδες, και αυτή η ανισότητα αντιστοιχεί προς εκείνη των σχέσεων εξουσίας και ιδιοκτησίας. Δηλαδή, οι μηχανισμοί προσδιορισμού και κοινωνικής αντίδρασης απέναντι στην παρέκκλιση εντάσσονται στις συγκρούσεις εξουσίας και συμφερόντων, που χαρακτηρίζουν την κοινωνία σε μια συγκεκριμένη στιγμή της εξέλιξής της (Αρχιμανδρίτου, 1996:120-121).

Σύμφωνα με τον Dahrendorf, η κοινωνική συνοχή δεν είναι απόρροια μιας καθολικής κοινωνικής συναίνεσης αλλά συνέπεια της κυριαρχίας ορισμένων πάνω σε άλλους. Καθώς αναγνωρίζει το κύρος και την εξουσία ως τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά των τάξεων, θεωρεί ότι η ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής είναι απλώς μια από τις διάφορες μορφές κύρους. Κατά συνέπεια, δεν τοποθετεί τη σύγκρουση στο οικονομικό επίπεδο, αλλά στο πολιτικό. Το έγκλημα είναι μια κοινωνική κατασκευή, που δομείται μέσα από μια διαδικασία εγκληματοποίησης, κατά την οποία κατανέμεται σε μια πρώτη φάση η ιδιότητα του εγκλήματος και σε μια δεύτερη η ταυτότητα του εγκληματία. Τα αντικείμενα προστασίας του Ποινικού Νόμου είναι τα συμφέροντα των ομάδων που έχουν την εξουσία να επηρεάζουν τη

διαδικασία εγκληματοποίησης, κυρίως στην πρώτη φάση της αναγωγής της συμπεριφοράς σε έγκλημα. Άρα, το έγκλημα είναι καθαρά πολιτικό φαινόμενο και, επομένως, μπορεί να υπάρχει σε οποιαδήποτε κοινωνική οργάνωση (Δασκαλάκης, 1985).

Στις σύγχρονες κοινωνίες, οι διάφορες κοινωνικές ομάδες δεν καταφεύγουν στο Ποινικό Δίκαιο για να εξασφαλίσουν κοινωνική και πολιτική υπεροχή ή για να ικανοποιήσουν τα υλικά-οικονομικά συμφέροντα, αλλά το χρησιμοποιούν ως σύμβολο ισχύος. Από τις έρευνες διαπιστώνεται ότι το ίδιο το κράτος και το νομοθετικό σύστημα λήψεως αποφάσεων είναι εκείνο που μεσολαβεί για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, αφού οι ποινικοί νόμοι επί το πλείστον δεν προέρχονται από τις πρωτοβουλίες των κοινωνικών ομάδων, αλλά από τη νομοθετική πρωτοβουλία του κράτους, το οποίο φροντίζει για τη διατήρηση της υπεροχής των ισχυρών ομάδων. Σύμφωνα με τον Weber, όταν ένας μέτοχος της σύγκρουσης πετύχει να μετασχηματίσει τα συμφέροντά του και τις απόψεις του σε δικαιικούς κανόνες, η κοινωνικοπολιτική σύγκρουση μετατοπίζεται σε ένα ποινικό/δικαιικό επίπεδο αντιμετώπισής της. Αυτό σημαίνει ότι δεν θα βρίσκονται εφεξής αντιμετώποι οι ενδιαφερόμενοι, αλλά το αποτέλεσμα της σύγκρουσης θα είναι καθοριστικό για όλα τα μέλη μιας κοινωνίας (Λαμπροπούλου, 1999).

Ο ρόλος του Ποινικού Δικαίου στην παραγωγή του εγκλήματος είναι δημιουργικός και όχι απλώς αναγνωριστικός. Ο ορισμός αυτός είναι το αποτέλεσμα της αξιολόγησης των ομάδων εκείνων που έχουν τη δύναμη επηρεασμού των κέντρων απόφασης, και συγκεκριμένα του νομοθετικού οργάνου. Ο ποινικός νόμος ανάγει σε εγκλήματα συμπεριφορές που είναι ή προσλαμβάνονται ως βλαπτικές ή επικίνδυνες για τα συμφέροντα των ισχυρών τάξεων και αγνοεί τα συμφέροντα των ομάδων που στερούνται εντελώς εξουσίας, των οποίων η κατάσταση ρυθμίζεται νομικά σύμφωνα με τις αντιλήψεις των ισχυρών (Δασκαλάκης, 1985).

Η επίσημη κοινωνική αντίδραση συνιστά έναν από τους μηχανισμούς της ιδεολογικής χειραγώγησης και κατ' αυτόν τον τρόπο παράγει την ανεπίσημη κοινωνική αντίδραση. Η ανεπίσημη κοινωνική αντίδραση διεγείρεται ενόψει αυτού που προσλαμβάνεται κοινωνικά ως έγκλημα και εγκληματίας, δηλαδή ενόψει των προϊόντων της επίσημης κοινωνικής αντίδρασης. Έτσι, παρέχεται νομιμοποιητικό έρεισμα στην επίσημη κοινωνική αντίδραση, αποδεσμεύοντας απωθητικές κοινωνικές δυνάμεις που παρακωλύουν αυτούς που ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές του εγκληματικού στερεοτύπου να ενταχθούν κοινωνικά (Δασκαλάκης, 1985: 27-28).

Οι αξίες που προστατεύονται από τον νόμο δεν προστατεύονται έναντι κάθε προσβολής, αλλά εναντίον ορισμένων συμπεριφορών που περιγράφονται στον νόμο και ανάγονται σε εγκληματικές, η επιλογή των οποίων είναι το αποτέλεσμα της διαδικασίας αξιολόγησης του νομοθέτη και των ομάδων που εκφράζει. Συχνά, ο εγκληματικός ορισμός αφήνει έξω από τα όρια της συμπεριφοράς εξίσου βλαπτικές για τις προστατευόμενες ομάδες αξίες. Συνάγεται, λοιπόν, ότι οι οριζόμενες ως εγκληματικές συμπεριφορές ανήκουν σε πρότυπα συμπεριφοράς που εναντιώνονται κυρίως στις ομάδες που δεν συμμετέχουν στη διαδικασία ορισμού του εγκλήματος. (Δασκαλάκης, 1985: 58-60; Μαγγανάς & Λάζος, 1997).

Η χρήση ναρκωτικών έχει αποτελέσει παράδειγμα αμφισβήτησης της εγκυρότητας της θεωρίας της κοινωνικής σύγκρουσης, καθώς δεν φαίνεται να υπάρχει σύνδεση μεταξύ του αντικειμένου της ως εγκληματικής συμπεριφοράς και των ιδιαίτερων συμφερόντων κάποιων κοινωνικών ομάδων. Επομένως, θεωρείται ότι ο ποινικός νόμος δεν προστατεύει συμφέροντα, αλλά κυρώνει ποινικά ορισμένους κανόνες συμβατικής ηθικής. Σύμφωνα με τον Becker, όμως, στις περιπτώσεις των σταυροφόρων ηθικής, οι οποίοι συνήθως ανήκουν στις ανώτερες τάξεις, επιτυγχάνεται η ενίσχυση της εξουσίας τους, που απορρέει από την κοινωνική τους θέση, καθώς προστίθεται η δύναμη που απορρέει από την ηθικότητα του σκοπού τους, με αποτέλεσμα ο σκοπός να μετουσιώνεται σε νόμο, γεγονός που έχει συμβολική σημασία για την αναγνώριση του κύρους της ομάδας μέσα στην κοινωνία (Δασκαλάκης, 1985: 73-75).

Γεγονός είναι ότι δεν συμμερίζονται συλλήβδην όλες οι κοινωνικές κατηγορίες τις παραδοχές γύρω από την προβληματικότητα της χρήσης ναρκωτικών. Διαφορετικές αξίες, επιλογές και εκτιμήσεις περί γενικού συμφέροντος ρυθμίζουν την ιεράρχηση των κοινωνικών αναγκών και τη διαβάθμιση της σοβαρότητας των κοινωνικών προβλημάτων (Δασκαλάκης, 1985: 34). Ακόμα κι όταν υπάρχει συμφωνία ως προς το ότι το φαινόμενο συνιστά όντως μείζον κοινωνικό πρόβλημα, εμφανίζονται σοβαρές διαφωνίες στον ακριβή προσδιορισμό του και ορισμένοι εξακολουθούν να εξηγούν τη χρήση μέσω της εγκληματικότητας· άλλος διαφωνεί, ισχυριζόμενος ότι η χρήση είναι σύμπτωμα μιας ιδιότυπης ασθένειας, της εξάρτησης, ενώ αρκετοί απορρίπτουν τις έννοιες της εγκληματικότητας και της εξάρτησης, θεωρώντας ότι πρόκειται για αυθαίρετες κατασκευές του ποινικού και ψυχιατρικού λόγου (Ανδριάκαινα, 2005).

Μέρος Β΄ Ο ρόλος του Τύπου στην καθιέρωση της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά

Κεφάλαιο 5^ο

5.1 Η διερεύνηση της εγκληματικότητας

Με βάση το συναινετικό σύστημα κοινωνικής οργάνωσης⁸⁵, τα άτομα βλέπουν τον κόσμο με τον ίδιο τρόπο· μέσα από κοινές αξίες και αντιλήψεις και υπερβαίνοντας τα ατομικά τους συμφέροντα οφείλουν να συναινούν ως προς την αναγκαιότητα και το περιεχόμενο των νόμων. Η Πολιτεία δικαιούται να παρεμβαίνει για την εξασφάλιση της απρόσκοπτης λειτουργίας της κοινωνίας, επιβάλλοντας κυρώσεις στους αποκλίνοντες, που λόγω της συμπεριφοράς τους έχουν βρεθεί στο επίκεντρο της αιτιολογικής επιστημονικής διερεύνησης, καθότι ακολουθούν πρακτικές που χαρακτηρίζονται ως ανήθικες ή παθολογικές και εν γένει κοινωνικά καταδικαστέες.

Ωστόσο, σύμφωνα με τις κατανοητικές θεωρίες, στο πλαίσιο της σχολής της συμβολικής αλληλεπίδρασης, δεν υφίσταται ομοφωνία για τις αξίες και τους κοινωνικούς κανόνες που επικρατούν, καθώς η κοινωνία αποτελεί σύνθεση αντιτιθέμενων κοινωνικών ομάδων. Εντούτοις, οι θεωρίες αυτές, ενώ επικεντρώνονται στις διαδικασίες κοινωνικής διαντίδρασης, μέσω των οποίων επικολλάται επιτυχώς η ετικέτα του εγκληματία σε ορισμένα άτομα και κοινωνικές ομάδες, προσπερνούν τον προβληματισμό για το ενδεχόμενο οι διαδικασίες αυτές να αντικατοπτρίζουν τις κυρίαρχες κοινωνικές σχέσεις αλλά και να συμβάλλουν στην αναπαραγωγή τους (Καρύδης, 2010: 35; Downes & Rock, 1996; Downes & Rock 1995; Becker, 2000).

Οι θεωρίες της σύγκρουσης, προχωρώντας σημαντικά το νήμα του προβληματισμού, διατείνονται ότι η άνιση κατανομή της εξουσίας και ο συνεπακόλουθος άνισος εξοπλισμός ομάδων και ατόμων, ως προς τη δυνατότητά τους να προβαίνουν στον χαρακτηρισμό άλλων ομάδων και ατόμων ως αποκλινόντων και των συμπεριφορών τους ως εγκληματικών, καταδεικνύει τη σημασία των φορέων απόδοσης επιτυχημένων στιγματιστικών νοημάτων, φορέων δηλαδή όπως το κράτος. Συνεπώς, υπό την συγκρουσιακή οπτική, αν και το περιεχόμενο του ορισμού του

εγκλήματος εκφράζεται με νομικούς όρους, ωστόσο έχει πολιτικό νόημα(Λάζος, 2007: 107-108).

Σύμφωνα με τη μαρξιστική θεωρία, η κοινωνική σύγκρουση είναι στοιχείο της αστικής δημοκρατίας και όχι κάποια εκτροπή από την υποτιθέμενη κοινωνική συναίνεση (Βιδάλη, 2013: 172-173). Ο χαρακτηρισμός των πράξεων ως εγκλήματα ελέγχεται και κατευθύνεται από το κράτος, που, καθώς εξουσιοδοτείται ως εκφραστής μιας πολιτικά οργανωμένης κοινωνίας, επιβάλλεται στους αδύναμους(Λάζος, 2007: 215; Βιδάλη, 2013: 185). Συνεπώς, η διερεύνηση της εγκληματικότητας μετατρέπεται σε διερεύνηση των σχέσεων ανάμεσα στις κοινωνικές θέσεις με νομική εξουσία και τα συστήματα επιβολής τους (Tayloreταλ., 1985:241-242), ενώ η κοινωνική σύγκρουση μπορεί να πάρει τη μορφή της ταξικής σύγκρουσης, της πολιτικής σύγκρουσης κύρους ακόμα και τη μορφή της σύγκρουσης ανάμεσα σε κράτη(Πετμεζίδου, 1996:77).

Η εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής πραγματοποιείται μέσω μιας *aposteriori* παραγωγής συναίνεσης, που συνιστά το διαλεκτικό αντίθετο από εκείνο που συμβολίζει το έγκλημα που κατασκευάζει ο ποινικός νόμος. Επομένως, η άτυπη κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα δεν αποτελεί το νομιμοποιητικό θεμέλιο του ποινικού νόμου, όπως υποστηρίζεται στο πλαίσιο του συναινετικού προτύπου κοινωνικής οργάνωσης, διότι πριν τον ποινικό νόμο δεν υπάρχει έγκλημα. Το έγκλημα είναι συνέπεια της επίσημης κοινωνικής αντίδρασης, που εκφράζεται με τον ποινικό νόμο, ο οποίος το κατασκευάζει ορίζοντας ορισμένες συμπεριφορές ως εγκληματικές(Δασκαλάκης, 1985: 77).

5.2 Ο ρόλος του Τύπου στη διερεύνηση της εγκληματικότητας

Η ιδεολογία της ουδετερότητας και της ύπαρξης συναίνεσης γύρω από τους κανόνες που καθορίζουν την παρέκκλιση συγκαλύπτει την κοινωνική ανισότητα και τις κοινωνικές συγκρούσεις που εκφράζουν αυτούς τους κανόνες(Κουκουτσάκη, 2002: 21). Η εξουσία δεν ασκείται μόνο με την πυγμή, ασκείται και με την ιδεολογική χειραγωγή της μάζας, μέσω των ιδεολογικών μηχανισμών του κράτους, με τους οποίους επιδιώκεται η δημιουργία συναίνεσης. Η συναινετική πολιτική αυτού του είδους δεν ανατρέπει τη σύγκρουση σαν χαρακτηριστικό της κοινωνίας, διότι αποτελεί προϊόν της σχέσης εξουσίας μεταξύ των κοινωνικών ομάδων και έκφανση της άσκησης αυτής της εξουσίας (Δασκαλάκης, 1985: 75-76).

Η σταθερότητα, δηλαδή η ικανότητα αναπαραγωγής της κοινωνίας, βασίζεται στη δημιουργία σημείων-πεδίων επικοινωνίας, που βοηθούν την αναπαραγωγή της

επικοινωνίας, και μέσω αυτής εξασφαλίζεται η παγίωση των αξιών, ενώ η ισχύς των ατομικών εμπειριών περιορίζεται στον βαθμό που δεν λειτουργούν αποσταθεροποιητικά.⁸⁶ Συνεπακόλουθα, το περιεχόμενο του κοινωνικού ελέγχου περιλαμβάνει, εκτός από την αντίδραση στην παρέκκλιση, τη διαδικασία κάθε μορφής συλλογικής ομογενοποίησης. Αυτή η μορφή του κοινωνικού ελέγχου είναι προσανατολισμένη στην ασφάλεια και αμφισβητεί την ελευθερία επιλογής (Λαμπροπούλου, 2001: 67).

Η μελέτη των επιδράσεων που ασκεί πάνω στις κοινωνικές σχέσεις η χρήση του λόγου είναι συστατικό της κατανόησης των άορατων και πιο σημαντικών μηχανισμών του κοινωνικού ελέγχου που γίνεται μέσω των ιδεών. Σύμφωνα με τον Bourdieu, «ανάμεσα σε όλες τις μεθόδους αξιολογικής αποστασιοποίησης που επιβάλλουν την κοινωνική ανωτερότητα και κατωτερότητα, εκείνος που οφείλεται στη γλώσσα είναι ο πιο αδιόρατος και ο πιο αποτελεσματικός». Ιδεολογική γλώσσα είναι ο χειρισμός της γλώσσας που παγιδεύει και εξαπατά, δίνει νομιμότητα στον ομιλητή πέρα και παρά το νόημα, και παράγει την αποδοχή των λεγομένων του επίσης παρά το νόημα, ενδεχομένως και παρά την απουσία νοήματος (Τσίλη, 1995:47; Θεολόγη, Β. (2011).⁸⁷

Η προσαρμογή στον κανόνα επιτυγχάνεται όχι με έναν λόγο που εξαίρει τα αγαθά του κανόνα και της τάξης, αλλά αντίθετα με έναν λόγο που δραματοποιεί το χάος, το έγκλημα και τον εγκληματία. Με την αναπαράσταση του εγκληματία⁸⁸ ως άμεση απειλή, η μάζα προσλαμβάνει την έννομη τάξη ως προστατευτική δομή, και με αυτόν τον τρόπο εκμαιεύεται η συναίνεση ως προς όλο το σύστημα (Δασκαλάκης, 1985:72).

Ο Τύπος θεωρείται κοινωνικός παράγοντας που διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην κατασκευή και αναπαραγωγή ιδεολογικών προτύπων και επιχειρεί να καθορίζει το πολιτικό και πολιτισμικό περιεχόμενο της κοινωνίας με επιπτώσεις στην

κοινωνική πράξη. Είναι σημαντικός μηχανισμός στην αναπαραγωγή του κοινωνικού συστήματος και προωθεί ιδεολογία, διαθέτοντας σχετική αυτονομία σε σχέση με άλλους μηχανισμούς, διότι καθορίζεται και από το κοινωνικό σύστημα που τον περιβάλλει. Καθώς δεν είναι εντελώς ομογενοποιημένος, διαθέτει ανταγωνιστικές τάσεις μέσα στους κόλπους του, αντιθέσεις απαραίτητες για την παραγωγή ανταγωνιστικού προϊόντος(Τσίλη, 1995:50-53).

Η θέση του πομπού κατοχυρώνει κοινωνικά τον Τύπο σε έναν παρεμβατικό ρόλο με στόχο την επιβολή απόψεων σε κοινωνικές ομάδες, παρέχοντάς του *a priori* το δικαίωμα να έχει άποψη, να είναι κατήγορος και προστάτης των αδυνάτων, ενώ μέσω του λόγου και των λεκτικών τεχνασμάτων είναι σε θέση να πείθει και να χειραγωγεί(Τσίλη, 1995: 53). Η δραστηριοποίηση των διωκτικών αρχών απέναντι σε ορισμένες μορφές παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς και η μεγάλη προβολή τους από τα ΜΜΕ έχουν σαν αποτέλεσμα αυτές οι συμπεριφορές να εκλαμβάνονται από το ευρύ κοινό ως απειλητικές για το κοινωνικό σύνολο και, κατά συνέπεια, οι αντιδράσεις αποδοκιμασίας να γίνονται εντονότερες (Κουκουτσάκη, 2003).⁸⁹ Εάν οι πολίτες νιώθουν ότι απειλούνται από το έγκλημα, τότε η εμπιστοσύνη τους στο σύστημα τίθεται σε κίνδυνο. Το προσωπικό έλλειμμα πληροφόρησης υποκαθίσταται από τα ΜΜΕ, που συντηρούν την εμπιστοσύνη των ατόμων.Ωστόσο, ο βαθμός στον οποίο οι πολίτες νιώθουν απειλή δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, αλλά είναι μάλλον δημιούργημα των ΜΜΕ (Λαμπροπούλου, 1994:28,29,32).

Τα ΜΜΕ δημιουργούν μια απλουστευτική άποψη για την πραγματικότητα, η οποία ταυτίζεται με τα εγκλήματα βίας. Με τον υπερτονισμό των εγκλημάτων βίας και την εμφάνισή τους ως άμεσης απειλής, τα ΜΜΕ καλλιεργούν στο κοινό την εντύπωση ότι αυξάνεται η εγκληματικότητα περισσότερο από ό,τι ίσως συμβαίνει. Γι' αυτό, η πλειοψηφία της κοινής γνώμης αποδίδει συνήθως τις αιτίες αύξησης της εγκληματικότητας στις επίσημες ποινές και θεωρεί ότι ο σκοπός της ποινής είναι η ανταπόδοση του κακού και ο εκφοβισμός. Το κοινωνικό σύνολο αισθάνεται πως απειλείται από επικίνδυνους κακοποιούςκαι θεωρεί αναγκαία τη λήψη αυστηρών μέτρων ελέγχου για προστασία. Έτσι, νομιμοποιείται στην κοινή γνώμη ο μηχανισμός κοινωνικού ελέγχου για τα μέτρα που λαμβάνει προς την καταπολέμηση της

⁸⁹

εγκληματικότητας και δικαιολογείται ο πιθανός περιορισμός των ατομικών δικαιωμάτων για τον ίδιο σκοπό(Λαμπροπούλου, 1994:267).

Οι μύθοι, οι οποίοι είναι φανταστικές προφορικές ή γραπτές ιστορίες, που χρησιμοποιούνται με σκοπό να δικαιολογήσουν ως πραγματική την ερμηνεία ενός γεγονότος, για την οποία δεν υπάρχουν επαρκή επιστημονικά δεδομένα, χρησιμοποιούνται σε σχέση με το έγκλημα, για να περιγράψουν μερικούς συλλογικούς χαρακτηρισμούς που αποδίδει η κοινωνία σε συγκεκριμένες μορφές εγκληματικότητας, οι οποίες ελκύουν την προσοχή της. Οι μύθοι για το έγκλημα μάς παρέχουν ένα πλαίσιο ερμηνείας του φαινομένου και μας υποδεικνύουν εμμέσως τρόπους για την κατάλληλη αντιμετώπισή του από το σύστημα απονομής δικαιοσύνης. Επομένως, ενδυναμώνουν και συντηρούν απόψεις για διάφορα κοινωνικά φαινόμενα, ενισχύουν ακολουθούμενες πρακτικές και ταυτόχρονα δημιουργούν το υπόβαθρο για τον μελλοντικό χαρακτηρισμό ανάλογων πράξεων. Λόγω της δυνατότητάς τους να απευθύνονται στο ευρύ κοινό, οι πιο σημαντικοί μυθοπλάστες είναι τα ΜΜΕ (Λαμπροπούλου, 1994:28-38; Τσαλίκoglou, 1989).

Η αναπαραγωγή των μύθων επιτυγχάνεται μέσω της δημιουργίας εγκληματικών στερεοτύπων. Το κοινό προσελκύεται από τη μονοδιάστατη παρουσίαση και την απλουστευμένη περιγραφή του εγκλήματος και επηρεάζεται από την παρουσίαση της γνώμης ως γεγονότος, αφού ακόμα και η φαινομενικά αντικειμενική πληροφόρηση περιέχει σχόλια ή επισημάνσεις, οι οποίες συχνά δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Η χρήση αιτιολογικά βεβαρημένης ορολογίας για τον χαρακτηρισμό εγκληματιών και θυμάτων, η επιλεκτικότητα στα προβαλλόμενα γεγονότα και η δραματική παρουσίαση της εγκληματικής πράξης ενισχύουν τον ρόλο των ΜΜΕ στη διάδοση και την ενδραίωση μύθων (Λαμπροπούλου, 1994:40-41).

Ως προς την ανάδειξη του φαινομένου της τοξικοεξάρτησης, τα ΜΜΕ έχουν καθιερωθεί σε έναν θετικό ρόλο, εφόσον οι συνεχείς αναφορές στα στατιστικά δεδομένα, στις γνώσεις ειδικών, στις ερευνητικές εργασίες και κυρίως σε εσχατολογικού τύπου προβλέψεις για τη διάδοση των ναρκωτικών υποτίθεται ότι αναχίτησαν τον κίνδυνο επαλήθευσης των προβλέψεων (Συλλογικό σύγγραμμα, 1995). Εντούτοις οι εφημερίδες δείχνουν μια έντονη τάση να ασχολούνται κατά τρόπο σκανδαλοθηρικό με το ζήτημα της κατάχρησης ψυχοτρόπων ουσιών, στο οποίο προσδίδουν συστηματικά δραματικές συναισθηματικές αποχρώσεις, με δακρύβρεκτες περιγραφές και διάφορα άλλα περιττά στοιχεία, που, αντί να βοηθούν στη σωστή

πληροφόρηση της κοινής γνώμης, διαιώνίζουν στερεοτυπικές αντιλήψεις. Οι δημοσιογράφοι χρησιμοποιούν μια σειρά από προσεγγίσεις που επηρεάζονται από τις επαγγελματικές τους ανάγκες, καθώς οφείλουν να γράψουν για ειδήσεις, δηλαδή πρόσφατα γεγονότα που χρειάζονται αναφορά και ερμηνεία. Χρειάζονται πηγές, ειδικούς για δηλώσεις, ανάγκες που τους οδηγούν να αναπαράγουν την επίσημη νομική γραφή και ιατρική, καθότι οι ειδήσεις συχνά αφορούν νέους νόμους ή δημόσιες δηλώσεις για φόνους και αυτοκτονίες. Συχνά, επαυξάνουν το θέμα, ενώ, ακόμα κι αν αντιδράσουν, δεν θα είναι αντικειμενικοί, υπερθεματίζοντας μέσω της δημόσιας συζήτησης (Μαρσέλος, 1997).

Όπως έχει επισημανθεί, ο χειρισμός του θέματος της τοξικομανίας από τις εφημερίδες χαρακτηρίζεται συχνά από έλλειψη τεκμηρίωσης των εκτιθέμενων απόψεων, αβασάνιστες μεταφορές αντίστοιχων εμπειριών από το εξωτερικό, ατεκμηρίωτη κινδυνολογία, φορτισμένη ιδεολογικά και ανεξέλεγκτη γενίκευση, κατασκευή άποψης χωρίς διαθέσιμη σχετική πληροφορία (Μαρσέλος, 1997:55-56). Ο τρόπος, όμως, με τον οποίο τονίζεται και εκτείνεται η παρουσίαση ορισμένων εγκλημάτων, ιδιαίτερα των βίαιων και απεχθών, τροφοδοτούν τον δικαιολογημένο ή όχι φόβο. Οι άστοχες δημοσιογραφικές έρευνες συνδέουν ζητήματα καθαυτό κρίσιμα, αλλά άσχετα μεταξύ τους, δημιουργώντας εσφαλμένη εντύπωση ότι υπάρχει άρρηκτη σχέση (Αλεξιάδης, 1991:7). Μια κοινωνία φοβισμένη και απληροφόρητη είναι προφανές ότι είναι δεκτική σε δεισιδαιμονίες και κάθε είδους κοινωνικό ρατσισμό (Συλλογικό σύγγραμμα, 1995). Στον βαθμό που το συναίσθημα της δημόσιας ασφάλειας εξαρτάται από τη δημόσια τάξη, η προσπάθεια της πολιτικής εξουσίας για τόνωση του συναισθήματος της δημόσιας ασφάλειας και συνακόλουθη μείωση του φόβου του εγκλήματος εκδηλώνεται με ποινικά μέτρα (Αλεξιάδης, 1991:14).

Η παρουσίαση της πραγματικότητας από τα ΜΜΕ είναι μια πολιτική διαδικασία, που διαμεσολαβεί μέσω της γλώσσας ανάμεσα στο κοινό και τον κόσμο, συνθέτοντας τη γνώση μας γι' αυτόν μέσω κατασκευασμένων νοημάτων. Τα ΜΜΕ λειτουργούν στιγματίζοντας την κοινωνική γνώση, που διαισθητικά μετατρέπεται από ξένη σε οικεία, στοχεύοντας στην παραγωγή εννοιών και όχι στην παροχή αντικειμενικών ερμηνειών (Marchand, 2006).⁹⁰ Η μονοδιάστατη στερεοτυπική γνώση

μας για την παρέκκλιση οδηγεί σε αντίδραση βασισμένη σε φαντασιώσεις. Όταν δε εφαρμόζεται στη ρύθμιση της συμπεριφοράς των ατόμων, εμπεριέχει τον περιορισμό και την πειθαρχία και προϋποθέτει σχέσεις εξουσίας (Hall, 2017).

Κεφάλαιο 6^ο

6.1 Η έρευνα: σκεπτικό- υπόθεση εργασίας- προβληματισμός-μεθοδολογία

Η διερεύνηση του ρόλου του Τύπου ως προς την καθιέρωση της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα στις αρχές του 20^{ού} αιώνα αποτελεί το εμπειρικό μέρος της παρούσας μελέτης,όσον αφορά τη συγκρουσιακή διάσταση της επιβολής των νόμων. Προηγήθηκε το θεωρητικό μέρος, στο οποίο αναλύθηκε η συγκρουσιακή πλαισίωση της εγκληματοποίησης εν γένει, ενώ εν προκειμένω θεμελιώθηκε η συγκρουσιακή οπτική της θέσπισης των νόμων για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα, μέσω της ανάλυσης της οικονομικής και πολιτικής εξάρτησης της χώρας από τις ισχυρές καπιταλιστικές δυνάμεις της περιόδου.

Βάσει της ερευνητικής υπόθεσης της παρούσας εργασίας, η ποινική νομοθεσία για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα δεν προέκυψε επειδή υφίστατο ανάγκη για την καθιέρωσή της, λόγω της διαπίστωσης εκ μέρους της Πολιτείας ενός θεωρούμενου ως κοινωνικού προβλήματος σχετικού με τα ναρκωτικά· ήτοι, δεν προήλθε από τη σχετική συλλογική απαίτηση στο πλαίσιο μιας ευρείας κοινωνικής συναίνεσης για την κρισιμότητα της κατάστασης και την αναγκαιότητας της ποινικής της διαχείρισης. Η κοινωνικοϊστορική καταγραφή της διαδικασίας νομοθέτησης για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα καταδεικνύει την καθοριστική επίδραση από το εξωτερικό, στο πλαίσιο των διεθνών εμπορικών διαπραγματεύσεων (Tsiganou, 2003), και αναδεικνύει την οικονομική και πολιτική εξάρτηση της χώρας ως πιθανό ικανό παράγοντα για την αποδοχή και υιοθέτηση της επιβεβλημένης κατασταλτικής πολιτικής, καθότι δεν υφίσταται έτερος παράγοντας προσδιορισμού της πολιτικής αποδοχής της θέσπισης της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά που να δύναται να ενταχθεί στη συναινετική οπτική της δημιουργίας των νόμων.

Εναλλακτική της συγκρουσιακής οπτικής είναι η άποψη ότι, παρότι δεν υπήρχε καταγεγραμμένο πρόβλημα για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα, η σχετική εμπειρία από το εξωτερικό μεταφέρθηκε ως διαφώτιση, προκειμένου να αποφευχθεί μια ανησυχητική σχετική κατάσταση στη χώρα στο μέλλον. Ωστόσο, η διαδικασία μέσω της οποίας η Ελλάδα υποχρεώθηκε να νομοθετήσει σχετικά με τον περιορισμό των ναρκωτικών δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση μέρος μιας διεθνούς ενημέρωσης και προτροπής, τόσο κατά την περίοδο που το ζήτημα της διαχείρισης του χασίς τέθηκε ως προϋπόθεση συμφωνίας στο πλαίσιο διμερών εμπορικών συναλλαγών με

την Αίγυπτο, μέσω της καθοριστικής παρέμβασης της Βρετανικής υπερδύναμης, όσο και αργότερα, όταν μέσω διεθνών συνθηκών επιβλήθηκε η εφαρμογή της απαγορευτικής κρατικής πολιτικής για την ηρωίνη και την κοκαΐνη. Η Ελλάδα πιέστηκε και τελικά υποχρεώθηκε να υπογράψει, ως πολιτικά δεσμευμένη και οικονομικά εξαρτημένη (Αργύρης, 1992). Ακόμα κι αν δεχτούμε ότι η διευθέτηση ενός αναγνωρισμένου διεθνούς κοινωνικού προβλήματος οπωσδήποτε χρειάζεται τη νομοθετική συνεργασία των χωρών, πλαίσιο στο οποίο τέθηκε το ζήτημα της διαχείρισης κυρίως της ηρωίνης και της κοκαΐνης, το γεγονός ότι στην Ελλάδα επιβλήθηκε η υποχρέωση να θεσπίσει και να εφαρμόσει νόμους καταγράφεται ιστορικά ως αδιαμφισβήτητο και, ως εκ τούτου, καταχωρείται στο συγκρουσιακό θεωρητικό πλαίσιο. Η επιβολή είναι άσκηση εξουσίας και προϋποθέτει σχέσεις κυριαρχίας. Ο δε σκοπός για τον οποίο συντελείται δεν είναι το αντικείμενο της παρούσας μελέτης, καθότι δεν θεωρείται άμεσα συνδεδεμένο στοιχείο με τη διαπίστωση της συγκρουσιακής διαδικασίας επιβολής της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα, που είναι το αντικείμενο της έρευνας αυτής. Θεωρητικά, η διεθνής επιβολή της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά θα μπορούσε να είναι απόρροια της αναγνώρισης ενός σημαντικού κινδύνου, όπως είναι και επισήμως η αιτιολογία της θέσπισής της, ή και όχι. Σε κάθε περίπτωση, δεν ακυρώνεται το συγκρουσιακό πλαίσιο της θέσπισης της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα. Κατά συνέπεια, δεν εξετάζεται η πρόθεση της επιβολής της νομοθεσίας σε διεθνές επίπεδο· αρκεί το γεγονός της επιβολής. Η πολιτικής χροιάς πρόσληψη της επιβολής της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα ως θεμιτής, αναγκαίας, συναινετικής ή οτιδήποτε άλλο εμπίπτει στην ηθικολογική νοητική σφαίρα και, ως εκ τούτου, εκλαμβάνεται ως βαρύνουσα σημασία για τη διερευνητική προσέγγιση, ήτοι, λόγω των θεωρούμενων ως αγαθών προθέσεων για την αντιμετώπιση ενός «αντικειμενικού» κινδύνου, θα ακύρωνε εκ βάθρων ολόκληρο το θεωρητικό οικοδόμημα της συγκρουσιακής οπτικής της παρούσας εργασίας και θα έθετε υπό αμφισβήτηση την εγκυρότητά της, εγκλωβίζοντάς την σε επιστημονολογικές παλινωδίες.

Οι εκλεγμένες ελληνικές κυβερνήσεις της περιόδου, ανεξάρτητα από την πολιτική τους τοποθέτηση και κατεύθυνση, υποχρεώνονται στην αποδοχή της νομοθεσίας για τον περιορισμό των ναρκωτικών και προχωρούν στην εφαρμογή της ξεπερνώντας τον σκόπελο των δημοκρατικών διαδικασιών μέσω της αξιοποίησης του ανθρωπιστικού επιχειρήματος, οι ελληνικές κυβερνήσεις μεθοδεύουν τη διαδικασία ψήφισης των σχετικών με τα ναρκωτικά νόμων, αποδίδοντάς στη σχετική με τα

ναρκωτικά νομοθέτηση ένα νόημα που θεωρείται ικανό να κάμψει τις αντιδράσεις των εκπροσώπων των περιοχών της Ελλάδας, στις οποίες υπάρχουν κοινωνικοοικονομικές ομάδες που ζημιώνονται από τους νόμους· νόημα ικανό να πείσει και την ελληνική κοινωνία για την επιτακτικότητα της αναγκαιότητας της νομοθέτησης, τη στιγμή που δεν υφίσταται διαπιστωμένο κοινωνικό πρόβλημα για τα ναρκωτικά. Έτσι, το κράτος, ως πανίσχυρος πρωταρχικός ερμηνευτής της νομοθεσίας, θεμελιώνει το νέο στερεότυπο για τον χρήστη και τη χρήση ναρκωτικών, που θα αποτελέσει το έρεισμα της επίσημης κοινωνικής αντίδρασης, διαμορφώνοντας το απαραίτητο συναινετικό κλίμα για την αναπαραγωγή του κοινωνικού συστήματος στις αστικές δημοκρατίες (Ανδριάκαινα, 2005).

Περαιτέρω, όπως αναλύθηκε στο σχετικό κεφάλαιο⁹¹ της παρούσας εργασίας, στη βάση του συγκρουσιακού θεωρητικού πλαισίου υπόθεσης ο Τύπος αποτελεί ιδεολογικό μηχανισμό προσδιορισμού της κοινωνικής πραγματικότητας με προσανατολισμό τη διατήρηση και την αναπαραγωγή του κοινωνικού συστήματος στα αστικά δημοκρατικά καθεστώτα. Ως εκ τούτου, επιχειρήθηκε η διερεύνηση του ρόλου του ως δευτερεύοντος ερμηνευτή της νομοθέτησης για τα ναρκωτικά. Ο στόχος της διερεύνησης έγκειται στην ανάδειξη της διαδικασίας καθιέρωσης του θεμελιωμένου - εκ της συστατικής ερμηνείας του νόμου - κοινωνικού στερεοτύπου για τον χρήστη και τη χρήση ναρκωτικών, ώστε να καθίσταται δυνατή η στοιχειοθέτηση της υπόθεσης ότι ο Τύπος συμβάλλει στην εκμείωση της κοινωνικής συναίνεσης για τη νομοθεσία για τα ναρκωτικά, ήτοι στην αποδοχή της αναγκαιότητάς της, έχοντας προφανώς καταστεί *a priori* συλλογικά αποδεκτό ότι πρόκειται για μια κοινωνικά απορριπτέα και καταδικαστέα κοινωνική συμπεριφορά - και όχι επειδή είναι επιβεβλημένη εκ των προϋποθέσεων των διεθνών εμπορικών συμβάσεων και των εν γένει οικονομικών συμφερόντων της χώρας, στη βάση της οικονομικής και πολιτικής της εξάρτησης στο πλαίσιο της παγκόσμιας καπιταλιστικής οικονομίας. Σε μια τέτοια περίπτωση, η ελληνική κυβέρνηση θα παραδεχόταν δημόσια πολιτική αδυναμία της χώρας, λόγω της οικονομικής της εξάρτησης, πιθανόν με απρόβλεπτες και ενδεχομένως μη διαχειρίσιμες συνέπειες για τη διατήρηση του υφιστάμενου κοινωνικού συστήματος.

Καθοριστικής σημασίας για την επιβεβαίωση της ερευνητικής υπόθεσης για τον ρόλο του Τύπου ως προς την εκμείωση της κοινωνικής συναίνεσης για τη θεσμοθέτηση των νόμων για τα ναρκωτικά, προκειμένου να υποστηριχθεί η συγκρουσιακή θεωρία της δημιουργίας και καθιέρωσης των νόμων, είναι η ανάδειξη των τεχνικών μέσω της οποίων διενεργείται η διαδικασία της διαμόρφωσης του στερεοτύπου του χρήστη και της χρήσης. Οι τεχνικές και τα μέσα που αξιοποιούνται από τον Τύπο, προκειμένου να διεγερθεί η συλλογική φοβία για τη χρήση χασίς, να προκληθεί απέχθεια και περιφρόνηση προς τον χρήστη, να απαξιωθεί η πολιτική του υπόστασης, αλλά και να απογυμνωθεί ευθυνών και αξιοπρέπειας η προσωπικότητα του χρήστη ηρωίνης και κοκαΐνης(Ανδριάκαινα, 2005), συνδέονται αναπόσπαστα με την άνωθεν επιλογή της εγκληματοποίησης της συγκεκριμένης κοινωνικής συμπεριφοράς και της κατασταλτικής διαχείρισης του ζητήματος των ναρκωτικών. Ο μύθος του κακοποιού χασικλή, του επικίνδυνου εξαρτημένου, όπως και το στερεότυπο του αλήτη, του διεφθαρμένου, του σκοτεινού μυστήριου τύπου του υποκόσμου - ιδιότητες που αποδίδονται στον χρήστη ναρκωτικών μέσα από υπεραπλουστεύσεις, υπερβολές και την αυθαιρεσία των επαγωγικών συνδέσεων - είναι ενδεικτικά στοιχεία της στιγματιστικής διαδικασίας εκ μέρους του Τύπου.

Το στερεότυπο που προβάλλεται για τον χρήστη δεν είναι πρωτότυπο, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι προϋπήρχε αυτούσιο. Μέσα από τον Τύπο ουσιαστικά αξιοποιείται το προϋπάρχον στερεότυπο για τον κουτσαβάκη. Τα χαρακτηριστικά του αλήτη, του κακοποιού, ενίοτε εγκληματία, κουτσαβάκη μεταφέρονται και ενισχύονται στο νέο τυποποιημένο και στοχοποιημένο δρών υποκείμενο της ελληνικής κοινωνίας. Κι ενώ η χρήση χασίς ήταν για τον κουτσαβάκη συμπληρωματικό στοιχείο της εικόνας του, ανάγεται τώρα σε καθοριστικής σημασίας για την ηθικολογική διέγερση της συλλογικής απέχθειας και κοινωνικής φοβίας. Η όλη διαδικασία παραπέμπει στην έννοια του ηθικού πανικού(Καρύδης, 2010:44-54).

6.2 Οι τέσσερις εφημερίδες του δείγματος

Η διερεύνηση του ρόλου του Τύπου ως δευτερεύοντος ερμηνευτή της νομοθέτησης του περιορισμού των ναρκωτικών στην Ελλάδα στην παρούσα εργασία διενεργήθηκε βάσει των διαθέσιμων στο ψηφιακό αρχείο της Εθνικής Βιβλιοθήκης ψηφιακών δεδομένων τεσσάρων εφημερίδων της υπό εξέταση περιόδου. Ουσιαστικά, πρόκειται για μια δειγματοληπτική και όχι εξαντλητική διερεύνηση του Τύπου. Ωστόσο, τα δεδομένα κρίθηκαν επαρκή με την έννοια της αντιπροσωπευτικότητας του δείγματος,

καθώς πρόκειται για εφημερίδες που αντιπροσωπεύουν τους βασικούς πολιτικούς χώρους στην Ελλάδα την υπό εξέταση περίοδο, τύπους εφημερίδων με μεγάλη κυκλοφορία. Εκ του αποτελέσματος, διαπιστώθηκε ουσιαστική ομοιογένεια ως προς την στάση και τοποθέτησή τους απέναντι στο ζήτημα των ναρκωτικών, γεγονός που έκαμψε τους προβληματισμούς αμφισβήτησης απέναντι στο δείγμα.

6.2.1 Ημερήσια εφημερίδα «Εμπρός»⁹². Η ημερήσια εφημερίδα *Εμπρός* εκδόθηκε από τον δημοσιογράφο Δημήτριο Καλαποθάκη. Ο Καλαποθάκης νωρίτερα είχε εκδώσει ακόμα τέσσερις εφημερίδες, τον *Σατανά*, τα *Άβδηρα*, τη *Σημαία* και το *Σύνταγμα*. Οι δύο τελευταίες απηχούσαν τις απόψεις του Χαρίλαου Τρικούπη. Μετά την ήττα του Τρικούπη, στον οποίο είχε εργαστεί ως ιδιαίτερος γραμματέας, επανήλθε στον εκδοτικό στίβο την 1^η Νοεμβρίου του 1896 με την έκδοση της εφημερίδας *Εμπρός*, μιας από τις σημαντικότερες της εποχής, με μαχητική αρθρογραφία και προοδευτική κατεύθυνση. Το *Εμπρός* κατάφερε να καθιερωθεί αμέσως. Το 1897 η κυκλοφορία του κυμαινόταν μεταξύ 15.000 και 20.000 φύλλων, ενώ κατάφερε να βρίσκεται στις πρώτες θέσεις της αναγνωσιμότητας για την επόμενη εικοσιπενταετία. Από την αρχή κιόλας, πολέμησε με φλογερά άρθρα την πολιτική του πρωθυπουργού Θεόδωρου Δηλιγιάννη, ενώ θεωρούσε τα ανάκτορα υπαίτια για την κακοδαιμονία της χώρας. Το 1909 υποστήριξε τον Στρατιωτικό Σύνδεσμο και την Επανάσταση στου Γουδή, αλλά στάθηκε επιφυλακτικός απέναντι στον Ελευθέριο Βενιζέλο. Στον Εθνικό Διχασμό τάχθηκε με το μέρος του βασιλιά, αλλά μετά τις επιτυχίες του Βενιζέλου στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο υποστήριξε τον κρητικό πολιτικό. Μετά την έκρηξη της Οκτωβριανής Επανάστασης, πήρε σαφή θέση κατά των μπολσεβίκων. Υποστήριζε πως ο σοσιαλισμός, προσπαθώντας να καταστήσει ελεύθερο τον άνθρωπο, καταλήγει να τον υποδουλώνει στον χειρότερο δυνάστη, το κράτος. Η οικονομική εξάρτηση από το κράτος, πρόσθετε, συνεπαγόταν και την ηθική και πνευματική υποδούλωση. Επομένως, δεν υπήρχε λόγος να προσπαθήσει κανείς να υλοποιήσει τις επιταγές του σοσιαλισμού, καθώς αυτές περιόριζαν την ελευθερία του ατόμου.

Στην ψηφιακή αναζήτηση της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας, με τους όρους: «ναρκωτικά», «χασίς», «κάνναβη», «ηρωίνη», «κοκαΐνη», «μορφίνη», «όπιο» για το χρονικό διάστημα από 1/1/1896 έως 31/12/1940 βρέθηκαν 3.582 σελίδες.

6.2.2 Ημερήσια εφημερίδα «Σκριπ»⁹³. Το σατιρικό έντυπο ιδιοκτησίας του βουλευτού Λέσβου Ευστρατιάδη, με έκδοτη τον Ευάγγελο Κουσουλάκο, άρχισε να εκδίδεται στις 22 Αυγούστου του 1893 ως εφημερίδα και ονομαζόταν «*Το Σκριπ*». Στο πρωτοσέλιδό του είχε μία ή πολλές γελοιογραφίες. Λίγο αργότερα, ονομάστηκε απλώς «*Σκριπ*» και έγινε εφημερίδα ειδήσεων και πολιτικής, φιλοβασιλικό όργανο του παλαιοκομματισμού. Ουσιαστικά, διέθετε σταθερά αντιβενιζελικό χαρακτήρα, θεωρώντας τον Βενιζέλο «προδότη», προπαγανδίζοντας παράλληλα ανοικτά υπέρ του Κωνσταντίνου. Το τελευταίο τεύχος της εφημερίδας κυκλοφόρησε το 1930. Αντίπαλος δέοςτου ήταν η Εφημερίδα *Εμπρός*.

Στην ψηφιακή αναζήτηση της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας, με τους όρους: «ναρκωτικά», «χασίς», «κάνναβη», «ηρωίνη», «κοκαΐνη», «μορφίνη», «όπιο» για το χρονικό διάστημα από 1/1/1893 έως 31/12/1940 βρέθηκαν 2.510 σελίδες.

6.2.3 Ημερήσια εφημερίδα «Μακεδονία»⁹⁴. Είναι η παλαιότερη ελληνική και σε κυκλοφορία εφημερίδα της Βορείου Ελλάδος. Ιδρύθηκε το 1911 και το πρώτο της φύλλο κυκλοφόρησε στις 10 Ιουλίου 1911 από τον εκδότη Κωνσταντίνο Βελλίδη. Μετά τον θάνατό του το 1936, ανέλαβε ο γιος του Ιωάννης Βελλίδης και, μετά τον θάνατο του τελευταίου το 1978, αρχικά η σύζυγός του Άννα Βελλίδη και από το 1980 η κόρη τους Κατερίνα Βελλίδη. Η *Μακεδονία* ήταν από τις εφημερίδες που προσδιόρισαν σε σημαντικό βαθμό τις διεργασίες της ενσωμάτωσης της Θεσσαλονίκης στο ελληνικό κράτος· η απελευθέρωσή της το 1912 είχε βρει την εφημερίδα ήδη σε κυκλοφορία και σε σημαντική επιρροή στα πράγματα. Στην αρχή, δεν προσχώρησε σε κανένα από τα υπάρχοντα κόμματα, ακολουθώντας ανεξάρτητη γραμμή. Όμως, από το 1915 άρχισε να τάσσεται στο πλευρό του Ελευθερίου Βενιζέλου, μένοντας πιστή στη «Μεγάλη δημοκρατική παράταξη» ακόμη και μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο και την επανέκδοσή της, μετά το κλείσιμο που της επιβλήθηκε από όργανα των Ναζί.

Στην ψηφιακή αναζήτηση της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας, με τους όρους: «ναρκωτικά», «χασίς», «κάνναβη», «ηρωίνη», «κοκαΐνη», «μορφίνη», «όπιο» για το χρονικό διάστημα από 1/1/1911 έως 31/12/1940 βρέθηκαν 2.515 σελίδες.

6.2.4 Ημερήσια εφημερίδα «Ριζοσπάστης»⁹⁵. Το πρώτο φύλλο του *Ριζοσπάστη* κυκλοφόρησε στις 21 Φεβρουαρίου του 1908. Ο υπότιτλος της εφημερίδας ήταν «Εφημερίς εβδομαδιαία εθνική, πολιτική και κοινωνική» και εκδιδόταν στην καθαρεύουσα. Ήταν τετρασέλιδη και γραφόταν εξ ολοκλήρου από τον Γιώργο Φιλάρετο. Η εφημερίδα αυτή εκδιδόταν έως το 1911.

Τον Ιούνιο του 1916, εκδόθηκε στη Θεσσαλονίκη η εφημερίδα *Ριζοσπάστης* από τον Γ. Πετσόπουλο, ο οποίος αγόρασε το δικαίωμα έκδοσης της εφημερίδας από τον Γιώργο Φιλάρετο. Από τον Οκτώβριο του 1916, η εφημερίδα μεταφέρθηκε στην Αθήνα, όπου άρχισε την έκδοσή της στις 23 Ιουλίου 1917. Στη διάρκεια του μεσοπολέμου, απαγορεύτηκε δις η κυκλοφορία της: στη δικτατορία του Πάγκαλου (1925-1926) και στη δικτατορία του Ιωάννη Μεταξά (1936-1940). Αποτελεί όργανο

της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος. Για πολλά χρόνια, βρισκόταν υπό καθεστώς διωγμού στην Ελλάδα, άλλες φορές επίσημα και άλλες ανεπίσημα. Ακόμα κι όταν κυκλοφορούσε ελεύθερα, σπανίως αγοραζόταν από τα περίπτερα, υπό τον φόβο των καταδοτών. Τον Ιούλιο του 1917, αρχισυντάκτης ήταν ο Ν. Γιαννιός, ο οποίος είχε μυηθεί στη Σοσιαλιστική και Δημοτικιστική Ιδέα. Τον Σεπτέμβριο του 1918, όμως ο Γιαννιός εγκαταλείπει τον *Ριζοσπάστη* κατόπιν εντολής του Σοσιαλιστικού Κέντρου Αθηνών, του οποίου ήταν μέλος και το οποίο υποπευδύονταν πως ο Πετσόπουλος έχει τάσεις προς τον Κομμουνισμό. Αν και η εφημερίδα εξέφραζε τη βαθύτατη θλίψη της, λίγο αργότερα ο Γιαννιός ήρθε σε ρήξη με τον Πετσόπουλο, καθώς ο πρώτος μπήκε στη Β΄ διεθνή και ο δεύτερος στη Γ΄. Στις 30 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους, την αρχισυνταξία αναλαμβάνει ο Θ. Λασκαρίδης έως τις 2 Ιουνίου του 1920. Από το 1920 έως το 1922, αρχισυντάκτης ορίζεται ο Λ. Παυλίδης. Τον Φεβρουάριο του 1922, ο Πετσόπουλος αναλαμβάνει και πάλι τη διεύθυνση κατόπιν απόφασης της Συνδιάσκεψης του ΚΚΕ, έτσι ώστε να συντονίζει τη δημοσιογραφική δουλειά. Τη διεύθυνση την διατηρεί έως τον Νοέμβριο, όταν έρχεται σε ρήξη με το κόμμα. Το αποτέλεσμα ήταν η παραχώρηση της διεύθυνσης στον Ι. Κορδάτο. Ο Ι. Κορδάτος από το 1917 γράφει άρθρα στον *Ριζοσπάστη* με το ψευδώνυμο Πέτρος Χαλκός, ενώ το 1920 γίνεται υπεύθυνος επί της πολιτικής της εφημερίδας. Τον Σεπτέμβριο του 1922, αρχισυντάκτης είναι ο Ελευθέριος Σταυρίδης, τον οποίο διαδέχεται ο Ιωάννης Γιανναρόπουλος, ο οποίος έμεινε γνωστός ως Πέτρος Πικρός. Αποδείχτηκε πρωτοπόρος του κοινωνικού ρεπορτάζ και εξαιρετικός υπεύθυνος της λογοτεχνικής ύλης. Από το 1926 έως το 1931, αναλαμβάνουν άλλοι τέσσερις αρχισυντάκτες (Τ. Χατζηαναστασίου, Γ. Ανδρουλιδάκης, Ο. Οικονομίδης, Α. Τσουρτσούλης). Από το 1931 έως το 1934, την αρχισυνταξία αναλαμβάνει ο Δ. Παρτσαλίδης, ο οποίος ασκεί τα καθήκοντά του όντας εξόριστος στον Άγιο Ευστράτιο. Ακολουθεί ο Μ. Τυρίμος ως το 1935. Την περίοδο 1932-1936, πουλούσε μέχρι 12.000 φύλλα.

Στην ψηφιακή αναζήτηση της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας, με τους όρους: «ναρκωτικά», «χασίς», «κάνναβη», «ηρωίνη», «κοκαΐνη», «μορφίνη», «όπιο» για το χρονικό διάστημα από 1/1/1917 έως 31/12/1940 βρέθηκαν 1.324 σελίδες.

Οι περιλήψεις όλων των σχετικών με τα ναρκωτικά άρθρων των τεσσάρων εφημερίδων της περιόδου υπό εξέταση, σύμφωνα με την ερευνητική υπόθεση ταξινομήθηκαν κατά χρονολογική σειρά και ανά εφημερίδα, προκειμένου τα αναλυθεί θεματικά το περιεχόμενό τους, ώστε να διερευνηθεί η ερευνητική υπόθεση

(Braun&Clarke, 2006; Weber, 1990; Robson, 1993).⁹⁶ Συγκεκριμένα, το ζητούμενο της αρχικής διερεύνησης του περιεχομένου των σχετικών με τα ναρκωτικά άρθρων, ειδήσεων, χρονογραφημάτων, δημοσιογραφικών ερευνών, δημοσιευμένων επιστολών, επιστημονικών ερευνών και κάθε είδους σχολιασμών των τεσσάρων εφημερίδων ήταν η ανάδειξη κάθε δηλωτικού στοιχείου συμβολής των δημοσιευμάτων σε μια επιχειρούμενη διαμόρφωση της έννοιας της χρήσης ναρκωτικών και του προφίλ του χρήστη ναρκωτικών καθώς και η ανίχνευση της προβαλλόμενης στάσης του Τύπου απέναντι στη νομοθεσία και της παρεμβατικής του πρόθεσης απέναντι στα επιβαλλόμενα μέτρα (Τσιώλης, 2014; Φίλιας, 1998; Κωνσταντινίδου, 2001).

Με βάση τη θεωρητική πλαισίωση και την ερευνητική υπόθεση και με γνώμονα την επιστημονική εγκυρότητα (Kirk&Miller, 1986), μια σειρά από ερωτήματα καταγράφηκαν στη βάση των πρώτων αναγνώσεων, και στη συνέχεια για κάθε δημοσίευμα προέκυψε ένας αριθμός από κώδικες, που οδήγησαν στη δημιουργία των θεμάτων, με γνώμονα την εγκυρότητα της διερεύνησης⁹⁷, καθώς, αν εδράζουν κάπου τα θέματα, όπως έχει επισημανθεί, δεν εδράζουν στα δεδομένα και απλώς αναδύονται από αυτά (Schwandt, 1997). Τα θέματα εδράζουν στο μυαλό μας και τις σκέψεις μας για τα δεδομένα και τις συνδέσεις που κάνουμε, καθώς τα νοηματοδοτούμε. Τα δημοσιεύματα καταγράφηκαν χρονολογικά, με κατηγοριοποίηση ουσιών, κωδικοποιήθηκαν και σχολιάστηκαν βάσει των διερευνητικών ερωτημάτων. Από τους επιμέρους σχολιασμούς προέκυψαν οι θεματικοί σχολιασμοί και τέλος τα συμπεράσματα για κάθε συσχετιζόμενη με την εξέλιξη της νομοθεσίας περίοδο (Braun&Clarke, 2006).

Τόσο τα δημοσιεύματα όσο και οι εφημερίδες αντιμετωπίστηκαν με ενιαίο τρόπο, χωρίς κατηγοριοποιήσεις (π.χ. άρθρο, είδηση κ.λπ.) και με κριτήριο τη βαρύτητα του αποδιδόμενου νοήματος. Σχετικά με τις εφημερίδες, παρατηρήθηκε ουσιαστική ομοιογένεια στο σχετικό με τα διερευνητικά ερωτήματα περιεχόμενο με εξαίρεση την εφημερίδα *Ριζοσπάστης*, η ανάλυση στο περιεχόμενο της οποίας ως εκ τούτου παρουσιάζεται μεμονωμένα.

Η ποινικοποιημένη συμπεριφορά, στην οποία εστιάζει η έρευνα είναι η χρήση ναρκωτικών (κυρίως του χασίς, της ηρωίνης και της κοκαΐνης), η καταστολή της οποίας θεωρείται ότι συνιστά και τον κυριότερο στόχο της σχετικής ποινικής νομοθεσίας. Οι υπόλοιπες συμπεριφορές που αναφέρονται στον νόμο σε όλη της διάρκεια της ιστορικής του εξέλιξης, θεωρείται ότι συνδέονται με την προσπάθεια περιορισμού της χρήσης.

Τέλος, η συγκεκριμένη χρονική περίοδος που καλύπτει η έρευνα, ήτοι από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα έως τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, επιλέχθηκε με βάση το ξεκίνημα της ποινικής καταστολής της χρήσης ναρκωτικών, σε ό,τι αφορά την έναρξή της, ενώ, σε ό,τι αφορά το πέρας της, με βάση το δεδομένο ότι ως τότε είχε ολοκληρωθεί η διαμόρφωση της νομοθεσίας ως προς τα κύρια σημεία της (Κονταξής, 1998; Κουράκης, 2009; Παρασκευόπουλος, 1993; Παρασκευόπουλος, 2004).

Έκτοτε, η νομοθεσία για τα ναρκωτικά τροποποιήθηκε μερικές φορές, κάποιες από τις οποίες πιθανόν και με βάση την επίδραση του ίδιου του προϋπάρχοντος καθιερωμένου νόμου, καθώς θεωρήθηκε δεδομένη η εγκληματική υπόσταση των χρηστών (Δασκαλάκης, 1985).⁹⁸ Συνεπακόλουθα, η ενασχόληση της παρούσας έρευνας με τη σχετική ποινική νομοθεσία και πέρα από το προσδιορισμένο χρονικό όριο θα συνιστούσε μεθοδολογικό σφάλμα, επειδή πιθανώς θα κατέληγε να θεωρηθεί αιτία ποινικοποίησης κάτι που θα ήταν, τουλάχιστον σε έναν βαθμό, αποτέλεσμα της. Εντούτοις, εάν λαμβανόταν υπόψη ο ίδιος ο νόμος ως διαμορφωτικός παράγοντας της μελλοντικής του μορφής, ύστερα από κάποια χρονική περίοδο εφαρμογής του θα προέκυπτε μία ενδιαφέρουσα και πολύπλοκη διερευνητική εργασία, διαφορετικού όμως προσανατολισμού (Λάζος, 2007:207).

Η ερμηνευτική ανάλυση του νοήματος των δημοσιευμάτων δεν κρίθηκε χρήσιμο να εμπεριέχει ποσοτικοποιήσεις, καθώς είναι ιστορικά πλαισιωμένη και κοινωνικά επικεντρωμένη, βάσει της νομοθεσίας και των οικονομικοπολιτικών συσχετισμών δυνάμεων της περιόδου. Η αξιοπιστία της ερμηνείας έγκειται στην καταγραφή των βασικότερων αβίαστων συμπερασμάτων, αυτών δηλαδή που υποθέτουμε ότι θα διατηρήσει απaráλλακτα, ανεξάρτητα από τις διαφορετικές θεάσεις και επεξεργασίες στις οποίες θα εκτεθεί. Τα συμπεράσματα προέκυψαν

απευθείας από τα ερευνητικά δεδομένα, χωρίς παρεμβολές μεταβλητών έξωθεν των διερευνητικών ερωτημάτων. Η ερμηνεία είναι άμεση (Lindkvist, 1981: 28), τα επιλεγμένα με βάση τα διερευνητικά κριτήρια δημοσιεύματα συνοδεύουν τα ερμηνευτικά κείμενα και είναι στη διάθεση του αναγνώστη, που με τον τρόπο αυτόν παρεμβαίνει στην πρωταρχική ερμηνεία, συμβάλλοντας στην επαλήθευση της αξιοπιστίας των αποδιδόμενων νοημάτων (Kirk&Miller, 1986; Krippendorff, 1980; Newman, 1989; Rosengren, 1981).

Κεφάλαιο 7^ο

Τα θεμέλια της νομοθέτησης για το χάσις

Όπως έχει διαπιστωθεί από τη μελέτη της Ι. Τσίγκανου, η θέσπιση της νομοθεσίας της υπό εξέταση περιόδου δεν ήταν αποτέλεσμα της αναγνώρισης μιας επιβεβλημένης αναγκαιότητας, προκειμένου να αντιμετωπιστεί ένα κρίσιμο κοινωνικό πρόβλημα, λόγω της καταγεγραμμένης διάδοσης ουσιών θεωρούμενων ως επικίνδυνων για τη δημόσια υγεία και την κοινωνία. Στην καταγεγραμμένη σύγκρουση μεταξύ των αποικιακών-ευρωπαϊκών συμφερόντων και των συμφερόντων των κρατών που ακόμα αγωνίζονται για την εθνική τους ανεξαρτητοποίηση, παράλληλα με την εδαφική τους αποκατάσταση και την οικονομική τους ανάπτυξη, η νομοθεσία για τα ναρκωτικά αναδείχτηκε σε διαπραγματευτικό «χαρτί» κομβικής σημασίας για μια χρονική περίοδο αρκετών ετών.

Στο παράλληλο επίπεδο της κοινωνικής εδραίωσης της νομοθεσίας, η αποδοχή αυτής ως αναγκαίας στη συλλογική συνείδηση επιδιώχτηκε στη βάση μιας ηθικής και ιατρικής επαγρύπνησης, που υπαινισσόμενη κοινωνικό κίνδυνο τροφοδότησε καίρια συλλογικές ανησυχίες και προβληματισμούς και καθιέρωσε μια νέα αντίληψη για τα ναρκωτικά. Η θεωρούμενη ως απαραίτητη για την κοινωνική λειτουργικότητα συναίνεση των μελών της κοινωνίας στην απαγορευτική νομοθεσία για τα ναρκωτικά δεν επιβλήθηκε, αλλά εκμαιεύτηκε μέσω ισχυρών δικαιικών και πολιτικών θεσμών καθώς και του Τύπου της εποχής. Ο τελευταίος λειτούργησε υποστηρικτικά και νομιμοποιητικά στην εγκαθίδρυση των επιβαλλόμενων μέτρων, μέσω της συμβολής του στην καθιέρωση των συλλογικών αναπαραστάσεων για τα ναρκωτικά.

7.1 Η διεθνής απαγόρευση των ναρκωτικών

Οι εξαγωγές ινδικού οπίου στην Κίνα από την Ολλανδία και τις ολλανδικές κτήσεις του Ειρηνικού στα τέλη του 16^{ου} αιώνα είχαν οδηγήσει στη διεύρυνση της κατανάλωσης της ουσίας και στην πρώτη επίσημη απαγόρευση εμπορίου το 1729 βάσει αυτοκρατορικού διατάγματος, με ηθικολογικό έρεισμα, καθότι η ευφορική της χρήση είχε δημιουργήσει έναν πληθυσμό εξαρτημένων, που μάλιστα ήταν ικανός να συμβάλει καθοριστικά στην πρόκληση πλήγματος στην οικονομία, λόγω της εκροής πολύτιμων μετάλλων και ειδικά ασημιού (Μαρσέλος, 1997:41).

Το φτηνά αγορασμένο από την Ινδία όπιο εισαγόταν στην Κίνα από τη βρετανική εταιρεία «Ανατολικές Ινδίες», στην οποία είχε δοθεί σχεδόν ο ολοκληρωτικός πολιτικοοικονομικός έλεγχος της ινδικής αποικίας από τη Βρετανία, αίροντας κάθε αντίσταση των κινεζικών αρχών μέσω της διαφθοράς, με στόχο την εξασφάλιση μιας σταθερής αγοράς (Chambliss, 1997). Το 1839 η Κίνα απαίτησε την παράδοση του αποθηκευμένου οπίου στα κινέζικα λιμάνια και την υπογραφή συνθηκών εμπορικών συναλλαγών ανάμεσα στις δύο χώρες. Έτσι, επήλθε η ανοιχτή ρήξη, γνωστή ως ο πόλεμος του οπίου. Τρία χρόνια αργότερα, οι Βρετανοί, ως νικητές του πολέμου, επέβαλαν όρους αποζημιώσεων για διάφορα κέρδη με τη συνθήκη Nanking (Fortson, 1988) και συνέχισαν τις εμπορικές τους δραστηριότητες στην Κίνα για τα επόμενα 14 χρόνια, μετατρέποντας τους Κινέζους σε πληθυσμό χρηστών (το 1/3 του πληθυσμού έκανε χρήση οπίου) και εξαρτημένων από το όπιο (Μαρσέλος, 1997: 41). Μετά από τη δεύτερη σύγκρουση των δύο χωρών, η Βρετανία και πάλι ως νικήτρια απαίτησε τη νομιμοποίηση του οπίου, γεγονός που τελικά οδήγησε στη μείωση της ζήτησης του βρετανικού οπίου, λόγω του ανταγωνισμού από το αφορολόγητο εγχώριο. Έτσι, το εμπόριο οπίου έγινε εξαιρετικά επικερδές για τους ίδιους τους Κινέζους (Chambliss, 1997).

Με τη μαζική μετανάστευση των Κινέζων στην Αμερική, κατά την περίοδο που αναπτυσσόταν βιομηχανικά ραγδαία, μεταφέρθηκε η συνήθεια της χρήσης οπίου, η οποία μάλιστα αρχικά ενθαρρύνθηκε από τις τοπικές αμερικανικές αρχές, λόγω του κέρδους που απέφερε σε κυβερνητικούς αξιωματούχους το εμπόριο. Κατά καιρούς, κάποιες από τις κυβερνήσεις επέβαλαν απαγορεύσεις, αλλά το όπιο αξιοποιήθηκε και ως μέσο προσέλκυσης και ελέγχου της εργατικής τάξης. Η Αμερική, μάλιστα, αναφέρεται ως προμηθεύτρια οπίου στη διεθνή βιομηχανία ναρκωτικών, προκειμένου να ελέγχει την προβαλλόμενη αντίσταση από κομμουνιστικές χώρες, όπως η Ινδοκίνα, κατευθύνοντας μέσω της προμήθειας οπίου φιλικά προσκείμενους γηγενείς προς υπεράσπιση των αμερικανικών συμφερόντων (Chambliss, 1997).

Μέχρι το 1880, όμως, καθώς η ζήτηση εργατών στα αμερικανικά ορυχεία άρχισε να περιορίζεται, η αμερικανική κυβέρνηση επιδίωξε συνεργασία με την κινέζικη για την παλιννόστηση του εργατικού πλεονάσματος. Τότε ήταν που η Κίνα ζήτησε από την αμερικανική κυβέρνηση, ως αντάλλαγμα για τη συνεργασία, τον περιορισμό της εισαγωγής αμερικανικού οπίου στην Κίνα, που είχε ως αποτέλεσμα αφενόθεν την απαγόρευση του καπνίσματος οπίου στην Αμερική το 1875, στο Σαν Φραντσίσκο, προκειμένου να περιοριστεί το όπιο στους πληθυσμούς των κινέζων

μεταναστών (Γρίβας, 1993:70), και αφετέρου τη θέσπιση του πρώτου παγκοσμίως απαγορευτικού νόμου του εμπορίου οπίου το 1886 (Chambliss, 1997).

Στα επόμενα 25 χρόνια, διαφορετικές πολιτείες στην Αμερική εφάρμοσαν νόμους για τον περιορισμό χρήσης οπίου στους τεκέδες και την κατοχή οπίου, μορφίνης και ηρωίνης χωρίς ιατρική συνταγή. Ο πρώτος νόμος του Κογκρέσου θεσπίστηκε το 1890 με φορολόγηση της μορφίνης και του οπίου. Με τη νομοθεσία του 1906, εξασφαλίστηκε η προστασία των εθισμένων από μη αξιόπιστους φαρμακοποιούς, εθισμένων που προέρχονταν κυρίως από τις μεσαίες και ανώτερες τάξεις συμπεριλαμβανομένου και του γυναικείου φύλου, οι οποίοι είχαν ιατρικά προβλήματα, όπως χρόνιες ασθένειες (Fortson, 1988). Σύντομα, η νομοθεσία διαδόθηκε στις δυτικές χώρες μέσα από μια σειρά διεθνών συνθηκών, συνέπεια των αλλαγών στην διεθνή οικονομία, καθώς η αλλαγή στις αγορές και η επέκταση της καπιταλιστικής αποικιοκρατίας μετέφερε τη ζήτηση εργατικής δύναμης από τη Δύση προς την Ανατολή (Chambliss, 1997). Σημείο εκκίνησης της παγκόσμιας διαδικασίας νομοθέτησης για τα ναρκωτικά ήταν ο νόμος Harrison στις ΗΠΑ, η παγκόσμια επέκταση του οποίου επέφερε ποινικοποίηση της παραγωγής, της διακίνησης, της προμήθειας, της κατοχής και της χρήσης των ναρκωτικών (Διεθνής Αντιαπαγορευτική Ένωση (L.I.A.)). Η νομοθεσία θεσπίστηκε σε ανταπόκριση του καλέσματος της διεθνούς διάσκεψης για το όπιο, που είχε προηγηθεί το 1909, ύστερα από πρωτοβουλία των ΗΠΑ και ύστερα από κάποιες απόπειρες ελέγχου μέσω διακρατικών συνθηκών, με σκοπό τον περιορισμό της χρήσης οπίου για ιατρικούς λόγους (Duster, 1970).

Αναλυτικά, υπό την πίεση των λευκών χριστιανών της Νοτιοανατολικής Ασίας και ειδικά της Κίνας, οι Αμερικανοί και οι Ευρωπαίοι εκκινούν από κοινού εκστρατεία για τον έλεγχο της διάδοσης του οπίου. Η Αμερική κάλεσε συνδιάσκεψη στη Σαγκάη το 1909 με τη συμμετοχή της Μεγάλης Βρετανίας, της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ιταλίας, της Ρωσίας, της Αυστραλίας, της Ουγγαρίας, της Ολλανδίας, της Περσίας, της Πορτογαλίας, της Ιαπωνίας, του Σιάμ και της Κίνας, δηλαδή των χωρών με συμμετοχή στο εμπόριο ή συμφέροντα στην περιοχή του εμπορίου, εκτός από την Κίνα, που συμπεριλήφθηκε λόγω της συνδιάσκεψης στο έδαφός της. Με μετριοπαθές ενδιαφέρον αποφάσισαν να αλλάξουν τις νομοθεσίες τους. Όταν ξανασυναντήθηκαν το 1912 στη Χάγη, υπέγραψαν το Opium Convention, με κύρια θέματα το ακατέργαστο και κατεργασμένο όπιο, τα παράγωγά του καθώς και την

ειδική περίπτωση της Κίνας. Κάθε χώρα διέθετε την ευχέρεια να αποφασίσει για την πιο αποτελεσματική εφαρμογή της συνθήκης στο εσωτερικό της.⁹⁹

Σε αυτό το κλίμα, διαμορφώθηκε ο αμερικανικός νόμος HarrisonNarcoticAct τον Δεκέμβριο του 1914 (Fortson, 1988), με βάση την καλβινιστική ηθική και τη συνακόλουθη καταδίκη του οπίου για την ηδονιστική του επίδραση στις εγκληματικές τάξεις, μέσω της πρόκλησης ηθικού ξεπεσμού. Εντούτοις, το εγχείρημα των κλινικών αποτοξίνωσης για τους εξαρτημένους έληξε άδοξα λόγω αποτυχίας νομιμοποίησης έναν χρόνο μετά την έναρξη της λειτουργίας τους. Έτσι, (Fortson, 1988; Berridge, 1984). Την επιτομή της αμερικανικής εθνικής πολιτικής των ναρκωτικών αποτέλεσε το Bureauofnarcoticsto 1930, μέσω της προπαγάνδας που προωθήθηκε από κορυφαία περιοδικά, και καθιέρωσε την εικόνα του τρελού μανιακού χρήστη ναρκωτικών. Ο εθισμένος έγινε εγκληματίας, προκειμένου να προμηθευθεί τα ναρκωτικά, και ο μύθος διατηρήθηκε ως αυτοεκπληρούμενη προφητεία. Σύντομα, ο ίδιος ο εθισμός θεωρήθηκε έγκλημα. Πολύ αργότερα, τη δεκαετία του 1960, με την επέκταση της χρήσης στις ανώτερες τάξεις, πραγματοποιήθηκε στην Αμερική επιστροφή στη στάση απέναντι στα ναρκωτικά του 1914· ήτοι, ενώ η χρήση θεωρήθηκε καταδικαστέα συνήθεια και συμπεριφορά, ο ίδιος εθισμένος χρήστης θεωρήθηκε ότι μπορούσε να σωθεί (Fortson, 1988) Η ιατρική οπτική του εθισμού προωθήθηκε και λόγω του αντίστοιχου βρετανικού παραδείγματος (Berridge, 1984).

Η χρήση ναρκωτικών στην Αμερική πριν και μετά το HarrisonNarcoticsAct ήταν φαινόμενο που αφορούσε την κατώτερη τάξη (Helmer, 1995). Η απαγόρευση του χασίς πραγματοποιήθηκε, εφόσον είχαν προηγηθεί αποτυχημένες προσπάθειες ετών, για να αποδειχθεί ότι είναι επιβλαβής. Στόχος ήταν η καταδίωξη των Μεξικάνων μεταναστών σε πολιτείες όπως η Καλιφόρνια, το Κολοράντο και το Τέξας μετά την οικονομική ύφεση του 1930, ώστε να οδηγηθούν πίσω στο Μεξικό (Helmer, 1995). Φόβος για τον εκφυλισμό του έθνους μέσω της διάδοσης της χρήσης είχε καταλάβει μεγάλο μέρος της αμερικανικής κοινωνίας στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, ενώ ο ξένος, που ενσάρκωνε την απειλή, προέρχονταν εξ Ανατολής (Ανδριάκαινα, 2005:87). Στην Αμερική, η σύνδεση του εθισμού με τους περιθωριοποιημένους χρήστες έφερε

τη σύνδεση ανάμεσα στον νόμο και την ηθικότητα, γεγονός που μαζί με τη συνολική ιστορία των ναρκωτικών στην Αμερική δείχνει πως ο νόμος μπορεί να μετατρέψει μια ουδέτερη συμπεριφορά σε ηθικά καταδικασμένη (Duster, 1970). Σύμφωνα με τον Young, η θέσπιση του απαγορευτικού νόμου για τα ναρκωτικά στην Αμερική ήταν μέσο ελέγχου της μειονότητας των Κινέζων εργατών, καθώς ο νόμος εξέφραζε συμφέροντα και αξίες ομάδων με εξουσία (Κουκουτσάκη, 2002:75).

Στο πλαίσιο του ηθικού λόγου που κυριάρχησε στην Αμερική, η χρήση είναι επιλογή του ατόμου που ευθύνεται για αυτήν και αποδοκιμάζεται (Ανδριάκαινα, 2005: 87). Με την ανακάλυψη της ηρωίνης το 1898 και τη δημιουργία εθισμένων, σταδιακά άλλαξε το targetgroup των χρηστών, που, ενώ αρχικά ήταν στην πλειονότητά τους γυναίκες της άρχουσας τάξης, στη συνέχεια προέρχονταν από φτωχές και περιθωριακές ομάδες. Με τη νομοθεσία του 1914, ο εθισμένος εξαρτιόταν από τους γιατρούς για τη συνταγογράφηση, αλλά ο καθορισμός της νόμιμης χρήσης αξιολογούταν με βάση την ισχύουσα ηθική. Σταδιακά, πραγματοποιήθηκε η σύνδεση ανάμεσα στους εθισμένους και τους περιθωριακούς και γεννήθηκε μια νέα τάξη χρηστών, που συναναστρεφόταν εγκληματίες. Ο νόμος, επομένως, δημιούργησε μια νέα ηθική αξιολόγηση και επηρέασε τη διαμόρφωση νέων ηθικών στάσεων απέναντι σε μια συμπεριφορά (Duster, 1970).

Στην Αγγλία έως το 1868, το όπιο ήταν εύκολα προσβάσιμο, καθώς πουλιόταν με περιορισμούς στα φαρμακεία. Η μορφίνη είχε αναγνωριστεί ως ισχυρό αναλγητικό και θεραπευτικό φάρμακο για πολλές ασθένειες (Fortson, 1988). Μεταξύ 1818 και 1925, υπήρχε μια τάση αύξησης του ελέγχου αρχικά για τη χρήση και την πώληση και στη συνέχεια για τους επαγγελματίες (Berridge, 1984; Fortson 1988). Μέχρι και τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ού} αιώνα, οι αρχικές φιλελεύθερες πολιτικές ελέγχου, που είχαν εδραιωθεί στη βάση αυτορρύθμισης με το μίνιμουμ της κυβερνητικής ανάμειξης, έδωσαν τη θέση τους σε περισσότερο εκτεταμένο έλεγχο εν καιρώ πολέμου αλλά και μετά. Το 1920, το Homeoffice, ως επικεφαλής της πολιτικής για τα ναρκωτικά, επιχείρησε να νομοθετήσει ποινές για τους εθισμένους και τους γιατρούς που χορηγούσαν συνταγές (Berridge, 1984, Nigel, 1997). Το dangerous drug act το 1920 κωδικοποίησε έναν αριθμό νόμων απαγόρευσης οπίου και κοκαΐνης για ατομική κατανάλωση και βάσει κάποιων στοιχείων φαίνεται η μείωση της χρήσης μετά το 1925 (Fortson, 1988). Το 1926, με το Rolleston report εισήχθη μια μετριοπαθής πολιτική ελέγχου βάσει του ιατρικού μοντέλου ασθένειας/θεραπείας, η οποία ισχύει μέχρι και σήμερα (Berridge, 1984).

Στα χρόνια που ακολούθησαν την εφαρμογή των συστάσεων του Rolleston Committee, που υποχρέωσε τους γιατρούς να συνταγογραφούν οπιώδη και άλλα επικίνδυνα ναρκωτικά σε ελεγχόμενες δόσεις σε εγγεγραμμένους εθισμένους, το πρόβλημα των ναρκωτικών της Βρετανίας πέρασε σε απόλυτη ύφεση (Geoffrey, 1992).

7.2 Οι εμπορικές συμβάσεις

- Εμπορική Σύμβαση Ελλάδας-Αιγύπτου(1884): απαγόρευση εμπορίου χασίς από την Ελλάδα προς την Αίγυπτο.
- Εγκύκλιος Υπουργείου Δικαιοσύνης 63/48/1890 για την εισαγωγή χασίς στις φυλακές¹⁰⁰.
- Ανανέωση Εμπορικής Σύμβασης Ελλάδας-Αιγύπτου(1895).

Η πρώτη απαγορευτική νομοθετική πράξη στην Ελλάδα, που καταγράφεται το 1890, στόχευε στην εισαγωγή χασίς στις φυλακές (εγκύκλιος Υπουργείου Δικαιοσύνης με αριθμό 6348/1890), με την αιτιολογία της επικινδυνότητας της χρήσης για τη δημόσια υγεία, η οποία είναι ουσιαστικά η πρώτη απαγόρευση της χρήσης εφαρμοσμένη σε μια ειδική κατηγορία πολιτών. Νωρίτερα, το 1884, η εμπορική συμφωνία που είχε υπογραφεί ανάμεσα στην Ελλάδα και την Αίγυπτο είχε θέσει τους όρους και τις προϋποθέσεις, προκειμένου η Ελλάδα να έχει τη δυνατότητα να εξάγει καπνό στην Αίγυπτο, που μέχρι τότε ήταν μονοπωλιακό προνόμιο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Στους όρους συμπεριλαμβανόταν κι αυτός της απαγόρευσης του εμπορίου χασίς από την Ελλάδα προς την Αίγυπτο. Η συμφωνία ενθαρρύνθηκε επίμονα από τη Μεγάλη Βρετανία με απώτερο στόχο την εξυπηρέτηση των εμπορικών και αποικιακών της συμφερόντων, τα οποία συνδέονταν με την προώθηση της εξωτερικής πολιτικής της στην Εγγύς Ανατολή, ιδανικά μέσα από τον πρόσφατα διανοιγμένο δρόμο της διώρυγας του Σουέζ και την Αίγυπτο.¹⁰¹ Το ενδιαφέρον της Βρετανίας εκπορευόταν από τις ανταγωνιστικές αποικιοκρατικές της βλέψεις, η εξυπηρέτηση των οποίων περνούσε μέσα από την πολιτική και οικονομική

ανεξαρτητοποίηση της Αιγύπτου από την Οθωμανική Αυτοκρατορία, από τη μία, και την αποδέσμευση από ισχυρές οικονομικές δυνάμεις της εποχής, όπως η Γαλλία, η Ιταλία και η Ρωσία, από την άλλη. Οι δυνάμεις αυτές διατηρούσαν πολιτικά, δικαστικά και θρησκευτικά δικαιώματα στη χώρα, μέσα από το ιδιαίτερο καθεστώς των διομολογήσεων, με την ανοχή της Πύλης, προκειμένου να ενθαρρύνονται ξένες επενδύσεις στη χώρα. Η βρετανική υπερδύναμη στήριξε την Αίγυπτο στην πορεία αποτίναξης των πολιτικών και οικονομικών προνομίων των ξένων δυνάμεων, προκειμένου να λάβει τη μερίδα του λέοντος στη συνέχεια, διοικώντας την Αίγυπτο, χωρίς περισπασμούς και παρεμβάσεις από άλλες ενδιαφερόμενες ανταγωνιστικές δυνάμεις. Για αυτόν τον λόγο, η Βρετανία υποστήριξε το σχέδιο περιορισμού της προξενικής δικαιοδοσίας στην Αίγυπτο και των συνεπακόλουθων επεκτεινόμενων εξωτερικών προνομίων των ξένων εθνών, που κατέληξαν σε πρόταση εγκαθίδρυσης μεικτών Δικαστηρίων. Επίσης, ανέλαβε τη θεραπεία της αιγυπτιακής οικονομίας, μέσω της αύξησης των κερδών της από φόρους και διακρατικές εμπορικές συμφωνίες, που αναπόφευκτα συνδέονταν με την κατάργηση των κεφαλαιακών δικαιωμάτων, τα οποία εξασφάλιζαν φορολογική ασυλία. Η δημοσιονομική αυτονομία της Αιγύπτου ήταν προϋπόθεση για τον περιορισμό των ευρωπαϊκών ανταγωνισμών προς τη βρετανική οικονομική δύναμη (Tsiganou, 2003).

Η Ελλάδα, όντας μια χώρα με πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα στην Αίγυπτο, αξιοποιήθηκε από τη Βρετανία ως η πλέον κατάλληλη για το άνοιγμα της Αιγύπτου σε εμπορικές διακρατικές συμφωνίες, χωρίς το ρίσκο της διατάραξης των εμπορικών σχέσεων με την Πύλη, όπως ίσως θα συνέβαινε με την ίδια τη Βρετανία, η οποία και σχεδίαζε να ακολουθήσει. Ως μεγαλοπαραγωγός καπνού και χωρίς εμπορικές δεσμεύσεις από την Πύλη, η Ελλάδα θεωρήθηκε ιδανική χώρα για την εξυπηρέτηση των βρετανικών συμφερόντων, ήτοι της επίτευξης μιας Αγγλο-Αιγυπτιακής συμφωνίας. Η πολιτικοοικονομική ανεξαρτητοποίηση της Αιγύπτου από τις δεσμεύσεις των διομολογήσεων και την Οθωμανική κυριαρχία, μακροπρόθεσμα θα διευκόλυνε την κατάκτηση της Αιγυπτιακής διοίκησης και την εγκαθίδρυση αγγλικού προτεκτοράτου στη χώρα (Tsiganou, 2003).

Καθώς η Ελλάδα ήταν εξαρτημένη από την ξένη οικονομική βοήθεια (λόγω προϋπάρχοντος δανείου 6.000.000 φράγκων στον Βασιλιά της Ελλάδας) και ιδιαίτερα αυτή της Βρετανίας, μιας εκ των τριών εγγυητριών προστάτιδων δυνάμεων (οι άλλες δύο ήταν η Γαλλία και η Ρωσία), που ανταγωνίζονταν για την ανεξαρτητοποίησή της ως νέου μοναρχικού κράτους- γεγονός που πραγματοποιήθηκε με τη Συνθήκη του

Μαΐου 1832- αναγκαστικά αποφάσιζε με γνώμονα την εξυπηρέτηση των βρετανικών συμφερόντων. Η κυβέρνηση Τρικούπη προσδεμένη οικονομικά και πολιτικά στο άρμα της ισχυρής καπιταλιστικής οικονομίας της Βρετανίας, σε περίοδο έντονου οικονομικού και πολιτικού ανταγωνισμού, διεκδικούσε την εδραίωση της ανάπτυξης της χώρας μέσω της βρετανικής υποστήριξης (Tsiganou, 2003). Άλλωστε, όπως έχει επισημανθεί, μετά τη χρεωκοπία της χώρας το 1893 όλες οι κυβερνήσεις που ακολούθησαν την ήττα του Τρικούπη στις εκλογές του 1895 εφάρμοσαν προγράμματα που καταδεικνύουν την προσήλωση της πολιτικής εξουσίας, ανεξάρτητα από την πολιτική της κατεύθυνση, σε στόχους που είχαν επιβληθεί από τη διεθνή οικονομική και πολιτική εξάρτηση της χώρας (Φίλιας, 1999).

Ο Πρωθυπουργός της χώρας Τρικούπης έγινε εκφραστής της σύγκρουσης ανάμεσα στα εγχώρια οικονομικά συμφέροντα για την προστασία της μεγαλοαστικής τάξης της ελληνικής διασποράς της Αιγύπτου¹⁰², των οποίων τα επενδυμένα κεφάλαια συνιστούσαν τον ακρογωνιαίο λίθο του ελληνικού αναπτυξιακού προγράμματος, από τη μία, και της Βρετανικής πίεσης, στο πλαίσιο της υφιστάμενης διαμάχης των αποικιοκρατικών συμφερόντων των ισχυρών οικονομικών δυνάμεων, από την άλλη. Η υποκείμενη οικονομική εξάρτηση της χώρας κατεύθυνε τη στάση της κυβέρνησης στην αποδοχή των όρων της εμπορικής συμφωνίας με την Αίγυπτο, με το οικονομικό όφελος που προερχόταν από το εμπόριο του καπνού στην Αίγυπτο μεν, αλλά και με τις εξής παραχωρήσεις: 1. της εξουσίας στις αιγυπτιακές αρχές για την ανίχνευση των ελληνικών καραβιών στην Αίγυπτο κατόπιν ενημέρωσης των ελληνικών Αρχών καθώς και 2. της απαγόρευσης του εμπορίου χασίς στην Αίγυπτο, που, παρότι ήταν αιγυπτιακό αίτημα, υποστηρίχθηκε έντονα από τη Βρετανία, (Tsiganou, 2003).

Από τη διερεύνηση των στοιχείων σχετικά με τη νομοθέτηση της απαγορευτικής νομοθεσίας για τα ναρκωτικά δεν έχουν προκύψει δεδομένα που να καθιστούν επιβεβλημένο τον περιορισμό της κατάχρησης ναρκωτικών στην Ελλάδα βάσει εγχώριων συνθηκών. Το υπόβαθρο της διαμόρφωσης της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά, επομένως, τοποθετείται στις εμπορικές σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Αιγύπτου, όπως αυτές διαμορφώνονται καθοριστικά από τη Βρετανική παρέμβαση,

¹⁰² Η διασπορά των Ελλήνων στην Αίγυπτο, σύμφωνα με τον Φίλιας (1999), ανέρχεται σε 100.000 άτομα.

στο πλαίσιο της διαμάχης μεταξύ των αποικιοκρατικών συμφερόντων στην ευρύτερη περιοχή της Βόρειας Αφρικής (Μαρσέλος, 1997:241).

Εντούτοις, σε επίπεδο επίσημης επιχειρηματολογίας για την υποστήριξη της αναγκαιότητας θέσπισης απαγορευτικής νομοθεσίας για τα ναρκωτικά, οι ελληνικές κυβερνήσεις εξέφρασαν μια ηθική επιτακτικότητα για την ανάγκη να υποστεί το έθνος κάποιες συνέπειες ως και θυσίες, προκειμένου να υποστηριχθεί η προσπάθεια της Αιγύπτου, αρχικά σε ό,τι αφορούσε την περιοριστική του χασίς νομοθεσία και σε δεύτερο χρόνο σε ό,τι αφορούσε την παγκόσμια νομοθετική εκστρατεία για τα ναρκωτικά. Η επίσημη πολιτική επιχειρηματολογία απέκρυψε τον οικονομικό και πολιτικό κίνδυνο που εγκυμονούσε μια στάση μη αποδοχής των όρων των εμπορικών συμβάσεων με την Αίγυπτο, όπως και των διεθνών συμβάσεων αργότερα, επιλέγοντας να εστιάσει στην καταστροφολογική παρουσίαση των συνεπειών της χρήσης και την ηθική υποχρέωση της Ελλάδας να στρατευθεί στον δύσκολο αγώνα των Αιγυπτίων αρχικά και της διεθνούς κοινότητας στη συνέχεια. Για την επικύρωση της εμπορικής σύμβασης του 1884, ο Τρικούπης άρθρωσε ηθικολογικό λόγο στη Βουλή, προκειμένου να αναχαιτίσει τις αντιδράσεις της αντιπολίτευσης και των εκπροσώπων της παραγωγού χασίς περιοχής της Αρκαδίας, που υπερασπίστηκαν την κερδοφορία της καλλιέργειας και του εμπορίου χασίς. Έτσι, κατά τη διάρκεια της συζήτησης στη Βουλή για την επικύρωση της εμπορικής συμφωνίας, το χασίς χαρακτηρίστηκε ως δηλητηριώδης και καταστροφική ουσία για τον ανθρώπινο οργανισμό, από την οποία κινδυνεύει ο αιγυπτιακός λαός, λόγω της ροπής του προς τη χρήση. Τα προβαλλόμενα ηθικά επιχειρήματα, αποσκοπούσαν αποκλειστικά προς την εδραίωση της ηθικής υποχρέωσης για βοήθεια στην Αίγυπτο και όχι στην αντιμετώπιση ενός εγχώριου προβλήματος, καθότι δεν υπήρχαν σχετικές διαθέσιμες ιατρικές αποδείξεις (Tsiganou, 2003).

Συμπερασματικά, προκύπτει ότι οι πολιτικοί χειρισμοί της κυβέρνησης, προκειμένου να εξασφαλιστεί η επιβολή των όρων για το χασίς που έθετε η Αίγυπτος, υπό την κηδεμονία των συμφερόντων της Βρετανίας, καταδεικνύουν την υφέρπουσα σύγκρουση ανάμεσα στα εγχώρια και τα ξένα συμφέροντα. Μέσω της τακτικής της ελληνικής κυβέρνησης στο επίπεδο της πρωταρχικής ερμηνείας της θέσπισης του νόμου, επιχειρείται η στοιχειοθέτηση του κοινωνικού κινδύνου που απορρέει από τη διάδοση της χρήσης χασίς και κατασκευάζεται το στερεότυπο της επικινδυνότητας της χρήσης. Βάσει της ηθικής επιχειρηματολογίας, οι αντιπολιτευτικές αντιδράσεις κάμφθηκαν. Η θεμελίωση της κατασκευής του κοινωνικού στερεοτύπου της χρήσης

και του χρήστη ναρκωτικών είχε καταλυτικό ρόλο στην εδραίωση της πολιτικής νομοθέτησης για τα ναρκωτικά, μέσω της εκμείωσης της κοινωνικής συναίνεσης για την αναγκαιότητά της. Επομένως, ενώ η ποινική καταστολή δεν προέκυψε λόγω των βλαπτικών ιδιοτήτων των ουσιών που στόχευσε, η βλαπτικότητά τους, η κοινωνική επικινδυνότητά τους αλλά και η επικινδυνότητα των ατόμων που έκαναν χρήση αποτέλεσαν το νομιμοποιητικό έρεισμά της (Κουκουτσάκη, 2002: 150). Έκτοτε, ο Τύπος ως δευτερεύων ερμηνευτής του νόμου, αναλαμβάνει ενεργό ρόλο στη εδραίωση της στερεοτυπικής συλλογικής αναπαράστασης μέσω μιας σειράς δημοσιευμάτων, με περιγραφές και σχόλια για τους χρήστες χασίς, που διεγείρουν την κοινωνική άμυνα αποπνέοντας κίνδυνο, αθλιότητα και παρακμή.

7.3 Ο ρόλος του Τύπου: Η κατασκευή της εικόνας του χρήστη χασίς

7.3.1 Ο κακοποιός χρήστης χασίς. Η υπεραπλούστευση της πραγματικότητας μέσω του υπερτονισμού των εγκλημάτων βίας και της εμφάνισής τους ως άμεσης απειλής καλλιεργεί στο κοινό μια λανθασμένη εντύπωση περί αυξημένης εγκληματικότητας, με αποτέλεσμα το κοινωνικό σύνολο να αισθάνεται απειλούμενο από επικίνδυνους κακοποιούς (Λαμπροπούλου, 1994:267).

Ο κίνδυνος που ελλοχεύει στη χρήση ναρκωτικών μέσα από περιγραφές σκοτεινών δωματίων και στυγερών βλεμμάτων καθώς και της ίδιας της χρήσης ως διαδικασίας το ίδιο σκοτεινής με τους χρήστες, που παρουσιάζεται - χωρίς να αποκαλύπτεται - μπροστά στον αναγνώστη που δεν έχει γνώσεις για το θέμα, σαν να κοιτάζει σε ένα θολό τοπίο μέσα από μια κλειδαρότρυπα, του επιτρέπει να διακρίνει μόνον ό,τι ορίζεται από τον αρθρογράφο ως αληθινό και σημαντικό: μια μυστικιστική ιεροτελεστία, στην οποία λαμβάνει μέρος έμμεσα και λαθραία και με τίμημα την αποκλειστικότητα της οπτικής του δημοσιογράφου, ενός εξ αποστάσεως μνητή και διαφωτιστή. Ωστόσο, καθώς αυτός επικεντρώνεται στο απεχθές σκοτάδι, γίνεται μέρος του και, στην προσπάθειά του να αναδείξει τον αποκρουστικό κίνδυνο του «κόσμου» που παρουσιάζει στο αναγνωστικό κοινό του, παύει να ανταποκρίνεται στον ρόλο του αντικειμενικού παρατηρητή, ανταποκριτή δημοσιογράφου.

Σε δημοσιογραφική έρευνα, παρουσιάζεται ρεπορτάζ για τα χασισοποτεία και τους χασισοπότες, με τις εμπειρίες του αρθρογράφου από την περιήγησή του σε αυτά:

Ο σκοτεινός δρόμος, το καταγώγιο, η μυστικιστική ατμόσφαιρα, οι θαμώνες που μόλις που διακρίνονται, σαν σκιές, με μάτια στυγερά και μαλλιά λιγδωμένα, συνθέτουν μια μυστηριακή εικόνα που προκαλεί δέος. Η διαδικασία της χρήσης -

προετοιμασία, πληρωμή, χασισοποσία - αποδίδεται ως μια σκοτεινή ιεροτελεστία. Οι χρήστες χαρακτηρίζονται ως κακούργοι και η σκηνή ως απαίσια. Δημιουργείται μια εικόνα περιθωρίου και οι χρήστες παρουσιάζονται ως αναπόσπαστα στοιχεία του. Το γεγονός ότι το άρθρο χαρακτηρίζεται «έρευνα» τού προσδίδει έναν μανδύα αξιοπιστίας και έτσιπροετοιμάζει τον αναγνώστη να αποδεχθεί το περιεχόμενό του χωρίς δεύτερες σκέψεις (βλ. Πίνακα 7.1).

Πίνακας 7.1:Σκριπ, 11/9/1902, δημοσιογραφική έρευνα

«Τα απόκρυφα των Αθηνών. Οι χασισοπότοι εγκληματίαι. Τι γίνεται εις τα καταγώγια των Αθηνών. Όλοι αι απαίσιοι σκηναί της χασισοποτίας. Πώς επέρασε συντάκτης μας μιαν νύκτα με τους χασισοπότας. Το ανθρώπινον κτήνος.

*...Ο δρόμος ήτο σκοτεινός. Μία τρύπα χρησιμεύουσα ως θύρα εφωτίζετο από κοκκινωπόν φως, φαινόμενον ότι ήρχετο από τα βάθη της γης...
...Σιγά, σιγά η νάρκη κατέλαβε τους κακούργους...»*

«Η χασισοποσία. Ούτος έφερε με ηδυπάθειαν την άκραν του καλαμιού εις τα χείλη και ερούφηξε με στεναγμόν... Η σκηνή ήτο απαισία. Έβλεπε κανείς τας στυγνάς εκείνας μορφάς των κυκλοτερώνκαθημένων κακούργων να ρίπτουν επί της «τζίκας» ηδυπαθή, ανήσυχα, περιφλεγή βλέμματα...»

Σε συνέχεια του προηγούμενου άρθρου, στην έρευνα αυτή περιγράφονται με γλαφυρό τρόπο οι εγκληματικές φυσιογνωμίες της πληθώρας των διασημότερων, όπως χαρακτηρίζονται, λωποδυτών - χασισοποτών. Η επισήμανση της αναγκαιότητας για επιστημονική διερεύνηση του υλικού αποτελεί επιχείρημα ενίσχυσης της εγκυρότητας των στοιχείων της τοποθέτησης, όπως και κατάδειξης της σοβαρότητας του κοινωνικού φαινομένου. Εντούτοις, δεν λείπει το στοιχείο της παραπλάνησης, καθώς η σύνδεση των δύο κατηγοριών των παρεκκλινόντων της εποχής, των λωποδυτών και των χασισοποτών είναι αυθαίρετη. Επιχειρείται, μάλιστα, περιγραφή των μορφολογικών χαρακτηριστικών τους, όπως και των στοιχείων του χαρακτήρα και της προσωπικότητάς τους, σε ένα είδος ανθρωπολογικής ηθογραφίας της εποχής, με αβασάνιστηχρήση χαρακτηρισμών, όπως «εγκληματίες», «απαίσιοι» και «κακούργοι» (βλ. Πίνακα 7.2).

Πίνακας 7.2:Σκριπ, 11/9/1902, δημοσιογραφική έρευνα

«Τα απόκρυφα των Αθηνών. Οι Χασισοπόται Εγκληματίαι. Τι γίνεται εις τα καταγώγια των Αθηνών. Οι Διασημότεροι Χασισοπόται. Τύποι Κακούργων.
...Τώρα θα σας παρουσιάσωμεν χωριστά τας φοβερωτέρας λωποδυτικές-χασισοποτικές φυσιογνωμίας από τον μαύρον αυτόν κόσμον.
...Δεν είνε ούτε δέκα, ούτε εκατόν, ανέρχονται εις πολλές εκατοντάδας. Κάτω εις τα υπόγεια του αστυνομικού καταστήματος υπάρχει έν ολόκληρον δωμάτιον γεμάτον από τας φωτογραφίας των λωποδυτών-χασισοποτών... Εκεί δύναται η ανθρωπολογία να εύρη μεγάλην τροφήν...
Ο Δολώρος... Μία μορφή ανθρώπου των κατέργων...
Ο Κίτρινος... Έχει τελείαν μορφήν μόρτη.
Ο Ματθίος... Αυτός είνε πασίγνωστος τύπος πλέον λωποδύτου...
Ο Μακμάων... είνε απαίσιος ίδια όταν χασισοποτεί, επίφοβος εις όλους...»

Όσο πιο αυθαίρετη και ατεκμηρίωτη είναι η παρουσίαση, τόσο πιο αβίαστα προκύπτει η σύνδεση της εγκληματικότητας με τη χρήση χασίς. Παρατίθεται σαν να είναι ήδη ισχυρή και δεδομένη και, με αυτόν τον τρόπο, επιβάλλεται στη συλλογική συνείδηση ως πραγματικότητα, εφόσον ως τέτοια παρουσιάζεται.

Οι χρήστες χασίς συνδέονται αυτονόητα με διαπραχθέν έγκλημα· αυτή φαίνεται να είναι η νέα επικρατούσα οπτική, καθότι δεν χρειάζεται επιχειρηματολογία, εξού και δεν υπάρχει, διότι αρκεί η είδηση της πρόθεσης της σύλληψης όλων των χασισοποτών στον Πειραιά, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν ανάμεσα σε αυτούς είναι και οι δράστες του εγκλήματος. Σύμφωνα με την προβαλλόμενη λογική, όλοι οι χασισοπότες είναι οι πλέον ύποπτοι για τη διάπραξη του καταγεγραμμένου εγκλήματος. Η χασισοποσία είναι το μοναδικό κοινό χαρακτηριστικό των φερομένων ως υπόπτων για το έγκλημα ανθρώπων και η θεωρούμενη ως ισχυρή σύνδεσή της με τη διάπραξη εγκλημάτων είναι επαρκής για τη σύλληψη όλων των χασισοποτών (βλ. Πίνακα 7.3).

Πίνακας 7.3: Σκριπ, 15/9/1905, είδηση

«Ως και χθες εγγράφομενέν εκ των μέτρων, τα οποία έλαβεν η αστυνομία, εννοούσα να φέρη εις πέρας την άλλως τε σκοτεινοτάτην αυτήν υπόθεσιν ήτο και η σύλληψις όλων των εν Πειραιεί χασισοποτών, φρονούσα ότι δυνατόν μεταξύ αυτών να ήτο τις εκ των δραστών...»

7.3.2 Ο βίαιος χρήστης χασίς. Η συλλογική αναπαράσταση της χρήσης χασίς ως άμεσης απειλής για τη μάζα ενισχύεται μέσω της σύνδεσης της βίαιης συμπεριφοράς με τη χρήση χασίς. Ο χρήστης, χωρίς απαραίτητα να προβαίνει σε εγκληματικές ενέργειες, γίνεται απρόβλεπτος και η συμπεριφορά του εκρηκτική.

Με τα άγρια ένστικτα που εκδηλώνονται μετά τη χρήση χασίς, η συνέπεια οι χασισοπότες να ξεσπούν με μαχαίρια σε τραπέζια και τοίχους θεωρείται αναμενόμενη (βλ. Πίνακα 7.4).

Πίνακας 7.4: Σκριπ, 11/9/1902, δημοσιογραφική έρευνα

«...Δυο τρεις ήταν οι αγριώτεροι. Εξ αυτών η επίδρασις του χασίς είχε την εξέγερσιν των αγρίων ενστίκτων των. Είχαν βγάλη από την ζώνην τας μαχαίρας των και τας έτελλον υπέρ τας κεφαλάς των. Ένας ήρχισε να τρυπά το τραπέζι με την μάχαιρα, έπειτα τους τοίχους...»

7.3.3 Η επικινδυνότητα του χασίς. Οι συνέπειες της χασισοποσίας συσχετίζονται με κινδύνους τόσο για τη σωματική όσο και για την ψυχική υγεία των χρηστών και όχι μόνο. Η επιχειρούμενη σύνδεση με την απώλεια ελέγχου και τη συνεπακόλουθη εκδήλωση αντικοινωνικής συμπεριφοράς αυξάνει την κοινωνική ανησυχία για την επαπειλούμενη κοινωνική τάξη και ασφάλεια (Ανδριάκαινα, 2005:49).

Στην έρευνα για τους χασισοπότες εγκληματίες της Αθήνας, επισημαίνεται η αντικοινωνικότητά τους, όπως και ο νευρικός κλονισμός που υφίστανται τα κορίτσια που εργάζονται στις καλλιέργειες χασίς, καθώς επιδρά επάνω τους το χασίς την ώρα της εργασίας. Οι σκηνές που περιγράφονται προσομοιάζουν με συμπεριφορά χαλαρή

κι απελευθερωμένη από την κοινωνική καταπίεση της περιόδου, ιδιαίτερα προς το γυναικείο φύλο, που ωστόσο «μεταφράζεται» σε εκδήλωση παράνοιας προκληθείσης από την ακούσια χρήση χασίς (βλ. Πίνακα 7.5).

Πίνακας 7.5:Σκριπ, 13/9/1902, δημοσιογραφική έρευνα

*«Μεταξύ των χασισοποτών υπάρχουν μερικοί παράδοξοι τύποι. Ούτοι δεν επικοινωνούν με τους άλλους συναδέλφους των, σωστοί αγριάνθρωποι, προβαίνοντες εις τας λωποδυτικές των πράξεις μόνοι των, άνευ συνεργασίας άλλων.
... Το χασίς δεν έχει τα θύματά του μόνον μεταξύ των φαυλοβίων. Δυστυχώς υποφέρουν πολύ εξ αυτού και οι καλλιεργηταί του δηλητηρίου τούτου.
Μας διηγήθηκαν ότι εις την Πελοπόννησον τα κορίτσια του λαού τα καλλιεργούντα το χασίς υφίστανται κάποτε ζωηρούς κλονισμούς... Πολλάκις δε την εσπέραν ενώ επιστρέφουν εκ της εργασίας των είνε σχεδόν τρελλαί από ζωηρότητα και προβαίνουν εις διαφόρους σκηνάς προς τους διαβάτας που συναντούν.»*

Ο ναύτης που λιποθύμησε σε τραμ και μεταφέρθηκε σε νοσοκομείο διαπιστώθηκε ότι ήταν υπό την επήρεια χασίς και κρασιού. Ο χρήστης χασίς εμφανίζεται ως ευάλωτος μετά τη χρήση και επιρρεπής στην απώλεια αυτοελέγχου. Στην περίπτωση, μάλιστα, των στρατευμένων, η απώλεια αυτοελέγχου δυνητικά έχει αρνητικές συνέπειες για το κοινωνικό σύνολο (βλ. Πίνακα 7.6).

Πίνακας 7.6:Σκριπ, 12/12/1902, είδηση

«...Ως εξηκριβώθη δε ούτος ευρίσκετο εν μέθη εκ χασίς και οίνου και τούτου ένεκα δεν ηδύνατο και να ομιλήση...»

7.3.4 Το χασίς στις φυλακές. Το άθλιο περιβάλλον των φυλακών συνδέεται με τη χρήση χασίς, με αποτέλεσμα να εντείνεται η αστική απέχθεια απέναντι στη χρήση μέσα από τη δημιουργία αποκρουστικών εικόνων. Η εξαθλίωση του χρήστη αποτελεί ανατρεπτικό παράγοντα κοινωνικής αποσταθεροποίησης (Τσαλίκोगλου, 1987:45).

Η σύνδεση του χρήστη χασίς με τη βιαιότητα ενισχύεται, καθότι στη φυλακή είναι αυξημένη και θεωρείται αναμενόμενη. Η ανακοίνωση της αυστηροποίησης των μέτρων για την αποτροπή εισαγωγής χασίς στις φυλακές παρουσιάζεται ως φυσικό και αναπόφευκτο επακόλουθο και η προοπτική της λήψης περιοριστικών μέτρων τείνει να μετατραπεί σε κοινωνικό ζητούμενο.

Στην έκθεση του αντεισαγγελέα Πλημμελειοδικών για την κατάσταση στις φυλακές Παλαιού Στρατώνος, στις οποίες παρατηρούνται πολλά αιματηρά επεισόδια, αναφέρεται ότι αφυπνίζονται τα εγκληματικά ένστικτα και οι κρατούμενοι γίνονται βίαιοικατόπιν χρήσεως αλκοόλ και χασίς. Προτείνονται μέτρα επίβλεψης για την καταπολέμηση της παράνομης εισόδου χασίς κι αλκοόλ στις φυλακές (βλ. Πίνακα 7.7).

Πίνακας 7.7:Σκριπ, 22/7/1903, άρθρο

«Η έκθεσις αυτή του κ. Τ. είνε σοβαρωτάτη και υποδεικνύει λεπτομερέστατα μίαν προς μίαν όλας τας αφορμάς αίτινες ωθούν τους καταδίκους εις τας αιματηράς συγκρούσεις και αλληλοσφαγάς.
...Και εν πρώτοις ο κ. Τ. αναφέρει ότι αιτία των εκτρόπων σκηνών είνε η χρήσις των πνευματωδών ποτών και του χασίς, εξ ων μεθυσκόμενοι οι κρατούμενοι προβαίνουν εις ταραχάς και επιθέσεις κατ' αλλήλων, εξεγειρομένου του εν νηφαλιότητι ληθαργούντος εγκληματικού ενστίκτου...»
«Τα ληπτέα μέτρα. 1. Η έμφραξις των οπών... 2. Ο περιορισμός ... των επισκέψεων... 3. Ο διορισμός ...γυναικός... ης καθήκον να είνε η σωματική και επιμελημένη έρευνα...4. Αυστηροτάτη και πολλάκις της ημέρας επιθεώρησις των δωματίων των κρατουμένων...»

Στην είδηση για την αιματηρή συμπλοκή στις φυλακές Π. Στρατώνος, ως υπαίτιοι υποδεικνύονται οι κρατούμενοι μετά από μέθη με χασίς. Συνεπακόλουθα, ως αιτία της συμπλοκής θεωρείται το χασίς, λόγω της βίαιης συμπεριφοράς που προκαλεί (βλ. Πίνακα 7.8).

Πίνακας 7.8:Σκριπ, 14/3/1904, είδηση

«...Χθες την νύκτα εις τας φυλακάς του Παλ. Στράτωνος συνεπλάκησαν οι κατάδικοι Α. και Μ. κατόπιν μέθης εκ χασίς...»

Η χρήση χασίς συνδέεται με το περιβάλλον των φυλακών και την αθλιότητα που το χαρακτηρίζει. Σταδιακά, η εικόνα του χρήστη ταυτίζεται με αυτήν την αθλιότητα, καθώς κατασκευάζεται η απεχθής εικόνα του εξαθλιωμένου χρήστη κρατούμενου σε κάποιες φυλακές, ο οποίος είναι κατά πάσα πιθανότητα και εγκληματίας.

Στο άρθρο η χρήση χασίς συνδέεται με το περιβάλλον των φυλακών, ήτοι με τις άσχημες συνθήκες που επικρατούν σε αυτές. Η λήψη μέτρων για τον περιορισμό της κατανάλωσης και της υπερπαραγωγής χασίς παρουσιάζεται ως λύση για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στις φυλακές (βλ. Πίνακα 7.9).

Πίνακας 7.9:Σκριπ, 7/7/1904, άρθρο

«Επίσης συνδέεται προς το δεύτερον τούτο πρόβλημα η περιστολή της εισαγωγής και καταναλώσεως πνευματωδών ποτών και το έτι μάλλον δυσεπίλυτον πρόβλημα πώς να μη κυκλοφορούν εν ταις φυλακαίς περισσότεραι τράπουλαι από τα κομψά τομύδια των Ευαγγελίων της εν Χριστώ αδελφότητος. Έτερα προβλήματα συναφή είνε ο περιορισμός της εν ταις φυλακαίς καταναλώσεως της υπερπαραγωγής του χασίς και της ελευθέρως εμπορίας παντός είδους αγχεμάχων όπλων, εκ δε των τηλεμάχων των περιστροφών.»

7.3.5 Ο περιθωριακός χρήστης χασίς. Η προβαλλόμενη εικόνα του χρήστη χασίς συνδέεται με το περιθώριο. Η συμπεριφορά αλλά και η εμφάνιση των χρηστών παραπέμπουν σε αρνητικά φορτισμένες κοινωνικές συμπεριφορές και εξωτερική εμφάνιση στιγματισμένων κοινωνικών κατηγοριών. Σταδιακά, οι χρήστες γίνονται κοινωνικά αναγνωρίσιμοι άμα τη εμφανίσει και μια ολοκληρωμένη εικόνα τους καθιερώνεται στη συλλογική συνείδηση. Η αντιπαραγωγικότητα, τα τατουάζ στο σώμα και ο παλικάρισμός είναι τα βασικά στοιχεία που συνθέτουν τη νέα στιγματισμένη κοινωνική κατηγορία.

Στην έρευνα της εφημερίδας για τα χασισοποτεία και τους χασισοπότες οι χρήστες χαρακτηρίζονται ως κακούργοι και η σκηνή ως απαίσια. Ο χρήστης χασίς (θαμώνας χασισοποτείου) είναι μνημένος, σκοτεινός, μυστικοπαθής με εμφάνιση συγκεκριμένη και περιθωριακή (βλ. Πίνακα 7.10).

Πίνακας 7.10:Σκριπ, 11/9/1902, δημοσιογραφική έρευνα

«...Ο απαίσιος χασισοπότης λωποδύτης... Μόλις εφωτίζοντο ως σκιαίτα άτομα τα οποία ευρίσκοντο εντός του καταγωγίου. Άναψα ένα σιγάρο και ειςτην σύντομον αναλαμπήν του σπύρτου, διείδα μορφάς στυγνάς, βλέμματα χαύνα και άγρια, μαλλιά λαδωμένα και τούφας αφελειών...»

Στην έρευνα για τους χασισοπότες εγκληματίες της Αθήνας, αυτοί περιγράφονται ως φυγόπονοι και τεμπέληδες. Ο τύπος του χασισοπότη αρέσκεται να κάνει χρήση απομονωμένος, ενώ είναι γενικά αντικοινωνικός και αγριάνθρωπος. Δεν δείχνει πρόθεση κοινωνικής επανένταξης κι αυτό τον καθιστά ανατρεπτικό στοιχείο (βλ. Πίνακα 7.11).

Πίνακας 7.11: Σκριπ, 13/9/1902, δημοσιογραφική έρευνα

«...οι χασισοπόται κατάστικτοι ...ιδιαίτερον χαρακτηριστικόν όλων των χασισοποτών είναι τα στίγματα, τα οποία φέρουν επί των σωμάτων των. Δεν υπάρχει χασισοπότης, ο οποίος να μην έχει κεντήση επί του στήθους του, επί του βραχίονός του, επί της πλάτης του και έν όνομα και έν σύμβολον και μίαν εικόνα. Τα στίγματα αυτά δείγματα του παλληκαρισμού των χρησιμεύουν ευτυχώς δια την αστυνομίαν ως τα ασφαλέστερα χαρακτηριστικά των... Μεταξύ των χασισοποτών υπάρχουν μερικοί λίαν παράδοξοι τύποι. Ούτοι δεν επικοινωνούν διόλου με τους άλλους... σωστοί αγριάνθρωποι, προβαίνοντες εις τας λωποδυτικές των πράξεις μόνοι των, άνευ συνεργασίας άλλων... Αυτοί είναι που ανθίστανται αγριότερον κατά των αστυνομικών οργάνων βγάζοντες μαχαίρι μόλις πλησιάση αστυφύλαξ.»

7.3.6 Η παρέμβαση στη νομοθεσία. Ο διαμεσολαβητικός ρόλος του Τύπου διαφαίνεται από τον τρόπο με τον οποίο σηματοδοτεί, ερμηνεύει και χαρτογραφεί την κοινωνία μέσω της καθημερινής αναπαράστασης της πραγματικότητας. Ωστόσο, όταν το κλίμα αποδοχής είναι ήδη ευνοϊκό, οι δευτερεύουσες ερμηνείες των αντίστοιχων πρωταρχικών της νομοθετικής εξουσίας είναι άμεσες και απροκάλυπτες. Η διατύπωση υποστηρικτικής άποψης προς επίρρωση της νομοθεσίας συνδέεται με επιλογή ειδήσεων που εμπεριέχουν ηθικές αξιολογήσεις, συμβάλλοντας έτσι στη διατήρηση και αναπαραγωγή της ηθικής, δηλαδή τη διάκριση ανάμεσα στην καλή και την κακή συμπεριφορά, για την οποία αρμόδιο είναι το δικαιοκκό σύστημα (Λαμπροπούλου, 1988). Αυτό που θεωρείται επιβεβλημένο εκ των όρων της ελληνοαιγυπτιακής σύμβασης συνδέεται με το θεωρούμενο ως ωφέλιμο και ενταγμένο στην υποστηρικτική γραμμή της επικείμενης νομοθεσίας για το χασίς, που θα δικαιολογούσε την τακτική πολιτικών μεθοδεύσεων, προκειμένου να ωφεληθεί τα μέγιστα η εγχώρια εξαρτώμενη καπιταλιστική οικονομία, χωρίς ταυτόχρονα να εκτεθεί η χώρα για την απώλεια της εθνικής κυριαρχίας της.

Στην έρευνα για τους χασισοπότες εγκληματίες της Αθήνας, η χρήση χασίς παρουσιάζεται ως πολύ σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα, του οποίου η επίλυση

εξαρτάται από την αυστηρότητα της νομοθεσίας, ως προς την ποινική δίωξη της χρήσης και του χρήστη. Επισημαίνεται ότι, παρότι η αστυνομία παρεμβαίνει και κλείνει τα χασισοποτεία, αυτά ξανανοίγουν και ότι Πταισματοδικείο έχει καταλήξει να τους επιβάλει πρόστιμα, τα οποία δεν μπορούν να πληρώσουν, κι έτσι καταλήγουν στη φυλακή, όπου και παραμένουν, όσο είναι δυνατό, προκειμένου να ησυχάζει η πόλη. Εφόσον η αστυνομία αδυνατεί να συνετίσει τους χασισοπότες, προτείνεται να παρεμβαίνει ο κλήρος και μιλώντας τους στις φυλακές να στρέψει αυτά τα απαίσια, όπως χαρακτηρίζονται, όντα προς την εργασία. Τονίζεται δεότι, όπως έχει αποδειχθεί, όταν κάποιος χασισοπότης εργαστεί, αρχίζει να αποφεύγει τις συναναστροφές με χασισοπότες.

Ασκείται κριτική απέναντι στην ισχύουσα νομοθεσία, που θεωρείται επιεικής και αναποτελεσματική και εμμέσως επικρίνεται η μη ποινική αντιμετώπιση του εμπορίου χασίς (βλ. Πίνακα 7.12).

Πίνακας 7.12:Σκριπ, 13/9/1902, δημοσιογραφική έρευνα

«...Το Πταισματοδικεῖον τους καταδικάζει συνήθως εις φυλάκισιν. Η φυλάκισις αὐτὴ δεν εἶνε δυνατόν παρά να εἶνε ολιγοήμερος, δια τοῦτο μεόλην την επέμβασιν του νόμου οἱ χασισοπῶται δεν εἶνε δυνατόν να φυλακίζωνται ἐπὶ μακρόν χρόνον. Κρατοῦνται ἓνα μήνα, δύο το πολύ και ἐπειτα πάλιν εἰνεελεύθεροι ὅπως συνεχίσουν τας πράξεις των. Δια τοῦτο εὔρον, ὅτι το καλλίτερον εἶνε ὅπως το Πταισματοδικεῖον ἀντὶ να τους καταδικάζῃ εις φυλάκισιν να τους τιμωρή δια προστίμων. Καθὼς δεν εἶνε ἀδύνατον να πληρώνουν τα πρόστιμα, στέλλονται εις τας φυλακάς. Εἰς τας δια χρέη φυλακάς καταντά να ἔχουν οὕτω διαρκές ἀσύλον οἱ φαυλόβιοι χασισοπῶται. Τους κρατοῦν ἐκεῖ ὅσον τους εἶνε δυνατόν να τους κρατήσουν και οὕτως εὐρίσκει την ησυχίαν τῆς η αστυνομία και η πόλις.

Το μέτρον τῆς εξορίας

Ἀλλ' ἐννοεῖται μόλις ἐξέλθουν των φυλακῶν δεν θα βραδύνουν να δώσουν ἀφορμὴν εις την αστυνομίαν ὅπως τους συλλάβῃ πάλιν. Συμβαίνει να υπάρχουν πολλοὶ λωποδύται χασισοπῶται, οἱ οποίοι να καταδικάζωνται τρις και τετράκις το ἔτος παρά του Πταισματοδικεῖου. Δια να ἀποφεύγῃ λοιπὸν ὅλας τας διαδικασίας ταύτας η Αστυνομία εὔρε το μέτρον τῆς εξορίας. Συναθροίζει αρκετοὺς φαυλοβίους και μίαν ωραίαν πρωίαν τους ἀποστέλλει εις τας Καλάμας, εις την Ἀρναν, εις την Θεσσαλίαν...

Η τιμωρία τῆς εξορίας εἶνε οδυνηρά δια τους χασισοπῶτας. Εἶνε υποχρεωμένοι να μεταβοῦν πεζοὶ ἀπὸ τας Ἀθήνας εις τας Καλάμας ἢ εις την Θεσσαλίαν. Οὕτως οδοιποροῦν ἓνα μήνα υφιστάμενοι τα πάνδεινα. Μόλις φθάσουν ἐκεῖ τίθενται ὑπὸ αστυνομικὴν ἐπαγρύπνησιν. Ἀλλὰ συνήθως κατορθώνουν και δραπετεύουν και ἐπανακάμπτουν εις την πρωτεύουσαν. Ἀλλ' ἔως ὅτου ἐπανακάμψουν παρέρχεται ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα κατὰ το οποίον ησυχάζει η Αστυνομία ἀπὸ τα κοινωνικά ταῦτα τάραχα. Ἐπειτα πάλιν ἀρχίζει η αὐτὴ και ἀτελείωτος κωμωδία.

Δυστυχῶς ο νόμος δεν προβλέπει πρὸς αυστηροτέραν τιμωρίαν των ὄντων αὐτῶν, η δε δικαιοσύνη δεν ἡμπορεῖ να θέσῃ χεῖρα ἐπ' αὐτῶν παρά μόνον ὅταν ταῦτα προβοῦν εις την διάπραξιν φόνου ἢ ἄλλης σοβαρᾶς ἐγκληματικῆς πράξεως...

Ο κ. Γενήσαρλης ἠδύνατο να καταφύγῃ εις την θρησκείαν, διότι αὐτὴ πλέον δια την αστυνομίαν μένει να εἶνε το μόνον πλέον μέτρον κατὰ των χασισοπῶτων...

Το χασίς

Ὡς γνωστὸν το ἐμπόριον του χασίς δεν εἶνε ἀπηγορευμένον. Η καλλιέργειά του εἶνε ἐλευθέρα, ἐξ αὐτῆς δε ἀποζοῦν ολόκληροι πληθυσμοὶ εις την Μαντινείαν και το Ἄργος. Το χασίς ἐξάγεται και ἐξοδεύεται εις το ἐξωτερικόν ὅπου η φορολογία του εἶνε μεγάλη. Συνήθως την ἐξαγωγήν του διενεργοῦν και πολλοὶ συστηματικοὶ λαθρέμποροι κερδίζοντας μεγάλα ποσὰ ἐκ του λαθρεμπορίου τούτου.

Το χασίς δεν ἔχει τα θύματά του μόνον μεταξύ των φαυλοβίων. Δυστυχῶς υποφέρουν πολὺ ἐξ αὐτοῦ και οἱ καλλιεργηταὶ του δηλητηρίου τούτου.

Μας διηγῆθησαν ὅτι εις την Πελοπόννησον τα κορίτσια του λαοῦ τα καλλιεργοῦντα τοχασίς υφίστανται κάποτε ζωηρούς κλονισμούς...»

Στην εἴδηση για την κατάσχεση ελληνικού ατμόπλοιου στην Αίγυπτο, επειδὴ μετέφερε χασίς, αναφέρεται ὅτι ο κυβερνήτης ἀρνεῖται την κατηγορία και η ελληνικὴ κυβέρνησις προέβη σε διαμαρτυρία για ἄρση τῆς παρακράτησης του πλοίου. Η

αυστηρή χωρίς σχολιασμούς μεταφορά των γεγονότων και ιδιαίτερα της υπερασπιστικής στάσης της κυβέρνησης απέναντι στο κατασχεθέν ατιμόπλοιο στην Αίγυπτο για λαθραίο χασίς, σε αντίθεση με την αντίστοιχη έντονα καταδικαστική στάση απέναντι στη χρήση και τους χρήστες χασίς στην Ελλάδα, καταδεικνύει την ασυνέχεια στη σχετική με το ζήτημα των ναρκωτικών γραμμή της εφημερίδας, αλλά και τηνασυνέπεια στην ηθική πλαισίωση του θέματος, γεγονός που παραπέμπει σε επιλεκτική και κατά το δοκούν τοποθέτηση, εφόσον στην προκειμένη περίπτωση εμπλέκονται ισχυρά εμπορικά συμφέροντα (βλ. Πίνακα 7.13).

Πίνακας 7.13:Σκριπ, 4/8/1903, είδηση

«Ο έλλην Πρόξενος βεβαιωθείς εκ της ενόρκου αξιολογήσεως του κυβερνήτου αυτού και του πληρώματός του ότι ουδέποτε εφόρτωσε χασίς το ειρημένονσκάφος, προέβη εις παραστάσεις παρά τη Αιγυπτιακή Κυβερνήσει, αλλ' ουδέν επέτυχε διότι η Κυβέρνησις ισχυρίζετο ότι, κατά τας πληροφορίας των αρχών, το πλήρωμα του σκάφους απεβίβασεν εις τινάακτὴν το λαθραῖον φορτίον του, οὕτω δε κατέπλευσεν εις τον λιμένα Αλεξανδρείας άνευ χασίς.

Εν σχέσει με ταύτα η Κυβέρνησις διέταξε τηλεγραφικῶς τον Πρόξενον Αλεξανδρείας να προβή εις εντόνους παραστάσεις παρά τη Αιγυπτιακή Κυβερνήσει και ζητήση την άρσιν της κατασσεως [=κατασχέσεως].»

Μέσω μιας κατ' επίφαση επιστημονικότητας εκ των της δημοσιοποίησης αναχρονιστικών συμπερασμάτων ιατρικού συνεδρίου πραγματοποιημένου προ δεκαπενταετίας, επιχειρείται η επιστημονική υποστήριξη της ισχυροποίησης των απαγορευτικών μέτρων για το χασίς.

Την ανάγκη για την απαγόρευση της χρήσης χασίς στις φυλακές και τα καφεενεία αλλά και της εμπορίας του γνωματεύει το ιατρικό συνέδριο του 1890 που μνημονεύεται. Εκφράζονται φόβοι ότι, εάν δεν απαγορευτεί η χρήση του, θα διαδοθεί περισσότερο στην ελληνική κοινωνία (βλ. Πίνακα 7.14).

Πίνακας 7.14:Σκριπ, 12/4/1904, άρθρο

«...Τούτων ούτως εχόντων και τοιαύτης ούσης της εκ χρήσεως του χασίς βλάβης της κοινωνίας, εννοείται οίκοθεν ότι το Ιατροσυνέδριον είνε της γνώμης ου μόνον να απαγορευθή αμέσως και αυστηρώς η χρήσις αυτού εν ταις φυλακαίς και τοισκαφενείοις και εν ανάγκη να κλεισθώσι τα εκ των τελευταίων τούτων χορηγούντα το χασίς εις τους θαμώνας, αλλά και να απαγορευθή νομοθετικώς η χάριν εμπορίας και όχι επί σκοπώ θεραπευτικώ εισαγωγή εις την ημετέραν χώραν της ινδικής καννάβεως και των εξ αυτής σκευασμάτων και η καλλιέργεια αυτής εν Ελλάδι.

Το Ιατροσυνέδριον φοβείται σπουδαίως, ότι η του χασίς χρήσις εάν δεν παρεμποδισθή, παρεισδύουσα λάθρα και βαθμηδόν και διαδιδόμενη ολονέν εις ευρύτερονκύκλον ου μόνον παράταις κοινωνικοίς περιτρίμμασι της Ελληνικής κοινωνίας, αλλά και παρ'αυτώ τω λαώ έξειμετ' ου πολύ τα ολέθρια εκείνα αποτελέσματα, ων συνοπτικήν αλλά πιστήν εικόνα εδώκαμεν ανωτέρω, και άτινα παρετηρήθησαν εν ταις θερμαίς χώραις και κατέστησαν δυστυχείς μυριάδας ανθρώπων.....»

Εκφράζεται άποψη υπέρ της λήψης μέτρων για τον περιορισμό της κατανάλωσης και της υπερπαραγωγής χασίς, ως λύση για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στις φυλακές (βλ. Πίνακα 7.15).

Πίνακας 7.15:Σκριπ, 7/7/1904, άρθρο

«Έτερα προβλήματα συναφή είνε ο περιορισμός της εν ταις φυλακαίς καταναλώσεως της υπερπαραγωγής του χασίς και της ελευθέρας εμπορίας παντός είδους αγχεμάχων όπλων, εκ δε των τηλεμάχων των περιστρόφων.»

7.3.7 Η υποστήριξη στην υπογραφή της εμπορικής σύμβαση Ελλάδας – Αιγύπτου.

Επιτακτική θεωρείται η ανάγκη της απαγόρευσης της καλλιέργειας και του εμπορίου, λόγω των εμπορικών συμφερόντων της Ελλάδας, που πλήττονται από την αναστολή της υπογραφής της εμπορικής σύμβασης με την Αίγυπτο, και μάλιστα επισημαίνεται ότι η λήψη των απαγορευτικών μέτρων θα πρέπει να γίνει γρήγορα και με απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης, προλαβαίνοντας την παρέμβαση της αγγλικής κυβέρνησης για το θέμα, ώστε να μη θιχτούν ζητήματα εθνικής κυριαρχίας.

Στο άρθρο για το χασίς, που συμπεριλαμβάνει δημοσίευμα του «Νέον Άστρ»¹⁰³ και παραλήφθηκε από την Πρόνοια του Πειραιά, επισημαίνονται τα συμπεράσματα μελέτης δικηγόρου σχετικά με προτάσεις απαγόρευσης της εμπορίας και καλλιέργειας χασίς, το οποίο χαρακτηρίζεται ως νεοκτόνο λόγω των καταστροφικών του συνεπειών.

Ο δικηγόρος υπέδειξε στην κυβέρνηση να λάβει τα απαγορευτικά μέτρα, πριν της το συστήσει η αγγλική κυβέρνηση μέσω του πρεσβευτή της στην Αθήνα, καθώς στην Αίγυπτο, όπου υπάρχουν πολλοί Άγγλοι πολίτες, γίνεται λαθρεμπόριο χασίς από Έλληνες. Τελικά, ο Άγγλος πρέσβης, λαμβάνοντας υπόψη και τη μελέτη του δικηγόρου, έσπευσε να πληροφορήσει την ελληνική κυβέρνηση ότι προϋπόθεση για την υπογραφή εμπορικής σύμβασης ανάμεσα στην Ελλάδα και την Αίγυπτο θα είναι και τα απαγορευτικά μέτρα για το χασίς.

Όπως επισημαίνει, οποιαδήποτε υλική ζημιά προκύψει εκ της συμβάσεως, εκτιμάται ως πολύ μικρότερη από τα ηθικά οφέλη. Άλλωστε, μπορούν να καλλιεργηθούν άλλα προϊόντα, εξίσου κερδοφόρα, που δεν θα είναι καταστροφικά. Η τοποθέτηση για τις καταστροφικές συνέπειες του χασίς στους νέους καθώς και για την ανήθικη διάσταση της χρήσης έχει επιστημονικό περίβλημα (βλ. Πίνακα 7.16).

Πίνακας 7.16:20/8/1904, άρθρο

Το χασίς

Υπό τον ανωτέρω τίτλον εδημοσιεύθη προ τινών ημερών εις το «Νέον Άστυ» βαθείας μελέτης πραγματεία υπό του ενταύα δικηγόρου κ. Π.Κ., δι' ης ούτος, αναμετρών επιστημονικώς και κοινωνιολογικώς τα εκ της χρήσεως τουνεοκτόνου τούτου προϊόντος αποτελέσματα, συνίστα όπως ληφθώσι μέτρα απαγορευτικά της εμπορίας και της καλλιέργειας έτι τούτου εν Ελλάδι, συμπεραίνων μεγαλειότεραν την εντεύθεν ηθικήν ωφέλειαν της φαινομενικής υλικής ζημίας.

Επί πλέον ο κ. Κ. υπεδείκνυν ότι πρέπει να σπεύσει προς τούτο η Κυβέρνησις, πριν ο εν Αθήναις Άγγλος πρεσβευτής εν τη μερίμνη της Κυβερνήσεώς του περί των εν Αιγύπτω υπηκόων της Αγγλίας ένθα κυρίως γίνεται εισαγωγή του χασίς εξ Ελλάδος, επιζητήσει την λήσιν τοιούτων μέτρων, ότε ταύτα και εκτελούμενα θα φανώσι ουχί ως αυθόρμητα, αλλ' ως εξ επιβολής άλλοθεν.

...Ό,τι όμως επωφελούμενη της υποδείξεως δεν έσπεισε να πράξει η ελληνική Κυβέρνησις, το πράττει η αγγλική τη συστάσει του εν Αθήναις πρεσβευτού της...»

Επισημαίνεται ο κίνδυνος μη ανανέωσης της εμπορικής σύμβασης ανάμεσα στην Ελλάδα και την Αίγυπτο, καθώς πρόκειται για εξαιρετικά συμφέρουσα για τη χώρα συμφωνία, διότι ευνοεί την καπνοπαραγωγή και την εξαγωγή του καπνού στην Αίγυπτο. Δηλώνεται η υποστήριξη στην απόφαση απαγόρευσης της καλλιέργειας χασίς, αν είναι να προστατευτεί ο καπνός, η Αίγυπτος, προκειμένου να ανανεώσει τη σύμβαση, ζητά από την Ελλάδα ως απαράβατο όρο την εγγύηση ότι δεν πρόκειται να εισαχθεί στο μέλλον παρανόμως στην Αίγυπτο από την Ελλάδα χασίς, όρος που ουσιαστικά ισοδυναμεί με την απαγόρευση της καλλιέργειας χασίς στην Ελλάδα. Αναγνωρίζεται ότι κάτι τέτοιο θα ήταν επιζήμιο για τους καλλιεργητές, κυρίως στη Μαντίνεια, όπου ζουν από αυτό, αλλά μπροστά στο συνολικό οικονομικό όφελος

της χώρας θεωρείται επιβεβλημένο. Άλλωστε, η Μαντίνεια θεωρείται περιοχή στην οποία μπορούν να γίνουν άλλες εξίσου προσοδοφόρες καλλιέργειες (βλ. Πίνακα 7.17).

Πίνακας 7.17: Σκριπ, 20/8/1904, άρθρο

«Η Σύμβασις Ελλάδος και Αιγύπτου

Είνε πρόδηλον ότι βάσιν πάσης νέας διαπραγματεύσεως προς ανανέωσιν της εμπορικής συμβάσεως θέτει η Αιγυπτιακή Κυβέρνησις την ψήφισιν εν Ελλάδι νομοθετικών μέτρων, άτινα να καθιστώσιν απολύτως αδύνατον την εξαγωγήν του χασίς, εκ των ελληνικών παραλίων, ... ειπείν μέτρων εμμέσως απαγορευτικών της καλλιεργείας.

Τι είνε δυνατόν να γείνη εις των αξιώσεων τούτων δεν δυνάμεθα να προδικάσωμεν εκ των προτέρων.

Βεβαίως τοιαύτα μέτρα θα παραβλάψωσι τον γεωργικόν πληθυσμόν μέρους της επαρχίας Μαντινείας και ελάχιστα του Αργολικού πεδίου. Αλλά εάν ο όρος ούτος καταστή αναπόδραστος δύσκολονείνε να θυσιασθή το μέλλον το τόσον ευρύ της καπνοπαραγωγής, αποτελούσης και σήμερον το δεύτερον μετά την σταφίδα εξαγωγικόν προϊόν της Ελλάδος καλλιεργούμενον εις πλείστας αυτής επαρχίας χάριν της σωτηρίας του χασίς.

...Αλλ' εάν ήθελε χρειασθή να τεθή το δίλημμα μεταξύ της καταστροφής της καπνοπαραγωγής, διότι καταστροφήν αυτής αποτελεί ο εξ Αιγύπτου αποκλεισμός των ημετέρων καπνών και της καταστροφής της καλλιεργείας του χασίς βεβαίως θα υποκύψωμεν εις την ανάγκην της θυσίας του δευτέρου.»

Χωρίς σχολιασμούς δημοσιεύεται το ψήφισμα των κατοίκων της πόλης του Αστακού προς την κυβέρνηση, προκειμένου να υποστηρίξουν τα συμφέροντα των καπνοπαραγωγών της περιοχής τους, καθότι η εμπορική σύμβαση ανάμεσα στην Ελλάδα και την Αίγυπτο, την οποία η Ελλάδα σκέφτεται να αποδεχθεί, προκειμένου να προστατεύσει τους καλλιεργητές χασίς, θα επιβάλει υψηλή δασμολόγηση του καπνού, που θα επιφέρει δυσάρεστες συνέπειες στο εμπόριό του, εάν η Ελλάδα δεν αποδεχθεί τη φορολόγηση των καλλιεργειών χασίς. Από το επιλεγμένο για δημοσίευση ψήφισμα συνάγεται ότι το χασίς είναι ένα προϊόν του οποίου η εμπορική προστασία θα προκαλέσει δυσάρεστες συνέπειες στην εμπορικότητα του σημαντικού για την οικονομία της Ελλάδας καπνού και, επομένως, δυσαρέσκεια στην οικονομικά σημαντική ομάδα των καπνοπαραγωγών (βλ. Πίνακα 7.18).

Πίνακας 7.18:Σκριπ, 24/10/1905

«Η Εμπορική Σύμβασις Ελλάδος – Αιγύπτου

Η καλλιέργεια του χασίς. - Η φορολογία του καπνού.-Ψήφισμα του λαού του Αστακού προς την Κυβέρνησιν.

...Ο λαός της πόλεως Αστακού επί τω ακούσματι, ότι η Κυβέρνησις σκέπτεται χάριν της καλλιεργίας του χασίς, εις δύο επαρχίας του Κράτους ν'αποδεχθή, προκειμένου ν'ανανεωθή η μετά της Αιγύπτου εμπορική σύμβασις, τον δασμόν80 λεπτών κατ'οκάν επί του εισαγομένου καπνού εν Αιγύπτω, συνελθόν εν πανδήμωσυλλαλητηρίω εν τη πλατεία της αγοράς ομοφώνως εψηφίσαντο μετά την αγόρευσιν του δικηγόρου κ.Ρ. τα εξής:

«Ο λαός της πόλεως Αστακού παρακαλεί την Σεβ.Κυβέρνησιν ίνα πατρικώς μεριμνήση όχι μόνον προς απόκρουσιν με πάσανθυσίαν του υπό της Αιγυπτιακής Κυβερνήσεως προτεινομένου δασμού, όστις μέλλει ν'αποκλείση εκ της αγοράς της Αιγύπτου τα ελληνικά καπνά, ως μη δυνάμενα να συναγωνισθώσιν προς τα εκείσε εισαγόμενα καπνά άλλων Κρατών όντα κατά πολύ ανώτερα κατά ποιότητα...»

7.4 Συζήτηση

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία του Τύπου της εποχής, για τη χρονική περίοδο από το 1902 έως το 1906, ενόψει και της νέας νομοθεσίας με την οποία επιβάλλεται φορολόγηση των καλλιεργειών χασίς, προκύπτει ότι ο Τύπος λειτούργησε υποστηρικτικά της διαδικασίας εκμαίευσης της κοινωνικής συναίνεσης, ως προς τον επικείμενο εμπορικό εξοβελισμό ενός γεωργικού προϊόντος που μέχρι τότε είχε ενεργό συμμετοχή στην ελληνική οικονομία και από το οποίο εξαρτιόταν οικονομικά ένα κομμάτι παραγωγών στη χώρα. Ως δευτερεύων ερμηνευτής της νομοθεσίας, λειτούργησε ενισχυτικά του εκφραζόμενου από την πολιτική ηγεσία ηθικού επιχειρήματος περί παροχής υποστηρικτικής προστασίας στον αιγυπτιακό λαό, καθώς και του επιχειρήματος περί κοινωνικού κινδύνου από τη χρήση, προβάλλοντας ατεκμηρίωτα το χασίς ως ουσία που συνδέεται με απρόβλεπτη, ανεξέλεγκτη, βίαιη κι ενίοτε εγκληματική συμπεριφορά, μέσω αυθαίρετων συνδέσεων, γλαφυρών περιγραφών και υπερβολών. Επιπρόσθετα, ο χρήσης χασίς πλαισιώνεται σε συνθήκες αθλιότητας και κοινωνικής παρακμής (Dearing, 2005),¹⁰⁴ που συμβάλλουν στη θεώρησή του ως ανατρεπτικού στοιχείου και στη συνεπακόλουθη διέγερση συναισθημάτων απέχθειας για εκείνον εκ μέρους των αστικών τάξεων, που επιδιώκουν κοινωνική σταθερότητα και εξασφάλιση της κοινωνικής τους θέσης. Τέλος, με τη δημιουργία εντυπώσεων για τη φυγοπονία των χρηστών χασίς, ο Τύπος συνέβαλε στην τροφοδότηση του στερεοτύπου του περιθωριακού χασισοπότη, η ύπαρξη του οποίου αποτελεί φύρα και όνειδος για την κοινωνία. Ο χασισοπότης αρχίζει να γίνεται ένας αναγνωρίσιμος τύπος της ελληνικής πραγματικότητας, με συγκεκριμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά ακόμα και μορφολογικά (Lombroso, 1975)- επικίνδυνος, αποκρουστικός, αντιπαραγωγικός και τελικά ανεπιθύμητος. Η κοινωνική άμυνα έχει ενεργοποιηθεί και, επομένως, η αποδοχή της επερχόμενης φορολόγησης του χασίς διευκολύνεται, καθώς υποστηρίζεται ανοιχτά στα σχετικά δημοσιεύματα.

Κεφάλαιο 8^ο

Η φορολόγηση του χασίς

Το 1906, η ελληνική κυβέρνηση προχώρησε σε νομοθέτηση της φορολόγησης του χασίς, συμβιβαζόμενη με τις έξωθεν απαιτήσεις, για την προστασία των επιβεβλημένων συμφερόντων της Αγγλίας και του προτεκτοράτου της, της Αιγύπτου, σε βάρος των οικονομικά ασθενέστερων εμπλεκόμενων κοινωνικοοικονομικών ομάδων της ελληνικής κοινωνίας. Λόγω των οφειλών της και της οικονομικής κρίσης που αντιμετώπιζε,¹⁰⁵ η ελληνική πλευρά, υπό συντηρητική την περίοδο αυτή διακυβέρνηση¹⁰⁶, θεώρησε επιβεβλημένη την οικονομική συμφωνία με την Αίγυπτο, για την προστασία του επικερδούς για τη χώρα εμπορίου του καπνού, που τέθηκε σε προτεραιότητα (Tsiganou, 2003), αντικατοπτρίζοντας τη συμμαχία των κυρίαρχων οικονομικών δυνάμεων της χώρας, με στόχο τη βέλτιστη απόδοση του εξωτερικού εμπορίου, μέσω της ενίσχυσης των δομών εξάρτησης προς όφελος της εξυπηρέτησης των συμφερόντων των ισχυρών του παγκόσμιου καπιταλισμού (Αργύρης, 1992). Το ηθικό επιχείρημα για το χασίς και το ζήτημα της κοινωνικής επικινδυνότητάς του χρησιμοποιήθηκε και πάλι, προκειμένου στις 22/5/1906 να εξασφαλιστεί η αναγκαία επικύρωση της συμφωνίας από την Ελληνική Βουλή, χωρίς τις αντιδράσεις που θα εγείρονταν, αν αποκαλύπτονταν οι πιέσεις από τη Βρετάνια και την Αίγυπτο από την πλευρά των βουλευτών που εκπροσωπούσαν περιοχές με καλλιέργειες χασίς. Η επιβολή του φόρου στην καλλιέργεια χασίς υποστηρίχθηκε στη Βουλή από την κυβέρνηση, με το επιχείρημα ότι το χασίς ήταν ζημιογόνο για την ελληνική κοινωνία και την ταυτόχρονη άρνηση ότι συνδέεται με την ελληνο-αιγυπτιακή σύμβαση (Tsiganou, 2003). Παράλληλα, δόθηκε έμφαση στην ωφελιμότητα των όρων της σύμβασης για το ελληνικό εμπόριο στην Αίγυπτο, και ειδικότερα για το εμπόριο καπνού, ενώ οι παραχωρήσεις που έγιναν από την ελληνική πλευρά αναφέρθηκαν με διακριτικό τρόπο.¹⁰⁷ Η ελληνική κυβέρνηση επιχειρηματολόγησε στη βάση της

οικονομικής αδυναμίας της χώρας, η οποία βρισκόταν εκτεθειμένη σε πιέσεις από τα αντιμαχόμενα συμφέροντα των χασισοπαραγωγών και καπνοπαραγωγών στην Ελλάδα, των χασισεμπόρων και καπνεμπόρων στην Αίγυπτο και των αιγυπτιακών απειλών στα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα της αστικής τάξης της ελληνικής διασποράς της Αιγύπτου. Υποστήριξε δε ότι δεδομένης της δυσκολίας είχε προσπαθήσει να πετύχει όσους περισσότερους στόχους μπορούσε.¹⁰⁸ Λαμβανομένης υπ' όψιν της αδύναμης θέσης της στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα, οι κυβερνητικές επιλογές προστασίας συγκεκριμένων εγχώριων συμφερόντων έναντι άλλων πραγματοποιήθηκαν με κριτήριο τη διατήρηση και χωρίς το ρίσκο της ανατροπής της θέσης της χώρας στο κατεστημένο οικονομικοπολιτικό σύστημα.

Παρόλα αυτά, δεν έλειψαν οι αντιδράσεις από τους βουλευτές, λόγω της πίεσης που δέχτηκαν από τους ψηφοφόρους τους που άνηκαν στις πληθυσμιακές ομάδες, για τα συμφέροντα των οποίων η σύμβαση ήταν δυσμενής.¹⁰⁹ Συγκεκριμένα, ο δυσανεκτός πληθυσμός των περιοχών που καλλιεργούσαν χασίς στην Πελοπόννησο καθώς και οι έμποροι χασίς ήταν αντίθετοι με τη σύμβαση (Tsiganou, 2003). Οι απαιτήσεις από τις διάφορες, εγχώριες και μη, ομάδες συμφερόντων επηρέασαν τη διαδικασία και τις διαπραγματεύσεις,¹¹⁰ αλλά εξ αρχής ήταν σαφές ότι προτεραιότητα ήταν η διασφάλιση των προνομίων των πολιτών των συμφερόντων της αστικής τάξης της διασποράς και του εμπορίου καπνού (Tsiganou, 2003). Τα οικονομικά συμφέροντα των καλλιεργητών χασίς δεν συνιστούσαν επαρκή συνθήκη ανατροπής της οικονομικής εξάρτησης της χώρας από την Αγγλία, τις απαιτήσεις της οποίας ουσιαστικά ικανοποιούσε η Ελλάδα, μέσω των συμβιβασμών που έκανε, ώστε να επιτευχθεί υπογραφή της εμπορικής συμφωνίας με την Αίγυπτο. Στην πραγματικότητα, το αποτέλεσμα της διμερούς αντιπαράθεσης Ελλάδας-Αιγύπτου

προσδιορίστηκε από τους στόχους και τις επιδιώξεις της Αγγλίας, η οποία ως ισχυρή οικονομική δύναμη, στο πλαίσιο του ευρύτερου οικονομικο-πολιτικού συστήματος του καπιταλισμού, επέβαλλε τα συμφέροντά της στις αδύναμες και εξαρτημένες από εκείνη χώρες. Το γεγονός αυτό δεν αποκλείει τη δυνατότητα διεκδίκησης οικονομικών στόχων από τις αδύναμες χώρες, στο επίπεδο και στον βαθμό όμως που τους παραχωρείται από τις ισχυρές καπιταλιστικές δυνάμεις (Φύλιας, 1996). Τελικά, ο νόμος υπογράφηκε¹¹¹ την τελευταία στιγμή, τροποποιημένος προς όφελος των περιοχών παραγωγών χασίς, ενώ η εφαρμογή του καθυστέρησε έναν χρόνο, προκειμένου να γίνει η προσαρμογή στα νέα δεδομένα (Tsiganou, 2003).¹¹²

Αναλυτικά, με την υπογραφή της ελληνοαιγυπτιακής σύμβασης στις 22/5/1906 και τον Ν.3123/1906 «Περί φορολογίας Ινδικής καννάβεως και περί τελωνιακών μέτρων κατά την εξαγωγήν αυτής εις την αλλοδαπήν»¹¹³

- Οι Αιγύπτιοι συμφωνούν να εξασφαλίσουν το ελληνικό εμπόριο καπνού στην Αίγυπτο, διατηρώντας τους δασμούς εισαγωγής καπνού από άλλες χώρες. Επίσης, πλέον απελευνούνται οι Έλληνες συλληφθέντες για εγκλήματα. Οι Αιγύπτιοι μπορούν να πραγματοποιούν έρευνες στα πλοία και τις οικίες των Ελλήνων που υποψιάζονταν για λαθρεμπόριο χασίς, με τους όρους, πρώτον, της γραπτής άδειας από τις τοπικές αρχές και, δεύτερον, της ενημέρωσης της ελληνικής πρεσβείας.¹¹⁴ (Tsiganou, 2003).
- Οι Έλληνες είναι υποχρεωμένοι να θεσπίσουν απαγορευτική νομοθεσία για την εξαγωγή χασίς στην Αίγυπτο, με την εγγύηση της καταβολής χρημάτων για την εξαγωγή χασίς σε άλλες χώρες, τα οποία επιστρέφονταν με το αποδεικτικό της παράδοσης του χασίς στη

χώρα εξαγωγής. Επίσης, είναι υποχρεωμένοι να επιβάλλουν φορολόγηση στις καλλιέργειες χασίς.

Σύμφωνα με τον Νόμο 3123/22-5-1906:

- Επιβάλλεται φορολογία στην καλλιέργεια της ινδικής κάνναβης.
- Απαγορεύεται η εξαγωγή της ινδικής κάνναβης στην Αίγυπτο και, ως εκ τούτου, επιβάλλεται η καταβολή χρηματικής εγγύησης στην εξαγωγή ινδικής κάνναβης.¹¹⁵
- Για πρώτη φορά στη νομοθεσία για τα ναρκωτικά, περιλαμβάνεται πρόβλεψη για την αμοιβή των πληροφοριοδοτών για ψεύτικες δηλώσεις καλλιεργειών (Tsiganou, 2003).

Η πολιτική επιλογή της κυβέρνησης για την υπογραφή της συνθήκης και, ως εκ τούτου, της εφαρμογής των όρων για τη φορολόγηση του χασίς στην Ελλάδα, παρουσιάστηκε στη Βουλή ως εν μέρει επιβεβλημένη από την ηθική υποχρέωση της χώρας απέναντι στο σοβαρό πρόβλημα που αντιμετώπιζε η Αίγυπτος, λόγω της εκτεταμένης χρήσης χασίς. Η επιχειρηματολογία διατυπώθηκε με όρους αρνητικών επιπτώσεων της χρήσης χασίς και σε επίπεδο ηθικής, συσχετιζόμενη με αξίες και πεποιθήσεις που παρουσιάστηκαν ως αυτονόητες και δεδομένες, ενώ είναι υποκειμενικές και συσχετιζόμενες με συμφέροντα (Λάζος, 2007; Μαγγανάς& Λάζος, 1997), όπως όλες οι αξίες. Επομένως, η διαδικασία επηρεασμού και ελέγχου των ιδεών των πολιτών, προκειμένου να επιτευχθεί η συλλογική αποδοχή του νομοσχεδίου, ξεκινά ήδη από τη συζήτηση στη Βουλή, στο πλαίσιο των δημοκρατικών διαδικασιών ψήφισης των νόμων, όπου διατυπώνονται πολιτικές ιδέες με αξιωματικό τρόπο, αποπολιτικοποιώντας έννοιες όπως η χρήση ναρκωτικών (Μοσχονάς, 1998: 140).

Η ανισότητα της διαπραγματευτικής δύναμης των χωρών στο πλαίσιο του διεθνούς καταμερισμού της εργασίας και εν προκειμένω με αντίπαλη διαπραγματευτική δύναμη τη βρετανική υπερδύναμη, που βρισκόταν πίσω από την Αίγυπτο στις διαπραγματεύσεις, κατέστησε αδιαφιλόνικη την αποδοχή των όρων της εμπορικής σύμβασης, καταδεικνύοντας την εξαρτημένη θέση της αστικής τάξης της Ελλάδας, βάσει της οποίας η ελληνική κυβέρνηση ακολουθεί, αντί να πρωτοστατεί, στις σχετικές εμπορικές διαπραγματεύσεις, με στόχο τη βέλτιστη απόδοση του εξωτερικού εμπορίου, υπό το πρίσμα της εξυπηρέτησης των

συμφερόντων των ισχυρών δυνάμεων του παγκόσμιου καπιταλισμού. Από την άλλη, η τροποποίηση της νομοθετικής ρύθμισης προς όφελος των χασισοκαλλιεργητών (Tsiganou, 2003: 109-110) αξιολογείται στην παρούσα εργασία ως ένδειξη τόσο της πρόθεσης αποτροπής κάθετων κοινωνικών συγκρούσεων, όσο και της μεθοδευμένης αξιοποίησης του ηθικού επιχειρήματος για τη συγκάλυψη των πολιτικών επιλογών που πραγματοποιήθηκαν. Το επιχείρημα οπισθοχωρεί μπροστά στην εγχώρια περιρρέουσα πολιτικοοικονομική συναλλαγή (Αργύρης, 1992).

Στο μεταξύ, ο Τύπος εξακολουθεί το έργο του ως δευτερεύων ερμηνευτής της νομοθεσίας, παρέχοντας την απαραίτητη στήριξη, μέσω της συμβολής του στην εδραίωση του στερεοτύπου της επικινδυνότητας του χρήστη χασίς, που αναπαρίσταται ως βίαιος και άνθρωπος του υποκόσμου.

8.1 Ο ρόλος του Τύπου: Η κατασκευή της επικινδυνότητας της χρήσης

8.1.1Ο εγκληματίας χρήστης χασίς. Η σύνδεση της χρήσης χασίς με το έγκλημα κατασκευάζεται και εδραιώνεται ως μύθος που ερμηνεύει την παρεκκλίνουσα συμπεριφορά, ελλείπει αξιόπιστων και επαρκών επιστημονικών δεδομένων (Λαμπροπούλου, 2001). Οι χρήστες χασίς στοχοποιούνται αυθαιρέτως ως λωποδύτες, τραμπούκοι, επικίνδυνοι, φρενοβλαβείς, φονιάδες, αιμοχαρείς και έκφυλοι. Μέσω της επιλεκτικής επικέντρωσης σε γεγονότα, της αποσιώπησης στοιχείων, της χρήσης υπερβολής και παραπλάνησης, κατασκευάζεται η λαϊκή συνείδηση, με τρόπο ώστε να παριστάνεται ως αδιαμφισβήτητη η ταύτιση του χρήστη χασίς με τον επικίνδυνο εγκληματία (Κάραν, 2005).

Ως αναμενόμενη παρουσιάζεται η εξέλιξη του χρήστη σε λωποδύτη, λόγω της χρήσης χασίς.

Η εικόνα του αλήτη, φρενοβλαβούς και επικίνδυνου, συνδέεται με την προβαλλόμενη ως προδιαγεγραμμένη εκδήλωση αντικοινωνικής συμπεριφοράς (βλ. Πίνακα 8.1).

Πίνακας 8.1:Σκριπ, 12/6/1908, άρθρο

«Η ζωή του επέρασε μέσα στην σκοτισμένην ατμόσφαιραν του χασισοποτείου, όπου επήρε τα πρώτα μαθήματα της αλήτικης ζωής δια να γείνη κοινότατος κλέπτης και να τελειοποιηθή αργότερα εις τας φυλακάς. Η προσωνυμία του είνε παρμένη από το λεξιλόγιον των καταγωγίων που λιβανίζονται από το χασίς και φιλοξενούν τους μικρούς, οι οποίοι αύριον θα δράσουνως μεγάλοι επιζήμιοι εις τα άτομα και εις την κοινωνίαν.»
Ο Β. μάλιστα εις παρωχημένην εποχήν επεσκέφθη και το φρενοκομείον Κερκώρας, διότι το χασίς του επέφερε πανωλεθρίαν εις τον εγκέφαλον.»

Η αντιπολιτευτική γραμμή του άρθρου περνάει μέσα από την επισήμανση της επικινδυνότητας του χρήστη χασίς, που παρουσιάζεται ως αδίστακτος τραμπούκος σε διατεταγμένη υπηρεσία. Το άρθρο αναφέρεται σε κατάδικο που αποτελεί εξαίρεση σωφρονισμένου, σε συνθήκες που δεν ευνοούν τον σωφρονισμό, καθότι επισημαίνεται ότι οι ελληνικές φυλακές

συνήθως παράγουν ανθρώπους για τους οποίους κανένας δεν νοιάστηκε και που, όταν αποφυλακιστούν, υπηρετούν το κόμμα, όντας έτοιμοι να πυροβολήσουν όποτε χρειαστεί, ενώ δεν λείπει η παρατήρηση ότι ξέρουν να καπνίζουν χασίς. Η χρήση χασίς και η συμπεριφορά του τραμπούκου συνδέονται μεταξύ τους μέσω της κοινής ιδιότητας των φορέων τους ως πρώην κατάδικων (βλ. Πίνακα 8.2).

Πίνακας 8.2:Σκριπ, 10/11/1908, άρθρο

«Αι Ελληνικαί φυλακαί γεννούν κατά το πλείστον ανθρώπους δια τους οποίους δεν εμερίμνησε κανείς, άτομα που μοιάζουν σαν τους πεταμένους εις τον δρόμον καρπούς ανόμου έρωτος, οι οποίοι αύριον θα αποτελέσουν τους ψηφοφόρους του κόμματος, εκείνους που ξεύρουν να καπνίζουν χασίς και να κρατούν την κουμπούραν ετοιμήν εις κάθε διαταγήν του υποψηφίου.»

Ο χρήστης χασίς αποκαλείται με ειρωνεία «λωποδύτης εμβέλειας επαγγελματικού επιπέδου, στο άρθρο που αναφέρεται σε συλλήψεις χασισοποτών σε

οικία. Οι χρήστες χαρακτηρίζονται ως «εξέχοντα πρόσωπα» και η οικία «λωποδυτικήν Ακαδημίαν». Με τη χρήση ειρωνείας ενισχύεται η εικόνα του χρήστη ως το αντίθετο του ευυπολήπτου πολίτη (βλ. Πίνακα 8.3).

Πίνακας 8.3:Σκριπ, 11/11/1908, άρθρο

«Τα αστυνομικά όργανα συνέλαβον χθες την νύκτα εξέχοντα πρόσωπα πίνοντα χασίς εις την παρά την Αγίαν Τριάδα λωποδυτικήν Ακαδημίαν του Κ. Χ.»

Στην περιγραφή της είδησης ο δράστης φονικού εγκλήματος παρουσιάζεται σαν να διέπραξε το έγκλημα συνεπεία της χρήσης χασίς. Στην υπεραπλουστευμένη αυτήν ερμηνεία, κανένας άλλος παράγοντας πλην της χασισοποσίας δεν λήφθηκε υπόψη, παρότι παρατίθεται ο διάλογος του δράστη με το θύμα, ο οποίος προηγήθηκε του εγκλήματος και από τον οποίο διαφαίνεται η πρόκληση του δράστη, εφόσον το θύμα είχε προβεί σε προσβλητικούς χαρακτηρισμούς εναντίον του. Επιπλέον, πραγματοποιείται γενίκευση σε ό,τι αφορά την επικινδυνότητα των χασισοποτών, παρουσιάζοντας ως θέμα τύχης το να γλιτώσει κάποιος από αυτούς, εφόσον δεν είναι απαραίτητο να υφίσταται λόγος να εγκληματήσουν. Παρουσιάζεται ως ικανή συνθήκη η ατυχής συγκυρία του να βρεθεί κάποιος στον δρόμο τους (βλ. Πίνακα 8.4).

Πίνακας 8.4:Σκριπ, 4/2/1909, είδηση

«Ένας χασισοπότης φονεύων
αθώων κρήτα εν Πειραιεί. Τον
εξεκοίλιασε με ξιφολόγχην.

Η χασισοποσία εις τον Πειραιά,
χάρις εις την ανεπάρκειαν της
Αστυνομίας, έλαβε θλιβεράς
διαστάσεις και η ζωή των πολιτών
κείται εις τας χείρας των
νυκτοβίων τούτων αέργων όταν
έχωσι την ατυχίαν να συναντώσιν
αυτούς...

Χθες πάλιν την 91/2 μ.μ. ο
ελαιοχρωματιστής Κ.Α. έπεσε
θύμα ενός ελεεινού χασισοπότου
Α.Α. απλούστατα διότι έσχε την
ατυχίαν να ευρεθή εις την οδόν
μαζί του!

...(οι τρεις νέοι) όταν
επροχώρησαν αρκετά βήματα ο Α.
εζήτησε παρά του γαμβρού του Κ.
λόγονδιατί η μήτηρ του δεν εδέχετο
αυτόν στο σπίτι της.

-Γιατί είσαι ντεμπέλης και
χασισοπότης του απαντά...

-Μωρέ εμένα τα λες αυτά, του
απαντά ο Α.; και αμέσως
επιτίθεται κατ'αυτού...»

Στο άρθρο για τις ελληνικές φυλακές,
όπως επισημαίνεται, οι χασισοπότες είναι
υπεύθυνοι για κάθε άτοπο και κάθε κλοπή, γι'
αυτό και τιμωρούνται. Ωστόσο, βαρύτητα δεν
αποδίδεται στην τιμωρία τους, αλλά στα
χαρακτηριστικά τους, καθώς περιγράφονται
γλαφυρά, ενώ οι ίδιοι χαρακτηρίζονται ως φοβεροί.
Συγκαταλέγονται ανάμεσα στους λωποδύτες, τους
κλέφτες και τον υπόκοσμο. Ο φόβος προς τους
χρήστες υποδηλώνεται από τον αρθρογράφο, ο
οποίος τους έχει προσεγγίσει και τους περιγράφει
ως έχοντες βλοσυρή έκφραση, μάτια
βαθουλωμένα, βαριά αναπνοή και φοβερή όψη
(βλ. Πίνακα 8.5).

Πίνακας 8.5:Σκριπ, 2/5/1909, άρθρο

«...Υστερα από τας κακουχίας της ημέρας, από τα αέναα ξυλοκοπήματα της επιστασίας δια κάθε άτοπον και δια κάθε κλοπήν που θα γίνη οπουδήποτε... αυτοί είνε υπεύθυνοι πάντοτε –και ύστερα από το χασίς.
Η έκφρασις των είνε βλοσυρά. Αι κόγχαι των οφθαλμών των απύθμενοι αφίνουν να διακρίνονται δύο θαμπαί λάμψεις. Είνε τα μάτια των. Αναπνέουν βαρειά. Τα χείλη των τρέμουν. Το σύνολόν των είνε φοβερόν. Είνε χασισοπόται...»

Με επιστημονικό μανδύα περιβάλλεται το άρθρο για τη βιαιότητα που εκδηλώνεται στις φυλακές, στο οποίο υποστηρίζεται ότι το χασίς είναι παράγοντας αύξησής της. Επιστρατεύονται τα δεδομένα ιατρικού συνεδρίου του 1890, βάσει των οποίων υποστηρίζεται η ανυπόστατη άποψη ότι η χρήση χασίς είναι παράγοντας αύξησης της

εγκληματικότητας. Η εκδήλωση βιαιότητας από τους κρατούμενους χρήστες χασίς θεωρείται ευνόητη λόγω της επίδρασης της χρήσης. Προβάλλεται η εικόνα του φρενοβλαβούς εγκληματία χρήστη χασίς, που χάνει τον έλεγχο των πράξεών του, είναι επικίνδυνος, φέρεται βίαια και προκαλεί αναστάτωση στις φυλακές.

Με την επισήμανση ότι το σύνολο των επιστημόνων συγγραφέων δέχεται την εγκληματογόνο επίδραση της χρήσης χασίς στην αποβλάκωση του πνεύματος, οι ακραίοι ισχυρισμοί περί εγκληματικότητας των χρηστών παρουσιάζονται ως αξιόπιστα επιστημονικά συμπεράσματα (βλ. Πίνακα 8.6).

Πίνακας 8.6: Σκριπ, 7/12/1909, άρθρο - επιστημονικά στοιχεία

«Το χασίς είναι σπουδαίος, σπουδαιότατος λόγος της αυξήσεως της εγκληματικότητας. Μεθοκοπούν εις τα καταγώγια της κοινωνίας και σφάζουν και αλληλοσφάζονται, μεθοκοπούν εις τας φυλακάς και φονεύει ο ένας τον άλλον δια τον ελάχιστον λόγον.
... Οι χασισταί γενόμενοι μανιακοί δύνανται να πράξωσι παντοειδείς βιαιότητας και φόνους.
... Πάντες οι συγγραφείς είναι σύμφωνοι στηριζόμενοι επί πολυαρίθμων παρατηρήσεων παρά τοις ανατολικούς λαοίς, ότι η χρήσις της ουσίας ταύτης εξασθενεί και ατροφεί το σώμα, αμβλύνει τον νουν και φέρει την υποχονδρίαν, τον ιδιωτισμόν και την μανίαν.
Και είναι υπερτέρα απάσης περιγραφής, η ολεθρία επίδρασις του χασίς επί των φυλακισμένων. Και δια να αποδειχθή τούτο σας παραθέτω απόσπασμα εκθέσεως του Ιατροσυνεδρίου...
...συνάγονται τα εξής ασφαλή πορίσματα...
...γ. ότι [το χασίς] διαταράσσει τας ψυχικάς λειτουργίας ...μεθυσκομένων δεικνύουσι συχνότατα την συνήθη πνευματικήν ενασχόλησιν και τον χαρακτήρα του μεθυσθέντος ή αποτυπούσι τα διανοήματα και τα πάθη, υφ' ων κατέχεται ο άνθρωπος κατά την ημέραν της μέθης ή καθ' ην στιγμήν τα συμπτώματα της δηλητηριάσεως ήρξαντο εκδηλούμενα. Οι χασισταί γενόμενοι μανιακοί δύνανται να πράξωσι παντοειδείς βιαιότητας και φόνους. Εκ της τοιαύτης του χασίς ενεργείας κατά την οξείαν δι' αυτού μέθην ή δηλητηρίασιν, της υπεγειρούσης τους λογισμούς και τα πάθη, υφ' ων κατέχεται ο μεθυσμένος, γίνεται ευνόητο διατί μεταξύ φανλοβίων ή εν τη φυλακή κρατουμένων συμβαίνουν εκ της χρήσεως του χασίς έριδες, βιαιοπραγίαι και φόνοι και πόσον είναι κινδυνώδης η του χασίς χρήσις παρά την κοινωνικήν ταύτην ιλύι...
...Οι χασισταί έχουσι το βλέμμα απλανές, άνευ εκφράσεως, την φυσιγνωμίαν βλακώδη. Κατά τας στατιστικάς παρατηρήσεις των φρενοκομείων Καϊρου και Βεγκάζης οι πλείστοι των μανιακών βλακών εγένοντο εκ της χρήσεως του χασίς.»

Μέσω της αξιοποίησης των επιστημονικών δεδομένων του δημοσιευμένου άρθρου του Σκριπστις 17/10/1909, υποστηρίζεται ως αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι η βασική αιτία της διάπραξης των σοβαρότερων εγκλημάτων, όπως οι φόνοι στα καταγώγια του υποκόσμου, είναι η χρήση χασίς (βλ. Πίνακα 8.7).

Πίνακας 8.7:Σκριπ 10/12/1909, άρθρο

«...Και οι περισσότεροι φόνοι και τραυματισμοί εις τα ελληνικά καταγώγια έχουν αφετηρίαν την εκ του χασίς μέθην, του είδους αυτού του θανατηφόρου το οποίον εισάγουν αυτοί οι υπάλληλοι των φυλακών αντί ευτελούς αμοιβής...»

Στην είδηση για την άγρια δολοφονία μητέρας από τον σύζυγό της, ο οποίος προέβη στο έγκλημα μετά τη χρήση χασίς, που είχε αγοράσει με τις μοναδικές δραχμές της οικογένειας, η χρήση χασίς επισημαίνεται ως αιτία για τη φονική πράξη. Με την προτροπή, χαρακτηριζόμενη ως μια από τις

μεγαλύτερες κοινωνικές πληγές, η χρήση χασίς να διερευνηθεί κοινωνικά, προσδίδεται ιδιαίτερη σοβαρότητα στο θέμα (βλ. Πίνακα 8.8).

Πίνακας 8.8:Σκριπ, 28/4/1912, είδηση

«...Ιδού θέμα δια να χρησιμεύση ως κοινωνική μελέτη. Το χασίς είναι μια από τας πληγάς που δεν επουλώνονται εύκολα. Πόσα κακά υπάρχουν μέσα εις το χασίς; Μετρήσατε.Κακουργήματα συζυγοκτονίαι, ορφανά εις τον δρόμον, θάνατοι, φυλακή , λαθρεμπόριον...

Το χασίς προσέθεσε χθες δύο ακόμη θύματα εις την βρωμεράν του ιστορίαν.»

Η είδηση της σύλληψης των χασισοποτών την ώρα της χρήσης συνοδεύεται από χαρακτηρισμούς περί της επικινδυνότητάς τους για τη δημόσια ασφάλεια, καθώς και ειρωνικό σχολιασμό περί της αναγκαιότητας για τη χρήση των ειδών που βρέθηκαν πάνω τους και κατασχέθηκαν. Η ύπαρξη σουγιάδων ανάμεσα σε αυτά αποτελεί το καθοριστικό επιχείρημα, προκειμένου η χασισοποσία να παρεμβληθεί αυθαίρετα ως προσδιοριστική μεταβλητή της πληθώρας των κλοπών που σημειώνονται σε γνωστά σημεία, όπως υποστηρίζεται από την εφημερίδα (βλ. Πίνακα 8.9).

Πίνακας 8.9: Σκριπ, 21/8/1912, είδηση

«...Την μίαν μεταμεσονύκτιον ώραν συνελήφθησαν οι Γ.Δ. πλανόδιος οπωροπώλης και Κ.Α. άεργος, αμφότεροι χασισοπότοι και επικίνδυνοι εις την δημοσίαν ασφάλειαν. Ούτοι την ώραν εκείνην εκάπνιζον χασίς εις θέσιν Νταμάρι. Κατεσχέθησαν επ' αυτών έν εγχειρίδιον, τεμάχια χασίς, μία συρίκτρα, τρεις σουγιάδες και έν είδος ναργιλέ...
..Τα κέντρα και τα απόκεντρα είνε γνωστά. Από τα σκότη των εκπηδούν τα σμήνη των λωποδυτών που κλέπτουν το πορτοφόλι του διαβάτου και το δωμάτιον ένθα κοιμάσθε...»

Αναφορά σε περιστατικό (στην οδό Βερανζέρου) σοβαρού ξυλοδαρμού ενός δεκάχρονου, που συνόδευε την τυφλή επαίτη μητέρα του, από τρεις στρατιώτες. Η βίαιη πράξη των στρατιωτών αποδίδεται αυθαίρετα στη χρήση χασίς που είχαν κάνει νωρίτερα, χωρίς να εξετάζονται άλλοι παράγοντες επίδρασης στην ανθρώπινη συμπεριφορά (βλ. Πίνακα 8.10).

Πίνακας 8.10:Εμπρός, 28/8/1912, είδηση

«...Αίφνης είς εκ της ανωτέρω τριάδος άνευ δικαιολογίας και μόνον υπείκων προφανώς εις τα εκ του χασίς εξαφθέντα αιμοχαρή ένστικτα αποσπάται των λοιπών, ορμά κατά του μικρού τον συλλαμβάνει αγρίως και τον απωθεί βιαίως... Πριν ήπροφθάσουν να ρήξουν κραυγάς νέος και μήτηρ, έτερος στρατιώτης συλλαμβάνει τον μικρόν εκ των ποδών και σύρει αυτόν με την κεφαλήν προσκρούουσας επί των πλακών, ενώ οι λοιποί εκτύπων τον ατυχή μικρόν με κλωτσιές μέχρις ου τον κατέστησαν ημθανή ...»

Στο χρονογράφημα υποστηρίζεται ότι η χρήση χασίς δημιουργεί εγκληματικές τάσεις. Προβάλλεται η εικόνα του εγκληματία, έκφυλου, κτηνώδους χρήστη χασίς. Μέσω επίκλησης της κοινής συνείδησης, οι χρήστες χαρακτηρίζονται ως εγκληματίες, που οδηγούνται αναπόφευκτα στο έγκλημα, όταν μεθούν από χασίς.

Συγκεκριμένα, αναφέρεται στην ανακάλυψη χασισοποτείου σε σπήλαιο κοντά στην Ακρόπολη, στο οποίο βρέθηκαν χασισοπότες με όπλα. Υποστηρίζεται ότι, παρότι η παρανομία έγκειται στην αυθαίρετη ενοικίαση αρχαιολογικού χώρου, στην κοινή συνείδηση χασισοπότης σημαίνει εγκληματίας και επικίνδυνος για την κοινωνία, διότι και μόνο η χρήση χασίς αρκεί για αυτόν τον χαρακτηρισμό, καθότι φαίνεται πως η μέθη από χασίς οδηγεί στο έγκλημα. Χαρακτηρίζει δε τη συνήθεια αυτή ως «εκφυλιστική δηλητηρίαση» (βλ. Πίνακα 8.11).

Πίνακας 8.11: Εμπρός, 18/12/1915, χρονογράφημα

«Εἰς τὴν κοινὴν ὁμῶς συνείδησιν χασισοπότης σημαίνει εγκληματίας. Καὶ μόνον τὸ γεγονός ὅτι πίνει χασίς ἀρκεῖ δια νὰ τὸν χαρακτηρίσῃ ὡς εγκληματίαν, πάντως δὲ επικίνδυνον εἰς τὴν κοινωνίαν. Αὐτοὶ οἱ εγκληματίαι ἔχουν ὡς δίπλωμα δια τὸ στάδιόν των τὴν ἔξιν τοῦ χασίς· καὶ ὅπως ἄλλοτε οἱ εγκληματίαι ὅσοι ἐπέρασαν ἀπὸ τὰς φυλακάς εθεώρουν ἀπαραίτητον τὸν στιγματισμόν, τώρα θεωροῦν ἀπαραίτητον τὸ χασίς. Τῶντι δε[,] φαίνεται ὅτι ἡ μέθη τοῦ χασίς προδιαθέτει καὶ ἐνθαρρύνει εἰς τὸ ἐγκλημα.»

8.1.2 Ο απρόβλεπτος, βίαιος χρήστης χασίς. Η διέγερση της συλλογικής φοβίας, μέσω της προβολής της απώλειας ελέγχου και της εκδήλωσης ακραίας βίας, ως ένα από τα βασικά συμπτώματα που προκαλεί η χρήση χασίς, ενισχύει τον μύθο του απρόβλεπτου και επικίνδυνου χασισοπότη. Η εκδήλωση βίας θεωρείται αναπόφευκτα ένα από τα συμπτώματα της χρήσης και ο χρήστης παρουσιάζεται ως θύμα της μανίας του. Η ανεξέλεγκτη συμπεριφορά στερείται κάθε νοήματος που θα μπορούσε να της αποδοθεί από τον φορέα της. Η χρήση αναπαριστάται ως ικανή συνθήκη εκδήλωσης βίαιης συμπεριφοράς.

Η χρήση χασίς και η αχαλίνωτη βία συνδέονται ως αναπόσπαστες μεταξύ τους συμπεριφορές που εκδηλώνονται στις φυλακές (βλ. Πίνακα 8.12).

Πίνακας 8.12:Σκριπ, 7/12/1909, άρθρο

«Δεν είναι δυνατόν ποτέ οι έγκλειστοι των φυλακών μας να διαπαιδαγωγηθούν όπως πρέπει. Τι εδιδάχθησαν εν αταίς; Εδιδάχθησαν να πληρώνουν τον φύλακα και να περιφέρονται εις τους δρόμους, εδιδάχθησαν ν' ανοίγουν υπονόμους δι' αποδράσεις, να καπνίζουν χασίς, να κατασκευάζουν φονικά όπλα και να αλληλοσφάζονται...»

Στην είδηση για την απόπειρα δολοφονίας κουρέα, από γνωστό χασισοπότη (και πότη αλκοόλ), ο οποίος του επιτέθηκε απρόκλητα όντας μεθυσμένος, ο χρήστης περιγράφεται ως δυνάμει

εγκληματίας και επικίνδυνος μέσω της εικόνας του μεθυσμένου και χωρίς αυτοέλεγχο χρήστη χασίς, που χωρίς λόγο φέρεται βίαια. Η επίδραση του αλκοόλ και του χασίς συγχέονται με παραπλανητικό τρόπο μεταξύ τους, καθώς δεν αξιολογούνται χωριστά (βλ. Πίνακα 8.13).

Πίνακας 8.13:Σκριπ, 13/4/1911, είδηση

«...Ένας περιώνυμος χασισοπότης...ένεκα του αφθόνου πότου χασίς και κονιάκ, εξήγαγεν αμφίστομον μάχαιραν και επετέθη κατά του κουρέως Μ. όλως αναιτίως ίνα τον φονεύση...»

Η εκδήλωση βίας από τον χρήστη είναι απρόκλητη, καθώς ασήμαντες αφορμές είναι αρκετές για να προκαλέσουν εκρηκτικά ξεσπάσματα βίας. Η χρήση χασίς έφερε στα χέρια τους χασισοπότες κατά τη διάρκεια στοιχημάτων σε παιχνίδι με ζάρια (βλ. Πίνακα 8.14).

Πίνακας 8.14: Σκριπ, 14/7/1911, είδηση

«...μία παρέα χασισοποτών αφού επ' αρκετόν παρεδόθη εις ρεμβασμούς υπό τους καπνούς του χασίς, επεδόθη κατόπιν εις παιγνίδιον επί χρήμασι με το ιστορικόν «ζάρι», μεθ' ο οι χασισοπόται ερίσαντες ήλθον εις χείρας...»

Στην περιγραφή της δολοφονίας μιας μητέρας από τον σύζυγό της, δίνεται έμφαση στην αγριότητα και στον αδίστακτο χαρακτήρα του δράστη, δεδομένου ότι δεν τον σταμάτησε ούτε η παρουσία των παιδιών του, λόγω της προηγηθείσας χρήσης χασίς. Ο χρήστης θεωρείται θύμα του χασίς, καθώς η εγκληματική του συμπεριφορά είναι αναπόφευκτη λόγω της χρήσης (βλ. Πίνακα 8.15).

Πίνακας 8.15:Σκριπ, 28/4/1912, είδηση

«Εκείνος ο χασισοπότης που δεν εδειλίασε ούτε από την παρουσία των ανηλίκων παιδιών τα οποία αντίκρυσεν όταν εισήλθεν εις το σπήτι αιμοχαρής, απαίσιος, εκλείσθη εις τας φυλακάς»

Στην είδηση που αναφέρεται σε απόπειρα εγκλήματος φόνου σε δημόσιο χώρο χωρίς αφορμή, δίνεται η εντύπωση

πως η χρήση χασίς είναι ικανή συνθήκη διάπραξης σοβαρότατου εγκλήματος, εφόσον ο χρήστης δεν φαίνεται να μπορεί να διατηρήσει τις πράξεις του υπό τον έλεγχό του (βλ. Πίνακα 8.16).

Πίνακας 8.16:Σκριπ, 14/8/1912, είδηση

«...διατελών υπό την επήρειαν του χασίς εξήγαγε πελωρίαν πιστόλαν δια της οποίας απειράσθη να φονεύση δύο γνωρίμους του μεθ'ων ηστεϊζετο...»

Η απώλεια ελέγχου καθίσταται εξαιρετικά επικίνδυνη και κοινωνικά μη ανεκτή, όταν αντιπαράβάλλεται στην έννοια

της αυστηρής πειθαρχίας στο πλαίσιο της στρατεύσης. Η απαιτούμενη πειθαρχία των στρατευμένων έρχεται σε αντίθεση με την απώλεια αυτοελέγχου και τη βία που εκδηλώνεται και αποδίδεται στη χρήση (βλ. Πίνακα 8.17).

Πίνακας 8.17:Εμπρός, 20/8/1912, είδηση

«Αίφνης είς εκ της ανωτέρω τριάδος άνευ δικαιολογίας και μόνον υπείκων προφανώς εις τα εκ του χασίς εξαφθέντα αιμοχαρή ένστικτα αποσπάται των λοιπών, ορμά κατά του μικρού τον συλλαμβάνει αγρίως και τον απωθεί βιαίως. Ο μικρός τρικλίζει και αποτόμως καταπίπτει συμπαρασύρων επί του πλακοστρώτου πεζοδρομίου και την τυφλήν μητέρα του, συγχρόνως δε κρουνός αίματος ανέβλυσεν εκ της κεφαλής του μικρού.»

Στην είδηση για τους στρατιώτες που επιτέθηκαν βίαια κάνοντας χρήση μαχαιριού, λόγχης και περιστρόφου κατά υπαλλήλου καφενείου, επειδή δεν τους σέρβιρε τα ποτά που παρήγγειλαν, αναφέρεται ότι οι εν λόγω στρατιώτες

ήταν πρώην χασισοπότες. Δεδομένης της έντασης της χρήσης βίας, η αναφορά στη χρήση χασίς δημιουργεί μια αόριστη και ασαφή σύνδεση με την εκδήλωση βίας (βλ. Πίνακα 8.18).

Πίνακας 8.18:Εμπρός, 9/2/1913, είδηση

«...Οι στρατιώται...πρώην χασισοπόται μετέβησαν εις το καφεενείον του ... και εξήτησαν ποτά. Ο καταστηματάρχης εδήλωσεν εις αυτούς ότι δεν έχει, τότε δε εξαγριωθέντες επετέθησαν κατά του υπηρέτου, ο μεν είς με την λόγχην, ο δε έτερος με μάχαιραν και ο τρίτος με περίστροφον, τον οποίον και επλήγωσαν ελαφρών εις τον μηρόν...»

Στην αναφορά περιστατικού από την Αμερική, όπου κάποιος σταμάτησε αμαξοστοιχία και πυροβόλησε επιβάτες «τρελός από τη χρήση χασίς», επιδιώκεται συνδεση της χρήσης με απώλεια αυτοελέγχου, ακραία συμπεριφορά και βία

(βλ. Πίνακα 8.19).

Πίνακας 8.19:Εμπρός, 17/81914, είδηση

«-Τρελλός από την χρήσιν του χασίς κατώρθωσεν ο Παρνέλ να σταματήσει αμαξοστοιχίαν της εταιρίας Χάβεν και πυροβολήσας επλήγωσε τρεις επιβάτας.»

8.1.3 Η διάδοση της χρήσης.

Το μέγεθος του προβλήματος της κοινωνικής επικινδυνότητας της χρήσης χασίς επιδιώκεται να αναδειχτεί μέσα από την επισήμανση της διάδοσης της χρήσης (βλ. Πίνακα 8.20).

Πίνακας 8.20:Σκριπ, 6/8/1909, είδηση

«...Η πληθώρα των χασισοποτών, εις πολλά κέντρα ροφά τον απαίσιον λουλάν αφόβως...»

8.1.4 Ο περιθωριακός χρήστης χασίς. Η συμπεριφορά της χρήσης συνυφαίνεται με την αλητεία και τον τυχοδιωκτισμό και συμπληρώνεται με τις καταγγελλόμενες ακολασίες. Ο χρήστης χασίς περιγράφεται ως άνθρωπος του υποκόσμου, κουτσαβάκης που αποπνέει αθλιότητα,ως έκφυλο απόβρασμα της κοινωνίας, αναπόσπαστα συνδεδεμένος με τις φυλακές. Η κατασκευασμένη εικόνα αφυπνίζει την κοινωνική εγρήγορση μπροστά σε έναν σημαντικό κίνδυνο κοινωνικής αποσταθεροποίησης.

Ο χρήστης χασίς ανήκει στο περιθώριο, όπως υποδηλώνει η περιγραφή της όψης του και η θέση του ανάμεσα στους λωποδύτες και τους «ανθρώπους της ακάθαρτης τράπουλας» (βλ. Πίνακα 8.21).

Πίνακας 8.21:Σκριπ, 2/5/1909, άρθρο

«...Γοργόνες διάφορες εις τους τοίχους πιστοποιούν την ποιότητα του κόσμου εκείνου. Χασιμοπόται, κλέπται, λωποδύται, άνθρωποι της ακαθάρτου τράπουλας, των καταγωγίων του Ψυρρή και των φορτηγίδων του Πειραιώς, του Γκαζ, και των Βούρλων, της αφελείας, των τρομπέπανταλονιών, της μαχαίρας και της κουμπούρας. Άνθρωποι από εκείνους που όταν τους συναντάς εις τον δρόμον και κατά σύμπτωσιν τους κυττάζεις, αμφιβάλλεις φεύγων αν κάθεσαι ή κοιμάσαι βλέπων ότι ζης. Η παρεξήγησις! Ιδού το Α και το Ω της αντιλήψεώς των.
Παρεξηγώ= σκοτώνω. Σκοτώνω δια ν' αναδειχθώ παλληκαράς. Έχει άλλον προορισμόν η ζωή;!...»

Στο άρθρο που αναφέρεται στην αδυναμία αποκάλυψης της πηγής εισαγωγής χασίς στον Βόλο, όπου και υπάρχει πληθώρα χασισοποτών, που υπάρχει πληθώρα χασισοποτών, που «ρουφούν άφοβα τον απαίσιον λουλάν», ο χρήστης χασίς ταυτίζεται με τον κουτσαβάκη, που θεωρείται ως κατεξοχήν περιθωριακός τύπος (βλ. Πίνακα 8.22).

Πίνακας 8.22: Σκριπ, 6/8/1909, άρθρο

«...Η πληθώρα των χασισοποτών, εις πολλά κέντρα ροφά απαίσιον λουλάν αφόβως. Χθες κατωρθώθη να συλληφθή μια ομάς τοιούτων παρά την έξωθεν των χαμαιτυπείων γέφυραν, αποτελουμένη εκ των γνωστών κουτσαβάκηδων της παραλίας...»

Οι χασισοπότες χαρακτηρίζονται ως κοινωνικά αποβράσματα, που διαβιούν στις άθλιες συνθήκες των φυλακών Π. Στρατώνος, οι οποίες χαρακτηρίζονται ανάμεσα στα άλλα ως αισχρό χασισοποτείο (βλ. Πίνακα 8.23).

Πίνακας 8.23: Σκριπ, 28/10/1909, άρθρο

«...Ηρωισμός αληθώς χρειάζεται δι' εκείνον που θα τολμήσει να επισκεφθή τας φυλακάς εκείνας. Ένας απέραντος βωμός φρίκης και αίματος λιβανιζόμενος διαρκώς από τους καπνούς του χασίς. Αναμίζ εκεί μέσα διάφορα κοινωνικά αποβράσματα...»

Ως γνωστοί αλήτες με επάγγελμα τη χασισοποσία περιγράφονται στο άρθρο οι χρήστες χασίς που κρύβονται σε

κρησφύγετα και διαπράττουν ακόλαστες πράξεις. Δεν είναι βέβαια μόνον αυτοί, καθώς από ό,τι φαίνεται η χασισοποσία παρουσιάζεται με τρόπο που υποδηλώνει ότι έχει υπερβεί τα όρια των γνωστών κοινωνικών κατηγοριών, αγγίζοντας ανθρώπους που δεν ανήκουν στο κοινωνικό περιθώριο, καθώς και ότι αποτελεί κοινωνικό μολυσματικό κίνδυνο (βλ. Πίνακα 8.24).

Πίνακας 8.24: Σκριπ, 21/8/1912, άρθρο

«...Τοιούτου είδους επαγγελματίαι υπάρχουν πάρα πολύ και εις τας δύο πόλεις, υπάρχουν δε και περισσότερα κρησφύγετα μέσα εις τα οποία τελούνται τα τερατωδέστερα όργια. Και δεν είνε μόνο οι γνωστοί αλήται, οίτινες επαγγέλλονται τον χασισοπότην. Υπάρχει πληθώρα χασισοποτών που επαγγέλλεται τον οπωροπώλην ή τον οψοκομιστήν.»

Η κακή ανατροφή, που συνδέεται με μελλοντικό ξεπεσμό σε χρήση χασίς, περιγράφεται ως γονεϊκή ανησυχία. Ο χρήστης χασίς εκλαμβάνεται ως κακώς

αναθρεμμένος, αλήτης «του δρόμου» (βλ. Πίνακα 8.25).

Πίνακας 8.25:Εμπρός, 12/6/1914, χρονογράφημα

«...Το λεξιλόγιόν των είνε παρμένον από τας τριόδους και όλα τείνουν να μιμηθούν εις την γλώσσαν και τους τρόπους τα παιδιά που περιφέρονται αδέσποτα και απροστάτευτα και καπνίζουν αποτσιγάρα, έως ου φθάσουν να καπνίζουν και χασίς...»

Στην είδηση για την ανακάλυψη χαρτοπαικτικής λέσχης και χασισοποτείου, οι χρήστες έπαιζαν χαρτιά και κάπνιζαν χασίς παραδομένοι στη μέθη του.

Η χρήση χασίς συνδέεται με συμπεριφορές του υποκόσμου, ήτοι τυχοδιωκτισμό και χαρτοπαιξία, ενώ τα χασισοποτεία λειτουργούν και ως χαρτοπαικτικές λέσχες (βλ. Πίνακα 8.26).

Πίνακας 8.26:Σκριπ, 25/4/1915, είδηση

«Ανακάλυψις χασισοποτείου και χαρτοπαικτείου. Συμπλοκή μετά χωροφυλάκων.
...οίτινες διετήρουν το καταγώγιον αυτό και...
...οίτινες συνεργόμενοι εις την εν λόγω οικίαν εχαρτόπαιζον παραδιδόμενοι και εις την μέθην του χασίς.»

Στο χρονογράφημα περιγράφονται οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι κακοπληρωμένοι χωροφύλακες από τους έκφυλους χασισομανείς. Οι χρήστες χασίς χαρακτηρίζονται ως μανιώδεις, εξαρτημένοι (χασισομανείς) και έκφυλοι, δηλαδή διεφθαρμένοι(βλ. Πίνακα 8.27).

Πίνακας 8.27:21/7/1915, χρονογράφημα

«...Οι τρεις χωροφύλακες επληρώθησαν αμυνόμενοι ναφοπλίσουν και περιορίσουν τον κακοποιόν, ο οποίος, ως φαίνεται, είχε εκ των εκφύλων τους οποίους έχει δημιουργήσει εις τον τόπον μας το χασίς...»

8.1.5 Η παρέμβαση στη νομοθεσία. Η αδιαφορία της κοινωνίας, υπεύθυνης για την κατάντια που συνδέεται με τη χρήση χασίς, στηλιτεύεται. Παράλληλα, προβάλλεται ως επιτακτική η ανάγκη της λήψης αποτελεσματικών αστυνομικών μέτρων για την αποτροπή της περαιτέρω διάδοσης της χρήσης. Επισημαίνεται η υποτίμηση του ζητήματος του χασίς εκ μέρους της κοινωνίας, καθότι, όπως υποστηρίζεται, πρόκειται για σοβαρό ζήτημα, εφόσον οδηγεί στο έγκλημα και αποτελεί μεγάλο κίνδυνο για τους ανθρώπους, αλλά και για ολόκληρες περιοχές που υποβαθμίζονται. Η ελληνική κυβέρνηση καλείται να αναλάβει δράση, ώστε να προστατευτεί η ελληνική κοινωνία.Ωστόσο, καλείται και να υπερασπιστεί την εθνική κυριαρχία της χώρας, απορρίπτοντας την αξίωση της αιγυπτιακής κυβέρνησης για λήψη απαγορευτικών της καλλιέργειας χασίς μέτρων στην Ελλάδα, καθόσον μάλιστα, όπως υποστηρίζεται, οι Έλληνες λαθρέμποροι χασίς στην Αίγυπτο δεν είναι κοινοί εγκληματίες.

Στο άρθρο επισημαίνεται ότι για τα άτομα σαν κι αυτόν που περιγράφεται, ο οποίος λόγω της χρήσης χασίς έχει πάθει βλάβη στον εγκέφαλο,υπάρχει κοινωνική ευθύνη τόσο για τις κοινωνικές συνθήκες, όσο και για την αδιαφορία των αρμοδίων ως προς τις ανάληψη δράσης για την εξάλειψη των καταγωγών. Επισημαίνεται ότι το ζήτημα των ναρκωτικών είναι υποτιμημένο, καθώς προβάλλεται ως

προδιαγεγραμμένη η αντικοινωνική συμπεριφορά, που κάποτε ο χρήστης χασίς θα εκδηλώσει (βλ. Πίνακα 8.28).

Πίνακας 8.28: Σκριπ, 12/6/1908, άρθρο

«...Δυστυχώς υπάρχουν πολλοί Βαγγελόρδα. Δεν γεννώνται μόνοι των τέτοιοι. Μπορεί να ειπή κανείς ότι τους αναπτύσσουν αι κοινωνικά μας συνθήκαι. Διότι αν εκείνοι που ημπορούν να εξαλείψουν τα εγκληματικά καταγώγια δεν το κάμνουν από αδιαφορίαν, η κοινωνία που βγαίνει πάντοτε ζημιωμένη, έπρεπε να τους υποχρεώνη να το κάμουν. Αλλά και η κοινωνία καμμιά φορά καγχάζει εις το θέαμα ενός χασισομεθυσμένου Βαγγελόρδα, όπως γελά και η εξουσία εις την διάβασίν του, για να θρηνήση αύριον την απώλειαν ενός οργάνου της από το εκφυλισμένο του χέρι.»

Μνημονεύεται γνωμάτευση ιατρικού συνεδρίου του 1890 για την ανάγκη απαγόρευσης της χρήσης χασίς στις φυλακές και τα καφενεία, αλλά και την εν γένει απαγόρευση εμπορίας του, καθώς και για το κλείσιμο των καφενείων που προσφέρουν χασίς στους θαμώνες. Στο άρθρο εκφράζονται φόβοι για το ενδεχόμενο περαιτέρω διάδοσης της χρήσης, εάν δεν απαγορευτεί, γεγονός που έχει επαληθευτεί στις φυλακές με

επακόλουθο βίαια επεισόδια, οι ποινές για τα οποία συγχωνεύονται πλέον με τις υπόλοιπες και δεν εκτίονται εκ νέου (βλ. Πίνακα 8.29).

Πίνακας 8.29: Σκριπ, 10/12/1909, άρθρο

«...Το Ιατροσυνέδριον φοβείται σπουδαίως ότι η του χασίς χρήσις εάν δεν παρεμποδισθή, παρεισδύουσα λάθρα και βαθμηδόν και διαδιδομένη ολονέν εις ευρύτερον κύκλον ου μόνον παρά ταις κοινωνικοίς περιτρίμμασι της Ελληνικής κοινωνίας, αλλά και παρ' αυτώ τω λαώ έξειμετ' ου πολύ τα ολέθρια εκείνα αποτελέσματα, ων συνοπτικήν αλλά πιστήν εικόνα εδώκαμεν ανωτέρω, και άτινα παρατηρήθησαν εν ταις θερμαίς χώραις και κατέστησαν δυστυχείς μυριάδας ανθρώπων...»

Η άποψη ότι οι Έλληνες λαθρέμποροι χασίς στην Αίγυπτο δεν θα έπρεπε να διώκονται από τις αρχές ως κοινοί εγκληματίες εκφράζεται στο άρθρο για τον αιγυπτιακό Ελληνισμό και την παρακμή στην οποία έχει περιέλθει, λόγω του ολιγαρχικού συστήματος διοίκησης των Κοινοτήτων. Ως ελαφρυντικό για τη διεξαγωγή λαθρεμπορίου επισημαίνεται η ευκολία και, επομένως, διαθεσιμότητα της διαδικασίας, λόγω της εγγύτητας των δύο χωρών και του γεγονότος ότι η Ελλάδα είναι παραγωγός χασίς (βλ. Πίνακα 8.30).

Πίνακας 8.30:Εμπρός, 12/4/1911, άρθρο

«...Η ποινική στατιστική δεν υποδεικνύει εν αυτοίς εγκληματικότητα μαρτυρούσαν ένστικτα φαύλα, δεν είναι ούτε φονείς, ούτε κλέπται ούτε καταχρασταί ούτε άδικοι ούτε χρεωκόποι δόλιοι και αν υπάρχουν καθ' Ελλήνων τινών από καιρού εις καιρόν αφορμαί καταδιώξεως εκ μέρους της αρχής επί λαθρεμπορία χασίς ιδίως, η κατηγορία δεν είνε αποκλειστική δια τους Έλληνας πταιστας, αλλά κοινή και προς άλλους αμαρτωλούς, αφού λαθρέμπορος χασίς απεδείχθη και πρόξενος Μεγάλης Δυνάμεως. Ίσως μόνον οι ημέτεροι να έχωσιν δια την εκτέλεσιν του έργου των την ευκολίαν ότι η Ελλάς η ίδια παράγει χασίς και ότι κείται γεωγραφικώς εγγύτερον εις την Αίγυπτον, ο δ' επικοινωνών μεταξύ των δύο χωρών αριθμός είνε φυσικώς μεγαλείτερος...»

Στην είδηση που αναφέρεται στη σύλληψη δύο χασισοποτών και την κατάσχεση του χασίς και των εργαλείων τους, επισημαίνεται η διάδοση της χρήσης. Υποστηρίζεται η άποψη ότι χρειάζεται ειδική υπηρεσία της αστυνομίας για την καταδίωξη των χρηστών κι εμπορών χασίς, καθώς η αστυνομία δεν είναι αποτελεσματική (βλ. Πίνακα 8.31).

Πίνακας 8.31:Σκριπ, 21/8/1912, άρθρο

«...Οι χασισοπότοι επληθύνθυσαν και το χασίς εισέρχεται παντού όπου δεν υπάρχει επίβλεψις. Θα εχρειάζετο μία ιδιαίτερα αστυνομική υπηρεσία δια την καταδίωξιν αυτού του κακού, αλλ' εν τούτοις δεν υπάρχει καμία...»

Στην είδηση που αναφέρεται στην αξίωση της αιγυπτιακής κυβέρνησης για την απαγόρευση της καλλιέργειας χασίς στην

Ελλάδα, καθόσον σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της δεν επαρκούν τα μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί για την αποτροπή χασίς, σχολιάζεται ότι από παρεμβάσεις τέτοιου είδους υπονομεύεται η εθνική κυριαρχία της Ελλάδας και δηλώνεται ότι δεν πρόκειται να γίνει αποδεκτή η Αιγυπτιακή απαίτηση, ακόμα κι αν καταστραφούν οι

Έλληνες βιομήχανοι σιγαρέτων στην Αίγυπτο, οι οποίοι όμως δεν φοβούνται, επειδή εναλλακτικά έχουν και τη δυνατότητα και την πρόθεση να εγκατασταθούν στην Ελλάδα (βλ. Πίνακα 8.32).

Πίνακας 8.32:Σκριπ, 12/1/1914, είδηση

«Το χασίς.

Η ανακίνησης του ζητήματος της καλλιέργειας των καπνών εν Αιγύπτω οφείλεται εις απόφασιν της Αιγυπτιακής Κυβερνήσεως, να ζητήσει παρά της Ελληνικής την πλήρη απαγόρευσιν της καλλιέργειας του χασίς, διότι φρονεί ότι μεθ'όλας τας απαγορεύσεις τας εφαρμοζόμενας κατά την ισχύουσαν σύμβασιν επί της εξαγωγής, το χασίς εξακολουθεί να εξάγεται εις Αίγυπτον. Αλλά μία τοιαύτη αξίωσις της Αιγυπτιακής Κυβερνήσεως αντικείμενη εις θεμελιώδη διάταξιν του Συντάγματος δεν είναι δυνατόν να γείνη δεκτή και εάν ακόμη εκ της μη αποδοχής της τοιαύτης αξιώσεως της Αιγύπτου επρόκειτο να καταστραφή η εν Αιγύπτω Ελληνική βιομηχανία των σιγαρέτων. Ευτυχώς όμως οι Έλληνες βιομήχανοι ουδόλως φοβούνται τοιαύτην απειλήν δηλώνοντες, ότι είναι πρόθυμοι να εγκατασταθώσιν εν Ελλάδι.»

Στο άρθρο ασκείται πίεση για ανάληψη πολιτικής δράσης στο ζήτημα της διάδοσης της χρήσης χασίς, μέσω της επιλογής της δημοσίευσης συνέντευξης αγανακτισμένου επιχειρηματία στον Πειραιά, ο οποίος υποστηρίζει ότι οι πολιτικοί δεν κράτησαν τις υποσχέσεις τους για την αναβάθμιση της περιοχής και ανάμεσα σε άλλα επισημαίνει ότι δε

επαρκούν οι αστυνομικές δυνάμεις. Αναφέρεται ο αυξημένος κίνδυνος από τους χρήστες κάνναβης, που ακόμα δεν έχουν στερήσει από όλους τη ζωή - και θα έπρεπε μάλιστα να είναι ευχαριστημένοι γι' αυτό, όπως ειρωνικά τονίζεται (βλ. Πίνακα 8.33).

Πίνακας 8.33:Σκριπ, 12/2/1915, άρθρο

«...Τι θέλομεν να μας κάμουν οι αστυνόμοι με την αριθμητικήν ανεπάρκειάν των; Να είμεθα και πάλιν τελείως ευχαριστημένοι, διότι δεν μας έχουν απογυμνώσει οι λωποδύται και δεν μας έχουν στερήσει της ζωής οι καπνισταί του άνθους της καννάβεως...»

Στο χρονογράφημα υποστηρίζεται η άποψη ότι θα πρέπει να ποινικοποιηθεί η χρήση χασίς, καθότι αποτελεί «προπαίδειαν εις το έγκλημα». Χαρακτηρίζεται δε η συνήθεια αυτή ως: «εκφυλιστική δηλητηρίασις». Επισημαίνεται ότι εμπόδιο για την ποινικοποίηση της

χρήσης είναι η ελεύθερη καλλιέργεια και το εμπόριο του χασίς στην Ελλάδα και πραγματοποιείται σύγκριση με την πολιτική της αιγυπτιακής κυβέρνησης, η οποία έχει πάρει δρακόντεια μέτρα κατά του εμπορίου του δηλητηρίου αυτού, όπως

χαρακτηρίζεται το χασίς. Ασκεείται κριτική στην ελληνική κυβέρνηση, η οποία δεν φροντίζει τους Έλληνες πολίτες και τους αφήνει να αποκτηνώνονται από τη χρήση. Με επίκληση στην κοινή συνείδηση, υποστηρίζεται ότι επιβάλλεται να καθιερωθεί απαγορευτική νομοθεσία για μια πράξη που είναι αναγκαίο να χαρακτηριστεί διά νόμου ως εγκληματική, από τη στιγμή που ήδη θεωρείται ως τέτοια στην ουσία της, καθότι οδηγεί στη διάπραξη εγκληματικών πράξεων (βλ. Πίνακα 8.34).

Πίνακας 8.34:Εμπρός, 18/12/1915, άρθρο

«...Οι τεκέδες λειτουργούν εν γνώσει της Αστυνομίας, όχι της σημερινής, αλλ' όλων των από καταβολής χασισοποιείων αστυνομιών, διότι και οι χασισοπότοι ως έχοντες ψήφον είχαν και πολιτικήν υποστήριξιν, καθόλου δε παράδοξον να έχουν ακόμη, αφού η πολιτική δεν κάνει διάκρισιν μεταξύ πολιτών εχόντων ψήφου. Ίσως μάλιστα τοιαύτα υποκείμενα θεωρούνται χρησιμώτερα εις την πολιτικήν από ένα πολίτην μη δυνάμενον να σφάξῃ. Ενθυμούμαι δε ότι δι' ένα τοιούτον συμπολίτην, εμπορευόμενον την μέθην και την αποκτήνωσιν, έγινε ποτέ λόγος και εις την Βουλὴν μας. Ὑψωσε την φωνήν υπέρ αὐτοῦ κάποιος ἐκ των βουλευτῶν, διότι τον ηνώχλησεν ἡ αστυνομία και τον ἐζημίωσεν εις το ἐμπόριόν του.

...φαίνεται ὅτι ἡ μέθη του χασίς προδιαθέτει και ενθαρρύνει εις το ἐγκλημα.

Δια τούτο ἔπρεπε και μόνον ἡ χρήσις του χασίς να θεωρῆται ὡς πράξις ἐγκληματική, αφού αποτελεί προπαίδειαν, οὕτως εἰπεῖν, εις το ἐγκλημα. Αλλὰ πῶς δύνανται να ληφθοῦν περιοριστικά μέτρα κατ' αὐτῆς της ἐκφυλιστικῆς δηλητηριάσεως ὅταν εις την Ελλάδα ἡ καλλιέργεια και το ἐμπόριον του χασίς εἶναι ἐλεύθερα; Ἡ Αἰγυπτιακὴ Κυβέρνησις ἐπιβάλλει ποινὰς μεγάλας εις τους μεθυσκομένους με χασίς. Αλλ' ἡ Αἰγυπτιακὴ κυβέρνησις ἀπαγορεύει με ποινὰς δρακοντεῖους και το ἐμπόριον αὐτοῦ του δηλητηρίου. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὁμως, ὀλιγώτερον φροντίζουσα περὶ των Φελλάχων της, ἀφίνει ν' αὐξάνῃ ἐλευθέρως ὁ ἀριθμὸς των ἀποκτηνουμένων και ἀποθηριουμένων ὑπὸ του χασίς. Οἱ Ἕλληνες εἶνε ἐλεύθεροι να καπνίζουν σιγαρέτα Ἀγρινίου ἢ Καβάλας· οἱ δε τεκέδες εἶνε ἐλεύθεροι να λειτουργοῦν ὅπως και τα γαλακτοπωλεῖα. Και εἶνε μάλιστα ἀπορίας ἄξιον πῶς δεν συμπεριλαμβάνονται εις τας αστυνομικάς διατάξεις, αἰτίνες κανονίζουν τας ὥρας καθ' ας μένουν ἀνοικτὰ τα διάφορα καταστήματα.»

8.2Συζήτηση

Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, από το 1906 έως το 1915, με τη θέσπιση της νομοθεσίας για την επιβολή της φορολόγησης των καλλιεργειών χασίς, η χρήση χασίς νοηματοδοτείται από τον Τύπο ως κοινωνικά επικίνδυνη παρεκκλίνουσα συμπεριφορά, καθόσον αποτελεί παράγοντα αύξησης της εγκληματικότητας. Με την κατασκευή του στερεοτύπου του βίαιου εγκληματία, μέσω της υπεραπλουστευμένης και αυθαίρετης σύνδεσης της χρήσης με πρόκληση βίαιης συμπεριφοράς, ο Τύπος συμβάλλει στη δημιουργία μιας τυποποιημένης γνώσης για τη χρήση χασίς, που διεγείρει την κοινωνική ανασφάλεια (Λαμπροπούλου, 1998). Η εγκληματικότητα των χρηστών αξιοποιείται, προκειμένου να συνδεθεί περαιτέρω με την απρόκλητη εκδήλωση βίας, ενώ ταυτόχρονα σκόπιμα αποσιωπάται οποιοσδήποτε παράγοντας θα μπορούσε να παρεμβάλλεται ερμηνευτικά. Ο μύθος του κακοποιού χρήστη ενισχύεται από το στοιχείο του απρόβλεπτου και εδραιώνεται ως φόβητρο της κοινωνίας. Τα προσδιοριστικά στοιχεία της ταυτότητάς του δεν ξεφεύγουν από το πλαίσιο του υπόκοσμου και της διαφθοράς, καθιστώντας τον άξιο μιας επερχόμενης τιμωρίας που δεν θα αργήσει να επισφραγιστεί με τη νομοθεσία του 1919 και 1920, η οποία ήδη προετοιμάζεται παρασκηνιακά σε διακρατικό επίπεδο συγκρούσεων και διαπραγματεύσεων.

Κεφάλαιο 9^ο

Η ποινικοποίηση του χασίς

- Ν. 1681/1919 «Περί αλητείας και επαιτείας»
- Ν. 2107/1920 «Περί απαγορεύσεως της καλλιέργειας, της εμπορίας και της καταναλώσεως της ινδικής καννάβης»
- Ν.3070/1924 «Περί τροποποιήσεως του Ν. 2107/1920»¹¹⁶

Στο πλαίσιο των νεομαρξιστικών προσεγγίσεων, η αναγνώριση και αντίδραση στο έγκλημα είναι εξαρτημένη από τις πολιτικές και οικονομικές συγκυρίες (Λάζος, 2007). Στην προκειμένη περίπτωση, με την εκπνοή της ελληνοαιγυπτιακής εμπορικής σύμβασης το 1915, η Αίγυπτος άσκησε πίεση στην ελληνική κυβέρνηση, ώστε να ληφθούν μέτρα για τον περιορισμό της εισαγωγής και του λαθρεμπορίου χασίς από την Ελλάδα προς την Αίγυπτο, γεγονός που αποτέλεσε την αφορμή για την κατάργηση των δικαστικών προνομίων των διομολογήσεων, που ήταν βασικό ζητούμενο τόσο για τους Αιγυπτίους όσο και για τους Βρετανούς. Το μέσο πίεσης για την κατάληξη στη συμφωνία ήταν η παροχή υποστήριξης προς την Ελλάδα για την απόκτηση εδαφών από την Τουρκία (Tsiganou, 2003). Η ξένη βοήθεια από την οποία η Ελλάδα προσδοκούσε οικονομική ανάκαμψη και ανάπτυξη και η εν γένει οικονομική εξάρτησή της ως νεοσύστατου αυτόνομου κράτους, προσδεμένου στο άρμα της Βρετανίας και με εδαφικές διεκδικήσεις αλύτρωτων περιοχών, ώθησαν τις ελληνικές κυβερνήσεις στην αποδοχή των όρων για την εμπορική συμφωνία με την Αίγυπτο. Το 1920, εκδόθηκε ο Ν. 2107/1920, σύμφωνα με τον οποίο απαγορεύονται οι ενέργειες που σχετίζονται με το χασίς, ήτοι καλλιέργεια, αγορά, κατοχή, πώληση και μεταφορά (Ζαραφωνίτου & Τσίγκανου, 2002).¹¹⁷

Οι προβλεπόμενες ποινές για τη χρήση (κάπνισμα χασίς) είναι κράτηση ή πρόστιμο ή και τα δύο. Για την υποτροπή προβλέπεται διπλάσια τουλάχιστον κράτηση. Για τις υπόλοιπες παραβάσεις επιβάλλεται φυλάκιση από έναν μήνα έως ένα

έτος ή και χρηματική ποινή από 200 έως 2.000 δραχμές, ενώ για την υποτροπή τους προβλέπεται τουλάχιστον η διπλάσια ποινή.

Ο νόμος οριζόταν να τεθεί σε εφαρμογή από 1/1/1921, λόγω της αντίδρασης προς το νομοσχέδιο κατά τη διάρκεια της συζήτησης στη Βουλή, που προήλθε από τους εκπροσώπους των αγροτών καλλιεργητών κάνναβης. Ωστόσο, λόγω οικονομικής δυσχέρειας προερχόμενης από τις δανειοληψίες, τους Βαλκανικούς πολέμους, τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, τον Ελληνοτουρκικό πόλεμο, τη Μικρασιατική καταστροφή και το προσφυγικό ζήτημα και, συνεπακόλουθα, λόγω της αδυναμίας εκπλήρωσης των συμφωνηθέντων αποζημιώσεων, η εφαρμογή του νόμου ανεστάλη περαιτέρω.¹¹⁸ Τελικά, επανατέθηκε σε ισχύ ο νόμος του 1906 έως το 1936 και με αυτόν τον τρόπο το κράτος απέφυγε τα έξοδα, αυξάνοντας μάλιστα και τα έσοδά του, μέσω της εφαρμογής της αυξημένης φορολόγησης στις εξαγωγές χασίς.¹¹⁹ Κατά συνέπεια, η επανεφαρμογή του νόμου του 1906 λειτούργησε ως μέτρο γενικής οικονομικής πολιτικής για τη σταθεροποίηση της ελληνικής οικονομίας (Tsiganou, 2003), προκειμένου να ανταποκριθεί στις οικονομικές υποχρεώσεις λόγω του εξωτερικού δανεισμού.¹²⁰ Οι νομοθετικοί ελιγμοί της κυβερνητικής πολιτικής καταδεικνύουν τον εξωκατευθυνόμενο χαρακτήρα της, λόγω της δεινής οικονομικής κατάστασης της χώρας και της συνεπακόλουθης οικονομικής και πολιτικής της εξάρτησης από τις ισχυρές οικονομικές δυνάμεις της εποχής, που καθιστούν τη θέσπιση της νομοθεσίας εξαναγκαστική και όχι ανταποκρινόμενη σε κάποιο θεωρούμενο ως κοινωνικό πρόβλημα. Η νομοθεσία εφαρμόζεται κατά το δοκούν με βάση τις οικονομικές εκτιμήσεις, λαμβανομένων υπόψη όλων των εμπλεκόμενων συμφερόντων, με αποτέλεσμα τις κυβερνητικές παλινωδίες.

Ο νόμος 1681/ 1919, που είχε εκδοθεί στο μεταξύ, στοχεύει στον ποινικό έλεγχο της χρήσης χασίς για συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες, δηλαδή «τους άεργους, τους αλήτες και τους διάγοντες άτακτο βίο». Επιπλέον, απαγορεύει την

παροχή μέσων και χώρων για χρήση καθώς και την πώληση και προμήθεια ναρκωτικών στα άτομα αυτά. Οι ποινές που προβλέπει είναι για τους χρήστες φυλάκιση ενός χρόνου και σε περίπτωση υποτροπής φυλάκιση μέχρι και δύο χρόνια καθώς και αστυνομική επιτήρηση. Εναλλακτικά, προβλέπει κράτηση σε οίκο εργασίας από έξι μήνες έως τρία χρόνια. Σε αυτήν την περίπτωση, ο νόμος παρέχει δυνατότητα απόλυσης, εάν επιδειχθεί από τον κρατούμενο καλή συμπεριφορά στη φυλακή. Για τους προμηθευτές ισχύει η ίδια ποινή που ισχύει για τους χρήστες και επιπλέον χρηματική ποινή 10.000 δραχμές, ενώ για τους αλλοδαπούς ο νόμος προβλέπει απέλαση μετά τη λήξη της ποινής. Η έφεση κατά των αποφάσεων δεν έχει αναστέλλουσα δύναμη και δεν προβλέπεται απόλυση με εγγύηση.

Από τις διατάξεις του Ν.1681/1919, διαφαίνεται η ποινικοποίηση της κοινωνικής αντίδρασης στους κουτσαβάκηδες και τους μάγκες, που μετά τις συγκρούσεις τους με την αστυνομία τον 19^ο αιώνα είχαν περιθωριοποιηθεί και μετατραπεί σε αλήτες (Tsiganou, 2003). Σε ένα πρώτο επίπεδο ανάλυσης σχετικά με το αντικείμενο της καταστολής των ναρκωτικών, ο στόχος της νομοθεσίας αυτής, όπως έχει επισημανθεί, δεν ήταν τόσο οι ουσίες, όσο οι ομάδες που έκαναν χρήση των ουσιών. Ειδικότερα, η χρήση της κάνναβης έχει συνδεθεί με λιγότερο ευνοημένες ή περιθωριοποιημένες ομάδες, όπως φυλετικές μειονότητες στις ΗΠΑ, πρόσφυγες, βαρκάρηδες στο λιμάνι της Σύρου και του Πειραιά (Κουκουτσάκη, 2002). Ωστόσο, έχει κριθεί αμφίβολο εάν αυτά τα μέτρα θα λαμβάνονταν χωρίς την ύπαρξη διαπραγματεύσεων για την ελληνοαιγυπτιακή συμφωνία (Tsiganou, 2003). Μια εναλλακτική ή και συμπληρωματική πιθανή ερμηνεία της θέσπισης του νόμου 1681/1919 που προτείνεται στην παρούσα εργασία, είναι ότι αποτέλεσε μία μορφή αντιπερισπασμού, προκειμένου το μελλοντικό ενδεχόμενο της απαγόρευσης της καλλιέργειας και του εμπορίου της κάνναβης να μην παρουσιαστεί ως επιβεβλημένο από τους όρους της εμπορικής σύμβασης με την Αίγυπτο, που εκείνη την περίοδο είχε τεθεί και πάλι σε διαπραγμάτευση, αλλά ως μια προσπάθεια εντατικοποίησης των ειλημμένων μέτρων κατά του χασίς, τα οποία είχαν συνδεθεί με μια γενικευμένη αποκλίνουσα συμπεριφορά γνωστών θεωρούμενων ως περιθωριακών ομάδων στην ελληνική κοινωνία της εποχής. Με την επίσημη εξουσιοδοτημένη κοινωνική αντίδραση να ορίζει ως εγκληματική τη δράση μιας κοινωνικής κατηγορίας που βρίσκεται σε θέση σχετικής αδυναμίας (Λάζος, 2007), χειραγωγείται ιδεολογικά και διεγείρεται η ανεπίσημη κοινωνική αντίδραση, παρέχοντας νομιμοποιητικό έρεισμα στην αντίστοιχη επίσημη (Δασκαλάκης, 1985). Με την ποινικοποίηση της χρήσης

χασίς ως συμπεριφοράς προερχόμενης αποκλειστικά από αλήτες και επαίτες, εδραιώνεται η υφιστάμενη από τον προηγούμενο αιώναέμμεση σύνδεση ανάμεσα στη χρήση και το κοινωνικό περιθώριο, καθότι το χασίς ήταν βασικό χαρακτηριστικό της περιθωριακής υποκουλτούρας των κουτσαβάκηδων (Tsiganou, 2003), γεγονός που ενδεχομένως θα μπορούσε να καταστήσει ευκολότερη τη συλλογική αποδοχή της επερχόμενης απαγορευτικής νομοθεσίας για το χασίς.

Ο Τύπος την περίοδο αυτήν επικεντρώνεται στην κατασκευή του στερεοτύπου του περιθωριακού χρήστη, που συγκεντρώνει στοιχεία παρέκκλισης, εγκληματικότητας και ηθικής διαφθοράς, και συνάδει με την εστίαση του νόμου, συμβάλλοντας ως δευτερεύων ερμηνευτής στην εδραίωση της σχετικής αντίστοιχης αναπαράστασης.

9.1 Ο ρόλος του Τύπου (περίοδος 1915 έως 1932)

9.1.1 Ο εγκληματίας χρήστης χασίς. Με τον νόμο να συνδέει πλέον επίσημα την αλητεία με τη χρήση χασίς (εκτός του πρώτου παρατιθέμενου άρθρου), η επικινδυνότητα της εγκληματικής συμπεριφοράς των χρηστών χασίς προβάλλεται ως αναπόσπαστο κομμάτι του υποκόσμου και του κοινωνικού περιθωρίου σε περιβάλλον παρακμιακής αθλιότητας. Η ιδιότητα του χρήστη ταυτίζεται με την ιδιότητα του αλήτη και θεωρείται αναμενόμενο ότι συνδέεται με την εγκληματικότητα του υποκόσμου. Ταυτόχρονα, αναδεικνύεται ο κοινωνικός κίνδυνος που προκύπτει από την επιβάρυνση της εγκληματικότητας στις υποβαθμισμένες περιοχές, στις οποίες λειτουργούν χασισοποτεία.

Στην είδηση για τη δολοφονία που διεπράχθη από χρήστη χασίς υπό την επήρεια, ο δολοφόνος ενεπλάκη σε συμπλοκή και έχοντας, όπως υπονοείται, απολέσει τον έλεγχο των πράξεών του, δολοφόνησε βίαια με μαχαίρι το θύμα. Καθώς δεν επισημαίνεται κάποιο κίνητρο για την ενέργεια αυτή, η σύνδεση με την επίδραση χασίς προκύπτει αβίαστα. Επιπλέον, η σύνδεση ενισχύεται από την επισήμανση περί λειτουργίας πολλών χασισοποτείων στην ευρύτερη περιοχή (Ιεράς οδού), στα οποία, όπως αναφέρεται, διαπράττονται αίσχη σε βάρος της ασφάλειας των περιοίκων. Η ασάφεια της περιγραφής του κινδύνου ενθαρρύνει τη διέγερση φόβου (βλ. Πίνακα9.1).

Πίνακας 9.1: Σκριπ, 4/4/1917, είδηση

«Το απόγευμα χθες έξω του εν τη οδώ Πλαταιών αρ. 5 χασισοποτείον Βαμβακά, ο χασισοπότης Γ. Ζ. υπό την επήρειαν του χασίς συνεπλάκη μετά του Π. Δ. και εφόνευsen τούτον πλήζας αυτόν δια μαχαίρας εις το στήθος...

Επί τη ευκαιρία ταύτη δέον να σημειωθή ότι πληθώρα χασισοποτειών λειτουργούν εις την περιοχήν εκείνην, καθώς και εις τα πέριξ της Ιεράς οδού, εν τη συνοικία Ελαιοτριβείων και Αεριοφωτος· εντός τούτων δε διαπράττονται αίσχη και οι περίοικοι υφίστανται παντοειδείς κινδύνους.»

Η είδηση περί βιασμού γυναικών μέσω της νάρκωσής τους με χασίς αποτελεί ενδεικτική για την εγκληματική δραστηριότητα των χρηστών χασίς, δεδομένου ότι οι δράστες είναι κατά πάσα πιθανότητα χρήστες και οι ίδιοι (βλ. Πίνακα 9.2).

Πίνακας 9.2: Εμπρός, 25/2/1925, είδηση

«Συχναί είνε αι περιπτώσεις χρησιμοποίησεως ναρκωτικών εις ποτά και σιγαρέττα προς εκβιασμόν λωλών γυνακαρίων...»

Στην επιστολή των κρατουμένων της φυλακής Συγγρού

προς τον υπουργό Δικαιοσύνης, πραγματοποιείται σύνδεση της χρήσης ναρκωτικών με τον εκφυλισμό, την αθλιότητα, την έλλειψη πολιτισμού και την εγκληματικότητα. Η ενθάρρυνση της εγκληματικότητας πραγματοποιείται και μέσω της παροχής ναρκωτικών από τους ιδιοκτήτες της φυλακής στους κρατούμενους.

Η αθλιότητα προβάλλεται ως το φυσικό πλαίσιο της χρήσης ναρκωτικών, όπως και του ίδιου του χρήστη, ο οποίος παρουσιάζεται ως άθλιος, απολίτιστος και έκφυλος. Το πλαίσιο αναφοράς των ναρκωτικών μάς δίνει ξεκάθαρα την εικόνα της εξαθλίωσης, που λειτουργεί καταλυτικά προς την υιοθέτηση της εγκληματικής συμπεριφοράς (βλ. Πίνακα 9.3).

Πίνακας 9.3: Σκριπ, 20/7/1928, επιστολή

«...Εξακόσιοι κατάδικοι και υπόδικοι που βρίσκονται κλεισμένοι στις Φυλακάς Συγγρού και αναρίθμητοι άλλοι που βρίσκονται στις γιομάτες τρώγλες που ονομάζονται φυλακαί του Ελληνικού Κράτους, όλοι θύματα της κρατικής ασυνειδησίας και ξεχαρβαλωσιάς...φθάσαμε στο σημείο να ερωτώμαστε στ'αληθινά αν βρισκόμαστε σε πολιτισμένο Κράτος ή ανάμεσα στους αγρίους του Μαρόκου. Γιατί κ'εκεί ακόμα δεν φανταζόσασθε Κε Υπουργέ να υπάρχουν πρωτοτυπότεραλωποδυτικά σχολεία, απ'της ελληνικές φυλακές, που ενάντια στο θεϊκό προορισμό τους, την επανόρθωσι δηλαδή πεπορωμένων συνειδήσεων, διδάσκουν την τεμπελιά και κάθε είδους εγκληματική πονηριά, παρασκευάζουσaiκατ'αυτόν τον τρόπον τους καθημερινώς αυξάνοντας εγκληματίας, που εκ του υστέρου τα όργανα των καθ' ημέραν, εναλλασσομένων Κυβερνητών μας, στιβάζουν δίκην κτηνών, στην ίδια τη φωλιά της διαφθοράς και της ανηθικότητας, τάχα για να τας σωφρονήσουν, ενώ στην αντίθεσι τούς εγκαταλείπουν με την απόγνωσι που η αδικία και η επιβολή σκληρών ποινών τους επιφέρει, στη διάθεσι των κατά ποσότητας υπαρχόντων ναρκωτικών δηλητηρίων (ηρωίνης-κοκαΐνης-χασίς)που οι ιδιοκτήται και σατράπαι των φυλακών προς πλουτισμόνπρομηθεύουν, και ελευθέρως την χρήσιν αυτών επιτρέπουν, ως και της κυβοπαιξίας, της ελευθέρας δράσεως κάθε κακοποιού, ποτίζοντος αυτούς κατ'αυτόν τον τρόπον της ρίζες του με δαιμονισμένην ταχύτητα βλαστήσαντος εκφυλισμού που κοντεύει να πνίξη τη δω και λίγα χρόνια ηθικιά και τιμημένη Ελλάδα μας.»

ΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΜΑΣ

Έλάβομεν καὶ δημοσιεύομεν τὴν κατωτέρω ἀνοικτὴν ἐπιστολὴν τῶν φυλακισμένων Συγγροῦ διὰ τὸν κ. ὑπουργόν τῆς Δικαιοσύνης, ὁ ὁποῖος ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ ἐξετάσῃ τὰ καταγγελλόμενα κατωτέρω.

Ἐξοχώτατε Κύριε Ὑπουργε
τῆς Δικαιοσύνης

Ἐξακόσιοι κατάδικοι καὶ υπόδικοι ποὺ βρίσκονται κλεισμένοι στὰς Φυλακάς Συγγροῦ, καὶ ἀναρίθμητοι ἄλλοι ποὺ βρίσκονται στὴς γιομάτες τρώγλες ποὺ ὀνομάζονται φυλακαὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ὅλοι θύματα τῆς κρατικῆς ἀσυνειδησίας καὶ ξεχαρβαλωσιάς, ποὺ τὸν τελευταῖο καιρὸ κυβερνᾷ τὴ δυστυχισμένη μας πατρίδα, πνιγμένος ἀπ' τὸ μαῦρο θρόγγος, τῆς ἀδικίας ποὺ ἔχει ἀντικρατοῦσῃ τὴ θεία δικαιοσύνη μὲ τὸ παράπονο, κ' ἄρα νάτῃσι ἑτοιμα νὰ ξεχειλίσουν, τὴν ποταμένη μας ψυχὴ, φθάσαμε στὸ σημεῖο νὰ ἐρωτώμαστε στ' ἀληθινὰ ἂν βρισκόμαστε σὲ πολιτισμένο Κράτος ἢ ἀνάμεσα στοὺς ἀγρίους τοῦ Μαρόκου. Γιατὶ κ' ἐκεῖ ἀκόμα δὲν φανταζόσασθε Κε Ὑπουργέ νὰ ὑπάρχουν πρωτοτυπότεραλωποδυτικὰ σχολεῖα, ἀπ' τῆς ἑλληνικῆς φυλακῆς, ποὺ ἐνάντια στὸ θεϊκὸ προορισμὸ τοὺς, τὴν ἐπανόρθωσι δηλαδὴ πεπορωμένων συνειδήσεων, διδάσκουν τὴν τεμπελιά, καὶ κάθε εἶδους ἐγκληματικὴ πονηριά, παρασκευάζονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τοὺς καθημερινῶς αὐξάνοντας ἐγκληματίας, ποὺ ἐκ τοῦ υστέρου τὰ ὄργανα τῶν καθ' ἡμέραν, ἐναλλασσομένων Κυβερνητῶν μας, στιβάζουν δίκην κτηνῶν, στὴν ἴδια τὴ φωλιά τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς ἀνηθικότητος, τάχα γιὰ νὰ τὰς σωφρονήσουν, ἐνῶ στὴν ἀντίθεσι τοὺς ἐγκαταλείπουν μὲ τὴν ἀπόγνωσι ποὺ ἡ ἀδικία καὶ ἡ ἐπιβολὴ σκληρῶν ποινῶν, τοὺς ἐπιφέρει, στὴ διάθεσι τῶν κατὰ ποσότητος ὑπαρχόντων ναρκωτικῶν δηλητηρίων (ἡρωίνης - κοκαΐνης - χασίς) ποὺ οἱ ιδιοκτήται καὶ-σατράπαι τῶν φυλακῶν πρὸς πλουτισμὸν προμηθεύουν, καὶ ἐλευθέρως τὴν χρῆσιν αὐτῶν ἐπιτρέπουν, ὡς καὶ τῆς κυβοπαιξίας, τῆς ἐλευθέρας δράσεως κάθε κακοποιοῦ, ποτίζοντος αὐτοὺς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς ρίζης τοῦ με δαιμονισμένην ταχύτητα βλαστήσαντος ἐκφυλισμοῦ ποὺ κοντεύει νὰ πνίξῃ τὴ δὼ καὶ λίγα χρόνια, ἠθικιά καὶ τιμημένη Ἑλλάδα μας.

Σε συμπλοκή με την αστυνομία οι χρήστες χασίς καταγγέλλονται για χρήση ένοπλης βίας με αφορμή την απλή διενέργεια σωματικής έρευνας εκ μέρους της αστυνομικής αρχής σε περιοχή που λειτουργούν χασισοποτεία (βλ. Πίνακα 9.4).

Πίνακας 9.4: Σκριπ, 6/9/1928, είδηση

«Ανεστατώθησαν χθες περί το μεσονύκτιον οι περίξ του Αερίοφωτος συνοικισμοί εκ πολλών συνεχώς ριπτομένων πυροβολισμών, ων αφορμή ήτο μεγάλη συμπλοκή εντός των παρά το Αερίοφως δυσωνύμων οίκων μεταξύ του αστυνομικού σταθμάρχου της Ιεράς οδού Παπανδρέου και δύο αστυφυλάκων αφ' ενός και ομάδας χασισοποτών αφ' ετέρου. Οι τελευταίοι επετέθησαν κατά των αστυνομικών οργάνων επιχειρησάντων να διενεργήσουν επ' αυτών σωματικήν έρευναν.»

ΕΠΙΘΕΣΙΣ ΧΑΣΙΣΟΠΟΤΩΝ ΚΑΤ' ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ

«Ανεστατώθησαν χθες περί τὸ μεσονύκτιον οἱ περίξ τοῦ Ἀερίοφωτος συνοικισμοὶ ἐκ πολλῶν συνεχῶς ριπτομένων πυροβολισμῶν, ὧν ἀφορμὴ ἦτο μεγάλη συμπλοκή ἐντὸς τῶν παρά τὸ Ἀερίοφως δυσωνύμων οἰκῶν μεταξύ τοῦ ἀστυνομικοῦ σταθμάρχου τῆς Ἱερᾶς οἰκῆς Παπανδρέου καὶ δύο ἀστυφυλάκων ἀφ' ἐνὸς καὶ ὁμάδος χασισοποτῶν ἀφ' ἐτέρου. Οἱ τελευταῖοι ἐπετέθησαν κατὰ τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων ἐπιχειρησάντων νὰ διενεργήσουν ἐπ' αὐτῶν σωματικὴν ἔρευναν.»

Η εμπειρία από το εξωτερικό αυξάνει τον προβαλλόμενο κίνδυνο από τους χρήστες λόγω της στρέψης του εγκληματικού τους μένους προς τον χριστιανικό πληθυσμό.

Σε απόπειρα ερμηνείας της υψηλής εγκληματικότητας στο Αφγανιστάν, η χρήση χασίς ανάγεται σε βασική αιτία, καθότι, όπως υποστηρίζεται, λειτουργεί καταλυτικά στη λήψη της απόφασης για διάπραξη φόνου από τους μουσουλμάνους που επιθυμούν να εξασφαλίσουν τον Παράδεισο του Αλλάχ. Επιπλέον, ο χρήστης χασίς συνδέεται με εθνικές και κοινωνικές ομάδες με σημαντικά στοιχεία διαχωρισμού από την ελληνική κοινωνία. Ένα από αυτά είναι η ίδια η χρήση χασίς, που γεννήθηκε στην Ανατολή και συνάδει με την κουλτούρα των ανατολικών λαών (βλ. Πίνακα 9.5).

Πίνακας 9.5: Εμπρός, 3/1/1929, άρθρο

«Το Αφγανιστάν εἶνε ἀναμφιβόλως τὸ μέρος τοῦ κόσμου ὅπου οἱ φόνοι εἶνε πολυαριθμότεροι εἰς ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἀριθμητικὴν δύνάμιν τοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ υψηλὴ αὕτη ἀναλογία τῆς εγκληματικότητος ἔχει πολλὰς αἰτίας... Εἰς τὴν πρώτην ἀπὸ τὰς ἀνωτέρω αἰτίας ἀνάγεται ἡ ἀκόλουθος συχνοτάτη περίπτωσις. Ἐπειτα ἀπὸ τὴν κατάχρησιν τοῦ χασίς, ὁ ἰθαγενὴς ἐξυπνὰ ἀποφασισμένος νὰ γίνῃ ἄξιος τοῦ Παραδείσου τοῦ Αλλάχ. Διὰ νὰ εξασφαλίσῃ τὴν ἀνταμοιβὴν τοῦ αὐτῆς κάθε καλὸς μουσουλμάνος πρέπει νὰ φονεύσῃ ἕνα Χριστιανὸν ἢ αἱρετικόν.»

ΜΙΑ ΧΩΡΑ ΛΗΣΤΩΝ

Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΖΩΗ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

Η ΠΟΙΝΗ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

Ὁ Βασιλεὺς Ἀμανουλλάχ, ὁ ὅποιος εἶχε τάξει ὡς πρόγραμμα τὸν ἐκπολιτισμὸν ὁλοκλήρου τῆς πεντρῆς Ἀσίας, ἀρχίζων ἀπὸ τὸ βασιλεῖόν του, ἠναγκάσθη νὰ ἀμελεγήσῃ διὰ ἡττήθῃ ἀπὸ τὴν ἑπαναστάσειν, καὶ παρητήθῃ ὑπὲρ τοῦ προσφυτικῶν ἀδελφοῦ του, τοῦ πρίγκιπος Ἰναιατουλλάχ.

Διὰ τῆς πρῆξις αὐτῆς ἀποδίδει τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι, ἀφ' οὗ ὡς μικρότερος αὐτὸς εἶχε σφετερισθῇ τὴν ἐξουσίαν κατὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του.

Δὲν πρόκειται νὰ ἀναζητήσωμεν τὰς αἰτίας τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀρκεῖ νὰ εἰπωμεν διὰ τὰ ἑπτὰ ἐκατομμύρια τῶν ψυχῶν ποὺ ἀποτελοῦν τὸν πληθυσμὸν τοῦ Ἀφγανιστάν, εἶνε οἱ φανατικῶτατοι ὅποιοι τοῦ

ἐχθρότητα ἢ ὅποια ὑπάρχει μεταξὺ τῶν γειτονικῶν φίλων καὶ τῆς τῆς ληστρικῆς διωλεῖται τῶν κατὰ τὴν ἀρετῆς αὐτῆς Χώρας καὶ τὴν ὑπαρξὶν πλείστον ληστρικῶν συμμοριῶν.

Η ΚΑΤΑΧΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΧΑΞΙΣ

Εἰς τὴν πρῶτην ἀπὸ τὰς ἀνωτέρω αἰτίας ἀνάγεται ἡ ἀκόλουθος συνηγορία περιπτώσεως.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν κατάχρησιν τοῦ χαξίς, ὁ ἰθαγενὴς ἔξωπλόν, ἀποφασισμένος νὰ γίνῃ ἄξιος τοῦ Πορταίσεως τοῦ Ἀλλάχ. Διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀνταμοιβὴν αὐτὴν καθεὺς καλὸς Μοισουμάνος, πρέπει νὰ φανερώσῃ ἐντὶ Χοισιανόν ἢ αἰρετικόν. Καὶ ὁ ἑξῆς ἀποκρίσεως, ἐξισχύ

αποκρυπτικῶν ἡμπορεῖ νὰ σταματήσῃ στρατὸν ὁλοκλήρου.

Οἱ Ἀφγάνες, ἐκ φύσεως φιλοτιμῆς ληστρίας, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἴδωσαν κατὰ ληϊότερον ἔδαφος δούλωσιν.

Σχετὶ μόνον ἡ ἀνάγκη νὰ φρονέσῃ τοὺς φέρει νὰ ἐκδραμεύσιν εἰς κάποιαν καμπὴν τοῦ δρόμου αὐτοῦ καὶ νὰ πυροβολοῦν κατὰ τὴν ταξιδιωτῶν.

Πᾶς θυμὸς αἱ ἄγρια αὐτὰ φρικὰ τοῦ Κόντος εὐρίσκουν τέλει ὅπλα, τελευταίου συστήματος; Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπόλυτον.

Τὸ Πεισδάρι, τὸ ὅποσον ἀνῆλθεν εἰς τὸ Ἀφγανιστάν προτοῦ προσσχηθῇ εἰς τὰς Ἰνδίας κατὰ τὸν παρελθόν αἰῶνα, εἶναι πόλις μεθοριακή,

Ἡ ὕψηλὴ αὐτὴ ἀναλογία τῆς ἐγκληματικότητος ἔχει πολλὰς αἰτίας. Μετὰ τὸν μουσουλμανικὸν φανατισμὸν καὶ τὴν ξενοφοβίαν, πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν τὴν ἐκδίκησιν, τὴν

Στην περιγραφή για τις άγνωστες πτυχές της Θεσσαλονίκης, οι τεκέδες αποτελούν παρακμιακό κομμάτι της πόλης και οι χασισοπότες εμφανίζονται ως τελειωμένοι σεσημασμένοι λωποδύτες (βλ. Πίνακα 9.6).

Πίνακας 9.6: Μακεδονία, 1/7/1929, άρθρο

«Η Θεσσαλονίκη όπως δεν την ξέρουμε. Στους τεκέδες.

-Γιατί δεν πας να δουλέψεις, βρε; λέγει σε έναν από αυτούς, ο επικληθείς παρά τούτων τραμβαγέρης.

-Τι δουλειά να κάνω τώρα γω; του απήντησεν κείνος με προφοράν εβραϊκήν κ' μ' αλλοιωμένας τας λέξεις, κατά την εβραϊκήν την τακτικήν. Τα πόδια μου επιάσθησαν στο φυλακή.

Επρόκειτο περί σεσημασμένου λωποδύτου, σαπίσαντος εις τας φυλακάς και αποτελειωμένου τώρα εις τα Χασισοποτεία.»

— Γιατί δὲν πᾶς νὰ δουλέψῃς, βρε; λέγει σὲ ἕναν ἀπὸ αὐτοὺς, ὁ ἐπικληθεὶς παρὰ τούτων τραμβαγέρης.

— Τὴ δουλειὰ νὰ κάνω τώρα γώ; τοῦ ἀπήντησεν κείνος μὲ προφορὰν ἑβραϊκὴν καὶ κ' μ' αὐλοιομέναις τὰς λέξεις, κατὰ τὴν ἑβραϊκὴν τὴν τακτικὴν. Τὰ πόδια μου ἐπιάσθησαν εἰς τὴ φυλακὴν.

Ἐπρόκειτο περὶ σεσημασμένου λωποδύτου, σαπίσαντος εἰς τὰς φυλακάς καὶ ἀποτελειωμένου τώρα εἰς τὰ Χασισοποτεία.

Η χρήση χασίς συνδέεται με την εγκληματική συμπεριφορά στην είδηση για μια δολοφονία στη Θεσσαλονίκη, στην οποία αναφέρεται ότι ο πιθανός δράστης ήταν χρήστης χασίς και διατηρούσε μυστικό καφενείο, στο οποίο γινόταν χρήση (βλ. Πίνακα 9.7).

Πίνακας 9.7: Σκριπ, 22/5/1930, είδηση

«Κατά τους ενεργήσαντας ανακριτικούς υπαλλήλους ο ως δράστης του στυγερού εγκλήματος φερόμενος Κ. δέον να θεωρήται ως εἰς τὰς τῶν μὴ ἀνεπιλήπτου διαγωγῆς ἔχων μάλιστα καὶ δοσοληψίας μετὰ τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν τῆς περιφερείας του...

τόσον δε αὐτός, ὅσον καὶ ὁ ἀδελφός του εθεωροῦντο καὶ ὡς διατηροῦντες τεκέν ἤτοι μυστικὸν καφενεῖον ὅπου ἐκαπνίζετο χασίς...»

ΠΟΙΣΕ Ο ΚΟΤΖΑΜΙΧΑΗΛ

Κατὰ τοὺς ἐνεργήσαντας ἀναγκαι-
κοὺς ὑπαλλήλους ὁ ὡς δράστης τοῦ
στυγεροῦ ἐγκλήματος φερόμενος Κο-
τζαμιχαήλ δέον νὰ θεωρῇται ὡς εἰς
ἐκ τῶν μὴ ἀντιλήπτου διαγωγῆς ἔ-
χων, μάλιστα καὶ δοσοληψίας μετὰ τῶν
ἀστυνομικῶν ἀρχῶν τῆς περιφερείας
του.

Μετερχόμενος τὸ ἐπάγγελμα τοῦ
βουκόλου, συγχρόνως δὲ καὶ τοῦ κασ-
σιερωτοῦ δὲν ἐδίσταζε νὰ ἐπαγγέλλε-
ται καὶ τὸν λαθρέμπορον. Εἰς τὴν ἀστυ-
νομίαν εἶναι γνωστὸς ὡς Κοτζαμιχαήλ
ἢ Γανωτῆς, τόσον δὲ αὐτὸς, ὅσο, καὶ
ὁ ἀδελφός του ἐθεωρεῖντο καὶ ὡς δι-
ατηροῦντες τεκέ, ἦτοι, μυστικὸν καφε-
νέιο, ὅπου ἐκαπνίζετο χασίς.

Βεβαίως καὶ εἰς τὸν ἀδελφόν τοῦ
ὡς δράστου φερομένον θὰ ἐπεκταθῇ
ἡ ἀνάγκη δειδομένου ὅτι οἱ ἐπὶ τοῦ
πτώματος κυλισθέντες ἀγκόλιθοι δὲν ἦ
δύναντο νὰ μετακινήθουν ὅφ' ἐνός καὶ
μόνον ἀτόμου.

Ἄλλως τε ἡ ἀπόστασις ἀφ' ἧς ὁ
μεγαλείτερος μετεκινήθη διὰ νὰ τεπο-
θεθῇ ἐπὶ τοῦ στῆθους τοῦ θύματος
ἦτο ἀρκετὴ, ἀπῆτει δὲ μεγάλην ρώμην
τὴν ὁποία, ἀδύνατον εἶνε νὰ παρουσι-
άζεται εἰς ἓνα καὶ μόνον ἄνθρωπον.

9.1.2 Ο παραιτημένος, περιθωριακός χρήστης χασίς. Ο χρήστης χασίς σκιαγραφείται ως αλήτης, μορφή γραφική και παρασιτική, που ζει μέσα στη βρωμία και τη μιζέρια, σε χρόνια παραίτηση, χωρίς αξίες και πειθαρχία, διεφθαρμένος και σε διαρκή εκφυλισμό. Το μήνυμα ότι οι χρήστες χασίς ανήκουν στο κοινωνικό περιθώριο είναι σαφές.

Η σύνδεση δύο διακριτών αλλά αρνητικών καταστάσεων εντείνει την ανησυχία για την κατάσταση και την πειθαρχία του στρατεύματος (βλ. Πίνακα 9.8).

Πίνακας 9.8: Εμπρός, 27/9/1921, εἶδηση

«...Οι δύο εκ τούτων εἶνε καὶ
λιποτάκται.»

— Συνελήφθησαν ἐπ' αὐτοφώρῳ χασισο-
ποιῶντες οἱ Χ. Ἀντωνοστάπουλος, Εὐάγγ.
Χάλης, Σπ. Μπασιώκος, Ἰ. Ἀμπάνης, Χρ.
Καστερίτης Ἀ. Καλαφάτης, Λάξ. Ἰατροῦ,
Κυρ. Βασιλείου, Σ. Καρασιανὸς καὶ Ε. Ψαρ-
ρός. Οἱ δύο ἐκ τούτων εἶνε καὶ λιποτάκται.

Η παραίτηση και η κοινωνική περιθωριοποίηση είναι έννοιες κοντινές· πιθανόν η πρώτη να αποτελεί προθάλαμο της δεύτερης. Η σύνδεση της χρήσης με την παραίτηση κρούει τον κώδωνα του κινδύνου, ιδιαίτερα όταν αναφέρεται σε οικείες φιγούρες, και θεωρητικά είναι απειλητικό ενδεχόμενο για όλους.

Οι χρήστες χασίς και μορφίνης επιδιώκουν τη διαφυγή, την απόσυρση από τη ζωή. Η παραίτηση από τη ζωή, κάποιες φορές ακραία, είναι ιδίων των χρηστών ναρκωτικών (εδώ χασίς και μορφίνης), που κάνουν χρήση, ακριβώς επειδή είναι άνθρωποι παραιτημένοι. Στο σχόλιο για την αυτοκτονία κοριτσιού με βλάβη στους πνεύμονες, η χρήση χασίς (και μορφίνης) διαδίδεται λόγω της δυσφορίας για τη ζωή και της συνακόλουθης ανάγκης διαφυγής από αυτήν, έστω για λίγες ώρες (βλ. Πίνακα 9.9).

Πίνακας 9.9: Μακεδονία, 15/4/1925, άρθρο

«Όλοι μας πάσχουμε και αισθανόμαστε μια δυσφορία για τη ζωή... Η ζωή μας χειρότερη δεν μπορεί να γίνει. Αλλά τι να κάμουμε; Υπομένουμε όσο μπορούμε. Ο πλούσιος απαισιοδοξεί, γιατί δεν μπορεί ν' ανεύρη το ήρεμο αίσθημα της χαράς. Ο πτωχός απογοητεύεται να βλέπη την διαρκή αθλιότητα του, όλοι μας υποφέρομεν. Γι' αυτό το λόγο βλέπομεν την καταπληκτικήν αύξησιν της καταναλώσεως οινόπνευματος. Γι' αυτό η χρήσις της μορφίνης και του χασίς διαδίδεται τόσο πολύ. Και γι' αυτό όλοι οι μορφωμένοι έχουν μεταβληθή εις μορφινομανείς και αιθερομανείς. Όλοι φωνάζουν: "Βρέστε τρόπο να μας κάνη να ξεχάσουμε τη ζωή, να φύγουμε απ' τον κόσμο, έστω και για λίγες ώρες!..." Η τάσις αυτή, όταν δεν ικανοποιηθή εις το σημείον αυτό, καταλήγει εις την τελείαν εγκατάλειπιν της ζωής, εις την αυτοκτονίαν...»

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ **ΠΙΝΤΑ**

ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ...

«Συγχωρήστέ με... 'Απ' τί; ἀνέγνω μ' ἐμβαίωσα, ν' εὐέλχω βλάβην εἰς τοὺς πνεύμονας... 'Αν ζούσα θὰ ἤμουναι πολὺ δυστυχισμένη».

Δυστυχισμένο κορίτσι! Καὶ ποῖος σὲ ἐβεβαίωσε, πῶς εἶνε πύσχος; Δὲν εἶναι καταλῆγει, πῶς ὅλος ὁ κοσμος δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ ἐπὶ τῶν πτωχῶν θύλακος ἀπὸ ἀρρώστους, ποῦ πάσχουν ἀπὸ διαφόρους παθήσεις; Δὲν ἐφύθασαν σὲ αὐτὰ σου ποτὲ οἱ βαρναγεῖς στεναγμοὶ τῶν; Ὅποιονδὴ ποτε καὶ αἱ εὐαγγελιστὲς, εἶμαι βέβαιος, πῶς θὰ σοῦλεγε: «Δὲν ξέρω, παιδάκι μου, τί πρᾶγμα εἶναι ἡ εὐτυχία. Ρώτησέ κατ' ἕνα ἄλλον...»

Όλοι μας πάσχομε καὶ αἰσθανόμεθα μιὰ δυσφορία, γιὰ τὴν ζωή. «Όλοι μας πάσχομε ἀπὸ νευρικόσχη καὶ απαισιοδοξία. Ἡ ζωή μας χειρότερη δὲν μπορεῖ νὰ γίνη. Ἀλλὰ τί νὰ κάμωμεν; Υπομένομεν, ὅσο μπορούμε. Ὁ πλούσιος απαισιοδοξεῖ, γιατί δὲν μπορεῖ ν' ανεύρη τὸ ἥρεμο αἶσθημα τῆς χαρᾶς. Ὁ πτωχὸς ἀπογοητεύεται νὰ βλέπη τὴν διαρκὴ αθλιότητά του, ὅλοι μας υποφέρομεν. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο βλέπομεν τὴν καταπληκτικὴν αὐξήσιν τῆς καταναλώσεως οἰνοπνεύματος. Γι' αὐτὸ ἡ «χρήσις» τῆς μορφίνης καὶ τοῦ χασίς διαδίδεται τόσο πολύ. Καὶ γι' αὐτὸ ὅλοι οἱ μορφωμένοι ἔχουν μεταβληθῇ εἰς μορφινομανεῖς καὶ αἰθερομανεῖς. Ὁλοι φωνάζουν: «Βρέστε τρόπο νὰ μᾶς κάνη νὰ ξεχάσουμε τὴν ζωή, νὰ φύγουμε ἀπ' τὸν κόσμο, ἔστω καὶ γιὰ λίγες ὥρες!...»

Ἡ τάσις αὕτη, όταν δὲν ικανοποιηθῇ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ, καταλήγει εἰς τὴν τελείαν ἐγκατάλειπιν τῆς ζωῆς, εἰς τὴν αὐτοκτονίαν. Καὶ τοῦτο, γιὰτί δὲν ἔμαθαν, νὰ υποφέρουν, νὰ υπομένουν. Δὲν παραδέχομαι πῶς ὑπῆρξαν ἄλλα χρόνια εὐτυχέστερα ἀπὸ τὰ δικὰ μας. Πάντοτε οἱ ἄνθρωποι ἔσαν δυστυχεῖς καὶ δυσχερεστῆμένοι. Ἀλλὰ προσπαθοῦσαν, καὶ ἐπιδύχανον νὰ υπομένουν καὶ ν' ἀντιπαλαίουν πρὸς ὅλες τὰς ἀρρώστιας τῆς ζωῆς. Δυστυχισμένο κορίτσι! Δὲν μπορούσες νὰ ζητήσης μιὰ συμβουλὴ ἀπὸ τίσους, ποῦ γέγρασαν σὲ τὴν ζωήν;

ΕΩΝ

Ακόμα και όταν δεν είναι επικίνδυνος πάντως, ο χρήστης χασίς παραμένει περιθωριακός, τυχοδιώκτης και γραφικός (βλ. Πίνακα 9.10).

Πίνακας 9.10: Σκριπ, 8/7 /1926, χρονογράφημα

«Ο Γεροβασάνης.

Εἰς τὴν Μήλον μου συνέστησαν “τίμιον ἄνθρωπον” τὸν Φ. Εξόριστος εἶνε ἐκεῖ ὑπὸ τῆς Αστυνομίας, διότι ἦλθε εἰς δοσοληψίας μαζί της...

-Και το χασίς εἶνε ὅπως ὅλα. Ἡ το πίνεις ἢ σε πίνει. Τι πειράζει το χασίς αν δεν εἶνε κανεῖς σαχλαμάρας; Και αν δεν πῇ ο σαχλαμάρας χασίς, σάχλες θα κάμη...»

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

Ο ΓΕΡΟΒΑΣΑΝΗΣ

Εἰς τὴν Μήλον μου συνέστησαν «τίμιον ἄνθρωπον» τὸν Φίλιππον. Ἐξόριστος εἶνε ἐκεῖ ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας, διότι ἦλθε εἰς δοσοληψίας μαζί της.

—Καὶ ὅμως εἶνε ὁ τιμώτερος τῶν ἀνθρώπων, μου ἐτόνισαν. Ἔστω, ὅτι ἐκτυποῦσε πορτοφόλια, ἀλλὰ ἐδῶ δεικνύει ἀξιέπαινον, ἀξιόλογον διαγωγὴν. Δύναται κανεῖς νὰ τοῦ ἐμπιστευθῇ περιουσίαν, ζωρὶς νὰ τὴν θίξῃ.

Ἐκύταξα τὸν τίμιον ἄνθρωπον. Ἦτο παρῆλικος, εἶχε δὲ ψαρὰ μαλλιά καίστριμμένον λεβέντικα τὸν μικρὸν μύστακα. Ἀπεκάλει ἑαυτὸν «Γεροβασάνην». Ἦτο βίος καὶ πολιτεία καὶ εἶχε γυρίσει τὸν κόσμον. Ἐν παρῶπον διετῆρει τὸ κατὰ τοῦ μπαρμποῦτι.

—Μὲ ἔφαγε τὸ μπαρμποῦτι, ἔλεγε.

Ἐπειτα εἶνε λόγος διὰ τὸ χασίς. Ἀπεφυγε νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὴν ἀρχὴν. Τέλος ἀφοῦ τὸν ἐστενοχώρησαν εἶπε.

—Καὶ τὸ χασίς εἶνε ὅπως ὅλα. Καθὼς

τὸ κρασί. Ἡ τὸ πίνεις ἢ σε πίνει. Τι πειράζει τὸ χασίς αν δεν εἶνε κανεῖς σαχλαμάρας; Καὶ αν δεν πῇ ὁ σαχλαμάρας χασίς, σάχλες θα κάμη.

Οι στρατιώτες ἔχουν παρασυρθεῖ στην αλήτικη ζωὴ και αγοράζουν χασίς στους τεκέδες που λειτουργοῦν στους ἰσραηλῆτικους τάφους (βλ. Πίνακα 9.11).

Πίνακας 9.11: Μακεδονία, 6/9/1929, ἄρθρο

«Κοντὰ στὴν Ἀγία Φωτεινὴ ὑπάρχει ὡς γνωστὸν τὸ Ἰσραηλιτικὸν νεκροταφεῖον με τοὺς υψηλοὺς τάφους που μοιάζουν σαν μεγάλα τούβλα ξηρακόμενα ὑπὸ τὸν ἥλιον. Ἐκεῖνο ὅμως που δεν εἶναι γνωστὸν εἰς πολλοὺς εἶναι ὅτι πέντε ἢ ἐξ ἀπὸ τοὺς τάφους αὐτοὺς ἔχουν ανοιχτὴ ἀπὸ διαφόρους επιχειρηματίας χασεκλήδες και ἔχουν μεταβληθῇ εἰς καταφύγια τῶν καπνιστῶν. Οἱ γνωρίζοντες τὴν ὑπαρξίν των τεκέδων αὐτῶν ἐξέρχονται κατὰ τὸ βραδάκι εἰς ἀγρὰν πελατῶν, κατὰ προτίμησιν στρατιωτῶν τοὺς οἱποῖους παρασύρουν μέσα στις τρύπες των και τοὺς προσφέρουν χασίς ἐναντι ἀδράς ἀμοιβῆς... Ἡ καταδίωξις ἐκάμε προχθὲς τὸ πρωὶ ἕναν αἰφνιδιασμὸν εἰς τοὺς τεκέδες τοῦ νεκροταφείου και ἐπίασε μέσα σ’ αὐτοὺς καμμιὰ δεκαριά στρατιώτας, οἱ οἱποῖοι ἐκάπνιζον μακαρίως τὸ χασίσι των...»

Κοντά στην 'Αγία Φωτεινή ύπσρχει
 ώς γνωστόν τὸ 'Ισραηλιτικὸν νεκροτα-
 φεῖον μὲ τοὺς ὑψηλοὺς τάφους ποὺ
 μοιάζουν σὺν μεγάλα τοῦβλα ξηρα-
 κόμενα ὑπὸ τὸν ἥλιον. Ἐκεῖνο ὁμῶς
 ποὺ δὲν εἶναι γνωστόν εἰς πολλοὺς εἴ-
 ναι ὅτι πέντε ἢ ἕξ ἀπὸ τοὺς τάφους αὐ-
 τοὺς ἔχουν ἀνοιχτῇ! ἀπὸ διαφορῶς ἐπι-
 χειρηματίας χασεκλήδες καὶ ἔχουν μετα-
 βληθῇ εἰς καταφύγια τῶν καπνιστῶν.
 Οἱ γνωρίζοντες τὴν ὑπαρξιν τῶν τεκέ-
 δων αὐτῶν ἐξέρχονται κατὰ τὸ βραδάκι
 εἰς ἄγρην πελατῶν, κατὰ προτίμησιν
 στρατιωτῶν τοὺς ὁποίους παρασύρουν
 μέσα σὺς τρύπες τῶν καὶ τοὺς προσφέ-
 ρουν χασίς ἐναντι ἀδράς ἀμοιβῆς...

 Ἡ καταδίωξις ἔκαμε προχθὲς τὸ πρωῒ
 ἓναν αἰφνιδισμὸν εἰς τοὺς τεκέδες τοῦ
 νεκροταφείου καὶ ἔπια εἰς μέσα σ' αὐτοὺς
 καμμιά δεκαριά στρατιώτας, οἱ ὁποῖοι
 ἐκάπνιζον μακαρίως τὸ χαοῖσι τῶν ὑπη-
 ρετούμενοι ἀπὸ τοὺς... καταστηματαγ-
 χας. Ἀντὶ λουλάδων ἐχρησιμοποιοῦντο

Με ειρωνική διάθεση σχολιάζεται η διασκέδαση της οικογένειας στη βρωμερή
 αυλή, που βράζει μέσα στη μιζέρια. Πρόκειται για οικογένεια λωποδυτῶν και
 χασικλήδων, αρνητῶν της εργασίας, παραιτημένων ἀνθρώπων του περιθωρίου, που
 ἔχουν σαπίσει στις φυλακές και στα χασισοποτεία (βλ. Πίνακα 9.12).

Πίνακας 9.12: Μακεδονία, 1/7/1929, ἀρθρο

«Στους Τεκέδες.

Ένας ναργιλές όπου πετάει. Ο βήχας δεν κρύβεται... Είναι λωποδύτης με διάκριση-Ο
 απόμαχος του ελαφρού εγκλήματος που θέλει να πεθάνη- Πώς διασκεδάζουν οι οικογένειες
 εις τον Τενεκεδόνιον μαχαλά; Δυο τρεις ελεεινοί, ένας μισοαπλωμένος εις τους καναπέδες.

Η οικογένεια διασκεδάζει... διασκεδάζει μέσα εις την ακάθαρτον αυλήν, με τους υψηλούς
 τοίχους, βράζουσα με τον ιδρώτα τους, ωσάν μέσα σε τέντζερεν βαθύ.

Η εμφάνισίς του, εμφάνισις καφενείου με κλεισμένα τα προς την οδόν παράθυρα και ξύλινα
 τοιχώματα, πράσινο βαμμένον, δια να γλιστρούν φαίνεται όπισθεν αυτού και να φεύγουν οι
 Ντερβίσιδες, πηδώντας μέσα σε αυλές και Εβραϊκά σπιτάκια, μόλις αντιληφτούν την
 αστυνομίαν ερχομένην...

-Γιατί δεν πας να δουλέψης, βρε; λέγει σ' έναν από αυτούς ο επικληθείς παρά τούτου
 τραμβαγέρης.

-Τι δουλειά να κάνω τώρα γω... Τα πόδια μου επιάσθηκαν στο φυλακή.

Επρόκειτο περί σεσημασμένου λωποδύτου, σαπίσαντος εις τας φυλακάς και αποτελειωμένου
 τώρα εις τα Χασισοποτεία.»

Small and simple short story collections
 Series, including *Novels*
 Available in English and other languages

Στο σπίτι της φτωχής Σμυρنيώτισσας κυράς, που εξαπατά αφελείς γυναίκες ρίχνοντας τα χαρτιά, το βράδυ συγκεντρώνονται για χασισοποσία άνθρωποι που χαρακτηρίζονται ως ύποπτα υποκείμενα. Η σύνδεση του υπόκοσμου και της χρήσης χασίς είναι προφανής (βλ. Πίνακα 9.13).

Πίνακας 9.13: Μακεδονία, 15/8/1929, άρθρο

«Εκεί κατά την συνοικίαν του σταθμού Κωνσταντινουπόλεως σ' ένα παλιόσπιτο κατοικεί η κυρά Κ. από τι Σμύρνη, μια απαισία μέγαιρα που είναι γνωστή ως ζητεύτρα και χαρτορίχτρα. Ενώ όμως την ημέρα στο σπήτι της κονεύουν διάφορες αφελείς αλλά έντιμες γυναικούλες του λαού γυρεύοντας κανένα μαγικό φάρμακο ή την αποκάλυψιν της τύχης των, τη νύχτα εισχωρούν όλα τα ύποπτα υποκείμενα των μακρυνών συνοικιών της πόλεως. Ο λουλάς ανασύρεται από το βαρέλι του νερού, το χασίς αρχίζει να καπνίζει στα στόματα των παθιασμένων χασικλήδων και σιγά-σιγά καταφθάνουν και διάφορες γυναίκες κάθε κοινωνικής τάξεως...»

‘Εκεί κατά την συνοικίαν του σταθμού Κωνσταντινουπόλεως σ' ένα παλιόσπιτο κατοικεί η κυρά-Κατεργκα από τι Σμύρνη, μιὰ άπαισία μέγαιρα που είναι γνωστή ως ζητεύτρα και χαρτορίχτρα. ‘Ενῶ ὁμως την ήμέρα στο σπήτι της κονεύουν διάφορες άφελείς αλλά έντιμες γυναικούλες του λαού γυρεύοντας κανένα μαγικό φάρμακο ή την άποκάλυψη της τύχης των, τη νύχτα εισχωρούν όλα τα ύποπτα υποκείμενα των μακρυνών συνοικιών της πόλεως. ‘Ο λουλάς ανασύρεται από τὸ βαρέλι του νερού, τὸ χασίς αρχίζει νά καπνίζει στα στόματα των παθιασμένων χασικλήδων και σιγά-σιγά καταφθάνουν και διάφορες γυναίκες, κάθε κοινωνικής τάξεως;...

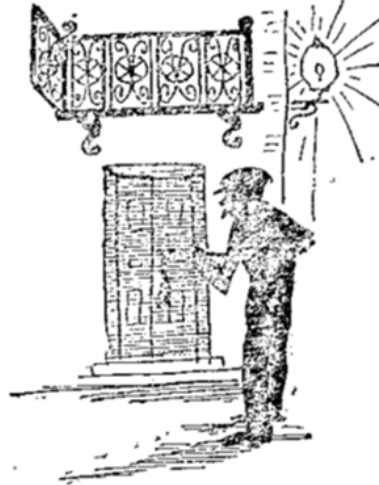
ΤΙΤ

Ο «Μυρωδιάς»: ο χασικλής που κάπνιζε χασίς από ένα πόμολο και έπαιζε μπαγλαμά κάτω από τα μπαλκόνια, ακίνδυνος και συμπαθής, ωστόσο γραφικός και σκοτεινός αλήτης (βλ. Πίνακα 9.14).

Πίνακας 9.14: Μακεδονία, 14/10/1929, άρθρο

«...Είχε κι ένα πόμολο από κρεββάτι και φουμάριζε χασίσι με αυτό...
Έτσι περνούσε τη ζωή του ο Μυρωδιάς.
Μια ζωή που τον ευχαριστούσε!
...Τίποτε άλλο δεν ζητούσε ούτε από τον κόσμο, ούτε από τον Θεό!...»

Καὶ μὰς διηγήθηκε γιὰ κάποιον μερ-
νὴλὴ χάσις, ποὺ τὸν λέγαν:
Μυρωδιά. Εἶχε ἓνα μπαγλαμάκι,
τόσο δὴ ! Τὸ χωροῦσε τοῦ σακκελίου
τοῦ ἡ ἀπὸ μέσα τσίπη. Μὰ ἦταν ἐξοχο !
Ἀπὸ συκαμηνιά. Τέτοιο μπαγλαμά δὲν
ἔβασεῖδα !... Καὶ μιὰ σιγανὴ φωνή. ποὺ
τὴν ἀκούγε κανένας ἀπὸ μέσα τοῦ καὶ
ὄχι μὲ τ' αὐτὶ του ... Ἐρημος ἦταν !
Ἐρημος σὺν τῷ ξηρῷ φύλλο στὸ δρόμο.
Κοιμάταν ὅπου ἐφύανε. Κάθε κέχη

Κάθε νύχτα ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὰ μπαλκόνια
καὶ κρεββάτια, κάθε ὑπόστεγο καὶ στέγη
του. Τίς περὶ πολλὰς φορὰς καὶ μέσα
στους τεκνίδες πεταμένους.

Μὰ ἦταν μερακλή.
Εἶχε καὶ ἓνα πόμολο ἀπὸ κρεββάτι
καὶ φουμάριζε χαοίσι μὲ αὐτό.

— Μὲ πόμολο ;
— Μὲ πόμολο ! Τὸ εἶχε εἰς τὴν τσέ-
τη του καὶ κανέναν δὲν φοβόταν.

Ὅταν νύχτωνε, ποὺ λὲς, ἀναβει τὰ
τόμολο. ροφούσε τὸ χαοίσι, μερακονό-
ιανε, ἔπερνε καὶ τὸ μπαγλαμάκι του
καὶ πήγαινε καὶ ἔπαιζε κάτω ἀπὸ τὰ
μπαλκόνια.

— Καὶ ἡ ἀστυνομία ;
— Ποῦ τὸν ἀκούγε !... Εἶνε μυστικὴ
ἡ μουσικὴ τοῦ μπαγλαμά. Νομίζεις ὅτι
τὴν ἀκούνε ὅλοι !... Καὶ ἐπὶ τέλους ἄμα
ἔβλεπε καὶ τίποτα στὴν τσίπη καὶ ὁ μπα-
γλαμάς στὴν τσίπη καὶ τὸ πόμολο. Τί
εἶνε ; Τίποτα ! Ὁ καθένας νοικιούνη !.
Ἔτσι περνοῦσε τὴν ζωὴ του ὁ Μυρω-
διά.

Μιὰ ζωὴ ποὺ τὸν εὐχαριστοῦσε !.. Τι-
ποτε ἄλλο δὲν ζητοῦσε σὺν τὴν πό-
μο. οὐτε ἀπὸ τὴν Θεό !..

Φανιάσθηκαν τὸν νικητρινὸν αὐτὸν ἱπ-
πότην τοῦ μερακίου τοῦ νοσηροῦ, τὸν
μυστικὸν ἐκείνον τροβαδούρον τῶν ψυ-
χῶν ποὺ ἔχουνε κουρελιασθῆ. Τὸ φάντα-
σμα τῆς νύχτας, μὲ τὸν μπαγλαμά, ποὺ
τὸν ἤχο του δὲν τὸν ἀκούγανε ἄνθρωποι
ἀλλὰ τὰ κατακάτια τῶν ψυχῶν ἢ στοι-
χεῖα σκοτεινὰ καὶ σκιὰς πυνῆς τῆς νύ-
χτας...

Ἡ ἀλητεία καὶ ἡ κατωτερότητα κοινωνικοῦ επιπέδου συνδέονται μετὰ τὴν χρῆση
χασίς. Ὁ παράγοντας ἐγκληματικότητα παρεμβάλλεται καὶ ἐνισχύει τὴν
προκαλούμενη ἀπέχθεια (βλ. Πίνακα 9.15).

Πίνακας 9.15: Σκριπ, 17/11/1929, ρεπορτάζ

«...Ὁ δράστης τοῦ ἐγκλήματος, ὁ φονεὺς ἐνός αἰῶνος 15ετοῦς παιδίου, εἶνε ὁ ἀλήτης Β.Σ.
Γνωστός εἰς τὴν αστυνομίαν κακοποιός, ἐγγεγραμμένος εἰς τὸ πᾶνθεον τῶν ἀλητῶν καὶ τῶν
ἡρωινομανῶν. Μεταπράτης ναρκωτικῶν φαρμάκων, ἄνθρωπος τῆς ἐσχάτης κοινωνικῆς
υποστάθμης...»

ΤΟ ΦΡΙΚΑΛΕΟΝ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΔΕΝ ΑΝΕΥΡΕΘΗ ΑΚΟΜΗ ΤΟ ΠΤΩΜΑ ΤΟΥ ΔΟΛΟΦΟΝΗΘΕΝΤΟΣ

Συνεχίζεται υπό της πειρατικής δι-
στονομίας ή προανάκρισης διά ο άπο-
καλυφθέν στυγερόν κακούργημα τὸ ο-
ποιον διαπράχθη πρὸ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως
παιδίου μηνὸς ἐντὸς ἐνὸς σαθροῦ οί-
κισκος τῆς οδοῦ Μεληγιώργη ὑπ' ἀρ.
59.

Ὁ δούστη τοῦ ἐγκλήματος, ὁ φο-
νεὺς ἐνὸς ἀδούου 16 ἐτοῦς παιδίου, εἴ-
ναι ὁ ἀλήτης, Βασ. Σφαιρανάκης.
Γνωστὸς εἰς τὴν ἀστυνομίαν ἰακοποι-
ὸς, ἐνεργητικὸς εἰς τὸ πάθος τῶν
ἀλητῶν καὶ τῶν ἡρωϊνομανῶν. Μετα-
στῆναι ναρκανικῶν φαρμάκων, ἀν-
θρακὸς τῆς ἐσχάτης κινινοκινῆς ὑπο-
στάσεως.

Μετὰ τὴν πυρόξανθα, μετὰ ἀνάστημα
ὕψους, ἐκτετακτὸς εἰς τὸ σῶμα, ἄ-
νευ οὐδενὸς σχεδὸν ὁδόντος εἰς τὴν ἔ-
ναι σφαῖρα, μετὰ μετῴριον ἐκτετακ-
τον ἀπὸ τὴν ἀπολασίαν τῆς ὀργισμένης
ζωῆς του, μετὰ πρόσωπον ὀκνον καὶ ὑ-
ποκρίσεων, καὶ μετὰ νυσταλέων ὀφθαλ-
μῶν καὶ ἀπληγῇ καὶ ἀποχανωμένην
ἐλπίδα, παρουσιάζει χαρακτηριστι-
κὸν τύπον ἐκφυλοῦ ἐγκληματίου.

Ἐντὸς ἐνὸς καὶ μόνον ἔτους εἶχε
συλληφθῇ ἐκτετακτὸς διὰ κλοπῆς, δι' ἀ-
λητείας, διὰ λαθρομεπιδίων κοκαίνης
καὶ λοιπῶν δηλητηρίων, ἐνῶ συγχρό-
νως εἶχεν ἐκτετακτὸν καὶ διετὴ φυλάκισιν
ἐπὶ κλοπῇ.

Κατάγειται ἀπὸ τὴν Δοξίην, ἀλλ'
ἐμεινῶσαν εἰς τὸν Πειραιᾶ. Ἡ οί-
κογένειά του ἀνῆκει εἰς καλὴν καινω-
ρικὴν τάξιν, τὸν ἔχει δὲ ἀποκηρύξει
ἀπὸ δικαιοσύνης καὶ οὕτε θέλει τὰ τὸν
ἀκούῃ. Ὁ πατήρ του εἶναι ὑπάλληλος
εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Ἀκριόφυτος καὶ
ὁ δ' ἀδελφὸς του σωματὴρ τοῦ Δήμου
Πειραιῶς.

Ο ΚΑΚΟΥΡΓΟΣ ΣΩΜΑ

Μέχρι τῆς στιγμῆς τὸ πτώμα τοῦ
φονευθέντος παιδὸς δὲν ἀνευρέθη που
θενά, ὁ δὲ δολοφόνος ἔχει κλείσει ἐρ-
μητικῶς τὰ χεῖλη του καὶ ἀρκεῖται νὰ
ὁμιλήσῃ. Δὲν ἔγινεν ἀκόμη δυνατὸν
νὰ ἐκκατεθῇ πρὸς ἐπὶ τὰ πτώμα.
Ἡ δ' Ἀστυνομία ἔχει κινήσει

ἡθὴ καὶ ἐρευνᾷ παντοῦ, εἰς ὅλας τὰς
ἀντάς, εἰς ὅλα τὰ ἀπόνετρα σημεία
διὰ νὰ ἀνεύρῃ τὸν σάκκον μετὰ τὸ σκα-
τωμένο παιδί.

Μετά τὴν διάπραξιν τοῦ ἐγκλήμα-
τος ὁ Σφαιρανάκης μετὰ διαρκεῖς ἀπει-
λὰς ἐπείσει τὴν ἐρωμένην του Μαρίαν
Βαρδούκου νὰ ἀποκρύψῃ τὸ ἐγκλημα.
Καὶ ἐκείνη πρέπουσα ὑπέκυψε.

Τὸ παιδί ὅμως δὲν ἐνεφανίσθη εἰς
τὴν γειτονίαν καὶ ἐπείσει νὰ δικαιολο-
γήσῃ ἡ ἐξαφάνισίς του.

Τότε ὁ δούστης διέδωκε καταλλή-
λως, ὅτι ἀπληγῇ τέλος πάντων ἀπὸ
τὸν Βόσπον.

Τὸν ἔθαλά εἰσπράκτορα σὲ ἓνα
θερινόπλοιο τῆς συγκοινωνίας Πει-
ραιῶς— Σελινίων. ἔλεγε.

Καὶ διὰ τὰ γινῆ οἰσεντὸς ἔθαλο
ξενὸ παιδί καὶ παγαλαθὸν μερικὸν
φίλους του ἐταξίδευσεν μετὰ τὸ θερινό-

πλοῖον καὶ εἰς μίαν στιγμὴν τοῦς εἴ-
πεν.

— Ἀντὸς ὁ εἰσπράκτορας, ποῦ βλέ-
πετε, εἶναι ὁ Βάσος, ποῦ σὰς ἔλεγα.
Καὶ ἐδῶ ποῦ τὸν βλέπω ἐρχίζω νὰ
θυμῶνω.

Ἔτσι οἱ φίλοι τὸ εἶπαν εἰς κάποιον
γειτόνον καὶ ἡ ἀπουσία τοῦ Βάσου
ἐδικαιολογήθη πλήρως.

ΤΥ ΛΕΓΕΙ Η ΜΑΡΙΑ

Ἡ ἐρωμένη τοῦ Σφαιρανάκη Μα-
ρία ἐρωτηθεῖσα χθὲς τὸ ἀπόγευμα ὑπὸ
δημοσιογράφων, εἶπεν ὅτι οὐδέποτε
ἐπίστευεν ὅτι ὁ Σφαιρανάκης εἶχε κα-
μετὰ τὸ ἐγκλημα αὐτό. Ἐγγώριζεν ὅτι
ἦτο χασισοπότης καὶ ὅτι τακτικὰ ἐμέ-
θα, ἀλλὰ δὲν ὑπέσχετο λόγους νὰ φονεύ-
σῃ τὸ τέκνον της. Ἐν τούτῳ ἡ Μα-
ρία ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ υἱὸς
της πρὶν ἢ φονεῦσθαι θὰ εἶχε κομποι-
ήσῃ ὑπὸ τοῦ Σφαιρανάκη.

Ὁ Κ. ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΑΔΗΣ ΑΝΕΧΩΡΗΣΕΝ ΕΙΣ ΑΓΚΥΡΑΝ

Ὁ κ. Πολυχρονιάδης, λαβὼν τὰς
τελικὰς ὁδηγίας τῆς Κυβερνήσεως, ἀ-
νεχώρησε προχθὲς τὴν ἡμ. ἀπογευμα-
τινὴν εἰς Ἀγκυραν, μέσῳ Κωνσταν-
τινουπόλεως.

Τὸν κ. ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν
ἐπισκέφθη τὴν πρωΐαν ὁ διευτετραμέ-
νός τῆς Τουρκίας Ζεκηὶ βέης, ζητή-
σας πληροφορίας περὶ τῆς ἀναχωρή-
σεως τοῦ κ. Πολυχρονιάδου, ὅπως εἶδο
ποίησιν σχετικῶς τὴν Κυβέρνησιν του.

Ὁ Τούρκος διπλωμάτης ἐπὶ τῇ εὐ-
καιρίᾳ ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα ὅτι τὴν
φράξιν ταύτην αἱ ἑλληνοτουρκικαὶ συζη-
τήσεις θ' ἀχθοῦν εἰς αἰσιον πέρας, δι-
ακανονισμένων τῶν ἐκκρεμῶν διαφο-
ρῶν.

Παραμονὴν ἐλπίδα ἀξεδίηλως πρὸς
τὸν Ζεκηὶ βέην καὶ ὁ κ. ὑπουργὸς
τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ὁ δ' Ἀθήναις πρεσβευτῆς τῆς
Τουρκίας Ἐνρίκ βέης θ' ἀναχωρήσῃ
σήμερον εἰς Ἀγκυρὰς ἐπιστρέφων εἰς
τὴν ἀσίν του.

ΚΑΤΑΧΡΗΣΙΣ 100 ΧΙΛΙΑΔΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΤΑΞΙΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ ΔΑΡΙΣΣΑΣ

ΔΑΡΙΣΣΑ, 16 Νοεμβρίου (16.
ηλ.).— Εἰς τὸ ἐνταῦθα Τηλεγράφε-
ον καὶ Ταχυδρομεῖον διαπράχθη κατά-
χρησις 100 περίπου χιλιάδων δραχ-
μῶν ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τοῦ Τηλε-
γραφείου Ἀναστασίου Βογιατζή, ὁ ὁ-
ποῖος καὶ συλληφθῇ.

ΤΟ ΝΕΟΝ ΤΑΞΙΔΙΟΝ ΤΟΥ Κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Ὁ κ. Βενιζέλος συνοδευόμενος
ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Ἑσθίας Ὀλ-
κονομίας κ. Βερλεμπ, τοῦ ὑπο-
πουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας κ. Κα-
ραπαναγιώτου καὶ τοῦ διευθυντοῦ
τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου κ. Τσιμ-
πιδάρε, δὲ μετὰ σήμερον εἰς
Ἀλιβέριον πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐ-
κεῖ λιγνιτωρυχείων.

Ἡ ιδιότητα τοῦ χρήστη χασίς ταυτίζεται με αὐτὴν τοῦ ἀλήτη. Στὴν εἰδηση γιὰ
τὴ σύλληψη διευθύντριας χασισοποιτείου αναφέρεται ὅτι ἦταν ἀλήτες ὅσοι ἔκαναν
χρήση χασίς χρησιμοποιοῦντας τὰ μέσα ποὺ τοὺς παρέιχε ἡ ἐν λόγῳ κυρία (βλ.
Πίνακα 9.16).

Πίνακας 9.16: Μακεδονία, 17/1/1931, εἰδηση

«Διευθύντρια χασισοποιτείου.
Συνελήφθη καὶ ἀπεστάλη εἰς τὸν κ.
Εἰσαγγελέα...διότι διέθετε τόπον καὶ μέσα
πρὸς χασισοποισίαν εἰς διαφόρους
ἀλήτας.»

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΧΑΣΙΣΟΠΟΤΕΙΟΥ

Συνελήφθη καὶ ἀπεστάλη εἰς τὸν κ.
Εἰσαγγελέα ἡ Ἑλένη σύζυγος Ε. Βαγ-
γελοπούλου διότι διέθετε τόπον καὶ μέσα
πρὸς χασισοποισίαν εἰς διαφόρους ἀλή-
τας. Εἰς χεῖρας τῆς κατασχέθη καὶ πο-
σότης χασίς βάρους 15 δραμίων.

Πίνακας 9.17: Μακεδονία, 31/5/1931, άρθρο

Εὐθύμες... τραγωδίες!

Τοῦ κ. Μ. Βλαχοπούλου

— Αὐτὸς λαμβάνει πάντα τὰ δικαιώματα.

Kal pnyesth sth lntropy pntu
to d-Drpntu, d lntropy dpxite v

Μ. ΒΑΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ

Η φυλακή αποτελεί το φυσικό περιβάλλον του χρήστη χασίς, όπως δηλώνεται από την προβαλλόμενη ως συνειδητή επιδίωξη των μακροχρόνια καταδίκων να διαπράττουν νέα εγκλήματα όταν αποφυλακίζονται, επειδή στη φυλακή είναι αποδεκτοί, πίνουν χασίς και έχουν εξουσία (βλ. Πίνακα 9.18).

Πίνακας 9.18: Σκριπ, 8/4/1916, είδηση - άρθρο

«...οι συστηματικοί λωποδύται και οι εγκληματίαι οι κοινοί, βασιλεύουν εκεί μέσα. Τρομοκρατούν ολόκληρο μικρόκοσμον. Εκβιάζουν τους ανθρώπους με κολλάρα, παίζουν, παίρνουν βιδάνιον, υβρίζουν και έχουν υπηρέτας υπό τας διαταγάς των. Είνε ένδοξοι σαν στρατηγοί. Κάμνουν συμμορίας και κλέπτουν τους αφελείς εισερχομένους, τους οποίους στην αρχή περιποιούνται. Είνε ένδοξοισαν στρατηγοί, πίνουν χασίς, διασκεδάζουν, κατηγορούν την κοινωνία και τους δικαστάς και δηγούνται απίστευτα κατορθώματα...»

ζουν κάποια τέμνα εργασία. 'Αλλ' οι συστηματικοί λωποδύται και οι εγκληματίαι οι κοινοί, βασιλεύουν εκεί μέσα. Τρομοκρατούν ολόκληρο μικρόκοσμον. Εκβιάζουν τους ανθρώπους με κολλάρα, παίζουν, παίρνουν βιδάνιον,

υβρίζουν, και έχουν υπηρέτας υπό τας διαταγάς των. Είνε ένδοξοι σαν στρατηγοί. Κάμνουν συμμορίας και κλέπτουν τους αφελείς εισερχομένους, τους οποίους στην αρχή περιποιούνται. Είνε ένδοξοι σαν στρατηγοί, πίνουν χασίς, διασκεδάζουν, κατηγορούν την κοινωνία και τους δικαστάς και δηγούνται απίστευτα κατορθώματα. Οι μικροί λωποδύται, οι όποιοι προαλείφονται διά τὸ ἐπάγγελμα, τοὺς ζηλεύουν καὶ θέλουν νὰ τοὺς φθάσουν.

Οι ευρηματικοί τρόποι που μηχανεύονται οι χρήστες για να εισάγουν χασίς στις φυλακές επισημαίνονται και περιγράφονται με ύφος ανάλαφρο, χιουμοριστικό και ειρωνικό σε μια σειρά από άρθρα, μέσα από τα οποία καταδεικνύεται η σύνδεση της φυλακής με τα ναρκωτικά. Παρότι ο βαθμός επιδίωξης της εισαγωγής του χασίς στις φυλακές φτάνει σε σημείο υπερβολής, δεν υφίσταται υπαινιγμός για εξάρτηση από την ουσία. Η χρήση χασίς περιγράφεται ως μανία (βλ. Πίνακες 9.19-9.24).

Πίνακας 9.19: Μακεδονία, 29/5/1931, άρθρο

«Είνε αφάνταστα τα κόλπα που μεταχειρίζονται οι φυλακισμένοι κ' οι φίλοι τους απ' όξω για να μπάσουν μέσα στη φυλακή απαγορευμένα ναρκωτικά. Οι φύλακες το ξέρουν αυτό και δεν αφήνουν να περάση τίποτα μέσα, πριν το ερευνήσουν καλά.»

2ον

Είνε αφάνταστα τὰ κόλπα ποὺ μεταχειρίζονται οἱ φυλακισμένοι κ' οἱ φίλοι τοὺς ἀπ' ὅξω γιὰ νὰ μπάσουν μέσα στὴ φυλακὴ ἀπαγορευμένα ναρκωτικά. Οἱ φύλακες τὸ ξέρουν αὐτὸ καὶ δὲν ἀφήνουν νὰ περάσῃ τίποτα μέσα, πρὶν τὸ ἐρευνήσουν καλά.

Πίνακας 9.20: Μακεδονία, 30/5/1931, άρθρο

«Εξόν από τα ωμά ψάρια που παραγемίζουν οι λαθρέμποροι με χασίς για να τομπάσουν στις φυλακές, χρησιμοποιούνται και τα μαγειρεμένα πειό καλά μάλιστα...»

Ἐξὸν ἀπὸ τὰ ὠμὰ ψάρια ποὺ παραγемίζουν οἱ λαθρέμποροι μὲ χασίς γιὰ νὰ τὸ μπάσουν στὴς φυλακὲς, χρησιμοποιοῦνται καὶ τὰ μαγειρεμμένα πειὸ καλὰ μάλιστα. Ἀγοράζουν δηλαδὴ μερικὰ ψάρια ἀπὸ τὰ ψυχράδικα — διαλέγοντας τὰ πειὸ χοντρά καὶ φουσκωμένα — τὰ μαγειρεύουν ολόκληρα καὶ κατόπι τὰ παραγемίζουν μὲ χασίς γιὰ νὰ τὰ πᾶνε στὴ φυλακὴ.

Πίνακας 9.21: Μακεδονία, 31/5/1931, άρθρο

Όταν η μέθοδος των ψαριών για τη λαθραία εισαγωγή χασίς στις φυλακές δεν είχε πειράπερασι, οι φυλακισμένοι εσκαρφίστηκαν άλλο χιουνέρι.»

4ον
Όταν η μέθοδος των ψαριών για τη λαθραία εισαγωγή χασίς στις φυλακές δεν είχε πειρά περασι, οί φυλακισμένοι εσκαρφίστηκαν άλλο χιουνέρι.

Πίνακας 9.22: Μακεδονία, 1/6/1931, άρθρο

«Ό,τι και να κάμουν οι ελεγκταί των φυλακών που ερευνούν το κάθε τι πριν φθάση στα χέρια των κρατουμένων, πάλι συμβαίνει ώστε μερικές φορές να περνάν μέσα απαγορευμένα πράγματα. Γιατί, όπως είπαμε οι φυλακισμένοι είναι παμπόνηροι και δεν αφήνουν καμμία ευκαιρία και κανένα μέσο ανεκμετάλλευτο για να επιτύχουν το σκοπό τους...»

Ό,τι και να κάμουν οί έλεγκταί των φυλακών που έρευναύν τó κάθε τι πριν φθάση στα χέρια των κρατουμένων, πάλι συμβαίνει ώστε μερικéς φορές να περνάν μέσα απαγορευμένα πράγματα. Γιατί, όπως είπαμε οί φυλακισμένοι είναι παμπόνηροι και δεν αφήνουν καμμία εύκαιρία και κανένα μέσο άνεκμετάλλευτο για να επιτύχουν τó σκοπό τους. Άλλωz τε δέν έχουν και καμμία

Πίνακας 9.23: Μακεδονία 2/6/1931, άρθρο

«Ξάφνου το χέρι του ελεγκτού έπιασε στην τελευταία τσεπίτσα του σιδερωμένου γιλέκου τουκουστουμιού ένα στριμμένο χαρτάκι. Το τράβηξε έξω, το άνοιξε και βρήκε μέσα κάμποσησκόνη χασισιού...»

Ξάφνου τó χέρι τού έλεγκτoύ έπιασε στην τελευταία τσεπίτσα τού σιδερωμένου γιλέκου τού κουστουμιού ένα στριμμένο χαρτάκι. Τó τράβηξε έξω, τó άνοιξε και βρήκε μέσα κάμποση σκόνη χασισιού. Στó θέαμα αúτo ό ράφτης άνοιξε τά μάτια του και πριν τού κάμουν καμμία παρατήρησι άρχισε να λήη πώς αúτoς δέν ξέρει τίποτα άπο τή δουλειά.

Πίνακας 9.24: Μακεδονία, 13/11/1931, άρθρο

«Ο διοικητής των φυλακών λοχαγός Α. πληροφορηθείς ότι οι εγκάθειρκτοι οπλίται εχρησιμοποιούν χασίς και όπλα, τα οποία τους επρομήθευον έξωθεν διάφοροι φίλοι των ενήργησαν έρμυναν, ήτις έφερε πολλά εις φως...»

Ο διοικητής των φυλακών λοχαγός Άντωνόπουλος πληροφορηθείς ότι οί εγκάθειρκτοι όπλίται εχρησιμοποιούν χασίς και όπλα, τά όποια τούz επρομήθευον έξωθεν διάφοροι φίλοι των ενήργησεν έρμυναν, ήτις έφερε πολλά εις φώς. Διενεργών αναρίσεις, εκάλεσεν εις τó γραφείον του τούz καταδίκους στρατιώτας Χρυσάφωκη και Παναγιωτάκον πρoς ούz υπέβαλε διαφóρους έρωτήσεις. Ούτοι άντι άπαντήσεως ήχισαν

Επισημαίνεται ο βαθμός στον οποίο το χασίς συνηθίζεται στις φυλακές, προκειμένου να ξεχνιούνται οι κρατούμενοι (βλ. Πίνακα 9.25).

Πίνακας 9.25: Μακεδονία, 25/1/1932, άρθρο

«...Το χασίς συνειθίζεται στις φυλακές. Ο φυλακισμένος, περισσότερο μάλιστα ο βαρύποινος, θέλει να ξεσκάνη κάποτε, να ξεχνά τους πόνους και τους καημούς του. Αρκεί να ρουφήξει λίγο χασίς για να θολώσει το κεφάλι του και να ταξιδέψης' άλλους κόσμους.»

μυστικό σημείωμα. Τὸ χασίς συνειθίζεται στις φυλακές. Ὁ φυλακισμένος, περισσότερο μάλιστα ὁ βαρύποινος, θέλει νὰ ξεσκάνη κάποτε, νὰ ξεχνᾷ τοὺς πόνους καὶ τοὺς καημοὺς του. Ἀρκεῖ νὰ ρουφήξῃ λίγο χασίς γιὰ νὰ θολώσῃ τὸ κεφάλι του καὶ νὰ ταξιδέψῃ σ' ἄλλους κόσμους.

9.1.4 Η ανήθικη γυναίκα χρήστης χασίς. Το κοινωνικό περιθώριο υποδέχεται τη γυναίκα χρήστη χασίς, συνολικά διεφθαρμένη και αποκλίνουσα, εφόσον αμφισβητώντας τις κυρίαρχες κοινωνικές αξίες επιδίδεται σε πράξεις και συμπεριφορές που δεν συνάδουν με τη γυναικεία φύση της αθωότητας και της ευαισθησίας. Η συμπεριφορά της είναι καταδικαστέα. Ο καταγγελτικός λόγος απέναντι στο ενδεχόμενο μετάλλαξης του γυναικείου ρόλου καθιστά τη συμπεριφορά αυτήν απειλητική της κοινωνικής ισορροπίας και της σταθερότητας, θεμέλιο των οποίων αποτελεί ο διάχυτος συντηρητισμός της περιόδου (Ρήγος, 1988). Με την αξιοποίηση των εδραιωμένων αξιών περί του γυναικείου ήθους ενδυναμώνεται το κοινωνικό στερεότυπο του περιθωριακού διεφθαρμένου χρήστη. Η προβαλλόμενη εικόνα του αλήτη χρήστη χασίς, δεν συνάδει με την αθώα και αγνή φύση της γυναίκας. Η γυναίκα περιγράφεται ως αθώα, ευάλωτη και αγνή, χαρακτηριστικά που δημιουργούν την εντύπωση μεγάλης απόστασης από τη χρήση χασίς, συμπεριφοράς που αρμόζει σε άντρες, σε ανθρώπους τραχείς, που το χασίς τους στερεί την αθωότητα. Οι γυναίκες μέσω της χρήσης χάνουν την αθώα και αγνή τους υπόσταση (βλ. Πίνακα 9.26).

«Αι σημεριναί γυναίκες δεν θέλουν να δουν μόνον τον Πάπαν, αλλά το παν. Ακόμα και χασισοποτείον. Κάποτε μία φίλη μου με εμίσησε τόσον, όσον ούτε αν την είχα ερωτευθή, διότι ηρνήθην αποφασιστικώσνα την πάω εις μέρος, που συνάζονται οι αλήται και πίνουν χασίς.

- Κυρά μου σφάξε με επί τέλους, αλλά αυτήν την παράλογον επιθυμίαν σου αδυνατώ να εκπληρώσω.»

«-Γιατί τα έκανες όλα αυτά;

-Από το τίποτε και από το μέγιστον, από την ανάγκην να γνωρίσω την ζωήν.

-Θέλω να την γνωρίσω κι εγώ.

-Δεν θα καταλάβης. Και έπειτα έχεις μίαν τόσον λευκήν επιδερμίδα, καθώς η ψίχα του φρέσκου αμυγδάλου. Και ακόμη περισσότερον δεν έχω εμπιστοσύνην εις την ευλύγιστον, όπως η μεσίτσα σου, θέλησίν σου.»

ΕΝΤΥΓΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

ΠΟΙΗ ΙΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΣ

Αί σημεριναί γυναίκες δεν θέλουν να δούν μόνον τόν Πάπαν, αλλά τò πán. 'Ακόμη και χασισοποτείον. Κάποτε μία φίλη μου με έμισε τόσον, όσον ούτε αν την είχα ερωτευθή, διότι ηρνήθην αποφασιστικώσ να την πάω εις μέρος, που συνάζονται οί αλήται και πίνουν χασίς.

— Κυρά μου σφάξε με επί τέλους, αλλά αυτήν την παράλογον επιθυμίαν σου αδυνατώ να εκπληρώσω.

Έγινε να με άκούση άφηγούμενον κίποιαν έπισκεψίν μου εις χασισοποτείον. Είχα κρατήση σημειώσεαι του λεκτικού των χασισοποτών και άφηγούμην με την προσολογίαν των. 'Η γυναίκα έχει ιδιοτροπίας.

— Θα με πής, λοκτόν! μου έλεγε επί ήμέρας.

— Βραγιόν ντόν, μα πείτ. Σοαγιέ ραϊζονάμπλ...

— Δεν άκούω τίποτε! Θα με πής.

— 'Ανών για τό θεό!

— Θα με πής! Θα με πής.

— Ποτέ!

— Σά γιατί έπηγες;

— 'Εγώ έπηγα και εις τήν κίτερη. Ένομήθην εις άσπυα άλητών, σιμνανέτορην άπέχιδες. έπαιξα κοντσόνα με λητορυγρόκους. Εις τò Χέλμς έφαγα τò

καταγώγιαν της Εύρώπης που να μην έπισκέφθην. Εις κρημνούς ανέβηκα και εις δράχους έκρεμάσθην. Την νύκτα έχόρενα με φράξο εις τὰ πολυτέλεστερα μιτά με κορότας των εκατόν χιλιάδων φράγκων και τò μεσημέρι έτρωγα την λαχανόσουπιά μου με μίαν τρύπιαν πιπιτούσαν εις υπόγεια λαϊκών συνοικιών, όπου δεν τολμά να κατεβή ή άστυνομία.

— Γιατί τα έκανες όλα αυτά;

— Από τò τίποτε και από τò μέγιστον, από την ανάγκην να γνωρίσω την ζωήν.

— Θέλω να την γνωρίσω και γώ.

— Δεν θα την καταλάβης. Και έπειτα έχεις μίαν τόσον λευκήν επιδερμίδα, καθώς ή ψίχα του φρέσκου αμυγδάλου. Και ακόμη περισσότερον δεν έχω εμπιστοσύνην εις την ευλύγιστον, όπως ή μεσίτσα σου, θέλησίν σου. Κάθησε στο μεταξωτά προσκεφάλια του σοφά σου. Έχω να σο δώσω ένα βιβλίον σήμερα γλυκό σαν σοκολάτα. Ένα ρουάν, που...

— Είσαι γελοίος!

Και μία θύρα έκτύπησε την άθλια μύ-

την μου. Έγινε τόσον έχθρά μου ή γυναίκα εκείνη, ώστε μου κατέστρεψε τρία συνονκεία ευτυχή. Έφθασε να μαζί χαλάση τους άρραβώνας μου με μίαν δολλοριούχον προγκίπισσαν, ή οποία έρωτεύθη με πρώτην μοτιάν την δελτακλήν καμπαύραν μου. Έλεγε γοητευμένη:

— Και ο Άδωνις είχε μίαν καμπουρίτσον.

Και όλα αυτά έπαθα, διότι δεν ωδήγησα μίαν γυναίκα εις κάποιο χασισοποτείον. Τα ποιήματα όμως μαθήματα. Και μίαν από αυτές τας έσπείρας, όπου μερικοί μου έζήτησαν να τας οδηγήσω εις κάποιο καμπαρέ, είπα:

— Λαμπρά! Ακριβώς αυτήν την ιδέαν είχα και γώ στο κεφάλι μου. Μς έπρόλαβατε όμως.

Ανεύρητη ή ένθουσιασμός των.

— Έλεγες να μς πής στο καμπαρέ. είπα μία.

— Γιατί; Διστάζετε; Δεν είσθε τόσον δυνατοί, ώστε να δήτε τὰ έργια εκεί;

— Όργια; έπιθυούσε μία φώς λαίχρη.

Απεικονίζεται μια νέα εκδοχή της γυναίκας, η οποία συνδέεται με τη χρήση απαγορευμένων ουσιών (χασίς). Στο άρθρο επισημαίνεται η αυξημένη εγκληματική

συμπεριφορά των γυναικών, που συνοδεύεται μάλιστα από κατοχή και χρήση χασίς. Ασκείται κριτική στη συμπεριφορά των σύγχρονων γυναικών, που ξεφεύγει από το κοινωνικά αποδεκτό πλαίσιο του ρόλου τους. Η σύγχρονη γυναίκα περιγράφεται ως αποκλίνουσα, καθότι όχι μόνο υιοθέτησε ρόλους που αρμόζουν σε άντρες, αλλά και την αποκλίνουσα συμπεριφορά τους, τις κλοπές και το κάπνισμα χασίς (βλ. Πίνακα 9.27).

Πίνακας 9.27: Εμπρός, 8/12/1926, άρθρο

*«Αι σεσημασμένοι
Εχθρός ή φίλος των γυναικών, όπως θέλητε, ωμίλησε ούτως
-...Θεοσεβεστάτη γυνή έφθασε πλέον εις τόσην ανδρικήν πρόοδον, ώστε να βουτά
πορτοφόλια εντός εκκλησιών. Τι άλλο πλέον μέλλει να πράξη η γυνή; Και εις τον
αθλητισμόν ακόμη επεδόθη όπως επιδεικνύηται περισσότερον γυμνή, ήτοι άσχημος,
ασχημοτέρα του ανδρός. Διότι όστις είδε φωτογραφίας ημιγύμνων γυναικών να τρέχουν εις
αγώνα δρόμου θα εσχάθη πλέον οριστικώς το γυναικείον φύλον. Η γυνή έγινε δικηγόρος,
ιατρός, καλλιτέχνης, επιχειρηματίας κτλ. κτλ., επειδή είχε ο ανήρ όλα αυτά τα επαγγέλματα...
-Κρίνετε εκ μεμονωμένου γεγονότος, κύριε.
-Θα ηυχόμην να ήτο μεμονωμένον, αλλά παρόμοια γεγονότα έγιναν πολύ συχνά από τινός.
Νομίζει μάλιστα κανείς, ότι εβαρύνθησαν οι άνδρες την λωποδυσίαν, την οποίαν διεξάγουν
τώρα λωποδύτριαι επιτυχώς. Άλλη πάλιν προχθές συνελήφθη ως χασικλού. Της εύρον
επάνω της δεκαπέντε οκάδας χασίς...»*

ΑΙ ΣΕΣΗΜΑΣΜΕΝΑΙ

Ἐχθρὸς ἡ φύσις τῶν γυναικῶν, ὅπως θέλητε, ὠκλήσε οὕτως.

— Διὰ τῆς τελευταίας πράξεως σεσημασμένης. Λοποδύτριας ἐντοῦ ἐκκλησιασμοῦ. ὅπου ἐπέφερε πορτοφύλια κακῶν, οὐκ ἔστιν ὅμως θάνατος. Περὶ τοῦ αἰσθημένου καὶ οἱ ἀριστοτέλει, ὅτι κατεκτήθη πλέον ὁριστικῶς ἐπὶ τοῦ ὄρου. ὅπου ὁ ἐπὶ μακρὸν χρόνον κατεχόμενος κόσμος ἐπὶ τοῦ ἀσχημοῦ. Θεοσεβείας τῆς γυναικὸς πλέον εἰς τὴν ἀνδρικήν πρόσδοκον. ὅπου καὶ θορυβία πορτοφύλια ἐντοῦ ἐκκλησιασμοῦ. Τὸ ὅλο πλέον μέλλει νὰ πράξῃ ἡ γυνή. Καὶ εἰς τὸν ἀδελφικὸν ἀσκητὴν ἐπεδίδετο ὅπως ἐπιδείκνυται περισσότερο γυνή, ἢτοι ἀσχημοῦ, ἀσχημοῦ τοῦ ἀνδρός. Διότι ὅπου εἶδε φωτισμένης ἡμετέρας γυναικῶν καὶ τῶν εἰς ἀνδρὶν δεσμοῦ θά ἐσχηθῇ πλέον ὁριστικῶς τὸ γυναικεῖον φῶς. Ἡ γυνή ἐγίνετο διχηρότος, ἰσχυρὸς, καλλιτένης, ἐπιχειρηματίας καὶ καὶ, ἐπειδὴ εἶχε ὁ ἀνὴρ διὰ αὐτὰ τὰ ἐπιχειρήματα. Ἀσχημοῦ, πορτοφύλιας ἐκ τῆς ὁμοιοπαθίας. Ἀποστολῆς τῆς, διότι ἡ φύσις ἡθέλησε καὶ θέλει τὴν γυναῖκα εἰς τὰ οἶκα καὶ ἔργα. Ἦνεν μέγιστη καὶ ἐφίστη, ἐφίστατο δὲ ἡ ἀποστολή τῆς εἰς ταῦτα. Ἦνεν ἡ ἰσχυρότερη ποίησις τῆς ζωῆς, χραισμάται δὲ αὐτὴ τὴν ποίησιν. ὅπου εἶχε καὶ ἀλλοτρίως. Καὶ ἴδον τὸν, ὅτι πάλιν πολεμὸν καὶ πλεονέκτημα. Τὸ ἀσχημοῦ καὶ δειλὸν, ὅτι ἐπιδίδεται ἡ γυνή καὶ εἰς τὸ ληθισμὸν, εἰς τὴν διανομήν, εἰς τὴν λοποδύσιν. Τέλος ἀσχημοῦ σεσημασμένα λοποδύτρια νὰ κλέπτῃ καὶ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πορτοφύλια. Πλήρης ἐξίσωσις τῶν δύο φίλων. Ἀν ἀσχημοῦ ἐπὶ τῆς ἀσχημοῦ πρὸς λοποδύτην. ὅπου τὸ νὰ ἀσχημοῦ πρὸς λοποδύτριαν γυναῖκα. Τὴν μεγαλιτέραν ἀσχημοῦ. ὅπου νὰ μὴ ἐφθάναν τόσοι ὅλοι πρὸς τῆς γυναικὸς διὰ τὸ συναισθημα τῆς ἀσχημοῦ.

Τὸν διέκοψε κάποιος.

— Κοίνατε ἐκ μειωτικῶν γεγονότων, κῆρυ.

— Καὶ ἡμετέραν νὰ ἡτο-μειωτικῶν, ἀλλὰ παρῶντα γεγονότα ἐγίναν πολὺ οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν. ὅπου μάλιστα καὶ, ὅτι ἐπαρτήθησαν οἱ ἀνδρες τὴν λοποδύτριαν, τὴν αὐτοὺς διεξήγουν τὸν λοποδύτρια ἐπιτηδῶν. Ἀλλὰ πάλιν παρῶντα ἀνελήθη ὅς χάσιζοι. Τῆς εἶπον ἐπὶ τῆς δεκαπέντε ὁμάδας χάσις. Πρὸ τινος εἶχον καὶ εὐρυτάτην δίκην λοποδύτρια γυναικῶν, πολεμικῶν καὶ δὲ εἶνε τὰ χρονοῦ ἀσχημοῦ πορτοφύλια ἐπὶ γυναικῶν εἰς κατὰστάματα εἰς δόμους. Μία ἄλλη ἀφῆρεσε καὶ ἀσχημοῦ τὸ χρονοῦ ὁμοιοπαθίαν. Τὴν θέλετε, ὅπου νὰ χαρακτηρίσωμεν τὰ ἐπισημοῦ ταῦτα ὡς σημεῖα. Ἀσχημοῦ δὲ. Τὸ λοποδύτρια ἐπὶ γυναικῶν γίνεται

καὶνὸν μεταξὺ τῶν δύο φίλων. Τὸ γεγονός εἶνε διαφανέστερον κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐντὶ μέχρι τοῦδε προεφάσσαντο οἱ ἀνδρες ἀπέναντι τῶν γυναικῶν ψυχρῶς, φροντίζοντες νὰ διατηροῦν τὴν ἡσυχίαν τῶν, ἢτοι μετὰ τὴν γυναικῶν γυναικῶν πηγαίνει περίπατον, τὸν εἶνε ὑποχρεωμένοι νὰ προσφιλῶν καὶ τὸ πορτοφύλιον τῶν. Βλέπει τῆς τὸν γυναικῶν καὶ σπεύδει νὰ ἀπομακρυνθῇ διὰ διπλοῦ λόγου.

Ἐγέλασαν οἱ ἀνδρες αὐτοῦ.

— Ὅλην φαιδρότητα εἶνε ἀπαραίτητος, παρετήρησε ἐκεῖνος, ἀλλὰ τὰ οἰκτρά γεγονότα δὲν μεταβάλλονται. Ἰσως δὲ αὐτὸ αἱ λοποδύτρια ἀνυπακούοντα νὰ κλέπτουν τὰ πορτοφύλια ὁμοιοπαθίαν τῶν, νὰ δυνάμειν νὰ κλέψουν ἐνκόλως τὰ ἀνδρική.

— Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἴμεθα ὡσαύτως ἰσχυρῶς οἱ ἀνδρες.

— Ὅχι καὶ τόσο, διότι καὶ τὰ κλεπτικὰ γυναικῶν πορτοφύλια γαμίζονται ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν.

ΑΘΗΝΑΙΟΣ

Ἡ γυναῖκα χρήστης χάσις προβάλλεται ὡς διεφθαρμένη. Δίνεται ἐμφαση στη διαφθορά που προέρχεται ἀπὸ τὴν χρῆση. Ἡ γυναῖκα χρήστης ναρκωτικῶν παρουσιάζεται ὡς συνολικὰ διεφθαρμένη (βλ. Πίνακα 9.28).

«Εφθάσαμεν λοιπόν σε τέτοιο σημείο κοινωνικής διαφθοράς, ώστε γυναίκες ν' απαγάγουν νέους και να τους ποτίζουν με διαφόρων ειδών και ποιοτήτων ναρκωτικά δηλητήρια για να τους κάνουν αιχμαλώτους των θελητήρων τους; ... Αλλά το πράγμα δεν πρέπει να μας εκπλήττει και πολύ. Προ ετών ακόμη εις τας Πάτρας η σύζυγος ενός επίσης ανωτέρου κρατικού υπαλλήλου είχε απαγάγει νεαρόν μαθητήν του γυμνασίου και τον είχε κρύψει επί μήνα ολόκληρο μέσα στο σπίτι της. Τι παραπάνω συνέβη τώρα; Τίποτε απολύτως, πλην της προσθήκης των ναρκωτικών τα οποία τότε δεν ήσαν ... εις τρέχουσας χρήσεις όπως είναι σήμερα. Αυτό είναι μία επιπλέον απόδειξις ότι προσδεύομεν αλματικώς εις την διαφθοράν και αρχίζομεν να μεταχειριζώμεθα εις τον έρωτα μέσα που μέχρι τινός μόνον η φαντασία των μυθιστοριογράφων δημιουργούσε.

Να κρούσωμεν τον περίφημον «κώδωνα του κινδύνου»; Το θεωρούμεν τελείως περιττόν. Διότι η παρατηρουμένη διαφθορά δεν είναι δυνατόν να κατασταλή. Θα εξακολούθησιν τον δρόμον της με τον ανάλογον θόρυβον, έως ότου φθάσιν εις το μη περαιτέρω.

Μη φαντασθή κανείς ότι ο υποφαινόμενος κάνει αυτήν την στιγμήν τον ηθικολόγον. Κάθε άλλο. Όλοι, ποιος λίγο, ποιος πολύ, είμαστε κάπως διεφθαρμένοι, αλλά πάντοτε μέχρις ενός σημείου, πέραν του οποίου δεν μας επιτρέπεται να προχωρήσουμε.»

Ἐπὶ τὴν Ζωὴν

ΙΑΦΘΟΡΑ...

Ἐφθάσαμεν λοιπόν σὲ τέτοιον σημεῖον κοινωνικῆς διαφθορᾶς, ὥστε γυναῖκες ν' ἀπαγάγουν νέους καὶ νὰ τοὺς ποτίζουν με διαφόρων ειδῶν καὶ ποιότητων ναρκωτικὰ δηλητήρια γιὰ νὰ τοὺς κάνουν αιχμαλώτους τῶν θελητήρων τοὺς; Ἀποσπασμὸς καὶ ὅπως ἀποσπασμὸς ἐκ τῆς ἀνακαλυφθείσης ἀπαγωγῆς ἑνὸς νέου ὑπὸ ὑπάρχοντος κυρίας, συζύγου, ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ τοῦ Ναυτικοῦ. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήττει καὶ πολὺ. Πρὸ ἐτῶν ἀκόμη εἰς τὰς Πάτρας ἡ σύζυγος ἑνὸς ἐπίσης ἀνωτέρου κρατικοῦ ὑπαλλήλου εἶχε ἀπαγάγει νεαρόν μαθητὴν τοῦ γυμνασίου καὶ τὴν εἶχε κρύψει ἐπὶ μῆνα ολόκληρον μέσα στὸ σπίτι της. Τί παραπάνω συνέβη τώρα; Τίποτε ἀπολύτως, πλην τῆς προσθήκης τῶν ναρκωτικῶν τὰ ὁποῖα τότε δὲν ἦσαν εἰς τρέχουσας χρήσεις ὅπως εἶναι σήμερα. Αὐτὸ εἶναι μία ἐπὶ πλέον ἀπόδειξις ὅτι προσδεύομεν αλματικῶς εἰς τὴν διαφθοράν καὶ ἀρχίζομεν νὰ μεταχειριζώμεθα εἰς τὸν ἔρωτα μέσα ποὺ μέχρι τινὸς μόνον ἡ φαντασία τῶν μυθιστοριογράφων δημιουργοῦσε.

Νὰ κρούσωμεν τὸν περίφημον «κώδωνα τοῦ κινδύνου»; Τὸ θεωροῦμεν τελείως περιττόν. Διότι ἡ παρατηρουμένη διαφθορά δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κατασταλή. Θὰ εξακολούθησιν τὸν δρόμον της μετὸν ἀνάλογον θόρυβον, ἕως ὅτου φθάσιν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω.

Μη φαντασθῇ κανεὶς ὅτι ὁ ὑποφαινόμενος κάνει αὐτὴν τὴν στιγμήν τὸν ἠθικολόγον. Κάθε ἄλλο. Ὅλοι, ποῖος λίγο, ποῖος πολὺ, εἴμαστε κάπως διεφθαρμένοι, ἀλλὰ πάντοτε μέχρις ἑνὸς σημείου, πέραν τοῦ ὁποῖου δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ προχωρήσουμε.

ΕΡΜΑΝΗΣ

Στο άρθρο για τις ακολασίες άνομων γυναικών, που αμφισβητώντας τις αποδεκτές κοινωνικά αξίες αμαρτάνουν, το χασίς και η κοκαΐνη τις οδηγούν στο κοινωνικό περιθώριο μαζί με τις σκέψεις τους (βλ. Πίνακα 9.29).

«Αν ξεκινήσουμε από την αρχή, ότι η σεμνοτυφεία δεν πρέπει να σκεπάξει την αλήθεια, μπορούμε, χωρίς παρεξήγησιν, να ρίξουμε μια ματιά και στην συνοικία όπου κατοικούν τα άθλια πλάσματα της αμαρτίας, στη συνοικία των ανόμων γυναικών.

...Καπνίζουν χασίς, κάμνουν χρήσιν
της κοκαΐνης και λοιπών
ναρκωτικών, πίνουν οινοπνευματώδη
ποτά με το νεροπότηρο, για να
ευθυμήσουν, να λησμονήσουν, να
ρίψουν στη λήθη κάθε σκέψη...»

Ὁ γύρος τῆς... Θεσσαλονίκης

**ΣΤΗ ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΑΝΟΜΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
'ΠΡΟΣΟΧΗ! ΕΔΩ ΜΕΝΕΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ,**

Πὼς ζοῦν τὰ κοινωνικά συντήριμα, οἱ μετανοημένες Μαθαί-
νες.—Ἐνθ' περιμένουν τὴν... ἀπολύτωση.—Ἐνα αἰσχος ποῦ
πρέπει νὰ ἐξαλειφθῇ.—Τὶ ἔστιν ἄλλου καὶ τί ἐπιβάλλεται νὰ
γίνῃ ἔδω.—Τὸν λόγον ἔχει ἡ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τὸν ἥδω.—Γιὰ νὰ
ικανοποιηθῇ δὲ πολιτισμὸς χρειάζεται ἐν ἀνάγκη καὶ θύματα.

Μὲ ὀλίγην καλὴν θέλησιν...

[illegible][illegible]

ζυμίζω, να κοφισθούν τα χρονιά...
διαθηγομένης ος νεώτερες την ηλικία
και αυτόν ελπίσιν καλύτερα: Οί άμαρτωλοί
χρής, που δέχεται διακρίνει να ζουν
άνθρωποι, έμφθ έσπώτορ έλα αυτόν
τά γύναια έτοιμα ποικιλίται, έκει πάσι
συμβιβεία πολλές και κακεί. Κατακρίνει
χρής, κάμνουν χρήςιν τή κοινότητι
λαίπταν παρκαίνονται, πίνουν οίνοντων
μακρόν πά με το νεκρότοπον, γιά να
εδμήχουν, να λησμονήσουν, να ελ-
φούν οχή λίγη καδέ σκέπη που άναγ-
νός, που σπ παρκαίνω, είτε σπ παρκαίνω,
άλλα και έσπώτορ έλα αυτόν
λου, που έλας πολύ γιά τα προσην-
τεύουν, πόσον άπιστωτέρο και όσον πε-
νιόρ τις προσηνεία.

Ζούν τῇ ζωῇ τοῦ τάφου, τὰ ἀπόκληρα αὐτὰ πλάσματα. Καί το βιβλίο τῆς ζωῆς τὸν εἶναι γραμμένο, φεῖ! μὲ αἰματοῦ-
δεις σταλαγματιεῖς, μὲ θρήνοις, κοπετοῦς
καὶ οἰμωγῇ, μὲ τὴν περιφρόνησιν τῶν
ὁμοίων τῶν καὶ τὰς ραβδοῦσας τῶν...
προστατῶν τῶν. Ὡσπου γὰ κλέισι μετ'
μέρα βιβλίου καὶ γὰ πάρη τὸν τίτλον
ἈΠΟΛΥΤΩΣΙΣ.

Μ' ας εξετάσουμε τὸ ζήτημα καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευρᾶν, τὴν κοινωνικὴν, τὴν ἡθικὴν, τὴν υγιεινὴν, τὴν ἐκπολιτιστικὴν, ὅπως προτιμᾷτε.

Ποιά μέτρα ελήφθησαν τόχα γιὰ τὴν ἐξέλιξιν αὐτῶν τῶν αἰσθησέων ποὺ παρατηρεῖται μέσα στὴν καρδιά σχεδὸν τὴν Θεσσαλονίκην; Ἄλλαι πόλεις φροντίζαν καὶ ἐκκαθαρίζον, ἐξυγιάναν τὴν συνουσίαν ἀπὸ τῶν ἀναιμόνων γυναικῶν. Καὶ μὲν ὅσοι, οἱ ἀντρέιξ καίτοι καὶ τὴν μεγαλύτερην τῶν αναιμόνων, οἱ κατόπινοι τῆς συνουσίας τοῦ Βαρδαρίου, ἔλασιν λουθεῖν καὶ ἀποφέρουν ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀποκατάχνην. Γιατὶ πρέπει νὰ σημειώσῃται ὅτι οἱ οὐνοὶ αὐτὴ τὴν ἐκάνοντες

συντηρητικὴν κατὰ τὸν κηρύσσει, οὐ-
τε καμῖαν ἀντιλήν ἔξακουσιν. Ἡ
πλοῦστα ἐπὶ τὸν θεὸν εἰς τοὺς γεω-
γούς, τὸν πρῶτον καθίστανον. Προ-
τίστον δὲ καθήκον των εἶναι νὰ σπεύ-
δουν νὰ ἐκλήρωσιν τὸν χρόνον των περὶ
τὴν Τριτάτην, ἀπὸ τὴν ὅποιαν πάλιν
αἰσθίσιν ὅτι σπεύδουσιν νὰ ἐξηγήσων τὴν
σχετικὴν ἐνδοχυσίναν νὰ καλῶς ἐξηγήσων.

γυναικῶν εἶνε τριφυριζομένη ἀπὸ σπῖται
στὶς πόρτες τῶν ὁλοίων οἱ ἰδοκῆται
τῶν ἢ οἱ ἐνοικισταὶ τῶν ἀναγκάζοντα
νᾶχουν ἀνηρητημένη τὴν ἐπιγραφὴν

«Εἰδὼ καθέται οἰογένεια». Συμβα-
νουν, βλέπετε, τόσες πολλὲς παρεξηγή-
σεις μετὰ τὰ κείμενα τῶν μεθυσμένων ποῦ
κατακλύζουν τίς νύχτες τῇ συνοικίᾳ
αὐτῇ...

Ἡ Θεσσαλονίκη πρέπει δοκιμῶς νὰ
μεμνήσθῃ τὸ παράδειγμα τῶν Πειραιώ-
ταις. Ἐκεῖ οἱ ἄνθρωποι ἀνέγειρε ἡ ἐνοικί-
α στὸ ἀκρον τῆς πόλεως ἕνα μεγάλον αἰ-
κίον, ὅπου συνεκέντρωον ὅλα τὰ ἀ-
έθλια πλάσματα τῆς αμαρτίας, καὶ τὸ
ὑπενοίκισεν κατόπιν ἐκ ἐργολάβου διὰ
δημοπρασίας. Ἀπ' ἡλλῆλες καὶ αὐτῶν
τῶν τρώπων τὴν πόλιν τὸν Πειραιῶς ἀπέ-
μιαν ὁμοχρῆμα καὶ ἐκ παραλλήλου ἔσο-
ον ἀπὸ τὰ νυχτὶα τῆς σωματεμπορίας τῆς
μετανεωμένους αὐτῆς Μαγαλιτοῦς.

[illegible]

Θά μπορούσε κανείς να ποτάει άτελειότητα σεράν επιμηχανία, συνηγορήσαν ύπέρ της μεταφοράς των δυσφοριών στίκων και της συγκριτικότητας των τροφών των υπό πλαν και της υγιεινής, εις τινοςδεσιν κατέλλη τον. Ούτως, όμως, τα έπεξεργάσθησαν οι πρόξυς καθ' ούς έκτελέσθησαν στίκτα στίκτα και η ζωή των όποιων διάγονται εις λέραν στίκτα της 'Αφροδίτης. Να πείση πάντα άμυδιον και μη, δει έπιβάλλεται η άρεσος και η έπιστατική έξουσία των έκείνων, να έκτελέσθη κατά την ποίησιν των 'αμυδιών, να μιά ποίη τον όργα όν τόσας έλλας προδύσας, όπως η Θεοσκόπια.

Ὁ μακαρίτης ὁ Γαβριηλὸς ἐπέμεινε
νά κηρὴν τὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ ἐ-
κείνης πόλεως, διὰ ἀπὸ τὴν ποσότητα
τοῦ καταναλωσθέντος σαπουνιοῦ, ἀλλὰ
ἀπὸ τὴν καλὴν ἐμφάνισιν τῶν οἰκῶν αὐ-
τῶν τῆς ἀμαρτίας καὶ τοὺς ποτὶν τοῦ ἐμ-
ψύχου τῶν ὀλιγοχ.

Και ἔδεν εἶχεν ἄδικο. Σὲ κοινωνοῦς
προηγμένους, οὐ πόλεις· προοδευτικὰς
σπίτας ἔλεγειν καὶ τρισάθλια ὅπως αὐ-
τὰ ποὺ ἀπαντώνται σήμερα στὴ συναι-
κία τῶν ἀνόμων γυναικῶν, χαρακτη-
ρίζεται κοινὰ καὶ Δημόσια, δὲν μποροῦν
νὰ συντηρηθοῦν. Εἶναι καταδικασμένοι
ἐκ τῶν προτέρων νὰ κλειστοῦν τὴν ἰδίᾳ
στιγμῇ ποὺ θὰ ἰδῶν τὸ φῶς τῆς ἡμέ-
ρας.

«Ο πολιτισμός, ή εξέλιξη, ή κοινωνική ή πρόοδος θέλουν τα σπάνια αυτά αναθωπύει συγχρονισμένα. 'Αλλά για να ικανοποιηθί το άρχατο αὐτό θύριον, πού λέγεται πολιτισμός, χρειάζονται ή αντίληψη και μερικά θύματα. Είπαμε από μία φράσι με τρία οκταγόνα πού φρετώνω με την εναντιόθεν ή ανώτερον μόνον και μόνον για να τή μυστικοποιή- και-τατο;» ήταν μιάβη και μαχαθί για τή πεντέξωρι σε σκομπλίσια, ο πολιτισμός δεν μπορούσε παρά να ελυνεί... αὐτός έρεβρεζε πού σιληρή...

Κ. ΣΚΑΛΤΣΑΣ

9.1.5 Τα επικίνδυνα ναρκωτικά: οι επιδράσεις και οι συνέπειες του γασίς.

Σημαντικό είναι το εύρος των επιδράσεων της χρήσης χασις στους χρήστες, κάποιου μάλιστα από τους οποίους υποστηρίζεται ότι έχουν ροπή προς τη χρήση, γεγονός που σηματοδοτεί μια μοιραία και έντονη σχέση με την ουσία. Επισημαίνεται ότι το χασις

επηρεάζει τις ψυχικές λειτουργίες προκαλώντας παραζάλη, νευροπάθεια, μανία, έξαψη και τρέλα και ενίοτε, σε συνδυασμό με μια εκ των προτέρων επιβάρυνση, μπορεί να οδηγήσει τον χρήστη στην αυτοκτονία. Η επίδραση του χασίς στον χρήστη περιγράφεται και ως αναδιαμορφωτική ολόκληρης της κοσμοθεωρίας του.

Η ροπή προς τη χασισοποσία υποδεικνύεται ως η αιτία για την αυτοκτονία που καταγράφεται στην είδηση (βλ. Πίνακα 9.30).

Πίνακας 9.30: Σκριπ, 15/3/1926, είδηση

«Επί του αυτόχειρος ευρέθη έν γυναικείον πορτοφόλιον κενόν και τεμάχιον χασίς. Ως εξηκριβώθη ο Οικονόμου κατετρύχετο εκ νευρασθενείας, είχε δε αποπειραθή και πέρυσι να τερματίση το βίον του εκ της αυτής αιτίας. Είχε ροπήν προς την χασισοποσίαν, εις ην ωφείλετο και η κατατρύχουσα αυτόν νόσος.»

Ἐπὶ τοῦ αὐτόχειρος εὐρέθη ἓν γυναικεῖον πορτοφόλιον κενόν καὶ τεμάχιον χασίς. Ὡς ἐξηκριβώθη ὁ Οἰκονόμου κατετρύχετο ἐκ νευρασθενείας, εἶχε δὲ ἀποπειραθῇ καὶ πέρυσιν νὰ τερματίσῃ τὸ βίον του ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας. Εἶχε ροπὴν πρὸς τὴν χασισοποσίαν, εἰς ἣν ὠφείλετο καὶ ἡ κατατρύχουσα αὐτὸν νόσος.

Το χασίς περιγράφεται ως καταστροφική μανία που μπορεί να κυριεύσει τον άνθρωπο και να τον οδηγήσει στην αυτοκαταστροφή. Στην προκειμένη περίπτωση, αναφέρεται σε παραστρατημένο γόνο καλής οικογένειας (βλ. Πίνακα 9.31).

Πίνακας 9.31: Σκριπ, 28/8/1926, άρθρο

«Συν τοις άλλοις τον Κονταξήν είχε κυριεύσει και η μανία της χασισοποσίας, συχνάκις δε καταλαμβάνεται εις τας υπωρείας του Φιλοπάππου, τα σπήλαια της Ακροπόλεως, του Λυκαβηττού και εις τους πέριξ λόφους της πόλεως, με τον αχώριστόν του «μάμπαν», όπως ηρέσκετο να προσονομάξη τον ειδικόν της χασισοποσίας ναργιλέν.»

ποιού—τον Δ. Λυκόν κ. α. γ. συν τοις άλλοις τὸν Κονταξὴν εἶχε κυριεύσει καὶ ἡ μανία τῆς χασισοποσίας, συχνάκις δὲ καταλαμβάνετα εἰς τὰς ὑπωρεῖας τοῦ Φιλοπάππου, τὰ σπήλαια τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Λυκαβηττοῦ καὶ εἰς τοὺς πέριξ λόφους τῆς πόλεως. με τὸν ἄχώριστόν του «μάμπαν», ὅπως ἠθέσκετο νὰ προσονομάξῃ τὸν εἰδικὸν τῆς χασισοποσίας ναργιλέν.

Στη συγκριτική ανάλυση των συνεπειών του καπνίσματος πούρου σε σχέση με το χασίς, το χασίς εμφανίζεται πολύ πιο βαρύ ως προς τη νάρκη που προκαλεί στον χρήστη (βλ. Πίνακα 9.32).

Πίνακας 9.32:Μακεδονία, 15/9/1926, άρθρο

«...Ένα πούρο βυθίζει τον καπνιστή σε μίαν ελαφρά νάρκη ολίγων λεπτών της ώρας, που δεν μπορεί όμως να παραβληθῇ λόγω της ηδονικής ελαφρότητος με τα βαρειά νέφη του χασίς. Η στιγμιαία αυτή νάρκη, που προκαλεί ευεργετική εσωτερική αντίδρασι διαθέτει τον καπνιστή ευχάριστα.»

ευκολύνει τὴν χώνευσι. Ἐνα πούρο βυθίζει τὸν καπνιστὴ σὲ μίαν ἐλαφρὰ νάρκη ὀλίγων λεπτῶν τῆς ὥρας, ποὺ δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ παραβληθῇ λόγω τῆς ἡδονικῆς ελαφρότητος μὲ τὰ βαρειά νέφη τοῦ χασίς. Ἡ στιγμιαία αὐτὴ νάρκη, ποὺ προκαλεῖ εὐεργετικὴ ἐσωτερικὴ ἀντίδρασι διαθέτει τὸν καπνιστὴ ευχάριστα.

— Ἀπὸ τὸν καπνὸν ἀνιέονται οἱ καλλί-

Για τον χασισοπότη η συνήθεια της χρήσης είναι τόσο ισχυρή, που ολόκληρη η ζωή του αποκτά νόημα, όσο άθλια κι αν είναι. Το χασίς δεν προσφέρει μόνο ευτυχία, αλλά δύναται να αλλάξει ολόκληρη την κοσμοθεωρία εκείνου που το καπνίζει (βλ. Πίνακα 9.33).

Πίνακας 9.33:Μακεδονία, 1/6/1928, άρθρο

«Ο μερακλωμένος χασικλῆς που παίρνει κάθε βράδυ το λουλά του και εκστρατεύει για λίγες ώρες στον Μωαμεθανικό παράδεισο της αιωνίας απολαύσεως, είναι όχι μόνον ευτυχισμένος άνθρωπος αλλά και μεγάλος φιλόσοφος. Το αν είναι φτωχός και άθλιος, αυτό δεν τον ενδιαφέρει παρά μόνον από της απόψεως ότι δεν έχει αρκετά χρήματα για να καπνίση όσο μπορεί μεγαλειότερες δόσεις. Αντιλαμβάνεται τη ζωή, όχι όπως ημεῖς από την κοινωνική της άποψι αλλ' από την μυστική πλευρά της εξερευνήσεως των αγνώστων μυστηρίων και είναι ο μόνος άνθρωπος που θα μπορούσε ν' απαντήσει καταφατικά στην αγωνιώδη ερώτηση του Αμλέτου, υποστηρίζοντας αξιωματικά ότι πρέπει κανείς να ζῇ - και πολύ μάλιστα - για να καπνίζει χασίς...

...Από μικρό παιδί μέσα στο σιγάρο του βάζει ένα κομματάκι από το αθάνατο «ντουμάνι» τόσο που συνήθισε πειά σε σημείο να μη μπορεί να ζήσει χωρίς αυτό.»

ΓΙΑ ΤΟ ΧΑΣΙΣ...

Ὁ μερακλωμένος χασικλῆς ποὺ παίρνει κάθε βράδυ τὸ λουλά του καὶ ἐκστρατεύει γιὰ λίγες ὥρες στὸν Μωαμεθανικὸν παράδεισον τῆς αἰωνίας ἀπολαύσεως, εἶναι ὄχι μόνον εὐτυχισμένος ἄνθρωπος ἀλλὰ καὶ μεγάλος φιλόσοφος. Τὸ ἂν εἶναι φτωχὸς καὶ ἄθλιος, αὐτὸ δὲν τὸν ἐνδιαφέρει παρὰ μόνον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ὅτι δὲν ἔχει ἀρκετὰ χρήματα γιὰ νὰ καπνίση ὅσο μπορεῖ μεγαλειότερες δόσεις. Ἀντιλαμβάνεται τὴν ζωὴν, ὄχι ὅπως ἡμεῖς ἀπὸ τὴν κοινωνικὴν τῆς ἀποψι ἀλλὰ ἀπὸ τὴν μυστικὴν πλευρὰ τῆς ἐξερευνήσεως τῶν ἀγνώστων μυστηρίων καὶ εἶναι ὁ μόνος ἄνθρωπος ποὺ θὰ μπορούσε ν' ἀπαντήσῃ καταφατικὰ στὴν ἀγωνιώδη ἐρώτησιν τοῦ Ἀμλέτου, ὑποστηρίζοντάς ὀξυωματικά ὅτι πρέπει κανεὶς νὰ ζῇ - καὶ πολὺ μάλιστα - γιὰ νὰ καπνίσῃ χασίς...

ὡς τὴν ἐλαφρὴν ἀν καὶ εἰς τὸν μικρὸν παιδί μέσα στὸ σιγάρο τοῦ βάζει ἕνα κομματάκι ἀπὸ τὸ ἀθάνατον «ντουμάνι» τόσο ποὺ τὸ συνήθισεν πειὰ σὲ σημεῖον νὰ μὴ μπορεῖ νὰ ζῇ χωρὶς αὐτό.

Μέσω των παρομοιώσεων του άρθρου παρουσιάζεται η εκτίμηση ότι το χασίς προκαλεί έλλειψη συγκέντρωσης και ζάλη (βλ. Πίνακα 9.34).

Πίνακας 9.34: Μακεδονία, 27/1/1929, άρθρο

«-Ήμουν αφηρημένος, σαν να είχα πιή
χασίσι και σκεπτόμουνα αυτό και χίλια δυο
άλλα!...

-Θα νόμιζε κανείς, μου λέει ο σύντροφός μου,
ότι η μυρωδιά του χασισιού σε ζάλισε.
Φαίνεσαι σαν να βλέπης οπτασίες...

-Όχι, έβλεπα πραγματικότητες!...

Ήμουν αφηρημένος, σαν να είχα
πιή χασίσι και σκεπτόμουνα αυτό και
χίλια δυο άλλα!...

— Θα νόμιζε κανείς, μου λέει ο σύν-
τροφός μου, ότι η μυρωδιά του χασισιού
σε ζάλισε. Φαίνεσαι σαν να βλέπης ό-
πτασίες...

— Όχι, έβλεπα πραγματικότητες !....
ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Το χασίς δηλητηριάζει τον οργανισμό και προκαλεί μανία (βλ. Πίνακα 9.35).

Πίνακας 9.35: Μακεδονία, 9/7/1929, άρθρο

«Είναι αδύνατος η περιγραφή της μανίας
των πιστών, ανθρώπων του χασίς, προς
εξεύρεσιν του λυσιπόνου αυτού
δηλητηρίου.»

Είναι αδύνατος ή περιγραφή της μα-
νίας των πιστών, ανθρώπων του χασίς,
προς εξεύρεσιν του λυσιπόνου αυτού δη-
λητηρίου.

Στο άρθρο που αναφέρεται σε συλλήψεις μελών της αριστοκρατίας στην Αίγυπτο, σε παράνομους οίκους όπου γίνεται χρήση ναρκωτικών, το χασίς περιγράφεται ως μέτριο ναρκωτικό σε σχέση με την ηρωίνη και την κοκαΐνη. Η συνεχής, όμως, χρήση φέρνει εξασθένηση στον οργανισμό και οδηγεί στην παραφροσύνη (βλ. Πίνακα 9.36).

Πίνακας 9.36: Εμπρός, 8/5/1930, άρθρο

«...Παραβαλλόμενον προς την κοκαΐνην και την ηρωΐνην το χασίς, ημπορεί να θεωρηθή ως μέτριο ναρκωτικόν, αλλ' η συνεχής χρήσις του φέρει ηθική εξασθένησιν και τέλος οδηγεί προς την παραφροσύνην...»

Πίνακας 9.37: Μακεδονία, 5/1/1932, άρθρο

«Ἐτσι γλεντούσε το πλῆθος των ερωμένων και φίλων του ἑλληνοσ μαχαραγιᾶ, ἀπ' τα παράθυρα δε της γκαρσονιέρας του ἔβγαине τακτικά λιβανωτός του καιομένου χασίς και οι του επάνω και των διπλανών διαμερισμάτων ἄκουαν βογγητά και αναφυλητά τρελλών ἀπό το πάθος ανθρώπων και σφαδασμούς των κυλιομένων εις το πάτωμα και τα ντιβάνια.»

Ἐτσι γλεντοῦσε τὸ πλῆθος τῶν ἐρωμένων καὶ φίλων τοῦ ἑλληνοσ μαχαραγιᾶ, ἀπ' τὰ παράθυρα δὲ τῆς γκαρσονιέρας τοῦ ἔβγαине τακτικὰ λιβανωτός τοῦ καιομένου χασίς καὶ οἱ τοῦ ἐπάνω καὶ τῶν διπλανῶν διαμερισμάτων ἄκουαν βογγητά καὶ ἀναφυλητά τρελλῶν ἀπὸ τὸ πάθος ἀνθρώπων καὶ σφαδασμοὺς τῶν κυλιομένων εἰς τὸ πάτωμα καὶ τὰ ντιβάνια. . . .

9.1.6 Παρέμβαση στη νομοθεσία. Η αδιαφορία μιας κοινωνίας, υπεύθυνης για την κατάντια που συνδέεται με τη χρήση χασίς, στηλιτεύεται, ενώ ταυτόχρονα προβάλλεται επιτακτική η ανάγκη της λήψης αποτελεσματικών αστυνομικών μέτρων για την αποτροπή της περαιτέρω διάδοσης της χρήσης. Επισημαίνεται η υποτίμηση εκ μέρους της κοινωνίας του ζητήματος του χασίς, καθότι πρόκειται για σοβαρό ζήτημα, εφόσον οδηγεί στο έγκλημα και αποτελεί μεγάλο κίνδυνο για τους ανθρώπους αλλά και για ολόκληρες περιοχές που υποβαθμίζονται. Η ανεπάρκεια της δραστηριότητας των μέτρων της ελληνικής κυβέρνησης απέναντι στο ζήτημα αναδεικνύεται μέσω της σύγκρισής της με τη δραστηριοποίηση της αιγυπτιακής κυβέρνησης, η οποία προβάλλεται ως αυστηρή και αποτελεσματική. Η ελληνική κυβέρνηση καλείται να αναλάβει δράση, ώστε να προστατευτεί η ελληνική κοινωνία, αλλά και να υπερασπιστεί την εθνική κυριαρχία της χώρας, απορρίπτοντας την αξίωση της αιγυπτιακής κυβέρνησης για λήψη απαγορευτικών της καλλιέργειας χασίς μέτρων στην Ελλάδα, καθόσον μάλιστα, όπως υποστηρίζεται, οι Έλληνες λαθρέμποροι χασίς στην Αίγυπτο δεν είναι κοινοί εγκληματίες.

Όλα τα ανωτέρω ισχύουν για τις χρονικές περιόδους κατά τις οποίες η απαγορευτική νομοθεσία για το χασίς (είτε του 1920 είτε του 1932) είναι υπό διαμόρφωση μέσα από τις διεθνείς διαπραγματεύσεις. Ωστόσο, την περίοδο που αναστέλλεται η νομοθεσία του 1920, το χασίς παρουσιάζεται ως το αθώο παλαιό ναρκωτικό με πολιτισμική αξία, δεδομένης της οικονομικής ζημιάς που προκαλεί η απαγόρευση της καλλιέργειας και του εμπορίου του.

Η παρέμβαση στη νομοθεσία παρατηρείται μέσω των ακόλουθων τακτικών:

9.1.6.1. Επισήμανση κινδύνου.Μορφήκαταγγελίας λαμβάνει το άρθρο, καθότι επισημαίνει τους ασαφείς αλλά υπαρκτούς κινδύνους για τους περίοικους, λόγω της λειτουργίας των χασισοποτειών της περιοχής, διότι μέσα σε αυτούς διαπράττονται κάποιας μορφής αίσχη. Η σκόπιμη ασάφεια λειτουργεί μεγεθυντικά του κινδύνου που υποδηλώνεται, προκαλώντας επιφυλακτικότητα και ανησυχία (βλ. Πίνακα 9.38).

Πίνακας 9.38: Σκριπ, 4/4/1917, άρθρο

«Το απόγευμα χθες έξω από του εν τη οδῷ Πλαταιῶν αρ. 5 χασισοποτειὸν Βαμβακά ο χασισοπότης Γ. Ζ. ὑπὸ την ἐπήρειαν του χασίς συνεπλάκη μετὰ του Π. Δ. και ἐφόνευσεν τούτον πλήξας αὐτόν δια μαχαίρας εἰς το στήθος...
Επί τη ευκαιρία ταύτη δέον να σημειωθῇ ὅτι πληθώρα χασισοποτειῶν λειτουργοῦν εἰς την περιοχὴν ἐκείνην, καθὼς και εἰς τα πέριξ της Ἱερᾶς οδοῦ, ἐν τη συνοικία Ἐλαιοτριβείων και Ἀεριοφωτος, ἐντὸς τούτων δε διαπράττονται αἰσχὴ και οἱ περίοικοι υφίστανται παντοειδῆς κινδύνους.»

ΑΓΡΙΟΣ ΦΟΝΟΣ
Τὸ ἀπόγευμα χθες, ἔξω τοῦ ἐν τῇ ἰδῇ Πλαταιῶν ἀρ. 5 χασισοποτειῶν Βαμβακά ὁ χασισοπότης Γ. Ζυμαρίτης ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ χασίς συνεπλάκη μετὰ τοῦ Π. Δενδρινού και ἐφόνευσεν τοῦτον πλήξας αὐτὸν διὰ μαχαίρας εἰς τὸ στήθος. Ὁ φονεὺς διωκόμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους κατῴρθησε ἐν διαφύγῃ.
Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι πληθώρα χασισοποτειῶν λειτουργοῦν εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην, καθὼς και εἰς τὰ πέριξ τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ, ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἐλαιοτριβείων και Ἀεριοφωτος ἐντὸς τούτων

Δὲ διαπράττονται αἰσχὴ και οἱ περίοικοι υφίστανται παντοειδῆς κινδύνους.

Η χρήση ναρκωτικών επισημαίνεται ως απειλητικός κίνδυνος ουσιαστικού εθνικού αφανισμού δια του εκφυλισμού, που δολοφονεί τον εθνικό οργανισμό δηλητηριάζοντάς τον (βλ. Πίνακα 9.39).

Πίνακας 9.39: Εμπρός, 28/2/1929, άρθρο

«Ἀλλ' εἶναι δυνατόν λοιπὸν ἐν ... πρωτευούσῃ και ὑπὸ τα ὄμματα του ἐπισήμου κράτους να διαπράττονται τα ἐγκλήματα αὐτά, ἐγκλήματα δολοφονοῦντα τον ἐθνικὸν οργανισμόν και χύνοντα εἰς τὰς φλέβας του το δηλητήριον του ἀσφαλούς εκφυλισμοῦ.»

Ἀλλ' εἶναι δυνατόν λοιπὸν ἐν μέτῃ πρωτευούσῃ καὶ ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ ἐπισήμου Κράτους νὰ διαπράττωνται τὰ ἐγκλήματα αὐτά, ἐγκλήματα δολοφονοῦντα τὸν ἐθνικὸν οργανισμόν καὶ χύνοντα εἰς τὰς φλέβας τοῦ το δηλητήριον τοῦ ἀσφαλούς ἐκφυλισμοῦ ;

9.1.6.2. Αξιοποίηση της εμπειρίας από το εξωτερικό. Στο άρθρο, που αναφέρεται στην ανακάλυψη αποθήκης από την αστυνομία με πολύ μεγάλη ποσότητα χασίς, επισημαίνεται το κρατικό ενδιαφέρον για την περαιτέρω τύχη του, καθώς πρόκειται για εμπόρευμα μεγάλης αξίας, που θα μπορούσε να ενισχύσει τα κρατικά έσοδα.

Μπροστά στο οικονομικό όφελος, ο χρήστης μετατρέπεται όχι μόνο σε γραφικός και ακίνδυνος, αλλά και σε πολύτιμο στοιχείο της παράδοσης και κουλτούρας της Ελλάδας. Προς επίρρωση των ισχυρισμών, αξιοποιείται η σύγκριση με την Τουρκία, όπου, όπως αναφέρεται, η χασισοποσία είναι θρησκευτική αίρεση (δερβίσηδες), καθώς εκεί πιστεύουν ότι το χασίς είναι το ψωμί του θεού (βλ. Πίνακα 9.40).

Πίνακας 9.40: Εμπρός, 27/7/1922, άρθρο

«Ένας απηγορευμένος θησαυρός.
Πώς ένας νόμος κατέστρεψεν ολόκληρον φιλολογίαν. Αλλά δεν κατέστρεψε μόνο την καλλιέργειαν και το εμπόριον της ινδικής καννάβεως- ο περίφημος νόμος του 1920 κατέστρεψε, και αυτό είχε το πλέον ενδιαφέρον, ολόκληρον λαϊκήν προφορικήν φιλολογίαν, αναπτυχθείσα εις την Ελλάδα από την έμπνευσιν των καπνών του χασίς.»

«Αποτελεί ο χασισοποτισμός θρησκείαν;
Οι άνθρωποι οι οποίοι “εφάρδαιναν το κεφάλι των”, εμέθυον δηλαδή από χασίς, είχε ελάχιστοι πλέον εις την Ελλάδα κατόπιν της παρεμποδίσεως της καλλιέργειας του χασίς. Οι “Δερβίσηδες”, οι πίνοντες δηλαδή χασίς, αραιώνουν τας τάξεις των εις την χώραν μας και μολονότι το χασίς ήτο πασίγνωστον από τους μυθικούς ίσως χρόνους εις την Ελλάδα, αν θέλη να συμπεράνη κανείς από ωρισμένους στίχους του Ομήρου εις την Οδύσειαν...

Και όμως ποίος θα το εφαντάζετο; Εις άλλα μέρη, εις το Εσκή-Σελίρ παραδείγματος χάριν, όπως είδεν αυτοπροσώπως ο υπογράφων, ο χασισοποτισμός αποτελεί πραγματικήν θρησκευτικήν αίρεσιν, υπάρχει δε εκεί Τέμενος όπου οι χασισοπόται, ανήκοντες εις ιδίαν αίρεσιν, την αίρεσιν των Δερβισίων, πηγαίνουν δια να καπνίσουν χασίς και δια να προσφέρουν την λατρείαν των οι μεθυσμένοι...

Το τάγμα των Δερβισίων πιστεύει σοβαρώτατα ότι το χασίς είναι το ψωμί του Θεού.»

αν θέλη να συμπεράνη κανείς από ωρισμένους στίχους του Ομήρου εις την Οδύσειαν, όπου ο ποιητής ομιλεί διὰ κάποιο ναρκωτικόν φυτόν δίδων εις αυτό το προσώνυμον «νηπενθές». Έγγρας ολίγου θα ομιλώμεν πλέον περί του χασίς ως περί κάποιου έντελώς άγνωστού πράγματος.

Και όμως, ποίος θα τό εφαντάζετο; Εις άλλα μέρη, εις τό Έσκή-Σελίρ παραδείγματός χάριν, όπως είδεν αυτοπροσώπως ό υπογράφων, ό χασισοποτισμός αποτελεί πραγματικήν θρησκευτικήν αίρεσιν, υπάρχει δε εκεί Τέμενος όπου οι χασισοπόται, ανήκοντες εις ιδίαν αίρεσιν, την αίρεσιν των Δερβισίων, πηγαίνουν διά να καπνίσουν χασίς και διὰ να προσφέρουν την λατρείαν των μεθυσμένοι από τούς καπνούς του φυτού, αυτοί οι Μουσουλμάνοι, εις τήν Άγιον Γεώργιον, τήν προστάτην των Άγιον.

Τό τάγμα των Δερβισίων πιστεύει σοβαρώτατα ότι τό χασίς είναι τό ψωμί του Θεού.

Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

Στο εκτενές άρθροστο οποίο περιγράφεται το μέγεθος της διάδοσης της χρήσης χασίς στην Αίγυπτο και στην αριστοκρατία της χώρας, προβάλλεται η αποτελεσματικότητα της εντατικοποίησης των κατασταλτικών μέτρων. Οι αναφορές περί ναρκωτικών (γενικά και αόριστα) στο άρθρο είναι παραπλανητικές, καθότι στον τίτλο αναφέρεται η διάδοση του χασίς (βλ. Πίνακα 9.41).

Πίνακας 9.41: Εμπρός, 8/5/1930, άρθρο

«Η διάδοσις του χασίς εις όλην την Αίγυπτον.
...Όπως και αν έχη το πράγμα, η Αιγυπτιακή Κυβέρνησις είναι αποφασισμένη να απαλλάξη την χώραν από το χασίς και να εντείνη τας κατά των λαθρεμπόρων προσπάθειάς της. Εις το ζήτημα του χασίς έχει αναμιχθή και η Κοινωνία των Εθνών προσπαθούσα δια γενικού τινός μέτρου να απαλλάξη ωρισμένους λαούς από την ηδονήν της τσίκας.»

ΤΟ ΦΟΒΕΡΤΕΡΟΝ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΑΘΩΝ

Η ΔΙΑΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΧΑΣΙΣ
ΕΙΣ ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟΝ

ΕΙΣ ΑΙΦΙΔΙΑΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΙΡΟΝ, Μάϊος. (Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας).— Εἰς σφοδρίαν ἄλλην χώραν ἐκτὸς τῆς Αἰγύπτου ὑπάρχουν τόσοι μυστικοὶ εἰκοί, εἰς τοὺς ὁποίους ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ παραδίδεται ἀνεόχλητος εἰς τὴν μέθην τῶν νρκωτικῶν.

Μία αἰφνιδικτικὴ ἐρευνά τῆς ἀστυνομίας εἰς ὅλας τὰς συνοικίας τοῦ Καΐρου ἀπεκάλυψε προχθὲς φοβερὰ καὶ τρομερὰ πράγματα. Μόνον εἰς τὸ περίφημον Σουλτάν Χαλίμ ἐλειτουργοῦν δεκαπέντε εἰκοί πολυτελέστατα ἐπιπλωμένοι, εἰς τοὺς ὁποίους μάλιστα ἐσύχναζον μέλη τῆς ἀνωτέρας ἀριστοκρατίας, ὑπὸ τῆς ὁποίας γίνονται τὰς ἐξαιδέας τῶν λαθρεμπόρων. Ὅταν θὰ μωρισθεὺν ὅτι ἐπέρασεν νρκωτικὰ, βέβαιον εἰς κίνησιν ὅλους τοὺς πράκτορας τῶν καὶ κληρονομούν νὰ τὰ ἀνακαλύπτουν. Ὁ λαθρεμπόρος εἶναι συνήθως ὠπλισμένος καὶ τὴν στιγμήν ποῦ ἡ ἀστυνομία πλησιάσῃ ἀνδύουσι πῦρ ἐννείησιν τῆς. Ἡ ἀστυνομία ἀντιπροσβολαί καὶ καταδιώκει κυριολεκτικῶς μετὰ καμῆλῶν. Ὅταν ἡ καταδιώξις γίνῃ πολὺ ζωηρά, οἱ λαθρεμπόροι πέτρου τὸ χασίς καὶ τοῦτο φέροι εἰς δύσκολον θέσιν τὴν ἀστυνομίαν.

κρατίας, της Αιγυπτιακής πρωτεύουσας.

Η αστυνομία, χωρίς να κάνει καμμίαν απολύτως διάκριση, χωρίς να λάβει υπ όψιν της τίς τους και αξιωματικώς συντάσσον άπορίαντας και τους αλλήλους εις τήν επανόρθωσιν.

Εκεί συνέβησαν σκληρά τραγικά. Ο υιός ενός παλαιού έμπορου διήλθε κατόντημά του, ήθέλησε να αυτοκτονήσει, επιμερίζας να ειρθεί από του ανοικτού παραθύρου. Τά αστυνομικά έρτανα μετά δίκα τον συνεκράτησαν.

—Είμαι ένα χαμένο κορμί, έγραυλίζε διαρκώς. Δέν πταίο ίγώ. Μί παρέσυραν άλλοι.

Μία ώρα νωρίτερα πού δέν υπερέβη τά είκοσι έτη της ζωής της, μέ τά μάτια σφραγισμένα από μαύρους κύκλους, έκλεισε γοιτώς και έκένευσ τον άστυνόμενόν νά την άρτήση ελευθέρων υποσχεμένη να μη ξαναδοκιμάση τά ναρκωτικά. Αί παρακλήσεις της ήκουσε εις οδών περσών. Οι νύκτοι έδώ είναι καταιγίδαι και έν κέντρον διαρκείας.

Τό δημοφιλές ναρκωτικόν των οριλάγων είναι τό γασσί, καίτοι δι ή κοινή και ή ηρώνη έχουν πολλούς πλάτες εις τάς μεγάλας πόλεις της Αιγύπτου, τό γασσί ευνόσεται έλαττωσά από τους ίδιους.

Παραβιάζοντες προς την κοκαΐνην και την ηρώνην τό γασσί, ήμπορεί νά θεωρηθή ως μέτρον ναρκωτικών, άλλ' ή συνεχής γρήσις του φέρει ήθική εξασθένησιν και τέλος οδηγεί προς την παραρροσύνην.

Τό γασσί παραγέται εις την Σαΐαν, και εισάγεται εις την Αίγυπτον δι άπορρών ιδιών και υφώνων. Άλλήμη δι των ηρώων κερδών, τά όποιον παρασκευάζοντες οι λαθρεμπόροι τού γασσί, τήν ηρώνην αυτόν προσελκύει αυθόπως έξέπνοας και δι τάς λόγους κερδών ή άστυνομία συναντά μεγάλας δυσκολίας εις τάς προσπάθειάς της να εξοντώσῃ τά κακοποιά αυτά στοιχεία.

ΤΡΕΙΣ ΤΡΟΠΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ.

Τρεις μέθοδοι υπάγονται προς είσαγωγήν του γασσί εις την Αίγυπτον.

Φέρωσις έμπορεύμενών μέ τό έμπόρεμα και άποδιδόσις του εις μίαν άκτην κατά την νύκτα.

Μεταφορά του έμπορεύματος δι κάμηλων από τό Σινά ή τάς Άνατολικάς Ροήτους.

Άποστολή του γασσί κατό μέ άλλα έμπορεύματα, μέ την έλπίδα ότι αι παρανομίαι άγχι δέν θά τήν άνακαλύψουν.

Και είναι πράγματι άληθές ότι εις τάς τελευταίας έτην ήμπορεί νά τενωσών όλα τά κλώτια και τίς όδοις που σφάνουν. Άλλως, τή τό γασσί είναι ένα έμπόρεμα που άπαιρείταιται εύκολώς.

Όχι, πρό πολλού εις τό τελωνείον της Αλεξανδρείας έφασαν τέσσαρες δοχεία, μέ λίαν. Οι τελωνειακοί τή έφασαν καλώς και δέν κατώρυσαν να εύρουν τίποτε τό ύπερτον. Έν τούτοις εις τό βάθος κάθε δοχείου υπήρχε ένα μικρό, μεταλλικόν κυτίον γεμάτον μέ γασσί.

Τό γασσί όταν μεταφέρεται δι έλαστικής θύλας, εις σάκους από έίδωμα ή από καουτσούκ. Όταν τό πλείον συλλεγθή από τήν παραγωγήν έπιστομαι εις την θάλασσαν.

Κάποτε οι σάκοι θύβίζονται από μέ μικρούς σάκους περιέχοντας έλάται. Τό έλάτι λιώνει και τό γασσί έπανέρχεται εις την έπιφανείαν.

Συνήθως τήν άνω τό γασσί, που ρίπεται εις την θάλασσαν γάσσεται, διότι αι άρχαι που κατασκευάζον τό λαθρεμπόριον γνωρίζουν τά τεχνάσματα των λαθρεμπόρων και δέν τους άφίνουν να τή θέσυν εις έκείνοτήν.

Η συνήθιστή μέθοδος της είσαγωγής του γασσί εις την Αίγυπτον είναι ή δι τάς καμήλων μέσω των έρήμων. Είναι οικονομικώτερα από την προηγούμενην, και οι κίνδυνοι μικρότεροι.

Αί έπείσεις έκείνης της έρήμης δέν είναι ουσιαστικά δυνατόν να περιεργασθώ και ως έν τόπτου οι λαθρεμπόροι ήμπορούν με έλπην των την άνασιν να εισαγάγουν τό έμπόρεμά των εις την χώραν.

Όπωςδήποτε έλας αι άρχαι ήμπορούν πολλάκις να ανακαλύθουν τά λαθρεμπόρια λαμβάνοντας υπ όψιν τάς

—Είπε άκριβός, δουλεύει καλά τολλάχιςτον ;

—Ουράσια. Μόνον πέντε, νά έξέρετε τον έρμόν τον. Όταν δείχνει σημήρι και χροιά τίς πέντε ώρες, τότε ήνε δουλειά !

Κύριος (περιγυμένος). — Μά ένι τέλους τί έχει αυτό τό παιδί και ξεφρονίζει όλη την ώρα ;...

— Έκείνη (δουλεύς). — Έχει τον χαρτίφρα του πατέρα του, άπολύστατα.

Έν πρώτοις δέν θά πάρη την άμοιβήν της εκ του λαθρεμπορίου, ή όπεία είναι αρκετά σέβαστη. Είς άλλον τό πτυχόν γασσί ήμπορεί νά τό εωρκαλείς "Αρσέν και νά τό διάθεση εις την χώραν.

Η καταδίκη διαρκεί συνήθως 3 ή 4 έτήρια. Οι άνδρες και οι κάμηλοι εκτείνωνται ώς έλαστικά εις άλλαν κατεύθυνσιν. Πολύκις συμβαίνει, άσφα και κάμηλοι τής άστυνομίας να μή ήμπορούν να έναρξούν από την κοίτην.

Οι λαθρεμπόροι διακρίνουν, εις τισίς κατήγορίας — εις τούς κατήγους "Εοδ γασσί, εις τούς πλάτες και εις τούς κομιστάς. Ο κατήγος ήγοράζει τό γασσί από την Σαΐαν. Ο πλάτης αναλαμβάνει να τό μεταφέρει εις την Αίγυπτον. Ο κομιστής αναλαμβάνει να τό μεταφέρει εις τήν έσωτερικόν της χώρας.

Ο κομιστής είναι συνήθως "Ασκήν ή όποιος ούτε την κατήγόν γινώσκει, ούτε τούς πράκτορας. Όταν ό κομιστής συλλεγθή ύφισταται άσφα εις τήν μωρίαν.

Ασφα τήν έπίσημ ήμπορεύεται, έλας λοι, παίζοντας τό λαθρεμπόριον, έταν συλλεγθών και κυρίως όταν έρεθών επί του Αίγυπτιακού έδάφους, πού είναι πολύ επικίνδυνον, διότι ή άστυνομία αυτόν προσέχον να δείξιν από μακρόν.

Η μυστική ήπηρεσία ήλθε σπουδαίον ρόλον. Συναίται-δυνας, πολλάκις άσφα, οι μυστικοί να είναι συνεργάται μέ τούς λαθρεμπόρους. Ανακαλύπτουν ή.γ. μίαν ποσότητα γασσί εις τό Α μέρες δι τά έπιτρέψουν την είσαγωγήν ήν ήγελούσιν ποσότητος εις έλλο. Οι μυστικοί δέν νά ήμπούν νά ανακαλύθουν τούς λαθρεμπόρους, ήπειν νά στείλουνται μαζί και νά τήν τήν ζώνη τους. Είναι έκείνη και νά τήν νά είναι λαθρεμπόροι δι τά ήμπορούν να άντίρουν τά λαθρεμπόρια. Η ήπηρεσία δέν ήτοι ήμπορεί ή.γ. και όποις άσφα άναστέλλει, ή έωρκαίται ως ήτοις τό λαθρεμπόριον είναι "πολλάκις" ή έπιδεικνύεται τών λαθρεμπόρων.

Όπως και έν έχρη-τό πράγμα, ή Αιγυπτιακή Κυβέρνησις είναι άποφασισμένη να απαλλάξη την χώραν από τό γασσί και δι ένταύτη τάς κατ'ών ήπηρεσιών παραρροσύνει τήν. Είς τό έτήριον του γασσί, ήν άναμνήση και ή Κοινωνία των Έθνών προσπαθούσα δι γινώσκον άνα μίτρον να απαλλάξη ώριμένους λαούς από την ήσυχον της τσίτας.

ΜΕΓΑΛΗ ΑΠΟΘΗΚΗ
ΚΗΛΕΠΙΔΕΣΜΩΝ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
ΚΑΙ ΕΙΔΩΝ ΕΚ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ
Γ.Ε.ΟΡ. ΡΕΒΕΛΑΚΗ
ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ - ΑΙΟΧΟΙ - 40
(Παρά τήν Αγία Ειρήνην)

Κάτωσι έλαστικά. Ζώναι κοίλιας. Ουροκατακλιτήρια. Κάδα τήνας. Νεκροκατακλιτήρια. Οδοντοτεχνήσις. Κλίσματα διάσφα. Θερμομέτρα. Γάντια υαλίν. Πισκέας. Έλαστικά. Ουροσκά. Άκροκαίσις. Σουπασκός. Δίκα νικια. Πτυλιζήματα άσθεν. Η.γ. άνηνάσι. Θερμοσκά διάσφα. Μισκα προσώπου. Κουλούρια έλαστ. Φουσκω-πύγυ. Πισσερί διάσφα. Παλακίρια άσθενών. Λάσκη. Αιτίσφα. Διά κλίσια. Ζωνά. Διάσφα. Καπόσι. Α.γ. γλυσά. Μιστό έκ καουτσούκ.

ΤΑ ΟΦΘΑΛΜΙΚΑ
—ενοήματα— έκτείνονται
εν τή τελεία Κλινική του
είδικου οφθαλμιάδου
ΣΠΗΛΙΟΥ Ι. ΧΑΡΑΜΗ
Τ. Ύψηγητος Οφθαλμολόγος
...γυν. Εχολής Παρισιών
27-Μεσάνδρεον-27
ΤΗΛ. Ν. 51.63

9.1.7 Κριτική στη νομοθεσία. Δριμεία κριτική εξαπολύεται για τον οικονομικά και πολιτισμικά καταστροφικό, όπως παρουσιάζεται, απαγορευτικό νόμο για το χασίς, στο εκτενές άρθρο που αναφέρεται στην ανακάλυψη αποθήκης από την αστυνομία με πολύ μεγάλη ποσότητα χασίς, καθώς και για το ενδιαφέρον που επιδεικνύεται από το κράτος για την περαιτέρω τύχη του, αφού πρόκειται για εμπόρευμα μεγάλης αξίας, που θα μπορούσε να ενισχύσει τα κρατικά έσοδα. Επισημαίνεται με έμφαση το γεγονός ότι ο εν λόγω νόμος προέκυψε κατόπιν απαίτησης εκ μέρους της Αγγλίας, η οποία εξέφρασε την ανησυχία της για τον χασισόπληκτο, όπως τον χαρακτηρίζει, λαό της Αιγύπτου, λόγω της εξαγωγής χασίς από την Ελλάδα προς την Αίγυπτο. Συνεπώς, η απαγορευτική νομοθεσία για το χασίς προβάλλεται ως αποτέλεσμα της πίεσης από το εξωτερικό και θεωρείται ότι βλάπτει το οικονομικό συμφέρον της χώρας (βλ. Πίνακα 9.42)

Πίνακας 9.42:Εμπρός, 27/7/1922, άρθρο

«Ένας απηγορευμένος θησαυρός.

Το ανακαλυφθέν χασίς και οι χασισοπότοι

Πώς κατέστρεψεν ο νόμος μίαν φιλολογίαν.

Υπάρχει εἰς νόμος, ψηφισθεὶς τῷ 1920, κατόπιν, καθὼς εἶχε γνωσθῇ τότε, ἀπαιτήσεως τῆς Ἀγγλίας, δια τοῦ οὐοίου ἀπηγορεύθη ἡ μέχρι τούδε ἐλευθέρᾳ καλλιέργεια τοῦ χασίς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τοελευθέρως ἐξασκούμενον ἐμπόριον τοῦ χασίς δια τὸ ἐξωτερικόν.

Ἡ καλλιέργεια τοῦ χασίς, κατόπιν τοῦ νόμου τούτου, ψηφισθέντος χάριν τῆς Ἀγγλίας, ἡ οὐοία ἐβλεπε τὸν λαόν τῆς Αἰγύπτου χασισόπληκτον πλέον ἐξ αἰτίας τοῦ ἐξ Ἑλλάδος εἰσαγομένου χασίς, ἐσταμάτησεν ἐντελώς, τὸ δε ἐμπόριόν τοῦ περιορίσθη καὶ ἐσταμάτησε βαθμηδόν, κατορθωσάντων τῶν ἐμπόρων τοῦ χασίς νὰ ἐξαγάγουν τὰς παρακαταθήκας τοῦ προϊόντος τῶν...»

«Πὼς ἓνας νόμος κατέστρεψεν ολόκληρον φιλολογίαν.

Ἀλλὰ δὲν κατέστρεψε μόνον τὴν καλλιέργειαν καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς ἰνδικῆς καννάβεως ὁ περίφημος νόμος τοῦ 1920. Κατέστρεψε, καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ πλέον ἐνδιαφέρον, ολόκληρον λαϊκὴν προφορικὴν φιλολογίαν, ἀναπτυχθεῖσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὴν ἐμπνευσιν τῶν καπνῶν τοῦ χασίς...»

«Ἀποτελεῖ ὁ χασισοποτισμός θρησκείαν;

Οἱ ἄνθρωποι οἱ οὐοιοὶ “ἐφάρδαιναν τὸ κεφάλι τῶν”, ἐμέθυον δηλαδὴ ἀπὸ χασίς, εἶνε ἐλάχιστοι πλέον εἰς τὴν Ἑλλάδα κατόπιν τῆς παρεμποδίσεως τῆς καλλιέργειας τοῦ χασίς. Οἱ “δερβίσιδες”, οἱ πίνοντες δηλαδὴ χασίς, ἀραιώνουν τὰς τάξεις τῶν εἰς τὴν χώραν μας, καὶ μολονότι τὸ χασίς ἦτο πασίγνωστον ἀπὸ τοὺς μυθικοὺς ἴσως χρόνους εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀν θέλη νὰ συμπεράνῃ κανεὶς ἀπὸ ὠρισμένους στίχους τοῦ Ὀμήρου εἰς τὴν Ὀδύσειαν...

Καὶ ὁμως ποίος θα τὸ ἐφαντάζετο; Εἰς ἄλλα μέρη, εἰς τὸ Ἑσκή-Σεχίρ παραδείγματος χάριν, ὅπως εἶδεν αὐτοπροσώπως ὁ ὑπογράφων, ὁ χασισοποτισμός ἀποτελεῖ πραγματικὴν θρησκευτικὴν αἵρεσιν, ὑπάρχει δε ἐκεῖ Τέμενος ὅπου οἱ χασισοπότοι, ἀνήκοντες εἰς ἰδίαν αἵρεσιν, τὴν αἵρεσιν τῶν Δερβισίων, πηγαίνουν δια νὰ καπνίσουν χασίς καὶ δια νὰ προσφέρουν τὴν λατρείαν τῶν οἱ μεθυσμένοι...

Τὸ τάγμα τῶν Δερβισίων πιστεύει σοβαρώτατα ὅτι τὸ χασίς εἶνε τὸ ψωμί τοῦ Θεοῦ.»

ΕΝΑΣ ΑΠΗΓΟΡΕΥΜΕΝΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ

ΤΟ ΑΝΑΚΑΛΥΦΘΕΝ ΧΑΣΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΧΑΣΙΣΟΠΟΤΑΙ

ΠΩΣ ΚΑΤΕΣΤΡΕΨΕΝ Ο ΝΟΜΟΣ ΜΙΑΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΝ

Ο ΧΑΣΙΣΟΠΟΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΑΙΡΕΣΙΣ

Τὸ Τηλεῖμα Καταδιδώσας ἐγένετο ζέντρον τῆς πλέον πρωτοτύπου ἐπιθέσεως τῆς τελευταίας αὐτῆς ἡμέρας.

Ἀνθρώποι ἐξαιρετικῶς καλοῦ παρορμητικοῦ, ἀνθρώποι οὐδεμίαν δοσοληψίαν ἔχοντες μὲ τὰς ἀστυνομικὰς ὑπηρεσίας, ἔχοντες ὅμως χάσιον στενωπὴν ἢ ἀνωτέραν καὶ ἀποτάτην ἀκόμῃ ἤλιαν μὲ ἀστυνομικὰ ὄργανα, καταρτηθέντες εἰς τὴν Καταδιδώσιν, συνήντων τὸν Α ἢ τὸν Β ἀστυνομικόν, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦσαν φίλον των καὶ ἐξήντων... ἓνα κομμάτι χασις.

Ἡ γνωστὴ ἀνακάλυψις εἰς τὴν Κηφισίαν ἀποθήκην ὁλοκλήρου χασις καὶ ἡ ἀνακάλυψις τὴν ἰδίαν σχεδὸν ἤμεραν εἰς τὸ Π. Φάληρον ἐνὸς χασισοποτίου, ἐκέντησαν τὴν διάθεσιν διαφόρων ἐνυπόληπτων καὶ κατὰ πάντα σοφῶν προσώπων εἰς τὴν γνωρίαν μὲ τὸ μυστηριώδες αὐτὸ φυτόν, καὶ ἡ ἐπιμονὴ των νὰ ἀπολαύσουν καὶ αὐτοὶ ὀλίγας στιγμὰς εὐδαιμονίας, τὰς ὁποίας θὰ τοὺς ἐχάριζεν ὁ ἀπυγορευτὸς καρπὸς τοῦ ἐκχυλίσματος τῆς ἰνδικῆς κανάβεως, εἶχεν ἐκδηλωθῇ κατὰ τὸν πλέον ἀκατανίκητον τρόπον. Εἰς τὸν ἰδίον καιρὸν, καθὼς ἀνώτερος ἢ κατώτερος ἀστυνομικὸς τῆς πρωτευούσης εἶχε γίνῃ ὁ στόχος ἐπιθέσεως γνωστῶν καὶ ἀγνωστων βητούντων ἓνα μόνον ψυχὸν τοῦ εἰς καθόμια ἀποτελούντα ἐλάλησεν παρρησίᾳ ἀνακαλυφθέντος θησαυροῦ.

Οἱ τυχεροὶ ὅμως οἱ ὅποιοι ἐπρόλαβον νὰ ἐπέλθουν διὰ τῶν καπνῶν τῆς ἰνδικῆς κανάβεως εἰς τὸν τεχνικὴν παράδεισον — εἶνε ἡ ἐκπαιδείας αὐτῆς τοῦ Μπωτελαῖο — ἦσαν ἐλάχιστοι, διότι ἡ ἀστυνομικὴ ἡμεροσμία, ἡ ἡποία σημεῖον ἔχει ἐνταῖς τῆς ἡμέρας αὐτῆς τὴν χιρσίον τῆς πρὸς ἀνακάλυψιν χασισοποτίου καὶ χασισοποτῶν, ἐσφράγιζε πολὺ ταχέως, διὰ τὸν φόβον τῶν φίλων τῆς πλέον, τὸν πολυτιμώτατον θησαυρόν.

ΤΙ ΘΑ ΓΙΝΗ

ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΑΚΑΛΥΦΘΕΝΤΑ ΘΗΣΑΥΡΟΝ;

Ἀλλὰ γεννᾶται ἡδὴ τὸ ζήτημα. Τί θὰ γένη ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχὴ τὸν σφραγισμένον θησαυρόν, ἀξίας ἑκατοντάδων χιλιάδων καὶ ἰσως ὁλοκλήρου ἑκατομμυρίου δραχμῶν; Θὰ τὸν διαθήσῃ εἰς τὸ ἐμπόριον;

Ὑπόκειται ἐξ ὁμοῦ, ψηφισθεὶς τῷ 1920, κατόπιν, καθὼς εἶχε γνωστὴ τότε, ἀπαιτήσεως τῆς Ἀγγλίας, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπαιγοῦντο ἢ ἔσθαι τοῦδε ἐλευθέρᾳ καλλιέργειᾳ καὶ χάσις εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐλευθέρως ἐκασκώμενον ἐμπόριον τοῦ χασις διὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Ἡ καλλιέργειά τοῦ χασις, κατόπιν τοῦ νόμου τοῦτου, ψηφισθέντος χάριν τῆς Ἀγγλίας, ἡ ὁποία ἐβλεπε τὸν λαὸν τῆς Ἀγγλίας χασισόληκτον πλέον ἐξ αἰτίας τοῦ ἐξ Ἑλλάδος εισαγομένου χασις, ἐσταμάτησεν ἑπείδως, τὸ δὲ ἐμπόριον του περιορίσθη καὶ ἐσταμάτησε ὁ βελτιωθὲν, κατορθωσάντων τῶν ἐμμέσων, τοῦ χασις νὰ ἐξαγάγουν τὰς παρακαταθήκας τοῦ προῖόντος των κατὰ τὴν διάσταμα, κατὰ τὸ ὅποιον τοὺς ἐπέτρεπεν ὁ νόμος. Αἱ ὀλίγα κατόπιν ἐναπολειφθεῖσα ποσότητε φαίνεται ὅτι ἐκφυδίσαν ἐπιμελῶς, ἐξαγάμε-

να λιθομυροειδῶς καὶ πρῶτα νὰ ἀποτρίψουν ὑπερβολικοὺς ἀξίας θησαυρόν, ἐκ τῶν παρήντα δραχμῶν κατ' ὀκτὼ τῆς ἀρχαῆς τῶν ἀξίας.

Ἡ ἐπίσημος πώλησις ἐπομένως τοῦ ἀνακαλυφθέντος χασις εἶνε ἀδύνατος, ἀλλὰ πραγματικὴ ἐπίσης εἶνε καὶ ἡ καταστροφή του διὰ τῆς πορῆς, ἀφοῦ ὁ καπνὸς τὸν ὅποιον θὰ ἀνέδιδεν ἡ ἀνακαλυφθεῖσα ποσότης θὰ ἦτο δυνητὸν νὰ μεθίσθη ὅλην τὴν πρωτεύουσάν καὶ τὴν γύριον πόλιν.

Ὁ μόνος τρόπος καταστροφῆς τοῦ θησαυροῦ εἶνε τὸ πῦρ ἐν τῇ τῇ ἐκείνῃ θάλασσᾳ, εἰς τὸ μέσον δὲ τούτου φασίγια ἔτι θὰ προσθῇ καὶ ἡ Ἀστυνομία, ἀδιαφοροῦσα ἐν τῇ ἐκείνῃ ἀπὸ τῆς μεθυστικῆς ποσότητος τοῦ πορῶντος ὅλοι οἱ ἐνυπόλοιτοι ἄφρονες πλινθεσμοὶ τοῦ Σινοπώλου.

Πάντως διὰ τὸ ζήτημα τῆς τύχης τοῦ σφραγισμένου ναρκωτικοῦ θὰ ἀποσπολήθῃ καὶ αὐτὸς ὁ κ. ἀποστράτης τῶν Ἑσπεριῶν, δὲν θὰ ἦτο δὲ παρόμοιος τὸ γεγονός νὰ ἴδωμεν, καὶ τὸν κ. ἀποστράτη τῶν Οἰκονομικῶν θρηνοῦντα ἀσφαλῶς τὴν καταστροφὴν μὲς τόσον μεγάλῃς περιουσίας, καὶ προσπαθῶντα νὰ εὕρῃ τρόπον καταστροφῆς τοῦ νόμου, διὰ νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ πώλησις τοῦ χασις καὶ ἡ εἰσὸδος τοῦ ἐκ τῆς πωλήσεως προῖόντος εἰς τὸν δημόσιον κορβανάν.

ΠΩΣ ΕΝΑΣ ΝΟΜΟΣ

ΚΑΤΕΣΤΡΕΨΕΝ ΟΛΟΚΛΗΡΟΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΝ

Ἀλλὰ δὲν κατέστρεψε μόνον τὴν καλλιέργειαν καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς ἰνδικῆς κανάβεως — αὐτὴ εἶνε ἡ ἐπιστημονικὴ ὀνομασία τοῦ χασις — ὁ περιφημὸς νόμος τοῦ 1920. Κατέστρεψε, καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ πλέον, ἐνδιαφέρον, ὁλοκλήρῃ λαϊκὴν προφορικὴν φιλολόγιαν, ἀσφαλισθεῖσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν ἐμπειρίαν τῶν καπνῶν τοῦ χασις.

Αἱ φυλακαὶ τοῦ Παλαιῦ Στρατώματος, αἱ φυλακαὶ τῶν Παρατηρημάτων, ὁ Ιστορικὸς Ἑλλησπησιολογικὸς ἐκπαιδευτικὸς μέχρι τοῦ 1913 ἀπὸ ναυτοφλασκί, ἦσαν ἱεράθιμοι Ἀκαδημαῖοι ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξῆλθον πραγματικὰ ποιητικὰ ἀριστουργήματα, ἀριστουργήματα θεϊκῶς ἐκείνη εἰς τὴν χασισόληκτον μοῦσαν τῶν φυλακασιμένων. Τὰ ποιήματα αὐτὰ, ἀπὸ τὰ ὅποια πολλὰ εἶνε ἀριστουργήματα ἐμπνεύσεως καὶ αἰσθητικῆς, δὲν ἐφρόντισαν μέχρι σήμερον καὶ εἰς τὰ σὺλλέξιν καὶ γὰρ τὸν δημοσιόση, εἶνε δὲ τὰ πλείστα ἀγνωστα, διότι τὰ γνωστὰ κυκλοφοροῦντα καὶ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τῶν θεάτρων τελευταίως ὡς χασισοποτικὰ ἢ ἀπᾶντα τραγούδια, εἶνε περισσότερον παρωποποιημένα, παρὰ γνήσια.

ΑΠΟΤΕΛΕΙ Ο ΧΑΣΙΣΟΠΟΤΙΣΜΟΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΝ;

Οἱ ἀνθρώποι οἱ ὅποιοι ἐπαρκοῦσαν τὴν ἐκείνην, ἐμῆσαν δηλαδὴ ἀπὸ χασις, εἶνε ἐλάχιστοι πλέον εἰς τὴν Ἑλλάδα κατόπιν τῆς παρεμπόρισσεως τῆς καλλιέργειας τοῦ χασις. Οἱ ὀδρεσίσηδες, οἱ πίνοντες δηλαδὴ χασις, ἀραιοῦνται τὰς τάξεις των εἰς τὴν χώραν μας, καὶ μολοντὰ τὸ χασις ἦτο πασιγνώστον ἀπὸ τῶν μυθικῶς ἰσως χρόνων εἰς τὴν Ἑλλάδα,

ἀν. ἔτι νὰ συμπεράνῃ κανεὶς ἀπὸ ὁρισμένους στόχους τοῦ Ὁμήρου εἰς τὴν Ὀδύσσειαν, ὅπου ὁ ποιητὴς ὁμιλεῖ διὰ ἁπλοῦς κακοποιῶν φασίον δίδων εἰς αὐτὸ τὸ προσώνυμον ἐνηπενθεῖς, ἔγχετο ὀλίγου θὰ ὁμιλοῦμεν πλέον περὶ τοῦ χασις ὡς περὶ κάποιου ἐντελῶς ἀγνώστου πράγματος.

Ἄλλ' ὅμως, ποῦς θὰ τὸ ἐραντάξω; Εἰς ἄλλα μέρη, εἰς τὸ Ἑσπερίον παραδείγιμα τὸν χῆρον, ὅπως εἶδεν ἀντορροσώπως ὁ ὑπογράφων, ὁ χασισοποτισμὸς ἀποτελεῖ πραγματικὴν θρησκευτικὴν αἵρεσιν, ὑπάρχον δὲ ἐκεῖ ἡμέτερος ὅπου οἱ χασισοποταί, ἀγνῶντες εἰς ἰδίαν αἵρεσιν, τὴν αἵρεσιν τῶν Ἀερθιστῶν, ποινοῦνται διὰ νὰ καταπίνουν χασις καὶ διὰ νὰ προσφέρουν τὴν λειτουργίαν των μεθυνομένων ἀπὸ τοὺς ἁγίων τοῦ φρυτοῦ, αὐτοὶ οἱ Μουσουλμάνοι, εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον, τὴν προστάτην των Ἁγίων.

Τὸ τάγμα τῶν Ἀερθιστῶν πιστεύει σοφῶς καὶ ὅτι τὸ χασις εἶνε τὸ Ἅγιον τοῦ Θεοῦ.

Κ. ΦΑΛΑΤΑ Τ.Τ.

9.1.8 Η διάδοση του χασίς. Με την επιχειρούμενη προβολή της διάδοσης του χασίς επισημαίνεται το μέγεθος του κοινωνικού κινδύνου και με τη δημοσιοποίηση των επιτυχιών καταστολής παρέχεται τόσο η στήριξη όσο και η ενθάρρυνση της ποινικής αντιμετώπισης της χρήσης. Παρακάτω ακολουθούν τοιαύτα παραδείγματα.

Επισήμανση λειτουργίας πολλών χασισοποτειών μέσα στα οποία διαπράττονται αίσχη και οι περίοικοι κινδυνεύουν (βλ. Πίνακα 9.43).

Πίνακας 9.43: Σκριπ, 4/4/1917, είδηση

«Επί τη ευκαιρία ταύτη δέον να σημειωθή ότι πληθώρα χασισοποτειών λειτουργούν εις την περιοχὴν ἐκείνην...»

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι πληθώρα χασισοποτει-
ὼν λειτουργοῦν εἰς τὴν περιοχὴν ἐ-
κείνην, καθὼς καὶ εἰς τὰ περὶ τῆς
Ἱερᾶς ὁδοῦ, ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἑλαιστοῦ
βείων καὶ Ἀερύφωτος ἐντὸς τούτων

Επισήμανση του μεγέθους του λαθρεμπορίου χασίς (βλ. Πίνακα 9.44).

Πίνακας 9.44: Σκριπ, 13/7/1922, είδηση

«Ανακάλυψις μεγάλου λαθρεμπορίου.
Χασίς Αζίας ενός εκατομμυρίου.
Προωρίζετο δι' Αλεξάνδρειαν.»

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΥ
ΧΑΣΙΣ ΑΣΙΑΣ ΕΝΟΣ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟΥ
ΠΡΟΩΡΙΖΕΤΟ ΔΙ' ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΝ

Κατάσχεση σημαντικής ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 9.45).

Πίνακας 9.45: Εμπρός, 27/7/1926, είδηση

«...Επ' αυτών κατεσχέθη και σημαντική ποσότης χασίς...»

— 'Υπὸ τοῦ ἀνθυπομητράρχου κ. Γρηγορίου νη διεκνητοῦ τοῦ Δ' τμήματος ἀσφαλείας συνελήφθησαν ἐπ' αὐτοπόρῳ χασισοποιοῦντες οἱ Α. Θεοδωρόπουλος, Σ. Κριέλας, Β. Καρακώστας, Κ. Οικονομίδης, Δ. Ἐπιτροπῆς καὶ Σ. Σιδεράκης. Ἐπ' αὐτῶν κατεσχέθη καὶ σημαντικὴ ποσότης χασίς. Οἱ συλληφθέντες ἀπεστέλλησαν εἰς τὴν Εἰσαγγελίαν διὰ τὰ περαιτέρω.

Κατάσχεση ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 9.46).

Πίνακας 9.46: Εμπρός, 28/5/1928 β, είδηση

«...Επίσης ευρέθησαν και κατεσχέθησαν εις το δωμάτιον του Παπαδημητρίου δύο οκάδες χασίς ανήκουσαι εις τον φίλον των Χ.Μ. όστις και συνελήφθη...»

ΚΑΤΑΣΧΕΣΙΣ ΠΛΑΣΤΩΝ ΤΣΕΚ

ΟΙ ΣΥΛΛΗΦΘΕΝΤΕΣ ΟΡΓΑΝΑ ΣΠΕΙΡΑΣ ΑΠΑΤΕΩΝΩΝ

Ἐπὶ τοῦ ἀνθυπομητράρχου τοῦ τμήματος Γενικῆς Ἀσφαλείας κ. Λασιναρίδη καὶ τοῦ ἐνωμοτάρχου κ. Τσοῦτη συνελήφθη χθὲς εἰς τινα πανσιὸν τῆς ὁδοῦ Οἰκονόμου ὅπου διέμενε ὁ 25ετής Ἰλίας Παπαδημητρίου ἕκ τοῦ χωρίου Τσιπλανῶν τῆς Τριπόλεως κατηγορούμενος ὅτι εἶχε θέσει εἰς κυκλοφορίαν μαζὺ μὲ ἕνα ἄλλον ὀνόματι Παν. Ρεβελιώτη συλληφθέντα εἰς Τρίπολιν πλαστιά τσέκ ἀντιπροσωπεύοντα δολλάρια ἐπὶ τῆς Τραπεζῆς Ἐμπορίου τῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ σύλληψις τὸν ἐνηργήθη συνεπεῖς τηλεγραφήματος τῆς Ἀστυνομίας Τριπόλεως πρὸς τὸ τμήμα Γενικῆς Ἀσφαλείας διὰ τοῦ ὁποίου ἐγνωστοποιεῖτο καὶ ἡ σύλληψις τοῦ Ρεβελιώτη ἐξαγγυρώσαντος ἐκεῖ ἕνα πλαστὸν τσέκ 50 δολλαρίων.

Εἰς τὰ θυλάκια τοῦ Παπαδημητρίου εὐρέθη καὶ κατεσχέθη ἕνα πλαστὸν τσέκ τῶν 25 δολλαρίων ἐκδιδόμενον ἐπ' ὀνόματι Π. Μαυροσδιῆ, ἕνα πλαστὸν πιστοποιητικὸν τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν τὸ ὁποῖον τὸν παρομοιάζει ἐντὸς τὸ ἀνωτέρω ψευδώνυμον καὶ ἐπι-

στολά τοῦ Ρεβελιώτη πρὸς αὐτὸν ἐξ ὧν προκύπτει πλήρης ἡ ἐνοχὴ τῶν.

Ἐπίσης εὐρέθησαν καὶ κατεσχέθησαν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Παπαδημητρίου δύο οκάδες χασίς ἀνήκουσαι εἰς τὸν φίλον τῶν Χ. Μαντῶν ὅστις καὶ συνελήφθη.

Ὁ Παπαδημητρίου καὶ ὁ Ρεβελιώτης ὑποτίθεται ὅτι εἶχε ὄργανα σπείρας ἀπατεῶνων, ἡ ὁποία θέτει εἰς κυκλοφορίαν τὰ πλαστιά τσέκ. Ἰδιαιτέρως διὰ τὸν Παπαδημητρίου ὑπάρχουν ὑπόνοιαι ὅτι εἶνε ὁ δράστης τῆς πρὸς τριετίας διαπραχθείσης ἀπάτης εἰς βάρος τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἀνατολῆς ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἄγνωστος φέρων τὸ ἴδιον ὄνομα μὲ αὐτὸν εἰσέπραξε 300 χιλιάδας δραχμὰς.

Τὰ χρήματα τὰ ὅποια εἰσπραττέοντο μὲ τὰ πλαστιά τσέκ εἶνε καταθέσεις διαφόρων ὁμογενῶν τῆς Ἀμερικῆς μὲ τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα παρουσιάζοντο κατὰ τὴν εἰσπραξιν τὰ μέλη τῆς σπείρας.

Ἐνε ἄγνωστον ἀκόμη πόσα πλαστιά τσέκ ἐπρόφθασε καὶ ἐξηργάσῃ ἡ ἀνακαλυφθεῖσα σπείρα.

Κατάσχεση ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 9.47).

Πίνακας 9.47: Εμπρός, 15/6/1928, είδηση

«...εις έρευναν επί του καταστήματος
τούτου και ανεύρον επί του ψυγείου του
περί τας δύο οκάδας χασίς όπερ
κατέσχον...»

ΚΑΤΑΔΕΙΞΗ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΥ
Τò Δ' Τμήμα Αστυνομίας Πό-
λεων, έχον πληροφορίας, ότι ó δι-
ευθυντής του επί της οδού 'Αχαρ-
νών και 'Ηπείρου Ξυθεστιάτοριου
Χαράλαμπος Πασπαλάς έπρωμή-
θευε χασίς εις διαφόρους χασισοπό-
τας, ανέθεσεν εις τόν ύπαστυνόμον
κ. Κοντοκόλιον και εις τούς αστυ-
φύλακας Θεόδ. Φούφαν και Μαν-
ρωτάων 'Αριστ. τήν παρρησιολού-
θησιν του. Τά ως άνω όργανα πα-
ρακολουθήσαντα επί άρκετάς ήμέ-
ρας τούτον και πεισθέντα περί της
αληθείας των πληροφοριών προέ-
βησαν τήν 7ην μ. μ. της προχθές
εις έρευναν επί του καταστήματος
τούτου και ανεύρον επί του ψυ-
γείου του περί τας δύο οκάδας χα-
σίς όπερ κατέσχον συλλαβόντες και
τόν Πασπαλάν επί λαθρεμπορία...

Ανακάλυψη λαθρεμπορίου χασίς (βλ. Πίνακα 9.48).

Πίνακας 9.48: Εμπρός, 16/6/1928, είδηση

«...Ούτοι εξηκριβώθη ότι διεξήγαγον
συστηματικώς λαθρεμπόριον χασίς.»

ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΟΙ ΧΑΣΙΣ
Συνελήφθησαν οι Δημ. Τσιγανός και
Ευάγγ. Νικολάου, διότι έφερον μεθ'
έναντων σιγαρέττα χασίς.
Ούτοι εξηκριβώθη ότι διεξήγαγον συ-
στηματικώς λαθρεμπόριον χασίς.

Κατάσχεση ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 9.49).

Πίνακας 9.49: Εμπρός, 22/7/1928, είδηση

«...Εκ της γενομένης ερεύνης εις την
οικίαν της συλληφθείσης ανεκαλύφθη και
κατεσχέθη αρκετή ποσότης χασίς εις χύμα
και σιγαρέττα.»

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΧΑΣΙΣΟΠΟΤΩΝ
Υπό των άστυφυλάκων Δ' Τμή-
ματος άστυνομίας πόλεων 'Αριστ.
Μαυρωτά και Θεόδ. Φούφα συνε-
λήφθη ή Μαρία Τριπόδη διατηρή-
σα χασισοποτέον επί της οδού 'Α-
γίας Σοφίας 84.
Εκ της γενομένης έρεύνης εις

τήν οικίαν της συλληφθείσης άνε-
καλύφθη και κατεσχέθη άρκετή πο-
σότης χασίς εις χύμα και σιγαρέτ-
τα.

Οι χρήστες χασίς παραδίδονται σε αυτό. Στους ατμούς του, λόγω της εκτεταμένης προσφοράς της ουσίας, έχουν παραδοθεί η λαϊκή και η μεσαία τάξη, που κινδυνεύει κι αυτή, όπως η ήδη εκφυλισμένη αριστοκρατία (βλ. Πίνακα 9.50).

Πίνακας 9.50: Μακεδονία, 13/11/1928, άρθρο

«Μια πεντάς συνελήφθη χθες παραδεδομένη εις τους ατμούς του χασίς. Η πεντάς δεν ανήκεν εις την “εκφυλισμένην αριστοκρατίαν”, αλλ’ εις τας μεσαίας τάξεις, ενώ, ως μανθάνομεν, οι χωρικοί εις την ύπαιθρον πίνουν στις ταβέρνες αιθέρα αντί ρακής. Εις τα θλιβερά αυτά φαινόμενα δεν θρηνηολογούμε την κατάπτωσιν της γερής μακεδονικής κοινωνίας, αλλ’ εξετάζομεν να μάθωμεν πώς υπάρχουν τόσοσιν πρόσφορα εις τας λαϊκάς τάξεις τα ναρκωτικά αυτά, τα απαγορευμένα υπό των νόμων και πωλούμενα μόνον εις τα φαρμακεία;»

ΑΙ ΑΠΟΡΙΑΙ ΜΑΣ
Μια πεντάς συνελήφθη χθες παραδεδομένη εις τους ατμούς του χασίς. Η πεντάς δεν ανήκεν εις την “εκφυλισμένην αριστοκρατίαν”, αλλ’ εις τας μεσαίας τάξεις, ενώ, ως μανθάνομεν, οι χωρικοί εις την ύπαιθρον πίνουν στις ταβέρνες αιθέρα αντί ρακής. Εις τα θλιβερά αυτά φαινόμενα δεν θρηνηολογούμε την κατάπτωσιν της γερής μακεδονικής κοινωνίας, αλλ’ εξετάζομεν να μάθωμεν πώς υπάρχουν τόσοσιν πρόσφορα εις τας λαϊκάς τάξεις τα ναρκωτικά αυτά, τα απαγορευμένα υπό των νόμων και πωλούμενα μόνον εις τα φαρμακεία;

Ανακάλυψη λαθρεμπορίου και κατάσχεση ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 9.51).

Πίνακας 9.51: Εμπρός, 2/10/1928, είδηση

«...ανευρέθησαν και κατεσχέθησαν εξ οκάδες χασίς και διάφορα εργαλεία δια την ζύγισιν των ναρκωτικών και ειδικά κυτία δια την απόκρυψίν των.»

“Συνελήφθησαν” οι Κ. Βουγιούκας και ο υπάλληλος αὐτοῦ κ. Περράκης. Ἐπίσης συνελήφθησαν οἱ καφεπωλῆαι Ν. Δογροδίτης καὶ Ἀντ. Κρούτης. Γενὸς μὲν τῆς ἐρευνῆς εἰς τὴν ἐν Πέτρας οἰκίαν τοῦ Βουγιούκα ἀνευρέθησαν καὶ κατεσχέθησαν ἑξ οκάδες χασίς καὶ διάφορα εργαλεία διὰ τὴν ζύγισιν τῶν ναρκωτικῶν καὶ ἐιδικὰ κυτία διὰ τὴν ἀπόκρυψίν των.

Κατάσχεση ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 9.52).

Πίνακας 9.52: Εμπρός, 4/10/1928, είδηση

«...ανεύρον κάτωθι μιας τραπέζης και εντός κυτίου καταλλήλως κεκρυμμένου 110 σιγάρα περιέχοντα χασίς...»

—Ο ἀρχιφύλαξ τοῦ τμήματος Ἰωάν. κ. Ν. Χαραλαμπίδης μετὰ τῶν ὑποφυλάκων Παναγιωταρίδου, Χριστοφορίδου, Στασίτσου καὶ Ζαχαροπούλου, ἐνήργησαν ἐρευνᾶν εἰς τὸ ἐπὶ τῆς οδοῦ Κάνιγγος ὃ καφετεῖον τοῦ Πάν. Καραγαδούρη καὶ ἀνεύρον κάτωθι μιᾶς τραπέζης καὶ ἐντὸς κυτίου καταλλήλως κεκρυμμένου 110 σιγάρα περιέχοντα χασίς. Συνελήφθη ὁ καταστηρῆς τάρχης καὶ ὁ υπάλληλος αὐτοῦ Ἰωάν. Γιαννίτης.

Κατάσχεση ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 9.53).

Πίνακας 9.53: Εμπρός, 6/10/1928, είδηση

«...ανευρέθησαν και κατεσχέθησαν αρκετά (σιγαρέττα με χασίς)»

ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Υπό όργάνων του τμήματος ήθων συνελήφθη προχθές η Ίωάννα Γιαννίτη ήτις διετήρει παρά την όδον Κάνιγγος 5 καφενείον, εντός του οποίου έπώλει σιγαρέττα περιέχοντα χασίς.

Ταυτόχρονως συνελήφθη εντός του καφενείου ο Ν. Σπανίδης διότι κατελήφθη καπνίζων σιγαρέττα με χασίς.

Εκ της γενομένης έρευνής υπό του άρχιφύλακος του ίδιου τμήματος κ. Παπατριανταφύλλου και των άστυφυλάκων Παπαδημητρίου, Ζαχαροπούλου και Καρτάλη άνευρέθησαν και κατεσχέθησαν αρκετά

Κατάσχεση ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 9.54).

Πίνακας 9.54: Εμπρός, 5/11/1928, είδηση

«...Κατά τηνγενομένην έρευναν ανευρέθη και κατεσχέθηεις λουλάς και αρκετή ποσότης χασίς.»

ΣΥΛΛΗΨΙΣ ΧΑΣΙΣΟΠΟΙΩΝ

Συνελήφθησαν οί Σ. Σπηλιωτόπουλος, Μιχ. 'Αθανασόπουλος, Γ. Πανταζής, Μ. Κωνσταντίνου, Γ. Παπαδόπουλος, Π. Σανιώτης και Κ. Ζερβός, διότι εντός του έν Κηφισσίε καφενείου του Κονιάρη κατελήφθησαν χασισοποιοῦντες.

Κατά την γενομένην έρευναν άνευρέθη και κατεσχέθη εις λουλάς και αρκετή ποσότης χασίς.

Κατάσχεση ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 9.55).

Πίνακας 9.55: Εμπρός, 17/11/1928, είδηση

«...ανευρέθησαν και κατεσχέθησαν 15 σιγαρέττα περιέχοντα χασίς.»

ΤΟ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΝ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Συνελήφθη ο Θεόδ. Πατεράκης διότι κατά την γενομένην αίφριδιαστολήν έρευναν εις τό επί της διαστευρώσεως Λεωφόρου 'Αλεξάνδρας και Μαυρομηταίου καφενεῖόν του, εις δ' εδύχναζον διάφοροι χασισοποιαι, άνευρέθησαν και κατεσχέθησαν 15 σιγαρέττα περιέχοντα χασίς.

Ανακάλυψη λαθρεμπορίου χασίςκαι κατάσχεση μεγάλης ποσότητας (βλ. Πίνακα 9.56).

Πίνακας 9.56: Εμπρός, 18/12/1929, είδηση

«Σύλληψις σπείρας απατεώνων...

Κατάσχεσις μεγάλης ποσότητος χασίς.»

ΣΥΛΛΗΨΙΣ ΣΠΕΙΡΑΣ ΑΠΑΤΕΩΝΩΝ ΕΠΙ ΚΕΦΑΛΗΣ ΗΤΟ ΕΙΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΙΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΟΣΟΤΗΤΟΣ ΧΑΣΙΣ

Εἰς τὸν Πειραιᾶ συνελήφθη ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων ὁ Κων. Παπαδόγιαννης, δικηγόρος ἐν Ἀθήναις, ἀρχηγὸς σπείρας απατεώνων.

Οὗτος μετ' συνεργάτας τοῦ Παν. Παπαγιωάννου ἐμπορευματοπόνη, Σωτ. Σπηλιόπουλου καὶ Γεώργιος Τσολίνου ἢ Μπουτσοῦ λαμβάνον ἐξηπάτησαν τὸν μηχανικὸν Νικ. Κλαπαδάκη κατωρθώσαντες νὰ πείσουν τοῦτον ὥπως προῦθ' εἰς τὴν ἀγορὰν μεγάλης ποσότητος χασίς, τὴν ἔποιον καὶ θὰ μεταπώλουν εἰς Αἰγύπτιον ἔμπορον ὅστις δέθεν εἰχε καταθέσασαι ἐπὶ τοῦτο εἰς Ἀλεξάνδρειας εἰς τὸν Πειραιᾶ.

Πράγματι ὁ Κλαπαδάκης πεισθεὶς ὠδηγήθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Π. Τζακπούλου ὅπου καὶ ἐφωτίσθη ὑπὸ τοῦ Τσολίνου μεγάλη ποσότης χασίς.

Ὁ Παπαδόγιαννης προέβλεπε τὸν Κλαπαδάκην νὰ παραμείνῃ ἐξωθὶ τῆς οἰκίας, ἐκεῖνος δὲ εἰσελθὼν ἡγόρευσε παρὰ τοῦ Τσολίνου 100 ὀκ. χασίς πρὸς δρ. 130 κατ' ὅκαν συνεννοηθεὶς ἑκὼς μετ' αὐτοῦ ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν ἑξῶς

ὅτι τῆς οἰκίας εὐρισκόμενον μηχανικὸν Ν. Κλαπαδάκην ὅτι τὸ χασίς ἐπρεμηθεύθη πρὸς 1000 δρ. τὴν ὀκτῶν.

Οὕτω δὲ ὁ Κλαπαδάκης ἐπλήρωσε 110.025 δραχμὰς ἃς καὶ ἔλαβεν ὁ Παπαδόγιαννης.

ΤΟ ΧΑΣΙΣ ΚΑΤΕΣΧΕΘΗ

Τὸ χασίς μεταφέρθη κατὰ ἐντολὴν τοῦ Παπαδόγιαννη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γνωστοῦ τοῦ Γ. Ἀθητάκη ὅστις καὶ τὸ ἀπέκρυψε μέγας τῆς ποσότητος τοῦ Αἰγυπτίου δέθεν ἔμπορου.

Μετὰ δύο ἡμέρας ἑξῆς δύο ἀγνοοῦντες εἰς τὸν Ἀθητάκην παρουσιάσθησαν δέθεν ὡς ἀστυνομικὴ κατὰ μυστικὴν ἐντολὴν τοῦ Παπαδόγιαννη καὶ προέβλεσαν εἰς τὴν κατάσχεσιν τοῦ χασίς, τὸ ὅποιον καὶ παρέδωκαν εἰς αὐτοὺς ἐντρομος ὁ Ἀθητάκης.

Ταῦτο ἀνεκοίνωθη πρὸς τοῦ Παπαδόγιαννη εἰς τὸν Κλαπαδάκην, ἔσυνωφονήθη δὲ νὰ μὴ γίνῃ ῥηθὲς δὲ νὰ μὴ τοὺς ἀνακαλύψουν. Δέθεν τὰ αὐτὰ

Η σκανδαλώδης επέμβαση του υφυπουργού οικονομικών στο λαθρεμπόριο χασίς αποκαλύπτει εκτός των άλλων και το μέγεθος του προβλήματος των ναρκωτικών (βλ. Πίνακα 9.57).

Πίνακας 9.57: Εμπρός, 12/8/1930, είδηση

«Το νέον σκάνδαλον

Ὅσα εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα ἀποκαλύπτομεν περὶ τῆς σκανδαλώδους ἐπεμβάσεως τοῦ υφυπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν εἰς λαθρεμπόριον χασίς αποτελοῦν μίαν ἐπὶ πλέον ἐκδήλωσιν τοῦ ἐκτραχηλισμοῦ τῶν πλιτικῶν ἡθῶν μας.»

ΤΟ ΝΕΟΝ ΣΚΑΝΔΑΛΟΝ

Ὅσα εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα ἀποκαλύπτομεν περὶ τῆς σκανδαλώδους ἐπεμβάσεως τοῦ υφυπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν εἰς λαθρεμπόριον χασίς ἀποκαλύπτουν μίαν ἐπὶ πλέον ἐκδήλωσιν τοῦ ἐκτραχηλισμοῦ τῶν πλιτικῶν ἡθῶν μας.

Επισήμανση της έκτασης του λαθρεμπορίου χασίς από την αστυνομία (βλ. Πίνακα 9.58).

Πίνακας 9.58: Μακεδονία, 4/11/1930, είδηση

«Τα ναρκωτικά.
Επειδή εσχάτως παρατηρείται έντασις της διενεργουμένης λαθρεμπορίας ναρκωτικών ιδίως εις τα περίχωρα της Θεσσαλονίκης, η Διοίκηση Χωροφυλακής απηύθυνεν εγκύκλιον προς τους διαφόρους αστυνομικούς σταθμούς, όπως στήνουν ενέδρας προς σύλληψιν των κυκλοφορούντων κατά τας νύκτας λαθρεμπόρων.»

Κατάσχεση ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 9.59).

Πίνακας 9.59: Μακεδονία, 21/11/1930, είδηση

«Η σκοπιά μου.
Χασίς...
Φαίνεται ότι η κατανάλωσις του χασίς εις την Θεσσαλονίκην αυξήθηκε τελευταία, αφού το ναρκωτικό αυτό, άρχισε να μεταφέρεται από τους λαθρεμπόρους κατά γαϊδουροφόρτια. Και η μεν αστυνομία κατώρθωσε προ ημερών να κατάσχη ένα τέτοιο φορτίον έξω από το Χαρμάνκιοϊ. Πόσα όμως άλλα φορτία παίρνουν... ακατάσχετα την άγουσαν προς τους πολυαριθμούς τεκέδες;...»

ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ
Ἐπειδὴ ἐσχάτως παρατηρεῖται ἔντασις τῆς διενεργουμένης λαθρεμπορίας ναρκωτικῶν ιδίως εἰς τὰ περίχωρα τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ Διοίκηση Χωροφυλακῆς ἀπηύθυνεν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς διαφόρους ἀστυνομικοὺς σταθμοὺς, ὅπως στήνουν ἐνέδρας πρὸς σύλληψιν τῶν κυκλοφορούντων κατὰ τὰς νύκτας λαθρεμπόρων.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΥ ΧΑΣΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΝ (ΒΛ. ΠΙΝΑΚΑ 9.58).

Η ΣΚΟΠΙΑ ΜΟΥ

ΧΑΣΙΣ...

Φαίνεται ὅτι ἡ κατανάλωσις τοῦ χασίς εἰς τὴν Θεσσαλονίκην αὐξήθηκε τελευταία, ἀφοῦ τὸ ναρκωτικὸν αὐτὸ ἀρχισε νὰ μεταφέρεται ἀπὸ τοὺς λαθρεμπόρους κατὰ γαϊδουροφόρτια. Καὶ ἡ μὲν ἀστυνομία κατώρθωσε πρὸς ἡμερῶν νὰ κατάσχη ἓνα τέτοιο φορτίον ἔξω ἀπὸ τὸ Χαρμάνκιοϊ. Πόσα ὅμως ἄλλα φορτία παίρνουν... ἀκατάσχετα τὴν ἀγουσαν πρὸς τοὺς πολυαριθμοὺς τεκέδες;...

II

Ἀπόδειξις ὅτι τὸ χασίς κυκλοφορεῖ εὐρύτατα εἶναι καὶ τὸ ἔξης παρατατικόν, ποὺ συνέβη στὴς Νέες τρυπαῖες. Ὁ φίλος ἐνὸς φυλακισμένου χασεκλή, ἐμπῆκε προχθὲς μὲ τὴν σειράν του ἀπὸ τὴν κεντρικὴν εἰσοδὸν καὶ ἐφάχτηκε ἀπὸ τοὺς θυρωροὺς. Μαζὺ του δὲν εἶχε παρὰ ἓνα ψωμί, λίγα ἀρμενῶν ψάγια καὶ ἓνα μεγάλο πακέττο σιγαρέττων, ἄγγιχτο ἀκόμα, ποὺ ἔφερε καὶ τὴν ταινίαν του.

Ὁ θυρωρὸς ἔκοψε τὸ ψωμί καὶ τὸ ἔψαξε μὴπως εἶχε τίποτε κρυμμένον μέσα. Ἐξεκοίλιασε τὰ ψάγια χωρὶς νὰ βρῇ τίποτε καὶ κατόπιν ἐπῆρε τὰ χέρια του τὸ πακέττο μὲ τὰ σιγαρέττα...

Κατάσχεση ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 9.60).

Πίνακας 9.60: Μακεδονία, 17/1/31, είδηση

«Συνελήφθη... διότι διέ αλήτας. Είς χείρας της κατεσχέθη και ποσότης χασίς βάρους 15 δραμίων.»

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΧΑΣΙΣΟΠΟΤΕΙΟΥ
Συνελήφθη και άπεστάλη εις τόν κ. Εισαγγελέα ή Έλένη σύζυγος Ε. Βαγ- γελοπούλου διότι διέσπει τόπον και μέσα πρὸς χασισοποιάν εις διαφόρους αλή- τας. Είς χείρας της κατεσχέθη και πο- σότης χασίς βάρους 15 δραμίων.

Ανεύρεση ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 9.61).

Πίνακας 9.61: Μακεδονία, 14/2/1931, είδηση

«...γενομένης ερεύνης εις το χασισοποιείον του ανευρέθη χασίς εντός υποδήματος βάρος 7 γραμμαρίων.»

ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΧΑΣΙΣ
Συνελήφθη ό Ιωάννης Ιωαννίδης δι- ότι γενομένης έρεύνης εις τό χασισοπα- τείον του ανευρέθη χασίς εντός ύπαδή- ματος βάρος 7 γραμμαρίων.

Κατάσχεση ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 9.62).

Πίνακας 9.62: Μακεδονία, 15/4/1931, είδηση

«... εις το Κάϊρον, επί ενός ατμοπλοίου προερχομένου από την Κωνσταντινούπολιν κατεσχέθησαν προ ημερών δέκα τόννοι ναρκωτικών, κατά το πλείστον οπίου και χασίς...»

ΣΥΛΛΗΨΙΣ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΥ
Είς τό Κάϊρον, επί ενός ατμοπλοίου προερχομένου από την Κωνσταντινού- πολιν, κατεσχέθησαν πρὸ ήμερῶν δέκα τόννοι ναρκωτικών, κατά τό πλείστον όπίου και χασίς. Πρόκειται περί τοῦ μεγαλειτέρου φορτίου ναρκωτικών ποῦ έχει κατεσχεθῆ ἔως τώρα εις ὅλον τόν κόσμον. Δυστυχῶς ὅμως οἱ λαθρέμποροι κατώρθωσαν νά διαφύγουν τήν σύλλη- ψιν, διότι ὁ παραλήπτης τοῦ φορτίου ἐκρύπτετο ὑπό ψευδώνυμον. Ἡδη ἔνε- γχονται αὐστηραί ἀνακρίσεις ἐναντίον τοῦ πληρώματος τοῦ ατμοπλοίου, μερικοὶ ἀνδρες τοῦ όποίου πιθανόν νά ἐνέχων- ται εἰς τήν ὑπόδεσιν αὐτήν.

Κατάσχεση ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 9.63).

Πίνακας 9.63: Μακεδονία, 19/6/1931, είδηση

«...συνελήφθη, κατασχεθείσης εις το καταγώγιόν του και ποσότητος χασίς...»

ΧΑΣΙΣΟΠΟΤΕΙΟΝ
Υπὸ τῶν ἀστυνομικῶν ὁργάνων ἀνεκαλύφθη παρὰ τὴν ὁδὸν Ντουντρούλας χασισοποιτεῖον διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Κ. Τσακμακίδη, ὅστις συνελήφθη κατασχεθείσης· εἰς τὸ καταγώγιόν του καὶ ποσότητος χασίς. Ὁ Τσακμακίδης παρὰπεμφθεὶς εἰς τὸ Πλημμελειοδικεῖον κατεδικάσθη εἰς 9 μηνῶν φυλάκισιν καὶ 8 γιλ. δραχμῶν πρόστιμον.

Ανακάλυψη και κατάσχεση ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 9.64).

Πίνακας 9.64: Μακεδονία, 13/8/1931, είδηση

«Υπὸ ὁργάνων διώξεως λαθρεμπορίου ἀνεκαλύφθησαν καὶ κατεσχέθησαν ἐντὸς μιᾶς οἰκίας... 100 κιλά χασίς συνελήφθη δε καὶ ὁ διάσημος λαθρέμπορος...»

ΣΥΝΤΟΜΑ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ
ΑΘΗΝΑΙ 13.—Υπὸ ὁργάνων διώξεως λαθρεμπορίου ἀνεκαλύφθησαν καὶ κατεσχέθησαν ἐντὸς μιᾶς οἰκίας παρὰ τὴν Βραχάτι 100 κιλά χασίς συνελήφθη, δὲ καὶ ὁ διάσημος λαθρέμπορος Μαθιᾶτος.
ΛΑΡΙΣΣΑ 13.—Ὁ λαθρεμπορεύμενος τὴν μεταπολεμικὴν

Κατάσχεση ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 9.65).

Πίνακας 9.65: Μακεδονία, 25/8/1931, είδηση

«Συνελήφθη ὁ ... μεταφέρων ἐκ Θεσσαλονίκης εἰς Σέρρας πρὸς χρήσιν του ἐκεῖ χασισοποιτείου του περί τας δύο ὁκάδας χασίς ὅπερ κατεσχέθη...»

ΧΑΣΙΣΟΠΟΤΑΙ
Συνελήφθη ὁ Λευῆ Μωῦς Μπενουζήλιο χασισοπότης διότι περὶ ὥραν 10 π.μ. τῆς χθὲς κατελήφθη παρὰ τὸ 5ον χιλιόμετρον τῆς ὁδοῦ Σερρῶν μεταφέρων ἐκ Θεσσαλονίκης εἰς Σέρρας πρὸς χρήσιν τοῦ ἐκεῖ χασισοποιτείου του περί τὰς δύο ὁκάδας χασίς ὅπερ κατεσχέθη. Ὁμοίως συνελήφθησαν οἱ Μουσῆκο Χαῖμ Λευῆ, Νησίμ Λεῶν Ἀξλαστάν καὶ Μ. Κόκαρας διότι χθὲς καὶ περὶ ὥραν 11 π.μ. κατελήφθησαν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐντὸς τῆς οἰκίας τοῦ πρώτου καπνίζοντες χασίς κατασχεθέντιος εἰς χεῖρας τῶν τοῦ ναργιλῆ.

Ανακάλυψη λαθρεμπορίου χασίς (βλ. Πίνακα 9.66).

Πίνακας 9.66: Μακεδονία, 25/8/1932, είδηση

«...Εντός της βάρκας ανεκαλύφθη ποσότης 90 οκάδων χασίς ήτις είχε παραληφθή εκ του ατμοπλοίου «Χελώνα» προερχομένου εκ Κωνσταντινουπόλεως.»

90 ΟΚΑΔΕΣ ΧΑΣΙΣ ΚΑΤΕΣΧΕΘΗΣΑΝ ΧΘΕΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΑΡΧΕΙΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ 5.— Χθες την 10 30' νυκτερινήν ο υπαξιωματικός της υπηρεσίας καταδίωξεως του Λιμεναρχείου Πειραιώς Αποστολίδης μετά δύο ναυτιών συνέλαβεν εντός βάρκας παρά την Τούμπαν κατόπιν συμπλοής καθ' ην άντηλλάγησαν και άρκετοί έξυπνοβολισμοί των λαθρέμπορων Γ. Βλασόπουλον του έτέρου Ψάλλα διαφυγόντος.

Εντός της βάρκας ανεκαλύφθη ποσότης 90 οκάδων χασίς ήτις είχε παραληφθή εκ του ατμοπλοίου «Χελώνα» προερχομένου εκ Κωνσταντινουπόλεως.

9.2 Συζήτηση

Η λειτουργία του Τύπου, ως προς την εκμαίευση της κοινωνικής συναίνεσης για τη σχετική με τα ναρκωτικά ποινική νομοθεσία, έγκειται στην αξιοποίηση των ήδη διαμορφωμένων στερεοτύπων για τον χρήστη χασίς, αλλά και την περαιτέρω ενίσχυση του περιθωριακού πλαισίου της χρήσης, το οποίο λειτουργεί καταλυτικά στη δημιουργία συνδέσεων, που διεγείρουν τόσο την κοινωνική ανησυχία όσο και την απέχθεια προς τον χρήστη.

Η κοινωνική συναίνεση απέναντι στην περιθωριοποίηση του αλήτη καθρεφτίζεται στον Τύπο, που αναδεικνύεται σε διαμορφωτικό συντελεστή της πραγματικότητας, σηματοδοτώντας την ποινική κοινωνική αντίδραση στον χρήστη χασίς (Marsh, 2009: 30-31). Ο Τύπος διαμεσολαβεί ανάμεσα στις αξίες και τις εικόνες που υπάρχουν στον νου των ανθρώπων της περιόδου, συνδέοντάς τες με γεγονότα και συμπεριφορές και κατασκευάζοντας την κατάλληλη εικόνα για τον χρήστη, ώστε να καθίσταται αποδεκτή η στοχοποίησή του από την ποινική νομοθεσία (Dearing, 2005).

Στη γλώσσα του Τύπου, αλήτης και χρήστης ταυτίζονται, κι αυτό επιδρά και στην καθημερινή γλώσσα των ανθρώπων, με τρόπο ώστε πλέον να μην θεωρείται απαραίτητος ο νομικός διαχωρισμός τους (Κομνηνού, 1989: 108). Το στερεότυπο του αλήτη λειτουργεί ως εργαλείο κοινωνικού ελέγχου καθορίζοντας τη σχέση του κοινωνικού συνόλου με την κοινωνική ομάδα των χρηστών χασίς, στους οποίους αποδίδονται οι ιδιότητες του περιθωριακού, αργόσχολου, σεσημασμένου και τυχοδιώκτη, που δικαιολογούν ιδεολογικά την ποινική παρέμβαση στη συντηρητική κοινωνία της Ελλάδας την περίοδο αυτή (Λαμπροπούλου, 1998: 42).

Κεφάλαιο 10^ο

Ηρωίνη και κοκαΐνη

10.1 Η νομοθεσία

10.1.1 Η νομοθεσία για την ηρωίνη και την κοκαΐνη (δεκαετία του 1920).

- Σύμβαση της Χάγης, 1912, «Περί του οπίου»
- Ν. 2736/1921 «Κύρωση Διεθνούς Σύμβασης Οπίου», Χάγη 12-1-1912
- Ν. 4175/1929 Κύρωση Σύμβασης Γενεύης, «Περί του οπίου», 1925¹²¹

Στο πλαίσιο της διεθνούς κινητοποίησης για την απαγόρευση του οπίου και προοδευτικά και άλλων ναρκωτικών, που υποκινήθηκε από τις ΗΠΑ και τη Βρετανία, η Ελλάδα υποχρεώθηκε να νομοθετήσει σχετικά, λόγω των δεσμεύσεών της εκ των Διεθνών Συνθηκών που υπέγραψε στο πλαίσιο της οικονομικοπολιτικής εξάρτησής της, ύστερα από πιέσεις που δέχτηκε από τις ισχυρές χώρες σε διπλωματικό επίπεδο, είτε βάσει διμερών συμφωνιών είτε λόγω των δεσμεύσεών της ως μέλος της ΚτΕ αρχικά και του ΟΗΕ αργότερα.¹²²

Υπό την πίεση της Βρετανίας, που χρησιμοποίησε το διαπραγματευτικό επιχείρημα του ανθρωπισμού, αλλά και της ΚτΕ, υπό την αιγίδα της οποίας βρισκόταν, η Ελλάδα αποδέχτηκε τους όρους της Συνθήκης της Χάγης του 1912, μέσα από την επικύρωση της Συνθήκης των Βερσαλλιών του 1919, με την πράξη 2084/1920. Με βάση τα συμφωνηθέντα, επιδιώκεται ο περιορισμός της χρήσης ορισμένων ναρκωτικών ουσιών για ιατρικούς σκοπούς και άλλες νόμιμες χρήσεις και λαμβάνεται η απόφαση της ανάληψης υποχρέωσης των συμβαλλόμενων μερών για την έκδοση κανονισμών σχετικών με την απαγόρευση του λαθρεμπορίου, αλλά όχι και της ποινικοποίησης της χρήσης (Tsiganou, 2003).

Με το Ν.Δ. από 22-12-1920, το οποίο υπογράφηκε χωρίς αντιδράσεις από τη Βουλή¹²³, ορίζεται η απαγόρευση της καλλιέργειας της υπνοφόρου μήκωνος, χωρίς τη

σχετική άδεια από το κράτος, προς εκπλήρωση των συμφωνηθέντων της Συνθήκης των Βερσαλλιών. Το Ν.Δ. θέτει υπό τον έλεγχο του κράτους την εμπορία οπίου, μορφίνης, κοκαΐνης, ηρωΐνης και των αλάτων τους και απαγορεύει την κυκλοφορία και την εισαγωγή παρασκευασμένου οπίου, όπως καθορίζεται από τη Διεθνή Σύμβαση της Χάγης του 1912. Επιπλέον, απαγορεύει οποιαδήποτε άλλη χρήση, πλην της φαρμακευτικής, του οπίου, της μορφίνης, της κοκαΐνης, της ηρωΐνης και των αλάτων τους. Ο νόμος δεν εξειδικεύει τις ποινές που ποικίλουν από φυλάκιση από 1 μήνα έως και 1 έτος και χρηματική ποινή 500 ή 5.000 δραχμών ή και των δύο. (Tsiganou, 2003: 260)

Σε εκτέλεση της Συνθήκης της Χάγης, καθιερώθηκε ένα σύστημα ελέγχου της διακίνησης ναρκωτικών πανομοιότυπο με αυτό που ίσχυε στην Αμερική και τη Βρετανία, το οποίο προέβλεπε αποκλειστική ευθύνη της πώλησης ναρκωτικών στους επαγγελματίες γιατρούς και φαρμακοποιούς, υπό τον όρο της πλήρους καταγραφής των συνταγογραφήσεων (Tsiganou, 2003).

Κατά τη διάρκεια της επόμενης πενταετίας, η εφαρμογή της νομοθεσίας δεν ανταποκρινόταν επαρκώς στις αυξανόμενες διεθνείς συνθήκες, λόγω διοικητικής ανεπάρκειας, ασάφειας στόχων, έλλειψης τεχνολογίας, οικονομικών προβλημάτων, πολιτειακής και πολιτικής αστάθειας και εν γένει στοχοθεσίας που επικεντρωνόταν στα θεωρούμενα ως σοβαρά εθνικά και οικονομικά προβλήματα της χώρας, ενώ δεν υφίστατο αναγνωρισμένο εγχώριο πρόβλημα κατανάλωσης, ώστε η κρατική παρέμβαση να θεωρείται επιβεβλημένη. Αξιοσημείωτο είναι, επίσης, το δεδομένο ότι η Ελλάδα μετά την απόκτηση της Μακεδονίας είχε σημαντικές εκτάσεις καλλιέργειας παπαρούνας και ότι οι καλλιεργητές γρήγορα επεκτάθηκαν στις Σέρρες και τη Δράμα, λόγω της δημοφιλίας του εξαιρετικής ποιότητας ελληνικού οπίου στις αγορές των ΗΠΑ, Βρετανίας και Γαλλίας (Tsiganou, 2003).

Κατά τη δεύτερη συνεδρίαση των μελών της ΚτΕ, ψηφίστηκε κατόπιν πρότασης της Γαλλίας μια τροποποίηση για τη διεύρυνση της εφαρμογής των μέτρων για τα ναρκωτικά και σε άλλες ουσίες που είχαν παρόμοια επίδραση με την κοκαΐνη και τη μορφίνη. Η λίστα δόθηκε στα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, εφιστώντας την προσοχή τους στο παράνομο εμπόριο κοκαΐνης και στους κινδύνους από την κατάχρηση των ουσιών της λίστας. Έτσι, ο υπουργός Γεωργίας πήρε οδηγίες, για να λάβει για ακόμα μια φορά μέτρα προς ανταπόκριση στις νέες απαιτήσεις (Tsiganou, 2003).

Περαιτέρω, το 1923 η υπο-Επιτροπή υγείας και η συμβουλευτική Επιτροπή της ΚτΕ συνέστησαν τη συνολική απαγόρευση ή τον περιορισμό της κατασκευής ηρωίνης.¹²⁴ Η Γραμματεία υπέδειξε στην ελληνική κυβέρνηση την ανάγκη για περιορισμό κατανάλωσης του οπίου και των φύλλων κόκας, ώστε να διοχετεύονται μόνο για ιατρικούς σκοπούς, επισημαίνοντας την πιθανότητα εξάρτησης - σε συμφωνία με τη σημείωση του Αμερικανού αντιπροσώπου, που επισήμανε τους κινδύνους από την κατάχρησή της. Το 1924, η Γραμματεία της ΚτΕ ενημέρωσε την ελληνική κυβέρνηση ότι θα πρέπει να συμμορφωθεί με τις τροποποιήσεις της Συμβουλευτικής Επιτροπής, που συνιστά αυστηρότερες ποινές για παραβάτες εμπλεκόμενους σε παράνομη διακίνηση οπίου και οπιούχων με μεγάλης διάρκειας ποινές φυλάκισης και άρνηση εγγύησης. Από το 1920 έως το 1924, η Γραμματεία συχνά παρότρυνε την ελληνική κυβέρνηση να παρέχει επαρκή στατιστικά δεδομένα για την κατάσταση με τα ναρκωτικά στην Ελλάδα, όπως τον μέσο όρο κατανάλωσης και τις αναγκαίες για τη χώρα ποσότητες οπίου και οπιούχων για ιατρικούς σκοπούς. Το 1923, η βρετανική πρεσβεία στην Αθήνα είχε επεστείσει την προσοχή της ελληνικής κυβέρνησης σε πιθανή παράνομη διακίνηση από τα ελληνικά λιμάνια και στην ανάμειξη Ελλήνων λαθρεμπόρων στο λιμάνι του Πειραιά σε παράνομη διακίνηση στις αγορές της Ανατολής (Tsiganou, 2003).

Ωστόσο, μετά την καταστροφή του 1922, η ελληνική κυβέρνηση δεν επιχείρησε να τροποποιήσει ή να συμπληρώσει τον νόμο 2736, που είχε ψηφιστεί το 1921 σε συμμόρφωση προς τις συστάσεις της Συμβουλευτικής Επιτροπής αλλά δεν είχε φέρει αποτελέσματα. Τα μέλη της επιτροπής απέδωσαν την αναποτελεσματικότητα του ελληνικού συστήματος ελέγχου των ναρκωτικών στην ανεπάρκεια των παρεχόμενων πληροφοριών. Ακολουθώντας, το ελληνικό υπουργείο εξωτερικών ζήτησε συστάσεις από τα υπόλοιπα τμήματα της ελληνικής διοίκησης για την τροποποίηση της υπάρχουσας νομοθεσίας, ώστε να πληρούνται οι προσδοκίες της ΚτΕ.

Τα αποτελέσματα των εγχώριων προσπαθειών δεν εκπλήρωσαν τις διεθνείς προσδοκίες (Tsiganou, 2003), γεγονός που καταδεικνύει τόσο την απουσία εγχώριου προβλήματος όσο και την έλλειψη σχετικής συλλογικής ανησυχίας για το ζήτημα.

Συνεπώς, ο έλεγχος των ναρκωτικών στην Ελλάδα δεν θα είχε προκύψει χωρίς την υφιστάμενη σύγκρουση των χωρών στο πλαίσιο του παγκόσμιου οικονομικοπολιτικού στίβου, εν είδει διπλωματικών πιέσεων και καθοριστικών διλημμάτων για το ζήτημα του οπίου μέσω των διεθνών οργάνων κυριαρχίας¹²⁵ των οικονομικά ισχυρών κρατών, και ιδίως της Βρετανίας, που διατηρώντας το πλεονέκτημα ισχύος επιβάλλεται στην οικονομικά εξαρτημένη Ελλάδα, η οποία αντίθετα αποφασίζει βάσει αναπόδραστων πολιτικών εξω-κατευθύνσεων.

Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης «Περί του οπίου», το 1925 ορίζεται για την μόνιμη κεντρική Επιτροπή για το όπιο η αρμοδιότητα του εποπτικού ελέγχου του εμπορίου του οπίου και άλλων ναρκωτικών, ορίζεται η έννοια της ινδικής κάνναβης και προβλέπεται η απαγόρευση εισαγωγής και εξαγωγής της. Ορίζεται, επίσης, η υποχρέωση των συμβαλλόμενων μερών στην ανάληψη μέτρων για την απαγόρευση της χορήγησης και κατοχής ναρκωτικών. Γίνεται καθορισμός του ελέγχου ναρκωτικών για ιατρική χρήση και συστήνεται νέα μόνιμη κεντρική επιτροπή, η οποία μεταξύ άλλων θα επεξεργάζεται τα στατιστικά στοιχεία που προέρχονται από τα συμβαλλόμενα μέρη. Το σύστημα του κρατικού μονοπωλίου ναρκωτικών, που εφαρμόστηκε στην Ελλάδα βάσει της Σύμβασης της Γενεύης του 1925, ήταν επικεντρωμένο στον περιορισμό του εμπορίου ναρκωτικών, ενώ ταυτόχρονα προστάτευε τα εγχώρια οικονομικά συμφέροντα των παραγωγών ναρκωτικών, όπως και των επαγγελματιών φαρμακοποιών (Tsiganou, 2003).

Σχετικά με το χασίς, στο συνέδριο της ΚτΕ που πραγματοποιήθηκε μετά από πρόταση της Συμβουλευτικής Επιτροπής το 1924, η Αίγυπτος βρήκε την ευκαιρία να προωθήσει τις πολιτικές της επιδιώξεις, τουτέστιν επισήμανε τη συνέχιση του επικερδούς λαθρεμπορίου χασίς από την Ελλάδα στην Αίγυπτο, παρά την απαγορευτική νομοθεσία που ίσχυε στην Ελλάδα (Tsiganou, 2003).

Η Συνθήκη της Γενεύης του 1925 επικυρώθηκε με τον νόμο 4175/1929 και το ΠΔ της 8/7/1930 υπό το καθεστώς της προερχόμενης από την οικονομική εξάρτηση πίεσης του ελληνικού κράτους από τη Βρετανία. Άλλωστε, ο Πρωθυπουργός της χώρας Ελευθέριος Βενιζέλος στόχευε στην εξομάλυνση των προβληματικών σχέσεων μετά την καταστροφή του 1922 και ήταν θερμός υποστηρικτής της ΚτΕ και των

δυνατοτήτων της. Παρότι ο Ν. 4175/1929 θεσπίστηκε σε εφαρμογή των όρων της Συνθήκης της Γενεύης, η πολιτική που υιοθετήθηκε ήταν συγκερασμός των υποχρεώσεων της χώρας στο πλαίσιο της διεθνούς εκστρατείας κατά των ναρκωτικών και των εγχώριων οικονομικών της συμφερόντων (Tsiganou, 2003).

10.1.2 Η νομοθεσία για την ηρωίνη και την κοκαΐνη (περίοδος 1930-1935).

- Σύμβαση Γενεύης «Περί περιορισμού της βιομηχανικής κατεργασίας και περί διακανονισμού της διανομής ναρκωτικών, 1931.¹²⁶
- Ν. 5539/1932 «Περί Μονοπωλίου των ναρκωτικών φαρμάκων και του ελέγχου αυτών».
- Ν. 6025/1934 «Περί τροποποιήσεως νόμου 5539/1932».
- Ν. 6169/1934, Κύρωση Σύμβασης Γενεύης «Περί περιορισμού της βιομηχανικής κατεργασίας και περί διακανονισμού της διανομής ναρκωτικών», 1931.¹²⁷

Στη διάρκεια της δεκαετίας του 1930, η διαδικασία νομοθέτησης για τα ναρκωτικά εξακολουθεί να επηρεάζεται από εξωτερικές άνωθεν του κράτους πιέσεις, που επέβαλαν την τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας, υπαγορεύοντας την εισαγωγή μέτρων ελέγχου και τον τρόπο επιβολής του (Tsiganou, 2003).

Κατά την 11^η συνεδρίαση της Συμβουλευτικής επιτροπής της ΚτΕ το 1928, εγκρίθηκε ένας κώδικας που θα έπρεπε να υποβληθεί στα κράτη μέλη, για να οργανώσουν βάσει αυτού τον έλεγχο στα ναρκωτικά στο εσωτερικό τους, με στόχο κυρίως τη μείωση της παραγωγής, σε συμφωνία με τους όρους των Συνθηκών της Χάγης (1912) και της Γενεύης (1925).¹²⁸ Εντούτοις, η ελληνική κυβέρνηση δεν ήταν έτοιμη να εγκαταλείψει το δικαίωμα να κατασκευάζει ναρκωτικά για λόγους συμφέροντος, εφόσον συνεισέφεραν στα κρατικά έσοδα, και γι' αυτό επέμεινε ότι το

υπάρχον σύστημα ελέγχου, που είχε θεσπιστεί τρία μόλις χρόνια πριν, ήταν κατάλληλο και επαρκές και δεν χρειαζόταν τροποποίηση (Tsiganou, 2003).

Ωστόσο, με την υπογραφή της Συνθήκης της Γενεύης του 1931, η Ελλάδα ανέλαβε τις ορισμένες εξ αυτής υποχρεώσεις για την προσαρμογή της εγχώριας νομοθεσίας περί ναρκωτικών. Με τη Συνθήκη της Γενεύης, το 1931 καταρτίζεται λίστα επικίνδυνων ναρκωτικών, διαχωρισμένη σε δύο υποομάδες με κριτήρια της φαρμακευτικές και εξαρτητικές τους ιδιότητες. Επιπρόσθετα, επικυρώθηκε πρόταση της Συμβουλευτικής Επιτροπής περί ενοποίησης της διοικητικής εξουσίας επίβλεψης του εμπορίου ναρκωτικών. Λόγω των εξαρτητικών της ιδιοτήτων, η ηρωίνη αναγνωρίστηκε ως εξαιρετικά επικίνδυνο ναρκωτικό. (Tsiganou, 2003).

Στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της Συμβουλευτικής Επιτροπής της ΚτΕ το 1931 κι έπειτα από αναφορές της αιγυπτιακής πλευράς στο ζήτημα της ανεπαρκούς αντιμετώπισης του προβλήματος του χασίς και της κοκαΐνης σε Ελλάδα, Συρία, Γερμανία, Ελβετία κ.α., από τις οποίες τα ναρκωτικά μεταφέρονταν στην Αίγυπτο, καθώς και μετά από αναφορές για τη δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι αιγυπτιακές αρχές στην καταστολή των σχετικών με τα ναρκωτικά εγκλημάτων λόγω των διομολογήσεων, ο πρόεδρος της Συμβουλευτικής Επιτροπής δήλωσε την επιθυμία του να δει την παράνομη διακίνηση ναρκωτικών να αναγνωρίζεται ως διεθνές έγκλημα (Tsiganou, 2003).

Σκοπός της αιγυπτιακής κυβέρνησης ήταν να χρησιμοποιήσει την παρουσία της σε ένα ισχυρό όργανο κοινής γνώμης, ώστε να πιέσει κράτη όπως η Ελλάδα να τροποποιήσουν τη νομοθεσία τους, για να συμβαδίσουν με τις απαιτήσεις της Αιγύπτου. Σε απάντηση των διπλωματικών πιέσεων, η Ελλάδα διατεινόταν ότι, παρότι υπήρχαν πιο κρίσιμα ζητήματα προς άμεση διευθέτηση στη χώρα λόγω της οικονομικής κρίσης, η κυβέρνηση είχε νομοθετήσει βάσει του αιγυπτιακού προβλήματος, δηλαδή μιας άλλης χώρας. Η ελληνική πλευρά έδειχνε να παραβλέπει το γεγονός ότι ο ελληνικός καπιταλισμός στην Αίγυπτο ενισχυόταν οικονομικά σε βάρος του τοπικού προλεταριάτου, προστατεύοντας και υποστηρίζοντας το καθεστώς των διομολογήσεων και την εκμετάλλευση των αιγυπτιακών πόρων, ενώ παράλληλα συνέχιζε να προωθεί το εμπόριο των ναρκωτικών, τον τζόγο και την πορνεία γυναικών στην τοπική αιγυπτιακή κοινωνία (Tsiganou, 2003).

Η ελληνική κυβέρνηση, τελικά, ενέδωσε στις αιγυπτιακές απαιτήσεις, όντας πιεσμένη από την τακτική της δημόσιας κριτικής εκ μέρους της αγγλοαιγυπτιακής διοίκησης, στο πλαίσιο του διεθνούς διάλογου, που είχε μεταφερθεί από τα υπουργεία

εξωτερικών στα όργανα του διεθνούς ελέγχου των ναρκωτικών. Η συνεργασία ήταν επιβεβλημένη λόγω της οικονομικής εξάρτησης από την ΚτΕ και από τη Βρετανία και λόγω του ότι η Ελλάδα βρισκόταν στα πρόθυρα της χρεοκοπίας, έχοντας ήδη κάνει αίτημα για νέο δάνειο στην ΚτΕ (Tsiganou, 2003).

Με τον νόμο 5539/1932 προσδιορίζεται λίστα ουσιών, βάσει της οποίας καθορίζεται ποιες ουσίες θεωρούνται ναρκωτικά. Οι ουσίες αυτές είναι: το όπιο (ακατέργαστο και φαρμακευτικό), η μορφίνη, η ηρωίνη, η κοκαΐνη (και τα σκευάσματα που περιέχουν τις τρεις τελευταίες), η ευκοδόλη, η δικωδίδη, η διλωδίνη, η παραμορφάνη, η ινδική κάνναβη και κάθε άλλη ουσία που θα θεωρούνταν εφεξής ηδονιστική μέσω Πράξεως του Υπουργού της Υγιεινής και με τη σύμφωνη γνώμη της νεοσυσταθείσας Επιτροπής κίνησης. Στον νόμο ορίζεται ότι το κράτος έχει το αποκλειστικό δικαίωμα για την εισαγωγή και πώληση των ναρκωτικών. Επίσης, προσδιορίζεται αναλυτικά ο τρόπος παραγωγής και διακίνησης των προαναφερθέντων ναρκωτικών, υπό την αυστηρή εποπτεία του κράτους. Απαγορεύεται η καλλιέργεια και κατοχή ινδικής κάνναβης, ενώ επιτρέπεται κατόπιν άδειας η καλλιέργεια υπνοφόρου μήκωνος και η παραγωγή οπίου. Η καλλιέργεια, η συγκομιδή, η αποθήκευση και η πώληση ελέγχονταν απόλυτα από το κράτος. Οι ποινές που προβλέπονται για τους παραβάτες είναι:

- Για παράνομη προμήθεια από γιατρούς και φαρμακοποιούς: χρηματική ποινή έως 1.000 δραχμών και σε περίπτωση υποτροπής από 4.000 έως 30.000 δραχμών.
- Για κατοχή, πώληση, νόθευση ναρκωτικών του μονοπωλίου χωρίς άδεια: χρηματική ποινή 2.000 έως 10.000 δραχμών και φυλάκιση μέχρι 3 ετών.
- Για εισαγωγή ή απόπειρα εισαγωγής, κατασκευή ή απόπειρα κατασκευής, καλλιέργεια ή κατοχή ινδικής κάνναβης, καλλιέργεια ή κατοχή ή εξαγωγή υπνοφόρου μήκωνος χωρίς άδεια, κατοχή και πώληση ναρκωτικών που δεν προέρχονται από τις αποθήκες του κράτους, λαθραία εκφόρτωση μέσω πλοίων, παραλαβή ή αποστολή ταχυδρομικών δεμάτων με ναρκωτικά χωρίς αξία: χρηματική ποινή 80.000 δραχμών κατά χιλιοστόγραμμα οπίου ή χασίς ή 1.000 δραχμών κατά γραμμάριο άλατος μορφίνης, κοκαΐνης κ.ά. και φυλάκιση τουλάχιστον 6 μηνών.
- Για έκδοση συνταγών για σκοπούς μη θεραπευτικούς, καθ' έξη χρήση χασίς από άεργους ή διάγοντες άτακτο βίο, συστηματική ή κατ' επάγγελμα παροχή μέσων για χρήση στα προαναφερθέντα άτομα: χρηματική ποινή αδιευκρίνιστη και φυλάκιση 1 μήνα έως 1 έτους. Για τους υπόλοιπους χρήστες η χρήση τιμωρείται με ποινή φυλάκισης έως 1 μήνα και χρηματική ποινή έως 1.000 δραχμών.

- Για συστηματική παροχή χώρων (καταστημάτων ή οικιών), στους οποίους γίνεται χρήση μορφίνης, κοκαΐνης κ.ά., καθώς και σύμπραξη του προσωπικού, προμήθεια σε άεργους ή διάγοντες άτακτο βίο: χρηματική ποινή 2.000 δραχμών και φυλάκιση τουλάχιστον 2 ετών κατά γραμμάριο άλατος μορφίνης, κοκαΐνης κ.ά. και 75.000 δραχμών κατά γραμμάριο οπίου ή ινδικής κάνναβης.
- Για διευκόλυνση εισαγωγής ναρκωτικών στη φυλακή από φύλακες ή άλλους δημοσίους υπαλλήλους: φυλάκιση 3 μηνών έως 2 ετών, ενώ σε περίπτωση αμέλειας οι ποινές είναι πειθαρχικές.
- Για χρήση ναρκωτικών στον στρατό ή στη Χωροφυλακή από επαγγελματίες οδηγούς κ.ά.: φυλάκιση 10 μηνών έως 2 ετών και χρηματική ποινή 2.000 έως 15.000 δραχμών. Σε περίπτωση υποτροπής επιβάλλεται τουλάχιστον διπλάσια ποινή.

Ακόμη, ορίζεται ότι οι χρηματικές ποινές θα διατίθενται για την ίδρυση ειδικών θεραπευτηρίων και τη λειτουργία ιδιαίτερων διαμερισμάτων στις φυλακές για τη θεραπεία των τοξικομανών. Επίσης, οι καταδικασμένοι δεν θα αποφυλακίζονται με αναστολή και προσωρινή απόλυση, ενώ οι στερητικές της ελευθερίας ποινές δεν θα μετατρέπονται σε χρηματικές. Συγχρόνως, η καλλιέργεια υπνοφόρου μήκωνος εξασκοιούθι να είναι νόμιμη, αρκεί να υπάρχει η απαραίτητη άδεια και να έχουν τηρηθεί οι σχετικές διαδικασίες, οι οποίες ορίζονται από τον νόμο. Τέλος, όσοι συμβάλλουν στην ανακάλυψη λαθρεμπορίου ναρκωτικών θα αμείβονται.

Ο νόμος 5539/1932 ήταν λεπτομερέστερος από τους προηγούμενους, καθώς περιλάμβανε λίστα ναρκωτικών ουσιών¹²⁹ με απόφαση του υπουργού Υγιεινής και παρείχε ρητά τη δυνατότητα εμπλουτισμού της λίστας με πράξη του υπουργού και κριτήριο τη θεώρηση των ουσιών ως ηδονιστικών. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η ξεκάθαρη τοποθέτηση που εμπεριεχόταν στον νόμο περί του μεμπτού της τεχνητής πρόκλησης ηδονής. Είναι η μοναδική στην ιστορία της ελληνικής νομοθεσίας στιγμή, κατά την οποία η σύνδεση των ναρκωτικών με την πρόκληση ευχαρίστησης, απόλαυσης και ηδονής καταδικάζεται ευθέως από τη νομοθετική εξουσία. Σ' αυτό το σημείο, για την εισαγωγή της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά στρατολογήθηκε η ηθικολογία κατά της βάρβαρης πρακτικής που σχετίζεται με τη χρήση ναρκωτικών. Σύμφωνα με την εισήγηση του νομοθέτη, ο νέος νόμος φέρνει πιο αποτελεσματικό

έλεγχο στην επικίνδυνη επέκταση των ναρκωτικών για ηδονιστικούς λόγους, καθώς, παρά τον αυστηρό έλεγχο στη νόμιμη διανομή ουσιών για ιατρικούς λόγους, εξαπλώνεται η χρήση για ηδονιστικούς σκοπούς, λόγω της ανακύκλωσης λαθραίων ποσοτήτων και της λειτουργίας μαύρης αγοράς. Για τη στροφή αυτή θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η νέα νομοθεσία έγινε υπό την επίδραση εξωτερικής κατεύθυνσης και διαφώτισης και ότι οι όροι της συνθήκης μιλούσαν και για διοργάνωση καμπάνιας κατά των ναρκωτικών. Η επίσημη δικαιολόγηση για την εισαγωγή του νόμου ήταν ότι η έκταση του εμπορίου χρειάζεται επιπλέον μέτρα, έτσι ώστε η ελληνική κοινωνία να είναι προστατευμένη από τη διάδοση της εξάρτησης ναρκωτικών, που έχει καταστροφική επίδραση στο έθνος. Η ανάγκη θέσπισης νόμου αποδίδεται, επίσης, στο ότι πρέπει να σχεδιαστούν σοβαρές ποινές κατά των λαθεμπόρων και των διακινητών και να γίνει σαφές ότι η ελληνική κοινωνία έχει αποφασίσει να υπερασπιστεί τον εαυτό της αποτελεσματικά σε αυτές τις απειλές (Tsiganou, 2003).

Σύμφωνα με τον νόμο, όσοι κάνουν χρήση χασίς καθ' έξη σε χώρους όπου γίνεται συστηματική χρήση (καταγώγια) και είναι άεργοι ή κάνουν άτακτη ζωή, φυλακίζονται από 1 μήνα έως 1 έτος. Όποιοι κάνουν απλώς χρήση χασίς τιμωρούνται με φυλάκιση το πολύ 1 μηνός και χρηματική ποινή το πολύ 1.000 δραχμών. Αυστηρά τιμωρούνται και όσοι παρέχουν χώρους για χρήση ναρκωτικών για ηδονιστικούς σκοπούς. Για τη χρήση των υπόλοιπων ναρκωτικών (εκτός της κάνναβης) δεν αναφέρεται καμία ποινή, ενώ η κατοχή τους τιμωρείται με φυλάκιση έως 2 μηνών. Επομένως, στον συγκεκριμένο νόμο η χρήση ναρκωτικών γενικά δεν είναι αξιόποινη πράξη, με εξαίρεση τη χρήση χασίς, η οποία τιμωρείται αυστηρά, αλλά για συγκεκριμένη κοινωνική κατηγορία και τρόπο χρήσης, ήτοι για τους περιθωριακούς, δηλαδή όσους δεν ακολουθούν τον κοινωνικά αποδεκτό τρόπο ζωής και κάνουν τακτική χρήση χασίς, ενώ για τους υπόλοιπους η ποινή είναι σημαντικά επιεικέστερη.

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι, καθώς ο νόμος του 1932 περιλαμβάνει την ινδική κάνναβη στη λίστα των ναρκωτικών και επαναφέρει απαγορευτικό έλεγχο στην κάνναβη και τα ναρκωτικά, υπερέχει της διεθνούς συνθήκης της Γενεύης, μετά την επικύρωση της οποίας δημοσιεύτηκε και η οποία ρύθμιζε μόνο τη διακίνηση της κάνναβης. Αυτήν την περίοδο, η Βρετανία εξέφραζε ιδιαίτερο ενδιαφέρον στη θέσπιση του νόμου του 1932, λόγω της σπουδαιότητάς του στο ζήτημα των ναρκωτικών στην Αίγυπτο. Σε ανταπόκριση των απαιτήσεων της Αιγύπτου, ο νέος νόμος περιείχε κανονισμούς για το εμπόριο, την κατοχή και τη χρήση χασίς από Έλληνες της Αιγύπτου (Tsiganou, 2003).

Ο Βρετανός πρέσβης ακολουθώντας οδηγίες από την κυβέρνησή του συνέλεγε πληροφορίες από διαπιστευμένους συμβούλους στη Θεσσαλονίκη, την Πάτρα και τον Πειραιά και ανέφερε στο ForeignOffice¹³⁰ την ανεπάρκεια της αστυνομίας και των τελωνείων στην καταστολή της παράνομης διακίνησης μέσω των ελληνικών λιμανιών, και συγκεκριμένα ότι, παρότι η κοκαΐνη και η μορφίνη επί παραδείγματι δεν πουλιόταν πουθενά, γινόταν εμπόριο και χρήση χασίς. Οι Βρετανοί, με βάση τα στοιχεία των συμβούλων τους, πρότειναν στην ελληνική κυβέρνηση να πιέσει για μεγαλύτερη συνεργασία και αυστηρή επιβολή του νόμου, καθώς γινόταν κριτική σε βάρος τους στη Γενεύη και θα μπορούσαν να πιεστούν επιπλέον από την επιτροπή οπίου της ΚτΕ ή να τους γίνουν παρατηρήσεις στο 5^ο συνέδριο της συνθήκης.

Ταυτόχρονα, οι Αμερικανοί και οι Αιγύπτιοι ήταν δυσαρεστημένοι από τον έλεγχο που ασκείτο στην Ελλάδα και κατ' επανάληψη είχαν απευθυνθεί στο υπουργείο εξωτερικών. Ο Αμερικανός αντιπρόσωπος στη συμβουλευτική επιτροπή εξέφρασε σοβαρά παράπονα για την ελληνική νομοθεσία στη μεταχείριση των διακινητών ναρκωτικών, ενώ η συμβουλευτική επιτροπή εξέφρασε ανησυχία για τη διάδοση των εξαρτημένων. Οι εισηγήσεις των νομοθετών, όντας σύμφωνες με το προωθημένο από τα διεθνή όργανα ελέγχου των ναρκωτικών σκεπτικό, περιείχαν υπαινιγμούς για την ανεπάρκεια του ισχύοντος συστήματος ελέγχου, ως προς τη δυνατότητά του να μειώσει την παράνομη διακίνηση οπίου και χασίς. Έτσι, η καλλιέργεια χασίς από Έλληνες στη Γιουγκοσλαβία και η εξαγωγή του στην Αίγυπτο εξέθεταν τη χώρα σε διεθνές επίπεδο (Tsiganou, 2003).

Με το Ν. Δ. από 7-9-1932 ορίζονται τα καθήκοντα της επιτροπής για τα ναρκωτικά, η οποία εκτός των άλλων γνωμοδοτεί επί των ουσιών που θεωρεί ηδονιστικές και εισηγείται των υπαγωγή τους στον νόμο.

Υπό την πίεση των ξένων δυνάμεων, οι Έλληνες διοικητικοί ερμήνευσαν τα καθήκοντά τους υπό μια νέα οπτική και γρήγορα πείστηκαν για τον πιθανό κίνδυνο της διάδοσης ναρκωτικών και την αναγκαιότητα της λήψης μέτρων. Οι υψηλόβαθμοι του τμήματος υγείας κατάφεραν να επιβάλουν τις απόψεις τους για τα οφέλη της ιατρικής προσέγγισης και της εθελοντικής μεταχείρισης των εξαρτημένων, επισημαίνοντας τον αποκλειστικό ρόλο του τμήματός τους και των επαγγελματιών

τους. Η επάρκεια της λειτουργίας του τμήματος εξαρτιόταν από τη συνεργασία και την προστασία των συμφερόντων αυτών των επαγγελματιών. Παρότι τα επιχειρήματα αυτής της θέσης δεν έγιναν σαφή, μπορούν να αποδοθούν στην προσπάθεια για προστασία αυτών των επαγγελματιών, στην προσπάθεια για αποσιώπηση των εσωτερικών διαμαχών τους για τα ναρκωτικά, στην επίδραση των ιατρικών και ειδικών απόψεων που ήταν διαθέσιμες και υπέρ της ιατρικής μεταχείρισης των εξαρτημένων και, τέλος, ίσως στη βρετανική επιρροή, που την περίοδο αυτή μονοπωλεί την ιατρική προσέγγιση της εξάρτησης (Tsiganou, 2003).

Οι δυνάμεις επιβολής του νόμου είχαν την άποψη ότι οι εξαρτημένοι θα πρέπει να φυλακίζονται για μεγάλα διαστήματα για αποτοξίνωση σε άσυλα μακριά από την Αθήνα και τον Πειραιά, δηλαδή σε απομόνωση, και ότι θα πρέπει να γίνεται παράλληλα εξοικείωση με την εργασία, ώστε να αποκτήσουν αυτήν τη συνήθεια. Επίσης, εξέφραζαν την άποψη ότι είναι αναγκαία τα μέτρα για την αποφυγή της διάδοσης ναρκωτικών στις φυλακές, στον στρατό και στο ναυτικό και ότι οι εξαρτημένοι πρέπει να απομονώνονται, καθώς είναι πιο επικίνδυνοι και από τους κομμουνιστές, που εξορίζονται για τις επαναστατικές ιδέες τους. Περαιτέρω, επισήμαναν στις δικαστικές αρχές την αναγκαιότητα της αυστηρής δικαστικής πρακτικής στην επιβολή των ποινών και πρότειναν την προώθηση εθνικής καμπάνιας ενάντια στη μη αποδεκτή χρήση ναρκωτικών, αποσαφηνίζοντας στο κοινό τις καταστροφικές συνέπειες της κατάχρησης ναρκωτικών για ηδονιστικούς σκοπούς (Tsiganou, 2003).

Κάτω από την πίεση της αστυνομικής αρχής, υπογράφηκε το εκτελεστικό διάταγμα 6025/1934, που εκδόθηκε έξι μήνες μετά τη δημοσίευση του Ν. 5539/1932 από το Υπουργείο Εσωτερικών, μετά και την εύκολη έγκρισή του από τη Βουλή, και το οποίο καθιστούσε την εξάρτηση ποινικό αδίκημα, ενώ προέβλεπε για τη χρήση και την κατοχή μικροποσοτήτων για ηδονιστικούς σκοπούς ποινές φυλάκισης έως και δύο ετών, προσδίδοντας στο σύστημα έναν καθαρά τιμωρητικό χαρακτήρα. Με τον Ν. 6025/1934 γενικεύεται η απαγόρευση της κατοχής και χρήσης ναρκωτικών ουσιών για σκοπούς μη θεραπευτικούς. Η ποινή γίνεται αυστηρότερη. Εισάγεται ως ποινή η εκτόπιση σε χώρους διαμονής όπου δεν είναι διαδεδομένη η χρήση ναρκωτικών ουσιών.

Αναλυτικά, απαγορεύεται η έκδοση συνταγών από γιατρούς για σκοπούς μη θεραπευτικούς, με προβλεπόμενη χρηματική ποινή 2.000 έως 10.000 δραχμών και φυλάκιση έως 3 μηνών. Από εκεί και έπειτα, απαγορεύεται η χρήση και κατοχή

ναρκωτικών γενικά, με προβλεπόμενη ποινή φυλάκισης 2 μηνών έως 2 ετών και χρηματική ποινή. Επιπλέον, απαγορεύεται η εισαγωγή και κατοχή ναρκωτικών ορισμένης ποσότητας και πάνω, με προβλεπόμενη χρηματική ποινή έως 75.000δραχμών ανά κιλό οπίου και κάνναβης. Σε περίπτωση υποτροπής οποιασδήποτε παράβασης του νόμου προβλέπεται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 3 μηνών. Στους παραβάτες του νόμου απαγορεύεται η κατοχή όπλων, με προβλεπόμενη ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 2 μηνών. Ορίζεται ότι οι παραβάτες του νόμου για τα ναρκωτικά εκτοπίζονται μετά την έκτιση των ποινών τους σε χώρους διαμονής όπου δεν είναι διαδεδομένη η χρήση ναρκωτικών για διάστημα 3 μηνών έως 2 ετών και σε περίπτωση υποτροπής για διάστημα έως 5 ετών.

Επίσημη δικαιολόγηση αποτέλεσε το γεγονός ότι η έκταση του εμπορίου χρειαζόταν επιπλέον μέτρα για την κατάργησή του, έτσι ώστε η ελληνική κοινωνία να είναι προστατευμένη από τη διάδοση της εξάρτησης των ναρκωτικών, που έχει καταστροφική επίδραση στο έθνος. Το διάταγμα τέθηκε σε εφαρμογή εμφανώς λόγω των εξωτερικών πιέσεων που δέχτηκε η Ελλάδα, είτε απευθείας από τη Βρετανία, την Αίγυπτο και τις ΗΠΑ είτε μέσω της ΚτΕ, εν είδει επιχειρημάτων για την αναποτελεσματικότητα του συστήματος ελέγχου των ναρκωτικών. Επίσης, είναι προφανές ότι οι απόψεις της αστυνομίας για την υποχρεωτική φυλάκιση των εξαρτημένων χρηστών έγιναν τελικά αποδεκτές. Η εκτέλεση του Ν. 6025/1934 για τα κέντρα απεξάρτησης ήταν αδύνατη για οικονομικούς λόγους, καθώς η Ελλάδα ήταν στα πρόθυρα χρεωκοπίας. Η τιμωρία των εξαρτημένων, όμως, δικαιολογήθηκε λόγω της έτερης ιδιότητάς τους ως διακινητών και εμπόρων καθώς και λόγω της υποστηριζόμενης επικινδυνότητας των ναρκωτικών (Tsiganou, 2003).

Με τον Ν. 6169/1934, επικυρώθηκε η Σύμβαση της Γενεύης του 1931 «Περί περιορισμού της βιομηχανικής κατεργασίας και περί διακανονισμού της διανομής ναρκωτικών». Με τη Σύμβαση αυτή, τα συμβαλλόμενα μέρη προβάλλουν την ανησυχία τους για τους κινδύνους που προέρχονται από την κατάχρηση των ναρκωτικών μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την οικονομική κρίση. Εισάγεται, εν τω μεταξύ, η έννοια του όρου “DROGUE”, που χρησιμοποιείται πλέον για την απόδοση του όρου ναρκωτικά. Τα κράτη υποχρεούνται να περιορίσουν την κατεργασία και να συστήσουν ειδική υπηρεσία υπεύθυνη για την επίβλεψη και τον έλεγχο της εμπορίας καθώς και για την καταπολέμηση της τοξικομανίας.

Καταληκτικά, οι νόμοι 5539/1932 και 6169/1934 έθεσαν τις βάσεις για τη διαμόρφωση του οργανισμού έλεγχου ναρκωτικών στην Ελλάδα όπως τον ξέρουμε

και σήμερα, δηλαδή με τη συμπερίληψη του κανονισμού για την κάνναβη και τα ναρκωτικά αλλά και της μεταχείρισης των εθισμένων στο πλαίσιο της ποινικής δικαιοσύνης, ενώ κανένας από τους δύο νόμους δεν μπορεί να θεωρηθεί αντίδραση σε ένα εγγώριο πρόβλημα εξάρτησης (Tsiganou, 2003).

10.1.3 Η νομοθεσία για την ηρωίνη και την κοκαΐνη (περίοδος 1936-1940).

- Σύμβαση Γενεύης, 1936.¹³¹
- Αναγκαστικός Νόμος 474/1937 «Περί παροχής αποζημιώσεως εις τα μέλη των επιτροπών «περί αποζημιώσεως των προ του νόμου 5539/1932 κατόχων ινδικής καννάβεως»».
- Αναγκαστικός Νόμος 911/1937 «Περί κυρώσεως της Συμβάσεως του 1936 «προς καταστολήν του παρανόμου εμπορίου των ναρκωτικών φαρμάκων»», Γενεύη, 1936.
- Αναγκαστικός Νόμος 1844/1939 «Περί επιθεωρήσεως φαρμακείων».¹³²

Στη δικτατορία, τα τιμωρητικά μέτρα για την εξάρτηση έγιναν πιο αυστηρά λόγω της εξέλιξης των διεθνών μέτρων και του καθεστώτος της πειθαρχίας και του φασισμού. Πραγματοποιήθηκαν ακόμα και εξορίες εξαρτημένων (Tsiganou, 2003).

Στη Σύμβαση της Γενεύης που υπογράφηκε το 1936, στόχος είναι η καταστολή του παράνομου εμπορίου βλαβερών DROGUES. Με το Πρωτόκολλο 26-6-1936, μάλιστα, επιδιώκεται η ισχυροποίηση των μέτρων καταστολής των παραβάσεων που προβλέπονται από τις διατάξεις των προηγούμενων Συμβάσεων και, συνεπώς, η αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση παράνομου εμπορίου ναρκωτικών. Συγκεκριμένα, ορίζεται η υποχρέωση των συμβαλλόμενων μερών για θέσπιση νομοθετικών διατάξεων για αυστηρή τιμωρία όλων των πράξεων που σχετίζονται με τα ναρκωτικά (εκτός της χρήσης τους). Ωστόσο, οι Η.Π.Α. δεν υπέγραψαν. Τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να θεσπίσουν νομικές διατάξεις

για την αυστηρή τιμωρία – δηλαδή ποινή φυλάκισης ή άλλες στερητικές της ελευθερίας ποινές για τις παρακάτω πράξεις: βιομηχανοποίηση, μετασχηματισμό, εξαγωγή, παρασκευή, κατοχή, προσφορά, πώληση, διανομή, αγορά, παραχώρηση, μεσίτευση, αποστολή, μεταφορά, εισαγωγή και εξαγωγή, καθώς και κάθε σύμπραξη, συνεργασία, απόπειρα στις πράξεις αυτές, από τις οποίες η χρήση εξαιρείται. Επίσης, τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση για τη θέσπιση αυστηρών ποινών, ακόμη και εκείνα που έχουν εσωτερικούς νόμους διακανονισμού της καλλιέργειας, συγκομιδής και παραγωγής ναρκωτικών. Τέλος, κάθε συμβαλλόμενο μέρος έχει την υποχρέωση για την ίδρυση, στο πλαίσιο της νομοθεσίας του, κεντρικού γραφείου με αντικείμενο την επίβλεψη των απαραίτητων ενεργειών ως προς την πρόληψη και τη δίωξη των αξιόποινων πράξεων σε σχέση με ναρκωτικά, το οποίο θα συνεργάζεται με τα άλλα επίσημα ιδρύματα και τους οργανισμούς που ασχολούνται με τα ναρκωτικά, θα συγκεντρώνει πληροφορίες, θα διευκολύνει την έρευνα και θα επικοινωνεί άμεσα με τα κεντρικά γραφεία των άλλων χωρών-μερών της Σύμβασης.

Η διεθνής συνδιάσκεψη του 1936 υιοθέτησε τη συνθήκη καταστολής της διακίνησης των επικίνδυνων ναρκωτικών, υποχρεώνοντας την κυβέρνηση να υιοθετήσει τιμωρητικό σύστημα. Ο αναγνωρισμένος ως διεθνής χαρακτήρας των αδικημάτων της διακίνησης και του εμπορίου κατέστησε επιθυμητή την εφαρμογή μιας διεθνούς νομοθεσίας. Έχοντας τη συμφωνία των ελληνικών αρχών, η συνθήκη επικυρώθηκε με τον Ν. 911/1937, αλλά με τη δικτατορία του Μεταξά ενσωματώθηκε στη νομοθεσία του 1940 (Tsiganou, 2003). Με τον Ν. 2430/1940 τροποποιείται και συμπληρώνεται ο Ν. 5539/1932, όπως παρακάτω:

Για τη νόθευση και πώληση νοθευμένων ναρκωτικών, την πώληση ναρκωτικών χωρίς συνταγή και την έκδοση συνταγής ναρκωτικών για μη φαρμακευτικούς σκοπούς προβλέπεται χρηματική ποινή έως 10.000 δραχμών και ποινή φυλάκισης έως 3 ετών. Για την καλλιέργεια ινδικής κάνναβης, την καλλιέργεια χωρίς άδεια υπνοφόρου μήκωνος και την ανακριβή δήλωση νόμιμα παραγόμενης ποσότητας οπίου προβλέπεται χρηματική ποινή έως 100.000 δραχμών και ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 6 μηνών. Για τη χρήση ναρκωτικών για σκοπούς μη θεραπευτικούς προβλέπεται ποινή φυλάκισης έως 2 ετών και χρηματική ποινή έως 10.000 δραχμών. Για τη χρήση ναρκωτικών στον Στρατό, τη Χωροφυλακή και τους επαγγελματίες οδηγούς προβλέπεται χρηματική ποινή έως 15.000 δραχμών και ποινή φυλάκισης έως 3 μηνών, ενώ σε περίπτωση υποτροπής η χρηματική ποινή ανέρχεται έως και στις 50.000 δραχμές και η ποινή φυλάκισης τουλάχιστον στους 6 μήνες.

Επιπλέον, προβλέπεται η ποινή στέρησης εξασκήσεως επαγγέλματος. Για τη συστηματική παροχή χώρων (καταστημάτων ή οικιών), στους οποίους γίνεται χρήση μορφίνης, κοκαΐνης κ.ά., καθώς και για τη σύμπραξη του προσωπικού προβλέπεται χρηματική ποινή 2.000 δραχμών και φυλάκιση τουλάχιστον 2 ετών κατά γραμμάριο άλατος μορφίνης, κοκαΐνης κ.ά. και χρηματική ποινή 75.000 δραχμών κατά γραμμάριο οπίου ή ινδικής κάνναβης. Για την εισαγωγή ναρκωτικών σε σωφρονιστικά ιδρύματα ή καταστήματα ασφαλείας από υπαλλήλους προβλέπεται ποινή φυλάκισης έως 2 ετών. Από αμέλεια το αδίκημα είναι πειθαρχικό. Για τη χωρίς άδεια εισαγωγή ή απόπειρα εισαγωγής ναρκωτικών του μονοπωλίου, τη λαθραία εκφόρτωση ή πρόθεση εκφόρτωσης ναρκωτικών του μονοπωλίου (ή όχι) από πλοία, την παραλαβή δεμάτων με ναρκωτικά, την πώληση ή αγορά με πρόθεση τη μεταπώληση προβλέπεται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 6 μηνών και χρηματική ποινή 2.000 δραχμών ανά γραμμάριο άλατος μορφίνης και λοιπών ναρκωτικών και χρηματική ποινή 75.000 δραχμών ανά χιλιόγραμμο οπίου ή ινδικής κάνναβης. Οι ποινές φυλάκισης δεν είναι μετατρέψιμες. Οι παραβάτες του νόμου για ναρκωτικά (κατοχή, καλλιέργεια, πώληση και λαθραία εκφόρτωση) εκτοπίζονται μετά την έκτιση των άλλων ποινών τους από τον τόπο κατοικίας και εκτελέσεως των εγκλημάτων για 5 χρόνια και σε περίπτωση υποτροπής έως και για το διπλάσιο διάστημα. Ιδρύονται ειδικά απομονωτήρια για τον περιορισμό και τη θεραπεία των τοξικομανών, στα οποία δύναται να γίνεται και η έκτιση των ποινών των τοξικομανών καταδικασθέντων σε φυλάκιση.

Επομένως, αυστηρότερες γίνονται οι ποινές για τους γιατρούς που εκδίδουν ιατρικές συνταγές για χρήση ναρκωτικών για μη θεραπευτικούς σκοπούς (από φυλάκιση από 1 μήνα έως 1 έτους, γίνεται φυλάκιση έως και 3 ετών σε συνδυασμό με χρηματική ποινή). Στους καταδικασθέντες για παραχώρηση καταστήματος ή οικίας για συστηματική χρήση ναρκωτικών απαγορεύεται η οπλοκατοχή. Εισάγεται το μέτρο της εκτόπισης των καταδικασθέντων από τον τόπο της κατοικίας τους. Σημαντικό είναι ότι από τον νόμο έχουν αφαιρεθεί όλες οι διακρίσεις χρηστών ειδικών κοινωνικών κατηγοριών και οι απαγορεύσεις είναι γενικευμένες σε ολόκληρο τον πληθυσμό. Οι ναρκωτικές ουσίες, επίσης, δεν χαρακτηρίζονται πια ως ηδονιστικές. Στην περίπτωση της χρήσης ναρκωτικών καταργείται ο ελάχιστος χρόνος φυλάκισης και συγκεκριμενοποιείται η χρηματική ποινή. Ενδιαφέρον έχει το γεγονός ότι με τη Σύμβαση της Γενεύης τα μέρη δεσμεύονται για την επιβολή στερητικών της ελευθερίας ποινών για τα αδικήματα που σχετίζονται με τα

ναρκωτικά πλην της χρήσης τους, ενώ ο ελληνικός νόμος επιβάλλει τέτοια ποινή και για τη χρήση. Το 1940, οι ποινές για νόθευση και πώληση νοθευμένων ναρκωτικών ή ναρκωτικών χωρίς συνταγή για σκοπούς μη θεραπευτικούς γίνονται αυστηρότερες, ενώ επιεικέστερες είναι οι ποινές για χρήση ναρκωτικών σε στρατό, χωροφυλακή κ.λπ.

Με τον Α.Ν. 1844/1939 συστήνεται Υπηρεσία Επιθεώρησης Φαρμακείων, καθήκοντα της οποίας μεταξύ άλλων είναι η δειγματοληψία προς χημική εξέταση των προϊόντων που παρασκευάζονται, συσκευάζονται ή πωλούνται στα σχετικά καταστήματα για τη διαπίστωση των εξής περιπτώσεων: απλής παράβασης των όρων της φαρμακοποιίας, κακής κατασκευής φαρμάκων από φαρμακευτικής απόψεως, λάθους κατά την εκτέλεση της συνταγής ή συσκευασίας του φαρμάκου, νοθείας των φαρμάκων. Για τους παραβάτες προβλέπονται οι ποινές: επίπληξη, πρόστιμο, διακοπή της λειτουργίας ή κλείσιμο του καταστήματος.

Κατά την 24η συνεδρίαση της Συμβουλευτικής Επιτροπής για το ζήτημα της εξάρτησης από τα ναρκωτικά, επισημαίνεται ο εξοστρακισμός του χασίς από την περιοχή της Μεσογείου, λόγω υποκατάστασής του από την ηρωίνη και το όπιο, σε βαθμό ανησυχητικό, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα πρέπει να σταματήσει η καμπάνια ενάντια στο χασίς αλλά, αντίθετα, ότι αποτελεί πιθανή αιτία για αγώνα ενάντια σε όλες τις μορφές ναρκωτικών (Tsiganou, 2003).

Η σχετική με την ηρωίνη και την κοκαΐνη νομοθεσία αυτής της περιόδου αναδεικνύει τη διάσταση της επικινδυνότητας των ναρκωτικών, η διάδοση των οποίων συνδέεται με την ηδονιστική χρήση τους. Τα ναρκωτικά καθίστανται επικίνδυνα, όταν δεν χρησιμοποιούνται ορθολογικά στο πλαίσιο μιας ιατρικά κατευθυνόμενης και ελεγχόμενης θεραπείας. Προκαλούν δηλητηρίαση και εξάρτηση. Ο Τύπος της περιόδου συμβαδίζοντας με τον νομοθετικό ορισμό της χρήσης συμμετέχει ενεργητικά στην κατασκευή μιας νέας κοινωνικής αναπαράστασης του χρήστη, αυτής του επικίνδυνου ασθενή.

10.2 Ο ρόλος του Τύπου: Η κατασκευή της ασθένειας της χρήσης

10.2.1 Ο εγκληματίας χρήστης και ο ηθικός αυτουργός έμπορος. Η χρήση ηρωίνης και κοκαΐνης επισημαίνεται για πρώτη φορά σε δημοσιεύματα, συνδεδεμένη με βίαιη εγκληματική δραστηριότητα. Αν και η τοξικομανία δεν αναγνωρίζεται ως ελαφρυντικό για μειωμένη ευθύνη, φαίνεται πως για τον κεντρικό ρόλο στην κατανομή ευθυνών προορίζεται ο πρωτοεμφανιζόμενος στο πεδίο έμπορος ναρκωτικών.

Με τη μεταφορά δεδομένων από το εξωτερικό, σηματοδοτείται ο επερχόμενος κίνδυνος. Στην είδηση από τη Σοβιετική Ένωση, τα μέλη εφηβικής συμμορίας που διαπράττουν εγκλήματα αναφέρονται ως χρήστες οπίου και κοκαΐνης. Παρότι σημειώνεται η επιτακτικότητα της αναζήτησης των εγκληματογόνων αιτιών από τον Σοβιετικό Τύπο, η σύνδεση της χρήσης με το έγκλημα έχει ήδη επιτευχθεί στο πλαίσιο της είδησης, μέσω της κοινής αναφοράς των δύο συμπεριφορών (βλ. Πίνακα 10.1).

Πίνακας 10.1: Μακεδονία, 11/12/1926, είδηση

«Αι συμμορίες «των μικρών» αυξάνουν διαρκώς στη Ρωσία. Οι συμμορίες είνε παιδιά από 12-17 ετών, και εξηκριβώθη δε ότι κάμνουν χρήσιν οπίου και κοκαΐνης. Ο σοβιετικός τύπος κρούει τον κώδωνα του κινδύνου, ζητών όχι μόνον την εξόντωσιν, των μικρών συμμοριτών, αλλά και την διερεύννησιν των αιτιών, που οδηγούν τους μικρούς εις το έγκλημα.»

** * Αι συμμορίες «των μικρών» αὐτῶν ἔχουσιν διαρκῶς στή Ρωσία. Οἱ συμμοριταί εἶνε παιδιά ἀπό 12—17 ἐτῶν, καί ἐξηκριβώθη δὲ ὅτι κάμνουν χρήσιν οπίου καὶ κοκαΐνης. Ὁ σοβιετικὸς τύπος κρούει τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου, ζητών ὄχι μόνον τὴν ἐξόντωσιν, τῶν μικρῶν συμμοριτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν διερεύννησιν τῶν αἰτιῶν, ποὺ ὁδηγοῦν τοὺς μικροὺς εἰς τὸ ἐγκλημα. »*

Στο ρεπορτάζ για έγκλημα που φαίνεται πως διέπραξε γνωστός στις αρχές κακοποιός, χασισοπότης, ηρωινομανής, λαθρέμπορος ναρκωτικών, αλήτης και σεσημασμένος για κλοπές, ο ύποπτος κατηγορείται ότι σκότωσε τον 15χρονο γιο της ερωμένης του, η οποία τον κατήγγειλε. Το πτώμα, όμως, δεν έχει βρεθεί. Η χρήση χασίς και ηρωίνης συνδέεται με πρόκληση βίαιης συμπεριφοράς και έγκλημα κατά της ζωής. Σημαντική λεπτομέρεια που αναδεικνύει την τροφοδότηση των αστυνομικών αρχών με στερεοτυπικές απόψεις για τους χρήστες και την αναπαραγωγή αυτών στον Τύπο, αποτελεί το γεγονός ότι από το ρεπορτάζ των επόμενων ημερών προκύπτει η ανατροπή της υπόθεσης, καθότι διαπιστώθηκε ότι δεν είχε διαπραχθεί έγκλημα, εφόσον ο νεαρός εμφανίστηκε ζωντανός (βλ. Πίνακα 10.2).

Πίνακας 10.2: Σκριπ, 17/11/1929, ρεπορτάζ

«Ο δράστης του εγκλήματος, ο φονεύς ενός αθώου 15 ετούς παιδιού, είναι ο αλήτης, Β. Σ. Γνωστός εις την αστυνομίαν κακοποιός, εγγεγραμμένος εις το πάνθεον των αλητών και των ηρωινομανών...»

Στο άρθρο που περιγράφεται η δολοφονία του παιδιού της ερωμένης ενός χρήστη και εμπόρου ηρωίνης από τον δεύτερο, αναφέρεται ότι ζητήθηκε από το δικαστήριο να απαλλαγεί από τις κατηγορίες με το ελαφρυντικό του τοξικομανούς, κάτι που δεν βρίσκει υποστήριξη στο άρθρο, καθότι η χρήση χαρακτηρίζεται ατομική επιλογή. Επισημαίνεται η επίδραση της τοξικομανίας στη συμπεριφορά του και η αναγνώριση της κατάστασής του, ως ασθένειας. Δίνεται έμφαση στην ενοχή των λαθρεμπόρων και στην ανεπαρκή κατασταλτική πολιτική εναντίον τους (βλ. Πίνακα 10.3).

Πίνακας 10.3: Εμπρός, 17/11/1929, άρθρο

«...Αλλ' η ηρωινομανία δεν είνε φαντάζομαι αποτέλεσμα κληρονομικότητας, ώστε να βρίσκη ελαφρυντικές περιπτώσεις εις τον καταμερισμόν της ευθύνης. Και ο άνθρωπος που σκότωσε το παιδί του και αν ακόμα διετέλει υπό την επήρειαν του ναρκωτικού δεν έχει κανένα ελαφρυντικόν. Έχει όμως συνενόχους. Και αυτό είνε το τραγικώτερον. Γιατί τους συνενόχους αυτούς δεν τους πιάνει η τσιμπίδα του νόμου;»

Ο ΦΟΝΗΑΣ

Δὲν εἶνε περιεργὸ βέβαιον ὁ ἄνθρωπος ποῦ σκοτώσει μὲ ἓνα ρόπαλον τὸ παιδί του εἰς τὸν Πιεραιᾶ να χάσῃ κτηριοῦν ὡς ἀκατάλογιστος ἀφροῦ ἔπινε ἡρώϊνον καὶ οἱ δικηγόροι του νὰ ζητήσουν τὴν ἀπαλλαγὴν τ' αὐτοῦ. Γιατὶ ὅχι ; Μήπως γιὰ τὸ ζυγὸς Χριστοφιλέα δὲν προβάλλεται ἡ ἰδίᾳ ἀξίωσις ;

-- Φράπ ! κύριε πάρε ἓνα χάστοδ κι ! "Ἦ δέξου μ' αὐτὸν εἰς τὸν κρόταφον. Εἰμαι ἡρωϊνομανὴς καὶ ἔχω δικαίωμα νὰ σοῦ στείλω ὕλιν εἰς τὸν "Αἶον.

"Αλλ' ἡ ἡρωϊνομανία δὲν εἶνε φαντάσμα ἀποτέλεσμα κληρονομικότητος, ὥστε νὰ βροσκῇ ἐλαφρομυκῶς περιπτώσεις εἰς τὸν κατασχεμένον τῆς ἐθύνῃς. Καὶ ὁ ἄνθρωπος ποῦ σκοτώσῃ τὸ παιδί του καὶ αὐτὸν ἀκέμῃ διετέλει ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ ναρκωτικοῦ, δὲν ἔχει κανένα ἐλαφρομυκῶν. Ἐχει ὅμως συνενόχους. Καὶ αὐτοὶ εἶνε τὸ τραγικώτερον. Γιατὶ τοῦς συνενόχους αὐτοῦ δὲν τοῦς πιάνει ἡ τσιμπίδα τοῦ νόμου ;

"Ενῶ μωρεῖτε κάλλιστα νὰ βοηθῇτε τὴν φυλακὴν διότι ἐν ἀνταρσας πολλὰς φορὲς ἐθριθῆκατε ἀνακτωματοὶ οἱ μὴ ὑπόθεσι, ὑπαρχον ἄλλοι, εἰσυνείδητοι συνεργοὶ ἐνὸς ἐγκλήματος ποῦ μένουν ἀσύνδοτοι.

"Εδιδάσκατε τὴν ἱστορίαν ; Ὁ δολοφόνος πατέρας εἶχε συλληφθῇ διότι πωλοῦσε ἡρώϊνον. Ἐκλεῖσθη δὲ καὶ πέντε ἡμέρας στὴν φυλακὴν καὶ ἀφῃσθη ἐλεύθερος κατόπιν νὰ ζῇ ἀπὸ πούλᾳ καὶ νὰ πίνῃ. Τὸ Κράτος δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἐνοχλῇται ὁ ἄνθρωπος ποῦ πίνει ναρκωτικὰ καὶ δὲν τιμωρεῖ τὸν πωλητὴν παρὰ μὲ λίγες μισροὺς φυλάσσει.

Εἶνε ἢ δὲν εἶνε συνεγὼς τῆς δολοφονίας τοῦ δυστυχισμένου παιδιοῦ τὸ Κράτος ;

"Αν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ ἀποδεδειγμένος ἡρωϊνομανὴς ἐκλεῖσθαι σὲ ἓνα σωφρονιστήριον εἰς ὅταν γιὰ τὸν θῇ εἶνε βέβαιον ὅτι τὸ παιδί δὲν θὰ ἐσκοτώνετο καὶ ἡ κοινωνία θὰ ἐσω-

Ὁ δράστη τοῦ ἐγκλήματος, ὁ φονεὺς ἐνὸς ἀθώου 15 ἐτοῦς παιδιοῦ, εἶναι ὁ ἀλήτης, Βασ. Σφαιρομανίας. Γνωστὸς εἰς τὴν ἀστυνομίαν κακοποιὸς, ἐγγεγραμμένος εἰς τὸ πύθιον τῶν ἀλητῶν καὶ τῶν ἡρωϊνομανῶν. Μεταπράτης ναρκωτικῶν φαρμάκων, ἄνθρωπος τῆς ἐσχάτης κοινωνικῆς ὑποστάθμης.

Η κατάχρηση της κοκαΐνης στην εφηβική ηλικία και μάλιστα από γυναίκες εφήβους δύναται να επιφέρει επιδείνωση της υστερίας, που παρουσιάζεται ως υπόβαθρο, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει στην εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς (βλ. Πίνακα 10.4).

Πίνακας 10.4: Μακεδονία, 26/9/1931, άρθρο

«Ο δόκτωρ Α. εχαμογέλασε.

Η μακρά του επαγγελματική πείρα τον είχε διδάξει, ότι δεν υπάρχει τίποτε το πιο επικίνδυνο από το ζύπνημα μιας κοκκαϊνομανούς. Η υστερία που κρύβεται και ελλοχεύει πάντοτε μέσα στα σπλάχνα της κάθε ευήβου γυναικός αποθηριώνεται με την κατάχρησι του ναρκωτικού και τότε η πάσχουσα μπορεί αξιόλογα να κακουργήσει.»

“Ο δόκτωρ Αίμπινγκ εχαμογέλασε.

“Η μακρά του επαγγελματική πείρα τον είχε διδάξει, ότι δεν υπάρχει τίποτε το πιο επικίνδυνο από το ξύπνημα μιας κοκκαϊνομανούς. Η υστερία που κρύβεται και ελλοχεύει πάντοτε μέσα στα σπλάχνα της κάθε ευήβου γυναικός αποθηριώνεται με την κατάχρησι του ναρκωτικού και τότε η πάσχουσα μπορεί αξιόλογα να κακουργήσει.»

Η χρήση ηρωΐνης και κοκαΐνης συνδέεται αιτιολογικά με τις απόπειρες δολοφονίας πολιτικών από ιδεολογικά εκφυλισμένους Ρώσους μετανάστες στο εξωτερικό, λόγω της έξαψης, της σύγχυσης και της τρέλας, που τους οδηγούν σε εξωφρενικές πράξεις (βλ. Πίνακα 10.5).

Πίνακας 10.5: Μακεδονία, 15/8/1932, άρθρο

«...Οι πλείστοι από αυτούς έχουν εντελώς λησμονήσει τα πολιτειακά ιδανικά των, έχασαν την διαύγειαν της σκέψεώς περί της έννοιας της ζωής, και ως μέσον δια την συνέχισιν και τόνωσιν της ανιαράς και ελεεινής ζωής των μεταχειρίζονται την μορφίνη, την κοκαΐνη και το αλκοόλ. Δεν είναι πλέον άνθρωποι, αλλά ζωντανά κινούμενα πτώματα. Μερικοί νομίζουν ότι ακόμη είναι στ’ αλήθεια ζωντανοί και όταν κάποτε από τα ναρκωτικά μέσα εξάπτονται και στο θολό μυαλό των μπαίνει καμμιά τρελλή ιδέα, τότε προβαίνουν εις κάτι εξωφρενικάς πράξεις: πυροβολούν κατά του Μ., φονεύουν τον πρόεδρον της Γαλλικής Δημοκρατίας, δολοφονούν τον αντιπρόσωπον της Σοβιετικής Ρωσσίας, ο οποίος απέκτησε πλούτη από τας εμπορικές επιχειρήσεις και έζη πολυτελή και σπάταλον ζωήν κ.λπ.

Δια της τακτικής των αυτής θέλουν να βεβαιώσουν τους ιδίους εαυτών των ως και τον κόσμον όλον ότι ακόμη ζουν, ακόμη δεν απέθανον.

Αλλ’ όμως η τοιαύτη τακτική, η στερούμενη διανογούς σκέψεως και πραγματικών ιδανικών στην βάσιν της, με μόνον μέσον τονώσεως τα ναρκωτικά και τον εξημμένον υπ’ αυτών ασθενή εγκέφαλον παρά την θέλησίν των διαπιστώνει την αλήθειαν ότι τίποτε το ζωντανό δεν υπάρχει μέσα των, ότι προ πολλού ήδη όλα μέσα των απέθανον και εσάπισαν ήδη.»

Αὐτὴ ἦτο καὶ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ ὑποχρέωσις, ἡ ἀποστολὴ τῶν ἐξορίστων, δυστυχῶς ἑμῶς δὲν ἐπραγματοποιήθη καὶ τῶρα ἔπλεον ἀπέθανε. Μάζυ μὲ τὸν πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν σύνδεσμον οἱ ἐξόριστοι ἀπώλεσαν καὶ κάθε πολιτικὴν δύναμιν καὶ σημασίαν. Οἱ πλείστοι ἀπὸ αὐτοὺς ἔχουν ἐντελὴς λησμονήσει τὰ πολιτικὰ ἰδανικά των, ἔχασαν τὴν διαύγειαν τῆς σκέψεως περὶ τῆς ἐννοίας τῆς ζωῆς, καὶ ὡς μέσον διὰ τὴν συνέχισιν καὶ τένωσιν τῆς ἀνταρτίας καὶ ἐλκεϊνῆς ζωῆς των μεταχειρίζονται τὴν μαρφήν, τὴν κοκαΐνην καὶ τὸ ἀλκοόλ. Δὲν εἶναι πλεον ἄνθρωποι, ἀλλὰ ζωντανὰ κινούμενα πτώματα. Μερικοὶ νομίζουσιν ὅτι ἀκόμη εἶναι στ' ἀλήθειαν ζωντανοὶ καὶ ὅταν κάποτε ἀπὸ τὰ μαρκωτικά μέσα ἐξάπταινται καὶ στὸ βολεῖο μυαλὸ των μπαίνει καμμιὰ τρελλὴ ἰδέα, τότε προβαίνουν εἰς κάτι ἐξωφρενικὰς πράξεις: πυρπολοῦν κατὰ τοῦ Φιλολογίου, φονεύουσιν τὸν πρόεδρον τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, δολοφονοῦν τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ὁ ὁποῖος ἀπέκτησε πλοῦτη ἀπὸ τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἔξη πολυτελεῖ καὶ σκάτχλον ζῶν κλπ.

Διὰ τῆς τακτικῆς των αὐτῆς θέλουν νὰ βεβαιώσουν τοὺς ἰδίους ἑαυτοὺς των ὡς καὶ τὸν ἑαυτὸν ὅλον ὅτι ἀκόμη ζῶσιν, ἀκόμη δὲν ἀπέθανον.

Ἄλλ' ἑμῶς ἡ τοιαύτη τακτικὴ, ἡ στερούμενη διαύγους σκέψεως, καὶ πραγματικῶν ἰδανικῶν στήν βλάσιν τῆς, μὲ μόνον μέσον τένωσεως τὰ μαρκωτικά καὶ τὸν ἐξημμένον ὑπ' αὐτῶν ἀσθενῆ ἐγκέφαλον παρὰ τὴν θέλησιν των διαπιστώνει τὴν ἀλήθειαν ὅτι τίποτε τὸ ζωντανὸ δὲν ὑπάρχει μέσα των, ὅτι πρὸ πολλοῦ ἤδη ἔλα μέσα των ἀπέθανον καὶ ἐσάπισαν ἤδη.

10.2.2 Τα επικίνδυνα ναρκωτικά. Σε αντίθεση με το χασίς, τα νέα ναρκωτικά που διαδίδονται την περίοδο αυτήν και μάλιστα στις ανώτερες κοινωνικές τάξεις έχουν εξαιρετικά σοβαρές κι επικίνδυνες επιδράσεις και στη σωματική υγεία, σε βαθμό που ουσιαστικά αποτελούν απειλή για την ανθρώπινη ζωή. Η κοκαΐνη και η ηρωίνη περιγράφονται ως τα νέα επικίνδυνα ναρκωτικά από την Ευρώπη, που διαδίδονται ταχύτατα δημιουργώντας εκφυλισμένους, εθισμένους και κατεστραμμένους χρήστες, οι οποίοι υφίστανται κοινωνικό ξεπεσμό και είναι σχεδόν αδύνατον να επανέλθουν στην πρότερη σωματική, ψυχική και κοινωνική τους κατάσταση. Επιπλέον, η χρήση κοκαΐνης έχει κοινωνικές συνέπειες, καθότι θεωρείται ασθένεια με υψηλή μεταδοτικότητα και, άρα, μίasma για το υγιές κομμάτι της κοινωνίας.

Η επικινδυνότητα προκύπτει μέσω της επισήμανσης των ακολούθων:

10.2.2.1 Διάδοση στην αστική τάξη. Στο άρθρο που αναφέρεται στη διάδοση των ναρκωτικών στο Παρίσι, επισημαίνεται ότι έχει δοθεί επίσημος χαρακτήρας σε λέσχη όπου καπνίζουν όπιο και συνδυάζονται απολαύσεις και πολυτέλεια για τους πελάτες, οι οποίοι προφανώς προέρχονται από ανώτερες κοινωνικές τάξεις (βλ. Πίνακα 10.6).

Πίνακας 10.6: Μακεδονία, 11/12/1912, άρθρο

«Εις το Παρίσι... έγινε η πρώτη υπό επισημότερον και συστηματικώτερον των μέχρι τούδε τύπων εγκατάστασις λέσχης, της οποίας οι θαμώνες καπνίζουν όπιον, ένα επίσημον χασισοποιείον...

Συνδυάζονται δε όλαι οι δυναταί αναπαύσεις και πολυτέλειαι, αι οποίαι ημπορούσαν να συγκεντρωθούν δια να συγκεντρώσουν τοιαύτας έλξεις εις την λέσχην ώστε οι πελάται να ελκυσθούν αθρόοι.»

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΙΕΡΤΑ ΤΟΥ ΚΑΘΗΜΕΡΟΥ

ΟΠΙΟΝ

—Μία νέα λέσχη
—'Ανάπαυσις και πολυτέλεια
—Πώς έλκύονται οι πελάται

Είς τό Παρίσι—αι έφημερίδες δέν καθορίζουν άκριβώς τό μέρος—έγινεν ή πρώτη υπό επισημότερον και συστηματικώτερον των μέχρι τούδε τύπων εγκατάστασις λέσχης, της οποίας οι θαμώνες καπνίζουν όπιον, ένα επίσημον χασισοποιείον, όπως θα έλεγαν εις τό καθ' ήν α.

Συνδυάζονται δέ όλαι οι δυναταί αναπαύσεις, και πολυτέλειαι, αι οποίαι ημπορούσαν να συγκεντρωθούν δια να συγκεντρώσουν τοιαύτας έλξεις εις την λέσχην ώστε οι πελάται να έλκυσθούν αθρόοι.

*
* *

Στην είδηση για την αυτοκτονία κοκαϊνομανούς κυρίας στο Παρίσι δια απαγχονισμού, ύστερα από κρίση και λόγω της χρήσης, παρουσιάζεται ο κίνδυνος της αυτοκαταστροφής των θυμάτων της κοκαΐνης που προέρχονται από την αστική τάξη στο Παρίσι, όπως προκύπτει από τις συμφραζόμενες αναφορές (βλ. Πίνακα 10.7).

Πίνακας 10.7: Σκριπ, 4/10/1915, άρθρο

«Το τέλος μιας κοκαϊνομανούς. Μια παρισινή 32 ετών, η κ. Α. Φ. κατόπιν κρίσεως προελθούσης από κατάχρησιν κοκαΐνης, απηγχονίσθη εις το σπίτι της...»

— Τό τέλος μιας κοκαϊνομανούς.
— Μία παρισινή 32 ετών, η κ. Άννα Φαγιόλ, κατόπιν κρίσεως προελθούσης από κατάχρησιν κοκαΐνης, απηγχονίσθη εις τό σπίτι της κείμενον επί της οδού Κλιού.
— Ο άστυνόμος του τμήματος επιστόποίησεν ότι ή κοκαϊνομανής κυρία, πριν ή αύτοκτονήση, είχε συντρίψει όλα τά έπιπλά της και έδωκε κοκαΐνην και εις τό σκυλί της, του οποίου τό πτώμα εύρέθη εις τό δωμάτιον όπου έταλαντεύετο και τό πτώμα της απαγχονισθείσης.

Πίνακας 10.9: Σκριπ, 28/11/1924, είδηση

Ως γνωστόν, εις πολλές ευρωπαϊκάς πόλεις, μεταξύ των οποίων και το Παρίσι, υπάρχει πλήθος κυριών, που κάμουν χρήσιν της κοκαΐνης...»

Ὡς γνωστόν, εἰς πολλάς εὐρωπαϊκάς πόλεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ Παρίσι, ὑπάρχει πληθὺς κυριῶν, τοῦ κάμου, χρηθίν τῆς κοκαίνης.

Διὰ τοῦτο κάποιος ἐπιτήδειος γάμπην γυναικείων φορεμάτων, ἔδωκε τὸ ὄνομα «κοκαίτη» εἰς ἓνα νέον σχέδιον τουαλέττης βραδυνῆς. Αἱ ἐφημερίδες διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν, ποῦ κάρουν οἱ ἐπιτήδειοι, εἰς βάρος τῶν ἀφελῶν.

Πίνακας 10.10: Σκριπ, 28/8/1927, άρθρο

«Συν τοις ἄλλοις τον Κ.
εἶχε κυριεύσει και η
μανία της χασισοποσίας,
συχνάκις δε
καταλαμβάνεται εις τας
υπωρείας του
Φιλοπάππου, τα σπήλαια
της Ακροπόλεως, του
Λυκαβηττού...»

**ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΝΕΟΣ ΚΑΤΑΝΤΩΝ ΔΙΑΡΡΗΚΤΗΣ
Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΩΔΗΣ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΙΛΤ. ΚΟΝΤΑΞΗ
ΚΛΕΠΤΕΙ ΧΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΟΙΡΑΖΕΙ ΕΙΣ ΧΗΡΑΣ ΚΑΙ ΟΡΦΑΝΑ
ΤΟ ΤΡΑΓΙΚΟΝ ΤΟΥ ΤΕΛΟΣ-Η ΠΑΛΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΝ**

ΙΔΙΟΓΡΑΦΟΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ

Ἐντός ἑξαμήτων, κυρίως δορυφορικών, ἐπιφορτισμένων μετὰ τῆς ἀρμενικῆς παρακολούθησιν τῶν Μιλιτάρων Κοσταῖς, ἐπὶ τοὺς διαφόρους συμφορήτας τοῦ κυρίως μετὰ τὸν φημιστὸν «εὐροστρεπ» ἱαλὸν φοιτῆτην Λεβὼν Ἀλεξάνδρου, ὅστις πρὸς ἐπὶ τῇ γνωστῇ ἀπόκειται τοῦ 1922 κατὰ τοὺς βασιλεῖς τοῦ Ἰσραήλ Ἀλφόνσου.

ΕΞΕΛΙΣΣΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΡΩΜΕΡΟΝ ΔΙΑΡΡΗΚΤΟΝ

[illegible]

Είχε καταφέρει σθένους, μακαρυλλίνου; κατα-
 ρέει; είχε μακάρι βήλκον γένον συγ-
 γρηστών επί σπας βλακηνού; τα οποία ε-
 φώτατα κρηπίς; μετά σθένος, έρωτα; μύλις
 ελάττωσεν, ένευεν, ή; επί το κλειστόν, σπαι-
 ρίσι; και ή σπαιρά του ποταμίου; τον άρτο

Ἐντός ἑξαμήτων, κυρίως δορυφορικών, ἐπιφορτισμένων μετὰ τῆς ἀρμενικῆς παρακολούθησιν τῶν Μιλιτάρων Κοσταῖς, ἐπὶ τοὺς διαφόρους συμφορήτας τοῦ κυρίως μετὰ τὸν φημιστὸν «εὐροστρεπ» ἱαλὸν φοιτῆτην Λεβὼν Ἀλεξάνδρου, ὅστις πρὸς ἐπὶ τῇ γνωστῇ ἀπόκειται τοῦ 1922 κατὰ τοὺς βασιλεῖς τοῦ Ἰσραήλ Ἀλφόνσου.

Στο άρθρο για την εξάρθρωση σπείρας ναρκωτικών (κοκαΐνης) μετά από νοσηλεία γυναίκας-χρήστη από την αστική τάξη, επισημαίνεται ο κίνδυνος της εξάρτησης για τους ευάλωτους αστούς (γυναίκες) (βλ. Πίνακα 10.11).

Πίνακας 10.11: Εμπρός, 28/5/1928, αστυνομική είδηση

«Η τραγωδία της κυρίας Δελλαπόρτα, συζύγου του αξιωματικού κ. Δελλαπόρτα ... εγένετο αφορμή να ανακαλυφθή υπό οργάνων του τμήματος Ηθών ... σπείρα λαθρεμπόρων ναρκωτικών, η οποία ετροφοδότη από κοκαΐνην τόσον την κυρίαν Δελλαπόρτα όσον και άλλα θύματα της επιδράσεως του δηλητηριώδους ναρκωτικού.»

ΣΠΕΙΡΑ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΩΝ ΚΟΚΑΪΝΗΣ

Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΗΣ κ. ΔΕΛΛΑΠΟΡΤΑ

Ἡ τραγωδία τῆς κυρίας Δελλαπόρτα, συζύγου τοῦ ἀξιωματικοῦ κ. Δελλαπόρτα, ἡ ὁποία ἐξετυλίχθη πρὸ θανάτου εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου ξενοδοχεῖον «Πάλλας» ἀπὸ ἑνα παράθυρον τοῦ ὁποίου ἀπειράσθη αὕτη νὰ ριφθῇ εἰς τὸν δρόμον μαζὶ μετὰ τὴν μικρὰν θυγατέρα της εἰς στιγμὰς προξυσμοῦ συνεισφορά κατασχέσεως κοκαΐνης ἐγένετο αφορμὴ νὰ ἀνακαλυφθῇ ὑπὸ ὁργάνων τοῦ τμήματος Ἠθῶν καὶ Λογῶν σπείρα λαθρεμπόρων ναρκωτικῶν, ἡ ὁποία ἐτροφοδοτεῖ ἀπὸ κοκαΐνην τόσον τὴν κυρίαν Δελλαπόρτα ὥσον καὶ ἄλλα θύματα τῆς ἐπιδράσεως τοῦ δηλητηριώδους ναρκωτικοῦ.

Στο άρθρο που αναφέρεται σε συλλήψεις μελών της αριστοκρατίας στην Αίγυπτο σε παράνομους οίκους όπου γίνεται χρήση ναρκωτικών, επισημαίνεται η διάδοση της χρήσης στην αριστοκρατία της χώρας (βλ. Πίνακα 10.12).

Πίνακας 10.12: Εμπρός, 8/5/1830, άρθρο

«...Μόνον εἰς τὸ περίφημον Σουλτάν Χαλίμ ελειτουργοῦν δεκαπέντε οἶκοι πολυτελέστατα ἐπιπλωμένοι, εἰς τοὺς οὗς μάλιστα εὐχναζόν μέλη τῆς ἀνωτέρας αριστοκρατίας τῆς Αἰγυπτιακῆς πρωτευούσης...»

ΤΟ ΦΟΒΕΡΤΕΡΟΝ ΤΩΝ ΑΚΘΡΟΠΙΩΝ ΡΑΘΩΝ

Η ΔΙΑΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΧΑΣΙΣ ΕΙΣ ΘΛΗΝΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟΝ

ΕΙΣ ΑΙΦΙΔΙΑΣΤΙΚΗΝ ΕΡΕΥΝΑΝ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΙΡΟΝ, Μάϊος. (Τοῦ ἀνταπο-
κριτοῦ μας). — Εἰς σφοδρίαν ἄλλην
χώρην ἐκτὸς τῆς Αἰγύπτου υπάρχουν
τάσοι μυστικοὶ οἰκοί, εἰς τοὺς ὁποίους
ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ παραδίδεται ἀνεσ-
χλήτως εἰς τὴν μέθην τῶν ναρκωτι-
κῶν.

Μία αἰφνιδιστικὴ ἐρευνα τῆς ἀστυ-
νομίας εἰς ὅλας τὰς συνοικίας τοῦ
Καίρου ἀπεκάλυψε προχθὲς φοβερὰ καὶ
τρομερὰ πράγματα. Μένον εἰς τὸ περί-
φημον Σουλτάν Καλίμ ἐλαιοῦργον
δεκαπέντε οἰκοί, πολυτελέστατα ἐπι-
πλωμένοι, εἰς τοὺς ὁποίους μάλιστα ἐ-
σύχναζον μέλη τῆς ἀνωτέρας ἀριστο-

κρατίας, ὑπὸ τῆς ὁποίας γίνονται τὰ
εὐαρεστικά τῶν λαθρεμπόρων. Ὅταν θῇ
μυρισθεὺν ὅτι ἐπέρρασαν ναρκωτικά, θέ-
τουν εἰς κίνησιν ὅλους τοὺς πράκτο-
ράς τῶν καὶ κατόρθωσιν νὰ τὰ ἀνα-
καλύπτουν.

Οἱ λαθρεμπόροι εἶναι συνήθως ὠ-
πλισμένοι καὶ τὴν στιγμήν ποῦ ἡ ἀ-
στυνομία πλησιάζῃ ἀνδύγουν πῦρ ἐννι-
τίον τῆς. Ἡ ἀστυνομία ἀντιπροβολαί
καὶ καταδιώκει σκυτοχρόνως μὲ τὰς
καμήλας. Ὅταν ἡ καταδιώξις γίνῃ
πολὺ ζωηρά, σιδηθρέμπωροι πέτουν τὸ
χασίς καὶ τοῦτο φέρει εἰς δυσκόλον θέ-
σιν τὴν ἀστυνομίαν.

κράτιος τῆς Αἰγυπτιακῆς πρωτευού-
σης.

Ἡ ἀστυνομία, χωρὶς νὰ κάνῃ καμ-
μίαν ἀπολύτως διάκρισιν, χωρὶς νὰ λά-
βῃ ὑπ' ὄψιν τῆς τίτλους καὶ ἀξιώματ-
α συνέλαβεν ἀπεξάπαντας καὶ τοὺς ὡδῆ-
γησεν εἰς τὸ «καταχόλι».

Επισημαίνεται ο κίνδυνος που αντιμετωπίζουν οι υψηλές κοινωνικές τάξεις από την αυξανόμενη χρήση κοκαΐνης στο Βέλγιο (βλ. Πίνακα 10.13).

Πίνακας 10.13:Εμπρός, 7/7/1930, άρθρο

«Ένα δράμα, εις τον οποίον είναι αναμεμιγμένα πρόσωπα πολύ γνωστά εις την κοινωνίαν των Βρυξελλών...
...Έξυπνος, ωραίος, όνομα καλό, στενότατος φίλος των ισχυρών και αγαπημένος των ωραίων γυναικών.
Ο Α. συλληφθείς φαίνεται καταβεβλημένος. Προφανώς η κατάστασίς του οφείλεται εις την κοκαΐνομανίαν...
Τεράστιες σπείρες έχουν απλώσει τους πλοκάμους των εις ολόκληρον την χώραν. Σπουδαιότατα πρόσωπα κατέχοντα κοινωνικά θέσεις και εμπιστευτικά αξιώματα είναι αναμεμιγμένα εις το λαθρεμπόριον αυτό...
Μία μόνον Βελγική εφημερίς ... έγραψεν ότι εκ της χρήσεως των ναρκωτικών εντός ενός έτους απέθαναν διακόσια και πλέον πρόσωπα και χιλιάδες υπάρξεων ευρίσκονται εις το χείλος του τάφου...»

ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΠΑΝΤΟΥ ΚΑΝΟΥΝ ΘΡΑΥΣΙΝ

ΤΟ ΑΣΠΡΟ "ΧΙΟΝΙ," ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΝΕΙ ΜΕ ΗΔΟΝΗ

Η ΒΕΛΓΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΕΙΝΕ ΕΠΙ ΠΑΔΙΣ

ΒΡΥΞΕΛΛΑΙ, 'Ιούλιος. (Του άντα πακριτού μας). — Ένα δράμα, εις το οποίον είναι αναμεμιγμένα πρόσωπα πολύ γνωστά εις την κοινωνίαν των Βρυξελλών, απεκάλυψε εις το μέγα κοινόν την θραύσιν που χάνει εις το Βέλγιον η διάδοσις των ναρκωτικών.

Το δράμα που ανίστάσεται στην Βελγική πρωτεύουσιν υπήρξε θάνατος και απροσδόκητον.

Ο Ρόζε-Λανουά-Μάντιερ είχε έγκλησεν το δικηγορικόν του γραφείον εις ένα κεντρικόν δρώμεν της Βελγικής πρωτεύουσας. Ήτο ένας νέος, εις ναι ο Λανουά και η Έλινόρ. Καί οι δύο τέκνον υιόν.

Διατί; Προφανώς είχε έγχοι. Έπειτα οι έγιναν τα ρούχα της Μαγδαληνής;

Ο Λανουά συλληφθείς φαίνεται καταβεβλημένος. Προφανώς η κατάσταση του οφείλεται εις την κοκαΐνομανίαν.

Διά την ήλην υπόθεσιν έχουν συλληφθῆ περι τα 6—7 πρόσωπα τα οποία συλλίζονται με τα ναρκωτικά.

Εκ του γεγονότος αυτού εδόθη άφορμή να εξετασθῇ το ζήτημα του λαθρεμπορίου των ναρκωτικών και άπο-

Ο δικηγόρος Λάνουε Σάντερ

τόν όποϊόν έμειδίσαο τώ μέλλον. Έξυ-
πνος, ώραιο, όνομα χαλό, στενωτάτοο
ρίλοο τών ισχυρών και αγαπήμένοο
των ώρείων γυναικών. Από πολλού
έμοο, καίτοι δέν ήτο άκόμη 33 έτων,
δέν ενεφανίζετο πλέον εις τά δικαστή-
ρια. Έμενε κλεισμένοο εις τό γραφεί-
ον του και δέν τόν έλεπε άπολύτως
κανείς. Τόν έλεγαν πλούσιον, διότι έ-
πατάλα άφθόνωο. Έξή χωρισμένοο
έπό διατίαι από την γυναικά του ή ό-
ποία είχεν αναλάβει την φροντίδα των
ύιο της παιδιών.

Τό γεγονός ποϋ θά άρηγηθώμεν έ-
λαβε χώραν τό άπόγευμα της παρελ-
ούσης Κυριακήο.

Η γραφύτρια Μαγδαληνή Καριώ, ή
όποία ήτο έρωμένη του διασήμου Βέλ-
γου ζωγράφου Μαρσέλ Σόμπκερτ και
ή Χίλντεγκαρ Χάρτιγκ, μία νεαρά
Γερμανίς, έρωμένη του Λάνουε ευρί-
χοντο εις τό σπίτι του τελευταίου.

Η Μαγδαληνή ήτο τελείωο γυμνή
και άναίσθητοο επάνω εις τό κρεβάτι.

Η Χίλντεγκαρ έκλαιγε γοερώο. Ο
ζωγράφοο ήτο σφόδρα ταρπυμένοο και
ή άστυνομικοί προσπαθούν νά λύσουν
τό μυστήριον.

Ο Λάνουε ισχυρίζεται ότι ήτο ά-
ποροφημένοο εις τάς μελέταο σπουδαί-
ων έγγραφων, όταν ή έρωμένη του έρ-
ώοησεν όλόκληρον τό περιεγόμενον
ένόο σωληναρίου μέ κακό διά νά χάσθ
ένέσωο τάς κ'σθήσειο της.

Κατά τάς 4 τό άπόγευμα ό Σόμπκε-
ρτ επήχεν εις τό σπίτι του δικηγόρου.
Η Χίλντεγκαρ του, άνοιξα διά νά του
αναγγείλῃ την τάρμεράν είδησιν. Τί
καρπωνόο! Έτρεξεν άμέσωο, αλλά ήτο
πλέον άργά. Η Μαγδαληνή δέν έδει-
χνε σημείξ ζωής. Τά γείλη της ήσαν
ελαυνά και τό πρόσωπό της ήτο κί-
τρινόν. Η ώρείοο παρήγοντα και ή ά-
γωνία ηύχυνε.

Πρόο τό βράδυ ό Λάνουε έτηλεωφ-
ήσεν εις την άστυνομίαν διά νά ζητή-
ῃ έναν ίατρόν.

καλύφθησαν μεγάλαο πούοτηταο των
καταστρέπτικων αύτών. δηλητηρίων
είπαγομένον εις τό Βέλγιον.

Τό «χιόνι» όπωο έπονομάζουν την
κοκαίνην, άγοράζεται από την Ρεομα-
νίαν έντι 700 φρ. τό κιλόν και μετα-
πωλείται λιχνικώο έντι δέκα και, πλέ-
ον γιλιάρων.

Τεράστιεο σπείρεο έχουν άπλώσει
τούο πλοκάμους των εις όλόκληρον την
χώραν. Σπουδαίοτατα πρόσωπα κατέ-
χοντα κοινωνικάο θέσειο και έμπιστευ-
τικά αξιώματα είναι άγκυλωμένα εις
τό λαθρεμπορίον αύτό. Ψιθυρίζονται ό-
νόματα ύπουργών, βουλευτιών, άστυνο-
μικών, ίατρών, μαγιστρών. Δί διε-
ξαγομένοο όμοιο άνακρίσειο τηροϋνται
τόσον μυστικά, ώοτε οι ρεπόρτερ των
έφημερίδων παρά τά τεχνήσιατα ποϋ
πατεγαιοίσθησαν, δέν κατορθώσαν νά
υάθουν σπουδαία πράγματα.

Μία μόνοον Βελγική έφημερίο ή αΜα-
τάν των Βρυξελλών ενόαφεν ότι εκ
της γάσσοο των ναρκωτικών έντόο
ένδο έτουο άπέθαναν διακόσια και
πλέον πρόσωπα και γιλιάρδοο έφ'όέων
εύρίσκονται εις τό γείλιο του τάου.

Η είδησις αύτή επροέέντρε κατό-
πληξιν και άγανάκτησιν συνάν. Η
έντισηλίτευσις έπετέθη κατά της Κυ-
βερνήσσοο διά τό κρατικόν αυτό έ-
γκράτωμα. Ο Τύποο μέ πόσιν αο-
θια όείει την ανακάλυψιν της ένκλη-
ακτικέο από της σπείραο και την άμεσον
σύλληψιν όλων των μελών της.

Ο πρωθυπουργόο, ό όποίοο παρκον
ταηθεί άποποσώδωπόο τάς άνακρίσειο
έδήλωσαν ότι ουδεί έννοοο θά ήμτω
τέση νά διαπύον των όνόμων της έ-
κνισμένηο και θά στυλή εις τά ούλα
κόν έπον όόποσο ύψηλόο καί έν έσταται.

Πόσιν τό δαύμα αύτό έδωκυόργη-
σε ύπό αναστήτωρα ποϋ θά έγιν. όοο
άποτέλεσαν την έόόντωσιν της σπεί-
ραο των έμπορευομένων τι δηλητηρίων
αύτά ποϋ καταστρέφουν τόσοο ύπάρ-
ξειο.

Λούβαρη έστάλη ό Δρ-Λίταν, ό ό-
ποιος προτεπόθηκε νά επαναφέρεται εις
τήν ζωήν τήν νεκράν γυναίκα, άλλ-
ωτό ήτο πλέον πιθανόν.

Ο Ιατρός απέφωκε και όχρυσθή-
εις τό επαγγελματικόν μυστικόν, έπί-
τρεψεν εις τό σπίτι του γωρίς ν' ανα-
φέρεται τίποτε εις τήν αστυνομίαν.

Ο Ρόζε Λανουά παρουσιάσθη, τήν έ-
ποιήσθη εις τήν ύπηρεσίαν των κη-
δειών της κοινότητος Σαιν-Ζορζ και έ-
δήλωσεν ότι ή Μαγδαληνή Καριώ ή-
πέθανεν εις τό σπίτι του, ζητήσας ό-
πως τό πτώμα της μεταφέρθη εις τό
μεταβιβαριόν.

Η ύπηρεσία αντίληφθη, ότι έπρό-
κειτο περί ύπόπτου θανάτου τόν άνάγ-
κασε νά κάνει επίσημον δήλωσιν.

Εκτός όμως τούτου δύο γετακτι-
ά όποιοι έπαισαν επί τόπου εύρέθη-
σαν πρό του πτώματος της νεκράς γυ-
ναίκος, πού ήτο γυναίκα και έτετακμε-
νον επί της ελπίδας. Όλα τα έπαρουσία-
σης είγον έξουανισθη. Η αστυνομία
σητήσαν ότι ή Καριώ απήθανε κατ-
έιν όργισών κατά τή όποία εγένετο
ρήσις ναρκωτικών.

ΤΑ ΠΡΩΤΑΙΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ

Η Μαγδαληνή, Καριώ ήτο παλαιά
φιλή του Λανουά-Σάντερ. Ανήκεν εις
τον βίαιον της Αλγάμπερας και έμ-
λειτο τήν Νισσεφίαν Μπαίκερ. Ητο
πολύ μελαγχολική και διέ- τον λόγον αυ-
τόν την είχαν ονομάσει «ή σκολατά-
να γυναίκα».

Ο Λανουά και ή Μαγδαληνή έπεί-
σαν πολύ εύτυχισμέναις ημέρας. Το
εύθος έπήγε πολλή φορά εις τό
Παρίσι διά νά ζήσει εκεί μια ζωή
γλυκυή και σπατάλη.

Μίαν ημέραν ή Μαγδαληνή ανέκτη-
τε τήν έλευθερίαν της. Έγινε μονέλο-
και επεζήριζε πρό διαφόρων καλλιτε-
χνών. Είς κάποιο άτελις γνώρισε τόν
Βομπάρν.

Ο Λανουά επηρεασθή άείσως
διότι συνήντησε τήν ξανθήν Χίλντεγ-
αρ, πού έπαιζε εις τό θέατρον υπό τό
ψευδώνυμον Έλινόρ.

Εκτοτε τα δύο ζεύγη απέτέλεσαν
μία συντροφίαν άγώσιμον. Παντός έ-
τήγιναν μαζί έγλυτοσαν εις τό ίδιο
πίτι, εις τό κομμάκι κέντρα εσχολία-
ζόντο εύρύτατα και είχαν γίνει ό στό-
χος της άοιστοκρατίας, πού δέν συν-
εώραί παρούσα παρακώματα.

Αίφνης ή τετράς έξουανισθη. Κατ'
έργας τό γεγονός εσχολιάσθη, ύστερα
ήμεις ελπισμένη, όπως συμβαίνει εις
τάς τέτοιαν περιπτώσιν. Ο Λανουά
έπαιξε μάχιστα εις τό σημείον νά μη
έγεται ούτε τούς παλάτας του, ό ό-
τωγάφος νά μη αντίταξάνη καμμίαν
επιδύναμιν παραγγέλαν.

Ψυχικά, πολλά διηκόσας ένυχλο-
σαν εις τας Βουξέλλας. Κατ' άλλους
ή δύο άνδρες έγασαν τας περιουσίας
των, κατά πολλούς είχαν πέση εις
είσας ύδαε σπείρας έμπόρων ναρκω-
τικών. Κανείς όμως δέν ήξευρε τί ά-
κριβώς συμβαίνει.

Οι μόνοι μάρτυρες του δράματος ή-

ΕΝΑΣ ΕΠΙΤΗΔΙΟΣ ΑΠΑΤΩΝ

Είς τό Παρίσι συνελήφθη ό Φραν-
σις Λόραγκ, ό όποιος πρό διετίας ά-
νεστάωσε τήν άγοράν του Λορνδίνου
μέ τήν σκανδαλώδη δολίαν χρεωκοπί-
αν του. Ο Λόραγκ παρεδόθη εις τας
άγγλικάς αρχάς, αι όποιαι τόν ύπέβα-
λον εις άνάκρισιν. Ο δόλιος χρεωκό-
πος κατηγορείται ότι τή 1928 έξη-
πάτησε διαφόρους Τραπεζας και έπι-
χειρηματίας, από τούς όποιους έλαβε
μεγάλα ποσά διά νά ιδρύσθ ηήθεν μίαν
Έταιρείαν πετρελαίων. Αι έέργειαι
του Λόραγκ έστέφθησαν εις πην ά-
ρχην υπό επιτυχίας. Συνελήφθησαν κε-
φάλαια 240 χιλιάδων λιρών, τας ό-
ποιας ό Λόραγκ οικιοποιήθη και έ-
δραπέτευσεν εις τό έξωτερικόν. Επί
πολλούς μήνας κατώρθωσε νά εξαπα-
νήσ η τήν του, πρό τινων όμως έ-
θδομάδων ή γαλλική αστυνομία άνεκά-
λυψεν εις ένα κέντρον της Μομαρά-
της μαζί με μίαν γυναίκα του έλα-
φροδ κόσμου τόν Λόραγκ. Ο άπατε-
ών εις τήν άνάκρισιν έδειξε πρωτο-
φανή αναιδέειαν. Έδήλωσεν ότι έπεσε
θύμα δυσμενών περιστάσεων και ή-
πέλησε σοβαρά σκάνδαλα και άποκα-
λύψεις. Τέλος, έζητήσε νά τόν αφή-
σουν ελεύθερον διά νά ήμπορέσθ νά
έργασθ και νά άποζημιώσ η τήν βύ-
ματά του. Κατεσχέθησαν μόνον μία
επαυλις του, τρία αυτοκίνητα και μία
βαλίτσα με νασμήματα, τα όποια ό-
μως διεκδικούν διάφοροι εφήμεροι φί-
λοι του. Ο Λόραγκ έφυλακίσθη και
θα δικασθ η προσεχώς επί άπάτη και
καταχρησει.

Δηλ... νεάστε

ΦΡΑΙΔΡΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

Μαριζ.—Νίνα, έλα εδοί νά δει-
θεις σου πόσο είσαι καλό κορίτσι.
Πες μου, πού είναι ή μότη της μαμάς;
Νίνα.—Εδω.
Μαριζ.—Μπαβό. Πού είναι τ' αβιά;
Νίνα.—Εδω.
Μαριζ.—Και τα δόντια;
Η Νίνα γελά.
Μαριζ.—Ελα Νίνα, πές μου, πού
είναι τα δόντια της μαμάς;
Νίνα.—Επάλω από γάλακτα.

ΝΕΑ ΉΛΕΙΟΤΑΤΗ
ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ
M. ΓΕΩΡΓΑΡΙΟΥ
Γενικού Οφθαλμολόγου
Όδ. Πειραιώς Πλατεία Όδελου
—ΝΟΣΗΜΑΤΑ— Ότι—οινολαρυγγώ-
λογικά Περ. Νομικός, έδδς Πειραιώς
19. Τηλ. 63-005.

Το ενδιαφέρον της υπόθεσης ναρκωτικών που αναφέρεται στο άρθρο εστιάζεται στο γεγονός ότι ο χρήστης που περιγράφεται ως αυτόχειρας προέρχεται από καλή κοινωνική τάξη και είναι γιατρός (βλ. Πίνακα 10.14).

Πίνακας 10.14: Μακεδονία, 14/11/1931, άρθρο

«Αθήναι- Τας αστυνομικάς Αρχάς απασχολεί από της χθες μία περίεργος και μυστηριώδης υπόθεσις. Πρόκειται περί αυτοκτονίας; Ή δηλητηριάσεως ως εκ της χρήσεως μεγαλειτέρας της συνήθους δόσεως ναρκωτικού; Εις το σημείον τούτο και μόνον έγκειται το μυστήριον, το δε γεγονός, ότι η δηλητηριασθείσα ή η αυτόχειρ ανήκει εις την καλήν κοινωνικήν τάξιν, είνε μάλιστα ιατρός, καθιστά την υπόθεσιν ακόμη περισσότερον ενδιαφέρουσαν. Κατά πληροφορίας η Μοσχίδου φέρουσα βαρέως την εγκατάλειψίν της υπό του εραστού της είχε καταστή ηρωινομανής και κοκαϊνομανής, ελάμβανε δε προσέτι και βερονάλ. Τα ναρκωτικά επρομηθεύετο ευκολώτατα από τα διάφορα φαρμακεία υπογράφουσα η ίδια τας συνταγάς ως ιατρός.»

ΑΘΗΝΑΙ, 13. — Τας αστυνομικάς Αρχάς απασχολεί από της χθες μία περίεργος και μυστηριώδης υπόθεσις. Πρόκειται περί αυτοκτονίας; Ή δηλητηριάσεως ως εκ της χρήσεως μεγαλειτέρας της συνήθους δόσεως ναρκωτικού; Εις το σημείον τούτο και μόνον έγκειται το μυστήριον, το δε γεγονός, ότι η δηλητηριασθείσα ή η αυτόχειρ ανήκει εις την καλήν κοινωνικήν τάξιν, είνε μάλιστα ιατρός, καθιστά την υπόθεσιν ακόμη περισσότερον ενδιαφέρουσαν.

Κατά πληροφορίας η Μοσχίδου φέρουσα βαρέως την εγκατάλειψίν της υπό του εραστού της είχε καταστή ηρωινομανής και κοκαϊνομανής, ελάμβανε δε προσέτι και βερονάλ. Τα ναρκωτικά επρομηθεύετο ευκολώτατα από τα διάφορα φαρμακεία υπογράφουσα η ίδια τας συνταγάς ως ιατρός.

Στο άρθρο που αναφέρεται σε δηλητηρίαση από λήψη ναρκωτικών, επισημαίνεται ότι ο χρήστης ήταν ένδοξος αεροπόρος (βλ. Πίνακα 10.15).

Πίνακας 10.15: Μακεδονία, 7/6/1932, άρθρο

«...Ο ένδοξος Ρουμάνος αεροπόρος ευρέθη, πράγματι, την πρωίαν της παρελθούσης Δευτέρας αναισθητός επί του πεζοδρομίου μιας ερημικής οδού... είχε προσβληθή από δηλητηρίασιν προκληθείσαν από την λήψιν ισχυράς δόσεως ναρκωτικών... Εκ των γενομένων ανακρίσεων έρχεται ήδη εις φως ότι ο Γ. είχε διέλθην την προηγηθείσαν του θανάτου του νύκτα εις διάφορα κέντρα διασκεδάσεως, μαζί με μερικούς φίλους του, οι οποίοι φαίνεται του επρομήθευσαν ποσότητα κοκαΐνης και ηρωίνης...»

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΕΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΗΤΟ ΑΡΧΗΓΟΣ ΛΗΣΤΡΙΚΗΣ ΣΥΜΜΟΡΙΑΣ

(Συνέχεια εκ της 1ης σελίδος)

ήξερε την δουλειά του και δὲν ἔχασε πο-
τέ τὰ ἔγγραφα τῶν φυγάδων.

Ὁ Ράντου Κριστάκε περιεπλανήθη ἀ-
κόμη δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας καὶ κατόπιν ἐ-
πέστρεψε στὴν καλύβα τοῦ ὅπου ἐκρύ-
φθηκε σ' ἓνα σταύλο γουρουνῶν ὅπου
τὸν κλείδωσε μιά ἐξαδέλφη του. Ὁ δι-
ευθυντὴς τῆς Ασφαλείας τὸ ἔμαθε καὶ
πῆγε νὰ τὸν συλλάβῃ. Ὁ Μπαίικου δὲν
ἀφῆθη νὰ συλληφθῇ ἀδιαμαρτυρητῶς.

— Παραδόσου τοῦ φώναξαν.

— Ἄν μ' ἀγγίξουν θὰ σκοτωθῶ! ἀ-
πῆντησε.

— Τί θέλεις λοιπόν;

— Νὰ ἔλθῃ νὰ μὲ πάρῃ ὁ ἴδιος ὁ δι-
ευθυντὴς τῶν φυλακῶν!

Ἐκαμαν ὅ,τι ἤθελε.

Ἀλλὰ ὅλες αὐτὲς οἱ λεπτομέρειες τρὸ
φοδοτοῦσαν τὶς ἐφημερίδες. Ἡ ληστεία
ἔγινε στὶς 7 Μαΐου. Τὴν 11 Ἰουνίου ὁ
κ. Στραμπουλέ, ἀνακριτὴς, ἐνήργησε
ἀναπαράστασιν τοῦ ἐγκλήματος. Ἐτο-
ποθέτησαν κάθε δραστὴν στὴ θέσιν
του, τὸν Σούλακε ὅπου ἦταν καὶ τὸν
Ἰωνέσκου, καὶ τὸν Κωνσταντῖνο καὶ
Δημήτρη καὶ τὸν Μπαίικου. Ὁ κ. Κρα-
νονέσκιο ἦταν παρὼν, γεμάτος ζήλον,
δραστικὸς, ἐνεργητικὸς, δίδων ἐπεξη-
γήσεις καὶ καθορίζων τὸν ρόλον τοῦ
καθενός.

— Ἦσουν ἐκεῖ, πάνω στὸ σωρό, μὲ
τὸ περιστρεφόμενον στὸ χέρι. Ἐσὺ, ἐπεί στὴν
ἀκρὴ τοῦ δρόμου, μὲ τὸ ραβδί. Καὶ τὸ
αὐτοκίνητο τὸ σταμάτησε ὁ Ἰωνέσκου ὁ
Μίτου!

Ἐχάσε μόνο νὰ καθορίσῃ τὴ δική του
θέσι καὶ νὰ πῇ ὅτι αὐτὸς ἐσχεδιάσε τὴν
ἐπίθεσιν.

Αὐτὸ τὸ εἶπε ὁ Μπαίικου ὅταν συ-
νήλθη τῇ δευτέρῃ φορᾷ καὶ ὁ Κρα-
νονέσκιο, ὁ «βασιλεὺς τῶν ἀστυνομικῶν»,
πῆγε στὴ φυλακὴ μαζὶ μὲ τοὺς συνεργά-
τας του, ποὺ συνέλαβεν ὁ ἴδιος.

ΚΑΙ ἌΛΛΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟΝ

Ἀλλὰ μετὰ τῶν κύκλων τῆς ἀνω-
τέρας ρουμανικῆς κοινωνίας ἀληθὲς σκάν-
δαλον προεκάλεσεν ὁ ὑπὸ μυστηριώδεις
συνθήκας ἐπισυνεβὰς θάνατος τοῦ γνω-
στοῦ ἀεροπόρου Γιονέλ Γκίκα, ὁ ὁποῖός
πρὸ ὀλίγων ἡμέρας ἐβδομάδων εἶχε ἐ-
κτελέσει ἐπιτυχῶς τὴν πτήσιν Βουκου-
ρεστίου—Σαϊγκὼν μετ' ἐπιστροφῆς.

Ὁ ἑνδοξος Ρουμάνος ἀεροπόρος εὐ-
ρέθη, πράγματι, τὴν πρωτὴν τῆς πα-
ρελθούσης Δευτέρας ἀναισθητὸς ἐπὶ
τοῦ πεζοδρομίου μίας ἐρημικῆς ὁδοῦ,
πλησίον τοῦ αὐτοκινήτου του. Μεταφερ-
θεὶς εἰς τὸ νοσοκομεῖον ἐξετάσθη ὑπὸ
τῶν ἰατρῶν, οἱ ὁποῖοι διεπίστωσαν ὅτι
ὁ Γκίκα εἶχε προσβληθῇ ἀπὸ δηλητηρί-

αὶν προκληθεῖσαν ἀπὸ τὴν λήρην ἰσχυ-
ρᾶς δόσεως ναρκωτικῶν. Παρ' ὅλας τὰς
προσπαθείας τῆς ἐπιστήμης, ὁ δημοφι-
λὴς ἀεροπόρος ἐξέπνευσε μετὰ τινὰς ὥ-
ρας, χωρὶς νὰ ἀνακτήσῃ καθόλου τὰς
αἰσθήσεις του.

Ἐκ τῶν γενομένων ἀνακρίσεων ἔρχε-
ται ἤδη εἰς φῶς ὅτι ὁ Γκίκα εἶχε διέλ-
θῃ τὴν προηγουμένην τοῦ θανάτου του
νύκτα εἰς διάφορα κέντρα διασπασίας
μαζὶ μὲ μερικὸς φίλους του, οἱ ὁποῖοι
φαίνεται τοῦ ἐπρομήθευσαν ποσότητα
κοκαίνης καὶ ἡρώϊνης. Ἐξηκριβώθη
προσέτι ὅτι ὁ ἀεροπόρος, μολοντί κα-
τήγετο ἀπὸ μίαν ἐκ τῶν καλλιτέρων
ρουμανικῶν οικογενειῶν ἀνῆκεν εἰς μίαν
λέσχην κοκαϊνομανῶν φέρουσαν τὸν
τίτλον «Ὁ Ἄσπρος Παπαγάλος», ἡ ὁ-
ποία εἶχε τὴν ἑδραν τῆς εἰς ἓνα ξενοδο-
χεῖον πολυτελείας τῆς πρωτευούσης καὶ
ἠρίθμει μετὰ τῶν μελῶν τῆς ἀρκετὰ
ἐπίσημα πρόσωπα καὶ γνωστοτάτας κυ-
ρίας τῶν ἀνωτέρων τάξεων. Ἀναφέρον-
ται ἤδη καὶ ἄλλαι τραγωδίαι, αἱ ὁποῖαι
ἐσημειώθησαν εἰς τὸ παρελθόν. Ἐντὸς
τῆς ἰδίας αὐτῆς λέσχης.

Ἐπὶ τὰ θυλάκια τοῦ ἀεροπόρου, κατὰ
τὴν μεταφορὰν του εἰς τὸ νοσοκομεῖον,
εὐρέθη ποσότης ἡρώϊνης ἀρκετῆ, ὥς βε-
βαιῶνται ἡ ἀνακριτικὴ ἀρχή, διὰ νὰ προ-
καλέσῃ τὸν θάνατον δέκα ἀνθρώπων.
Ὁ εἰσαγγελεὺς διέταξεν ἤδη τὴν σύλλη-
ψιν δύο ἐκ τῶν φίλων τοῦ ἀεροπόρου,
ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἓνας ἰατρός, ἀνηκόν-
των εἰς τὴν καλλιτέραν κοινωνίαν τῆς
ρουμανικῆς πρωτευούσης. Ἐναντίον
τούτων ἀπηγγέλθη κατηγορία, ὅτι ἐγέ-
νοντο ἁμέσως ὑπαίτιοι τοῦ θανάτου τοῦ
Γκίκα.

Βεβαίως, ὅτι ἐπικρίνεται καὶ ἄλλαι
συνλήψεις προσώπων γνωστοτάτων με-
ταξὺ τῶν κοσμικῶν κύκλων τοῦ Βου-
κουρεστίου, ὅπου ἐπικρατεῖ ζωντανὴ
συγκίνησις ἐκ τοῦ ἀποκαλεφθέντος
σκανδάλου.

Α'. ΘΕΡΙΝΗ ΕΚΔΡΟΜΗ Α. ΜΠΕΡΟΥ

διὰ Βέρροϊαν-Νάουσαν—Ἐδεσσαν
Κυριακὴν 12 Ἰουνίου

Ἀναχώρησις ἐκτάκτου ἀμαξοστοιχίας
Κυριακὴν 12 Ἰουνίου. Τιμαὶ εἰσιτηρίων
μετ' ἐπιτροφῆς διὰ Βέρροϊαν, Νάουσαν
δραχ. 65, δι' Ἐδεσσαν δραχ. 90. Πω-
λοῦνται δὲ παρὰ τῷ κ. Α. Μπέρφ Μ.
Ἀλεξάνδρου 9. Τηλ. 14—55.

Δημοσίευσις ἐκ τῆς ἐφημερίδος «Εὐρωπαϊκὴ» τοῦ Βουκουρεστίου

Στο άρθρο που αναφέρεται στο λαθρεμπόριο ναρκωτικών, που είναι ιδιαίτερος εκτεταμένο στις ΗΠΑ, έμφαση δίνεται στη διεξαγωγή λαθρεμπορίου από αριστοκράτες στα πολυτελή διαμερίσματα υπερωκεανίων (βλ. Πίνακα 10.16).

Πίνακας 10.16: Μακεδονία, 9/10/1932, άρθρο

«...Εις τας Ηνωμένας Πολιτείας, εκτός του την πρωτεύουσαν θέσιν κατέχοντος ποτολαθρεμπορίου, οι τελωνειακοί υπάλληλοι οφείλουν να έχουν τα μάτια των «εκατό», αναφορικός του λαθρεμπορίου των ναρκωτικών που κάμνει κυριολεκτικώς θραύσιν. Αριστοκράται λαθρέμποροι, κατέχοντες εις τα μεγάλα υπερωκεάνεια καμπίνας και διαμερίσματα πολυτελείας, χρησιμεύουν ως διάμεσον δια την παρείσδυσιν του πάντοτε ακριβοπληρωμένου και τεράστια κέρδη αποφέροντος προϊόντος...»

Τὶ ἐπενόησαν οἱ λαθρέμποροι

10.2.2.2 Βλαπτική επίδραση. Η παραζάλη ως συνέπεια της χρήσης ναρκωτικών προβάλλεται σε αυτό το άρθρο με μεταφορικό αλλά σαφή τρόπο (βλ. Πίνακα 10.17).

Πίνακας 10.17: Μακεδονία, 15/11/1920, άρθρο

«...ρίπτουσιν ανά μέσον των λαών όσα ναρκωτικά διαθέτουσιν ίνα επαυξήσωσι την παραζάλην και ίνα παρατείνωσι το παραλήρημα.»

το, ἄλλὰ τοῦναντίον, ρίπτου-
σιν ἀνὰ μέσον τῶν λαῶν ὅσα
ναρκωτικά διαθέτουσιν ἵνα ἐ-
παυξήσωσι τὴν παραζάλην καὶ
ἵνα παρατείνωσι τὸ παρα-
λήρημα.

Στο άρθρο για την ανακάλυψη νέου αναισθητικού φαρμάκου διαφαίνεται τόσο η ισχυρή αναισθητική δύναμη της κοκαΐνης όσο και οι δηλητηριώδεις επιδράσεις της (βλ. Πίνακα 10.18).

Πίνακας 10.18: Μακεδονία, 27/6/1926, άρθρο

«...θα αναγγείλῃ την ανακάλυψιν ενός νέου αναισθητικού εκ μέρους του, το οποίον ἔχει διπλάσιαν και ημίσειαν αναισθητικὴν δύναμιν της κοκαΐνης, αλλά με ἓν μόνον δέκατον της δηλητηριώδους ιδιότητος του φαρμάκου εκείνου.»

NEON ANAISTHETIKON

Πρὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Χημικῆς Ἑταιρείας, ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γουϊσέκονσιν, χημικὸς δόκτωρ Χένρυ Μάκ-Ἐλβαϊν θὰ ἀναγγείλῃ τὴν ἀνακάλυψιν ἐνὸς νέου ἀναισθητικοῦ ἐκ μέρους του, τὸ ὁποῖον ἔχει διπλάσιαν καὶ ἡμίσειαν ἀναισθητικὴν δύναμιν τῆς κοκαΐνης, ἀλλὰ μὲ ἓν μόνον δέκατον τῆς δηλητηριώδους ιδιότητος τοῦ φαρμάκου ἐκείνου.

Όπιο, μορφίνη και άλλα τεχνητά ναρκωτικά επιδρούν στην ψυχική κατάσταση (βλ. Πίνακα 10.19).

Πίνακας 10.19: Μακεδονία, 3/5/1931, άρθρο

«...Εντεύθεν δε πηγάζουσι τα διάφορα φαινόμενα τα γνωστά με το όνομα ψυχικά φαινόμενα της εγρηγόρσεως, της ημιεγρηγόρσεως και του φυσιολογικού ύπνου και τα οποία εκτός των αυτομάτων δύνανται να προκληθώσι και τεχνητώς, όπως δια της υποβολής ή αυθυποβολής ή και δια χημικών ακόμη μέσων, όπως δια του οίνου, του οπίου, της μορφίνης, της ηρωίνης, του περιότιλ και λοιπών.»

γονότα τοῦ ὕλικου κόσμου. Ἐντεῦθεν δὲ πηγάζουσι τὰ διάφορα φαινόμενα τὰ γνωστά μὲ τὸ ὄνομα ψυχικά φαινόμενα τῆς ἐγρηγόρσεως, τῆς ἡμιεγρηγόρσεως καὶ τοῦ φυσιολογικοῦ ὕπνου καὶ τὰ ὁποῖα ἐκτὸς τῶν αὐτομάτως δύνανται νὰ προκληθῶσι καὶ τεχνητῶς, ὅπως διὰ τῆς ὑποβολῆς ἢ αὐθυποβολῆς ἢ καὶ διὰ χημικῶν ἀκόμη μέσων, ὅπως διὰ τοῦ οἴνου, τοῦ οπίου, τῆς μορφίνης, τῆς ἡρωίνης, τῶν περιότιλ καὶ λοιπῶν.

10.2.3.3 Πνευματική επίδραση. Η καθαρότητα του νου εκτίθεται σε κίνδυνο μέσω της επίδρασης των τοξικών για το πνεύμα ναρκωτικών. Η πνευματική διαύγεια αναδεικνύεται σε αξία για τον πολιτισμό και το ήθος της αστικής τάξης.

Με δεκανίκια ανάπηρων πνευματικών δημιουργών παρομοιάζεται η χρήση τονωτικών. Η επίδρασή τους στους πνευματικούς δημιουργούς είναι ανεπιθύμητη, καθότι αυτό αποδεικνύει ότι δεν μπορούν να αποδώσουν ισάξια χωρίς αυτά, όπως εννοείται ότι θα όφειλαν, κάτι που ισοδυναμεί με εγκεφαλικό εκφυλισμό (βλ. Πίνακα 10.20).

Πίνακας 10.20: Μακεδονία, 18/11/1927, άρθρο

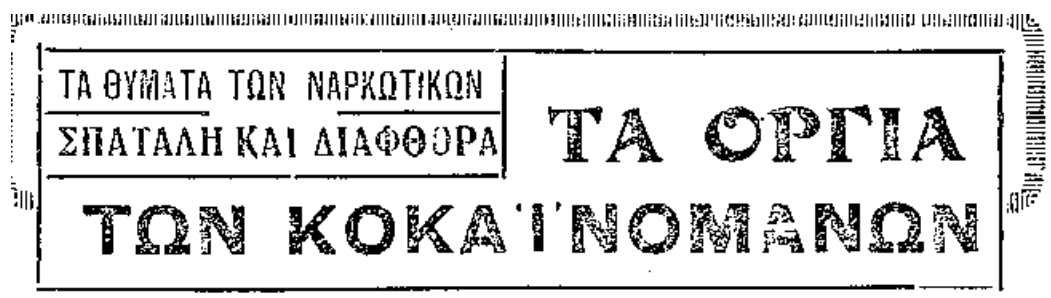
«...Αλλά από ότι ακούω συνάγω το θλιβερόν συμπέρασμα, ότι εις τον εγκεφαλικόν αυτόν εκφυλισμόν οφείλεται η σημερινή αθλιότης της πνευματικής παραγωγής. Όλοι όσοι επιχειρούν να γράψουν ευρίσκονται υπό την επίδρασιν κάποιου τονωτικού. Έχω δίκαιον λοιπόν να λέγω, ότι το πνεύμα των είναι ανάπηρον. Και τα έργα των γι' αυτό περιπατούν με δεκανίκια εις τους δρόμους.»

— Δεν λέγω. Άλλα από ότι ακούω συνάγω το θλιβερόν συμπέρασμα, ότι εις τόν εγκεφαλικόν αυτόν εκφυλισμόν οφείλεται ή σημερινή αθλιότης της πνευματικής παραγωγής. Όλοι όσοι επιχειρούν νά γράψουν ευρίσκονται υπό την επίδρασιν κάποιου τονωτικού. Έχω δίκαιον λοιπόν νά λέγω, ότι το πνεύμα των είναι ανάπηρον. Και τὰ ἔργα των γι' αὐτό περιπατοῦν με δεκανίκια εἰς τοὺς δρόμους.

Η νευρικότητα και η παραφροσύνη σε βαθμό εκδήλωσης ακραίας συμπεριφοράς είναι συνέπεια της χρήσης κοκαΐνης (βλ. Πίνακα 10.21).

Πίνακας 10.21: Μακεδονία, 24/11/1931, άρθρο

«Έγινε νευρικός εξημμένος και ολίγον παράφρων. Μίαν ημέραν έρριψε μια πιστολιά εις το δωμάτιόν του.»

Έγινε νευρικός, εξημμένος και ολίγον παράφρων. Μίαν ημέραν έρριψε μια πιστολιά εις το δωμάτιόν του.

Η χρήση κοκαΐνης και ηρωΐνης προκαλεί τρελές σκέψεις και εξάψεις στους Ρώσους μετανάστες στο εξωτερικό, που, ενώ θα μπορούσαν να βοηθήσουν έστω και από μακριά την πατρίδα τους να γλιτώσει από τους μπολσεβίκους, εκείνοι θεωρούνται ότι έχουν εκφυλιστεί ιδεολογικά και ηθικά (βλ. Πίνακα 10.22).

Πίνακας 10.22: Μακεδονία, 15/8/1932, άρθρο

«...Αλλ' όμως η τοιαύτη τακτική, η στερουμένη διαυγούς σκέψεως, και πραγματικών ιδανικών στην βάσιν της, με μόνον μέσον τονώσεως τα ναρκωτικά και τον εξημμένον υπ' αυτών ασθενή εγκέφαλον...»

Αὐτὴ ἦτο καὶ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ ὑποχρέωσις, ἡ ἀποστολὴ τῶν ἐξορίστων, δυστυχῶς ὅμως δὲν ἐπραγμα- τοποιήθη καὶ τῶρα ἤπλεον ἀπέθανε. Μαζὺ μὲ τὸν πνευματικὸν καὶ ἠθι- κὸν σύνδεσμον οἱ ἐξορίστοι ἀπώλε- σαν καὶ κάθε πολιτικὴν δύναμιν καὶ σημασίαν. Οἱ πλείστοι ἀπὸ αὐτοὺς ἔχουν ἐντελὴς λησμονήσει τὰ πολιτικὰ ἰδανικά των, ἔχασαν τὴν διαύγειαν τῆς σκέψεως περὶ τῆς ἐννοίας τῆς ζωῆς, καὶ ὡς μέσον διὰ τὴν συνέχισιν καὶ τένωσιν τῆς ἀνι- σαρῆς καὶ ἐλσεινῆς ζωῆς τῶν μετα- χειρίζονται τὴν μορφίνη, τὴν κο- καΐνη καὶ τὸ ἄλκοολ. Δὲν εἶναι πλέον ἄνθρωποι, ἀλλὰ ζωντανὰ κινούμενα πτώματα. Μερικοὶ νομί- ζουν ὅτι ἀκόμη εἶναι στ' ἀλήθειαν ζωντανοὶ καὶ ὅταν κάποτε ἀπὸ τὰ ναρκωτικά μέσα ἐξάπταινται καὶ στὸ θελὸ μυαλὸ των μπῆνῃ κυματὶς τρελλῇ ιδέᾳ, τότε προβαίνουν εἰς κάτι ἐξωφρενικὰς πράξεις: πυροβο- λοῦν κατὰ τοῦ Βιλλικώφ, φονεύουν τὸν πρόεδρον τῆς Γαλλικῆς Δημο- κρατίας, δολοφονοῦν τὸν ἀντιπρό- σωπον τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ὁ ὁποῖος ἀπέκτησε πλοῦτη ἀπὸ τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἔξη πο- λυτελεῖ καὶ σπάταλον ζῶην κλπ.

Διὰ τῆς τακτικῆς τῶν αὐτῆς θέ- λουν νὰ βεβαιώσουν τοὺς ἰδίους ἑαυ- τοὺς των ὡς καὶ τὸν ἴλεσμον ὅλον ὅτι ἀκόμη ζοῦν, ἀκόμη δὲν ἀπέ- θανον.

Ἀλλ' ὅμως ἡ τοιαύτη τακτικὴ, ἡ στερουμένη διαυγούς σκέψεως, καὶ πραγματικῶν ἰδανικῶν στήν .βάσιν της, μὲ μόνον μέσον τονώσεως τὰ ναρκωτικά καὶ τὸν εξημμένον υπ' αὐτῶν ἀσθενῆ εγκέφαλον παρὰ τὴν θέλησίν των διαπιστώνει τὴν ἀλή-θειαν ὅτι τίποτε τὸ ζωντανὸ δὲν ὑ- πάρχει μέσα των, ὅτι πρὸ πολλοῦ ἤδη ὄλα μέσα των ἀπέθανον καὶ ἐ- σάπισαν ἤδη.

Αὐτὴν ψυχολογίαν τῆς πλήρους

10.2.2.4 Ο ασθενής χρήστης. Σε δραματικό τόνο περιγράφεται η μανιώδης χρήση των ναρκωτικών, του καπνῶ και του οἰνοπνεύματος. Το χάσις δεν συμπεριλαμβάνεται. Εστιάζοντας στην τοξικομανία, εκφράζεται πικρία για το γεγονός ὅτι πρόκειται για μια ασθένεια με την ιδιαιτερότητα ὅτι δημιουργήθηκε ἀπὸ

τον άνθρωπο και αποτελεί ένα επιπλέον βάρος για την ανθρωπότητα. Επισημαίνεται η ανοχή που προκαλεί η χρήση κοκαΐνης, αλλά και ότι τα παιδιά των κοκαϊνομανών γεννιούνται επιληπτικά, έκφυλα και καταλήγουν κοινωνικά αποβράσματα. Επίσης, δίνεται έμφαση στον κοινωνικό κίνδυνο, καθότι οι κοκαϊνομανείς θέλουν να βάλουν όλο και περισσότερους στον κύκλο τους.

Σε σύγκριση με το αλκοόλ και τη μορφίνη, η κοκαΐνη υστερεί σε ό,τι αφορά κάποιες επικίνδυνες επιδράσεις, όπως η βιαιότητα και οι παραισθήσεις. Η χρήση περιγράφεται ως μανία, η θεραπεία της οποίας είναι πιο δύσκολη σε σχέση με του μορφινομανούς και η υποτροπή πιο συνηθισμένη (βλ. Πίνακα 10.23).

Πίνακας 10.23: Σκριπ, 19/11/1923, άρθρο

«Αι ολέθριαι συνέπειαι του δηλητηρίου.

Είνε λυπηρόν πράγματι, δια την ανθρωπότητα ότι ενώ μέρος αυτής προσπαθεί να καταπολεμήση και να εξαφανίση διαδοχικώς, ει δυνατόν, τας νόσους αι οποίαι μαστίζουσιν το ανθρώπινον είδος, άλλη μερίς ανθρώπων ζητεί να δημιουργήση νέας παρά φύσιν νόσους. Πρόκειται περί των τοξικομανών, οι οποίοι δια του αλκοόλ, του αιθέρος, του οπίου, της μορφίνης, της κοκαΐνης και αυτού του καπνού, προσπαθούν να υποσκάψουν την ιδίαν την υγιάν και ν' αυξήσουν την θνησιμότητα, ως αν να μη ήρκουν η φθίσις και ο καρκίνος...

Η ανθρωπίνη αυτή μανία τρεις έχει βαρυτάτας συνεπείας. Ο τοξικομανής, αιχμάλωτος του δηλητηρίου του, αυξάνει τας δόσεις τας οποίας λαμβάνει μέχρις ότου υποκύψη. Η δευτέρα συνέπεια είνε έτι σοβαρωτέρα. Τα τέκνα του τοξικομανούς είνε έκφυλα, επιληπτικά, κοινωνικά πράγματι αποβράσματα. Τρίτον ο τοξικομανής δεν περιορίζεται εις το να βλάπτη μόνον τονεαυτόν του, αλλά προσπαθεί ν' αυξήση τον κύκλον των οπαδών του δηλητηρίου το οποίον λαμβάνει...

Μεγάλη επίσης γίνεται κατανάλωσις κοκαΐνης από τους τοξικομανείς. Το δηλητήριον τούτο είνε σχετικώς νέον και δεν δύναται να παραβληθῇ ως πρώτος αριθμός των θυμάτων, του αλκοόλ και το οπίου, τα οποία έχουν την υπεροχήν. Κατακτά όμως ταχέως έδαφος και μετ' ολίγον οι κοκαϊνομανείς θα είνε ίσως περισσότεροι των μορφινομανών και των λοιπών τοξικομανών. Το δηλητήριον τούτο αποκτά οπαδούς μεταξύ των περισσότερων ανεπτυγμένων τάξεων...

Λαμβάνων τις ολίγην κοκαΐνην χάριν περιεργείας, δεν αισθάνεται δια πρώτην φοράν ευχαρίστησιν ...Όταν όμως προχωρήση ολίγον, ευρίσκει ...θέλει να γράψη πράγματα τα οποία του φαίνονται θαυμάσια και τα οποία είνε μόνον ασυνάρτητα. Την παραφροσύνην αυτήν διαδέχεται η αντίδρασις έχουσα ως γνωρίσματα γενικήν κόπωσην, νευρικήν έκλυσιν, χαλάρωσιν των μυώνων, θλίψιν, φυσικούς πόνους αορίστους και ταχυπαλμίαν. Μία νέα δόσις κοκαΐνης διακόπτει την έκλυσιν αυτήν, επαναφέρει την αυταπάτην. Από τότε η συνήθεια δημιουργείται και γίνεται ακατανίκητος, ιδίως αν το δηλητήριον τούτο λαμβάνεται μετ' άλλων δύο ή περισσότερων κοκαϊνομανών.

...Η θεραπεία του κοκαϊνομανούς είνε πολύ δυσκολωτέρα της του μορφινομανούς διότι η υποτροπή του κακού είνε συνήθης...»

ΟΙ ΤΟΞΙΚΟΜΑΝΕΙΣ

Η ΔΙΑΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΚΟΚΑΪΝΗΣ

ΑΙ ΟΛΟΘΡΙΑΙ ΣΥΝΕΡΓΕΙΑΙ ΤΟΥ ΔΕΛΗΤΕΡΙΟΥ

Εἶνε λυπηρὸν πρᾶγματι, διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὅτι ἐνὰ μέρος αὐτῆς προσπαθεῖ νὰ καταπολεμήσῃ καὶ νὰ ἐξαφανίσῃ διαδοχικῶς, εἰ δυνατόν, τὰς νόσους αἱ δ-ποῖαι μαστίζουσιν τὸ ἀνθρώπινον εἶδος, ἀλλή μιν μερὲς ἀνθρώπων ζητεῖ νὰ δημιουργήσῃ νέας παρὰ φύσιν νόσους. Πρόκειται περὶ τῶν τοξικομανῶν, οἱ ὅποιοι διὰ τοῦ ἀλκοόλ, τοῦ αἰθέρος, τοῦ ὀπίου, τῆς μορφίνης, τῆς κοκαΐνης καὶ αὐτοῦ τοῦ κ-πνοῦ, προσπαθοῦν νὰ ἱσοκάνουν τὴν ἰδίαν των ἐγείαν καὶ ὡς αὐτὴν τὴν θνησιμότητα, ὥς ἂν νὰ μὴ ἤρουν ἡ φθοῖς καὶ ὁ μαρτύριος.

Πόθεν προέρχεται ἡ μανία αὕτη; Ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς προσορμῆς λήθης τῶν θλίψεων τῆς ζωῆς καὶ τῶν φυσικῶν καὶ ἡθικῶν πόνων; Ὡς τοῦτο τοῦλάχιστον, λέγεται, χωρὶς νὰ εἶνε καὶ ὁρθὸν πάντοτε. Δίδεται περισσότερους τοξικομανεῖς εὐρίσκει τις μεταξὺ τῶν οικονομικῶς ἀνεξαρτήτων, παρὰ τῶν πραγματικῶς δυστυχούντων. Τί ζητοῦν οἱ τοξικομανεῖς; Ζητοῦν νὰ αἰσθανθοῦν καὶ νὰ παλαύσουν μίαν ἰδιαιτέραν ἡδονήν, περιφρονοῦντας κάθε ἡθικὸν καὶ κοινωνικὸν νόμον. Εἶνε πραγματικὰ ἔκφυλοι, ἀποτελοῦντες ἰδιαιτέρον τύπον τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἡ ἀνθρωπότης αὕτη μανία ἔχει βραχυτάτας συνεπειάς. Ὁ τοξικομανὴς, ἀεχμάλωτος τοῦ δηλητηρίου του, ἀυξάνει τὰς δόσεις τὰς ὁποίας λαμβάνει μέχρις ὅτου ὑποκύνῃ. Ἡ δευτέρα συνέπεια εἶνε ἐτι σοβαρωτέρα. Τὰ τέκνα τοῦ τοξικομανοῦς εἶνε ἔκφυλα, ἐπιληπτικὰ, κοινωνικὰ πρᾶγματι ἀποβράσματα. Τρίτον δὲ τοξικομανὴς δὲν περιορίζεται εἰς τὸ νὰ βλάπτῃ μόνον τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλὰ προσπαθεῖ ν' αἰξήσει τὸν κύκλον τῶν ὁπαδῶν τοῦ δηλητηρίου τοῦ ὁποῖον λαμβάνει.

Ἐναντίον τῶν δυστυχῶν καὶ ἀθλίων αὐτῶν, ἡ κοινωνία ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπέμβῃ διὰ νὰ τοὺς ὑπερασπίσῃ, πρῶτον ἔναντίον τῶν ἰδίων ἑαυτῶν των, ἀφ' οὗ ἀπώλεσαν τὸν ἑαυτὸν των πράξεων των καὶ εἶνε καταδικασμένοι νὰ καταλήξουν, ἢ γρήγορα, εἰς ἀντικοινωνικὰς πράξεις καὶ ἔπειτα διὰ νὰ προσφυλαχθῇ ἡ ἰδία καὶ νὰ προσφυλίσῃ τοὺς ὑγίεις ἀπὸ τὴν προσπαγάνθῃ των.

Δυστυχῶς ἡ πάλῃ αὕτη εἶνε δυσκολωτάτη. Ὑπάρχουν καὶ σήμερον ἀκόμη λαοὶ ἐμπορευόμενοι τὸ ὄπιον, τοῦ ὁποῖου προσπαθοῦν νὰ ἐκτεκύνουν τὴν κατανάλωσιν εἰς τὰς Ἀσιατικὰς χώρας.

Μεγάλη ἐπίσης γίνεται κατανάλωσις κοκαΐνης ἀπὸ τοὺς τοξικομανεῖς. Τὸ δηλητήριον τοῦτο εἶνε σχετικῶς νέον καὶ δὲν δύναται νὰ παραβληθῇ ὡς πρῶτος ἀρθρὸς τῶν θυμάτων, τοῦ ἀλκοόλ καὶ τὸ ὀπίου, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ὑπεροχήν. Κατακτεῖ δὲ μὴ ταχέως ἑταρος καὶ μετ' ὀλίγον ὁ κοκαΐνομανεῖς θά εἶνε ἴσως περισσότερο τῶν μορφινομανῶν καὶ τῶν λοιπῶν τοξικομανῶν. Τὸ δηλητήριον τοῦτο ἀποκτεῖ ὁπαδοὺς μεταξὺ τῶν περισσότερων ἀνεπτυγμένων τάξεων, τῶν διανοουμένων, τῶν πολυτιμωτέρων δηλονότι στοιχείων μιᾶς χώρας. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ, τὰ προσηλυτίζουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γυναῖκες, ἑλαφροὶν ἡδῶν, αἱ ὁποῖαι εἶνε φανταστικὰ ὁπαδοὶ δὲ κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ δηλητηρίου αὐτοῦ. Ἡ κοκαΐνη διεδόθη, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐλέγχθη μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος· μεταξὺ τῶν ἀνωτέρων τάξεων πασῶν τῶν χωρῶν, μὴδ' αὐτῶν τῶν Ἑταμένων Πολιτειῶν ἐξαιρουμένων.

Λαμβάνων τις ὀλίγην κοκαΐνην χάριν περιεργείας, δὲν αἰσθάνεται διὰ πρῶτην φοράν εὐχαρίστησιν τινα, ὅπως καὶ διὰ καπνίσῃ τὰ πρῶτον σιγάρον. Ὅταν ὁμως προχωρήσῃ ὀλίγον, εὐρίσκει ὅτι ἡ χορὴ τῆς κοκαΐνης τοῦ προσφέρει εἰδὸς τι προσορμῆς ἐδεξίας, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ἡ ζωὴ τοῦ φαίνεται ὡραιότερα, τοῦ δίδει τὴν ἀγαπᾶται ὅτι εἶνε ἰσχυρότερος καὶ εὐφρόντερος· τῶν δημιουργῶν του καὶ ὅτι τέλος τὰ ἐμπόδια καὶ αἱ πικραὶ τῆς ζωῆς δὲν ὑφίστανται. Μία ἀνάγκη θράσους τὸν καταλαμβάνει. Γίνεται εὐγλωττος, θέλει νὰ γράψῃ πράγματα τὰ ὁποῖα τοῦ φαίνονται θαυμάσια καὶ τὰ ὁποῖα εἶνε μόνον ἀσυνάρτητα. Τὴν παραφροσύνην αὐτὴν διαδέχεται ἡ ἀνέμεσις· ἔχουσα ὡς γνωρίσματα γενικὴν κόπωσην νευρικὴν ἐκλυσι, χαλάρωσιν τῶν μυῶν, θλίψιν, φυσικὸς πόνο, ἀδυστοχίαν καὶ ταχυκαρδίαν. Μία νέα δόσις κοκαΐνης διακόπτει τὴν ἐκλυσιν αὐτὴν, ἐπαναφέρει τὴν αὐταπάτην. Ἀπὸ τότε ἡ συνήθεια δημιουργεῖται καὶ γίνεται ἀκατανίκητος, ἰδίως ἂν τὸ δηλητήριον τοῦτο λαμβάνεται μετ' ἄλλων δύο ἢ περισσότερων κοκαΐνομανῶν.

Ὁ κοκαΐνομανὴς κατὰ τὰς στιγμὰς τοῦ παραληρηματοῦ του εἶνε ὀλιγώτερον βίαιος τοῦ ἀλκοολικοῦ καὶ ἥεστος τοῦ χαλαρωτέρου τῆς τοῦ μορφινομανοῦς. Τὰ ἀντικείμενα τοῦ φαίνεται ὅτι μετατοπίζονται συνεχῶς ὅπως καὶ ὅτι μυημένοι ἔντομα τὸν κατατρώγουν. Συγχρόνως παραλείπει ἡ αἰσθησις τῆς ἀσφαλείας· χάνει τὸν ὕπνον του, τὴν δρεξίν του, ἀδυνατίζει καὶ τέλος ἀποθνήσκει ἀπὸ μαρτυρίας. Ἡ θεραπεία τοῦ κοκαΐνομανοῦς εἶνε πολὺν δυσκολωτέρα τῆς τοῦ μορφινομανοῦς διότι ἡ ὑποτροπὴ τοῦ κακοῦ εἶνε συνήθης. Αὕτη εἶνε ἡ νέα τρομερὰ πληγὴ τῆς ἀνθρωπότητος τὴν ὁποίαν πρέπει ἡ πολιτεία καὶ ἡ κοινωνία νὰ καταπολεμήσῃ μετὰ κάθε τρόπον.

Επισημαίνεται ἡ διάδοση τῆς χρήσης κοκαΐνης, ηρωίνης στὴν αστικὴ τάξη. Με ἐπιπτώσεις ὅπως τὴν εξάρτησιν, τὴν ἀδυναμίαν κίνησεως, τὴν κούρασιν, τὴν ἀποχύνωσιν, τὴν ἀπώλεια λογικῆς καὶ τὴν ἀλλοτρίωσιν, τὰ νάρκωτικά χαρακτηρίζονται ὡς δηλητήρια καταστροφικά καὶ ἡ χρῆσις τους ὡς ἐγκλημα (χωρὶς θύμα), δολοφονία τοῦ ἀνθρώπινου οργανισμοῦ, ἐκφυλισμός, καταστροφή. Σκιαγραφεῖται ἡ εἰκόνα τοῦ χρήστη ὡς εξαρτημένου, ἀδύναμου, ἀσθενή, ἀποχυνωμένου, ἀλλοτριωμένου, που χάνει τὸν ἐλεγχὸ τῆς ζωῆς του (βλ. Πίνακα 10.24).

Πίνακας 10.24: Εμπρός, 28/2/1929, άρθρο

«...Αλλ' είναι δυνατόν λοιπόν εν μέσηπρωτευούση και υπό τα όμματα του επισήμου Κράτους να διαπράττωνται τα εγκλήματα αυτά, εγκλήματα δολοφονούντα τον εθνικόν οργανισμόν και χύνοντα εις τις φλέβες του το δηλητήριον του ασφαλούς εκφυλισμού;... Μεταβήτε λοιπόν μέσα εις ένα καφενεϊόν ή ένα ντάνσινγκ. Καθήσατε επιδεικτικώς εις το μέσον και πρεζάρετε επί παρουσία όλων. Ουδείς έχει δικαίωμα να επέμβη. Συλλαμβάνεται ο αλήτης ο χρησιμοποιών ηρωίνην, αλλά δεν τιμωρείται γι' αυτό. Η αστυνομία στηρίζεται εις τον περί αλητείας νόμον και μ' αυτόν κατορθώνει να καταδιώκη την διάδοσιν των ναρκωτικών εις τα κατώτατα λαϊκά στρώματα. Αλλ' εκεί σταματά το έργον της. Ολίγον παραπάνω, εκεί όπου η επέμβασίς της είναι περισσότερον χρήσιμος, ευρίσκεται εν απολύτω αδυναμία να δράση...»

...το να κερδίσει, να κυριεύσει...

ΜΙΑ ΨΥΧΙΚΗ ΕΥΤΥΧΙΑ

Εκτίταξα με φρίκην ένα γωστόν κούριον, νέον άκόμη, που κάθεται στο διόδοι. Μόλις είχε παρέρθει ή επίδοσις του διεγερτικού ναρκωτικού — τί έξυμωρον σήμαιναι ; — τόν είδα να μελαγχολή να τριαντάζει να μισοκλείνη ήλιθώς τα βλέφαρα, ενώ το βλέμμα του έθολοιτο εις μίαν βλακώδη άνωσθησίαν.

‘Αλλ’ έξω να και μέ το πρώτον ρούμιγμα της εκουάζ τα μάτια του έλαμπαν, το τρεμούλιασμα τών χειρών του εξημεριόθη, το σώμα ενενηυχώθη και ή γλώσσα έλθθη. Δέν είναι πιά ό ίδιος άνθρωπος. Ένα διμυρογόν νευστόν επηκολούθησεν εις τις φλέβες του και τόν επανέθετο εις την ζωήν. Για πόσον καιρόν; Για πόσας ώρας ; ‘Αλλοίμονον! Μόλις άκούσα λεπτά θά διακοπεί ή επίδοσις του ναρκωτικού. Κατόπιν ;...

Κατόπιν ό άνθρωπος θά ξαναγινή κορεζία, θα εά αναζητήσει εν νέον τήν Ζωήν εις τή μαγικήν επιθεωσιν του δηλητηρίου.

Καί η τραγική έρωτελεσσία άναγεσται διαρκώς μέσα εις το σκοτεινό σαλόνι και οι μέσαι της θησιαι μέ τους πρεζιτριαιόμενους διεβίσσας στροβιλίζονται εις τους άτμούς της ναρκωτικής μίθης των, έως ότου πύσουν όριστικώς έξουθενόμενα όντα εις τόν Καιόδα της άφρατίας.

‘Αλλ’ είναι δυνατόν λοιπόν εν μέσηπρωτευούση και υπό τα όμματα του επισήμου Κράτους να διαπράττωνται τα εγκλήματα αυτά, εγκλήματα δολοφονούντα τον εθνικόν οργανισμόν και χύνοντα εις τις φλέβες του το δηλητήριον του εθνικού εκφυλισμού ;

Σας εδύλωσα προηγουμένως, ότι δέν πρέζειται πέρα μύθου. Σας είπον ότι γοργίζω και το μέγαρον και τα όνόματα των έννομων και των φίλων των, θα σάς προσέλω ακόμα, ότι ΤΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΚΑΙ Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ, ΤΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΚΑΙ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ.

Ουδείς κινείται. Ουδείς δύναται, ούτε δικαιούται να τό έμποδίση ή να τό τριαντάξη. Συλλαμβάνονται και τιμωρούνται οι εισάγοντες ή πωλούντες την κοκαΐνην. ‘Αλλο δέν υπάρχει νόμος εις τήν ‘Ελλάδα τιμωρών τους χρησιμοποιούντας το καταναλωτικόν αυτό ναρκωτικό. Σας φαίνεται περίεργον αυτό ;

Μεταβήτε λοιπόν μέσα εις ένα καφενεϊόν ή ένα ντάνσινγκ. Καθήσατε επιδεικτικώς εις το μέσον και πρεζάρετε επί παρουσία όλων. Ουδείς έχει δικαίωμα να επέμβη. Συλλαμβάνεται ο αλήτης ο χρησιμοποιών ηρωίνην, αλλά δεν τιμωρείται γι' αυτό. Η αστυνομία στηρίζεται εις τον περί αλητείας νόμον και μ' αυτόν κατορθώνει να καταδιώκη την διάδοσιν των ναρκωτικών εις τα κατώτατα λαϊκά στρώματα. ‘Αλλ’ εκεί σταματά το έργον της. ‘Ολίγον παραπάνω, εκεί όπου η επέμβασίς της είναι περισσότερον χρήσιμος, ευρίσκεται εν απολύτω αδυναμία να δράση.

‘Αλλ’ έπ’ αυτό το άσχοληθώ αόριστον εύρύτερον. Θα σάς παρακαλέσω να με παρακολουθήσετε. ‘Ο περίπατος θα είται ίσως κοιμιστικός και σκληρός. ‘Αλλά δέν στερείται ενδιαφέροντος.

ΑΥΡΙΟΝ. Μία επίσκεψις εις το κέντρο των κοκαϊνομαγών. — Η ‘Αθηνακή άριστοκρατία διασκεδάζει. — Η μέθη της ήθονής και του εθνικού πλουτισμού.

Πίνακας 10.25: Εμπρός, 26/3/1929, άρθρο

ΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΟΙ ΠΟΤΑΙ ΤΗΣ ΗΡΩΪΝΗΣ. - ΕΝΑ ΥΠΟΓΕΙΟ ΜΕ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗΝ ΠΕΛΑΓΕΙΑΝ ΤΟΥΣ
ΚΟΚΑΪΝΟΜΑΝΕΙΣ. - Η ΕΚΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΘΩΩΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΑΤΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΤΑΣ ΑΝΩΤΕ-
ΡΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΣ ΤΑΣΕΙΣ.

ΟΙ ΑΠΟΚΛΗΡΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

[illegible]

ΑΛΕΚΟΣ ΦΩΤΕΙΝΟΣ

δειξ. Ἀλλὰ τί τὸ θέλετε, κύριοι· οἱ
Νεοέλληνες πίνουν. Καὶ ἡ ἰδοὺ ἡ ἀπο-
δειξις.

ΤΟ ΗΡΩΪ'ΝΟΠΟΤΕΙΟΝ

Εἰς πεντηκτὴν ὁδὸν τοῦ Περραιῶς καὶ
εἰς τὸ ἑμφαντότερον σημεῖον τῆς ὑπὸ

Τρεῖς ἄλλοι ἡρώϊστοτεσθ·

χαί ενα μαγαζάκι μὲ τὴν ἐπιγραφὴν
 «καρτερίτσες». Στὸ μαγαζάκι λοιπὸν αὐτὸ
 ποιεῖτε τὰ κατεβάρη ἀπὸ τὴν γυμνάσι-
 οῦτε το χαρτοπνεῦμα δύναμι τοῦ κατὰ
 στήματαρχου καὶ τοῦ ἐξέτε πλοῦτος κα-
 λῶντε τὸ μὲν εἶδος ἐξέτε. Μὲ ἀπὸ τὰ
 ἀποσπέντε ἐξέτε καὶ τὴν ἐξέτε μὲν μα-
 γαζάκι κατεβάρη καὶ τὴν ἐξέτε καὶ
 τὸ ἡ τότῃ. Μὲν καὶ μὲν καὶ ἐξέτε
 ἡ ἐξέτε καὶ τὸ ἐξέτε τοῦ ἐξέτε καὶ
 τοῦ. Κατὰ τὸν σὺ μὲν κατὰ τὸν ἐξέτε.

Η χρήση ναρκωτικών δημιουργεί πάθος-εξάρτηση για αυτά, η οποία χρειάζεται θεραπεία (βλ. Πίνακα 10.26).

Πίνακας 10.26: Μακεδονία, 22/7/1931, άρθρο

«Γίνονται προσπάθειαι εις την πρόοδον δια την ανακάλυψιν μεθόδων και φαρμάκων καταλλήλων δια την θεραπείαν του πάθους των ναρκωτικών [όπιο].»

Γίνονται προσπάθειαι εις την πρόοδον δια την ανακάλυψιν μεθόδων και φαρμάκων καταλλήλων δια την θεραπείαν του πάθους των ναρκωτικών,

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Ο χρήστης ναρκωτικών είναι βαριά ασθενής. Ο θάνατος από υπερβολική δόση ναρκωτικών αντιμετωπίζεται ως ανακούφιση στην περίπτωση του άκρως εξαρτημένου και ταλαίπωρου χρήστη, που είχε καταντήσει ένα ανθρώπινο ράκος και παράφρων (βλ. Πίνακα 10.27).

Πίνακας 10.27: Μακεδονία, 2/4/1932, είδηση - άρθρο

«Ένας ηρωινομανής τύπος ευρέθη νεκρός εις τας Αθήνας...
Αθήναι- Μάρτιος.- Έξω από την Βιοτεχνική Σχολή- στην οδό Μενάνδρου- ευρέθη χθες το πρωί το πτώμα ενός ανθρωπίνου ράκους... Μέσα σε μια τσέπη βρέθηκε μόνο μια σκουριασμένη σύριγγα και δυο-τρεις αμπούλες ενέσεων κενές.
...διεπιστώθη, ότι ο θάνατός του προήλθεν από υπερβολική χρήσι ναρκωτικών...
Ο Ψ. δεν φρόντισε - όταν ήταν καιρός - να θεραπευθή κι' εξειλίχθη εις κοκαϊνομανή και ηρωινομανή. Πραγματικό δηλ. ερείπιο.
...Πολλές φορές όμως... (οι μυστηριώδεις, όσο και αντιπαθητικοί προμηθευταί ναρκωτικών) αντί για ναρκωτικό τούδιναν νερό... Τότε ήταν που άφριζεν ο Ψ. Έβριζε τους πάντας και τα πάντα κι' είχε εκδηλώσεις παραφροσύνης που προκαλούσαν τον τρόμο.
Παρόμοιες εκδηλώσεις είχε κι' όταν μετά την λήψι του ναρκωτικού - μετά πάροδον ωρών - ήρχιζε να συνέρχεται. Τότε πάθαινε παραισθήσεις κι' ωραματίζετο φείδια κι' άλλα ζώφια, τα οποία... κτυπούσε με ένα σανίδι από ρόλους χαρτιού εφημερίδων. Αυτό κρατούσε ώρες ολόκληρες.
...Χθες μάθανε το θάνατό του. Κι όλοι... είπαν:
-Πάει ο Ψ. Ησύχασε.
Και πράγματι ησύχασε.»

ΕΝΑΣ ΗΡΩΪΣΤΟΜΑΝΗΣ ΤΥΠΟΣ ΕΥΡΕΘΗ ΝΕΚΡΟΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΘΗΝΑΣ Ο ΨΥΧΙΤΣΑΣ ΤΗΣ ΣΤΟΑΣ ΠΑΠΠΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ Μάρτιος. — Έξω από την Βιοτεχνική Σχολή — στην όδον Μενάνδρου — εδρεύει χθές το πρωί το πτώμα ενός ανθρωπίνου βράκου. Οι αστυνομικοί που ειδοποιήθηκαν έβρασαν τις τσέπες των ρούχων του για να βρουν και μία ταυτότητα ή το όνομά του, δέν όμως πήρχαν όμως τίποτε. Μέσα σε μία τσέπη βρέθηκε μόνο μία σκουριασμένη σύριγγα και δυο-τρεις άμποúλες άνέσεων κενές. Τήν ώρα που οι αστυνομικοί έβραναν την έρευνά τους περνούσε ένας έφημεριδοπώλης. Πλησίασε τόν γύρω άπ' τόν πτόμα δριλο και μόλις τόν αντίκρισε φώναξε:

— Είναι ο Ψυχίτσας. 'Ο Παναγιώτης.

— Και τί ήταν αυτός; τόν ρώτησαν.

— 'Ο έφημεριδοπώλης τούδ αυτόαζε πα' ράξανα. Τού φαινόταν περίεργο πώς δέν ήξευραν τόν Ψυχίτσα και άπήντησε:

— 'Ο Ψυχίτσας ήταν ή ψυχή τής στοάς Πάππου. Μα δέν περάσατε ποτέ άπό καί; Τόσα χρόνια τόν είχαμε εκεί.

Και προσέθεσε:

— Τόν καθύμενο τόν Ψυχίτσα ήσούχασε. Πάει κι' αυτός....

Οι αστυνομικοί άφησαν τόν έφημεριδοπώλη νά μονολογή και μετέφεραν τόν πτόμα τού Ψυχίτσα στό νεκροταμείο. Έκει διεπιστώθη, ότι ο θάνατός του προήλθεν άπό υπερβολική χρήση ναρκωτικών. Αυτόν όμως τόν θάνατο τού Ψυχίτσα τόν περιέριαν χρόνια τώρα, έπειναι που τόν ήξεραν. Και τόν γνώριζαν καλά όλοι όσοι έχουν σχέση με έφημεριδοπώλες.

Ο Ψυχίτσας ήταν ο τύπος τής στοάς Πάππου, όπου τὰ τυπογραφεία και τὰ πιεστήρια των περισσότερων έφημεριδών — τούλάσσον τόν παλαιότερο καιρό. Ήταν ένας κοντός κυρτομέσος άνθρωπος, με πρόσωποπου έδειχνε έξυπνάδα και με πολλά — τις περισσότερες φορές — γένεια. Με τὰ γένεια του φαίνονταν άνθρωπος περασμένης ηλικίας. Όταν όμως — καμιά φορά τόν μίνα — έβριζετο έδειχνε ένα πρόσωπο νεανικό, με εύγενή χαρμηλιστικά. Ο Ψυχίτσας είχε ένα φριχτό πάθος — και δυστυχώς πολύ διαδεδομένο στην σύγχρονη κοινωνία μας. Ήτο ήρωϊνομανής.

Τι τόν έφερε όμως σ' αυτό του τού πάθος:

Όπως τόν ίδιος δηγγαίτο, στις στιγμές που βρισκετο καλά — έξω από την έλήθεια τής ήρωϊνης — καίγεται από καλή οίκογένεια και τὰ νειάτα του σπαύδαζε νομικά. Προσέθετε μάλιστα με καμάρι: — Έκανα και ιδιαίτερος ενός άκουργού. Χωρίς όμως νά τόν κατονομάξω. Και συνέχισε τήν ιστορία του:

— Όταν ήμουν νέος γνωρίστηκα με μία γυναίκα άρρωστη. Αυτή μου έμαθε τήν χρήση των ναρκωτικών.

Ο Ψυχίτσας δέν φρόντισε — όταν ήταν καίρως — νά θεραπευθώ κι' έξελίχθη εις κοιμισνομανή και ήρωϊνομανή. Πραγματικό δηλ. έρεπτιο.

Έτσι τόν γνώρισε κι' ή στοά Πάππου. Στην αρχή, προτού φθάση στο οίκτρο σημείο τού τελευταίου καιρού, διατηρούσε ακόμη ίχνη παλαιάς ευγένειας. Γι' αυτό οι άλλοι τύποι τής στοάς — κι' είναι πάμπολλοι όσο και χαρμηλιστικοί — τόν έλεγαν: «μεγαλοπιασμένος».

Είχε φθάση όμως τόν τελευταίο καιρό σ' τέτοιο σημείο τού πάθος του που

μόνα τήν φρίκη μπορούσε νά προκαλέσθ. Μέν στην ήτωση του είχε πάντα μία σκουριασμένη και βρωμερή σύριγγα, τήν όποία με άπείσιο πάθος και χωρίς νά φροντίξω ποτέ για τήν άπολύμανσή της, κάρφωνα μέσα στις σάρκες του. Έκανε δ, τι δήποτε για νά προμηθευθώ ναρκωτικό. Όλοι οι μυστηριώδεις, όσο και έντιμαθητικοί προμηθευταί ναρκωτικών τόν ήξευραν σ'ν «κάλλητη δανάρα». Πολλές φορές όμως κι' αυτοί οι ίδιοι τόν έλυπούντο και τότε παίρνοντας βέβαια τόν σχετικό αντίτιμο — άντι για ναρκωτικό τούδιναν νερό... μέσα στις άμποúλες. Τότε ήταν που άφείξεν ο Ψυχίτσας. Έβριζε τούς πάντας και τὰ πάντα κι' είχε έκδηλώσεις παραφροσύνης που προκαλούσαν τόν τρόμο.

Πρόμοιες έκδηλώσεις είχε κι' όταν μετά τήν λήψη τού ναρκωτικού — μετά πρόσδοσιν ώρων — ήρχιζε νά συνέχευται. Τότε πάθαινε παραισθήσεις κι' όραματίζετο φρίδια κι' άλλα έωθρία, τὰ όποία... κυπούσε με ένα σανίδι από έόλους χαρτιού έφημεριδών. Αυτό κρατούσε όωρες όλόκληρες.

Είχε όμως και τις καλές του στιγμές ο Ψυχίτσας. Τότε ήταν όλο άσπεία και πνεύμα. Μάλιστα μιλούσε και Γαλλικά. Οι φίλοι του τής στοάς διηγούνται ότι τού άρεσε νά λέη πώς τόν τιμορούσαν σ'όν στρατό.

— Άντι για φυλακή, έλεγε, μ' έβάζαν νά πωό δέκα πέντε σιλέπια χωρίς βούτημα.

Κι' έσκαζε στό γέλιο.

Τις τελευταίες μέρες είχε χαθώ άπ' τήν στοά Πάππου. Οι γνωστοί διηγούνται τι νά έγινε. Χθές μάθανε τόν θάνατό του. Κι' όλοι σάν τόν πρώτο έφημεριδοπώλη, είπαν:

— Πάει ο Ψυχίτσας. Ήσούχασε.

Και πράγματι ήσούχασε.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

Γενικής Συνελεύσεως Συλλόγου πολυτέκνων γονέων οι «άγιοι Πάντες».

Καλούνται τὰ μέλη εις α' τακτικήν γενικήν συνέλευσιν ήτήν προσεχώς Κυριακήν 3ην Απριλίου και ώρα 9ην π. μ. έν τη αίθούσῃ τού 'Εμπορικού και Βιομηχανικού 'Επιμελητηρίου (έναντι γραφείων τού Συλλόγου), με τὰ κάτωθι θέματα:

1) Ανακοίνωσις Προέδρου. 2) Έκθεσις 'Εξελεγκτικής 'Επιτροπής. 3) Έγκρισις ύπολογισμού και προϋπολογισμού. 4) λογιστική άποχωρούντος Διοικ. Συμβουλίου και 5) άρχαιρεσίαι.

Καθιστώμεν γνωστόν και πάλιν εις τὰ μέλη τὰ έπιθυμούντα νά προσφέρωσι τας ύπηρεσίας των εις τόν σύλλογον ώς Διοικητικοί Σύμβουλοι συμφώνως τώ άρθρῳ 6 τού καταστατικού καταθέτωσι δήλωσιν ύποψηφιότητος μέχρι τού προεχούς Σαββάτου.

Ο Πρόεδρος Ο Γ. Γραμματέας

Αντ. Πηγαςδης Δ. Παλιούργης

ΙΑΤΡΟΣ Φ. ΜΙΧΑΗΛ

ΠΛΑΘΟΛΟΓΟΣ

Ε2—ΕΓΝΑΓΑΣ—32

10.2.2.5 Κίνδυνος για τη ζωή.Κίνδυνο για τη ζωή αλλά και για την κοινωνία αποτελεί η κοκαΐνη, που παρουσιάζεται ως αξιοθρήνητη θανατηφόρος μόδα στο ρεπορτάζ που αναφέρεται στον θάνατο δύο νεαρών γυναικών στο Παρίσι και στην έκταση της χρήσης κοκαΐνης στη Γαλλία κυρίως στον πληθυσμό των γυναικών (βλ. Πίνακα 10.28).

Πίνακας 10.28: Σκριπ, 17/4/1926, είδηση - άρθρο

«Παρίσιοι, Απρίλιος.- Η κοκαΐνη είχε την παρελθούσαν εβδομάδα, εις το Παρίσι, δύο νέα θύματα. Δύο νεαραί υπάρξεις, η δνις Γ. Ν. και η δνις Β. Σ., επλήρωσαν με την ζωήν των την αξιοθρήνητον αυτήν μόδαν που εκυρίευσεν εσχάτως εις καταπληκτικόν βαθμόν τον παρισινόν γυναικόκοσμον.»

ΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΠΛΗΓΑΙ

Η ΚΟΚΑΪΝΗ

- «Η διάδοσις της εις την Γαλλίαν.
- Πώς αποτρέπεται ή επίβλεψις των άρ. χών.
- Τα θύματα και οι πωληταί της.

ΠΑΡΙΣΙΟΙ, 'Απρίλιος.— «Η κοκαΐνη είχε την παρελθούσαν εβδομάδα, εις το Παρίσι, δύο νέα θύματα. Δύο νεαραί υπάρξεις, η δνις Γαβριέλλα Ντυραφούρ και η δνις Βάντα Σολβανό, επλήρωσαν με την ζωήν των την αξιοθρήνητον αυτήν μόδαν που εκυρίευσεν εσχάτως εις καταπληκτικόν βαθμόν τον παρισινόν γυναικόκοσμον.

Δι' Αρμάνο Λαβιέριε, δημοσιογράφου.

Στο άρθρο αναφέρεται ο θάνατος μιας κοπέλας από χρήση ναρκωτικών και επισημαίνονται οι συνέπειες της χρήσης ναρκωτικών στους ίδιους τους χρήστες και τις οικογένειές τους (βλ. Πίνακα 10.29).

Πίνακας 10.29: Εμπρός, 26/9/1930, άρθρο

«Πίσω από την απλήν αυτήν είδησιν, που ασφαλώς θα παρέλθη απαρατήρητη, κρύβεται εν τούτοις μια μικρή τραγωδία, που βέβαια δεν πρόκειται οπωσδήποτε να διαλευκάνη η ανάκρισις του αστυνομικού τμήματος. Μια τραγωδία από εκείνες που συναντάει κανείς καθημερινώς στη ζωή και που τις έχει τόσον συνηθίσει, ώστε παύει να τις προσέχη πια: Η τραγωδία των θλιβερών αυτών υπάρξεων, που περιφέρονται μέσα στους αθηναϊκούς δρόμους, οικτρά νανάγια της ζωής, που κυλάει γι' αυτούς ανάμεσα στις περίφημες «δόσεις» των δηλητηρίων που ρίχνουν δυο, τρεις, πέντε φορές την ημέρα μέσα στον οργανισμό τους... Τα ναρκωτικά, παρ' όλες τις εναντίον των σταυροφορίες, αποτελούν σήμερα μια τρομερή κοινωνική μάστιγα, που δεν είναι εύκολο ν' αντιληφθή κανείς την έκτασί της. Και εν τούτοις δεν γίνεται τίποτε για τον μετριασμό της διαδόσεώς των, εκτός από μερικές θορυβώδεις συζητήσεις, χωρίς αποτέλεσμα, όπως πάντα...»

10.2.2.6 Αυτοκτονία. Η χρήση κοκαΐνης συνδέεται αιτιολογικά με την πρόθεση αυτοκτονίας. Σε κάποιες περιπτώσεις, η αιτιολόγηση δεν αποδίδεται ρητά, αλλά υποδηλώνεται μέσω της απόδοσης της ιδιότητας του χρήστη στον/στην αυτόχειρα, δεδομένου ότι οι επιδράσεις της κοκαΐνης θεωρούνται γνωστοποιημένες στο κοινό.

Ακολουθεί έμμεσος συσχετισμός αυτοκτονίας με τη χρήση ναρκωτικών. Η είδηση έρχεται από το εξωτερικό (βλ. Πίνακα 10.30).

Πίνακας 10.30: Σκριπ, 24/1/1928, είδηση

«Εἰς τὸ Βουκουρέστιον ηὐτοκτόνησε πρὸ ἡμερῶν βληθεῖσα διὰ σφαίρας περιστροφῆς εἰς τὴν κεφαλὴν ἡ Ε. Μ.

- Ἡ αὐτοκτονήσασα ἦτο μία ἀπὸ τὰς ὠραιότερας κυρίας τοῦ Βουκουρεστίου ἡλικίας μόλις 19 ἐτῶν.

- Ἐκ τῶν ἀνακρίσεων τὰς ὁποίας ἐνήργησεν ἡ αστυνομία τοῦ Βουκουρεστίου, προέκυψεν ὅτι ἡ Μ. ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ ἀπειρα θύματα τῆς κοκαΐνης...»

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Εἰς τὸ Βουκουρέστιον ηὐτοκτόνησε πρὸ ἡμερῶν βληθεῖσα διὰ σφαίρας περιστροφῆς εἰς τὴν κεφαλὴν ἡ Ἑλένη Μεγάλα.

— Ἡ αὐτοκτονήσασα ἦτο μία ἀπὸ τὰς ὠραιότερας κυρίας τοῦ Βουκουρεστίου ἡλικίας μόλις 19 ἐτῶν.

— Ἐκ τῶν ἀνακρίσεων τὰς ὁποίας ἐνήργησεν ἡ ἀστυνομία τοῦ Βουκουρεστίου, προέκυψεν ὅτι ἡ Μεγάλα ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ ἀπειρα θύματα τῆς κοκαΐνης.

— Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ἡσχισεν συστηματικὴ καταδίωξις κατὰ τῶν λαθρεμπόρων κοκαΐνης.

Στη χρήση κοκαΐνης αποδίδεται η απόπειρα αυτοκτονίας της μητέρας μικρού κοριτσιού και συζύγου αξιωματικού, που περιγράφεται ως τραγωδία και διεγείρει την ανθρώπινη συμπόνια (βλ. Πίνακα 10.31).

Πίνακας 10.31: Σκριπ, 28/5/1928, άρθρο

«Ἡ τραγωδία τῆς κυρίας Δ., συζύγου τοῦ αξιωματικοῦ κ. Δ., ἡ ὁποία ἐξετυλίχθη πρὸ δμήνου εἰς τὸ ἐπὶ τῆς οδοῦ Σταδίου ξενοδοχεῖον «Παλλὰς» ἀπὸ ἑνα παράθυρον τοῦ οὐοίου ἀπεπειράθη αὕτη νὰ ριφθῇ εἰς τὸν δρόμον μαζί με τὴν μικρὰν θυγατέρα τῆς εἰς στιγμὰς παροξυσμοῦ συνεπείᾳ καταχρήσεως κοκαΐνης...»

Ἡ ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΗΣ «ΔΕΛΛΑΠΟΡΤΑ»

Ἡ τραγωδία τῆς κυρίας Δελλαπόρτα, συζύγου τοῦ ἀξιωματικοῦ κ. Δελλαπόρτα, ἡ ὁποία ἐξετυλίχθη πρὸς δμήνου εἰς τὸ ἐπὶ τῆς οδοῦ Σταδίου ξενοδοχεῖον «Παλλὰς» ἀπὸ ἑνα παράθυρον τοῦ οὐοίου ἀπεπειράθη αὕτη νὰ ριφθῇ εἰς τὸν δρόμον μαζί με τὴν μικρὰν θυγατέρα τῆς εἰς στιγμὰς παροξυσμοῦ συνεπείᾳ καταχρήσεως κοκαΐνης ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ ἀνακαλυφθῇ ὑπὸ δρυγάνων τοῦ τμήματος Ἡδῶν καὶ Δ

πίνη κοκαΐνην. Ἡ κατάσταση τῆς ἐπεδεινώθη τελευταῶς εἰς βαθμὴν ἀνησυχαστικὴν καὶ οἱ ἱατροὶ οἱ δόποιοι τὴν ἐπισκέπτοντο τῆς ἐδήλωσαν ὅτι ἂν δὲν ἔπαυε τὴν χορῆσιν τῆς κοκαΐνης θὰ ἐπήρχετο ἀναποφύετως εἰς αὐτὴν ὁ θάνατος.

Η ισχυρή δηλητηριώδης επίδραση της κοκαΐνης παρουσιάζεται στην είδηση περί απόπειρας αυτοκτονίας γυναίκας, υποδηλώνοντας πιθανή αιτιολογική σύνδεση, λόγω των γνωστών ψυχολογικών επιδράσεων της κοκαΐνης (βλ. Πίνακα 10.32).

Πίνακας 10.32: Μακεδονία, 11/12/1930, άρθρο

«Χθες το απόγευμα η 35έτις Κλειώ χήρα Ντ., κάτοικος Χ. απειραγμένη ν' αυτοκτονήση, λαβούσα ισχυράν δόσιν στριχνίνης, κοκαΐνης και μορφίνης...»

Χθες τὸ ἀπόγευμα ἡ 35έτις Κλειώ χήρα Νταουλιζόγλου, κάτοικος Χαρμάνκιοϊ, ἀπειραγμένη ν' αὐτοκτονήσῃ, λαβούσα ἰσχυράν δόσιν στριχνίνης, κοκαΐνης καὶ μορφίνης. Εἰς τὰς φωνάς τῆς προσέτρε-

Οι επιπτώσεις στην προσωπικότητα του χρήστη - εν προκειμένω μιας γυναίκας - μέσω της χρήσης κοκαΐνης και ηρωίνης και τελικά η αυτοκτονία αυτής με μεγαλύτερη από τη συνήθη δόση αυτών των ναρκωτικών, προκαλούν μεγαλύτερη ανησυχία λόγω της αστικής κοινωνικής καταγωγής της αυτόχειρα (βλ. Πίνακα 10.33).

Πίνακας 10.33: Μακεδονία, 14/11/1931, άρθρο

«...Πρόκειται περί αυτοκτονίας; Ἡ δηλητηριάσεως ὡς ἐκ τῆς χρήσεως μεγαλειτέρας τῆς συνήθους δόσεως ναρκωτικοῦ; Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο καὶ μόνον ἐγκεῖται τὸ μυστήριον, τὸ δὲ γεγονός, ὅτι ἡ δηλητηριασθεῖσα ἢ ἡ αὐτόχειρ ἀνήκει εἰς τὴν καλὴν κοινωνικὴν τάξιν, εἶνε μάλιστα ἰατρός, καθιστὰ τὴν ὑπόθεσιν ἀκόμη περισσότερον ἐνδιαφέρουσαν. Κατὰ πληροφoρίας ἡ Μοσχίδου φέρουσα βαρέως τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ὑπὸ τοῦ ἐραστοῦ τῆς εἶχε καταστή ἡρωινομανῆς καὶ κοκαΐνομανῆς, ἐλάμβανε δὲ προσέτι καὶ βερονάλ. Τὰ ναρκωτικὰ ἐπρομηθεύετο εὐκολώτατα ἀπὸ τὰ διάφορα φαρμακεία ὑπογράφουσα ἡ ἰδίᾳ τὰς συνταγὰς ὡς ἰατρός.»

ΑΘΗΝΑΙ, 13. — Τὰς ἀστυνομικὰς Ἀρχὰς ἀπασχολεῖ ἀπὸ τῆς χθὲς μία περίεργος καὶ μυστηριώδης ὑπόθεσις. Πρόκειται περὶ αὐτοκτονίας; Ἡ δηλητηριάσεως ὡς ἐκ τῆς χρήσεως μεγαλειτέρας τῆς συνήθους δόσεως ναρκωτικοῦ; Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο καὶ μόνον ἐγκεῖται τὸ μυστήριον, τὸ δὲ γεγονός, ὅτι ἡ δηλητηριασθεῖσα ἢ ἡ αὐτόχειρ ἀνήκει εἰς τὴν καλὴν κοινωνικὴν τάξιν, εἶνε μάλιστα ἰατρός, καθιστὰ τὴν ὑπόθεσιν ἀκόμη περισσότερον ἐνδιαφέρουσαν.

Κατὰ πληροφoρίας ἡ Μοσχίδου φέρουσα βαρέως τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ὑπὸ τοῦ ἐραστοῦ τῆς εἶχε καταστή ἡρωινομανῆς καὶ κοκαΐνομανῆς, ἐλάμβανε δὲ προσέτι καὶ βερονάλ. Τὰ ναρκωτικὰ ἐπρομηθεύετο εὐκολώτατα ἀπὸ τὰ διάφορα φαρμακεία ὑπογράφουσα ἡ ἰδίᾳ τὰς συνταγὰς ὡς ἰατρός.

Η αυτοκτονία συνδέεται με τη χρήση κοκαΐνης, όχι όπως στην περίπτωση της υπερβολικής δόσης, αλλά λόγω των κοινωνικών και ποινικών συνεπειών της χρήσης (βλ. Πίνακα 10.34).

Πίνακας 10.34: Μακεδονία, 15/11/1931, άρθρο

«Τα δύο θύματα της κοκαΐνης.

Μία νεαρά γυναίκα ονομαζομένη Κ. Π. ... ηυτοκτόνησεν εις μίαν κλινικήν τοξικομανών, λαβούσα μεγάλην ποσότητα βερουάλης...

Και ο δύο νέοι παρεπέμφθησαν εις το πλημμελιοδικεϊόν επί χρήσει ναρκωτικών.

Ο κόμης, ο οποίος εθίχθη υπερβολικά εκ της κατηγορίας αυτής, ανεχώρησε δια την Τουλούζην, όπου και ηυτοκτόνησε, βληθείς δια σφαίρας περιστρόφου...

Η νεαρά γυναίκα όχι μόνο δεν ελησμόνησε τον αυτοκτονήσαντα φίλον της, αλλά και κατηγορεί τον εαυτόν της, διότι αυτή τον έφερε προόρως εις τον τάφον...

-Εγώ πταίω, Εγώ του έμαθα την κακήν αυτήν συνήθειαν...»

ΜΙΑ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

**ΤΑ ΔΥΟ ΘΥΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΚΟΚΑΪΝΗΣ**

ΠΤΑΙΕΙ Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Μία νεαρά γυναίκα ονομαζομένη Κλάρα Πενέλ, ή οποία υπό τὸ ὄνομα "Όλγα Πούσκιν ἔπαιξε καὶ εἰς τὸν τινηματογράφον, ηυτοκτόνησεν εἰς μίαν κλινικὴν τοξικομανῶν, λαβούσα μεγάλην ποσότητα βερουάλης.

Τὸ γεγονός αὐτὸ ὁποτελεῖ τὸν τραγικὸν ἐπίλογον ἑνὸς ἐρωτικοῦ δράματος, τὸ ὁποῖον πρό τινος εἶχε καὶ ἄλλο θῦμα.

Ἡ "Όλγα Πούσκιν εἶχε γνωρίσει τὸν κόμητα Ζάν ντε Κέλεν, μετὰ τὸν ὁποῖον διήλθε πολλοὺς εὐτυχεῖς μήνες εἰς ἓνα πολυτελὲς διαμέρισμα ὡν Παρισίων.

Οἱ δύο ἐρωτευμένοι δὲν ἐβράδυναν νὰ καταστῶν καὶ κοκαϊνομανεῖς, προφανῶς διὰ νὰ συνδυάσουν τὴν ἐρωτικὴν τὼν εὐτυχίαν μετὰ τὰ ὀρᾶκια ὄνειρα ποὺ δημιουργοῦν τὰ ναρκωτικά.

Ἡ ἀστυνομία ἐπληροφόρηθη τὴν κατὰστασιν αὐτὴν καὶ ἐπέδραμεν ἐφνηδιαστικῶς πρῶτον τινὰ εἰς τὸ διαμέρισμα τῶν δύο ἐρωτευμένων, οἱ ὅποιοι δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ἀπορρίψουν τὴν πραγματικότητα.

Καὶ οἱ δύο νέοι παρεπέμφθησαν εἰς τὸ πλημμελιοδικεῖον ἐπὶ χρήσει ναρκωτικῶν.

Ὁ κόμης, ὁ ὁποῖος ἐθίχθη υπερβολικὰ ἐκ τῆς κατηγορίας αὐτῆς, ανεχώρησε διὰ τὴν Τουλούζην, ἔπειτα ηυτοκτόνησε, βληθείς διὰ σφαίρας περιστρόφου.

ΠΡΟΣΕΠΕΘΗΣΕ ΝΑ ΛΗΣΜΟΝΗΣΗ

ΠΡΟΣΕΠΕΘΗΣΕ ΝΑ ΛΗΣΜΟΝΗΣΗ

Ἡ "Όλγα Πούσκιν ἔμεινε μόνη διὰ νὰ δικασθῇ. Δὲν προσήλθεν εἰς τὸ δικαστήριον καὶ καταδικάσθη ἐρήμην εἰς 6 μηνῶν φυλάκισιν.

Ἡ νεαρά γυναίκα ὅχι μόνο δὲν ἐλησμόνησε τὸν αυτοκτονήσαντα φίλον της, ἀλλὰ καὶ κατηγορεῖ τὸν ἑαυτὸν της, διότι αὐτὴ τὸν ἔφερε προόρως εἰς τὸν τάφον.

—'Απὸ σφάλμα ἰδίων μου ἀπέθανε, ἔλεγε συχνά. Ὅπωςδήποτε προσεπάθει νὰ παρηγορηθῇ καὶ μετέβη εἰς κάποιο νοσοκομεῖον διὰ νὰ θεραπευθῇ ἀπὸ τὴν μανίαν τῶν ναρκωτικῶν.

Ἡ βελτίωσις της ἐπὶ ῥαχτο βραδέως, ἀλλ' ἐφόσον ἀπεμακρύνετο ἀπὸ τὴν ὁμίχλην τῶν ναρκωτικῶν, ὁ θάνατος τοῦ κόμητος Κέλεν τῆς ἐφαίτο ἀσυγχώρητος. Ὅσκις ὤμιλει περὶ αὐτοῦ, κατελαμβάνετο ἀπὸ λυγμοὺς καὶ δάκρυα.

—'Εγὼ πταίω, Ἐγὼ τοῦ ἔμαθα τὴν κακήν αὐτὴν συνήθειαν. Ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀφορμὴ τοῦ θανάτου του. Ἐγώ. Ναι, ἐγώ.

Άλλη μία αυτοκτονία μέσω κοκαΐνης ή μέσω ηρωΐνης. Υποδηλώνεται αιτιακή σύνδεση λόγω των γνωστών ψυχολογικών επιδράσεων (βλ. Πίνακα 10.35).

Πίνακας 10.35: Μακεδονία, 24/11/1931, είδηση

Μακεδονία, 24/11/1931, είδηση

«...Υποτίθεται ότι το χρησιμοποιηθέν δηλητήριο ήτο ηρωΐνη ή κοκαΐνη, δόσιν της οποίας έρριψεν ο αυτόχειρ εις το τσάι του.»

αυτόχειρα. Υποτίθεται ότι το χρησιμοποιηθέν δηλητήριο ήτο ηρωΐνη ή κοκαΐνη, δόσιν της οποίας έρριψεν ο αυτόχειρ εις το τσάι του.

10.2.2.7 Κοινωνικός ξεπεσμός/κοινωνικό μίasma .Ο κοινωνικός κίνδυνος από την κοκαΐνη σχετίζεται με τον ηθικό ξεπεσμό στον οποίο αυτή οδηγεί τους χρήστες, που λειτουργούν ως φορείς μια ιδιότυπης ασθένειας με ισχυρή μεταδοτικότητα προς το υγιές κομμάτι της κοινωνίας.

Από τον ξεπεσμό των αξιών του κινδυνεύει το υγιές κομμάτι της κοινωνίας, αν μολυνθεί από το μίasma, όπως χαρακτηρίζεται η ηρωΐνη (βλ. Πίνακα 10.36).

Πίνακας 10.36: Εμπρός, 26/3/1929, άρθρο

«...Όλοι αυτοί παίρνουν “τη μυτιά”, την αδειάζουν στην παλάμη της χειρός, πλησιάζουν κατόπιν το χέρι τους στη μύτη, και αυτό είναι όλο· το παν τετέλεσται... Δεν είναι πλέον θνητοί· όχι· παίρνουν το δρόμο προς το βασίλειόν των, εγκαθίστανται στον λαμπροστόλιστον θρόνον των και από κει εξαποστέλλουν την περιφρόνησίν των προς τα εγκόσμια. Προ ολίγου μοιρολογούσαν την τύχην των, εμακάριζαν τους πλουσίους, κατηγορούν τον Θεόν που τους έφερε στη ζωή· τώρα όμως η επίδρασις του ναρκωτικού τούς κάνει να μην αισθάνονται τίποτα. Αλλά η έρευνά μας δεν πρόκειται δυστυχώς να περιορισθή ως εδώ· πίσω από το σνομπισμόν, από την επίδρασιν του οποίου ελάβομεν μίαν ιδέαν, υπάρχει ο εκφυλισμός και η διαφθορά. Ο μεγάλος κίνδυνος, η τρομερά και ανίατος αυτή νόσος τείνει να μολύνη κάθε υγιά ύπαρξιν, τα αποτελέσματα της οποίας θα είναι φρικτά, αν εν τω μεταξύ εξακολουθήση η αδιαφορία των υπευθύνων για τον τόπο αυτό...»

ΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΑΝΑΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΧΛΩΜΟΥΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΑΣ ΤΗΣ ΗΡΩΪΝΗΣ

ΟΙ ΠΟΤΑΙ ΤΗΣ ΗΡΩΪΝΗΣ. - ΕΝΑ ΥΠΟΓΕΙΟ ΜΕ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗΝ ΠΕΛΑΤΕΙΑΝ ΤΟΥΣ
ΚΟΚΑΪΝΟΜΑΝΕΙΣ. - Η ΕΚΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΗΘΩΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΑΤΩΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΤΑΣ ΑΝΩΤΕ-
ΡΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΣ ΤΑΞΕΙΣ.

ΟΙ ΑΠΟΚΛΗΡΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ἡ ἐποχή μας τὴν ὁποίαν διακρίνει τὸ μεταπολεμικὸν πνεῦμα ἀντίστροφον τὰ πάντα, μεταβάλλει ἡθῶν, ἔθνη, ἐκτρέφει παρὰδοσεις, ἔξηράννει τὸ αἶσθημα τῆς αἰδοῦς καὶ τῆς σεμνότητος, ἔθιο μηχανοποιεῖ τὴν ζωὴν μας καὶ μὲ μὴ ἔξω μᾶς ἥλλαξεν ἐντελῶς.

Ἐξ ὅλης τῆς κοινωνικῆς βαθμίδος, εἰς ὅλας τὰς κοινωνικὰς ἐκδηλώσεις ἀπὸ τοῦ ἐργάτου μέχρι τοῦ κεφαλαιοῦχου, ἀπὸ τοῦ πτωχοῦ μέχρι τοῦ ἀριστοκράτου, ἀπὸ τοῦ ἀγρότου μέχρι τοῦ ἄστυ, εἰδομεν τὴν ἐπιδορσίαν τοῦ μεταπολεμικοῦ πνεύματος, σαφῶς καὶ θετικῶς.

Κοινὸ γνώρισμα δὲ Σνομπισμός, τὸ

φθῆ, δὲ λουλάς ἐξορίθη μετὰ περιφρόνησιν εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ ὅλα αὐτὰ ἀντικαταστάθησαν μετὰ τὴν κομάντ, τὴν καμπίνη, τὴν ἡρώδη καὶ μετὰ ταῦτα... ἀπεσπασμένη. Σήμερον δὲν κατιζοῦν χαοίς, οἱ χασομπόται πίνουσιν ἡρώδη... Τώρα δὲν πίνουσιν μόνον ναρκωτικά, οἱ ὅλγοι ἐκείνοι ἀπολίττοι ἀνθρώποι, τώρα πίνουσιν ναρκωτικά οἱ ἀριστοκράται, οἱ μοντένοι, δίδου αὐτὸ ὅλην δὲ οὐνοπορίαν. Χθὲς ἀκόμη μία Ἀγγλικὴ ἐφημερίς κατηγοροῦσε τὴν Ἑλλάδα, ὅτι εἰσάγει περὶ ἑκατὸν τὸν ἀριθμὸν ναρκωτικῶν. Οἱ ἀρεθμοὶ θεβαίοντες τοὺς ἑσπέρους ἐδημοσίευσεν ἡ Ἀγγλικὴ ἐφημερίς ἀπεδείχθησαν ἄνευ

μας ἑναὶς κύβλος ἀπὸ ἀνθρώπων, μᾶλλον κατὰ τὸν μετὰ τὸν ὅλεον κύβλο. Ὅλοι-οὗτοι εἶχαν ἑαπλωθῇ σὺς καρέζες τῶν παρὰλιν. Τὰ πρόσωπα τῶν εἶχαν ὅλην διδοῖν σὲ μὴ ἡλωμάδα καὶ ἔδιναν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἦσαν ἀφρημένοι, τοὺς ἔβρι οὐ εἰ εἶδους ἀπαισίας. Ὁ κατὰ σηματοδότης μᾶς πλησίασε. «Ἐνα-οὗτος, τοῦ εἴπαμε σιγανὰ καὶ κλεβόντας τὸ μάτι μας τοῦ προσεδόσαμε, καὶ μὴ μυνίαν. Ἐκείνος μᾶς παρετήρησε καὶ ὅσον νὰ ἦτο εἰς τὴν δεξιάν, ὅν παρὰ-ματι καὶ ἡμεῖς εἴμασθε τοῦ κύβλου τῶν ἐδικῶν καὶ κατόπιν ἔφυγε. Οἱ ἄλλοι μὲν ἄκουσαν τὴν λέξιν ἐμυνίαν, ποῦ εἶναι χαρακτηριστικὴ σὺν κύβλο τῆς, ἐγκατέλειψαν τὸ φόβον ποῦ εἶχαν ἐπὶ τὴν ἐπισκοπὴν μας καὶ ῥέχτηκαν πάλι μετὰ τὴν ἡσυχίαν τοῦ σὺ φανταστικὸν ταξίδι-τοῦ... Ἡ ἐμυνίαν, ἡ μυστηριώδης λέ-ξιν ποῦ ἐπροσέλαμε σὺν γλώσσα τῶν ἡρώδων καὶ τῶν κοκαίνωποδων, σημαίνει ἐμὴ δόσις ναρκωτικοῦ τυλιγ-μένη σὲ ἑνα ὄστρο καὶ γυαλιστερό χαρ-τί ὅπως, τὰ σκονάκια. Κάθε λεπτὸν δὲν ἄκουγε κανεὶς παρὰ τὸν θῆκα ποῦ ἐμὴν νικτο ἐκεῖ μέσα καὶ τοῦς βαθεῖς ἀναστε-ναγμούς. Τὰ φλέγματα καὶ τὰ ταχέστα ἐκάναν περιέργου συμπλέγματα σὺν πύ-τοιμα ἑναὶς μυσταλισμένους φωνήεντα φωνὴ σὺν γυνὰ τοῦ καφετερίου ἐμυνίαν ἀνατολισμένους ἀναμίντες παγερά, σὺν τῶν Ρωσικῶν ἀντικυκλῶνα. Ὅλοι οὗτοι, παύσαντες ἐπὶ μυνίαν, τὴν ἀειδοῦσαν σὺν παλάμῃ τῆς χειρὸς, πλησιάζον κατόπιν τὸ χεῖρ, τοῦ σὺν ὡτῇ καὶ αὐτὸ εἶναι ὅλον τὸ πᾶν τετελεσται. Ὁ Βασιλεὺς ἀπέθανε. ἔζητο δὲ Βασι-λεὺς. Δὲν εἶναι πλέον θνητοὶ οὐκ παρ-νον τὸ δρόμον παρὰ τὸν βασιλεῶν τῶν, ἐγκαθίστανται σὺν λωμμοστολίαν θρόνον τῶν καὶ ἀπὸ καὶ ἐξαποστέλλουσιν τὴν προσημνησὶν τῶν παρὰ τὰ ἐγκώ-σια. Πρὸ ὀλίγον βοικολογοῦσαν τὴν τύχην τῶν ἡρωδῶν τοῦς πλουσίους, κακιστοῦσαν τὸν θῶν ποῦ τοῦς ἔφερε σὺν ζωῇ, τώρα ὅμως ἡ ἐπίδοσις τοῦ ναρκωτικοῦ τοῦς χάνει, νὰ μὴν ἀποδύ-νωται τιποτα. Ἀλλὰ ἡ ἔρευνά μας δὲν παύεται δυστυχῶς νὰ περιορισθῇ ὡς ἔδωκισεν ἀπὸ τὸ σνομπισμὸν, ἀπὸ τὴν ἐπιδόσιν τοῦ ὁποίου ἐλάσμεν μὴν ἰδέ-αν, ὑπόχρη, δὲ ἐκτελεισμός καὶ ἡ δια-φθορά. Ὁ μεγάλος κίνδυνος, ἡ τρομα-κτικὴ καὶ ἀνίατος αὐτὴ νόσος τείνει νὰ μα-λὼν καὶ ἐπὶ ἡμᾶς, τὰ ὁποτελέ-ματα τῆς ὁποίας θὰ εἶναι ἐκείνη, ἔν-τὸν μετὰ ἐξακολούθησιν ἡ ἀδιαφο-ρία τῶν ἐκτελεισμένων γὰρ τὸν τόπον αὐτό. Ἀλλὰ ποῦ εἰ νὰ φιλολογώμεν, διὰ τὴν ἔρευναν τοῦ μᾶς ἡμῶν μὴν τοῦς; Ἀλλὰ μὴν περιγραφεῖ ἐνδὺ μὴν ἡμῶν καὶ τοιαύταις διαφθορῶν θὰ σὺς δὲν σὺν μὴν πραγματικῇ ἰδέᾳ ποῦ τοῦ κινδύ-νου ποῦ μᾶς ἀπειλεῖ.

ΑΛΕΚΟΣ ΦΩΤΕΙΝΟΣ

φροῦτο αὐτὸ τὸ ὁποῖον μᾶς ἤρθεν ὅπως μᾶς ἐρχοῦνται ἐσχάτως τὰ κήματα τοῦ ψυχῶν καὶ τοῦ καθεῶνος, ἡ δὲ Ρωσσι-κὸς Ἀντικυκλῶν!... Σήμερον τὸ κατὰ τὸν παρὰδοκτικὸν ποῦ ἔχουμε σὺν ὁμοῦλῳ τὸν ἡρωδὴ τῆς, ντεμπαντρετ-σὺς διαφθορῶν τῆς καλλωνίς, ἐμ-φανίζεται ἡμῶν καὶ ἀποκλιτῶν εἰς τὰ πεισοδοκία, ἔχεται ἡμῶν, ἀγα-νίσεται παρὰ τὰ δικαιώματά του, ντόν-ται μετὰ τὴν ἐκτελεισμένη τῆς μὴδης, ἐγκαταλείπει τὰ μαλλιά του σὺν χροῖα τοῦ κομμωτοῦ του καὶ μὲ μὴ ἔξω... χροῖα ἐκτελειται. Σήμερον οἱ παπᾶδες ἀν-μυγνόνται εἰς τὴν πολιτικὴν, εἰς τὸ ἐμ-πόδιον, εἰς τὸ Χρηματιστήριον, ταξι-ζοῦν χροῖα, ἀριστοκρατικῶς νεσσοῖ παπαλοῦσαν, φιλολοῦσαν, ντόνεται, ἀλλ... Τοῦροῦστον καὶ μοντελοφοροῦν. Σήμερον... ἀλλὰ παρὰ τὴν οὐνεχίσου-μεν; Μήπως ὅλοι δὲν βλέπομεν μὴρο-σὶα μᾶς πόσον δὲ σνομπισμὸς ἐπηρεάζει τὸν τόπον μας; Ὅπως λοιπὸν δὲ σνομπ-ισμὸς εἶχε τὴν ἐπιδόσιν του εἰς ὅλας τὰς κοινωνικὰς τάξεις καὶ μετέβαλλε τὸν ἡθῶν τοῦ γένους, ἔτσι τὸ φροῦτο αὐτὸ εἶχε τὴν ἐπιδόσιν του καὶ σὲ μὴ ἄλλη τῇς ἀνθρώπων. Εἰς τὰς πόλεις ὅπως τῆς ζωῆς. Εἰς τὸν πόσον ἐκτελει-οῦν ὅλοι εἰς τὸ περιθώριον, ἐμ-φανίζονται μετὰ τὴν φαντασίαν καὶ ἔχουν μετὰ τὴν ἡρώδη τοῦς τῶν. Οἱ χασομπόται, οἱ ἀνθρώποι ἐκείνοι ποῦ ἄλλοτε ὁρτοῦ-σαν τὸ γὰρ εἶναι ὅν θεντῶν λου-λάς, οἱ ἀνθρώποι ἐκείνοι ποῦ πᾶσαν ἐ-κτελειται καὶ νόσον δὲν ἔβλεπον, δίδου τὰ μάτια τοῦς ἦσαν πάντοτε πλημμυρισμέ-νοι ἀπὸ τὸ πᾶν τῆς ναρκωτικῆς φαντασίας τῶν, οἱ ἀνθρώποι ἐκείνοι οἱ ὅλοι τοῦ-σαν ὅν φανταστικὰ πάλαι, ἥλλαξεν καὶ αὐτὸ σήμερον. Τὸ χασὶς ἐγκατέλει-πει

βεῖς. Ἀλλὰ τί τὰ θέλετε, κύριοι οἱ Νεοῦληγες πόνοι. Καὶ ἡ ἰδοῦ ἡ ἀπο-δείξις.

ΤΟ ΗΡΩΪΝΟΠΟΤΕΙΟΝ

Εἰς κεντρικὴν ὁδὸν τοῦ Πειραιῶς καὶ εἰς τὸ ἐμπαντοῖστον σημείον τῆς, ὡς

Τρεῖς ἀπὸ τοὺς ἡρωδῶνες.

καὶ ἑνα μαγαζάκι μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν «καφετερίον». Στὸ μαγαζάκι λοιπὸν αὐτὸν παραίτηται νὰ κατεβῇ τὸ καὶ νὰ γινῇ ἔτσι τὸ χαρακτηριστικὸν ὄνομα τοῦ κατὰ σηματοδότην καὶ νὰ ἔχῃτε ἑσπέρους νὰ λινεῖ τὸ μάτι ἐπὶ δέξιόν. Μετὰ αὐτὰ τὰ ἀποδύονται ἐνδὺ, ἀπὸ τὴν ἐκτελεισμένην μὴν κατεβῇ καὶ νὰ τῇς σαλατὴ καὶ νὰ τῇ τῶν. Μιγὰν μὴ καὶ ἐμ-μὴν βαθεῖται σὺν ἰδέᾳ τοῦ παρὰδοκ-του. Καθίσουμε σὲ μὴ καρέζα, ἔχου

Στο πλαίσιο της ανηθικότητας και της διαφθοράς που επικρατεῖ στο Βερολίνο, ο χρήστης ναρκωτικῶν παρουσιάζεται ως κτήνος σε κατάσταση μανίας (βλ. Πίνακα 10.37).

Πίνακας 10.37: Μακεδονία, 24/11/1932, άρθρο

«Εἰς μίαν γωνίαν ἓνας ἄνδρας κινεῖ σπασμοδικῶς τὰ χέρια του σαν νὰ ζητούσε κάτι νὰ πιάσῃ ἔχων τὰ μάτια του πρὸς τὴν στέγην ἐστραμμένα ἐνῶ ἀπὸ το ὀρθάνοικτο στόμα του ξεφεύγουν ἀναρθρες κραυγές καὶ ἀπαίσιοι λαρυγγισμοί. Εἶναι φαίνεται ὁ δυστυχὴς υπηρέτης ἐνὸς οἰουδήποτε δηλητηρίου αὐτὴν τὴν στιγμὴν, καὶ ὁ ἐγκέφαλος λειτουργεῖ μέχρι τοῦ σημείου πού νὰ ἐμφανίσῃ μόνον τὸν μανιακὸν αὐτὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν κτηνωδεστέραν μορφὴν! Κραυγάζει καὶ γανγίζει το ναρκωτικὸν δηλητήριον.»

Εἰς μίαν γωνίαν ἓνας ἄνδρας κινεῖ σπασμοδικῶς τὰ χέρια του σαν νὰ ζητούσε κάτι νὰ πιάσῃ ἔχων τὰ μάτια του πρὸς τὴν στέγην ἐστραμμένα ἐνῶ ἀπὸ τὸ ὀρθάνοικτο στόμα του ξεφεύγουν ἀναρθρες κραυγές καὶ ἀπαίσιοι λαρυγγισμοί. Εἶναι φαίνεται ὁ δυστυχὴς ὑπηρετὴς ἐνὸς οἰουδήποτε δηλητηρίου αὐτὴν τὴν στιγμὴν, καὶ ὁ ἐγκέφαλος λειτουργεῖ μέχρι τοῦ σημείου πού νὰ ἐμφανίσῃ μόνον τὸν μανιακὸν αὐτὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν κτηνωδεστέραν μορφὴν! Κραυγάζει καὶ γανγίζει τὸ ναρκωτικὸν δηλητήριον.

10.2.3 Πολιτισμική επέλαση. Τα νέα ξενόφερτα ναρκωτικά είναι επικίνδυνα σε σχέση με τα αθώα παλιά, εγχώρια ναρκωτικά, που κατά κάποιον τρόπο «όλοι ξέρουν κι όλοι εμπιστεύονται». Κατά συνέπεια, η χρήση χασίς αποτελεί κομμάτι της παράδοσης και λειτουργεί ως ασφαλιστική δικλείδα απέναντι σε έναν κίνδυνο που είναι ξενόφερτος, εξωτικός και άγνωστος.

Στα καινούργια ευρωπαϊκά ναρκωτικά, τα οποία αντικατέστησαν τα παλιά αθώα, αναφέρεται το παρακάτω άρθρο, που προβάλλει με ανάλαφρη διάθεση και διάχυτη αγανάκτηση την εικόνα των νέων επικίνδυνων ναρκωτικών, που προέρχονται από την Ευρώπη, σε αντιδιαστολή με την εικόνα των παλιών αθώων, με συνέπεια την επισήμανση ενός κινδύνου που έρχεται από το εξωτερικό. Ο χρήστης των παλιών ναρκωτικών προβάλλεται ως μη επικίνδυνος, με μια αθώα συνήθεια, πολιτισμικά οικεία (βλ. Πίνακα 10.38).

Πίνακας 10.38: Εμπρός, 20/11/1929, άρθρο

«Το κατάλαβες ρε κόσμε ότι μούγινες πολύ εξατρίκ τώρα τελεπαία κατά τη μεταπολεμική εποχή και εντεύθεν με τις ευρωπαϊκές μόδες που μούφερεις ενθάδε; ...
Σάμπως δεν είμαστε καλά. Μια βολά κι έναν καιρό η μορφίνη και τα λοιπά εις «ινη» ήντουσαν εντελώς άγνωστα και όσοι θέλανε ν' απολάμψουνε λιγούλακι τεχνητό παράδεισο, τραβάγανε το μαυράκι τους, παίζανε το μπαγλαμαδάκι τους και δεν ενοχλάγανε κανένανε, άπαξ το λέει και το τραγούδι
Εμείς κι' αν το φουμάrouμε
κανένα δεν πειράζουμε.
Σήμερα όμως δεν συμβαίνει το τοιούτον. Ούλοι το ρίζανε στα ευρωπαϊκά και γι' αυτό θα πάμε κατά διαβόλου...»

ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Τὸ κατάλαβες εὖ εἶπες ὅτι μοῦρι
 ρεῖς πολὺ εἴσαιρην τέσσα τελεπταῖα κα
 τὰ τῇ μεταπολεμικῇ ἐποχῇ καὶ ἐντεῦ
 θεν μὲ τίς εὐρωπαϊκὴς μύδεις ποῦ μοῦ
 φερες ἐνθάδε ; Τὸ ὅποιον καθημερι
 νῶς δὲν γλέπεις τί
 ποτις ἄλλο στίς ἐφη
 μερ'δες παρὰ αἰωνί
 ως καὶ τουμπανίως
 συλλήψεις κοκαῖνο
 μαῶν καὶ τὰ παρό
 μοια. Ἄλλος τρα
 δάει κοκαῖνη. Ἄλλος
 μορφ'νη, ἔτιρος ἢ
 ρωῖνη καὶ ἔτερος αἰ
 θήρ, τὸ ὅποιον σοῦ
 λέει νὰ ξεχάσῃ τὰ
 βάσανα τῆς ζωῆς.

Σάμπως δὲν εἶ
 μαστε καλά. Μιὰ βολὰ κι' ἕναν καιρὸ
 ἢ μορφ'νη καὶ τὰ λοιπὰ εἰς ἄννη
 ἤντουσας ἐντελῶς ἄγνωστα καὶ ὅσαι
 θέλατε ν' ἀπολάμβουτε λιγούλακι τε
 κνητὸ παραδείσιο, τραβάγατε τὸ μαν
 ράκι τους, παίζανε τὸ μπαγλαμαδάκι
 τους καὶ δὲν ἐνοχλόγατε κανέναν,
 ἤμαξ τὸ λέει καὶ τὸ τραγοῦδι
 Ἕμεῖς κι' ἂν τὸ φουμάρομε
 κανένα δὲν πετράζουμε.

Σήμερα ὅμως δὲν συμβαίνει τὸ
 τοιοῦτον. Οὗλοι τὰ ρίξανε στὰ εὐρω
 παῖκά καὶ γι' αὐτὸ θὰ γυῖμε κατὰ
 διαβόλου. Τὸ ὅποιον θέλεις εὖ κύριέ
 μου νὰ ξεχάσῃς ; Τράβα τρεῖς ὀκτά
 δες ρετσίνα μεσογείων καὶ εἶσαι ἐν
 τάξει. Ὁχι μοῦ κοπανᾷς κοκαῖνη καὶ
 τὰ λοιπὰ εἰς ἴνη, τὸ ὅποιον εἴπειτα
 ἔχε γὰρ καὶ μένε κόσμε. Νομίζω ;

Ο ΝΩΝΤΑΣ

Στους παραδοσιακούς χορούς στο Μεξικό, η κατάσταση μέθης των χορευτών υπερβαίνει αυτή του κρασιού, που συνήθιζαν οι αρχαίοι Έλληνες στις βακχικές εορτές τους. Με το πεγιότ και τη μαριχουάνα προκαλείται ζάλη και πρωτότυπα όνειρα, που οδηγούν στην έξαψη και τη λησμονιά (βλ. Πίνακα 10.39).

Πίνακας 10.39: Μακεδονία, 31/7/1932, άρθρο

«*Η μέθη προκαλείται από το μάσσημα μερικών φυτών, όπως το πεγιότ και το μαριχουάνα, ή ακόμη το κάπνισμα του κουπάλ, όλων φυτών με διενεργητικές ουσίας που ομοιάζει προς το αλκοόλ ή μερικά ναρκωτικά...*

Το πεγιότ (ή τζικουλί), το μαριχουάνα, το πώλκ, επετάχυναν την κυκλοφορία του αίματος και εξάλισαν περιέργως το μυαλό. Προκαλούσαν πρωτότυπα όνειρα και μετέφεραν την ψυχήν στην έκστασιν και τη λησμονιά. Η μέθη αυτή υπερβαίνει, αναμφιβόλως πολύ την έξαψιν των βακχικών εορτών των αρχαίων Ελλήνων που μεθούσαν σ' αυτές τις περιπτώσεις, μόνο με κρασί.»

Ἡ μέθη προκαλεῖται ἀπὸ τὸ μάσσημα μερικῶν φυτῶν φυτῶν, ὅπως τὸ πεγιότ καὶ τὸ μαριχουάνα, ἢ ἀκόμη τὸ κάπνισμα τοῦ κουπάλ, ὅλων φυτῶν με διενεργητικὰς οὐσίας ποῦ ὁμοιάζει πρὸς τὸ ἀλκοόλ ἢ μερικὰ ναρκωτικά. Τὰ δηλητήρια αὐτὰ ἦσαν ἀντικείμενον ἀληθινῆς λατρείας, ἦσαν ἀπαραίτητα εἰς τὰς τελετὰς καὶ τοὺς χοροὺς καὶ κατέληγαν νὰ δώσουν στίς τελετὰς χαρακτηριστὰ περιέργως ἐξωπραγματικόν.

Τὸ πεγιότ (ἢ τζικουλί), τὸ μαριχουάνα, τὸ πώλκ, ἐπετάχυναν τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος καὶ ἐξάλειψαν περιέργως τὸ μυαλό. Ὑποκαλοῦσαν πρωτότυπα ὄνειρα καὶ μετέφεραν τὴν ψυχὴν εἰς τὴν ἔκστασιν καὶ τὴν λησμονίαν. Ἡ μέθη αὕτη ὑπερβαίνει, ἀναμφιβόλως πολὺ τὴν ἔξαψιν τῶν βακχικῶν ἐορτῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ποὺ μεθοῦσαν σ' αὐτὰς τίς περιπτώσεις, μόνο με κρασί.

10.2.4 Παρέμβαση στη νομοθεσία. Οι διεθνείς αποφάσεις για τον περιορισμό των ναρκωτικών εξαλείφουν την αρχική αδιαφορία και επιφυλακτικότητα και η εφαρμογή των διεθνών συνθηκών μέσω της θεσμοθέτησης εγχώριας νομοθεσίας βρίσκεται σε αρμονία με τις σχετικές δημοσιεύσεις στον Τύπο, λίγο πριν και μετά την επικύρωση της Συνθήκης της Γενεύης (1925), όταν εκφράζεται αγανάκτηση για την ανεπάρκεια της κατασταλτικής πολιτικής για τα επικίνδυνα ναρκωτικά, που έχουν τεθεί στο διεθνές στόχαστρο. Δείγματα αντίθετης στάσης εκφράζονται απέναντι στην καταπολέμηση του λαθρεμπορίου χασίς στην Αίγυπτο, το οποίο υποστηρίζεται και επιβραβεύεται.

10.2.4.1 Η εμπειρία από το εξωτερικό. Η αυστηροποίηση και εντατικοποίηση των μέτρων καταστολής για την κοκαΐνη και τα ναρκωτικά που χαρακτηρίζονται ως σκληρά είναι η μεταφερόμενη εμπειρία των απαγορευτικών μέτρων από το εξωτερικό και την παγκόσμια διακρατική συνεργασία. Ο σχολιασμός καταδεικνύει σύμπλευση, ενώ η απλή παράθεση των κατασταλτικών μέτρων την υποδηλώνει. Εξαίρεση της τάσης αυτής αποτελεί το χασίς, για το οποίο η περιορισμένη εμπειρία καταστολής προέρχεται από την Αίγυπτο, τη χώρα που ως γνωστόν ταλανίζεται χρόνια από τη διάδοση της χρήσης, σε αντίθεση με τη Τουρκία, στην οποία το χασίς αποτελεί στοιχείο της θρησκευτικής πολιτισμικής παράδοσης.

Η επικριτική στάση απέναντι στον νέο νόμο για την απαγόρευση κατασκευής, εισαγωγής, πώλησης και κατανάλωσης αλκοόλ στην Τουρκία, με την επισήμανση

των δυσάρεστων συνεπειών που θα έχει, κρίνοντας από την εφαρμογή του αντίστοιχου νόμου στην Αμερική, όπου τα ναρκωτικά και τα νοθευμένα ποτά αντικατέστησαν το αλκοόλ, καταδεικνύει την επιφυλακτικότητα απέναντι στην αποτελεσματικότητα των απαγορεύσεων του είδους. Επιπλέον, θεωρείται ότι υπάρχει πιθανότητα αναχαίτισης του νόμου, επειδή προκαλεί ζημιά στο εμπόριο και δυσaréσκεια στους εμπόρους αλκοόλ (βλ. Πίνακα 10.40).

Πίνακας 10.40: Εμπρός, 8/5/1923, άρθρο

«...Ούτως αι δυσάρεστοι συνέπειαι της απαγορεύσεως εν Αμερική, όπου τα ναρκωτικά και τα νοθευμένα ποτά αντικατέστησαν το οινόπνευμα...»

Ο ΑΝΤΙΑΛΚΟΟΛΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑΝ

Ο νόμος, ο απαγορεύων τὴν κατεσκευὴν, εἰσαγωγὴν, πωλῆσιν καὶ καταναλώσιν παν-
τός οἰνοπνευματώδους ποτοῦ, ὁ ἐφαρμόσθεις
ἤδη ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ, ἐτίθη ἐν ἰσχύϊ καὶ ἐν
Κωνσταντινουπόλει. Τ' ἀποθέματα οἰνοπνεύ-
ματος, τὰ εὑρισκόμενα ἐν τῇ πόλει θὰ συρ-
γισθῶσι μετὰ τῆς ἀδείας διὰ τοῦ κυρίου
αὐτῶν καὶ τὰ ἐξαχθῶσι εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν
ἐντὸς προθεσμίας δύο μηνῶν. Τ' αἰτομα, τὰ
ὅποια θὰ φωραθῶσι πίνοντα δημοσίᾳ καὶ ἐ-
κεῖνα, ὧν ἡ κατὰστασις τῆς μίθης θὰ βε-
βαιωθῇ συνεπείᾳ λαθραίας καταναλώσεως,
θὰ τιμωροῦνται διὰ 30 ραβδόμων ἢ διὰ [πρε-
τίου ἀπὸ 30 μέχρι 100 τουρκικῶν λιρῶν
ἢ διὰ φυλακίσεως. Εἰδικὴ κανονισμὸς θὰ
συνταχθῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημο-
σίας ὕψους περὶ τοῦ τρόπου χρήσεως καὶ
τῆς καταναλώσεως τῶν οἰνοπνευματωδῶν
πρεϊόντων, τῶν χρησιμοποιουμένων ἐν τῇ
ἐστιαρίᾳ.

Οὕτως αἱ δυσάρεστοι συνέπειαι τῆς ἀπα-
γορεύσεως ἐν Ἀμερικῇ, ὅπου τὰ ναρκωτικά
καὶ τὰ νοθευμένα ποτά αντικατέστησαν τὸ
οἰνόπνευμα, καὶ τὸν οἶνον, διὰ ἀνεγκλίτων
τοῦς ἐθνικέσσιναις τῆς Ἀγκύρας περὶ τοῦ ρυ-
ζικοῦ τούτου μέτρου. Μεταπαύτα δεῖν καὶ μὴ
λησμονώμεν, ὅτι ὁ Τούρκος, ὡς Ἀσιατὴ, εἶνε
ἐκ φύσεως ἐγκρατὴς, καὶ ὅτι τὸ Κοράνιον
ἀπαγορεύει τὸ οἰνόπνευμα, τοῦθ' ὅπερ θὰ δι-
ευκολύνῃ βεβαίως εἰς τὴν χώραν ταύτην ὅ-
σον ἀφορᾷ τοῖς Μουσουλμανικοῖς τοῦλάχιστον,
τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀπαγορευτικῶν μέτρων.
Ο νόμος, ὁ ἀφορῶν τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ
οἰνοπνεύματος, παρήγαγε μεγάλην διατάρα-
ξιν εἰς τὸν κόσμον τῶν ἐμπορευομένων τὸ εἶ-
δος τούτου καὶ τῶν διευθυντῶν ἐστιατορίων,
οἵτινες εἶχον ἐλπίσει εἰς τὴν ἀναβολὴν τῆς
ἐκπολεμότητος, καὶ παρὰ τὴν αἰτίαν τῆς
ἐξαγωγῆς τῶν ὑφισταμένων ἀποθεμάτων, ἡ
τιμὴ τοῦ οἰνοπνεύματος ἐν τῇ πόλει κατήλ-
θεν ἐν ἀκρῇ κατὰ 25 ο)ο.

Τοῦ νόμου μὴ προβλέποντος καμίνην ἐξ-
αίρεσιν καὶ ἀφαιρῶντος εἰς ὅλους τοὺς κατοί-
κους τῆς Τουρκίας, δυσχερὲς τις ἡδύνατο
καὶ προκύψῃ ὡς ἐκ τῆς παρουσίας τῶν στρα-
τιωτικῶν κατοχῆς τῆς Κων)πόλεως. Ἡ
Τουρκικὴ Κυβέρνησις, πραγματικῶς δὲν ἡ-
δύνατο ν' ἀπειτήσῃ ἀπὸ τοῦξ ξένους στρα-
τιώτας καὶ παρατηθῶσι τῆς οἰνοποιείας. Συν-
εφωνήθη ἀρα μετὰ τῶν ἀνωτάτων ἀρμοστών,
ὅτι τὰ ξένα στρατεύματα, τὰ εὑρισκόμενα ἐν
Τουρκίᾳ, θὰ διαθέτουν λίσχας καὶ ἄλλα πα-

Χωρὶς σχολιασμό γνωστοποιεῖται ἡ διεθνὴς ἀπόφασις περὶ λήψης
περιοριστικῶν μέτρων γιὰ τὴν κατανάλωσιν τοῦ οἵου καὶ ἄλλων ναρκωτικῶν.
Αναφέρεται στὴν ἐναρξὴ διάσκεψης τῆς ΚτΕ στὴ Γενεύη γιὰ τὸν περιορισμὸ τῆς
κατανάλωσιν τοῦ οἵου καὶ τῶν σχετικῶν ναρκωτικῶν φαρμάκων. Οἱ αντιπρόσωποι
τῆς Αμερικῆς καὶ τῆς Αγγλίας πρότειναν ἡ εἰσαγωγὴ, ἐξαγωγὴ καὶ κατεργασία τοῦ

οπίου να γίνει μονοπώλιο του κράτους και μόνο για ιατρικές ανάγκες, πρόταση την οποία απέκρουσαν οι χώρες που παράγουν όπιο, δηλαδή η Ινδία, η Κίνα, το Ιράκ και η Τουρκία (βλ. Πίνακα 10.41).

Πίνακας 10.41: Εμπρός, 18/11/1924, άρθρο

«*Η διάσκεψις του οπίου*
...Σήμερον εις την Γενεύην εγένετο έναρξις των συνεδριάσεων της Διασκέψεως της Κοινωνίας των Εθνών περί του περιορισμού της καταναλώσεως του οπίου και των σχετικών ναρκωτικών φαρμάκων...
Οι Άγγλοι και Αμερικανοί αντιπρόσωποι υπέβαλον πρότασιν όπως έκαστον Κράτος υποβάλῃ ἐκθεσιν περί του ποσού των φαρμάκων τούτων, ἅτινα ἔχει ἀνάγκη να καταναλίσκῃ ετησίως, συνάμα δε ὅπως ἡ εἰσαγωγή, ἐξαγωγή, κατεργασία καὶ κατανάλωσις του οπίου καὶ των ναρκωτικῶν φαρμάκων γίνῃ μονοπώλιον του Κράτους...»

Η ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΟΠΙΟΥ
ΛΟΝΔΙΝΟΝ 17 Νοεμβρίου.
— Σήμερον εἰς τὴν Γενεύην ἐγένετο ἡ ἀναρξὶς τῶν συνεδριάσεων τῆς Διασκέψεως τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν περὶ τοῦ περιορισμοῦ τῆς κατανάλωσός τοῦ οπίου καὶ τῶν σχετικῶν ναρκωτικῶν φαρμάκων. Εἰς τὴν Διασκέψιν ταύτην παρέστησαν ἀντιπρόσωποι καὶ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Γερμανίας.
Οἱ Ἀγγλοὶ καὶ Ἀμερικανοὶ ἀντιπρόσωποι ὑπέβαλον πρότασιν ὅπως ἕκαστον Κράτος ὑποβάλλῃ ἐκθεσὶν περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν φαρμάκων τούτων, ἅτινα ἔχει ἀνάγκη νὰ καταναλίσκῃ ετησίως, συνάμα δὲ ὅπως ἡ εἰσαγωγή, ἐξαγωγή, κατεργασία καὶ κατανάλωσις τοῦ οπίου καὶ τῶν ναρκωτικῶν φαρμάκων γίνῃ μονοπώλιον τοῦ Κράτους. Οἱ Ἀμερικανοὶ ἀντιπρόσωποι ἐπρότειναν πρὸς τοὺς ὅτι πᾶσα παραγωγή οπίου ὑπερβαίνουσα τῆς ἀστυρῶς ἱατρικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἀνάγκης χαρακτηρισθῇ ὡς ὀχλὺ νόμιμος, ἀλλὰ ἐξυπαιτούμεν πρᾶξις. Τὴν πρότασιν ὅμως ταύτην ἀπέκρουσαν οἱ παραγόντες τῶν ὀπίων χωρῶν, ἡτοι αἱ Ἰνδία, ἡ Κίνα, ἡ Περσία καὶ ἡ Τουρκία. Ἡ Κο-

μίσσησις τῶν Ἰνδίων ἐπιθυμοῦντα συνεργεσθῇ πρὸς περιορισμὸν τῆς κατανάλωσός τοῦ οπίου, ἀλλὰ φοβῶνται ὅτι ὁ περιορισμὸς οὗτος πρὸς τὴν ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν κατανάλωσιν καὶ ὀχλὺ εἰς τὴν παραγωγήν, ἐπρότεθον ὅμως ἡ ἀντίρρηση· ὅτι ἐὰν αἱ Ἰνδία περιορίσων τὴν κατανάλωσιν τοῦ οπίου οἱ ἔμποροι αὐτοῦ θὰ προμηθεύουν τὴν εἰδὸς τοῦτο ἐκ Περσίας, Τουρκίας καὶ ἀπὸ πάσης ἄλλης χώρας, ἐν ᾗ παράγεται, ὅπως καὶ ἐκ τῆς Κίνας, τῆς ὀπίου καὶ παραγωγήν ἡυξήσει πολὺ.

Επιβεβλημένη θεωρεῖται ἡ παρέμβασις τῆς Ακαδημίας των Παρισίων λόγω τῆς επικινδυνότητος των ναρκωτικῶν καὶ των απειλητικῶν διαστάσεων που τείνουν νὰ πάρουν (βλ. Πίνακα 10.42).

Πίνακας 10.42: Μακεδονία, 21/11/1925, άρθρο

«*Εἰς τὴν τελευταίαν συνεδρίαν τῆς Ιατρικῆς Ακαδημίας των Παρισίων...[μεσολαβοῦν στοιχεῖα, γεγονότα κ.λπ.] Ὁ κίνδυνος λοιπὸν ἐκ τῆς μανίας αὐτῆς, κίνδυνος ὅστις διαρκῶς λαμβάνει ἀπειλητικωτέρας διαστάσεις, ἠνάγκασε τὴν Ιατρικὴν Ακαδημίαν των Παρισίων νὰ κινηθῇ ενεργῶς δια νὰ προστατεύσῃ τὴν Κοινωνίαν.»*

* *

Είς τὴν τελευταίαν συνεδρίαν τῆς
 Ἱατρικῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων, ὁ
 κ. Δοῖρ ἀνακρίνωσιν ὅτι κατὰ τὴν ἐπι-
 ρεσίαν τοῦ ὡς κλινικοῦ εἰς τὸ νοσοκο-
 μεῖον Μπαζόν, παρατήρει κατ' ἑρὸς πολ-
 λὰς περιπτώσεις ὁ ἡλγητριάσεως ἐκ βερ-
 γάλλ, ἀνάμεσα δὲ συλλεκομένων πίντε
 τελευταίας παρατηρήσεις τοῦ ἐπὶ πίντε
 προσώπων. Τὰ γεγονότα αὐτὰ θίγουν ἐν
 πρίβλημα μὲ πολλὰς ἀπόψεις ἡ ἀδύ-
 τοῦ ὅπου ἐνδεκρῆται ὁχι μόνον τελικῶς
 τῶν ἱατρικῶν κόσμον, ἀλλὰ καὶ τὸ κοινόν.
 Ἐκτὸς τὰ τελευταία εἶτη αὐτοκτονίας
 διὰ βερναλ ἀπολλοπλασιάζουσαν εἰς
 τοιοῦτον σημεῖον, ὥστε ὁ ἐκζητηγῆς κ.
 Αλμπέρ Πιέ εἶπεν ἐν συνεδρίῳ τῆς
 ἱατρικῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων, ὅτι
 «τὸ φάρμακον αὐτὸ κατέστη τὸ δηλητή-
 ριον τοῦ σύρμου.» Ἡ Ἀκαδημία συνέστη
 σε μάλιστα ὅπως ζήτηση καὶ ἀπαγορευθῇ
 ἡ πώλησις τοῦ βερναλ.

* *

*

Ἐπὶ τοῦτον ἐπίσης καὶ πιστώσει σοφί-
 κομανία: καὶ ἦν ἀπόφασις ἐκζητῶν νὰ
 αἰσθανθῶν κατὰ τὸ ἰδιαιτέρως εὐχάρι-
 στον καὶ ἡδονικὸν μὲ τὴν συχνὴν χρῆσιν
 μοικῶν φαρμάκων, τὰ ὅποια εἰς τὸ
 τέλος τιμωροῦν πικρότητα διὰ τὰς ἡδο-
 νὰς ποῦ δίδουν κατ' ἀνάγκη.

Λοιπὸν μεταξὺ τῶν φαρμάκων αὐτῶν,
 τῆς κοκαΐνης, τῆς μορφίνης κ.λ.κ., ἡδ'
 χιανὸν ὑπὸ τινος νὰ συγκαταλέγεται καὶ
 τὸ βερναλ.

Ὁ κινδυνὸς λοιπὸν ἐκ τῆς μανίας αὐ-
 τῆς, κινδυνὸς ὅστις διαρκῶς λαμβάνει
 ἀπειλητικωτέρας διαστάσεις, ἠγάγασεν
 τὴν ἱατρικὴν Ἀκαδημίαν τῶν Παρισίων
 νὰ κινηθῇ ἀνεργῶς διὰ νὰ προστατεύσῃ
 τὴν Κοινωνίαν.

Στο ρεπορτάζ για τη μεγάλη διάδοση της χρήσης - κατά το οποίο πρόσφατα δύο νεαρές γυναίκες έγιναν θύματα της χρήσης στο Παρίσι - και του λαθρεμπορίου κοκαΐνης στη Γαλλία, επισημαίνεται ότι οι αρχές σκέφτονται τροποποίηση του ισχύοντος νόμου, που να προβλέπει αυστηρότερες ποινές για τους διακινητές, καλύτερη φύλαξη των συνόρων αλλά και δίωξη των χρηστών, οι οποίοι θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ψυχοπαθείς. Η εισαγωγή της κοκαΐνης γίνεται κυρίως από τη Γερμανία, όπου παράγεται σε μεγάλες ποσότητες και εξάγεται στην Ευρώπη (βλ. Πίνακα 10.43).

Πίνακας 10.43: Σκριπ, 17/4/1926, ρεπορτάζ

«Τα μέτρα των αρχών.

Το εμπόριον της κοκαΐνης επεκτείνεται από ημέρας εις ημέραν καταπληκτικῶς λόγω των τεραστίων κερδῶν τα οποία φέρει. Αἱ γαλλικαὶ ἀρχαί, ἐνώπιον της ἀνησυχαστικῆς καταστάσεως, σκέπτονται νὰ λάβουν ἀυστηρότατα μέτρα. Μελετᾶται ἡ τροποποίησις τοῦ νόμου τοῦ 1931. Ἡ ἐπίβλεψις των σκόρων θα πυκνωθῇ καὶ θα γίνῃ ἀυστηροτάτη, θα ἀυξηθῶν αἱ ἀμοιβαὶ των υπαλλήλων των ἀνακαλυπτόντων λαθραίαν κοκαΐνην καὶ θα ἐπιβληθῶν ποιναὶ ἀυστηρότεραι.

Δια νὰ ἀντιδράσουν ὁμως τελειοφόρως αἱ γαλλικαὶ ἀρχαί σκέπτονται νὰ στραφῶν ὄχι μόνον ἐναντίον αὐτοῦ ἐμπορίου, ἀλλὰ καὶ ἐναντίον των πελατῶν του. Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴν τους μεταχειρίζηται ὅπως τους παράφρονας, ἐφ' ὅσον πρόκειται ἀναμφισβήτητος περὶ ψυχοπαθῶν. Θα τους κλείνουν λοιπὸν εἰς ἐιδικὰς κλινικάς καὶ θα τους ὑποβάλλουν εἰς ἀναγκαστικὴν θεραπείαν, μέχρι νὰ ἀπαλλαγῶν ολοτελῶς ἀπὸ το θανάσιμον ἐλάττωμά των.»

ΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΠΛΗΓΑΙ

Η ΚΟΚΑΪΝΗ

- «Η διάδοσις της εἰς τὴν Γαλλίαν.
- Πῶς ἀποτρέπεται ἡ ἐπιβλαβὴς τῶν ὁρ. ζῶν.
- Τὰ θύματα καὶ οἱ πωληταὶ της.

Η ΟΛΕΘΡΙΑ ΔΙΑΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΟΚΟΣΜΟΥ

ΠΑΡΙΣΙΟΙ, Ἀπρίλιος. — Ἡ κοκαΐνη εἶχε τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα, εἰς τὸ Παρίσι, δύο νέα θύματα. Δύο νεαραὶ ὑπάρξεις, ἡ δὲ Γαβριέλλα Ντυραφουρ καὶ ἡ δὲ Βάνια Σουλβανό, ἐπλήρωσαν μὲ τὴν ζωὴν των τὴν αξιοθρόνητον αὐτὴν μὲδαν τοῦ ἐκურίευσεν ἑσχάτως εἰς καταπληκτικὸν βαθμὸν τὸν παρισινὸν γυναικόκοσμον.

Αἱ Ἀρχαὶ ἐπελήφθησαν ἀνακρίσεων, ἐ-
λόκληρα καὶ δηλητηρίων κατεσχέθησαν,
πολυάριθμοι συλλήψεις ἐγένοντο μέχρις
ἕως καὶ τρέκεται νὰ γίνουν καὶ ἄλλαι.
Ἀλλὰ θὰ σταμύτησιν ἄρᾳ γε τὸ κακόν;

Μεταξὺ ὧν τῶν διεγερτικῶν, ἡ κοκαΐνη
εἶναι τὸ μᾶλλον διαδεδομένον. Εἰς τὸ Πα-
ρίσι ἰδίως, κατὰ τὰ τελευταῖα δευρὰ ἔτη,
ἔχει διαδοθῇ καταπληκτικῶς.

Η ΕΣΤΙΑ ΤΗΣ ΚΟΚΑΪΝΗΣ

Σήμερον ἡ ἀληθινὴ ἐστία τῆς δηλητηριά-
σεως - δλοκλήρου σχεδὸν τῆς ὑδρογείου
σφαίρας εἶναι ἡ Γερμανία. Ἐκεῖθεν προ-
έρχονται, ὅλα τὰ διεγερτικά, καὶ προ πάν-
των ἡ κοκαΐνη. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν
ἰατρογούν εἰς τὴν Γερμανίαν κολλοῦσιν αἱ
ἐπιχειρήσεις τῶν ὁποίων τὰ ἐργαστάσια
εἶναι ἐγκατεστημένα εἰς τὴν Νιάρματ καὶ
εἰς τὴν Νιντελχάιμ.

Πῶς δυνάμεται αἱ ἐπιχειρήσεις αὐτὰ
καταναλώσων τὰ προϊόντα πρὸς εἰς τὸ
πρωτοκὸν, τὰ ἐξάγουν εἰς τὴν Ἑλ-
λᾶδα καὶ τὴν Γενεύην ἐθελουσίως
ὥς τὰ κυριώτερα κέντρα, ὅπου ἀσκή-
ται τὸ ἀθέμιτον μονοπώλιον τῶν διεγερτι-
κῶν. Ἐκεῖθεν δὲ προμηθεύονται τὸ ἐμπό-
ρευμά των καὶ οἱ μεγάλεμποροι κοκαΐνης
τῶν Παρισίων.

ΠΩΣ ΕΙΣΑΓΕΤΑΙ

Χωρὶς σχόλια παρουσιάζεται ἡ εἰδηση σχετικά με τὴν ἀπροθυμίαν συμμετοχῆς
τῶν ΗΠΑ στις ἐργασίες τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς ΚτΕ λόγω ἰσχυριζόμενης
ἐλλείψεως αποτελεσματικῶν χειρισμῶν στο ζήτημα τοῦ ἐλέγχου τοῦ οπίου (βλ. Πίνακα
10.44).

Πίνακας 10.44: Σκριπ, 10/10/1928, εἰδηση

«...Ἡ κυβέρνησις τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἠρνήθη νὰ συμμετάσχη εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ
Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν...»

ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ

Τὸ ἐμπόριον τῆς κοκαΐνης ἐπεκτείνεται
ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν καταπληκτικῶς λόγῳ
τῶν τεραστίων κερδῶν τὰ ὁποῖα φέρει. Αἱ
γαλλικαὶ ἀρχαί, ἐνώπιον τῆς ἀνησυχαστικῆς
καταστάσεως, σκέπτονται νὰ λάβουν αὐστη-
ρότατα μέτρα. Μελετᾶται ἡ τροποποίησις τοῦ
νόμου τοῦ 1922. Ἡ ἐπίβλεψις τῶν συνόρων
θὰ πυκνωθῇ καὶ θὰ γίνῃ αὐστηροτάτη, θὰ
αὐξηθοῦν αἱ ἀμοιβαὶ τῶν ὑπαλλήλων τῶν
ἀνακαλυπτόντων λαθραίαν κοκαΐνην καὶ θὰ
ἐπιβληθοῦν ποιναὶ αὐστηρότεραι.

Διὰ νὰ ἀντιδράσουν ὁμῶς τῇ εὐφορίᾳ αἱ
γαλλικαὶ ἀρχαί σκέπτονται νὰ στρα-
φούν ὅχι μόνον ἐναντίον ἐκείνων ποῦ
διεξάγουν τὸ ἀθέμιτον αὐτὸ ἐμπόριον,
ἀλλὰ καὶ ἐναντίον τῶν πελατῶν των. Δὲν
ὑπάρχει λέγουσιν κανεὶς ἀπολύτως λόγος νὰ
μὴ τοὺς μεταχειρίζεται ὅπως τοὺς παράφρα-
νας, ἐφ' ὅσον πρόκειται ἀναμφισβήτητως
περὶ ψυχοπαθῶν. Θὰ σᾶς κλείνουν λοιπὸν εἰς
εἰδικὰς κλινικάς καὶ θὰ τοὺς ὑποβάλλουν εἰς
ἀνάγκαστικὴν θεραπείαν, μέχρις ἀπαλλαγῶν
ὀλοτελῶς ἀπὸ τοῦ θανάσιμου ἐλαττωμα τοῦ.

ΠΑΡΙΣΙΝΟΣ

Η ΚΑΤΑΔΙΩΞΙΣ ΤΟΥ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΥ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ, 9 Ὀκτωβρίου. [Ἰδιαίτερον τηλεγράφημα]. — Ἀγγέλλεται ἔξ Ὀυάσιγκτωνος, ὅτι ἡ Κυβέρνησις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἠρνήθη νὰ συμμετίσχη εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν διὰ τὴν καταδιώξιν τοῦ λαθρεμπορίου τῶν ναρκωτικῶν καὶ ἰδίως τοῦ ὀπιοῦ διότι τὸ Συμβούλιον δὲν διακανονίζει ἀπογελεσματικῶς τὸ ζήτημα τῆς διανομῆς, παραγωγῆς καὶ ἐλέγχου τοῦ ἀκατεργάστου ὀπιοῦ καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ παραγομένων ναρκωτικῶν.

Υποστηρίζεται ἡ διεθνὴς συνεργασία στὴν απαγορευτικὴ νομοθεσία γιὰ τὴν πώληση ναρκωτικῶν. Εκφράζεται ἡ ἐλπίδα ὅτι τὰ ναρκωτικά θὰ περιοριστοῦν μέσῳ τῆς επέμβασης τῆς ΚτΕ, που πρὸς τὸ παρόν εἶναι περιορισμένη στὴ διοχέτευση πληροφοριῶν γιὰ τὴ χρήση ναρκωτικῶν. Εκφράζεται ἡ ἀποψη ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχει μίᾳ γενικὴ σύμβαση που θὰ απαγόρευε τὴν ἐλεύθερη πώλησίν τους. Επισημαίνεται ὅτι, ἐνὺ ὑπάρχει γιὰ τὸ ὀπιο τέτοια σύμβαση, τελικὰ δὲν ἐφαρμόζεται (βλ. Πίνακα 10.45).

Πίνακας 10.45: Εμπρός, 11/8/1929, ἄρθρο

«...Ελπίζεται τώρα με τὴν επέμβασιν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν νὰ περιορισθῇ τὸ κακὸν λαμβανομένου ενός γενικοῦ μέτρου.

Επὶ τοῦ παρόντος ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν περιορίζεται εἰς τὸ νὰ δίδῃ πληροφορίας περὶ τῆς κτήσεως τῶν ναρκωτικῶν. Θα ἦτο εὐκατεῖον νὰ υπεγράφετο μίᾳ γενικὴ σύμβασις, ἡ ὁποία νὰ ἀπηγόρευε τὴν ἐλευθέραν πώλησιν τῶν ναρκωτικῶν...»

ΤΟ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΝ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΤΥΟΝ

Ἐπὶ τῆς 3ης σελίδος)
Ἐλπίζεται τώρα με τὴν επέμβασιν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν νὰ περιορισθῇ τὸ κακὸν λαμβανομένου ενός γενικοῦ μέτρου.

Επὶ τοῦ παρόντος ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν περιορίζεται εἰς τὸ νὰ δίδῃ πληροφορίας περὶ τῆς κτήσεως τῶν ναρκωτικῶν. Θα ἦτο εὐκατεῖον νὰ υπεγράφετο μίᾳ γενικὴ σύμβασις, ἡ ὁποία νὰ ἀπαγορεύει τὴν ἐλευθέραν πώλησιν τῶν ναρκωτικῶν.

Ἀλλὰ μήπως δὲ ὑπάρχει ποσὸς τῶν ναρκωτικῶν διὰ τὸ ὅπιο; Καὶ ποῶς τὴν ἀφορμὴν;

ΘΑ ΠΕΡΙΟΡΙΘῇ Ἡ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη κατεβλήθησαν προσπάθειαι ὅπως πεισθῶν αἱ παράγουσαι ὅπιοι καὶ ναρκωτικὰ χώραι νὰ περιορίσουν τὴν παραγωγὴν τῶν.

Αἱ Ἰνδία ὑπεσχέθησαν, ὅτι θὰ περιορίσουν τὴν ἐξαγωγὴν τῶν κατὰ 10 ο)ο μέχρι τοῦ 1936, ὅποτε καὶ θὰ παύσῃ ὁριστικῶς.

Ἡ Ἱερσσία καὶ ἡ Τουρκία εἶναι ἀκόμη πηγαὶ ἀνησυχῶν, ὅπως καὶ ἡ Κίνα. Εἰς τὴν τελευταίαν ἐλπίζεται, ὅτι θὰ περιορισθῇ ἡ παραγωγὴ τῆς ἐπαρκῶς εἰς τὴν νάκας Κυβερνήσεως.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν περὶτρεῖται ἡ λάττωσις τῶν θυμάτων τῶν ναρκωτικῶν. Ἦδη οἱ περιτρεπόμενοι εἰς τὴν χρῆσιν τῶν καταστρεπτικῶν αὐτῶν οὐκ ἔχουν ἤλικίαν ἀπὸ 20 καὶ ἄνω. Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν οἱ κληρονόμοι χρῆσιν ναρκωτικῶν ὑπέχοντο εἰς ἤλικίαν ἀπὸ 18 μέχρις 26 ἐτῶν.

ΤΑ ΤΕΧΝΑΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΙΝΕΣΩΝ

Οἱ λαθρέμποροι διὰ νὰ μεταφέρουν τὸ ἐμπόρεμά των ἀνενοχλήτως ἐφευρίσκουν διαφόρους μεθόδους. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν κατεσχέθησαν πολλοὶ σταυροὶ, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἶχον ἀποκρυβῇ κόκα καὶ ἑπίου.

Ὁ σταυρὸς τὸ ὅποιον βλέπει ὁ ἀναγνώστης κατεσχέθη εἰς τὸν Ἅγιον Φραγκίσκον ἐπὶ Κανέζου λαθρεμποροῦ, ὁ ὅποιος διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ εἶχε καταρβῶσαι νὰ εἰσπράξῃ ἑκατὴν ποσὸν τῆς ὀπιοῦ εἰς τὰς πόλεις τῆς Βουλκῆς Ἀμερικῆς.

Προβάλλονται τα απαγορευτικά μέτρα για τα ναρκωτικά και η συνεργασία για απαγορευτική νομοθεσία σε διεθνές επίπεδο (βλ. Πίνακα 10.46).

Πίνακας 10.46: Εμπρός, 25/9/1929, άρθρο

«Αι εργασίαι των επιτροπών της Κοινωνίας των Εθνών εις Γενεύην. Ο Περιορισμός των ναρκωτικών ποτών.»

ΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ ΕΙΣ ΓΕΝΕΥΗΝ Ο ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΠΟΤΩΝ

ΓΕΝΕΥΗ 24 Σεπτεμβρίου (18. ραδ.) — Η 5 επιτροπή περί των φιλανθρωπικών και κοινωνικών ζητημάτων ανέκρινε την ύποβληθείσαν έκθεσιν υπό του αντιπροσώπου της Νοτιοσλαβίας κ. Φώτιτς επί του ζητήματος του όπλου δι' ης εκθέσεως συνιστάται ο περιορισμός της κατασκευής ναρκωτικών ποτών εκτός μόνον εκείνων άτι να χρειάζονται διά τας ιατρικάς ανάγκας εκάστης χώρας.

Η ύποεπιτροπή επί των νομικών ζητημάτων διώρισεν επιτροπήν ή τις να καταγίνη όπως συμβιβάσῃ την άποψιν της Κίνας προς τας άπόψεις του Βελγίου και της Αγγλίας διά τὸ ζήτημα της Κινεζικῆς προστασεως περί των συνθηκών αἱτινες δέν δύνανται πλέον νά εφαρμοσθούν.

Η δευτέρα επιτροπή επεράτωσε τας συζητήσεις περί της διεθνούς Τραπεζικῆς των πληρωμών. Ο άντιπρόσωπος της Νορβηγίας κατέθεσε σχέδιον περί εγκαταστάσεως στενών σχέσεων μεταξύ της Τραπεζικῆς ταύτης και της Κ. Τ. Ε.

10.2.4.2 Κριτική στη νομοθεσία.Επικριτικά και με ειρωνικό τόνο σχολιάζεται η πολιτική του Υπουργείου Οικονομικών κατά της εισαγωγής ναρκωτικών, η οποία ακολούθησε τη φορολόγηση της νικοτίνης. Ο Υπουργός Οικονομικών θεωρείται ότι, εάν έθετε υποψηφιότητα σε εκλογές, θα εισέπραττε τη δυσaráσκεια του κόσμου, που έβρισκε λίγη ησυχία στην άθλια ζωή του μέσω του χασίς και της κοκαΐνης(βλ. Πίνακα 10.47).

Πίνακας 10.47: Μακεδονία, 23/10/1926, άρθρο

«Τα ναρκωτικά
Το υπουργείον των Οικονομικών εκήρυξε άγριον πόλεμον κατά της εισαγωγής ναρκωτικών. Κουρασμένοι από τας απογοητεύσεις της αθλίας ζωής μέχρι τούδε και πιεζόμενοι από τόσας ανάγκας και ενοχλήσεις, ευρίσκαμεν ολίγην ησυχίαν με ολίγον χασίς, με μια ενεσούλα μορφίνης, με ελαχίστην κοκαΐνην. Τι αθωότερον τούτου; Τώρα έρχεται το υπουργείον και μας αφαιρεί την ελαχίστην ευτυχίαν, αφού μας ερήμαξε με την αγρίαν φορολογίαν της νικοτίνης. Τι κρίμα που δεν εκθέτει υποψηφιότητα ο κ. Υπουργός των Οικονομικών για να έβλεπε την καλλιακούδα του Ομέρ Βρυώνη επί της αθλίας κάλπης του.»

ΤΗΣ ΣΤΙΓΜΗΣ

ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ἐκήρυξε ἄγριον πόλεμον κατὰ τῆς εἰσαγωγῆς ναρκωτικῶν. Κουρασμένοι ἀπὸ τὰς ἀπογοητεύσεις τῆς ἀθλίας ζωῆς μέχρι τούδε καὶ πιεζόμενοι ἀπὸ τόσας ἀνάγκας καὶ ἐνοχλήσεις, εὐρίσκαμεν ὀλίγην ἡσυχίαν με ὀλίγον χασίς, με μιὰ ἐνεσούλα μορφίνης, με ελαχίστην κοκαΐνην. Τι ἀθωότερον τούτου; Τώρα ἔρχεται τὸ ὑπουργεῖον καὶ μᾶς ἀφαιρεῖ κατὴν τὴν ελαχίστην εὐτυχίαν, ἀφοῦ μᾶς ἐρήμαξε με τὴν ἀγρίαν φορολογίαν τῆς νικοτίνης. Τι κρίμα ποὺ δὲν ἐκθέτει ὁ κ. Υπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν γιὰ νὰ ἐβλεπε τὴν καλλιακούδα τοῦ Ομήρ Βρυώνη ἐπὶ τῆς ἀθλίας κάλπης του.

Ο Χ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Με καυστικό τρόπο στηλιτεύεται η επιλογή του υπουργού Υγιεινής, Προνοίας και Δημόσιας Αντιλήψεως να επιτρέψει την ίδρυση αποθηκών ναρκωτικών φαρμάκων, καθώς χαρακτηρίζεται μέσο νάρκωσης των εκλογέων, για να τον ψηφίσουν και πάλι στις επερχόμενες εκλογές της περιόδου (βλ. Πίνακα 10.48).

Πίνακας 10.48: Μακεδονία, 11/11/1927, άρθρο

«Ο κ. Κύρκος έλαβε διαφόρους αποφάσεις, μεταξύ των οποίων μίαν σπουδαιότητα. Να επιτρέψη την ίδρυσιν αποθηκών ναρκωτικών φαρμάκων εις Θεσσαλονίκην. Τούτο είναι θαυμάσιον προεκλογικόν κόλπον. Εν δεδομένη στιγμή θ' ανοίξουν αι αποθήκαι και θ' αποκοιμηθούν οι εκλογείς, οι οποίοι στα στραβά θα ψηφίσουν και πάλιν τον κ. Κύρκον.»

Ο κ. Κύρκος * * έλαβε διαφόρους άπο
φάσεις, μεταξύ τών όποιων μίαν σπου-
δαιότητα. Να έπιτρέψη τήν ίδρυσιν
άποθηκών ναρκωτικών φαρμάκων εις
Θεσσαλονίκην. Τούτο είναι θαυμάσιον
προεκλογικόν κόλπον. Έν δεδομένη
στιγμή θ' άνοιξουν αί άποθήκαι και θ'
άποκοιμηθούν οί εκλογείς, οί όποιοι
στά στραβά θά ψηφίσουν και πάλιν τόν
κ. Κύρκον.

Ο κ. Άνωφελής

Αγανάκτηση εκφράζεται για την ακινησία και αναλγησία του κράτους και της αστυνομίας, παρότι καταγγέλλεται ότι γνωρίζουν πρόσωπα και πράγματα. Κι αυτό, γιατί δεν υπάρχει νόμος που να τιμωρεί τους χρήστες, παρά μόνο τους εμπόρους. Όπως επισημαίνεται, η αστυνομία μπορεί να συλλαμβάνει μόνο τους προερχόμενους από τα λαϊκά κοινωνικοοικονομικά στρώματα, καθώς βασίζεται στον νόμο περί αλητείας. Η παρέμβαση της αστυνομίας εξαντλείται στα λαϊκά στρώματα, παρότι στα ανώτερα είναι περισσότερο αναγκαία. Εκφράζεται ανησυχία για την επέκταση της χρήσης σκληρών ναρκωτικών στην αστική τάξη και την ανεπάρκεια του ποινικού νόμου, που δεν τιμωρεί τους χρήστες (βλ. Πίνακα 10.49).

«...Αλλ' είναι δυνατόν λοιπόν εν μέσηπρωτευούση και υπό τα όμματα του επισήμου Κράτους να διαπράττονται τα εγκλήματα αυτά, εγκλήματα δολοφονούντα τον εθνικόν οργανισμόν και χύνοντα εις τις φλέβες του το δηλητήριον του ασφαλούς εκφυλισμού;

Σας εδήλωσα προηγουμένως, ότι δεν πρόκειται περί μύθου. Σας είπον ότι γνωρίζω και το μέγαρον και τα ονόματα των ενοίκων και των φίλων του. Θα σας προσθέσω ακόμη ότι ΤΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΚΑΙ Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ, ΤΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΚΑΙ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ.

Ουδείς κινείται. Ουδείς δύναται, ούτε δικαιούται να τα εμποδίση ή να τα προλάβη. Συλλαμβάνονται και τιμωρούνται οι εισάγοντες ή πωλούντες την κοκαΐνην. Αλλά δεν υπάρχει νόμος εις την Ελλάδα τιμωρών τους χρησιμοποιούντας το καταστρεπτικόν αυτό ναρκωτικόν. Σας φαίνεται περίεργον αυτό;

Μεταβήτε λοιπόν μέσα εις ένα καφενείον ή ένα ντάνσινγκ. Καθήσατε επιδεικτικώς εις το μέσον προεξάρετε επί παρουσία όλων. Ουδείς έχει δικαίωμα να επέμβη. Συλλαμβάνεται ο αλήτης ο χρησιμοποιών ηρωΐνην, αλλά δεν τιμωρείται γι' αυτό. Η αστυνομία στηρίζεται εις τον περί αλητείας νόμον και μ' αυτόν κατορθώνει να καταδιώκη την διάδοσιν των ναρκωτικών εις τα κατώτατα λαϊκά στρώματα. Αλλ' εκεί σταματά το έργον της. Ολίγον παραπάνω, εκεί όπου η επέμβασίς της είναι περισσότερον χρήσιμος, ευρίσκεται εν απολύτω αδυναμία να δράση...»

ΜΙΑ ΨΥΧΙΚΗ ΕΥΤΥΧΙΑ

Εκείτα με γρήγορ ένα γαστρών κούβαν, τον άκωχ, που κάθεται στο δαί. Μελί είχε παρέρθει ή επίδοσης το δαγερτικό ναρκωτικό — τί έξο μωρον ολίγα ; — τον είδα να μελαγχολή να τραυλίζει να μισοκλείνη ήλι. δίως τα βλέφαρα, ενθ το βλέμμα του έβλοοιτο εις μίαν θλασώδη άνωσθη σίαν.

'Αλλ' έξω, να και με το πρώτον ρούτ ητιμα της εκούσ τα μάτια του έλαμψαν, το τρεμούλιασμα των χειρών του έξηλασώθη, το σώμα ένευγνώθη και ή γνώσσα έλθθη. Δέν είναι πάλ ο ίδιος άνθρωπος. Ένα δημιουργόν πνεύσόν έπαυλομνησεν εις τις φλέβες του και το, ανσώθη έιν εις την ζωή. Για πόσον καιρόν; Για πόσας ώρας ; 'Αλλοί, μόνον έλ έβρα λεπτά θα διαρκή ή επίδρασις του ναρκωτικού. Κατόν ;...

Κατόν ο άνθρωπος θα ξαναγινή κοινός, θα νά αναστήση εν νέον, ήν Ζωήν εις τη ματαιήν επιδρασιν του δηλητηρίου.

Κα ή τραγική ίεροτελεστία άναεούται διαρκώς μέσα εις το σκοτεινό σα λανά και οι μέσται της θηοισ με τούτ πρεσβευσμέναν, δευβίσσας στροβίλίζονται εις τούς άμους της ναρκωτικής μήτης των, έως ότου πύσουν ήριστικώς έξοσθενόμενα όντα εις τον καιόδα της αφαντίας.

'Αλλ' είναι δυνατόν λοιπόν εν μέση πρωτευούση και υπό τα όμματα του επισήμου Κράτους να διαπράττονται τα εγκλήματα αυτά, εγκλήματα δολοφονούντα τον εθνικόν οργανισμόν και χύνοντα εις τις φλέβες του το δηλητήριον του εθνικού εκφυλισμού ;

Σας εδήλωσα προηγουμένως, ότι δεν πρόκειται περί μύθου. Σας είπον ότι γνωρίζω και το μέγαρον και τα ονόματα των ενοίκων και των φίλων του. Θα σας προσθέσω ακόμη ότι ΤΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΚΑΙ Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ, ΤΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΚΑΙ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ.

Ουδείς κινείται. Ουδείς δύναται, ούτε δικαιούται να τα εμποδίση ή να τα προλάβη. Συλλαμβάνονται και τιμωρούνται οι εισάγοντες ή πωλούντες την κοκαΐνην. Αλλά δεν υπάρχει νόμος εις την Ελλάδα τιμωρών τους χρησιμοποιούντας το καταστρεπτικόν αυτό ναρκωτικόν. Σας φαίνεται περίεργον αυτό ;

Μεταβήτε λοιπόν μέσα εις ένα καφενείον ή ένα ντάνσινγκ. Καθήσατε επιδεικτικώς εις το μέσον και προεξάρετε επί παρουσία όλων. Ουδείς έχει δικαίωμα να επέμβη. Συλλαμβάνεται ο αλήτης ο χρησιμοποιών ηρωΐνην, αλλά δεν τιμωρείται γι' αυτό. Η αστυνομία στηρίζεται εις τον περί αλητείας νόμον και μ' αυτόν κατορθώνει να καταδιώκη την διάδοσιν των ναρκωτικών εις τα κατώτατα λαϊκά στρώματα. Αλλ' εκεί σταματά το έργον της. Ολίγον παραπάνω, εκεί όπου η επέμβασίς της είναι περισσότερον χρήσιμος, ευρίσκεται εν απολύτω αδυναμία να δράση.

'Αλλ' επ' αυτού θα άσχοληθώ αθροον άρύτερον. Θα σας παρακαλέσω να με παρακολουθήσετε. Ο περίπατος θα είναι ίσως κοιναστικός και σκληρός. Αλλά δεν στρεφίται ενδιαφέροντος.

ΑΥΡΙΟΝ. Μία επίσκεψις εις το κέντρο των κοκαΐνομαχών. — Η Αθηναϊκή άριστοκρατία διασκεδάσει. — Η μέθη της εθονής και του εθνικού πλουτισμού.

Στηλιτεύεται η αδιαφορία των αρμόδιων αρχών για την έκταση που τείνει να πάρει η χαρακτηριζόμενη ως ασθένεια της χρήσης ναρκωτικών (βλ. Πίνακα 10.50).

Πίνακας 10.50: Εμπρός, 26/3/1929, άρθρο

«...πίσω από το σνομπισμό... υπάρχει ο εκφυλισμός και η διαφθορά. Ο μεγάλος κίνδυνος, η τρομερά και ανίατος αυτή νόσος τείνει να μολύνει κάθε υγιή ύπαρξιν, τα αποτελέσματα της οποίας θα είναι φρικτά, αν εν τω μεταξύ εξακολουθήση η αδιαφορία των υπευθύνων για τον τόπο αυτό.»

...ναι... τιποτα. Ἄλλὰ ἡ ἔρευνά μας δὲν πρῶνται δυστυχῶς νὰ περιορισθῇ ὥς ἐδῶ· πίσω ἀπὸ τὸ σνομπισμόν, ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ὁποῖου ἐλάβομεν μίαν ἰδέαν, ὑπάρχει ὁ ἐκφυλισμὸς καὶ ἡ διαφθορά. Ὁ μεγάλος κίνδυνος, ἡ τρομερὰ καὶ ἀνίατος αὕτη νόσος τείνει νὰ μολύνῃ κάθε ὑγιὴ ὑπαρξιν, τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὁποίας θὰ εἶναι φρικτά, ἐν ἐν τῇ μεταξύ εξακολουθήσῃ ἡ ἀδιαφορία τῶν υπευθύνων γιὰ τὸν τόπο αὐτό.

Μετά τη δριμύτατη κριτική για την αδιαφορία των αρμόδιων αρχών, εκφράζεται η δυναμική υπεράσπιση της αποτελεσματικότητας της πολιτικής της χώρας κατά των ναρκωτικών ενάντια στις κατηγορίες για πλημμελή αντιμετώπιση του θέματος αλλά και υπόθαλγή του. Παρατίθενται στοιχεία κατασταλτικής αποτελεσματικότητας για την υπεράσπιση της πολιτικής για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα απέναντι στις δημόσιες κατηγορίες του αγγλικού Τύπου (βλ. Πίνακα 10.51).

Πίνακας 10.51: Εμπρός, 4/6/1929, άρθρο

«Αι μεγάλοι αστυνομικαί επιτυχίαι.
Ο αμείλικτος πόλεμος κατά των εμπόρων του χασίς.
Οι δηλητηριασταί των αδυνάτων θελήσεων.
Όλοι ενθυμούνται το πολύκροτον ἄρθρον μιας Ἀγγλικῆς εφημερίδος, ἥτις ἐκατηγόρει τὴν χώραν μας ὅτι ὄχι μόνον δὲν καταπολεμεῖ τὸ λαθρεμπόριον τῶν ναρκωτικῶν ἀλλὰ τουναντίον υποθάλλει τοῦτο, καὶ παρέτασσε διαφόρους ψευδεῖς ἀριθμούς δια νὰ αποδείξῃ ὅτι ἡ Ἑλλὰς οὔτε λίγο οὔτε πολὺ εἶνε μία χώρα ἡ ὁποία κυλῖεται εἰς τοὺς καπνοὺς τοῦ χασίς, καὶ ἥτις καταπίνει με ευχαρίστησιν τὰ διάφορα ναρκωτικά ἅτινα δηλητηριάζουν τὸν ὁργανισμόν τῆς.
Ἡ ἀνήκουστος αὕτη κατηγορία κατετάραξεν ὅλους ἡμᾶς οἵτινες γνωρίζομεν ὅτι τὸ ἀντίθετον ἀκριβῶς συμβαίνει εἰς τὴν χώραν μας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔχει κηρυχθῇ δεινὸς πόλεμος κατὰ τῶν λαθρεμπόρων ναρκωτικῶν...»

ΟΙ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΤΑΙ ΤΩΝ ΑΔΥΝΑΤΩΝ ΘΕΛΗΣΕΩΝ

1). Τὸν 'Αχμ' : 'Ιμπεράτορ 'Ελ Σερμί

8.185. Ὁ ἀρχιεὶς εὐεὶς ἐπεσε
νὰ ἐξη κήση ἀπὸ τῆς χθ-σ νῆς ἐ-
νέφερας τὴν προσ-χὴν τὸν ὑπερ-χρ-
τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας, τῶν τραπ-
ζιτῶν καὶ ἄλλων τῶν ἀποχρησ-
τῶν μετὰ δημοσὶα οὐκ ἐπὶ τῆς. Δὲν προ-
καίται περὶ καθάλιστικῶν τιμῶν γ-
πρῶν. Ἀντιπροσώπων, ἀπολύστατα,
τὸ σύνολον τῶν πωληθέντων χρεὶς δι-
τιμῶν, εἰς τὸν Φεβρουάριον Ἰαννουάριον.
διὰ τὸ μέγα βρεθὲν τῶν πό-
λιντων. Ἐγενήκαμε ἁπλῶς τὸς
χρηματοῦς, ὥστε τὸ σύνολον τῶν οὐ-
χρημάτων εἰς ἕνα μόνον ἀντ-α-
μὲν ὑπὸ τῆς ἰσχυρῆς πρῶτης
σὺν τῇ ἐκατομυρίῳ . . . διότι τῶν
σὰ περίπου εἰσπρ-χρήσαν ἀπὸ τῆς
πώλησιν τῶν «οὐκ-εἰς». Ὁ δὲ
Μόνον . . . πρῶτος τῶν ἐπὶ τῇ
πρῶτῃ, ὅπου αἱ εἰσπρ-χὲς ἐπὶ τῇ
πρῶτῃ στυν-χρ- δὲν ἐπὶ τῇ πρῶτῃ

Τὸν ἀπελλόνοντα μῆψα Ἄφρονι οἱ
 x. x. Πολυγύροντες ποῦλοι; καὶ Ἀνακλιώ-
 της εἶχον πληροφόρησι διὰ τὸ Αἰγυ-
 πτωκος ἀποδόσει οὐ Ἐλ Πάτωσιν τόν.
 2000 ἔτι ὃν οὐ εἰς τὴν Κένου κῆν Αἰ-
 νουπ κῆν Ἐταρίζον, ἀποτελομένην
 ἀπὸ μαλακοῦ χαλκῆς καὶ ἁλκομῆ-
 σος, διατεθετο ἀποκλεστικῶς δὲ ἁ-
 λει πῆρ οὐν νεφελοχόων καὶ διὰ τὸ
 πῶλόν ἡμεῶν ἐπίσταντο ἡγευρόδολοι
 μένον εἰς τὴν Κένν, κα-δῶν ἐλάβετ.

καὶ διηκουσρία ἐνδο-βιοχημικου καὶ
ψευδο-κοινὸν οὐλοδευματισμ.

2 Χώραν εὐμεγέθυνσαν ὑπὸ τὴν Ἀμεσ-
 3 κωτικὴν συνεργασίαν, διότι ἡ συνεργα-
 4 σία αὐτῆς ὑπερῆκε πολλὴν δικαιοσύνην. Κα-
 5 τὰ αὐτὴν. ἔτι καὶ ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ
 6 ἐργάζεσθαι. τὴν τοιοῦτον ὁμοιω-
 7 ῶσαν ὅλην ἐβλῆν προσηγορεύουσιν.»

'Ο κ. Μόνιερ προέβητε ότι τὸ Ἄμ
 ρυστικὸν κεφάλαιον διὰ ἔξωλουθῆσ
 διὰ ἐκκλίσαντος ἐξ τῆς ἐξέως γὰρ
 πρὸς τὴν ἔξωλουθῆσιν γὰρ ἰσχύεται μ
 γὰρ ἂν ἔξωλουθῆσιν ὡς καὶ τὸ
 πρὸς τὴν Ἀυτοκρατορίαν πέραν τῶν ὅλων
 ὄν.

[illegible]

Τὴν μεγάλην ταύτην ἀστυνομικήν
ἐπιτηρείαν ἐπεδράβευσαν πρὸ ἡμερῶν
κκ: τὸ Τελωνεῖον Περαιῶς δ.λ. τῆς
ἐκδόσεως καταδικαστ. κτ: τοῦ ἀποφα-
σίως.

1) Εἰς οἶκον τοῦ Σπυριδωνοῦ Μπαλφὰ πλὴν ἄλλου τοῦ ἀποστολέως ἐ'κλ. Πιστ., κατασκευ. Πιστ.αὐτ. Περσέτι-
λου; 103, 02 ἂν ἐν τῇ ιστορικῇ τῇ
περίοδῳ ἀναρρ., οὐκ ἐν αὐτῇ τοῦ πεν-
ταπλοῦν τῶν ἀπλῶν εἰσαγωγῶν τῶν
ἁλῶν καὶ λοπῶν δεκαετητίαν λόγῳ
ποινῇ, ἥτις θάνατος ἐν εκκατομῶν
τετρακιστά; εἰκόν ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ
καὶ τοῖς ἐξ ἀποστολῆς τρεῖς (1427673).

3) Εἰς δῆρον τοῦ Ἀδελφ. Φετῆ, ἱμ. παλαιῶν ἐμπορῶν Ρωμῶν. Ἀλλεῖ, ἀνδρῶν δ' αὖ τῶν αἰσῶν τοῦ ἄνω αἰῶνα καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ τῇ παροῦσῃ ἀναρροῶμεν καὶ αἰτίαν τὸ τραγικὸν τῶν ἐλλείπει ἀναγωγῶν τεινῶν καὶ λοιπῶν φέρω λόγῳ παντὶ, ἥτοι δραματῶν ὀκτακοσίων πενήκοντα (857, 603.88).

5) Εἰς ὄψιν τοῦ Μηνιᾶτος, ἀπόφο
 ἁγνώτου ἀκροῦς δὲ τὴν ἐν τῇ
 ἱστορίᾳ τῆς παροῦσης ἀκροῦς ἀκροῦς

[illegible]

FANTAZIO

“Ένας ρομαντικός φιλαράκος πού
υπόλε εμπήκε στὰ 16. 5 'Ανδρέας
Μπαρμπαντζής, αποφάσισε νὰ ἀποθάνῃ
μὲ βασανιστὴν πιά τὰ μεγάλα βόπανα
τῆς ἐποχῆς. Ἐννοεῖται;

Ἰσχυρὸς ἔνα κορυφαλὸν λαδίου
μὲν οὐγγίαν μέγα σ' ἔνα γαρζον ὀ

Ως υποκριτική και ωφελιμιστική επικρίνεται η κρατική πολιτική φορολόγησης του καπνού, που ενδεχομένως να συμβεί και με τα ναρκωτικά, καθότι θεωρείται ότι επιδιώκει αποκλειστικά την αποκόμιση κερδών για την ενίσχυση του κρατικού προϋπολογισμού (βλ. Πίνακα 10.52).

Πίνακας 10.52: Μακεδονία, 17/10/1929, άρθρο

«Γενικευθείσης αργότερον της χρήσεώς του εις μέγαν βαθμόν, οι υπουργοί των οικονομικών των διαφόρων κρατών εσκέφθησαν ότι εκ της συνηθείας αυτής του κόσμου, ηδύναντο ασφαλώς να καλυφθώσιν ελλείμματα κρατικών προϋπολογισμών και έπραξαν ότι αργότερον και οι άλλοι συνάδελφοί των περί του οινόπνεύματος - και ότι θα κάμουν ίσως οι προσεχέσται μέλλοντι - δια την κοκαΐνην, μορφίνην και όπιον (χασίς) δηλ. εφορολόγησαν αυστηρώς τους καπνιστάς, και όταν η ισοσκελίσις του προϋπολογισμού επήλθε, οι άνθρωποι έμειναν ελεύθεροι να καπνίζουν κατά βούλησιν των πνευμόνων των.»

Γενικευθείσης αργότερον της χρήσεώς του εις μέγαν βαθμόν, οι υπουργοί των οικονομικών των διαφόρων κρατών εσκέφθησαν ότι εκ της συνηθείας αυτής του κόσμου, ηδύναντο ασφαλώς να καλυφθώσιν ελλείμματα κρατικών προϋπολογισμών και έπραξαν ότι αργότερον και οι άλλοι συνάδελφοί των περί του οινόπνεύματος—και ότι θα κάμουν ίσως οι προσεχέσται μέλλοντι—διά την κοκαΐνην, μορφίνην και όπιον (χασίς) δηλ. εφορολόγησαν αυστηρώς τους καπνιστάς, και όταν η ισοσκελίσις του προϋπολογισμού επήλθε, οι άνθρωποι έμειναν ελεύθεροι να καπνίζουν κατά βούλησιν των πνευμόνων των.¶

Επισημαίνεται και στηλιτεύεται η ανεπαρκής κατασταλτική πολιτική εναντίον των λαθρεμπόρων ναρκωτικών, που καταδεικνύονται ως οι ηθικοί αυτουργοί των εγκλημάτων υπό την επήρεια ναρκωτικών (βλ. Πίνακα 10.53).

Πίνακας 10.53: Εμπρός, 17/11/1929, άρθρο

«...Αλλ' η ηρωινομανία δεν είναι φαντάζομαι αποτέλεσμα κληρονομικότητας, ώστε να βρίσκη ελαφρυντικές περιπτώσεις εις τον καταμερισμόν της ευθύνης. Και ο άνθρωπος που σκότωσε το παιδί του και αν ακόμα διετέλει υπό την επήρειαν του ναρκωτικού, δεν έχει κανένα ελαφρυντικόν.
Έχει όμως συνενόχους. Και αυτό είναι το τραγικώτερον. Γιατί τους συνενόχους αυτούς δεν τους πιάνει η τιμιπίδα του νόμου;...»

Ο ΦΟΝΗΑΣ

Δὲν εἶνε περὶ εργο βέβαια ὁ ἄνθρωπος ποῦ σκότωσε μὲ ἓνα εἰσαλο τὸ παιδί του εἰς τὸν Πειραιά νυ χάρα κτηριοῦν ὡς ἀκατάλογιστος ἀφροῦ ἔπιτε ἡρώϊνν καὶ οἱ δικηγόροι του νὰ ζητήσουν τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν. Γιατί ὄχι ; Μήπως γιὰ τὸ ζεῦγος Χρηστωπιλέα δὲν προβάλλεται ἡ ἰδίᾳ ἀξίωσις ;

— Φράπ ! κύριε κύριε ἓνα χάρα τοῦ κα ! "Ἡ δέξου μαν σφαῖραν εἰς τὸν κρόταφον. Εἰμαι ἡρωϊνομανὴς καὶ ἐχω δικαίωμα νὰ σοῦ στείλω ὅλους εἰς τὸν "Αἶον.

Ἄλλ' ἡ ἡρωϊνομανία δὲν εἶνε φαντάσμα ἀποτέλεσμα κληρονομικότητος, ὥστε νὰ βροῖσκη ἐλαφρομυτικὰς περιπτώσεις εἰς τὸν καταπονημένον τῆς ἐνδύνης. Καὶ ὁ ἄνθρωπος ποῦ σκότωσε τὸ ποῖδ του καὶ ἂν ἀκόμη διετέλει ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ νορκωτικοῦ, δὲν ἔχει κανένα ἐλαφρομυτικόν. Ἐχει ὅμως συνενόχους. Καὶ αὐτοὶ εἶνε τὸ τραγικώτερον. Γιατί τοῦς συνενόχους αὐτοῦς δὲν τοὺς πιάκει ἡ τακτική τοῦ νόμου ;

Ἐνῶ μπορεῖτε κάλλιστα νὰ βροθῇτε εἰς τὴν φυλακὴν διότι ἐν ἀνταρσας πολλὰς φορὰς ἐνδριθῆκατε ἀναισθητικοὶ οἱ μὲν ὑπόθεσι, ὑπαρχουν ἄλλοι, ἐκτενέειδῃτοι συνεργοὶ ἑνὸς ἐγκλήματος ποῦ μένουσιν ἀεύδῃτοι.

Ἐδιδάσκατε τὴν ιστορίαν ; Ὁ δολοφόνος πατέρας εἶχε συλληφθῇ διότι πωλοῦσε ἡρώϊνν. Ἐκτενέειδῃτε δὲ καὶ πίντε ἡμέρας εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἀφέθῃ ἐλεύθερος κατόπιν νὰ ζαῖα πούλῃ καὶ νὰ πίνῃ. Τὸ Κράτος δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἐνοχλῇται ὁ ἄνθρωπος ποῦ πίνει νορκωτικὰ καὶ δὲν τιμωρεῖ τὸν πωλητὴν παρὰ μὲ λίγες μέρεις φυλάκιαι.

Εἶνε ἡ δὲν εἶνε συνεγὼς τῆς δολοφονίας τοῦ δυστυχισμένου παιδιοῦ τὸ Κράτος ;

Ἄν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ ἀπεδ. δειγμένος ἡρωϊνομανὴς ἐκτενέειδῃτε ἓνα σωφρομιστήριον ἔως ὅπου γιὰ τὸν θῇ εἶνε βέβαιον ὅτι τὸ παιδί δὲν θὰ ἐκκοτώνετο καὶ ἡ κοινωνία θὰ ἐσω-

Επισημαίνεται η πολιτική διαφθορά και η ανεπάρκεια στην εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας που ορίζεται από τη Διεθνή Σύμβαση του 1925. Στην είδηση για την αποκάλυψη του σκανδάλου που αφορά τον Υπουργό Οικονομικών Δεληγιάννη, ο οποίος ευνόησε το λαθρεμπόριο χασίς, η εφημερίδα αναφέρεται στην ελεύθερη ζώνη της Θεσσαλονίκης, όπου παρέμεναν ναρκωτικά που εισάγονταν για να ελεγχθούν ή να χρησιμοποιηθούν για ιατρικούς σκοπούς, σύμφωνα με τη Διεθνή Σύμβαση του 1925. Ο Δεληγιάννης κατηγορείται ότι έδωσε άδεια για εξαγωγή ινδικής κάνναβης προς τη Βουλγαρία, η οποία κατέληξε στην Αίγυπτο (βλ. Πίνακα 10.54).

Πίνακας 10.54: Εμπρός, 10/3/1930, άρθρο

«Ελλην υφυπουργός ευνοών το λαθρεμπόριον...

Το... εμπόρευμα μετεφέρθη ανενοχλήτως εις Αίγυπτον.

....Εις απάντησιν του τηλεγραφήματος τούτου ο κ. Υφυπουργός σκανδαλωδώς πλέον ενεργών διέταξε τηλεγραφικώς όπως το ιστιοφόρον "Ιωάννης" αφεθή ελεύθερον...»

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΜΑΣ

ΕΛΛΗΝ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΥΝΟΩΝ ΤΟ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΝ

ΠΩΣ Ο κ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ ΕΠΕΤΡΕΨΕ ΤΗΝ ΕΞΑΓΩΓΗΝ ΦΟΡΤΙΟΥ ΧΑΣΙΣ ΑΝΤΙΚΑΝΟΝΙΚΩΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑ ΤΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

ΤΟ...ΕΜΠΟΡΕΥΜΑ ΜΕΤΕΦΕΡΘΗ ΑΝΕΝΟΧΛΗΤΩΣ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΝ

Ζητήματα ισχυρίζεται σήμερα αποκλυφθέν σκάνδαλον του υφυπουργού των Οικονομικών κ. Δεληγιάννη, ευνοήσαντος κατά πρωτοφανή τρόπον λαθρεμπορίου χασίς. Η ιστορία του αποκλυφθέντος σκανδάλου έχει ως εξής:

Εις τὰς ἀποθήκας τῆς ἐλευθέρας ζώνης Θεσσαλονίκης εὐρίσκοντο ἄπο κειροῦ περὶ τῆς 600 περίπου ὀκάδων ἰνδικῆς κανάβης (χασίς) εισαχθείσης ὡς ἐκ Βουλγαρίας ὑπὸ τῶν Ν. Αὐγουστή καὶ Γ. Θεοδοπούλου. Περὶ τῆς εισαγωγῆς καὶ τῆς καταναλώσεως τῶν ναρκωτικῶν ἐν οἷς καὶ ἡ ἰνδικὴ κάνναβη ὑφίσταται διεθνῆς σύμβασιν ὑπογράφεισιν ἐν Γενεύῃ τὴν 9ην Φεβρουαρίου 1925 καὶ τῆς ὁποίας μετέσχε καὶ ἡ Ἑλλάς ἐκώρισε δὲ τὴν σύμβασιν ταύτην διὰ τοῦ ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Βουλῆς νόμου 4175.

Ἡ ἀνωτέρω σύμβασιν ρυθμίζει σατὰ τῆς εισαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς τῶν διαφόρων ναρκωτικῶν εἰς τὰ διαφέροντα συμβελλόμενα κράτη ἐρίξει ἐν ἑαυτῇ 11 ἐπιπροκαίμενου εἰδικῶς περὶ εισαγωγῆς ἢ ἐξαγωγῆς ἰνδικῆς κανάβης ἀπὸ τετακταικάντες πιστοποιητικῶν τῆς Κυβερνήσεως τοῦ εισαγόντος κράτους πιστοποιεῖν ὅτι ἐγκρίνεται ἡ εισαγωγή αὐτῆς καὶ ὅτι προσέρχεται ἀποκλειστικῶς δι' ἱατρικῆς ἢ επιστημονικῆς χρήσεως. Παρά τῶν ἢ ἐν λόγω σύμβασιν ἐπιβάλλει εἰς τὰ συμβελλόμενα κράτη τὸν καθὼς ρισμὸν πεινῶν διὰ τοὺς περὶ αὐτῶν

τας τῶν διατάξεων αὐτῆς καὶ εἰδικῶς τὴν κατάσχεσιν τοῦ συλλήμηνου λαθρεμπορίου ναρκωτικῶν.

Ο κ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ ΕΓΚΡΙΝΕΙ

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἢ ἐν ταῖς ἀποθήκαις τῆς ἐλευθέρας ζώνης Θεσσαλονίκης εἰσαχθείσα περὶ τῆς ἰνδικῆς κανάβης ἦτο κατ' ἀρχὴν ὑπερτιμὴ διότι εἰ εισαγωγῆς αὐτῆς Ν. Αὐγουστή καὶ Γ. Θεοδοπούλου εἶχον τὴν ἀπαιτητέαν ἢ δεικνύσαντες ἐκ Βουλγαρίας ὁ πέδον ἱσχυρίζοντο ὅτι εἰσάγαγον αὐτήν. Πρὸ πάσης λοιπὴν τακτοποιήσεως αὐτῶν οἱ ἀνωτέρω εισαγωγῆς ἐξήτησαν τὴν 24 Ὀκτωβρίου π. ε. δι' αἰτήσεως τῶν πρὸς τὴν ἐλευθέραν ζώνην Θεσσαλονίκης ὁπως τοῖς ἐπιτραπῇ ἢ ἐπανεξαγωγή τῆς εἰσαχθείσης ποσότητος ἰνδικῆς κανάβης. Ἡ ἐλευθέρα ζώνη ὡς ἦτο φυσικὴν ἠρνήθη τὴν χορήγησιν ἀδείας καὶ ἀπήτησε πρὸς αὐτὸν ὅπως προσκομίσωσι τὸ ἐπὶ τῆς συμβάσεως προβλεπόμενον πιστοποιητικὸν ἐκ μέρους τῆς Βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως ἐγκρινέας τὴν εισαγωγὴν αὐτῆς εἰς Βουλγαρίαν ὅπου μόνον ἐὰν ἐπετρέπετο τὸ εἰσαχθῇ.

Κατέπειν τῆς ἀρνήσεως ταύτης οἱ Ν. Αὐγουστή καὶ Γ. Θεοδοπούλου ἀπευθύνθησαν δι' αἰτήσεως τῶν πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ζητούντες ὅπως τοῖς ἐπιτραπῇ ἢ ἐξαγωγή εἰς Βουλγαρίαν.

Παραδόξως ὁ υφυπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ. Δεληγιάννης ἐνέκρινε τὴν αἴτησιν τῶν καὶ δι' ἐγγραφῶν τοῦ πρὸς τὴν Ἑλευθέραν ζώνην Θεσσαλονίκης ἐξήτησαν ὁπως ἐπιτραπῇ ἢ ἐξαγωγή τῆς ἐν λόγω ποσότητος ἰνδικῆς κανάβης εἰς Βουλγαρίαν ἐπὶ καταβολῇ χρηματικῆς ἐγγυήσεως.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΖΩΝΗΣ

Εἰς ἀπάντησιν ἢ Ἑλευθέρα ζώνη ἀπεμνησεν τὸ ἐντιμωτικὸν τῆς ἀδείας συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῆς Διεθνούς συμβάσεως, καὶ συνέστησε ὅπως ἡ φέρουσα τοῦλάχιστον γίνῃ ἐπὶ ἀποστολῶν τινὸς τῆς γραμμῆς, προσριζομένου διὰ Βουλγαρίαν, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τοῦ μικροῦ ἱστιοφόρου "Ιωάννης".

Ἀλλ' ὁ κ. υφυπουργὸς διὰ νέου ἐγγραφῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἑλευθέραν ζώνην Θεσσαλονίκης ἤδωσε παρ' ἑλως τὰς ἀντιθέτους γνώμας τῆς ἀρμοδίας ἀρμοδίας καὶ ἐλως ἀντικανονικῶς ἐνεργῶν ὅπως ἐπιτραπῇ ἢ διὰ τοῦ ἱστιοφόρου "Ιωάννης" μόλις ταῦτα τῶν ἑπανεξαγωγῆς τῆς ἰνδικῆς κανάβης (χασίς) διὰ τὴν Βουλγαρίαν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι οἱ ἐξαγωγῆς ναυλοκάντες ἦσαν τὸ μικρὸν ἱστιοφόρον "Ιωάννης" δὲν ἦτο δίκαιον νὰ ὑποτάσσῃ τὰς ἐκ τούτου σημείως ὡς ἐγρήγορ δὲ ἤκουσαν ἢ προσωπικῇ τοῦ αὐτοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ ἱστιοφόρου.

Ὅπως καὶ γίνοντο, αἱ 600 ὀκάδες ἰνδικῆς κανάβης ἐφορτώθησαν ἐπὶ τοῦ ἱστιοφόρου "Ιωάννης" καὶ ἐξήχθησαν ἑλως ἀντικανονικῶς καὶ κατὰ παράβασιν τῆς Διεθνούς συμβάσεως

ὡς μὲ μόνην τὴν προσωπικὴν ἐγγυήσιν τοῦ πλοιοῦ τοῦ ἱστιοφόρου.

ΤΟ ΙΣΤΙΟΦΟΡΟΝ ΑΦΕΘΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ

"Ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ Τετάρτης Σπείτας καὶ ὁ ἐπιθεωρητὴς Χανίων διὰ τηλεγραφήματός τῶν πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ἀνέφερον ὅτι ὑπὸ καταδικαστικῶν ἐργῶν τοῦ Γελανίου Σπείτας συνελήφθη εἰς τὰ νότια παράλια τῆς Κρήτης τὸ ἱστιοφόρον "Ιωάννης" μὲ φορτίον 600 ὀκάδων ἰνδικῆς κανάβης (χασίς) προσριζομένου διὰ Βουλγαρίαν καὶ κατευθυνόμενον πρὸς τὴν Αἴγυπτον ἐξήται δὲ ταυτοχρόνως ἐδηγίως ἵνα ἐνεργήσῃ κατακλήσις.

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ τηλεγραφήματος ταύτου ὁ κ. Υφυπουργὸς σκανδαλωδῶς πλεον ἐνεργῶν διέταξε τηλεγραφικῶς ὅπως τὸ ἱστιοφόρον "Ιωάννης" ἀφεθῇ ἐλεύθερον.

Τὸ ἱστιοφόρον ταῦτο κατέπιν τῆς ἀνωτέρω διαταγῆς ἀφῆθη ἐλεύθερον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πλοῦν τοῦ μετ' ὀλίγας ὅμως ἡμέρας συνελήφθη εἰς τὰ Δωδεκάνησα κατέπιν τηλεγραφήματός τῆς ἀρμοδίας ἀρμοδίας τοῦ Υπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν πρὸς τῶν γειτόνων ἔξενος λιμένας κενὸν πλεον τοῦ μεταφερομένου φορτίου τοῦ. Εἰναι πρὸς τὸν ὅτι τὸ φορτίον ἐξεφερτῶθη λαθρῶς εἰς Αἴγυπτον.

10.2.4.3 Ανακοίνωση κατασταλτικής πολιτικής. Ανακοινώνονται χωρίς σχολιασμό τα νέα απαγορευτικά μέτρα για τα ναρκωτικά σε διεθνές επίπεδο. Χωρίς σχολιασμό παρουσιάζεται η είδηση για τη διεξαγωγή διεθνούς διάσκεψης κατά των ναρκωτικών στο Βερολίνο (20/9) και για την πρόταση της Αγγλίας περί ανάληψης μέτρων για τον περιορισμό παραγωγής και κατανάλωσης οπίου (βλ. Πίνακα 10.55).

Πίνακας 10.55: Εμπρός, 21/9/1929, είδηση

«Διάσκεψις κατά των ναρκωτικών.
Βερολίνον, 20 Σεπτεμβρίου... - Η επιτροπή
Υγιεινής της Κ. Τ. Ε. εδέχθη την Αγγλικήν
πρότασιν περί συγκλήσεως συνδιασκέψεως
αντιπροσώπων των κρατών άτινα παράγουν
όπιον, όπως και αντιπροσώπων των κρατών
όπου καταναλίσκεται το όπιον ίνα
εξευρεθούν τα κατάλληλα μέσα προς
ελάττωσιν της παραγωγής και
καταναλώσεως του οπίου και άλλων
ναρκωτικών ποτών.»

ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 20 Σεπτεμβρίου. (Η
διαίτητον ραδιογράφον). — Η επι-
τροπή Υγιεινής της Κ. Τ. Ε. εδέχθη
την Αγγλικήν πρότασιν περί συγκλή-
σεως συνδιασκέψεως αντιπροσώπων
των κρατών άτινα παράγουν όπιον, ο-
πως και αντιπροσώπων των κρατών ο-
που καταναλίσκεται το όπιον ίνα εξευ-
ρεθούν τα κατάλληλα μέσα προς ελάτ-
τωσιν της παραγωγής και καταναλώ-
σεως του οπίου και άλλων ναρκωτικών
ποτών.

Προβάλλεται η πολιτική θέση και δράση της Ελλάδας για την αντιμετώπιση των ναρκωτικών μέσα από την τροποποίηση της νομοθεσίας. Στην είδηση αναφέρεται ότι ο υπουργός του πολιτικού γραφείου Παπαδάτος επισήμανε στην Ε' Επιτροπή για το ζήτημα του οπίου τις προσπάθειες που καταβάλλει η Ελλάδα για την αντιμετώπιση των ναρκωτικών και την επικείμενη ίδρυση ειδικής επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας (βλ. Πίνακα 10.56).

Πίνακας 10.56: Εμπρός, 25/9/1930, είδηση

«Ο κ Παπαδάτος δια το εμπόριον του
οπίου.
Τι είπεν εις Γενεύην.
...Ανέφερε τας θυσίας, ας υπέστη η Ελλάς,
όπως συμβάλη εις το έργον της Κ. Τ. Ε.
προς καταπολέμησιν των ναρκωτικών...»

Ο Κ. ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ ΙΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΤΟΥ ΟΠΙΟΥ ΤΙ ΕΙΠΕΝ ΕΙΣ ΓΕΝΕΥΗΝ

ΓΕΝΕΥΗ 24 Σεπτεμβρίου. — Ο υ-
πουργός του Πολιτικού Γραφείου κ.
Παπαδάτος έλαβε χθές τόν λόγον ενώ
πρός της Ε' Επιτροπής επί το ζήτημα
ως του εμπορίου του οπίου. Ανέφερε
ας θυσίας, ας υπέστη η Ελλάς, όπως
συμβάλη εις το έργον της Κ. Τ. Ε.
προς καταπολέμησιν των ναρκωτικών.
Ειδικότερον υπέμνησε τά αποτελέ-
ματα του λίαν αποτελεσματικού ελέγ-
γου όστις εξασκείται, εν Ελλάδι, ήτοι
ήν επιτηδύνησιν του εμπορίου του οπίου
ν. τ.ρ. λυμένα της Θεσσαλονίκης ως κα-
λής εμπορίου παραγωγής. Ανέφερεν ε-
πίσης την ίδρυσιν εν τῷ δουρατείῳ Υ-
γεινῆς ειδικῆς επιτροπῆς πρὸς βελτίω-
σιν της ἀπὸ των ναρκωτικῶν νομοθεσίας.

10.2.5 Ο ανήθικος χρήστης. Με την προβολή του χρήστη ναρκωτικών ως ατόμου ανήθικου, αναδύονται οι βασισμένες σε εμπεδωμένες κοινωνικές αξίες συλλογικές φοβίες για μια ενδεχόμενη διατάραξη της καθιερωμένης κοινωνικής τάξης και ασφάλειας και διοχετεύονται συναισθήματα επιφύλαξης και ανησυχίας για μια κοινωνική απειλή των υφιστάμενων σχέσεων κυριαρχίας, που πρέπει να καταπολεμηθεί.

Το άρθρο επικαλείται την ανηθικότητα (στον τίτλο), προκειμένου να παρουσιάσει νέα μέτρα για την καταδίωξη του λαθρεμπορίου ναρκωτικών (βλ. Πίνακα 10.57).

Πίνακας 10.57: Μακεδονία, 27/8/1925, άρθρο

«Η καταπολέμησις της ανηθικότητος.
Τα ληφθέντα μέτρα.
Αθήναι, 26. Ο υπουργός της Δικαιοσύνης κ. Κούνδουρος συνειργάσθη μετά του Εισαγγελέως των Πλημμελειοδικών. Η συνεργασία αυτή αφεώρα την καταδίωξιν των πωλούντων ναρκωτικά φάρμακα και τους αγοράζοντας ταύτα άνευ συνταγής ιατρού...»

**Η ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΙΣ
ΤΗΣ ΑΝΗΘΙΚΟΤΗΤΟΣ
ΤΑ ΛΗΦΘΕΝΤΑ ΜΕΤΡΑ**
ΑΘΗΝΑΙ, 26. — 'Ο υπουργός της Δικαιοσύνης κ. Κούνδουρος συνειργάσθη μετά τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Πλημμελειοδικῶν. Ἡ συνεργασία αὕτη ἀφεώρα τὴν καταδίωξιν τῶν πωλούντων ναρκωτικὰ φάρμακα καὶ τοῖς ἀγοράζοντας ταῦτα ἄνευ συνταγῆς ἱατροῦ. Ἐξητάσθησαν ἐπίσης τὰ ληπτέα μέτρα καὶ ἡ συστηματικὴ καταδίωξις τῆς οσωματεμπορείας καὶ τῆς προαγωγῆς ἀνηθικῶν εἰς πορνείαν. Ἀπεφασίσθη ὅπως ὁ εἰσαγγελεὺς ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς χωροφυλακῆς καὶ τῆς ἀστυνομίας πόλεων θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν τὰς ἀποφάσεις ταύτας.

Περιγράφεται η διαφθορά της γυναικείας αριστοκρατίας, τα μέλη της οποίας επιδίδονται σε απρεπείς ενέργειες, όπως η μέθη από αλκοόλ και η χρήση χασίς, κοκαΐνης και μορφίνης (βλ. Πίνακα 10.58).

«Η διαφθορά της αριστοκρατίας.

Μια χήρα ήτο απαρηγόρητος αλλά και φοβερή γλετζού.

...Γυναίκες έγγαμοι, χήραι και μιζοπαρθένες συνεκεντρώνοντο τα βράδια εις το μυστηριώδες αυτό μέγαρον της χήρας όπου, υπό τους ήχους γραμμοφώνου, εχόρευον ολόγυμναι και εμεθούσαν με δυνατό κρασί. Και όταν πειά ξεμεθούσαν ερροφούσαν σαν βδέλες το τσιμπούκι του χασισιού ή προσέφευγαν εις τα όνειρα-χαϊδέματα της κοκαΐνης και της μορφίνης...»

Η διαφθορά της αριστοκρατίας

Μία χήρα ήτο απαρηγόρητος άλλα και φοβερή γλετζού

Η απαρηγόρητος χήρα τρομερή γλετζού. — Τό σπίτι της άντρον τοῦ έρωτος. — Οί χοροί καί τά όργια τών ολόγυμνων αρίστοκρατών. — Οί τέσσαρες μυστηριώδεις κόμοι. — Η άναπαράστασις τοῦ έγκλήματος. — Ποίος έσκότωσε τήν χήραν; — Τό όλόγυμνο πτώμα εις τήν έξωτερικήν κλίμακα.

Έγκλημα η αυτοκτονία;

ΧΑΒΡΗ, Σπυρίδιος. (Ίδιαίτερα ύπερβολή «Μακεδονία».) Τό νύκτον έγκλημα τό όποιον άνακαλύφθη προερίτως άποδεικνύει δώ μίαν επί πλέον φοράν πόσον γρήγορα λησμεύει ή χήρα τών μακαρίτην...

Μία χήρα, ή κ. Ντάσοο, ή όποία έπαιετο απαρηγόρητος τών σείονόν της; επί τρείς ήμερας, από τήν πενταμένη ή μέραν ήρχισε να εκδιόχεται εις όφάνταστα όργια, μέχρις ότου κάποιον άντεφώστη της τής έπαυσε τό καρέκι με μιά παρόρμη.

Και ή χήρα αύτή ποῦ δέν είχε συμπληρώσει τό είνουσι πέντε της χρόνια δέν έλατο πύ τό έμφορνή σούδαλα καί τήν κατέλειπε καί άποφασισμένη τήν επόμενη ολόγυμνη, θαλάσσιον νεκρό. Λατρός εις τό σπυρίδι της θήρας της...

Ο κρηναός γίγας Φενί, ποῦ πρώτος άπεκρίψε τό πτώμα της εις τό άδύνατο λυόμας της πρωςίας της δευτέρας, δέν μπορούσε να άνοήξη δέν εφείκετο πρό ενός άγάλματος άσχείου γυμνού καί ή πρό άρχαίας θεάς τοῦ Ολύμπου...

Τό γυναικώ πτώμα της εύθυμης χήρας εκάλυψε με τόν πέλιον τοῦ μυστηρίου καί τό σπυρίδις έρώτημα έκράβαλε καί δώ: Έγκλημα ή αυτοκτονία;

Η κ. Ντάσοο δέν ήτο από τās γυναικάς εκείνας ποῦ αυτοκτονούν. Πρῶ έξ μνητών είχε νυμφενή τόν Ντάσοο, ένα άνώτατον αιδεροδρομικόν υπάλληλον, ό όποιος απέθανεν από βρογχοπνευμονίαν. Έπειδή ήτο άρκετά πλοσιος άφισεν εις τήν γυναίκα του πλὴν τών χρημάτων καί ένα φρασιότατον μέγαρον εις τήν πλατείαν Έσπίρος, μέσα εις τό όποιον, όπως αποκαλύπτεται τώρα έλόμβανον γύρον άσάνιαστα όργια.

Γυναίκες έγγαμοι, χήραι καί μιζοπαρθένες, συνεκεντρώνοντο τά βράδια εις τό μυστηριώδες αυτό μέγαρον της χήρας όπου, από τούς ήχους γραμμοφώνου, εχόρευον ολόγυμναι καί εμεθούσαν με δυνατό κρασί. Και όταν πειά ξεμεθούσαν ερροφούσαν σαν βδέλες τό τσιμπούκι τοῦ χασισιού ή προσέφευγαν εις τά όνειρα-

χαϊδέματα της κοκαΐνης καί της μορφίνης.

Εις τό σπίτι αύτό δέν ήπαρούσε να εισέλθω άλλος εκτός από τās επί τοις σπυρίδις της κ. Ντάσοο, ή όποία έβλεπε τό σύνθημα γιά όλα τά γλέντια.

Σχεδόν από τήν θύραν τοῦ άντρον αύτου της ήθοντο, εισήρχοντο, μετά τό κοστούμι, με μυστίς προφυλάξεις, τέσσαρες όφθαί κήρυι, φραγοφυρεμένοι, οί όποιοι έτετέλον προή καρβαλιέρων εις τās όπτις σελήδας... Εις τόν διάδρομον οί άνδρες έβγαζον τό φορέματά των καί έν άσάνιας περβολή, έλάμβανον μέρος εις τās ιεροτελεστίας.

Αι στήλαι της έγκαίριος μας δέν είχαν καμμία σχέση με τās περιγραφόμενες έν τῷ έγκλήματι τῷ έξωτικῷ άναπαράστασις της δευτέρας αυτής τών μυστιών της ήθοντο. Καί τό πρῶν, όταν πλὴν ό έλιος ήταν πολύ ψηλά εις τόν ούρανον, ένα άρκετά περίεργον άρχαϊκόν σύμπλεγμα γυναικῶν έκαλύπτετο καί εφοχάλιζεν επάνω εις τό μαλακόν νυφίον τοῦ αλκοού...

Τήν τελευταίαν νύκτα, κατά τās περιγραφάς ενός γείτονος, πόσον οί τρείς άνδρες είχαν έλθῃ εις τόν ναόν της θήρας. Ο τέταρτος δέν ήλθεν. Αι γυναίκες ήταν άκατάβλητοι, όκτις καί ύπεδέχοντο με κραυγές άνδοσυμμετοῦ τούς τρείς καρβαλιέρων. Η ροσηκή είχαν άρχισῃ. Ένα παθηματικῶς ταγκά έλόκιζε τό έλόγιον Λατρία, τό ήμισυ τών όποιων άπεκρίνοντο μονάχα από γυναικάς. Η πλὴν άλλαφα, Αρχίζει τό βάλς...

Τώρα θα άρχίσουμε εἰς υποθέσεις δια τό άναπαράστασιν τοῦ δράμα.

Η κ. Ντάσοο δέν ήτο καί τό χορεύουσα δέν έχει διαφορά. Ισχυρίζεται στην άρχῃ. Φίσην έσθοντο. Ζήτησε να πάρε έναν άνδρα, άποσπῶσαι αὐτόν από άλλην γυναίκα. Η τελευταία αύτή θεωρεῖ προσβλητικῇ τήν παρανομίαν της οίκοδοποιήσας καί τήν πτωχή με τό χέρι της, δέχεται όμως κατά πρόσωπον ένα θεωρητικῶς πτώμα.

Η παρῶν γιά ή έμετελισμένη μιζοπαρθένος κοκαΐζει, μοίγεται, όρ-

Η παρῶν γιά ή έμετελισμένη μιζοπαρθένος κοκαΐζει, μοίγεται, όρ- αίζεται ευδίκησιν. Καί όταν ή τάξις άποκαθίσταται καί τό πάθος της ήθοντο ευρίσκει τούς άνδρας, εκείνη σηκώνεται από τό νυφίον της καί άρπάζουσα μιά καρδία τήν καταφέρει καί επανδύει την επί της καρδίας της κ. Ντάσοο. Η Ντάσοο έπειτε άναίσθητη, ούτε έρώνα- λε καί. Θα απέθανεν ίσως...

Οι παριστάμενοι ένδόνονται νεκροί, γρήγορα, άστροπιασώς καί γλυστρίζουν ένας ένας πρῶς τόν δρόμον. Ενώ τό πρῶνά πεταίνεται ήρπον να λαλούν...

Αὐτή είναι ή έορδαία άναπαράστασις τοῦ έγκλήματος...

Τώρα γεννώνται τά εἴδη άερίτηματος. Πῶς εἰσέδη ή ολόγυμνη χήρα νεκρή εις τήν μαρμαρίνην κλίμακα, τοῦ μεγάρου της; Μήπως τό κρηναϊκόν δέν έπέφερον άσάνιας τόν σάνατον αλλά έπέτρεψαν τήν μαλλοθάνατον να σωθῇ με- χρι της θέσεως όπου εύρέθη νεκρά;

Καί τό προσώπιον τοῦ μεγάρου τήν νύκτα τό ύπερηκτικόν προσώπιον δέν έμεγε μέσα διότι ή χήρα έλάμβανε τήν πρόνοιαν να τό χορτάει άείως διανυκτερεύοντας...

Καί οί άνδρες; Ποίος ήσαν οί μυστηριώδεις οἱ τοῦ προέσπου;

Η άστυνομία τῶν άνακαλύψαν όλους άλλῃ δέν άνεκοίνωσε τίποτε. Φιτυρίζεται, έν πόση ακριβείῳσι, ότι οί εις εἴς αὐτῶν εἶναι άπρακτικῶς υπάλληλος, ό έτερος έφοπλιστής καί ό τρίτος παρατηθεῖς διπλωματικῶς υπάλληλος. Όσον άφορᾷ τόν τέταρτον καθόλου μετ' έπι- τρέσεως ότι ή άποκάλυψις της ταυτότη- τος του θα προξενήσῃ γενικήν κατά- πληξιν...

ΚΑΣΤΑΣ ΤΑΣΤΕΟΓΛΟΥ

Στο άρθρο στηλιτεύεται η ανήθικη συμπεριφορά των νεαρών κοριτσιών στη Θεσσαλονίκη, τα οποία αμφισβητώντας τις εδραιωμένες ηθικές αξίες επιδιώκουν ταξίδια αλλά και τους τεχνητούς παραδείσους των ναρκωτικών με συνέπεια την αυτοκαταστροφή τους. Ενθαρρύνεται η βίαιη πειθάρχησή τους μέσα από προτάσεις για συζυγική βία ή διαζύγιο. Εάν όμως δεν σωθούν από αυτήν τη χαρακτηριζόμενη ως δίκαιη βίαιη τιμωρία από το αντρικό φύλο, αν δηλαδή δεν παντρευτούν, κινδυνεύουν να συνεχίσουν τον έκλυτο βίο καταδικασμένες στην κοινωνική περιφρόνηση και περιθωριοποίηση (βλ. Πίνακα 10.59).

Πίνακας 10.59: Μακεδονία, 26/8/1932, άρθρο

Μικρούλες, τρυφερές, Σαλονικιές.

Το πιο αγαπημένο σπορ των κοριτσιών της σήμεραν έγκειται στο κύμα αυτό της ανηθικότητας, το οποίο πλημμυρίζει το σύμπαν...

Το χρώμα του χρόνου, η μυρωδιά των ξένων, το τρεμούλιασμα του κενού. Να πεθάνη κανείς στα ξένα νοσταλγώντας την πατρίδα του... να γνωρίση τους τεχνητούς παραδείσους κοκαΐνη, χασίς, μορφίνη, ηρωίνη. Χαρακίρι.

Και όλα αυτά μέχρις ότου παντρευτούν. Αν τύχη τότε και βρουν έναν άνδρα που να συμφωνή μαζί τους έχει καλώς. Εξακολουθούν ανεμπόδιστες και ελεύθερες να εφαρμόζουν τις κουταμάρες των και καταστρέφονται παρασύρουσαι στην καταστροφήν και τους αφελείς συζύγους των. Αν όμως τύχη και πέσουν στα χέρια ενός αυστηρού συζύγου, τότε σωφρονίζονται με το ξύλο ή χωρίζουν γρήγορα. Εάν όμως δεν παντρευτούν, τότε γλεντούν όσο είναι νέες και όμορφες τη ζωή των, βουλιάζουν μέσα σ' ένα νοσοκομείον αφροδισίων, όπου είναι καταδικασμένες να περάσουν τα υπόλοιπα χρόνια της ζωής των, περιφρονημένες από όλους και απόκληρες της κοινωνίας.»

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ·Η ΝΕΑ ΒΑΒΥΛΩΝ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΉΘΩΝ ΚΑΙ ΑΝΗΘΙΚΟΤΗΣ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ Ἰανουάριος· (Τοῦ ἀντα-
γοριζοῦ μας).—Δέν εἶναι ὁ θύτης ἡ ἐπι-
ρατειῶς ἀντίληψις τοῦ τοῦ Παρισι τοῦ
μὴ εἶναι πρὸ παντὸς ἡ πόλις τῆς ἡδο-
νῆς. Ἔχω καὶ λόγον να πιστεῶσαι ὅτι
ἡ γνώμη αὐτῆς εἶναι ἀπολύτως ἐσφαλ-
μένη. Τὸ Βερολίνον εἶναι πραγματικῶς
ἡ πεπαλαιωμένη Βασιλίαν καὶ τὴ κέντη-
ρα, ἡ πηγὴ ἀπὸ τὴν ὅποιαν ῥεῖει συνε-
πῶς καὶ ἀναταπαύσας ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ
αὐσεβασίαι.

[illegible][illegible][illegible]

Το Βερόλιον είναι γεμάτο από κέντρα πάσης φύσεως. «Αι δύο φίλοι» της πολυβόλα Στράσσας είναι το κέντρο των κορυφαίων, ο «Εφοίλλας» επίσης ο «Αετός» Ποντινός» συγκεντρώνει τους παίκτες της ποιητικής της Μιτράληνης, εκάδης δε άλλων παραρτηρίων κέντρων, συσφύρονται καθ' ἑκάστην νύκτα διὰ τὸ δώσειν διεξόδον εἰς τὴν ἑνίαν τοῦ βασταρμέναν» γλεντζή τῃ τῆς «καυρομένης» προβάλλει, καὶ ναὶ ἱκανοποίησιν τὴν πάσης φύσεως ἀπαιτήσεις ἐν διαστροφικαῖ καὶ ἀναίσχυτοι καὶ εἶναι.

Υἱὰς αὐτοῦ ὡς καὶ ἀποστόλους
 ροιτίζοντες πνεύματι· φέτος μου δημη-
 ογραφῶντες ἀποστολὰς ἐξέστειλα, ὥστε
 ἐν μεγαλύτερῳ ὅδῳ λαλοῦντες ὑμῶν
 ἐν εἴη τῇ καλοῦσιν καὶ μὴ δεδουγῇ
 ἡ πρὸ φηγεῖσθαι τὸ περὶφρονεῖν αὐτὸ
 πιστεῖν ἔχοντες κατανῆσθαι. Δὲν
 ἐν ἐννοήσῃ. Εἴτε ἐν δὲ λόγῳ καὶ
 ἄλλῃ ἀποστολῇ ἀνέγραψα. Εἰς ἀπὸ καὶ
 τὰν ὁσίων θέλει ὡς ἄνθρωπῳ ἡ διεσ-
 τασὶς ἡδὴν τῇ δυνάμει· διεσπάρ-
 χοντες ἴσως διὰ τὸν ὁπάρχον διατερεῖ
 ἵππῳ. Αἱ αὐτὸ καὶ ἐβέβαιον ἐπὶ τῷ
 ὁπάρχῳ μου καὶ μὴ γὰρ ὁπάρχει
 ὁπάρχοντες πνεύματι· τὸ σωμα τῇ δυνάμει
 ἐν ὁπάρχοντες μου.

Εὐφρόνηκα λοιπὸν πρὸ τοῦ ἐξῆς μη-
ρηγώδους θεάματος. Εἰς τὴν εἰσοδὸν
εἶς διαφύρον χροματισμοῦ κἀκώδους
νηρηματικῶς περὶόμενοι ἀπαιτῶν
ισορροπὴν ἦγον. Ἡ ἰσορροπία τοῦ
τοῦ ἢ διὰ κυταλλήλου πύσσους προκα-
πημένη εἶναι, ἢ ἀποδείξει διὰ οἱ ἐπι-
πτατα εἶναι φίλοι καὶ «πελάται» τοῦ
πασημῆμος. Καὶ ἡ θύρα ἀνοίγει.
αὐρὸς εἰκοσιπενταετῆς Νάρκισσος πα-
λαμμένη τοῦς εἰσερχομένους καὶ ἀπὸ

μίαν κλίμακα περιτροφικὴν ἀνερχόμεθα εἰς τὸν εὐστροφὸν ὄργανον. Ὁ παρὰ τὸν ὀδόντων πίεξιν ἀπὸ μιᾶς εἰσόδου νέον κομβίον. Καὶ ἀπέσσω ἐκ τοῦ καταστήματος τίθεται εἰς κίνησιν μηχανήματα ἀποκαλοῦν τὸ ἄνταγμα τῶν ἀπὸ τοῦ πολυχρώματος φώτα. Τὸ ἄνταγμα εἶναι τὸ σημαντικό ὅτι εἰρηθὰ ἐλευθεροῖ νὰ εἰσέλθωμεν.

Μικρές διαδόσεις δόηται εἰς μεγά-
λῃ ἀνθρώπων. Αἰθυσσὴν μὲν χιλιάρ-
χους διασφύρον ζωοποιῶντων ἀνθρώπων
φωτισθόντων, μὲν στήναι ἀπὸ ἡρώτων
ἐν διαρκείᾳ, μὲν τοῖσιν πεκαλινοῦν-
ται ἀπὸ διασφύρας ἀνθρώπων πάντας ἐπα-
νίσταται τὴν ἀνθρωπότητα ἀνασφύριαν-
τες εἰς ὅλας αὐτὴς τὰς διασφαιμένας καὶ
ἐκφύλους σφαιρίαις. Ὁμοίως ἡ δὲ ἐπα-
γώνων παίζει εἰς τὸ βάθος καὶ ἔχει ὅ-
λην λειτουργίαν νοσηρίαν, ἐλπίδινα ἀκούει-
ν σφύζων εἰς τὸ νοσηρίον καὶ προκα-
λοῖν ἐκνήπιον ἐκπαινετὴν.

Οι θεράποντες, πόσον άνδρες έπιστολου παρουσιαστατικου με έδωκαν έπ' αυτών τα άπομνημονεύματα της γαρυφύλου και ένδύ- του και διασποράμενης ζωής της έν όσας αν διαγράψω και της όσας έναν νιχηλώ- τοι, καθήνεται κατά δύο ή κατά περισ- σότερα ζευγη έν τα ές τρεις σειρές τριπλέτης της έκτιμησης θρησκείας αΐ- της αΐθουσας. Πήσαν σπανίσιμα, καπνί- ζουν ποιά; βέβαι έν τρεις είδους γαρυφύλας και σιγοστογυλιόδον βασιλική και άσπε- ρνα άμνια, εύφημα διά τούς ταπεινούς; θαμάδες, άπαισία όμοιος ήλιβερά δι' έ- μενα και τον συνάδελφον.

Εἰς μίαν γωνίαν ἑνὸς ὄρθου μινεῖ
 παρομοιωκὶς τὰ χεῖρα τῶν αὐτῶν καὶ ἱ-
 στοῦτος καὶ τὰ πόδια ἔχων τὰ πόδια τῶν
 ποδῶν τῶν στήθων ἐστρεφμένα ἐνὶ αὐτῷ
 τὸ ὀρθόναικα σῶμα τῶν ἐκτετατῶν ἁ-
 νασθῶς καυτῶν καὶ ἀκαταστάσι λαργγυ-
 νῶν. Εἶναι γίνεται ἡ δυστυχὴς ἐπι-
 ρροῆς ἐνὸς σιουδῶτος δηλητηρίου αὐ-
 τῆς τῆν στήθιν, καὶ οὐ γινέσθαις λει-
 τουργεῖ μὲν τὸ σῶμα τοῦ νῦ ἐν-
 φανίζῃ μόνον τὸν μανιακὸν αὐτὸν ἀν-
 θρωπὸν εἰς τὴν κτηνωδέστεραν μορφήν.
 Κραυγάζει καὶ γαυγίζει τὸ νερκοτικὸν
 δηλητηρίον.

Ἡ εἰκόνη εἶναι ὁμολογουμένως φρικ-
τή, εὐχάριστος ὅμως καὶ συνηθισμένη
διὰ τοῦς «τύπους» τοῦ καταστήματος.
Ἐν τῷ πε-αξὺ ἡ μουσική πεύει, τὰ φῶ-
τα σβύνονται καὶ ἡ σπυρία ἀπόλυτος· ἔξ-
πλύνεται ἐπὶ τῆς αἰδοῦσης. Ἀνάπτουν
μόνον τὰ φῶτα τῶν διαφανῶν κρυσταλ-
λῶν τῆς στένης.

Ὅλον τὸ πλῆμα καὶ ἐνὶ ἐσχαρίᾳ
 παρὲν τῇ στείγῃ. Καὶ ἀναστάντων ἰσως
 ἐνταῦθα καὶ ἀνθρώπων τὸ ἔλαττον
 τῶν θεσφῶν, τὸ θέλημα ποὺ προκαλεῖ
 τὴν διαστραμμένην καὶ διατρεχὲν αὐ-
 τῶν ἀνθρώπων ἀνέπαυστον ῥοήν.
 Ἄγχις ἔσται τελείων γυνυνὼ καὶ
 ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ῥήχυντα χο-
 ρεύοντα ἐν τῇ στείγῃ, ἐπιθεσινόμενα
 τὰ γυνὰ τὸν γεννητὰ πόδα, τὸ τρα-
 χυτὸ τὸν σμικτὰ, καὶ ἀσφύαζοντες
 ἐν τῷ θέλω προκαλεῖ ἀπὸ τῆς καὶ ἁπ-
 λῆς καὶ ἐν στείγῃ αὐθιγῶν ἐντο-
 κισμῶν εἰς τὸ ζῆναι τῇ ῥοῇ τῆς ῥο-
 χῆς καὶ αὐτοὶ παθόντες καὶ ἡγαυά-
 ζοντες.

«Ὁλοφύσα νὰ ζητήσω ἀπὸ τὸν συνά-
δελφον νὰ φύγουν. Ἡ παρὰστοις» ἦτο
ἀπεκροστική. Καὶ τὸ θέμα προηόδε-
σε. «Ἐπληρώσαμε καὶ ἐφάρμακα καὶ ἦν σιγ-
ή· ἡ νὺξ ὁ συνάδελφος μου ἀνέπεσον δι-
τὸ μέγνον αὐτὸ εἶπε μέγνον τὸν ἀφελ-
παστὸν τὸν ἀνυπότακτον ὁλοφύει ἐκείνον
διὰ τοὺς ὁλοφύει ὅψιμα ἤρουν εἶναι τὸν
νὰ βλεποῦν ὅσων μὲν τὸν ἀνδρόκτον
πρὸ παντὸς σωμάτων, εἰς διαφύρου»

Δυστυχεῖς ἄνθρωποι. Καὶ ὑπάρχουν ἄρθρονοι, φαίνεται, εἰς τὴν γερμανικὴν μητρόπολιν.

Κέντρα «προκηρυχθέντων» ήδη υπάρχουν διαστρωματικά και *en elcine* αυτή, υπάρχουν πολυάριθμα. Υπάρχουν κέντρα δημοσφύριων ανθρώπων σπράχνων και γυναικών. Και είς τάς νηυσφύριους και άπέρχονται αϊνύσας τον αι διδρόμο άνωστος έπισκέπεται τησφύριους της κοινής σφύρισης είσφιν τον ήδη σφιν και ήν λήψη, παραδίδόμενοι είς σφιν και άπέρχονται όγνα. Τα Βεγγόλια είναι άσφύριους όμοσφιν Βαβυλών.

G. de Jour.

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
ΤΣΣ ΓΕΩΠΟΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Ἐπίτροποι τεταρτοῦτον φρονήτων τῆς
Γεωπονικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου
μας, παρουσιάσθησαν εἰς τὴ γραφεῖα
μας, παρεστῆνθ' αὐτοῖς καὶ ὁ δὲν
συνηλθὼν ἄλλος εἰσὶν αὐτοῖς ἑβδόμη τῆς
Γεωργικῆς μηχανολογίας καὶ τὸν Γεωρ-
γικὸν βελτιωτικὸν οὐδεὶς ἄλλος τακτι-
κὸς καθηγητὴς ὑπάρχει τῆς τῆς Σχολῆς
ταύτης. Διδάσκων δύο ἐπικρατοῖ, ὁπρ-
οῦται καὶ 4 διδασκαλοὶ, πρῶτον πλὴν ὁ-
υλλος ἐξυπάρχοντες τοῖς φοιτηταῖς, ὅ-
σοις ἤχουν τὴν συμπληροῦσαν τὸν κε-
νὸν ὅρον ἢ τὴν μετὰ τὴν ἀκαδηγίαν
τὸν ἐξ Ἀθηνῶν, διὰ τὸ μὲροσύναι καὶ
τὰ γίνοναι καλοὶ ἐπιστήμονες.

Τα ναρκωτικά συνδέονται με το ανάρμοστο πάθος και την καταδικαστέα ανεξέλεγκτη σεξουαλική συμπεριφορά, μέσω της παρουσίας της οργιώδους ζωής του μεγαλοαστού απατεώνα με πλήθος φίλων και ερωμένων και με τη συνοδεία κατάχρησης αλκοόλ και ναρκωτικών (βλ. Πίνακα 10.60).

Πίνακας 10.60: Μακεδονία, 16/12/1932, άρθρο

«Καταχρήσεων και οργίων τέλος.

Η οργιώδης ζωή του άσσου των ελλήνων απατεώνων...

Το άντρον των οργίων - ...Κοκαΐνη, ηρωίνη, χασίς και 1500 μπουτίλιες σαμπάνιας...

...μια βραδυά δε (οι οργιασταί) εβγήκαν ολόγυμνοι στην ταρατσα και υπό το καλοκαιρινό φεγγαρόφως έστησαν χορό. Άλλη μια βραδυά έβαλαν ένα πανί όπου επρόβαλαν κινηματογραφικές ταινίες όπου γυμνές γυναίκες και άνδρες επεδίδοντο σ' ακατανόμαστα όργια. Έτσι γλεντούσε το πλήθος των ερωμένων και φίλων του έλληνοσ μαχαραγιά, απ' τα παράθυρα δε της γκαρσονιέρας του έβγαινε τακτικά λιβανωτός του καιομένου χασίς και οι του επάνω και των διπλανών διαμερισμάτων άκουαν βογγητά και αναφυλητά τρελλών από το πάθος ανθρώπων και σφαδασμούς των κυλιομένων εις το πάτωμα και τα ντιβάνια...»

'Ηθργιώδηςζωήτουἄσσου των ἑλλήνων ἀπατεώνων

Σειρά ἀπατών.—'Ο χορός τῶν ἑκατομμυρίων.—Συμβάσεις, ὄργια, καταχρήσεις.—Πῶς ἐγένετο ἀγγλικὴς ἐταιρεία.—15 ἑκατομμυρίων καταχρήσεις.— Τὸ ἄντρον τῶν ὀργίων.—Κοκαΐνη, ἡρώϊνη, χαοίς καὶ 1500 μπουτίλιες σαρπάνιας.—Χορὸς δλογύμων ὑπὸ τὸ φεγγαρόφως εἰς τὴν ταράτσαν.—Καὶ τώρα: με ἀεροπλάνο πρὸ τὸ ἄγνωστο.

'Η ὁδὸς τοῦ Ι. Μέρμηγκας

ΑΘΗΝΑΙ 15. ('Αεροπορικῶς).—Τὸ πᾶνθεν τῶν ἑλλήνων ἀπατεών ἀπέκρινε τὴν ὁδὸν τοῦ τῶν Μέρμηγκας «μεγαλοεπιχειρηματῆ», ποὺ ἐπισυβάλλασε οὐ μόνον ῥομηοὺς ἀλλὰ καὶ ξένους, ἑταίρους λούληδες.

Μὴν ὥρηναι ἡμέραν, ἀγὰρ ἐπατάλησε τὴν πατρίδαν τοῦ πεντασίου 10 ἑκατομμυρίων δραχμῶν εἰς γλέντια ὀργιώδη. ἔκαμε τὴν ἐμνήσιν τοῦ ὧς ἐπιχειρηματῆς, Ὑπέρβαλεν ὡς «Γενική Ἑταιρεία».

Μέρμηγκας καὶ Σίατ' εἰς τὴν κωνέρον προτάσεις παροχῆς δακτῶν εἰς ἑλλείδες ἀγγλικὰς διὰ τὴν ἡσυχασίαν τῶν ὀνδρῶν. ὁδὸν, μὲν ὄν ὄντος γ' ἀνελθὼν ἡ ἰδία ἑταιρεία ἦν ἀνακαίνισιν. Τὰ κεφάλαια δὲ ἴσαν τοῦ γνωστοῦ ἀγγλικοῦ οἴκου ἰσούων. Ἐν τῇ μετὰ τὸ περιήγας Μέρμηγκας ἐκπληρώσει τὴν φήμην τοῦ κατ'ὀργασε γὰρ συνέ-

ῖμενοι τὸν νόμον «τρεὶ συναλλήματα» παρὰ τῶν τοῦ ὁποῖου ἀποτελεῖ ἡ πώλησις τῶν.

'Υστερ' ἀπὸ ὅλην αὐτὴν τὴν δόξαν τοῦ ἀξίζει νὰ μᾶθῃ κανεὶς καὶ μερικὰ γὰρ τὴν ἰδιαιτέρεν τὴν ζωή. Λέγουσιν διὰ ἰδίους οὐκ ἡμαρτυροῦν. Καὶ δὲν ἔχουν ἄδικο, 1800 τοῦ τῆλες σαρπάνιας καὶ λίαν βρῆθηναν στήν ταράτσα τοῦ διαμερίσματος ποὺ ἔμενον ὄντως. Τὸ περιεχόμενον τῶν φηγε καταναλωθὲν σὲ 5 μῆνας. Ἀλλὰ εἴνε μόνον αὐτὰς;

Οἱ περιόχοντες πάντως λένε πολλὰ γὰρ τὴ ζωὴ τοῦ μαχαργιὰ αὐτοῦ, τὴν κυκλοεκτικὴν ὀργιώδη. Ἐκατεταίονεν εἰς καλλιτέλειστον ἀναρτήσαν σὲ μέγανον «Βὰν Κούβε», πρὸς 4000 μνησίων ἐνοίκιον. Ἐκεῖ ἔχεν ἐγκαταστήσει τὸ ἄντρον τῶν ὀργίων του. Ἐκεί ἀπὸ τῶν θαλάσσιων ἔρχον ὅλα τὰ ἐπιπλά, κενερέδες, νιβάτια κλπ. ὁλόκαυμα. Οὐτε φῶς δὲν ἄσθαι ἐκεῖ. Τίποτε δὲ τὸ λευκὸν δὲν ὑπάρχεν ἐκεῖ. Μὰ ἀπὸ τῆς «συνέρε» ποὺ ὀργαζοῦντο ἐκεῖ ἔβρισκετο, οὐτὲ εἰς τὸ δωμάτιον αὐτὸ συνέβαινον ὄργια, ποὺ δὲν περιγράφονται δημοσίως. Οἱ φίλοι οὗτοι ὀδύγουνται μὲ τὴν θηλυκὴν συντροφίαν τῶν, ὅτε ἀπὸ μὴ πρὸς κακοκαλίαν, ἐπυλόντο γάμοι, ἐπιδοθέντες σ' ἀφάνταστα ὄργια, ἐνῶ τὸ δωμάτιον φωτίζετο μὲ περιὰ ἀναμμένη ὀδύγυν.

Τὸ ὅλον δωμάτιον πάλιν ἦτο ὁλοκίτρινον, ἐπιπλωμένο κινεῖται, μὴ κινεῖς δὲ ὥραιες σὺγγεες ἐκάπνιζαν χαοίς. Τέλος τὸ τρίτον δωμάτιον ἦταν κόκκινον καὶ σποδισμένο μὲ ἀπύκτες φωτιστικές γυμνὰς καὶ συσσερῶν συμπλεγμάτων. Δὲν ἔλειπαν δὲ ἀπ' τὴν παρέα κα' οἱ βαμμένοι νέοι ὁμοφυλόφιλοι.

Ἀλλὰ τὰ ὄργια τὰ νυκτερινὰ τοῦ μεγαλοεπιχειρηματοῦ αὐτοῦ ἔιναν ἀντιληπτά ἀπ' τὴν γειτονιὰ ἡ ὁποία ἀνιστάτοδῃ καὶ ἀπεκρίθηκε λυντοῖσιν τῶν θαμνῶν τοῦ ἄντρον τοῦ. Ἐν τούτοις οἱ ὀργιστὰὶ οὐκ ἔνδιεφεροντο. Μὴν βραδιὰ δὲ ἐβγῆκαν ὀδύγουνται στήν ταράτσα καὶ ὑπὸ τὸ καλοκαιρινὸν φεγγαρόφως ἔστησαν χορὸν. Ἀλλὰ μὴ βραδιὰ ἔβλαντο εἰς καὶ ὅπου ἐπὶ Ὑπέρβαλεν κινήματα ὀργαστικὰ, ταῖς ὅπου γυνεὲς γυναῖκες καὶ ἄνδρες ἐπεδίδαντο σ' ἀκατανόμαστα ὄργια. Ἐκεῖ γλεντοῦσε τὸ πλῆθος τῶν ἐνοικούντων καὶ φίλων τοῦ ἑλλήνων μαχαργιὰ, ἀπ' τὰ παρὰ τῶν δὲ τῆς γκαρσονῆρας τοῦ ἔβγαλε ἰακτικὰ λιβανωτὸς τοῦ κιοιμένου χαοίς καὶ οἱ τοῦ ἐπᾶντο καὶ τῶν διπλανῶν διακαρσομένων ἔκσαν βογγητὰ καὶ ἀναφυκτικὰ κρῆλῶν ἀπὸ τὸ πᾶθος ἀνθρώπων καὶ σαρπατισμοῦ τῶν κυλιόμενων εἰς τὸ πάτωμα καὶ τὰ νιβήματα.

Λέγεται ἀκόμη διὰ εἰς τὸ ἄντρον αὐτὸ τοῦ ἐκπύλου νέου—εἴνεαι ἡλικίας μόλις 26 ἐτῶν—ἐφαρμόθησαν νὰ μπαίνουν καὶ ἄνθρωποι ὑψηλῆς κοινωνικῆς θέσεως, καθὼς καὶ ἄλλοι κατέχοντες θέσεις διανοητικὰς εἰς τὴν ἀσφάλειαν. Ἐταῖοι ὅμως ἀγνωστοὶ ἂν μετεῖχον εἰς τὰ ὄργια αὐτὰ ἢ καὶ ἄλλως τὰ γνωρίζουν. Πιθανὸν νὰ ἐπῆταν ἄνθρωποι ὅσοι προσκεκλημένοι εἰς τὰ λαουσιόετα γέμματα ποὺ εἶδε συγγὰ ὁ ἄσος τῶν ὄσων τῶν ἑλλήνων ἀπατεώνων.

Αὐτὸς ἦτο ὁ περίφημος λῆξηγας, τοῦ ὁποῖου ἦδη ἀνοίεται ἡ διαμονὴ καὶ γὰρ τοῦ ὁποῖου τὴν δράση κλαίει ἑλλήνες καὶ ξένοι...

ΜΙΑ ΔΙΑΛΕΞΙΣ

'Η δευτέρα διάλεξις τοῦ ὀργητοῦ τῶν ὀικονομικῶν Ἐκτελεστικῶν κ. Ἀλεξάνδρου Κόκαλη μὲ θέμα: «'Η κυρία αἰτία τῆς ἀνεργίας ἐν Γερμανίᾳ, ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ τῆς χώρας ταύτης κατὰ τὰ παρελθόντα ἐστὶ καὶ τὸ οἰκονομικὸν πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως Von Papen πρὸς καταπολέμειν τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως» διδεται τὸ πρόσεχες Σάββατον 17ην Δεκεμβρίου ὡς ἐν 7 μ.μ. ἐν τῇ αἴθρῃ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

Ιατρός Φ. ΜΙΧΑΗΛ
ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ
62-ΕΓΓΡΑΤΙΑΣ-62

'Ο ἄσος τῶν ἀπατεώνων
Ι. ΜΕΡΜΗΓΚΑΣ
ἐπὶ ἀεροπλάνου μ' ἀεροπλάνο ἐπὶ ὑπὸ συνοδείαν... αὐτονομικῶν.

ἢ μὲ τὴν ἀγγλικὴν Ἑταιρίαν Κόκα, διὰ τὴν κατασκευὴν τεχνικῶν ὀργῶν ἐν Ἑλλάδι. Ἡ συμφωνία εἶσε καὶ ὑπεγράφη εἰς τὸ Λονδὸν καὶ ἡ Ἑταιρία Κόκα, ποὺ ἐπιστεῦθη αὐτοῖς καὶ μηχανήματα: 6000 λίρων ἀγγλικῶν.

Ἐκεῖ ὁ Μέρμηγκας ἐνεφανίσθη εἰς Ἀθήνας, εἰς διὰ πολιτικῶν σκοποῦς ἑορτῶν τῆς ὁδοῦ Πραξιτέλους: πλῆθος δακτυλογράφων μηχανῶν καὶ ὑπέρβαλε τὰς προτάσεις ἀπατεώσεως τῶν ὀνδρῶν ὁδὸν τῶν ἐκπληκτικῶν τοῦ 1931, τῶν ὁποίων ἡ πᾶν θ' ἀνῆρχετο εἰς 400 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Οὐτε λίγο, οὐτε λίγο. Καὶ ἐδὼ ἀρχίζει τὸ μῆθημα.

Ἡ «ἐπιπλοή» διὰ τὴν τελευτήν αὐτοῦσε ἐξῆλθε «γενικὰ καὶ ἐμμερσεως». Μὲ τὰς προτάσεις λοιπὸν εἰς ἀνεκτικῶς: κλπ. ἐμπλέκε τὸν ῥοδῶν κ. εἰς ἄναγνυτον, ὑποσχέμεται πρὸς τὴν ῥοδῶν καὶ τὸν ἔβαλε ὁ χέρι γὰρ 680 χιλιάδες.

Ἐν τῇ μετὰ τὴν «ἐπιπλοή» ἐπυλόντο καὶ ἡ σύμβασις συνετάγη εἰς ἑνὲς τῆς ἀπὸ τὴν Βουλὴν. Τὸ ἄγμα πρὸς ἦτο σφῶς φανερόν: εἰ ἔβρισκε σὲ τέρμα του καὶ ὁ Κόκα Γιάκων ἄρχισε «νὰ πατεβᾷ-λίρεα». Ἡ σύμβασις ὅμως ἔβρισκε εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπου καὶ ἐπυλόντο ὅποτε ἔρχοντο ὀνδρῶν ἀνδοκίανος διὰ τὸν Γιάκων, ὡς ἀποδοτικὸς διὰ τὸν Μέρμηγκας. Δέκα χιλιάδες λίρες λέγει ὁ Κόκα Γιάκων, διὰ ἐπαπαλῆθησαν ὡς τὸν Μέρμηγκας. Ἀλλὰ κα' ἡ γνικὴ ἑταιρία Κόκα δὲν πείσθη. Γιὰ ἄλλες 6 χιλιάδες λίρες ἔβρισκε μνησίων κατὰ τοῦ Μέρμηγκας.

Τὴν συνέβη λοιπὸν: Ἀποδοτέατα, «μεγαλοεπιχειρηματῆς» εἶδεν εἰ δὲν ἔγινετο τίποτε. Ἀκόμη εἰς εἰς ἀνοίγεται μαρτυρὰ τοῦ ἡ ἡμῶν τῆς φυλακῆς καί... ἔκαμε πρὸς. Τὸ πρὸς τῆς Κυβερνήσεως ἐνομένου καὶ ἀπὸ τῶν... οἰκονομικῶν τοῦ Γραφείου Σέβων καὶ κλοδοκῶν κ. Ἀνέλαστον πῆγε εἰς Γαλλίαν, μὴ πρὸς εἰς Ὀλνδῆκω ἀεροπλάνο καί... ἀπὸ τῶν ἰοντίσας γ' ἀφήσθη μὴ κατὰ σὲν ἡμέρ ποὺ τὸν μετέφερε, γὰρ νὰ εἰς σὲν γυναικῶν του νὰ πληρωθῇ, φανταστικῶς ὅμως καὶ γὰρ κατὰ: Ἐξέδωκε καὶ ἐξηργήσεως διὰ σὲν τῶν 1750 λίρων Ἀγγλικῶν ὅλων, ποσῶν γὰρ τὰ ἐξῆλθε ἔβρισκε. Οἱ ἐξηργήσαντες ὅμως πρὸς ἐν τῶν ἐξηργήσαν, φοβού-

Πρόστυχη χαρακτηρίζεται στο άρθρο η μανία της κοκαΐνης, που δεν γίνεται να καλυφθεί, ακόμα κι αν φαίνεται ευχάριστη, καθώς πρόκειται για κάλυψη μιας ουσιαστικής χυδαιότητας (βλ. Πίνακα 10.61).

Πίνακας 10.61: Μακεδονία, 11/12/1912, άρθρο

«...Εἶνε ἀνάγκη νὰ λεχθῇ ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ ἐξωτερικὴ διαδικασία ἡ ὁποία περιβάλλει με εὐάρεστον ὅψιν μίαν πρόστυχον μανίαν, δὲν τῆς ἀφαιρεῖ τίποτε ἀπὸ τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους δημιουργεῖ...»

του ἀρχιτεκτονικῆς καὶ εὐκρινεσσάτου ἐξωτερικοῦ, ἐκρησίζουσας διασκευασθῆν διὰ τὴν ἐγκαταστάσιν τῆς λέσχης αὐτῆς.

Παχέες καὶ χιονώδεις τάπητες στρωθέντες ἐσωτερικῶς. ἀπὸ τῆς πρώτης βαθμίδος τῆς κλίμακος μέχρι καὶ τῆς ἐσχάτης προεξέσεως τῶν ὀροφῶν, κατεστέγησαν πάντα θόρυβον. Κανονισμὸς ἄλλως τε ὑποχρεῶται τοὺς εἰσρχομένους νὰ φορῶν ὑποδήματα ἐπιστρωμένα μὲ καουτσούκ, τὸ ὁποῖον ἀποκλείει τοὺς κρότους καὶ νὰ περιπατοῦν εἰς τ' ἄκρα τῶν ποδῶν των.

Τὸ φῶς τῆς ἡμέρας τὸ φυσικόν, δυρατὸν φῶς ἔχει ἀποκλεισθῇ ἐκείνης ἐντελῶς μὲ βαρὺα παραπετάσματα, μικροὶ δὲ βαθυπράσινοι λαμπτήρες χύτουν ἀσθενεῖς λάμπεις εἰς τὰς εὐρείας κίθούσας, ἀνεπαρκεῖς διὰ νὰ καταναήσουν τὸ σκότος, συντελοῦσι δὲ ἀπ' ἐναντίας εἰς κάποιαν ἔντασιν τοῦ μυτηρίου.

Εἰς τὰς ταπητάσιν ὧν αἰθούσας καὶ πλευρικῶς κατὰ μῆκος τῶν τοίχων χουν διατεθῇ χρημὶδ διβάνια, στρωθέντα μὲ χνουδωτὸν ἐριούχον, εἰς τὰς ὧνας δὲ κομποὶ λιβανιστήρες ἀναΐδουν καπνοῦ, βραδυτάτα κλισμένων λεωματικῶν ὑλῶν, αἱ ὁποῖαι γεμίζουν ἢν ἀτμοσφαιραν μὲ τὸ ἐκνευριστικὴν αὐ θυμίαμα.

Πέντε ἑξ' κινηταὶ κομπούταται θερμάστραι, χρησ μένουν διὰ νὰ διατηροῦν ἐν λειτουργίᾳ τὰς πύκτες τοῦ ὁποίου, γεμάτες πᾶσι τοῖς ἀπὸ τὸ μεθυστικὸν φυτὸν, καταλλήλως παρασκευασμένον, ἐπιμελοῦνται δὲ τὸν καθαρισμόν, τὸ γέμισμα, καὶ τὸ ἀναμμά των εὐμόρφα κορίτσια τὰ ὁποῖα ἀπορροκητὶ καὶ σιωπηλὰ φέρουν ἀπὸ μίαν εἰς κάθε ἰσοισταχόμενον πελάτην, ὅταν ἐγκατασταθῇ εἰς τὴν θέσιν του, σὺν ντεβάνι τῆς προτιμήσεως τοῦ καὶ τὴν φέρουσιν ἄλλιν ὅταν φέρουν τὸ ἀποτέλεσμά των καὶ ὁ πότης ἐκνευρισμένος τὴν ὑφήση εἰς εἰδικὸν ἀ-αῖον-χέα εὐρισκόμενον δίπλα του διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν.

*
*

Εἶνε ἀ-αγκη νὰ λεχθῇ ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ ἐξωτερικὴ διαδικασία ἡ ὁποία περιβάλλει με εὐάρεστον ὅψιν μίαν πρόστυχον μανίαν, δὲν τῆς ἀφαιρεῖ τίποτε ἀπὸ τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους δημιουργεῖ καὶ διὰ τοῦς ὁποίους ἀκριβῶς παντεχοῦ καὶ καταδιώκεται; Ὁχι βέβαια. Ἀλλὰ τὸ βίβαιον εἶ-ε ὅτι ἡ νῆα λέσχη κάμνει χονεῖς δουλειὰς. ἐπὶ τοῦ παρόντος, χωρὶς νὰ εἶνε γνωστὸν ποῖαν στέσιν θὰ τηρήσῃ ἀπάναντι τῆς ἡ ἀστυνομία.

ΟΠΙΟΝ

—Μία νέα λέσχη

—'Ανάπαυσις καὶ πολυτέλεια

—Πῶς ἐλκύονται οἱ πελάται

Εἰς τὸ Παρίσι—αἱ ἐφημερίδες δὲν καθορίζουν ἀκριβῶς τὸ μέρος—ἔγινεν ἡ πρώτη ὑπὸ ἐπιστημότερον καὶ συστηματικώτερον τῶν μέχρι τοῦδε τύπων ἐγκαταστάσις λέσχης, τῆς ὁποίας οἱ θαμῶτες καπνίζουσιν ὀπιον, ἵνα ἐπίσημον χασισοποιεῖον, ὅπως θὰ ἐλέγαμεν εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς.

Συνδυάζονται δὲ ὅλαι αἱ δυναταὶ ἀναπαύσεις, καὶ πολυτέλεια, αἱ ὁποῖαι ἤμποροῦσαν νὰ συγκεντρωθοῦν διὰ τὰ συγκεντρώσουν τοιαύτας ἐλλείψεις εἰς τὴν λέσχην ὥστε οἱ πελάται νὰ εἰκυσθοῦν ἀθρόοι.

* *

Καὶ ὑπάρχουν λόγοι νὰ πιστευταί ὅτι ἡ ὀπιομανία ἡ ὁποία ἕως τώρα εἶχε δεῖξαι εὐδοκίμησιν εἰς ὠρισμένους Ναυστάθμους, ἰδίᾳ τὴν Βρέστην, διαδίδεται μὲ ταχύτητα εἰς τὸ Παρίσι ὅπως ὅλαι ἄλλως γε αἱ μανίαι αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν πανσπερμίαν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γαλλικῆς πρωτευούσης ἔγιναν διασώτας.

* *

Ἄλλ' ἤ; κάμωμεν τὴν περιγραφὴν τοῦ νέου ἰδρύματος ὅπως τοῦλάχιστον τὴν δίδει τὸ Παρισινὸν περιοδικὸν «Φαντάζιο».

Ἐνα κομψότατον σκῆτι, καλαισθη-

Ως ηθική τιμωρία των χρηστών ναρκωτικών, που επιδίωξαν την ηδονή, χαρακτηρίζονται οι δυσάρεστες συνέπειες της χρήσης (βλ. Πίνακα 10.62).

Πίνακας 10.62: Μακεδονία, 21/11/1925, άρθρο

«Υπάρχουν επίσης και πιστώσεις τοξικομανίας καθ' ην άνομα επιζητούν να αισθανθούν κάτι το ιδιαιτέρως ευχάριστον και ηδονικόν με την συχνήν χρήσιν μερικών φαρμάκων, τα οποία εις το τέλος τιμωρούν πικρότατα δια τας ηδονάς που δίδουν κατ' αρχάς...»

Υπάρχουν επίσης και πιστώσεις τοξικομανίας καθ' ην άνομα επιζητούν να αισθανθούν κάτι το ιδιαιτέρως ευχάριστον και ηδονικόν με την συχνήν χρήσιν μερικών φαρμάκων, τα οποία εις το τέλος τιμωρούν πικρότατα δια τας ηδονάς που δίδουν κατ' αρχάς.

Λοιπόν μεταξύ των φαρμάκων αυτών, τής κοκαΐνης, τής μορφίνης κ.λ.π., ἡδ' χιςεν ὑπό τιος νά συγκαταλέγεται καί τὸ βερονάλ.

Ὁ κίνδυνος λοιπόν ἐκ τῆς μανίας αὐτῆς, κίνδυνος ὅστις διαρκῶς λαμβάνει ἀπειλητικωτέρας διαστάσεις, ἡγάγεσε τὴν Ιατρικὴν Ἀκαδημίαν τῶν Παρισίων νά κινηθῇ ἐνεργῶς διὰ νά προστατεύσῃ τὴν Κοινωνίαν.

Το άρθρο αναφέρεται σε καταδίκη γυναίκας χρήστη κοκαΐνης, που συγκεντρώνει χαρακτηριστικά που ενισχύουν την πρόκληση αρνητικών εντυπώσεων: αλλοδαπή, εξαρτημένη, τυχοδιώκτης (βλ. Πίνακα 10.63).

Πίνακας 10.63: Μακεδονία, 5/2/1926, άρθρο

«Η κοκαΐνομανής Ο. Π. εκέρδισε εσχάτως εις τας ιπποδρομίας πλέον των δύο εκατομμυρίων φράγκων και συλληφθεῖσα δια κατάχρησιν κοκαΐνης κατεδικάσθη εις τεσσάρων μηνών φυλάκισιν και 7.000 φράγκων πρόστιμον.»

ΟΛΓΑ ΠΟΥΛΚΙΝ

Ἡ κοκαΐνομανής Ὀλγα Πούλκιν ἐκέρδιζε ἐσχάτως εἰς τὰς ἱπποδρομίας πλέον τῶν δύο ἐκατομμυρίων φράγκων καὶ συλληφθεῖσα διὰ κατὰχρησιν κοκαΐνης κατεδικάσθη εἰς τεσσάρων μηνῶν φυλάκισιν καὶ 7000 φράγκων πρόστιμον.

Απειλητική για τη δημόσια εικόνα και αξιοπρέπεια θεωρείται η χρήση κοκαΐνης ιδιαίτερα για ανθρώπους που εκτίθενται και κατέχουν μια υψηλής στάθμης κοινωνική θέση. Το άρθρο αναφέρεται σε σταρ του σινεμά, η οποία εξευτελίστηκε, γιατί συνελήφθη έχοντας στην κατοχή της ναρκωτικά (βλ. Πίνακα 10.64).

Πίνακας 10.64: Εμπρός, 19/10/1928, άρθρο

«Και εξευτελισμός.

Το όνομά της είναι τώρα σχεδόν άγνωστον.

Τελευταίως υπέστη και τον εξευτελισμόν να συλληφθή υπό της αστυνομίας ως κατέχουσα ναρκωτικά...

Τώρα προσπαθεί να επανέλθει εις το κινηματογραφικόν στάδιόν της. Ανήγγειλεν ότι εγκατέλειψε τα ναρκωτικά, κάποτε δε έκαμε και προπαγάνδαν κατά του κακού αυτού...»

ΚΑΙ ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΜΟΣ

Τò όνομά της είναι τώρα σχεδόν άγνωστον.

Τελευταίως υπέστη και τὸν ἐξευτελισμὸν νὰ συλληφθῇ ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας ὡς κατέχουσα ναρκωτικά. Ἐξήναγκάσθη ἐξ ἄλλου νὰ μετοικήσῃ, διότι ἐδαπάνη ὅλα τὰ χρήματά της εἰς τὰ ναρκωτικά καὶ δὲν ἐπλήρωνε τὸν ναῖκί της.

Τώρα προσπαθεῖ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ κινηματογραφικὸν στάδιόν της. Ἀνήγγειλεν ὅτι ἐγκατέλειψε τὰ ναρκωτικά, κάποτε δὲ ἔκαμε καὶ προπαγάνδαν κατὰ τοῦ κακοῦ αὐτοῦ. Ἀλλ' αἱ πρᾶξι πάθει τῆς φαίνεται ὅτι εἶναι μάταιαι.

Τὰ ἄσπρα τῶν κινηματογράφων καὶ τῶν θεάτρων, ὅταν πᾶσουν ἐκ τοῦ σπῆρῶματός, δὲν ἀνυψοῦνται πλέον.

Προβάλλεται η σύνδεση της χρήσης ναρκωτικών με την κατάρπτωση των αξιών και την απομάκρυνση της συμπεριφοράς των γυναικών από τα αποδεκτά κοινωνικά πρότυπα (βλ. Πίνακα 10.65).

Πίνακας 10.65: Εμπρός, 26/3/1929, άρθρο

«Ανάμεσα εις τους χλωμούς καταναλωτάς της ηρωίνης

...- Η έκλυσις των ηθών εις τας κατωτέρας και τας ανωτέρας κοινωνικάς τάξεις...

...Σήμερον το κορίτσι του παραμυθιού που ύφαινε στον αργαλειό το νυφικό της, ντεμπουντάρει στους διαγωνισμούς της καλλονής, εμφανίζεται ημίγυμνον και προκλητικόν εις τα πεζοδρόμια, ζητεί ψήφον, αγωνίζεται προς τα δικαιώματά του, ντύνεται με την τελευταίαν λέξιν της μόδας, εγκαταλείπει τα μαλλιά του στα χέρια του κομμωτού του και με μια λέξη... χειραφετείται.

...Ὅπως λοιπόν ο σνομπισμός είχε την επίδρασίν του εις ὅλας τας κοινωνικάς τάξεις και μετέβαλλε τον ρυθμόν του κόσμου, ἔτσι το φρούτο αὐτό είχε την επίδρασίν του και σε μια ἄλλη τάξη ανθρώπων. Εἰς τους αποκλήρους της ζωῆς. Εἰς τον κόσμον ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ζουν εἰς το περιθώριον, τρέφονται με την φαντασίαν και ζουν με τον ἰδικόν τους τρόπον. Οἱ χασισοπότες, οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι που ἄλλοτε ρουφούσαν το χασίς “ἀπὸ τον θρυλικόν λουλά”, οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι που κόσμον ἤκουαν και κόσμον δεν ἐβλεπαν, διότι τα μάτια τους ἦσαν πάντοτε πλημμυρισμένα ἀπὸ το φῶς της νοσηράς φαντασίας των, οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ζούσαν σε φανταστικά παλάτια, ἄλλαξαν κι’ αὐτοὶ σήμερα. Το χασίς εγκατελείφθη, ο λουλάς ἐρρίφθη με περιφρόνησι στην ἄκρη και ὅλα αὐτὰ αντικατεστάθησαν με την κοκαΐνη, την καφεΐνη, την ηρωίνην και με ὅλα τα... σπесиλιτέ. Σήμερον δεν καπνίζουν χασίς, οἱ χασισοπότες πίνουν ηρωίνην... Τώρα δεν πίνουν μόνον ναρκωτικά οἱ λίγοι ἐκεῖνοι ἀπολίτιστοι ἄνθρωποι· τώρα πίνουν ναρκωτικά οἱ ἀριστοκράται, οἱ μοντέρνοι, διότι αὐτό θέλει ο σνομπισμός. Χθες ἀκόμη μία Ἀγγλική εφημερίς κατηγοροῦσε την Ελλάδα ὅτι εἰσάγει μεγάλας ποσότητας ναρκωτικῶν...

...πίσω ἀπὸ το σνομπισμόν... ὑπάρχει ο ἐκφυλισμός και η διαφθορά. Ο μέγας κίνδυνος, η τρομερά και ἀνίατος αὐτή νόσος τείνει να μολύνῃ κάθε υγιὰ ὑπαρξιν, τα ἀποτελέσματα της ὁποίας θα εἶναι φρικτά, ἀν ἐν τῷ μεταξύ εξακολουθήσῃ η ἀδιαφορία των υπευθύνων για τον τόπο αὐτό...»

ΑΝΑΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΧΛΩΜΟΥΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΑΣ ΤΗΣ ΗΡΩΪΝΗΣ

ΟΙ ΑΠΟΚΛΗΡΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΑΛΕΚΟΣ ΦΩΤΕΙΝΟΣ

Η κατάχρηση ναρκωτικών όπως η κοκαΐνη ξυπνά την έμφυτη υστερία κάθε εφήβου γυναίκας, σύμφωνα με το άρθρο για τη θεωρούμενη ως υστερική φύση των γυναικών που αφυπνίζεται μέσω της κοκαΐνης, ενώ κατά τα άλλα βρίσκεται σε κοινωνική καταστολή (βλ. Πίνακα 10.66).

Πίνακας 10.66: Μακεδονία, 26/10/1931, άρθρο

«...Η μακρά του επαγγελματική πείρα του είχε διδάξει, ότι δεν υπάρχει τίποτε το πιο επικίνδυνο από το ξύπνημα μιας κοκκαϊνομανούς. Η υστερία που κρύβεται και ελλοχεύει πάντοτε μέσα στα σπλάγχχνα της κάθε ενήβου γυναικός αποθηριώνεται με την κατάχρησι του ναρκωτικού και τότε η πάσχουσα μπορεί αξιόλογα να κακουργήσει...»

Η ΖΙΖΗ ΔΕΝ... ΑΓΑΠΑ

(Συνέχεια έκ της 5ης σελίδος)

— Δεν έχω ανάγκη, ούτε από για-
τρούς, ούτε από γιατρικά.

— Κυρία μου !

— Πηγαίνετε !

Και τού έδειξε με νεύμα βασιλίσσας
τη θύρα.

‘Ο δόκτωρ Αίμπνε έχασε γέλασε.

‘Η μακρά του επαγγελματική πείρα
τον είχε διδάξει, ότι δεν υπάρχει τίποτε
τόσο επικίνδυνο από το ξύπνημα μιας
κοκκαϊνομανούς. ‘Η υστερία που κρύ-
βεται και ελλοχεύει πάντοτε μέσα στα
σπλάγχχνα της κάθε ενήβου γυναικός
αποθηριώνεται με την κατήχησι του
ναρκωτικού και τότε η πάσχουσα μπο-
ρεί αξιόλογα να κακουργήσει.

‘Ο γιατρός υπεχώρησε, λοιπόν, φρό-
νιμα ένα βήμα και είπε :

— Κυρία μου !

— Φύγετε, σάς είπα !

— ‘Ωραία μου κυρία !

— Μι δεν ακούτε λοιπόν ;

‘Ο δόκτωρ υπεβλήθη με την ίδια
ανελλώπιτη ψυχραιμία :

— Ευχαριστώ, θα σάς απαλλάξω από
την όλη μου παρουσία, αφού μάλι-
στα είδατε και θεόγυμνη...

Και της έδειξε την άδωκη περιβολή
της, όλα τα μέλη της, που άστραφταν
και έφεγγόβολούσαν στο έντονο φως
του ηλεκτρικού, τους λαιμούς, τα στή-
θη, τις κνήμες, όλη αυτή την άμύθητη
περιουσία θελήσεων της κάθε νεαρής
και ώραιας γυναικός.

Αυτή ωχρίασε! ‘Εντάραξε!

— Θέε μου!

Μ’ ένα πήδημα έτιγάθη επάνω.
‘Αρπαξε ένα άραχνούρινο βέλο και μ’
αυτό το μεταξίνο πρόσωπο έδοκίμασε
να προφυλάξει τα κάλλη της από τα μά-
τια του βεβήλου.

Δεν το κατόρθωσε όμως.

Θανάσιμη ζάλη την έπρόσβαλε.

‘Ο φρικαλέος ιδς της κοκκαΐνης την
έκλόνησε.

‘Επεσε τώρα στο κρεβάτι και άνι-
σχυρος κιά, συντριμμένη, με τα νεύρα
της σαν πυρακτωμένες κλωστές, έσώ-
κωσε περίφοβα τα όλόγυμνα μπράτσα
της προς τον γιατρό, και έψέλλισε:

— ‘Αχ! Γιατρέ!

— Τι;

— Σώστε με! Σώστε με! Θέλω να πε-
θάνω!

‘Ο Αίμπνε αισθάνθηκε κάποιον βαθύ-
τατο οίκτο γι’ αυτό το άξιοθρήνητο
πλάσμα, που παρεδίδετο και έσάπιζε
από το βροτοληγό της πάθος.

‘Εκάθισε στο χέιλος του κρεβατιού
της :

— Παιδί μου !

— Γιατρέ ;

— ‘Ελάτωσε τις δόσεις του δηλητη-
ρίου ! ‘Ελάτωσε τις δόσεις της κοκαΐ-
νης ! Γιατί άλλωστε...

— ‘Αλλοιώς ;

— Θα πεθάνεις! Θα πάθεις συγκοπή! ‘Η
κοκκαΐνη ή η σου έχει φέρει άρχή μυο-
καρδίτιδας. Και προς το παρόν, βέβαια,
ή μυοκαρδίτις είναι φύσεως νευρικής,
γι’ αυτό ή καρδιά σου άντέχε στή ση-
μερινή προσβολή. Άύριο όμως...

— Άύριο;

— ‘Η μυοκαρδίτις θα γίνει οργανική
και τότε ότην πρώτη υπερβολική άποε-
ρόρησι της κοκκαΐνης θα πάθεις διάρ-
ρηξη της κορτής και θάνατο. Δέ λυπά-
σαι επί τέλους, τον άντρούλη σου;

‘Κραυγές καυχασμός την συνετέραζε:

— Τον άντρούλη μου, αϊ;

— Να!...

— Τον μισώ! ‘Ω, να ξέφατε πόσο τον
μισώ! Γε’ αυτό θέλω να πεθάνω να
γλυτώσω από την άγάπη του, από τα
φιλήματα του, από την άγκαλιά του, από
τα χάδια του! Τον μισώ και όχι μόνον
αυτόν! Όχι μόνον αυτόν! ‘Ελάτε! ‘Ελάτε
να σάς πω το φρικαλέο ψυστικό μου.

‘Ο γιατρός περίφοβος έπληρίασε...

ΛΥΡΙΟΝ :— ‘Η φρικτή άποικάλυψις.
Παράφροσύνη ή διαφθορά;— Οί
μαινάδες του Βερολίνου.— Στο
άντρο των Πριάπων.— Λέσβεσ, ή
κοιτί; του έκφυλισμού.— ‘Ανδρό-
γυνοι, έρμαφρόδιτοι κ.λπ.

Η χρήση ναρκωτικών από γυναίκες καταγγέλλεται ως μια αντιδραστική συμπεριφορά απέναντι στους άνδρες, προκειμένου να κερδίσουν δικαιώματα. Ο φεμινισμός παρουσιάζεται ως μέσον εξουδετέρωσης του εμποδίου της εγκληματοποίησης της γυναικείας συμπεριφοράς, δηλαδή της παραδοσιακής ανατροφής των παιδιών. Η ισότητα των δύο φύλων χαρακτηρίζεται ως φεμινιστικό τροπάριο που ωθεί τη γυναίκα σε επαναστατική δράση απέναντι στον άντρα, με ενέργειες όπως ο γυμνισμός, ο αθλητισμός, το αλκοόλ, το κάπνισμα και τα ναρκωτικά και με στόχο τη διεκδίκηση δικαιωμάτων που δεν συνάδουν με την κοινωνικά αποδεκτή έννοια του πολιτισμού (βλ. Πίνακα 10.67).

Πίνακας 10.67: Μακεδονία, 23/2/1932, άρθρο

«...Επειδή δε η γυναίκα, ως μητέρα, επιμένει ακόμη να διατρέφει τα τέκνα της με τας παραδόσεις της φυλής της, την θεωρούν - αλλά και ούτως είνε - έν εκ των κυριωτέρων εμποδίων εις την πρόοδον του κακοποιού και εγκληματικού έργου των. Προς εξουδετέρωσιν του εμποδίου τούτου, εφεύρον την θεωρίαν της ισότητος των δύο φύλων και επενόησαν τα διάφορα τροπάρια του φεμινισμού, κατωρθώσαντες δια τούτων να επιβάλλουν τας ιδέας, ότι η γυναίκα είνε σήμερον σκλάβια του ανδρός της και οφείλει να σπάση τα δεσμά που την κρατούν κλεισμένην εις το σπίτι της, δια να κατέλθι εις τον αγώνα προς διεκδίκησιν των δικαιωμάτων της, ότι πολιτισμός είνε ο γυμνισμός, τα σπορ, το κάπνισμα, το ουζο, η μορφήν κ.λπ. ...»

ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΑ ΑΡΘΡΑ
ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ
ΕΜΠΡΟΣ
ΤΗΣ Δ^{ρς} ΠΟΥΛΟΥ

Αί κατευθύνσεις, αΐτινες λαμβάνουσιν από μικρού χρόνου τὰ διέκτρα κοινωνικά φαινόμενα, αἱ διάφοροι ἐμφανίσεις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς κατὰ τὴν γνώμην μας προέρχονται καὶ ἀπὸ τῶν ἀλλοιώντων ἀπὸ ὁρισμένων κέντρων, αἵτινα ἔχουν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἐπὶ τὴν γυναικὴν καὶ ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, τὴν κατὰ στροφὴν τῶν ἐθνικῶν κρατῶν.

Αἱ κατευθύνσεις αὗται εἰσὶν αἱ ὅτις εἰς ὅλον τὸν κόσμον, οὕτως καὶ εἰς τὴν χώραν μας, ὅπῃ τῶν μυρριάδων καὶ μυρριάδων πλοκάμων τῆς ἀρχῆς τῆς παγκοσμίου ἀνταρτικῆς προπαγάνδας, ἥτις ἀπὸ τῶ γενικῶν σκοτεινῶν προέγχετο τῆς καὶ ἀπὸ τὴν κατὰστροφικὴν ἐργασίαν τῆς, εἰς ἐξήρεσαν οὕτως καὶ τὴν γυναικῶν.

Διὰ τὴν ἀπαιτοῦσαν εὐχερἔστερον ὁ τελικὸς σκοπὸς τῶν ἐχθρῶν τοῦ πολιτισμοῦ, δηλαδὴ ἡ κατὰρῶσις τῶν ὁφειλῶν αὐτῶν ἐπὶ τῶν καὶ ἡ ἐγκυβέρνησις τοῦ καθεστώτος τῆς δικῆς τῆς τρομοκρατικῆς, τῆς συμφορῆς καὶ τοῦ ἐξευτελισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, γίνονται, κηρύσσουσιν καὶ ἀπεδιδώκουν νὰ κατερρίψουν παρὰ τῆ λαφύ τῶ ἀνθρώπου τῆς ἀνθρώπου καὶ τῆς ἀνθρώπου τῆς ὑπέρβους τῆς πατρίδος, ὁρμητικῆς καὶ οἰκογενεῆς. Τὴν διεκδορῶν τῶν ὁραίων καὶ ἀφανῶν ἐλλήνων ἡθῶν καὶ εὐθιμῶν, τὴν ἀπέρρησιν τῶν παρὰ

δόσεων μὲ τὰς ὁποίας ἐχάλασαν τὴν γενεὰν ἐπὶ γενεῶν, τοῦ ὀφειλομένου σεβασμοῦ τῶν νέων πρὸς τοὺς γονεῖς, τοὺς γέροντας καὶ τοὺς ἀνώτερους τῶν, τὴν κατάρρησιν πάσης ἀξίας καὶ συνεπῶς τὴν κτηνώδη ἰσοπέδωσιν τῶν πάντων, τὴν παρεμβολῶσιν τῆς ἡλικίας καὶ τὴν διαστρωφὴν καὶ κατὰστροφικὴν τῆς ἰσορίας καὶ.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ γυναικῶν, ὡς μητέρα, ἐπιμένει ἀκόμη νὰ διατρέφει τὰ τέκνα τῆς μὲ τὰς παραδόσεις τῆς φυλῆς τῆς, τὴν θεωροῦν - ἀλλὰ καὶ οὕτως εἰναι - ἑκ τῶν κυριωτέρων εμποδίων εἰς τὴν πρόοδον τοῦ κακοποιού καὶ ἐγκληματικού ἐργου των. Πρὸς εξουδετέρωσιν τοῦ εμποδίου τούτου, εφεύρον τὴν θεωρίαν τῆς ἰσότητος των δύο φύλων καὶ επενόησαν τὰ διάφορα τροπάρια τοῦ φεμινισμοῦ, κατωρθώσαντες διὰ τούτων νὰ ἐπιβάλλουν τὰς ιδέας, ὅτι ἡ γυναικῶν εἰναι σήμερον σκλάβια τοῦ ανδρός της καὶ οφείλει νὰ σπάσῃ τὰ δεσμά τοῦ τὴν κρατοῦν κλεισμένην εἰς τὸ σπίτι της, διὰ νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν ἀγῶνα πρὸς διεκδίκησιν των δικαιωμάτων της, ὅτι πολιτισμός εἰναι ὁ γυμνισμός, τὰ σπορ, τὸ κάπνισμα, τὸ οὐζο, ἡ μορφήν κ.λπ. οὕτως καὶ εἰς τὴν παγκοσμίῳ μερικῶς ξέναις λέξεσι, ν' ἀγνώσκωμεν τὴν ἰστορίαν καὶ γενεὰν τῆς πατρίδος μας, ὅτι ἀνέκα μὲν μοντέρνεες ιδέαι εἰναι ἡ αὐτοδιάθεσις τῆς γυναικῶς, ὁ ἐλεύθερος ἔργος καὶ ἡ ἀνατροπὴ τῶν τέκνων ὁφειλῶν κοινωνίας. Δυστυχῶς αἱ ἀνώτεροι, κατὰστροφικὴ καὶ ἀποστρεβλωτικὴ ἰδέαι καὶ ἀντιλήψεις, καλλιεργούμεναι κατὰλλήλως καὶ σκοπῶν, εἰσερχόμεναι εἰς μαζὴν ἔκτασιν καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν μας, μὲ κίνδυνον νὰ ἐκλύσιν ὅλον τὸ ἔθνος καὶ νὰ ἐπιτρέψουν ἀνυπολόγιστους συμφορὰς εἰς τὴν πατρίδα μας εἰδικῶς, εἰς τὴν ἀνθρωπότητα γενικώτερον.

Αἱ ἐλληνίδες τοῦ Ἑθνικοῦ Συναγερμοῦ Ἑλληνίδων συνιστοῦν τὴν ἐξερχόμενον κίνδυνον. ἀπερῶσιν νὰ ἐργασθῶν ἀπὸ κρυφῶ δι' ὅλον των δυνάμεων των καὶ δι' ὅλων των νομίμων μέσων πρὸς καταπολέμησιν των ἀνωτέρων ἐκδηλώσεων τοῦ ἐκφυλισμοῦ καὶ πρὸς διαφύσιν τῆς Κοινωνίας καὶ ἰσικτήριος πρὸς διαφύσιν των γυναικῶν καὶ των νεανίδων.

Πρὸς ἐπίσχυσιν τοῦ ἔργου μας τοῦ ἀπευθυνόμεθα πρὸς ἀπάσας τὰς Ἑλληνίδας, ὅσαι μένουσιν πιστῶς εἰς τὴν ἰδέαν τῆς αὐστηρῆς ἐλληνικῆς οἰκογενείας, ὅσαι πιστεύουσιν ἀκόμη εἰς τὴν ἰδέαν καὶ τὰ ἰδανικά τῆς φυλῆς μας, ὅσαι ἀντιλαμβάνονται τὸν πραγματικὸν προορισμὸν τῆς γυναικῶς, ὅταν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὅσον καὶ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ. Τὰς προσκαλοῦμεν νὰ πυκνώσουν τὰς φάλαγγας τοῦ Ε. Σ. Ε. διὰ μίαν κοινὴν ἀποτελεσματικὴν ἐνέργειαν, τὰς προσκαλοῦμεν εἰς μίαν ἱερὰν καὶ ὑψηλὴν προσπάθειαν πρὸς σωτηρίαν τοῦ Ἑθνικοῦ μας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας.

Αγγίζει την τρέλα η επίδραση των ναρκωτικών στους εκατομμυριούχους της Αμερικής, που ευνοημένοι από την τύχη σε περίοδο οικονομικής κρίσης παρασύρονται στις χειρότερες υπερβολές (βλ. Πίνακα 10.68).

Πίνακας 10.68:Μακεδονία, 18/1/1932, άρθρο

«Η περίφημος Αμερική.

Αληθινή ομαδική τρέλλα φαίνεται, ότι έπιασε τους ευνοούμενους της τύχης και τους παρασύρει εις τας χειροτέρας υπερβολάς. Έτσι εξηγείται το αναρίθμητον πλήθος των απογόνων των ζαπλούτων, ανδρών ή γυναικών, οι οποίοι κεκορεσμένοι από αλκοόλ και ναρκωτικά, διάγουν μίαν ζωήν σχεδόν τρελλήν μέσα εις τα “σπήκηζις” και εις τα νυκτερινά “κλαμπς” της Νέας Υόρκης.»

Αληθινή ομαδική τρέλλα φαίνεται, ότι έπιασε τους ευνοούμενους της τύχης και τους παρασύρει εις τας χειροτέρας υπερβολάς. Έτσι εξηγείται το αναρίθμητον πλήθος των απογόνων των ζαπλούτων, ανδρών ή γυναικών, οι οποίοι κεκορεσμένοι από αλκοόλ και ναρκωτικά, διάγουν μίαν ζωήν σχεδόν τρελλήν μέσα εις τα «σπήκηζις» και εις τα νυκτερινά «κλαμπς» της Νέας Υόρκης.

Έπειτα άνοιξε κλάμα... ά... ά...

10.2.6 Διάδοση ναρκωτικών. Οι ειδήσεις για τη διάδοση των ναρκωτικών στο εξωτερικό δημιουργούν συνδέσεις και ανησυχία, την οποία η άμεση ενημέρωση καθιστά δικαιολογημένη. Με την επισήμανση της διάδοσης των ναρκωτικών μέσω της καταγραφής αποκαλύψεων εμπορίου, συλλήψεων και κατασχέσεων επικυρώνεται το μέγεθος του προβλήματος, ενώ παράλληλα προωθείται η κατασταλτική πολιτική αντιμετώπισής του, εφόσον συνδέεται με επιτυχίες και αποτελεσματικότητα.

Ακολουθεί είδηση για το εμπόριο κοκαΐνης που πραγματοποιείται στο Παρίσι οδηγώντας πολλούς στον θάνατο. Οι έμποροι είναι πολυάριθμοι και η σύλληψή τους δύσκολη (βλ. Πίνακα 10.69).

Πίνακας 10.69: Σκριπ, 9/4/1915, είδηση

«Η Κοκαΐνη, καταφυγούσα εις τους ερημικούς και αποκέντρους δρομίσκους και εις τα δωμάτια ύπνου των υπόπτων ξενοδοχείων, εξακολουθεί το φθοροποιόν έργον της και κάμνει θραύσιν εις το Παρίσι.»

—Η Κοκαΐνη, καταφυγούσα εις τους έρημικούς και αποκέντρους δρομίσκους και εις τα δωμάτια ύπνου των υπόπτων ξενοδοχείων, εξακολουθεί το φθοροποιόν έργον της και κάμνει θραύσιν εις το Παρίσι.

Στο άρθρο για την τοξικομανία υποστηρίζεται ότι η διάδοση της χρήσης κοκαΐνης είναι σχετικά μεγάλη, με ραγδαίες αυξητικές τάσεις. Ωστόσο, δεν μπορεί ακόμα να συγκριθεί με το όπιο και το αλκοόλ, γιατί είναι καινούριο ναρκωτικό. Προβλέπεται ότι σε λίγο καιρό η κοκαΐνη θα είναι περισσότερο διαδεδομένη από τη μορφίνη. Αποκτά δε οπαδούς στις ανώτερες κοινωνικές τάξεις και τους διανοούμενους (βλ. Πίνακα 10.70).

Πίνακας 10.70: Σκριπ, 19/11/1923, άρθρο

«Οι τοξικομανείς- Η διάδοσις κοκαΐνης
...Υπάρχουν και σήμερον ακόμη λαοί
εμπορευόμενοι το όπιον, του οποίου
προσπαθούν να επεκτείνουν την
κατανάλωσιν εις τας Ασιατικές χώρας.
Μεγάλη επίσης γίνεται κατανάλωσις
κοκαΐνης από τους τοξικομανείς. Το
δηλητήριον τούτο είνε σχετικώς νέον και δεν
δύνатаι να παραβληθῇ ως πρώτος αριθμός
των θυμάτων, του αλκοόλ και του οπίου, τα
οποία έχουν την υπεροχήν. Κατακτά όμως
ταχέως έδαφος και μετ' ολίγον οι
κοκαΐνομανείς θα είνε ίσως περισσότεροι
των μορφινομανών και των λοιπών
τοξικομανών. Το δηλητήριον τούτο αποκτά
οπαδούς μεταξύ των περισσότερων
ανεπτυγμένων τάξεων, των διανοουμένων,
των πολυτιμοτέρων δηλονότι στοιχείων μιας
χώρας... Η κοκαΐνη διεδόθη... μετά
καταπληκτικής ταχύτητος μεταξύ των
ανωτέρων τάξεων πασών των χωρών, μηδ'
αυτών των Ηνωμένων Πολιτειών
εξαιρουμένων.»

Αυστυχώς ή πάλι αυτή είνε δυσκολω-
τάτη. Υπάρχουν και σήμερον ακόμη λαοί
εμπορευόμενοι τὸ όπιον, του οποίου προσ-
παθούν να επεκτείνουν την κατανάλωσιν
εις τὰς Ασιατικές χώρας.

Μεγάλη επίσης γίνεται κατανάλωσις κο-
καΐνης από τους τοξικομανείς. Τὸ δηλη-
τήριον τούτο είνε σχετικῶς νέον και δὲν δύ-
νεται να παραβληθῇ ὡς πρῶτος ἀριθμὸς
τῶν θυμάτων, τοῦ ἀλκοόλ και τοῦ οπίου,
τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ὑπεροχήν. Κατακτᾷ
ὁμως ταχέως ἔδαφος και μετ' ὀλίγον οἱ
κοκαΐνομανεῖς θὰ εἴνε ἴσως περισσότεροι
τῶν μορφινομανῶν και τῶν λοιπῶν τοξί-
κομανῶν. Τὸ δηλητήριον τούτο ἀποκτᾷ
ὀπαδοὺς μεταξύ τῶν περισσότερων ἀνε-
πτυγμένων τάξεων, τῶν διανοουμένων,
τῶν πολυτιμοτέρων δηλονότι στοιχείων
μιας χώρας. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ, τὰ προ-
σπλντίζουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γυναῖκες
ἐλαφρῶν ἡθῶν, αἱ ὁποῖαι εἴνε φανατικαὶ
ὀπαδοὶ δυνάτεῖς τις να εἴπη τοῦ δηλητη-
ρίου αὐτοῦ. Ἡ κοκαΐνη διεδόθη, ὡς και
ἀνωτέρω ἐλέχθη μετὰ καταπληκτικῆς τα-
χύτητος μεταξύ τῶν ἀνωτέρων τάξεων πα-
σῶν τῶν χωρῶν, μηδ' αὐτῶν τῶν Ἡνω-
μένων Πολιτειῶν ἐξαιρουμένων.

Την υποχώρηση του καπνίσματος καπνού και την ταυτόχρονη επικράτηση της
μορφίνης, της κοκαΐνης και του χασίς παρουσιάζει το άρθρο (βλ. Πίνακα 10.71).

Πίνακας 10.71: Εμπρός, 11/11/1925, άρθρο

«...Επειτα το κάπνισμα αρχίζει να μην ἦνε
πλέον της μόδας. Πολλοί και πολλαί
αρέσκονται εις την μορφίνην και την
κοκαΐνην, αλλά και εις ολίγον χασίς.»

νέου λαχείου. Επειτα τὸ κάπνισμα ἀρ-
χίζει να μην ἦνε πλέον τῆς μόδας. Πολ-
λοὶ και πολλαὶ ἀρέσκονται εἰς τὴν μορ-
φίνην και τὴν κοκαΐνην, ἀλλὰ και εἰς ὀ-
λίγον χασίς.

ΑΘΗΝΑΙΟΣ

Το μέγεθος της εξάπλωσης της οπιομανίας περιγράφεται στο άρθρο για την
αυτοκτονία κοριτσιού με βλάβη στους πνεύμονες (βλ. Πίνακα 10.72).

Πίνακας 10.72: Μακεδονία, 15/4/1925, άρθρο

«...Γι' αυτό το λόγο βλέπομεν την
καταπληκτικὴν αὐξήσιν της
καταναλώσεως οἰνοπνεύματος. Γι' αυτό η
χρήσις της μορφίνης και του χασίς
διαδίδεται τόσο πολύ. Και γι' αυτό ὅλοι
οι μορφωμένοι ἔχουν μεταβληθῇ εις
μορφινομανεῖς και αιθερομανεῖς...»

μας υποφέρουμεν. Γι' αυτό τὸ λόγο βλέ-
πομεν τὴν καταπληκτικὴν αὐξήσιν τῆς
καταναλώσεως οἰνοπνεύματος. Γι' αὐτὸ
ἡ «χρήσις» τῆς μορφῆς καὶ τοῦ
χασίς διαδίδεται τόσο πολὺ. Καί
γι' αὐτὸ ὅλοι οἱ μορφωμένοι ἔχουν
μεταβληθῇ εἰς μορφνομάγεις καὶ αἰθε-
ρομανεῖς. «Ὅλοι φωνάζουν: «Βρέστε
τρόπον νὰ μᾶς κἀν νὰ ξεχάσουμε τὴ
ζωή, νὰ φύγουμε ἀπ' τὸν κόσμον, ἴστω
νὰ νὰ λίγες ὥρες!...»

Στην εἰδηση παρουσιάζεται ἡ ανακάλυψη μεγάλου ἐμπορίου κοκαΐνης (βλ.
Πίνακα 10.73).

Πίνακας 10.73: Μακεδονία, 11/9/1925, εἰδηση

«...Χθες συνελήφθη καὶ ὁ εργολάβος
τοῦ Δήμου Α. κατηγορούμενος ὅτι
επεχείρησε νὰ πωλήσῃ εἰς διάφορα
φαρμακεία μεγάλης ποσότητος
κοκαΐνης...»

ΑΘΡΟΑΙ ΣΥΛΛΗΨΕΙΣ ΔΙΑ ΤΑΣ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΑΣ ΚΑΤΑΧΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΕΝΟΧΟΙ

Ὑπὸ τοῦ Ἀνακριτοῦ κ. Σκαβέντζου
ἐξηκολούθησαν καὶ χθὲς αἱ ἀνακρίσεις
σχετικῶς μετὰ τὸ ζήτημα τῆς Κοκαΐνης.
Ἀπελογήθησαν οἱ Ἀττάς καὶ Ἀντύ-
πας. Τοῦ τελευταίου ἡ ἀπολογία διεκό-
πη ἵνα συνεχισθῇ σήμερον τὴν πρω-
τάν. Χθὲς συνελήφθη καὶ ὁ εργολάβος
τοῦ Δήμου Ἀποστολόπουλος κατηγορού-
μενος ὅτι ἐπεχείρησε νὰ πωλήσῃ εἰς
διάφορα φαρμακεία μεγάλης ποσότητος
κοκαΐνης. Οὗτος μὴ δυνηθεὶς ν' ἀναι-
ρέσῃ τὰς κατηγορίας ἐγκρατήθη. Ἐπίσης
συνελήφθησαν χθὲς ἑτεροὶ τρεῖς ὡς ἐνε-
χόμενοι εἰς τὴν ὑπόθεσιν. Ἐκ τούτων
οἱ δύο ὀνομάζονται Μπενανὰν καὶ Βά-
γας. Τοῦ τρίτου δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐξα-
κριβώσωμεν τὸ ὄνομα.

Συναφῶς μετὰ τὴν ἀνακαλυφθεῖσαν
ἄλλην κατάχρησιν ἐν τῷ Τελωνεῖῳ, γι-
νομένην διὰ τῆς λαθραίας εἰσαγωγῆς
ἐσθμάτων πληροφοροῦμεθα, ὅτι ἐξεδόθη-
σαν ὑπὸ τοῦ κ. Σκαβέντζου χθὲς πέντε
ἐντάλματα κατὰ γνωστῶν ἐμπορίων τῆς
πόλεως μας.

Ἡ παρακάτω εἰδηση ἐπισημαίνει τὶς μεγάλες διαστάσεις που ἔχει λάβει ἡ
εξάπλωση τῆς μανίας τῆς κοκαΐνης (βλ. Πίνακα 10.74).

Πίνακας 10.74: Μακεδονία, 21/11/1925, είδηση

«Ο κίνδυνος λοιπόν εκ της μανίας αυτής, κίνδυνος όστις διαρκώς λαμβάνει απειλητικωτέρας διαστάσεις, ηνάγκασε την Ιατρικήν Ακαδημίαν των Παρισίων να κινηθῇ ενεργῶς δια να προστατεύσῃ την Κοινωνίαν.»

‘Ο κίνδυνος λοιπόν εκ τῆς μανίας αὐτῆς, κίνδυνος ὅστις διαρκῶς λαμβάνει ἀπειλητικωτέρας διαστάσεις, ἠνάγκασε τὴν ἱατρικὴν Ἀκαδημίαν τῶν Παρισίων νὰ κινηθῇ ἐνεργῶς διὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν κοινωνίαν.»

Στην είδηση επισημαίνεται η μεγάλη διάδοση της κοκαΐνης στη Γαλλία (βλ. Πίνακα 10.75).

Πίνακας 10.75: Σκριπ, 17/4/1926, είδηση

«Η κοκαΐνη.
-Η διάδοσίς της εις την Γαλλίαν.
Μεταξύ όλων των διεγερτικών, η κοκαΐνη είναι το μάλλον διαδεδομένον. Εις το Παρίσι ιδίως, κατά τα τελευταία δεινά έτη έχει διαδοθῇ καταπληκτικῶς.»

ΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΠΛΗΓΑΙ

Η ΚΟΚΑΪΝΗ

— «Η διάδοσίς της εις τὴν Γαλλίαν.»

Μεταξύ ὅλων τῶν διεγερτικῶν, ἡ κοκαΐνη εἶναι τὸ μᾶλλον διαδεδομένον. Εἰς τὸ Παρίσι ἰδίως, κατὰ τὰ τελευταῖα δεινά ἔτη, ἔχει διαδοθῇ καταπληκτικῶς.

Στην είδηση πληροφορούμαστε για κατάσχεση μεγάλης ποσότητας κοκαΐνης (βλ. Πίνακα 10.76).

Πίνακας 10.76: Σκριπ, 24/4/1926, είδηση

«Κατὰ τον αστυνομικόν τούτον αιφνιδιασμόν κατεσχέθη ποσότης κοκαΐνης υπερβαίνουσα την αξίαν των 2.000.000 δραχμών...»

Κατὰ τὸν ἀστυνομικόν τούτον αἰφνιδιασμόν κατεσχέθη ποσότης κοκαΐνης ὑπερβαίνουσα τὴν ἀξίαν τῶν 2.000.000 δραχμῶν, ὥς ἐξηκριβώθη δὲ ἀπετέλει μέρος τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Μακρή ἐκ τοῦ Κράτους ἀγορασθείσης καὶ κλαπείσης ἐκ τῶν ἀποθηκῶν τοῦ Τελωνείου Θεσσαλονίκης.

Η είδηση αναφέρει την κατάσχεση σημαντικής ποσότητας ηρωίνης (βλ. Πίνακα 10.77).

Πίνακας 10.77: Σκριπ, 1/8/1927, είδηση

«...Επ' αυτού γενομένης ερεύνης
κατεσχέθη σημαντική δόσις ηρωίνης.»

—Συνελήφθη εν Ηετραίει δ Πετ. Βαλδχα-
νης ή Παπαγάλοσ καυ' ον χρόνον διετραγ-
ματεύετο την πώλησιν ποσότητος ήρωίνης.
Επ' αυτού γενομένης ερεύνης κατεσχέθη ση-
μαντική δόσις ήρωίνης.

Σύμφωνα με τις δύο ειδήσεις, ανακαλύπτονται λαθρέμποροι ναρκωτικών (βλ.
Πίνακα 10.78-79).

Πίνακας 10.78: Εμπρός, 18/3/1928, είδηση

«Ανακάλυψις και σύλληψις σπείρας
λαθρεμπόρων φαρμακοποιών»

**ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΚΑΙ ΣΥΛΛΗΨΙΣ
ΣΠΕΙΡΑΣ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΩΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΩΝ**
ΤΑ ΚΑΤΑΣΧΕΘΕΝΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΚΑΙ Η ΣΥΛΛΗΨΗ ΤΩΝ ΑΔΑΝΤΟΡΓΩΝ

Το Τμήμα Ήθων και Λεσχών
άνεκάλυψε χθές σπείραν λαθρεμπό-
ρων φαρμακοποιών, οι οποίοι έπρο-
μηθεύοντο και έπώλουν κοκαΐνην,
μορφίνην, ήρωΐνην, διονΐνην, νοβο-
καΐνην και ζαΐς. Μέχρι της έσπέ-
ρας χθές είχαν συλληφθΐ ώς άποτε-
λούντες μέλη της σπείρας και έκρα-
τούτο εις το άνωτέρω Τμήμα οι
φαρμακοποιοί και φαρμακεμποροι
Ιωακείμ Ιωακειμίδης ή Ιωακειμο-
γλου και Πέτρος Μαυρομμάτης δια-
τηρούντες συνεταιρισώς φαρμακα-
ποΐησιν επί της όδου Γεωργίου 19
Γρηγοριάδης και Α. Ασλάνης δια-
τηρούντες φαρμακαποΐησιν επί της
όδου Ανκουργου 14, Δ. Δελήκων
σταντής φαρμακοποιός επί της όδου
Δώρου 16 και Χαράλ. Αντωνάκης
φαρμακοποιός επί της όδου Μαιζώ
νος 2.

Πίνακας 10.79: Εμπρός, 28/5/1928, είδηση

«...αφορμή να ανακαλυφθΐ... σπείρα
λαθρεμπόρων ναρκωτικών, η οποία
ετροφοδότη από κοκαΐνην τόσον την
κυρίαν Δ. όσον και άλλα θύματα της
επιδράσεως του δηλητηριώδους
ναρκωτικού.»

**ΣΠΕΙΡΑ
ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΩΝ ΚΟΚΑΪΝΗΣ
Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΗΣ «ΔΕΛΛΑΠΟΡΤΑ**

Η τραγωδία της κυρίας Δελλα-
πόρτα, συζύγου του άξιωματικού κ.
Δελλαπόρτα, ή οποία έξετυλίχθη
πρόσ. θνήσκου εις το επί της όδου
Σταδίου ξενοδοχείον «Πάλλας» ά-
πό ένα παράθυρον του όπολου άπε-
πειράθη αύτη να ριφθΐ εις τόν θρό-
νον μαζί με την μικράν θυγάτηρα
της εις στιγμάς προσξυσμού συνε-
πεία καταχρήσεως κοκαΐνης έγένε-
το άσφορμή να ανακαλυφθΐ υπό όρ-
γάνων του τμήματος Ήθων και Λ.
σχών σπείρα λαθρεμπόρων ναρκω-
τικών, ή οποία ετροφοδότη από κο-
καΐνην τόσον την κυρίαν Δελλα-
πόρτα όσον και άλλα θύματα της έ-
πιδράσεως του δηλητηριώδους ναρ-
κωτικού.

Στην είδηση αναφέρεται η κατάσχεση ποσότητας ηρωίνης (βλ. Πίνακα 10.80).

Πίνακας 10.80: Εμπρός, 30/5/1928, είδηση

«...κατεσχέθησαν δε ... 200
γραμμάρια ηρωίνης.
Αλλά 120 γραμμάρια ηρωίνης
κατεσχέθησαν ...»

Η ΔΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΥ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Συνελήφθη εν Πειραιεί ο Πέτρος Ξέρης, καταγόμενος εκ Κωνσταντινουπόλεως, διότι, διακμένων εις το ξενοδοχείον «Επτάλοφος», ενήργει τη βοήθειαν της διευθυντρίας αυτού Εύδοξίας Α. Βαλτατζή, λαθρεμπόριον ναρκωτικών ειδών.

Επίσης συνελήφθη εις την Δραπέτσον ο Ιω. Μίχαλος, εντός του χαισισοποιείου του Γ. Σκαφού, συνένχορος του Ξέρη, κτησθέντων δε εν' αυτού 200 γραμμάρια ηρωίνης.

Αλλά 120 γραμμάρια ηρωίνης κατεσχέθησαν άσάφως επί της Εύδοξίας Βαλτατζή, ήτις και συνελήφθη.

Συνελήφθη έξ άλλου εν Πειραιεί ή Εύαγγελία χήρα Δημ. Τσακωνίκα, διότι κατεσχέθησαν εν τη οικία της 4 σάκκοι, περιέχοντες 36,000 φύλλα σιγαροκάπνου. Ταύτα είχαν έναποθέσει εκεί προς φύλαξιν ή άνταφύς της Νικ. Αϊβαλιώτης ή Αξαρλής, όστις κρατείται εις τας φυλακάς Παλαιού Στρατιώνος.

Η είδηση παρουσιάζει την ανακάλυψη λαθρεμπορίου ηρωίνης (βλ. Πίνακα 10.81).

Πίνακας 10.81: Σκριπ, 3/7/1928, είδηση

«...Αι εκεί αρχαί ανοίξασαι τα κιβώτια
ανεκάλυσαν εις το βάθος αυτών
ποσότητα ηρωίνης, αξίας 300 λιρών...
Εις το τμήμα Γενικής Ασφαλείας
διεβιβάσθη η πληροφορία, ότι οι
συλληφθέντες αποτελούν μέλη διεθνούς
σπείρας λαθρεμπόρων.»

Πρό ήμερών ο συλληφθείς ειχεν αποστείλει εις τον Μελισσαράτον δύο μικρά κιβώτια με μαύρο χαβιάρι. Αι έναι αρχαί ανοίξασαι τα κιβώτια ανεκάλυσαν εις το βάθος αυτών ποσότητα ηρωίνης, αξίας 300 λιρών. Τα κιβώτια κατεσχέθησαν και ο παραλήπτης συνελήφθη.

Εις το Τμήμα Γενικής Ασφαλείας διεβιβάσθη ή πληροφορία, ότι οι συλληφθέντες αποτελούν μέλη διεθνούς σπείρας λαθρεμπόρων.

Δημοσιεύεται η ανακάλυψη λαθρεμπορίου οπίου με ταυτόχρονη κατάσχεση μεγάλης ποσότητας και μηχανημάτων κατασκευής (βλ. Πίνακα 10.82).

Πίνακας 10.82: Μακεδονία, 17/8/1928, είδηση

«...Μεγάλη ποσότης αυτών ως και
τα μηχανήματα κατεσχέθησαν.»

ΕΜΠΟΡΟΣ ΟΠΙΟΥ

Υπό της Καταλιώξεως συνελήφθη χθές ή Αρμένιος έμπορος οπίου Αράμ Πετονουλιάν, όστις εις την όπ' άριθ. 1 της Εδοξ. Διελέτη ειχίαν του διέτηρε μηχανήματα κατασκευής διαφόρων ναρκωτικών άπο όπιου. Μεγάλη ποσότης αυτών ως και τά μηχανήματα κατεσχέθησαν.

Στην είδηση προβάλλεται η ανακάλυψη σημαντικής ποσότητας ηρωίνης (βλ. Πίνακα 10.83).

Πίνακας 10.83: Εμπρός, 5/10/1928, είδηση

«...κατόπιν επισταμένης ερεύνης
ανεκάλυψαν σημαντικήν ποσότητα
ηρωίνης.»

ΣΥΛΛΗΨΙΣ ΧΑΣΙΣΟΠΟΙΩΝ

Συνελήφθησαν οί Σ. Σπηλιωτόπουλος, Μιχ. Ἀθανασόπουλος, Γ. Πανταζής, Μ. Κωνσταντίνου, Γ. Παπαδόπουλος, Π. Σανιώτης καὶ Κ. Ζερβός, διότι ἐντὸς τοῦ ἐν Κηφισσίᾳ καφερείου τοῦ Κονιάρη κατελήφθησαν χασισοποιοῦντες.

Κατὰ τὴν γενομένην ἔρευναν ἀνευρέθη καὶ κατεσχέθη εἰς λουλᾶς καὶ ἀρκετὴ ποσότης χασίς.

Η είδηση παρουσιάζει την κατάσχεση ποσότητας ναρκωτικών και χασίς (βλ. Πίνακα 10.84).

Πίνακας 10.84: Εμπρός, 15/10/1928, είδηση

«...ανεύρον και κατέσχον αρκετήν
ποσότητα ναρκωτικών και χασίς...»

ΤΟ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΝ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Κατόπιν ἐξιζητούμενων πληροφοριῶν ὅτι εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σωκράτους 36 ἔδωλον παράπηγμα τοῦ Μιλτιάδου Χατζηδήμου διενηργεῖται ἐμπορίον ναρκωτικῶν, ὁ ὑπεκταγόμενος Γεώργιος Μεγαλόπουλος ἐπὶ κεφαλῇ τῶν ἀστυνομικῶν Εὐσταθίου Πέροδικα, Χρήστου Τσιτσώνη καὶ Π. Ἀγγελόπουλου, εἰσῆλθεν χθὲς εἰς τὸ ὡς ἀνω παράπηγμα ὅπου ἐνεργήσαντες ἔρευναν ἀνέυρουν καὶ κατέσχον ἀρκετὴν ποσότητα ναρκωτικῶν καὶ χασίς, συλλαβόντες καὶ τὸν καταστηματοῦχον Μιλτιάδην Χατζηδήμου, ὅστις σήμερον παρεπέμφθη εἰς τὸ αὐτόφωρον Πλημμελειοδικεῖον.

— Ἐπίσης συνελήφθη καὶ παρεπέμφθη εἰς τὸ αὐτόφωρον Πλημμελειοδικεῖον ὁ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μάρωνι ἀριθ. 49 καφετιῶλης Ἰωάννης Μουζάκης, διότι γενομένης ἐρεύνης εἰς τὸ κατάστημά του ἀνευρέθησαν καὶ κατεσχέθησαν διάφορα ναρκωτικά καὶ σιγασθέντα περιέχοντα χασίς.

Στην είδηση περιγράφεται η ανακάλυψη ποσότητας ηρωίνης (βλ. Πίνακα 10.85).

Πίνακας 10.85: Εμπρός, 25/10/1928, είδηση

«...Μετά ταῦτα, ενεργήσαντες έρευναν εντός της οικίας ουδέν ανεύρον, διότι ο Π., αντιληφθείς αὐτούς κατά την σύλληψιν του Κ., εδραπέτευσε, συναποκομίζων κυτίον περιέχον περί τα 100-200 γραμμάρια ηρωίνης...»

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ

ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΥ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Κατόπιν εξηκρισθέντων πληροφόρων ότι ο Γεώργιος Πενσεριάδης πωλεῖ ναρκωτικά φάρμακα προμηθευόμενος αὐτὰ παρὰ τοῦ Κίμωνος Βουγιούκα κατοίκου Πειραιῶς (Ἰ. Α. ριστοτέλους 121), ὁ ὑπαστυνόμος κ. Παλαιολόγου ἀπέστειλε τὸν ἀλήτην Γεώργιον Καραγιωσιάν μετὰ 200 δραχμῶν ἵνα προμηθευθῇ τοιαῦτα.

Τὴν 11ην π. μ. ὥραν τῆς χθὲς, καιροφυλακτῶν ὁ ὡς ἄνω ὑπαστυνόμος μετὰ τοῦ ἀρχιφύλακος Γιαννοῦ καὶ συνέλαβον αὐτὸν ἐξερχόμενον τῆς ὡς ἄνω οἰκίας καὶ κομίζοντα 3 γραμμάρια ἠρωίνης. Μετὰ ταῦτα, ενεργήσαντες έρευναν εντός τῆς οἰκίας οὐδέν ανεύρον, διότι ὁ Πενσεριάδης, αντιληφθείς αὐτοὺς κατά τὴν σύλληψιν τοῦ Καραγιωσιάν, εδραπέτευσε, συναποκομίζων κυτίον περιέχον περί τα 100 – 200 γραμμάρια ἠρωίνης. Κατὰ τοῦτον, ἀσκοῦντο κατ' ἐπίγγελμα λαθρεμπορίαν καὶ καταδικασθέντος δις διὰ τοῦτο, ἐξεδόθη ἔνταλμα συλλήψεως.

Τα ναρκωτικά διαδίδονται και στις λαϊκές τάξεις (βλ. Πίνακα 10.86).

Πίνακας 10.86: Μακεδονία, 13/11/1928, άρθρο

«Αι απορίαι μας.

...Εἰς τα θλιβερά αὐτὰ φαινόμενα δεν θρηνολογούμεν την κατὰπτωσιν της γερῆς μακεδονικῆς κοινωνίας, ἀλλ' ἐξετάζομεν να μάθωμεν πῶς υπάρχουν, τόσοι πρόσφοροι εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις τὰ ναρκωτικά αὐτά, τὰ απαγορευμένα ὑπὸ των νόμων καὶ πωλούμενα μόνο εἰς τὰ φαρμακεία;»

ΑΙ ΑΠΟΡΙΑΙ ΜΑΣ

Μία πεντάς συνελήφθη χθὲς πωροδεσμένη εἰς τοὺς ἀτμούς τοῦ χασιῶς. Ἡ πεντάς δὲν ἀνήκεν εἰς τὴν «ἐκφυλισμένην ὑπὸ τοῦ κράτους», ἀλλ' εἰς τὰς μεσαιῶς τάξεις, ἐνθὺ, ὡς μανθάνομεν, οἱ χωρικοὶ εἰς τὴν ὑπαιθρον πίνουν στίς ταβέρνας αἰθέρα ἀντὶ χαψίης. Εἰς τὰ θλιβερά αὐτὰ φαινόμενα δὲν θρηνολογούμεν τὴν κατὰπτωσιν τῆς γερῆς μακεδονικῆς κοινωνίας, ἀλλ' ἐξετάζομεν νὰ μάθωμεν πῶς υπάρχουν, τόσοι πρόσφοροι εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις τὰ ναρκωτικά αὐτά, τὰ απαγορευμένα ὑπὸ των νόμων καὶ πωλούμενα μόνο εἰς τὰ φαρμακεία;

Σύμφωνα με την είδηση, πραγματοποιείται κατάσχεση σημαντικής ποσότητας ηρωίνης (βλ. Πίνακα 10.87).

Πίνακας 10.87: Εμπρός, 17/2/1929, είδηση

«*Η Αστυνομία Πόλεων...ενήργησε αιφνιδιαστικήν έρευναν, εκ της οποίας ανεκαλύφθη και κατεσχέθη ικανή ποσότης ηρωίνης...*»

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Ἡ Ἀστυνομία Πόλεων, παρako-
λουθοῦσα ἀπὸ καιροῦ τὴν κίνησιν τοῦ
ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μαυροθῶκος 63 καφε-
νείου τοῦ Κ. Ζερβίσση, ὅπου εἶχε
πληροφορίας ὅτι πωλοῦνται ναρκωτι-
κά, ἐνέργησε αἰφνιδιαστικὴν ἔρευναν,
ἐκ τῆς ὁποίας ἀνεκαλύφθη καὶ κατε-
σχίθη ἰκανὴ ποσότης ἡρωίνης. Συνε-
λήφθησαν δὲ ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ καφε-
νείου καὶ ὁ ὑπάλληλός του Φραντζέ-
σκος Κιμωλιάτης.

Από την είδηση πληροφορούμαστε για κατάσχεση αρκετής ποσότητας κοκαΐνης, μορφίνης και χασίς (βλ. Πίνακα 10.88).

Πίνακας 10.88: Σκριπ, 15/3/1929, είδηση

«...ανευρέθη και κατεσχέθη αρκετή ποσότης κοκαΐνης, μορφίνης και χασίς»

ΣΥΛΛΗΨΙΣ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΩΝ

Ὑπὸ τῶν ἀργάνων τοῦ Θου τμή-
ματος ἀστυνομίας συνελήφθησαν οἱ Κ.
Βούλγαρης, Ἀ. Μαυροβούνης, Κ. Ἀ-
ναστασίον καὶ Δ. Σφακιᾶς, οἵτι διε-
νήγγουν λαθρεμπόριον ναρκωτικῶν.

Γενομένης ἐρεύνης εἰς τὸ παρὰ
τὴν Ἱερὰν Ὁδὸν οἰνομαγειρεῖον τοῦ
Δ. Βούλγαρη, ἀνευρέθη καὶ κατεσχέ-
θη ἀρκετὴ ποσότης κοκαΐνης, μορφί-
νης καὶ χασίς.

Η είδηση παρουσιάζει την ανακάλυψη λαθρεμπόρων και την κατάσχεση μεγάλων ποσοτήτων ναρκωτικών (βλ. Πίνακα 10.89).

Πίνακας 10.89: Εμπρός, 4/6/1929, είδηση

«...Πλείσται σπείραι
ανεκαλύφθησαν ἀπὸ των
αστυνομικῶν λαγωνικῶν καὶ
μεγάλαι ποσότητες ναρκωτικῶν
κατεσχέθησαν...»

ΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑΙ ΕΠΙΤΥΧΙΑΙ

Ο ΑΜΕΙΛΙΚΤΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΩΝ ΤΟΥ ΧΑΣΙΣ

Τὰ ἀποτέλεμα τῆς καταδιώξεως τῶν λαθρεμπόρων εἶναι ἄρκε ἀσθενές. Πλείσται σπερὰ ἀνεκτιλύθησαν ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν λαγῶν καὶ μεγάλαι ποσότητες καπνῶν κατασχέθησαν. Ἡ μεγίστη ποσότης ἀστυνομικῆς ἐπιτυχίας ἡ δυνάμις εἶναι ὁ ἐκτελεσθεὶς καὶ ἡττοῦ συνεισέφερε καὶ αὐτὸν τὴν ΚΤΠ. Εἰς τρέπον ὁμοῦ ἐκτελεσθέντων ἐνδὲς τῆς, νὰ ζητήσῃ ἐπεὶ ὁμοῦ πλὴν σφίγας παρὰ τοῦ ὑποκαταστήτου τῆς Ὁκονομίας, εἰς τὴν ἀστυνομίαν τῆς λαθρεμπορίας ἀποκαταστήσει ὁ Αἰνυπ-ακοῦ ἀποκαταστήσει αὐτὸν τῆς ἐκτελεσθέντος τῆς καταδιώξεως τοῦ λαθρεμπορίου τοῦ καὶ ἡ δυνάμις τῶν λαθρεμπόρων.

Σύμφωνα με την είδηση, γίνονται συλλήψεις ύστερα από ανεύρεση αρκετής ποσότητας χασίς και ηρωίνης (βλ. Πίνακα 10.90).

Πίνακας 10.90: Σκριπ, 21/7/1929, είδηση

«Συνελήφθησαν... διότι γενομένης ἐπ' αὐτῶν ἐρεῦνης ἀνευρέθη ἀρκετὴ ποσότης χασίς καὶ ἡρωίνης...»

ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Συνελήφθησαν οἱ Κοσμάς Φανῆς, Α. Ονοράτιος, Φ. Μπουφίδης καὶ Ι. Βαβῆδης, διότι γενομένης ἐπ' αὐτῶν ἐρεῦνης ἀνευρέθη ἀρκετὴ ποσότης χασίς καὶ ἡρωίνης. Κατεδικάσθησαν ὑπὸ τοῦ Πλημμελειοδικείου οἱ δύο πρῶτοι εἰς φυλάκισιν 4 μηνῶν, ὁ Ονοράτιος εἰς 1 μηνὸς φυλάκισιν ὁ δὲ Βαβῆδης ἀπελ-
λάγη.

—Συνελήφθη ὁ Λεων. Βουλγαρίδης, διότι κατελήφθη ἐντὸς τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μαυροθώρος 61 χασισοποιείου τοῦ Σερβίνου κατέχων ἡρωίνη.

—Συνελήφθη ὁ Πολύδωρος Βασιλείου διότι εὐρέθησαν ἐπ' αὐτοῦ σιγάρα μὲ χασίς.

Η είδηση περιγράφει την ανακάλυψη λαθρεμπορίου, αναφέροντας και την κατάσχεση αρκετής ποσότητας κοκαΐνης (βλ. Πίνακα 10.91).

Πίνακας 10.91: Εμπρός, 15/9/1929, είδηση

«...Γενομένης δ' ερεύνης εις την οικίαν του εκ των συλληφθέντων... ανευρέθησαν και κατεσχέθησαν 32 οκάδες και 260 δράμια χασίς, 40 γραμ. ηρωίνης και αρκετή ποσότης κοκαΐνης...»

**ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ
ΣΠΕΙΡΑΣ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΩΝ
ΣΥΛΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΩΝ**

Ισατόπιν επισημασμένης παρακολούθησως υπό των όργάνων του Τμήματος της Εκταδιώξεως συνελήφθη ο Ι. Άγγελάκης, διότι κατελήφθη επ' αυτοφώρου πωλών ναρκωτικά. Γενομένης δ' ερεύνης κατεσχέθησαν επ' αυτού 30 γραμ. ηρωίνης, 4 γραμ. κοκαΐνης και 6 γραμ. χασίς.

Εκ της ενεργηθείσης προανακρίσεως διεπιστώθη ότι ούτος ήτο μέλος σπείρας λαθρεμπόρων ναρκωτικών, ήτις και ανεκκλύθη συλληφθέντων των μελών ταύτης εν συνεργασία μετά του Τμήματος Ασφαλείας Πειραιώς, οπότες ήινε οι : 1) Βουγιούκας Κ. 2) Γεωργία σύζυγος του Κ. Βουγιούκα 3) Κεαλύδας Παν. και 4) Γεωργιάδης Ν.

Γενομένης δ' ερεύνης εις την οικίαν του εκ των συλληφθέντων Κ. Βουγιούκα ανευρέθησαν και κατεσχέθησαν 2 οκάδες και 260 δράμια χασίς, 40 γραμ. ηρωίνης και αρκετή ποσότης κοκαΐνης. Επίσης ανευρέθη και αλληλογραφία αφορώσα εμπόριον ναρκωτικών.

Άπαντες οι συλληφθέντες απεστάλησαν εις την Εισαγγελίαν.

Στην είδηση ανακοινώνεται η ανακάλυψη λαθρεμπορίου και η κατάσχεση αρκετής ποσότητας κοκαΐνης και ηρωίνης (βλ. Πίνακα 10.92).

Πίνακας 10.92: Εμπρός, 21/10/1929, είδηση

«...συνελήφθη... διότι κατόπιν επιμόνου και πολυήμερου παρακολούθησεως, εξηκριβώθη ότι ενήργει λαθρεμπόριον ναρκωτικών. ...Γενομένης ερεύνης εις την οικίαν του συλληφθέντος ανευρέθησαν και κατεσχέθησαν 100 γραμμάρια κοκαΐνης και ηρωίνης συσκευασμένα και έτοιμα προς πώλησιν.»

Τμήμα των σκευών.

**ΣΥΛΛΗΨΙΣ
ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΟ / ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΥ
ΕΜΠΟΡΕΥΕΤΟ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ**

Υπό του υπαστυνόμου κ. Γεώργιου συνελήφθη ο επί της οδού Σοφοκλέους φαρμακοποιός Βασίλειος Οικονόμου, διότι κατόπιν επιμόνου και πολυήμερου παρακολούθησεως, εξηκριβώθη ότι εν ήργει λαθρεμπόριον ναρκωτικών.

Συγκεκριμένως, υπό το απόγευμα προμήθευσεν εις την Αλεξάνδραν Κετσούνη τρία σκονάκια μορφίνης. Γενομένης ερεύνης εις την οικίαν του συλληφθέντος ανευρέθησαν και κατεσχέθησαν 100 γραμμάρια κοκαΐνης και ηρωίνης συσκευασμένα και έτοιμα προς πώλησιν.

Η είδηση παρουσιάζει την ανακάλυψη αρκετής ποσότητας κοκαΐνης (βλ. Πίνακα 10.93).

Πίνακας 10.93: Σκριπ, 9/11/1929, είδηση

«...Ενεργηθείσης ερεύνης εις το καφενείον ανευρέθησαν 17 σκονάκια ηρωίνης κρυμμένα εις την κοιλίαν ενός βαλσαμωμένου γλάρου και 10 σκονάκια κοκαΐνης κρυμμένα εις το ξύλινον χέρι ενός τενεκέ του νερού...»

ΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Υπό τῶν ὁργάνων τοῦ Τμήματος Ἡθῶν συνελήφθη ὁ Χ. Θεσσαλὸς διευθυντῆς καφενείου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μεγάλου Ὁδοῦ 50 καὶ Σ. Ματθουσιάκης, ὑπάλλῃλος τούτου, διότι ἐπώλουν ναρκωτικά.

Ενεργηθείσης ερεύνης εἰς τὸ καφενεῖον ἀνευρέθησαν 17 σκονάκια ἡρωίνης κρυμμένα εἰς τὴν κοιλίαν ἑνὸς βαλσαμωμένου γλάρου καὶ 10 σκονάκια κοκαΐνης κρυμμένα εἰς τὸ ξύλινον χέρι ἑνὸς τενεκέ τοῦ νεροῦ, τὸ ὁποῖον ἦτο κοῦφον καὶ ἀχρησιμοποιοῦτο ὡς κρύπτα.

Στην είδηση πληροφοροῦμαστε για την ανακάλυψη και την κατάσχεση ποσότητας ηρωίνης (βλ. Πίνακα 10.94).

Πίνακας 10.94: Σκριπ, 12/11/1929, είδηση

«...Τα αστυνομικά ὄργανα... ἐνήργησαν ἐρευνᾶν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Σαβινάκη ἐν τῷ ξενοδοχείῳ "Γαλλία" τοῦ Πειραιῶς, ὅπου ἀνεύρον καὶ κατέσχον ἄλλα 300 γραμμάρια ηρωίνης...»

ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΣΥΛΛΗΨΙΣ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΟΥ

Ὁ διοικητὴς τοῦ θαν Παραρτήματος Ἀστυνομίας ἔχων πληροφορίαν, ὅτι ὁ Δ. Σαβινάκης ἐνήσγει λαθρεμπορίον ναρκωτικῶν, τὰ ὁποῖα μετέφερε ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἀνέθηκεν εἰς δύο ἀστυνομικά ὄργανα τὴν παρακολοῦθῃσιν αὐτοῦ.

Οἱ ἀστυνομικοὶ μετὰ παρακολοῦθῃσιν ἀσκετῶν ἡμερῶν, ἤλθον εἰς ἐπιφυὴν καὶ κατέσχεσαν τὰ ἀποκτείνουσαν τὴν ἐμπιστοσύνην του ὡς δῆθεν ἐμπορεῖ ἐλθόντες ἐνταῦθα ἵνα ἀγοράσουν ναρκωτικά.

Ἀρχικῶς ἠγόρασαν παρὰ τοῦ λαθρε

μπορέου 50 γραμμάρια ἡρωίνης ἀντὶ 60 δραχμῶν τὸ γραμμάριον, κατόπιν δὲ ἄλλα 50, καὶ εἰς τὸ τέλος 300 ἄλλα γραμμάρια ἀντὶ 18.000 δραχμῶν.

Τὰ ἀστυνομικά ὄργανα μόλις ἔλαβον τὴν ἡρωίνην ἐνήργησαν ἐρευνᾶν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Σαβινάκη ἐν τῷ ξενοδοχείῳ «Γαλλία» τοῦ Πειραιῶς, ὅπου ἀνεύρον καὶ κατέσχον ἄλλα 300 γραμμάρια ἡρωίνης.

Ἐκ τῶν ἀνακρίσεων ἐξηκριβώθη, ὅτι ὁ συλληφθεὶς ἦτο πράκτωρ σπείρας λαθρεμπορέων ἐδρευσούσης ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Σύμφωνα με το άρθρο, τα ναρκωτικά πωλούνται σε ολόκληρη την έκταση από τον σταθμό Λαρίσης μέχρι την πλατεία Ομονοίας και σε κάθε μαγαζί εστίασης (βλ. Πίνακα 10.95).

Πίνακας 10.95: Εμπρός, 14/11/1929, είδηση

«Εἰς τὴν οδὸν Φαβιέρου καὶ οδὸν Βερανζέρου ἀνεκαλύφθησαν δύο ἔμποροι ναρκωτικῶν. Ἀλλὰ δὲν εἶνε δυστυχῶς οἱ μόνοι. Βεβαιούμεν τον κ. Διευθυντὴν τῆς Αστυνομίας ὅτι ἀπὸ πλατείας Ὀμονοίας μέχρι τοῦ Σταθμοῦ Λαρίσης, ὁλόκληρος ἡ περιοχὴ ἀποτελεῖ ἓν ἀπέραντον πρατήριο ναρκωτικῶν καὶ χασίς. Δὲν ὑπάρχει καφενεῖον, συζοπωλεῖον καὶ ταβερνεῖον ὅπου νὰ μὴν πωλοῦνται τσιγάρα χασίς καὶ ηρωίνης...»

ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Εἰς τὴν ὁδὸν φαβιέρον καὶ τὴν ὁδὸν
Βερνζέρον ἀνεκαλύφθησαν δύο ἕμπε
ροι τερματικῶν. Ἀλλὰ δὲν εἶνε δυστυ
χοῖς οἱ μόνοι. Βεβατοῦμεν τὸν κ. Δι
ευθυντὴν τῆς Ἀστυνομίας ὅτι ἀπὸ πλ.
τείας Ὁμονοίας μέχει τοῦ Σταθμοῦ
Λαρίσης ὁλόκληρος ἡ περιοχή ἀποτε
λεῖ ἓν ἀπέραντον πεδίασιον τερματι
κῶν καὶ χαοίς. Δὲν ὑπάρχει κερμενίον,
ὁρίζοντιον καὶ ταβερνεῖον ὅπου γὰ μὴ
πωλοῦνται σιγάρα χαοίς καὶ ἡρώνης.

Μία συστηματική παρακολούθηση της άστυγομίας, καθώς θα είχε να παρασώσει έγκλησεις.

Στην είδηση επισημαίνεται το μέγεθος του λαθρεμπορίου (βλ. Πίνακα 10.96).

Πίνακας 10.96: Μακεδονία, 30/12/1929, είδηση

«Η δράσις των λαθρεμπορέων συνεχίζεται εντονώτατα. Εις την Καβάλαν...»

Εἰς τὴν Καβάλλαν ἀνεκαλύφθη προχθες πρωτοφανὲς πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις χρονικὰ λαθρεμπορίον, τὸ ὁποῖον εἶδε: ἀφορμὴν γὰρ πιστεύη, ὅτι αἱ ἀπαιροῦνται κυκλοφοροῦσαι φήμα: περὶ δράσεως μεγάλης σπειρᾶς λαθρεμπορῶν ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις. Μονοβούλον δὲ, ἦσαν ἀνυπόστατοι. Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ

Επισημαίνεται η αυξημένη διάδοση του λαθρεμπορίου κοκαΐνης και ηρωίνης στην Αίγυπτο, μέσα από τις δηλώσεις του αρχηγού της αστυνομίας της Αιγύπτου, που καταγγέλλει την εισαγωγή των ναρκωτικών από χώρες της Ευρώπης (βλ. Πίνακα 10.97).

Πίνακας 10.97: Σκριπ, 7/2/1930, είδηση

«Γενεύη, Φεβρουάριος. - Εἰς τὴν πρὸς καταπολέμισιν τοῦ ἐμπορίου τῶν ναρκωτικῶν ἐπιτροπὴν ζωηροτάτην ἐντύπωσιν ἐπροξένησαν αἱ ἀνακοινώσεις τοῦ Ρουσέλ πασά διευθυντοῦ τῆς αστυνομίας τοῦ Καΐρου περὶ τῆς διαδόσεως τῆς χρήσεως τῶν ναρκωτικῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ περὶ τοῦ ἐξ Εὐρώπης ἐνεργουμένου λαθρεμπορίου τῶν εἰδῶν τούτων. Μέχρι τοῦ πολέμου τὰ μόνον ἐν Αἰγύπτῳ καταναλισκόμενα ναρκωτικὰ ἦσαν τὸ χασὶς καὶ τὸ ὀπιον. Μετὰ τὸν πόλεμον... φαρμακοποιὸς εἰσήγαγεν εἰς τοὺς ἀνωτέρους κοινωνικοὺς κύκλους τὴν κοκαΐνην καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἀπέκτησε κολοσσιαίαν περιουσίαν...
...Τὸ λαθρεμπόριον εὐρίσκει ἐν Αἰγύπτῳ ἰδεώδη ἀγορὰν καταναλώσεως...»

ΓΕΝΕΥΗ, Φεβρουάριος. — Εἰς τὴν πρὸς καταπολέμισιν τοῦ ἐμπορίου τῶν ναρκωτικῶν ἐπιτροπὴν ζωηροτάτην ἐντύπωσιν ἐπροξένησαν αἱ ἀνακοινώσεις τοῦ Ρουσέλ πασά διευθυντοῦ τῆς αστυνομίας τοῦ Καΐρου περὶ τῆς διαδόσεως τῆς χρήσεως τῶν ναρκωτικῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ περὶ τοῦ ἐξ Εὐρώπης ἐνεργουμένου λαθρεμπορίου τῶν εἰδῶν τούτων. Μέχρι τοῦ πολέμου τὰ μόνον ἐν Αἰγύπτῳ καταναλισκόμενα ναρκωτικὰ ἦσαν τὸ χασὶς καὶ τὸ ὀπιον. Μετὰ τὸν πόλεμον ἡ φαρμακοποιὸς εἰσήγαγεν εἰς τοὺς ἀνωτέρους κοινωνικοὺς κύκλους τὴν κοκαΐνην καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἀπέκτησε κολοσσιαίαν περιουσίαν. Ἐν τῷ ὑπολοίτῳ εὐρίσκει ἐν Αἰγύπτῳ ἰδεώδη ἀγορὰν καταναλώσεως.

Ἀπὸ τοῦ 1925 ἡ κοκαΐνη λένει ὁ

καὶ ὁ πεννας), καὶ ἡ πρῶτη ἡμερὰ 120 λιρῶν τὸ χιλιόγραμμα. Τὸ λαθρεμπόριον εὐρίσκει ἐν Αἰγύπτῳ ἰδεώδη ἀγορὰν καταναλώσεως. Ἡ

Συμμορίες λαθρεμπόρων ναρκωτικῶν εξαρθρώνονται στὴν Ἀμερικὴ (βλ. Πίνακα 10.98).

Πίνακας 10.98: Εμπρός, 5/1/1930, είδηση

«Ἡ ἀστυνομία τῆς Νέας Υόρκης ἐλπίζει ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θα ἔχη ἐξοντώσει τρεῖς συμμορίας, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ πολλοῦ χρόνου σκορπίζουν ναρκωτικὰ εἰς τὰ καμπαρὲ τῆς ἀμερικανικῆς μεγαλουπόλεως.»

ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΕΙΣ ΝΕΑΝ ΥΟΡΚΗΝ

Ἡ ἀστυνομία τῆς Νέας Υόρκης ἐλπίζει ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θα ἔχη ἐξοντώσει τρεῖς συμμορίας, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ πολλοῦ χρόνου σκορπίζουν ναρκωτικὰ εἰς τὰ καμπαρὲ τῆς ἀμερικανικῆς μεγαλουπόλεως.

Ανακοινώνεται κατάσχεση ηρωίνης (βλ. Πίνακα 10.99).

Πίνακας 10.99: Εμπρός, 27/1/1930, είδηση

«...κατεσχέθησαν... και 132 σκονάκια
ηρωίνης συνολικού βάρους 16
γραμμαρίων...»

ΣΥΛΛΗΨΙΣ ΕΜΠΟΡΟΥ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Συνελήφθη ὁ Λ. Θεοδωρόπουλος κα-
φεπώλης διότι γενομένης ἐρεύνης ἐπ'
αὐτοῦ ἀνευρέθησαν καὶ κατεσχέθησαν
ἐν περιστροφῇ μετὰ 5' σφαγῶν, ὅπερ
οὗτος ἔφερε παρὰνόμῳ καὶ 132 σκo-
νάκια ἡρωίνης συνολικοῦ βάρους 16
γραμμαρίων ὡς καὶ μίᾱ σήρυγγ' ἐνέ-
ρειων.

Στην επιτροπή καταπολέμησης, ο αρχηγός της αστυνομίας της Αιγύπτου «καταγγέλλει» το ολοένα και αυξανόμενο λαθρεμπόριο κοκαΐνης και ηρωίνης στην Αίγυπτο, που τροφοδοτείται κυρίως από τις χώρες της Ευρώπης (όπως η Ελβετία και η Αλσατία) και πλήττει τα κατώτερα εργατικά και αγροτικά στρώματα μιας εξαθλιωμένης ήδη χώρας, δηλητηριάζοντάς τα. Η έλλειψη σχολιασμού ενισχύει την αποδοχή της εγκυρότητας της δήλωσης (βλ. Πίνακα 10.100).

Πίνακας 10.100: Σκριπ, 7/2/1930, Είδηση

«Και ἔκαμεν ἐκκλήσιν εἰς τὰς βιο-
μηχανικὰς χώρας τῆς Εὐρώπης, ὅπως
λάβωσιν ὑπ' ὧσιν τὴν ἀκατανόμαστον
αθλιότητα καὶ δυστυχίαν, ἡ ὁποία
διαδίδεται δια τῶν δηλητηρίων τούτων
εἰς τὸν πληθυσμὸν τῆς Αἰγύπτου.»

Καὶ ἔκαμεν ἐκκλήσιν εἰς τὰς βιο-
μηχανικὰς χώρας τῆς Εὐρώπης, ὅ-
πως λάβωσιν ὑπ' ὧσιν τὴν ἀκατα-
νόμαστον ἀθλιότητα καὶ δυστυχί-
αν, ἡ ὁποία διαδίδεται διὰ τῶν
δηλητηρίων τούτων εἰς τὸν πλη-
θυσμὸν τῆς Αἰγύπτου.

Το άρθρο παρέχει πληροφορίες για την εκτεταμένη κυκλοφορία των ναρκωτικών στη Μασσαλία με γερμανική προέλευση (βλ. Πίνακα 10.101).

Πίνακας 10.101: Εμπρός, 10/3/1930, άρθρο

«Οἱ νερβίς εἶναι καὶ νευρικοί, διότι
πρεζάρουν κοκαΐνην. Ὅλα τὰ ναρκω-
τικά κυκλοφοροῦν εὐρέως εἰς τὴν Μασ-
σαλίαν, προσερχόμενα κυρίως ἀπὸ τὴν
Γερμανίαν...»

Οἱ νερβίς εἶναι καὶ νευρικοί, διότι
πρεζάρουν κοκαΐνην. Ὅλα τὰ ναρκω-
τικά κυκλοφοροῦν εὐρέως εἰς τὴν Μασ-
σαλίαν, προσερχόμενα κυρίως ἀπὸ τὴν
Γερμανίαν.

Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν δολιχοφάνων

Στο άρθρο που αναφέρεται στην Αμερική και την κατάχρηση ναρκωτικών ειδικά από νέους (Μ. Ο. ηλικίας 18 ετών), παρατηρείται ότι είναι πρώτη στις προτιμήσεις η μορφίνη και ακολουθεί η ηρωίνη. Οι ποινές είναι αυστηρές. Αναφέρεται, επίσης, ότι στο προηγούμενο έτος εισήχθησαν τόνοι ναρκωτικών στην Αμερική, που δεν χρησιμοποιήθηκαν για ιατρικούς σκοπούς. Το λαθρεμπόριο ναρκωτικών είναι εξαιρετικά επικερδές.

Τονίζεται ο κίνδυνος των ναρκωτικών για τους νέους, λόγω του ότι είναι μια επικερδής επιχείρηση για τους λαθρεμπόρους και ότι η αυστηρότητα των ποινών δεν έχει φέρει αποτελέσματα (βλ. Πίνακα 10.102).

Πίνακας 10.102: Εμπρός, 5/4/1930, άρθρο

«Τα ναρκωτικά στην Αμερική.

Κατά την στατιστική της Αστυνομίας του Αγίου Φραγκίσκου των Ηνωμένων Πολιτειών η χρήση, η κατάχρηση μάλλον ναρκωτικών, οπίου, κοκαΐνης, μορφίνης κλπ., αυξάνεται καθημερινώς περισσότερο και σε επικίνδυνο βαθμό σ' όλη την Καλιφορνία και ιδιαιτέρως στον Άγιο Φραγκίσκο. Το σπουδαιότερο δε είναι ότι εκείνοι που κάνουν περισσότερη κατάχρηση των ναρκωτικών είναι οι νέοι. Ανεκαλύφθησαν τελευταίως κοκαΐνομανή παιδιά και κορίτσια ηλικίας 14 μόλις ετών και των οποίων το νευρικό σύστημα έχει καταστραφή οριστικώς και ανεπανορθώτως.

Το 1916 αναφέρει η στατιστική της αστυνομίας η μέση ηλικία εκείνων που έκαναν κατάχρηση ναρκωτικών ήσαν τα 37 χρόνια ενώ σήμερα είναι τα 18...

Εννοείται ότι όσοι από τους μορφινομανείς κλπ. συλλαμβάνονται καταδικάζονται σε αυστηρές ποινές. Όταν δε κλείνονται στις φυλακές και στα σωφρονιστήρια δημιουργούν άγριες σκηνές ζητώντας να προμηθευτούν λίγη δόσι του προσφιλούς των ναρκωτικού εις το οποίον έχει συνηθίσει πεια ο οργανισμός των...»

ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Κατά την στατιστική της Αστυνομίας του Άγιου Φραγκίσκου των Ηνωμένων Πολιτειών η χρήση ή κατάχρηση καλόν ναρκωτικών όπου κακίης μορφής κλπ. αυξάνεται καθημερινώς περισσότερο και σε επικίνδυνο βαθμό σ' όλη την Καλιφόρνια και ιδιαιτέρως στον Άγιο Φραγκίσκο. Τα σπουδαιότερα δε είναι ότι εκείνοι που κάνουν παρασάρεση κατάχρησι των ναρκωτικών είναι οι νέοι. Ανεκαλύφθησαν τελευταίως κοκκίνισμα και δια και κορίτσια ηλικίας 14 μόλις ετών και των οποίων το νεοτικό σύστημα έχει καταστραφεί όριστικώς και να αναποδογίωται.

Το 1916 αναφέρει η στατιστική της αστυνομίας η μέση ηλικία εκείνων που έχαναν κατάχρησι ναρκωτικών ή σπιν 37 χρόνια ενώ σήμερα είναι τα 19. Η μεγαλύτερη κατανάλωσις γινε

ται στη μορφίνη. Ακολουθεί το έπις έπις ή κοκκίνη έπις ή ήρωιν κλπ.

Εννοείται ότι όσοι από τους μορφινομανείς κλπ. συλλαμβάνονται καταδικάζονται σε αυστηρές ποινές. Όταν δε κλείνονται στις φυλακές και στη σωφρονιστήρια δημιουργούν άγριες σκηές ζητώντας να προμηθευθούν λιγάκι του προσηλυτού των ναρκωτικού εις το όποιον έχει συνηθίσει πειά ο οργανισμός των.

Κατά το παρελθόν έτος υπολογίζεται ότι εισήχθησαν στις Ηνωμένες Πολιτείες 1500 τόννοι ναρκωτικών από τους οποίους μόνον 25 χρησιμοποιήθηκαν από τα φαρμακεία ως συστατικών φαρμάκων διοριζομένων από τους ιατρούς.

Οι υπόλοιποι 1470 τόννοι οι οποίοι αντιπροσωπεύουν 8.000.000 δόσεων κατηναλώθηκαν από τους όπιουμανείς.

Σημειώτέον ότι το λαθρεμπόριο των ναρκωτικών είναι σε άράνταστο βαθμό επικερδές. Αρχεί να λάβη και ναίς υπ' όψιν ότι μία ποσότης οίονδη ποτε ναρκωτικού αξίας 12 δολλαρίων πουλιέται πλέον των 7.500 δολλαρίων. Αποδίδει δηλαδή 600πλάσιο κέρδος.

Επισημαίνεται η έκταση της διάδοσης της χρήσης ναρκωτικών στο Βέλγιο (βλ. Πίνακα 10.103).

Πίνακας 10.103: Εμπρός, 7/7/1930, άρθρο

«Τα ναρκωτικά παντού κάνουν θραύσιν.

Το άσπρο "χιόνι" που σκοτώνει με ηδονή...

Βρυξέλλαι, Ιούνιος...

Ένα δράμα, εις το όποιον είναι αναμεμιγμένα πρόσωπα πολύ γνωστά εις την κοινωνία των Βρυξελλών, απεκάλυψε εις το μέγα κοινόν την θραύσιν που κάνει εις το Βέλγιον η διάδοσις των ναρκωτικών...

Εκ του γεγονότος αυτού εδόθη αφορμή να εξετασθή το ζήτημα του λαθρεμπορίου των ναρκωτικών και απεκαλύφθησαν μεγάλαι ποσότητες των καταστρεπτικών αυτών δηλητηρίων εισαγομένων εις το Βέλγιον.

Μία μόνον Βελγική εφημερίς η "Ματέν των Βρυξελλών" έγραψεν ότι εκ της χρήσεως των ναρκωτικών εντός ενός έτους απέθαναν διακόσια και πλέον πρόσωπα και χιλιάδες υπάρξεων ευρίσκονται εις το χείλος του τάφου.»

ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΠΑΝΤΟΥ ΚΑΝΟΥΝ ΘΡΑΥΣΙΝ

ΘΘΘ ΤΟ ΑΣΠΡΟ "ΧΙΟΝΙ," ΠΟΥ
ΣΚΟΤΩΝΕΙ ΜΕ ΗΔΟΝΗ ΘΘΘΘΘ

Η ΒΕΛΓΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΕΙΝΕ ΕΠΙ ΠΑΔΙΣ

ΒΡΥΞΕΛΛΑΙ, 1 Ιουνίου. (Τοῦ ἀντα-
ποκριτοῦ μας). — Ἐνὰ δράμα, εἰς
τὸ ὁποῖον εἶναι ἀναμειγμένα πρόσω-
πα πολὺ γνωστὰ εἰς τὴν κοινω-
νίαν τῶν Βρυξελλῶν, ἀπεκάλυψε εἰς τὸ μέ-
γα κοινὸν τὴν ὁρατὴν ποῦ ἔχεται εἰς
τὸ Βέλγιον ἡ διάδοσις τῶν ναρκωτι-
κῶν.

Τὸ δράμα ποῦ ἀνεκτάσθη στὴν Βελ-
γικὴν πρωτεύουσαν ὑπὲρ τοῦ θανάτου
καὶ ἀπροσδόκητον.

Ὁ Ρόζε-Λανουά-Μαντις εἶπεν ἐγκα-
ταστήσῃ τὸ δικηγορικὸν τοῦ γραφεῖον
εἰς ἓνα κεντρικὸν ὄριον τῆς Βελγί-
κῆς πρωτεύουσας. Ἦτο ἓνα νέον, εἰς

ναὶ ὁ Λανουά καὶ ἡ Ἑλινόρ Καὶ εἰ
δὲν τῆρεθον σιγὴν.

Διὰ τοῦτο Προφανῶς εἶναι ἔργοι, ἔ-
πειτα αἱ εἶναι, καὶ οὐρα τῆς Μαγδα-
ληνῆς.

Ὁ Λανουά συλλεγεῖται, φαίνεται, κα-
ταδεδημένον. Προφανῶς ἡ κατὰστα-
σις τοῦ δράματος εἰς τὴν κοινὴν ὁ-
μίαν.

Διὰ τὴν ὁλὴν ὑπόθεσιν ἔχουν συλλη-
φθῇ περὶ τὰ 6—7 πρόσωπα τὰ ὁποῖα
σχετίζονται μετὰ τὰ ναρκωτικά.

Ἐκ τούτου γεγονότος αὐτοῦ εἰδὼν ὁ
σοφὴ νὰ ἀετὰσθῇ τὸ ζήτημα τοῦ λα-
θηνεμπορίου τῶν ναρκωτικῶν καὶ ἀπο-

καλύφθαι μεγάλη πρῶτος τῶν
καταστρεπτικῶν αὐτῶν. ὁλητηρίων
εἰσαγομένων εἰς τὸ Βέλγιον.

Μία μόνον Βελγικὴ ἐφημερίς ἡ αἰμα-
τὴν τῶν Βρυξελλῶν ἔγραψεν ὅτι ἐκ
τῆς γένεσος τῶν ναρκωτικῶν ἀντὶς
ἐνδεῆ εἶτος ἀπὸ τὴν διακρίσιν καὶ
πλέον πῶσται καὶ γιλιὰδες ἡπὶ ἡσυχίαν
εὐτυχισμένοι εἰς τὸ γέλιο τοῦ γέλαου.

Ανακοινώνεται η κατάσχεση ναρκωτικών σε υπερωκεάνιο (βλ. Πίνακα 10.104).

Πίνακας 10.104: Εμπρός, 11/4/1930, εἰδηση

«Επὶ τοῦ υπερωκεανίου κατεσχέθησαν καὶ
τα ναρκωτικά του Μ., τα ὁποῖα εἶχον ἀξίαν
500,000 δολλαρίων.»

— Ἐπὶ τοῦ υπερωκεανίου κατεσχέθη-
σαν καὶ τὰ ναρκωτικά τοῦ Μπλῶμ, τὸ
ὅποια εἶχον ἀξίαν 500,000 δολλαρίων.

Στην εἰδηση σχολιάζεται ἡ διάδοσις τῆς κοκαΐνης καὶ τῆς ηρωίνης στους
κατοίκους τῶν αστικῶν κέντρων τῆς Αἰγύπτου σε σύγκριση με τὸ χασίς, που εἶναι
δημοφιλές περισσότερο στους ἰθαγενεῖς (βλ. Πίνακα 10.105).

Πίνακας 10.105: Εμπρός, 8/5/1930, εἰδηση

«Τὸ δημοφιλές ναρκωτικὸν τῶν
φελλάχων εἶναι τὸ χασίς, καίτοι δὲ ἡ
κοκαΐνη καὶ ἡ ηρωίνη ἔχουν πολλοὺς
πελάτας εἰς τὰς μεγάλας πόλεις τῆς
Αἰγύπτου, τὸ χασίς εὐνοεῖται ἐξαιρετικῶς
ἀπὸ τοὺς ἰθαγενεῖς.»

Τὸ δημοφιλές ναρκωτικὸν τῶν φελ-
λάχων εἶναι τὸ χασίς, καίτοι δὲ ἡ κο-
καΐνη καὶ ἡ ηρωίνη ἔχουν πολλοὺς πε-
λάτας εἰς τὰς μεγάλας πόλεις τῆς Αἰ-
γύπτου, τὸ χασίς εὐνοεῖται ἐξαιρετι-
κῶς ἀπὸ τοὺς ἰθαγενεῖς.

Στα σύνορα ανακαλύπτεται λαθρεμπόριο ναρκωτικών από τη Σερβία (βλ. Πίνακα 10.106).

Πίνακας 10.106: Μακεδονία, 21/7/1930, είδηση

«Λαθρεμπόριον ναρκωτικών εκ Σερβίας.

Παρά των υπαλλήλων του Τελωνείου Ειδομένης ανεκαλύφθη χθες την πρωίαν επί της εκ Σερβίας αφικνουμένης αμαξοστοιχίας υπ' αρ. 414 αρκετή ποσότης ναρκωτικών φαρμάκων...»

ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΕΚ ΣΕΡΒΙΑΣ

Παρά των υπαλλήλων του Τελωνείου Ειδομένης ανεκαλύφθη χθες την πρωίαν επί της εκ Σερβίας αφικνουμένης αμαξοστοιχίας υπ' αρ. 414 αρκετή ποσότης ναρκωτικών φαρμάκων ήτοι άλλος μορφίνης κλπ.

Τὸ λαθρεμπόριον ὑ ἀνεκαλύφθη κατόπιν ἐπισταμένης ἐρεύνης τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἐντὸς βαγονίου περιέχοντος ξυλίου οἰκοδομῆς. Παρὰ τῆς ἐκείσε τελωνειακῆς ἀρχῆς ἐνεργοῦνται ἀνακρίσεις πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς προσλεύσεως τοῦ λαθρεμπορεύματος καὶ τῶν ἐνεχομένων προσώπων.

Στην είδηση παρουσιάζεται η ανεύρεση και κατάσχεση ποσοτήτων ηρωίνης και κοκαΐνης (βλ. Πίνακα 10.107).

Πίνακας 10.107: Εμπρός, 13/8/1930, είδηση

«...ανευρέθησαν 2 ½ γραμμ. ηρωίνης και ½ γραμμ. κοκαΐνης. Τα ναρκωτικά κατεσχέθησαν.»

ΚΑΤΑΣΧΕΣΙΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Συνελήφθη ὁ Ἰωάννης Γ'λῶτης καφεπώλης ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀριστοφάνους 10, διότι κατὰ τὴν γενομένην ἐν τῷ καφετεῖῳ του ἔρευναν ἀνευρέθησαν 2 1)2 γραμμ. ἡρωίνης καὶ 1)2 γραμμ. κοκαΐνης. Τὰ ναρκωτικὰ κατεσχέθησαν.

Στην είδηση περιγράφεται η σύλληψη λαθρεμπόρου χασίς και η κατάσχεση ποσότητας (βλ. Πίνακα 10.108).

Πίνακας 10.108: Μακεδονία, 13/9/1930, είδηση

«...συνελήφθη... διότι κατεσχέθησαν 12 οκάδες χασίς...»

ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΟΣ ΧΑΣΙΣ

Ὑπὸ τοῦ ἀστυνομικοῦ σταθμοῦ Καλαμαριάς συνελήφθη χθὲς τὴν πρωίαν ὁ Ἀρμένιος κ. Ἰσαπανιάν διότι κατεσχέθησαν 12 οκάδες χασίς κρυμμένου ὑπὸ ρίζας ἀραβοσίτου, τὸ ὅποιον ἦτο φερωμένον ἐπὶ τοῦ ἵππου του. Ὁ συλληφθεὶς λαθρέμπορος μετὰ τοῦ κατασχεθέντος χασίς παραπέμφθη εἰς τὴν Εἰσαγγελίαν.

Στο άρθρο δημοσιεύεται η ανακάλυψη ποσότητας χασίς (βλ. Πίνακα 10.109).

Πίνακας 10.109: Μακεδονία, 21/10/1930, είδηση

«... μετέφερον... εντός αυτοκινήτου
κιβώτιον περιέχον 8 οκάδας χασίς...»

ΣΥΛΛΗΨΙΣ ΔΑΘΡΕΜΗΘΡΩΝ
Συνελήφθησαν καὶ μετέχθησαν ἐκ Ν.
Κουκλουτζᾶ οἱ Ἰ. Μαυρομαμάτης, Ε. Καρ-
βουνόπουλος, Α. Ἀγγελῆκος καὶ εἰς ἑ-
τεροῦ Σάββας ὀνόματι, οἵτινες μετέφε-
ρον ἐντεῦθεν εἰς Ν. Κουκλουτζᾶν ἐντὺς
αὐτοκινήτου κιβώτιον περιέχον 8 οκάδας
χασίς. Οἱ λαθρέμποροι γενόμενοι ἀπι-
ληπτοὶ ὑπὸ τινος χωροφύλακος καὶ βλέ-
ποντες ἐπικειμένην τὴν σύλληψιν τῶν ἑ-
τραπήσαν εἰς φυγὴν, ἀφοῦ ἔρριψαν ἐντὺς
χαράδρου τὸ κιβώτιον. Ὑπὸ τὴν ἀπει-
λὴν τοῦ περιστροφικοῦ ὅμως τοῦ χωρο-
φύλακος ἠναγκάσθησαν νὰ παραδοῦνται.
Οἱ συλληφθέντες ἐν συνεχείᾳ ἐπεχαιρέ-
σαν νὰ δωροδοκῶσιν τὸν σταθμάρχην
Κουκλουτζᾶ.

Την έκταση του εμπορίου ναρκωτικών στο εξωτερικό περιγράφει το άρθρο. Η Γαλλία και η Ελβετία παρουσιάζονται ως χώρες παραγωγής, ενώ η Αγγλία και κυρίως η Αίγυπτος ως χώρες προορισμού των παραγομένων ναρκωτικών ουσιών (βλ. Πίνακα 10.110).

Πίνακας 10.110: Εμπρός, 12/11/1930, είδηση

«Υπάρχουν πληροφορίες ότι παρ' ὅλην
τὴν καταδιώξιν τῆς Σκώτλαν Γίαρ
μεγάλαι ποσότητες κοκαΐνης καὶ οπίου
εἰσάγονται εἰς τὴν Ἀγγλίαν...»

Ο Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου τῶν
Ναρκοτικῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον υπολογίζει
ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὴν χώραν αὐτὴν πε-
ρὶ τὰς 500,000 ὀπιομανεῖς.

Παράνομα ἐργαστάσια ναρκωτικῶν
ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν
Ελβετίαν, μεγάλαι δὲ ποσότητες
ναρκωτικῶν ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὴν
Μασσαλίαν, εἰς τὸ Ρόττερνταμ καὶ εἰς τὸ
Ἀμβούργον.

Εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ ἐμπόριον τῶν
ναρκωτικῶν ἔχει προσλάβει διαστάσεις.
Κατὰ τὰς ἐπισήμους πληροφορίας τῶν
γαλλικῶν ἀρχῶν εἰς τὴν Μασσαλίαν
κατεσχέθησαν ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν 27
εκατόλιτρα μορφίνης.»

Ὑπάρχουν πληροφορίες ὅτι παρ' ὅ-
λην τὴν καταδιώξιν τῆς Σκώτλαν
Γίαρ μεγάλαι ποσότητες κοκαΐνης καὶ
οπίου εἰσάγονται εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Τὰ ναρκωτικὰ εἰσάγονται εἰς τὴν
Ἀγγλίαν ὑπὸ ξένων ναυτῶν, ἀλλ' αἱ
ποσότητες εἶναι μικραὶ ἐν συγκρίσει
πρὸς τὰ μεγάλα ποσὰ ποὺ φθάνουν εἰς
ἄλλας χώρας.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου τῶν
Ναρκοτικῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπολο-
γίζει ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὴν χώραν αὐ-
τὴν περὶ τὰς 500,000 ὀπιομανεῖς.

Παράνομα ἐργαστάσια ναρκωτικῶν
ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ
τὴν Ἑλβετίαν, μεγάλαι δὲ ποσότητες
ναρκωτικῶν ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὴν
Μασσαλίαν, εἰς τὸ Ρόττερνταμ καὶ εἰς
τὸ Ἀμβούργον.

Εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ ἐμπόριον τῶν
ναρκωτικῶν ἔχει προσλάβει διαστά-
σεις. Κατὰ τὰς ἐπισήμους πληροφορί-
ας τῶν γαλλικῶν ἀρχῶν εἰς τὴν Μασ-
σαλίαν κατεσχέθησαν ἐντὸς τεσσάρων
μηνῶν 27 ἐκατόλιτρα μορφίνης.

Στο άρθρο επισημαίνεται η διάδοση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών (βλ. Πίνακα 10.111).

Πίνακας 10.111: Μακεδονία, 10/7/1931, άρθρο

«Μία φοβερά μάλιστα.

Με ποια σατανικά μέσα διεξάγεται το λαθρεμπόριον...

Κάθε τόσο αγγέλλεται και μία νέα ανακάλυψις λαθρεμπορίου, γεγονός που σημαίνει, παρ' όλα τα αυστηρά και σύντονα καταδιωκτικά μέτρα που λαμβάνονται προς καταπολέμησιν της φοβεράς μαστιγος, που επιφέρει ζημίας ανυπολόγιστους εις τα έσοδα του Κρατικού προϋπολογισμού, το λαθρεμπόριον δεν παύει να υφίσταται...»

Μία φοβερά μάλιστα

ΜΕ ΠΟΙΑ ΣΑΤΑΝΙΚΑ ΜΕΣΑ

ΔΙΕΞΑΓΕΤΑΙ ΤΟ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΝ

Ο κύριος που μαθαίνει κολύμπι δεν είναι παρά λαθρεμπόρος...

χασίς. — Το λαθραίον σιγαρόχαρτον που εισάγεται διά των

βαγκόν-λι μέσα εις κλινιστρωμένες. — Τα Μικρασιατικά παρά-

λια σπουδαιότατα λαθρεμπορικά όρητήρια. — Η δράσις και

ο άπολογισμός της υπηρεσίας διώξεως του λαθρεμπορίου.

Οί... διαβολεμένοι άνθρωποι

Κάθε τόσο αγγέλλεται και μία νέα ανακάλυψις λαθρεμπορίου, γεγονός που σημαίνει, παρ' όλα τα σύντομα καταδιωκτικά μέτρα που λαμβάνονται προς καταπολέμησιν της φοβεράς μαστιγος, που επιφέρει ζημίας ανυπολόγιστους εις τα έσοδα του Κρατικού προϋπολογισμού, το λαθρεμπόριον δεν παύει να υφίσταται. Το ύναντίον είναι κιλά και αυτό ώργανωμένον και έντε-πεξέρχεται.

Στο άρθρο περιγράφεται η ανακάλυψη λαθρεμπορίου ναρκωτικών (βλ. Πίνακα 10.112).

Πίνακας 10.112: Μακεδονία 6/9/1931, είδηση

«Σοβαρώτατον λαθρεμπόριον ναρκωτικών ποτών ανεκαλύφθη υπό των σερβικ. αρχών Γευγελής...

...εκ των κατασχεθέντων ναρκωτικών έν μέρος, αξίας 4 εκατομμυρίων δηναρίων, προωρίζετο δια την Θεσσαλονίκην και τον Πειραιά...»

ΣΟΒΑΡΩΤΑΤΟΝ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΠΟΤΩΝ ΑΝΕΚΑΛΥΦΘΗ ΥΠΟ ΤΩΝ ΣΕΡΒΙΚ. ΑΡΧΩΝ ΓΕΥΓΕΛΗΣ ΕΝΗΡΓΗΘΗΣΑΝ ΣΥΛΛΗΨΕΙΣ

Κατὰ τηλεγραφήματα ἐκ Γευγελῆς, ὑπὸ τῶν Σερβικῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν ἀνεκαλύφθη σοβαρώτατον λαθρεμπόριον ναρκωτικῶν ποτῶν τὸ ὁποῖον ἐνέργειν μεταξὺ Τσεχοσλοβακίας, Γιουγκοσλαβίας καὶ Ἑλλάδος, ὑπὸ πολυμελοῦς καὶ ἀρτίως καταρτισμένης σπεύρας.

Αἱ Ἀστυνομικαὶ ἀρχαὶ τῆς Νοτίου Σερβίας ἔχουσι ἀπὸ μηνὸς πληροφορίαν, ὅτι μεγάλαι ποσότητες ναρκωτικῶν θὰ εἰσάγοντο κατ' αὐτὰς ἐκ Τσεχοσλοβακίας, προοριζόμεναι διὰ τὴν Σερβίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα, εἶχον λάβῃ ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν τελωνειακῶν ἀρχῶν Βελιγραδίου, Νύσσης καὶ Γευγελῆς ἀπαντῶν τὰ μέτρα πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ λαθρεμπορίου.

Πράγματι προχθὲς τὸ ἀπόγευμα εἰς γνώσιν τῶν ἀρχῶν περιήρχετο ὅτι ὑποπτα ἄτομα ἐπιβαίνοντα τῆς ταχείας ἀμαξοστοιχίας Πράγας—Θεσσαλονίκης εἰσῆλθον εἰς τὸ Σερβικὸν ἔδαφος κατευθυνόμενα εἰς Γευγελήν, εἶχον δὲ δηλώσῃ ὅτι μεταφέρουν δείγματα φαρμακευτικῶν εἰδῶν.

Κατόπιν τούτου Σέρβοι ἀστυνομικοὶ μετὰ τελωνοφυλάκων ἀνῆλθον ἐπὶ τῆς

ἀμαξοστοιχίας καὶ κατὰ τὴν ἐκκίνησιν ταύτης ἐκ Νύσσης ἤρπυον τὰς ἀποσκευὰς ὅλων τῶν ἐπιβατῶν, διὰ νὰ ἀνακαλύψουν εἰς τὰς βαλίτσας τριάκοντα ἐπιβατῶν, Τσεχοσλοβάκων, Σέρβων, Ἰσραηλιτῶν καὶ Ἑλλήνων, μεγάλας ποσότητας ἀπηγορευμένων ναρκωτικῶν ἀξίας 15 ἑκατομμυρίων δηναρίων.

Οἱ [κράτοχοι τῶν λαθραίων τούτων ἐμπερευμάτων, τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν, συνελήφθησαν ἅπαντες, ἀνακρινόμενοι δὲ ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας ὡμολόγησαν ὅτι ἀπετέλουν διεθνή σπεῖραν λαθρεμπόρων, ἡ ὁποία ἔδρα εἰς τὰ Βαλκάνια. Ἐπίσης ἀπεκάλυψαν ὅτι ἐκ τῶν κατασχεθέντων ναρκωτικῶν ἐν μέρος, ἀξίας 4 ἑκατομμυρίων δηναρίων, προωρίζετο διὰ τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὸν Πειραιᾶ.

Περὶ τῆς ἀνακάλυψεως τοῦ καταπληκτικοῦ τούτου λαθρεμπορίου ναρκωτικῶν πληροφοροῦμεθα ὅτι εἰδοποιήθησαν καὶ αἱ τελωνειακαὶ ἀρχαὶ Εἰδομένης, αἵτινες δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ ἐνεργήσουν ἀνακρίσεις πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν ἐν Θεσ)νίκῃ καὶ Πειραιεὶ συνεργατῶν τῆς διεθνούς σπεύρας λαθρεμπόρων.

Δημοσιεύεται ἡ ἀνακάλυψις λαθρεμπορίου ναρκωτικῶν (βλ. Πίνακα 10.113).

Πίνακας 10.113: Μακεδονία, 19/9/1931, εἰδηση

«...συνελήφθη... πλοῖον μεταβαῖνον εἰς Αἴγυπτον με ποσότητα 600 οκάδων χασίς...»

ΣΥΝΕΛΗΦΘΗ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΠΛΟΙΑΡΙΟΝ

ΑΘΗΝΑΙ, 19.— Ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας διώξεως λαθρεμπορίου συνελήφθη κατ' αὐτὰς πλοῖον μεταβαῖνον εἰς Αἴγυπτον με ποσότητα 600 οκάδων χασίς, ἐφοδιασμένον με τακτικὰ ἔγγραφα ἐκ τοῦ Τελωνείου Κων)πόλεως. Τὸ γεγονός

τοῦτο ἤγαγε τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν εἰς τὴν σκέψιν νὰ ἀρτίωσιν διαπραγματεύσεις μετὰ τῶν Κυβερνήσεων Τουρκίας καὶ Αἰγύπτου διὰ τὴν λήψιν κοινῶν μέτρων πρὸς περιστολὴν τοῦ λαθρεμπορίου ναρκωτικῶν.

Τονίζεται ἡ ἀνακάλυψις σοβαροῦ λαθρεμπορίου ναρκωτικῶν (βλ. Πίνακα 10.114).

«Ανεκαλύφθη σοβαρόν λαθρεμπόριον...»

ΑΝΕΚΑΛΥΦΘΗ ΣΟΒΑΡΟΝ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΝ Η ΔΡΑΣΙΣ ΜΕΤΑΛΗΣ ΣΠΕΙΡΑΣ ΑΣΣΩΝ ΤΟΥ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΥ ΕΠΕΤΕΥΧΘΗ Η ΗΣΥΛΛΗΨΙΣ ΜΕΡΙΚΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ ΤΗΣ

Ἡ ἐνταῦθα ὑπηρεσία διώξεως λαθρεμπορίου πληροφορηθεῖσα ὅτι εἰσῆλθῃ λαθρεμπορικῶς ἐξ Ἀλεξανδρείας μεγάλη ποσότης σιγαροχάρτου συσκευασμένου καταλλήλως ἐντὸς ἐτέρων ἐμπορευμάτων ἐπιτελωνισθέντων τακτικῶς ὑπὸ τοῦ τελωνείου Πειραιῶς ἐτέθη ἀμέσως εἰς παρακολούθησιν τῶν λαθρεμπόρων, ὅτινες ἀφίχθησαν ἐνταῦθα ἐκ Πειραιῶς σιδηροδρομικῶς.

Οἱ ἐντεταλμένοι πρὸς παρακολούθησιν ἐπαλλήλοι περαιτηρήσαντες ὅτι οἱ λαθρεμπόροι ἤρχοντο εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν ἐνταῦθα διάσημον λαθρεμπορὸν Χανόκα Γιομῶβ, ὅστις χρησιμοποιεῖται πάντοτε ὡς μεσίτης τῶν λαθρεμπόρων διὰ σοβαρὰ λαθρεμπόρια δὲν ἐβράδυνε νὰ εὖρη μεταξὺ τοῦ κύκλου τῶν πληροφοροδοτῶν εὖς εἰς σοβαρὰς ὑποθέσεις χρησιμοποιεῖ, τὸ κατάλληλον πρόσωπον ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ πλησιάσῃ τὸν εἰρημένον μεσίτην καὶ νὰ προτείνῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἀγορὰν τοῦ σιγαροχάρτου. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου καὶ μόνον θὰ ἦτο δυνατόν ν' ἀνακαλυφθῇ τὸ σιγαροχάρτιον καὶ ὁ κατέχουσα τοῦτο λαθρεμπορικὴ σπεῖρα ἀποτελουμένη ἐκ τῶν μάλλον διασήμων λαθρεμπόρων Πειραιῶς ἐλδύμβανεν ἅπαντα τὰ πρῶτα τακτικὰ μέτρα πρὸς ἀσφαλὴ κατανάλωσιν τοῦ σιγαροχάρτου τοσοῦτο μάλλον καθόσον ἡ συσκευασία τοῦ σιγαροχάρτου ἐντὸς ἐτέρου ἐμπορεύματος ἦτο πρωτότυπος.

Οὕτω κατόπιν ἐπανειλημμένων συνανήσεων τοῦ ἐν λόγω πληροφοροδοτοῦ μετὰ τοῦ μεσίτου καταρῥώθη νὰ ἐξακριβωθῇ παρ' αὐτοῦ ὅτι τὸ σιγαροχάρτιον θὰ μετεφέρετο εἰς Σέρρας καὶ ἦτο συσκευασμένον ἐντὸς σιδηρῶν βαρελίων περιεχόντων ἀσφαλτον.

Τότε διετάχθησαν ὄργανα τῆς ὑπηρεσίας διώξεως λαθρεμπορίου νὰ μεταβῶν εἰς Σέρρας πρὸς παρακολούθησιν τῆς λαθρεμπορικῆς σπεύρας καὶ πράγματι μετέβησαν διὰ νυκτὸς καὶ διὰ καταλ

λήλων ἐπὶ τριήμερον ἐνεργειῶν τῶν ἐπετεύχθη ἡ ἀνακάλυψις καὶ κατάσχεσις τοῦ σιγαροχάρτου ἐξ 20.000 φυλλαδίων ἐμπεριεχομένου εἰς εἰδικὸν ἐσωτερικὸν διάκενον τοῦ σιδηροῦ βαρελίου περιβαλλόμενον δι' ἀσφάλτου καθ' ὅλας τὰς ἐπιφανείας.

Κατόπιν συντόνων ἐνεργειῶν τῆς ὑπηρεσίας διώξεως λαθρεμπορίου ἐν Σέρραις, Θεσσαλονίκῃ, Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ συνελήφθησαν παρ' ὀργάνων τῆς οἱ Χανόκα Γιομῶβ, Κωνσταντῖνος Πολλάτες, Πρόδρομος Παλατζίδης, μέλη τῆς λαθρεμπορικῆς σπεύρας, καὶ ὁ Ἡρακλῆς Τσιλιμπάκος παρ' ἀστυνομικῶν ὀργάνων καταζητεῖται δὲ καὶ ὁ ἕτερος ἐκ τῶν μελῶν τῆς λαθρεμπορικῆς σπεύρας. Ἀπαντες οἱ συλληφθέντες λαθρεμπόροι παρεπέμφθησαν εἰς τὸν κ. Εἰσαγγελεῖ τῶν ἐν Σέρραις Πλημμελειοδικῶν μετὰ τῆς σχηματισθείσης δι' αὐτοῦ ἀπογραφῆς καὶ παρεπέμφθησαν εἰς τακτικὴν ἀνάκρισιν.

Δέον νὰ σημειωθῇ ἰδιαιτέρως ὅτι τὴν ὅλην λαθρεμπορικὴν ἐπιχειρήσιν διεξήγαγεν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ διάσημος τις λαθρεμπορὸς καὶ χρηματοδότης λαθρεμπόρικων ἐπιχειρήσεων ἀσχολούμενος καὶ ἐξοχὴν εἰς τὸ λαθρεμπόριον τῶν ναρκωτικῶν. Ἡ δὲ πρωτότυπος αὕτη ἐφεύρεσις εἶναι ἔμπνευσις καὶ ἔργον αὐτοῦ τοῦ ἰδίου θεωρουμένη ὡς ἡ μάλλον ἀσφαλὴς καὶ ἀκίνδυνος μέθοδος εἰσαγωγῆς οἰωνόηποτε λαθρεμπορικῶν εἰδῶν.

Εἰσὶν παρ' ὀργάνων τῆς ἐνταῦθα ὑπηρεσίας διώξεως λαθρεμπορίου συνελήφθη ἡ Ἐλισάβετ Παπαδοπούλου, καθ' ὅσον γενομένης ἐρεῦνης ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς ἀνεκαλύφθησαν καὶ κατασχέθησαν περὶ τὰς 40 ὀκάδας καπνοῦ κεκοιμένου καὶ ποσότης χειροποιήτων σιγαροῦρων, σιγαροχάρτου, ἐργαλείων κοπῆς καπνοῦ καὶ κατασκευῆς λαθρεμπορικῶν.

Επισημαίνεται ἡ διάδοσις τῶν ναρκωτικῶν στο Παρίσι (βλ. Πίνακα 10.115).

«Τα φοβερά ναρκωτικά και η διάδοσίς των...
Παρίσι, Μάρτιος...»

ΑΛΛΗ ΜΟΡΦΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

ΤΑ ΦΟΒΕΡΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΚΑΙ Η ΔΙΑΔΟΣΙΣ ΤΩΝ

ΜΕ ΤΟ ΠΙΣΤΟΛΙ ΣΤΟ ΧΕΡΙ!

ΠΑΡΙΣΙΟΙ, Μάρτιος.— 'Ο κ. Ντυ-
μυ, φαρμακοποιός στὸ Μονλιέ ἐφοῦ ἔ-
κλεισε τὰ παράθυρα τοῦ φαρμακείου
του, ἔκανε τοὺς λογαριασμοὺς του τῆς
ἡμέρας· οἱ ἀριθμοὶ πρὸς ἐπίθετο, πο-
λυάριθμοι, ἀπὸ πάνω ὡς κάτω σὲς
στῆλες τοῦ Ἡμερολογίου του, δπου
ἀνεγράφοντο 'αἱ πωλήσεις μπισκκι-
οῦ, ρεταινόλαδου, ἀσπιρίνης, συναπι-
σμών ἀρκετὰ πρᾶσοδοφόροι! Ἰκανο-
ποιημένος, μὲ τὴν συνείδησιν ἡσυχον
καὶ μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι ἐξετέλεσε
τὸ καθήκον του μὲ ἀρκετὴν ἀνταμοι-
βὴν, ὁ κ. Ντυμυ ἐπλάγισσε γιὰ νὰ
κοιμηθῇ.

σας, δώστε μου ἀμέσως ἓνα κουτί μὲ
ἀμπούλες, ἀλλοιῶς, τόσο, τὸ χειρότερο
γιὰ σὰς.

Τρέμοντας, τρομοκρατημένος, πάν-
τοτε ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τοῦ ὅπλου τοῦ
τὸν παρακολουθοῦσε σ' ἕλες του τὶς
κινήσεις, ὁ κ. Ντυμυ ἔσπευσε νὰ δώ-
σῃ τὴ μορφίνη στὸν ἀγνωστὸ πρὸς ἔ-
σπευσε νὰ ἐξαφανισθῇ χωρὶς νὰ πλη-
ρώσῃ φυσικά, μέσα στὸ σκοτάδι τοῦ
δρόμου.

Καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν στιγμὴν τὸ
δράμα μεταβάλλεται: σὲ δ' ἀπερέττα.

'Ο φαρμακοποιός, παραζώσας ναρ-
κωτικὸ χωρὶς συνταγὴ, ἔστω καὶ ἐκ

Ανακοινώνεται ἡ ἀνακάλυψη διεθνούς λαθρεμπορίου μορφίνης καὶ ἡ
κατάσχεση σημαντικῆς ποσότητος (βλ. Πίνακα 10.116).

Πίνακας 10.116: Μακεδονία, 24/6/1932, εἰδηση

«...προέβη εἰς τὴν σύλληψιν...
κατόπιν ἀνακαλύψεως 52
χιλιογράμμων μορφίνης, τὰ ὅποια
κατέσχεν ἐπὶ τοῦ Γαλλικοῦ
υπερωκεανείου «Νήσοι τῆς
Γαλλίας»...»

ΣΥΛΛΗΨΙΣ ΑΡΧΗΓΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΑΣ

ΠΑΡΙΣΙΟΙ, 24. (Ἀθην. Πρακτ.)— Ἡ
ἀστυνομία συνέλαβε χθὲς τὸν ἀρχηγὸν
τῆς διεθνούς ὁργανώσεως λαθρεμπορίου
ναρκωτικῶν Ἰάκωβον Μπολάκεβιτς κα-
ταγόμενον ἐκ Βαρσοβίας.

Ἡ ἀστυνομία προέβη εἰς τὴν σύλλη-
ψιν του κατόπιν τῆς ἀνακαλύψεως 52
χιλιογράμμων μορφίνης, τὰ ὅποια κατέ-
σχεν ἐπὶ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπερωκεανείου
«Νήσοι τῆς Γαλλίας» καὶ τὰ ὅποια ἀ-
πέστειλεν εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

10.3 Συζήτηση

Την περίοδο αυτήν, αρχικά ο Τύπος νοσηματοδοτεί τη χρήση κοκαΐνης και ηρωίνης ως κοινωνικό πρόβλημα, μέσω της αναπαράστασής της ως «μολυσματικής ασθένειας» με την ιδιότητα της ταχείας διάδοσης στις κοινωνικές κατηγορίες που αξιολογούνται ως ιδιαίτερης κοινωνικής σημασίας και χωρίς προηγούμενο καταγεγραμμένης εμπειρίας στον χώρο των ναρκωτικών. Εφόσον τα ναρκωτικά αυτού του είδους δεν έχουν ακόμα εισέλθει στα κατώτερα κοινωνικά στρώματα, δεν στοιχειοθετείται τακτική διέγερσης συναισθημάτων βασιζόμενης στην αθλιότητα και χυδαιότητα του χρήστη. Εν προκειμένω, επιστρατεύεται η κατασκευή της συλλογικής αναπαράστασης του χρήστη ως ασθενή, θύματος της αλόγιστης κατάχρησης δηλητηριωδών ουσιών, σε αντίθεση με την ωφέλιμη ιατρική ορθολογική τους χρήση. Κατά συνέπεια, η διάσωση του παγιδευμένου χρήστη επιβάλλεται ως διάσωση ενός προσώπου οικείου στο κοινό στο οποίο απευθύνεται ο Τύπος ως ο δευτερεύων ερμηνευτής της νομοθεσίας, ήτοι στην αστική τάξη, μέλη της οποίας κινδυνεύουν. Ο κίνδυνος για την αστική τάξη συνδέεται με τη σωματική υγεία σε βαθμό απειλητικό για τη ζωή και με την παρέκκλιση του χρήστη, δηλαδή την εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς ή συμπεριφοράς η οποία έγκειται σε ένα ευρύ φάσμα απώλειας αυτοελέγχου, που δυνητικά επηρεάζει τον καθοριστικό ρόλο της στην οικονομική και πολιτική ζωή του τόπου. Αργότερα, η διάδοση των επικίνδυνων ναρκωτικών στις λαϊκές τάξεις θα αλλάξει και την τυποποίηση της επικινδυνότητας σε αυτή που αφορά τον ηθικό εκφυλισμό της κοινωνίας στο σύνολό της.

Κεφάλαιο 11^ο

Ριζοσπάστης: Ο ιδιαίτερος ρόλος της εφημερίδας

11.1 Χασίς

11.1.1 Ο προλετάριος εγκληματίας χρήστης. Ο παράγοντας της χρήσης χασίς παρεμβάλλεται στην αιτιακή σύνδεση των άθλιων συνθηκών διαβίωσης και της εγκληματικής συμπεριφοράς. Ο χρήστης χασίς παρουσιάζεται ως έρμαιο των εμπορών ναρκωτικών λόγω της κοινωνικής του εξαθλίωσης, που τον παρασύρει στη χρήση από απόγνωση. Οι ευθύνες για τη διάδοση της χρήσης αποδίδονται στο κράτος και την αστική τάξη, ενώ στην τελευταία χρεώνεται και η υποκριτική δραστηριοποίηση σε φιλανθρωπίες.

Η χρήση χασίς είναι μέρος της εγκληματικότητας των παιδιών των προλεταρίων, οι αιτίες για την οποία εντοπίζονται στις άθλιες συνθήκες διαβίωσής τους (βλ. Πίνακα 11.1).

Πίνακας 11.1: Ριζοσπάστης, 10/7/1935, άρθρο

«Και τώρα ελάτε μαζί μου, ταρτούφοι, ακολουθήστε με, φαρισαίοι, να κάνουμε μια βόλτα στον παιδικό προλεταριακό κόσμο. Ελάτε να δούμε γιατί ο “οκταετής τραυμάτισε.... ο ενδεκαετής εφόνευσε.... ο έφηβος έκαμε χρήση ναρκωτικών.... ο νεαρός έκλειψε.... η δεκαπενταετής εξεδίδετο.... ή ευρέθη πάσχουσα από ανίατον νόσο”. Γιατί... γιατί... γιατί.»

‘Και ‘τώρα ‘ελάτε ‘μαζί μου, ταρ-
τούφοι, ‘ακολουθήστε με, φαρισαίοι,
να ‘κάνουμε μιὰ βόλτα στὸν παιδι-
κὸ προλεταριακὸ κόσμον. ‘Ελάτε νὰ
ἐξοῦμε γιατί ὁ «οκταετὴς τραυμάτι-
σε.... ὁ ἐνδεκαετὴς ἐφόνευσε.... ὁ ἔ-
φηβος ἔκαμε χρήση ναρκωτικῶν....
ὁ νεαρὸς ἔκλειψε.... ἡ δεκαπενταε-
τὴς ἐξεδίδετο.... ἡ εὐρέθη πᾶσχου-
σα ἀπὸ ἀνίατον νόσον». Γιατί... για-
τί... γιατί.

Στο άρθρο, με αφορμή έναν συλληφθέντα αλήτη «δράκο», που κάπνιζε χασίς και είχε καταδικαστεί έντεκα φορές για διάφορα αδικήματα, ενώ είχε νοσηλευτεί και σε ψυχιατρείο πριν γίνει δράκος, αναλύεται ο τρόπος με τον οποίο οι κοινωνικές συνθήκες της εκμετάλλευσης και της εξαθλίωσης οδηγούν στην εγκληματικότητα. Επιπλέον, στη φυλακή δεν υπάρχει σωφρονισμός. Αντίθετα, εκεί βρίσκονται πιο εύκολα τα ναρκωτικά.

Σκιαγραφείται η εικόνα του αλήτη, εξαθλιωμένου χρήστη χασίς, εν δυνάμει εγκληματία, θύματος των κοινωνικών συνθηκών, που τελικά καταλήγει στο έγκλημα και τη φυλακή (βλ. Πίνακα 11.2).

Πίνακας 11.2: Ριζοσπάστης, 2/2/1936, άρθρο

«...Αλλά οι ρεπόρτερς των εφημερίδων έβγαλαν στο φως κι' άλλα πράγματα, που μας ενδιαφέρουν περισσότερο, γιατί χαρακτηρίζουν τέλεια τη θερμοκοιτίδα, όπου η αστική κοινωνία κλωσάει το έγκλημα. Οι σπηλιές της Καλογρέζας - γράφουνε - έχουνε κατοίκους αλήτες που καπνίζουνε χασίς κι' αυτοί ήταν η παρέα του "δράκου". Ο ίδιος... ήτανε πέρσι κλεισμένος στο Δημόσιο Ψυχιατρείο, απ' όπου τον εδιώξαν με πιστοποιητικό θεραπείας... Και όμως ο "δράκος", μ' αυτή την προϊστορία βρισκόταν ελεύθερος μέσα στην κοινωνία για να εξακολουθεί τις εκδηλώσεις της αρρώστιας του, αν και θα ήταν αρκετή η ανεργία και η αλητεία του για να τον σπρώξει στο έγκλημα - σ' άλλου είδους εγκλήματα, βέβαια...»

'Επιφυλλίδες του «Ριζοσπάστη»

Ο πραγματικός δράκος της Καλογρέζας

Του σ. Κ. Μαυροθαλασσίτη

"Ενας άνεργος κυχαπαθής σα-
διστής ή και ιενρόφιλος, στραγγα-
λίζει μικρά παιδικία στην Καλο-
γρέζα και κρατούσε τὰ πτώματά
τους στις σπηλιές της περιοχής
για ιά ικανοποιήσει τὸ φανερό πά-
θος του. Μόλις πιάστηκε, οί εφη-
μερίδες έγέμισαν ἀπὸ περιγραφές
καί φωτογραφίες. Πῶς ἔγιναν τὰ
έγκληματα, πούος εἶπε ὁ δράκος
τῆς Καλογρέζας, πὸς θρεβήκα-
τα πτώματα. Καί ὁδς του φωτογρα-
φίες ἐντυπωσιακές: ὁ δράκος ἄ-
πειλῶν, ὁ δράκος εἰρωνευόμε-
νος, ὁ δράκος γελῶν.

"Αλλά οί ρεπόρτερς τῶν εφημε-
ρίδων ἔβγαλαν σὶς φῶς κι' ἄλλα
πράγματα, πὸς μᾶς ἐνδιαφέρουν
περισσότερο, γιατί χαρακτηρίζου-
νε τέλεια τὴ θερμοκοιτίδα, ὅπου ἡ
ἀστική κοινωνία κλωσάει τὸ ἔγ-
κλημα. Οί σπηλιές τῆς Καλογρέ-
ζας - γράφουνε - ἔχουνε κατοί-
κους αλήτες πὸς καπνίζουνε χασίς
κι' αὐτοί ἦταν ἡ παρέα τοῦ δρά-
κου. Οἱ ἴδιοι ὁ δράκος ἦτανε
πέρσι κλεισμένος σὸ Δημόσιο Ψυ-
χιατρεῖο, ἀπ' ὅπου τὸν εδιώξαν
με πιστοποιητικό θεραπείας. Πρίν
νὰ κλεισθεῖ ἐκεῖ μέσα, εἶχε κατα-
δικασθεῖ ἔντεκα φορές γιὰ διάφο-
ρα ἀδικήματα. "Αἰώμενα σι' ἄλλα
εἶχε κάμει καί ἀπόπειρα φόνου ἑ-
ναντίον ἑνὸς στενοῦ συγγενῆ του.
Καί ὅμως ὁ δράκος μ' αὐτὴ τὴν
προϊστορία βρισκόταν ἐλεύθερος

μέσα σὴν κοινωνία γιὰ τὰ ἐγκο-
λουθεῖ τις ἐκδηλώσεις τῆς ἀρρώ-
στιας του, ἀν καί θὰ ἦταν ἀρετὴ
ἡ ἀνεργία καί ἡ ἀλητεία του γιὰ
νὰ τὸν σπρώξει σὸ ἔγκλημα - σ'
ἄλλου είδους ἐγκλήματα, βέβαια.
Καί τώρα, ὡς ἀπὸ τὸν τόσο
χτυπητὸ θόρυβο, ὁ δράκος θὰ
δικασθεῖ σὲ κάποιο κακούργιοδι-
κεῖο καί θὰ κλεισθεῖ σὲ κάποια
φυλακή, γιὰ νὰ βρεῖ ἐκεῖ μέσα ἑ-
δὺλα τὸ χασίς καί τὴν ἡρωίνη κι'
ἄλλα τ' ἄλλα καλά. Γιὰ τοῦτο, μά-
λιστα, ὁ ἴδιος, ὅταν οἱ χωροφύλα-
κες τὸν πιάσανε διπλά σὸ πτώμα
τοῦ μικροῦ κοριτοῦ, τοὺς εἶπε μὲ
κάποια ἀσκούφιση: "Αὐτὲ, τρα-
βῶμε. Τότε ἔβρω τὸ ὄρνο τῆς φυ-
λακῆς. Ἐκεῖ ἔβρω καλότερα".

Μὰ πούος φταίει γιὰ τὰ ἐγκλή-
ματα, γιὰ τὴν ἀρρώστια τοῦ δρά-
κου; Πούος τὸ ἔκαμε δράκος;
Πούος φαμπρικάρει ἀκατόπισστα
ἐγκληματίες καί δράκους τῆς Κα-
λογρέζας; Εἶνε ἀνάγκη νὰ τὸ
ποῦμε: Ἡ σάπια, ἡ ἀνιένετρα
παραλυμένη ἀστική κοινωνία.

Μὰ - θὰ μπορούσε νὰ παρα-
τηρήσει κανένας - εἶνε ἡ κοινωνία
αὐτὴ ὑπεύθυνη καί γιὰ τὴν ψυχο-
πάθεια; Μποροῦμε νὰ τὴν κρατή-
σουμε ὑπεύθυνη γιὰ τὰ ἐγκλήματα
πὸς ἔχουνε γιὰ κίνητρο λόγους οἰ-
κονομικοῦ. "Αἰλλά γιὰ τὴν τρέλ-
λα:

Μὰ καί βέβαια, εἶνε ὑπεύθυνη

γιὰ ὅλα - καί γιὰ τὰ ἐγκλήματα
καί γιὰ τίς ἀρρώστιας πὸς σπρώ-
χουν σ' ἐγκληματικότητα. "Ακόμη
κι' ὅταν αὐτὲς οἱ ἀρρώστιας εἶνε
κληρονομικὲς, πάλι πρέπει ν' ἀνα-
τρέξουμε σὴν πρώτη τους γένεση.
Καί ἀν ἔρετάσουμε καλά, θ' ἀνα-
καλύψουμε ὅτι ἡ ἀρχικὴ τῆς ψυχο-
πάθειας αἰτία βρίσκεται μέσα σὲ
σημαντικὸ τοῦ κοινωνικοῦ περιγυ-
ρου. Καί γεννιέται τότε τὸ πρῶτο
μα:

Εἶνε λοιπὸν μπορετὸ νὰ προ-
λάβουμε τίς ψυχοπάθειες καί τὸ
ἐγκλημα καί νὰ ἐλαττώσουμε σὲ
σημαντικὸ ἑαθμὸ τίς ἐκδηλώσεις
τους:

"Ἡ ἀπάντηση εἶνε εὐκολὴ καί ἀ-
πλή. Εἶνε καί παραεῖνε. Φτάνει νὰ
ἐξαφανίσουμε τίς κοινωνικὲς συν-
θήκες πὸς γεννιένε τίς ψυχοπάθει-
ες καί κλωσθοῦνε τὸ ἔγκλημα.
Φτάνει ν' ἀλλοδώμε ριζικὰ τὴν
κοινωνικὴ τὴ διάρθρωση, νὰ βό-
λούμε ἀποφασιστικά καί ὀριστικά
τελὴ καί παῦλα σὴν ἐκμετάλ-
λευση ἀνθρώπου ἀπὸ ἀνθρώπου, νὰ
ἰδρώσουμε μιὰ κοινωνία, ὅπου ὅ-
λοι οἱ ἐργαζόμενοι νὰ ἔχουν ἴσα
δικαιώματα πῶνα σὴν παραγω-
γὴ ὅπου τὸ σύνολο νὰ φροντίζει
γιὰ κάθε ἀτομο, ὅπως καί κάθε
ἀτομο θὰ δουλεύει γιὰ τὸ σύνολο.
Καί, γιὰ νὰ μὴ μιλάμε μὲ γενικό-
τητα, ἄς ἴδουμε πὸς ἀντικρύζει
τὸ ζήτημα τῆς ἀρρώστιας καί τοῦ
ἐγκλήματος ἡ λυτρωμένη πιά ἀπὸ
κάθε ἐκμετάλλευση κοινωνία σὴ
Σοβιετικὴ Ἐνωση.

Στὶς 22 τοῦ Γενάρη καί σὴ σὴ σὴ
ιεδρίσθη τῆς Κεντρικῆς Ἐκτελε-
στικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Σοβιετικῆς
Ἐνωσης, ὁ γενικός εἰσαγγελεὺς
τῆς Δημοκρατίας σ. Βυσότσκι ἀ-
νέφερε σὴν ἑκδοῇ του ὅτι ἡ ἐν-
κληματικότητα σὴ Ρωσικὴ Σοβι-
ετικὴ Δημοκρατία ὑποχωρεῖ γορ-
γῶ. Ὁ καταβίκες κατὰ τὸ πρῶτο
ἑτάμιον τοῦ 1935 ἦσαν κατὰ 13,2
%- λιγώτερες ἀπὸ - τίς καταβίκες

τοῦ πρώτου ἑτάμιον τοῦ 1934 καί
λιγώτερες κατὰ 39,3% ἀπὸ τὸ πρῶ-
το ἑτάμιον τοῦ 1933. Ἀντιθέτα,
οἱ δικαστικὲς στατιστικὲς τῶν χω-
ρῶν ὅπου ἐπικρατεῖ ἡ κεφαλαιο-
κρατία, δείχνουν μιὰ χαρακτηρισ-
τικὴ αὐξηση τῆς ἐγκληματικότη-
τος, προπάντων ἀπὸ τὸ 1930. Κυ-
ρίως ἡ αὐξηση αὐτὴ δείχνεται σὴ
ἐγκλήματα κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας
κι' ἐκεῖνο πὸς εἶνε ἐξαιρετικὰ χα-
ρακτηριστικὸ, εἶνε τὸ ὅτι οἱ ὑπο-
τρόπες σὸ ἐγκλημα σὴς κεφαλαιο-
κρατικὲς χώρες φτάνουν στὰ 50%.

Στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση ἡ λαϊκὴ
δικαιοσύνη εἶνε ὅλο σὰ χεῖρα
τοῦ προλεταριακοῦ κράτους σὸν
ἀγῶνα γιὰ τὸ ἐπιμύλιωμα τοῦ σο-
σιαλισμοῦ, ἐργασίον πολὺτιμον γιὰ
τὴ σοσιαλιστικὴ μετεκπαίδευση τῶν
ἀνθρώπων, γιὰ τὸ διπλῆμα τῆς
σοσιαλιστικῆς πειθαρχίας καί τῆς
προλεταριακῆς ἀντιλήψης γιὰ τὸ
δίκιο. Ὁ καταβίκος δὲ ρίχνεται σ'
ἕνα μπουντρούμι γιὰ ν' ἀποσπῶ-
σι ἡθικά. Μετεκπαίδευεται, γιὰ νὰ
ἐνασβεγῇ σὸν χρήσιμον κύτταρο
τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Ἀλητεία
ἔιν ὑπάρχει πιά. οὔτε ἀνεργία κι'
ἐταί λείποναι κι' αὐτὲς οἱ πρῶτοι
θέσεις πὸς ἀπὸ τὴ δυστυχία καί
τὴν ἀπελπισία σπρώχνεται ὁ ἀν-
θρώπος σὸ ἐγκλημα, ἡ παραδιδί-
ται σὴς ἀρρώστιας καί σὴς ψυ-
χοπάθειας. Στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση
τὸ προλεταριακὸ κράτος φροντίζει
τὸ ἴδιο γιὰ τὴ δημόσια ὑγεία καί
γιὰ τὴν ἐκπαίδευση. Αὐτὰ τὰ ἐν-
δεκάματα τὰ θεωρεῖ ἀξιοχρήσιμα.
Κατὰ τὸ πλῆθος τῆς οἰκονομίας τῆς
Σοβιετικῆς Ἐνωσης γιὰ τὸ 1936,
θὰ ἐξοδεύονε γιὰ τὴν ἐκπαίδευση,
γιὰ τὴν ὑγεία τοῦ λαοῦ καί γιὰ τίς
σχετικὲς ἐπιστημονικὲς ἐρευνὰς
17600 ἑκατομμύρια ρούβλια, ἡλια-
δὴ 33,6% παραπάνω ἀπὸ τὸ χρόνο
πὸς πέρασε. Ἐφ'αυτὰς ἑκατομ-
μύρια ρούβλια θὰ ἐξοδεύονε κα-
τὰ τὸ 1936 γιὰ κληρονομία νοσο-
κομεία, ἀνάπαυτήρια, ὁ σανατόρια,

υδροθεραπευτήρια, ενώ κατά το 1935 ξεδούθηκαν για τον ίδιο σκοπό μόνο 430 εκατομμύρια. Μετά τα νέα ισοκομεία ο αύξησις ο αριθμός των κριθεσίων γι' άρρωστους κατά 29.800. Επίσης κατά το 1936 θα βγούν από τα Σοβιετικά Πανεπιστήμια 8750 καινούργιοι γιατροί γι' ν' άφορευθούν στην έξυπνότερη της ελεύθερης κοινωνίας των εργαζόμενων. Έτσι, την 31 του Δεκεμβρίου του 1936 θα υπάρχουν στη Σοβιετική Ένωση 95 χιλιάδες γιατροί, ενώ θα σπουδάζουν γιατρική στα διάφορα Σοβιετικά Πανεπιστήμια 85 χιλιάδες φοιτητές και φοιτήτριες.

Όσο για την εκπαίδευση που φοιτίζει τον άνθρωπο, που προοιχεί για τη φυσική του ανάπτυξη κι' έτσι εξαφανίζει, σε εαυμό μινάλο, τις αιτίες της εγκληματικότητας, κατά το 1935 οι μαθητές της ηλικίας και της μέσης εκπαίδευσης φτάσανε σ' όλη τη Σοβιετική Ένωση τα 25½ εκατομμύρια. Κατά το 1936 θα γίνουν 27.900.000. Θα ξεδουθούν 910 εκατομμύρια βιβλία για καινούργια σχολεία, ενώ το 1935 ξεδούθηκαν μόνο 338. Τα καινούργια σχολικά κτίρια θα είναι 1520 στις πολιτείες και 2802 στα χωριά. Και στα διδασκαλεία, την 1η του Γενάρη του 1936 έφαιναν 111 χιλιάδες μαθητές που αύριο θα είναι τόσος, καινούργιοι δασκάλαι και παιδαγωγοί.

Αλλά στη Σοβιετική Ένωση έδωθηκε έξαιρετική προσοχή και στο ζήτημα της ψυχιατρικής. Ο διάσημος καθηγητής Ρόζενσταϊν που πέθανε στα 1934, ήταν ο πρώτος που έδεμείωσε την ψυχιατρική από τις άρχες της ψυχιατρικής. Άντίς, δηλαδή, να περιμείνι η Σοβιετική ψυχιατρική να έκληλασθούν οι ψυχικάθεις για να καταστησάται μ' αυτές, οργανώνεται την έπιστημονική προφύλαξη της κοινωνίας από την ψυχικήθεια.

Η ηγοσπεθολογία, ή παθολογία των έπαγγελμάτων, ή παθολογία γενικά, εάν πρόβλημα κοινωνικό άπασχόλησι τη Σοβιετική έπιστημη από το 1924, μόλις άρχήσας η συστηματική ύποκοδόρηση του σοσιαλισμού.

Έτσι, άντικρύζει μια ελεύθερη πιά από κίβη έμετάλλευση κοινωνία τα μεγάλα αυτά προβλήματα κι' έτσι τους έίνει την πιο άποτελεσματική λύση. Στην Ένωση τη Σοβιετική ένα έγκλημα σάν του έδράκου της Καλογρίτσας δε άδύται δυνάτν να συμβεί. Ένας τέτοιος ψυχιαθής δε θα έρισκόταν μέσα στην κοινωνία άνεργος και άλήτης και χασισοπότης, λημεριάζοντας άτως κι' άλλοι άλήτες μέσα σε σπηλιές. Θα έρισκόταν σ' ένα ειδικό θεραπευτήριο, όπου για να μπει δε θα χρειαζόταν έμέσα και αστάσεις. Άλλωστε και τα παιδιά θα γυρίζαν μονάχα τους και άπροφύλαχτα και δίχως έπιδλψη στους σωματισμούς. Έτσι, έλέπουμε καθαρά κι' όλοφάντρα πώς ο πραγματικός έδόςκος της Καλογρίτσας είναι το κοινωνικό καθεστώς των έκμεταλλεύτων. Από τοζτο βγαίνει εκπαίεικόνα και όμοίωσιν το κεφαλιόκρατικό κράτος που ξεδύει διεκατομμύρια από τον έδρωτα και το αίμα του εργαζόμενου λαού για έξοπλισμούς, αλλά δε μπορεί να οίκοισήσει πιστώσεις για σχολεία και δασκάλους, για τη δημόσια ύγεια, για την κοινωνική πρόοισα.

Για την εγκληματικότητα μιας χώρας φταίει η κοινωνική της διάσδρωση. Χειροσπαστή την άπόδειξη μας τη δίνει, σ' έμάς τούς Έλληνες, ένα παρόδειγμα της δικής μας κοινωνικής ιστορίας. Πολύ πριν από την επανάσταση του 1821, είχε ίδριθεί σ' Άμπελάγια της Θεσσαλίας μια ελπίροφία για την δηαδική παραγωγή σιέμας έκμεάλλευση του βαμπακιού και

του ριζοριού, πού έχρησιτα ξακασατα κοκ... τα πύχαι μεγάλη κητη Άιατολή, άδύρια και στήκη Εύρώπη. Η κοινοτική έκολληχίδια — για να τ μέ δρο σημεριό — είχε δημοκρατική ούς έπίσησ' άλλα, το συμβούλιο τριούς έδίκας και τα που παρουσιαζόταν στα μέλη της κοινοτή και τις διαγορές τους, σαθάρά άδικήματα που ρούσαν να ρτάσσει σε κλήματος, οι καιοισοι νήτης έδριζαι κρητη τη Πλατισμύιος, άπια τριάντα τότα χρόνια έθηκε η Συντοορία της των Άμπελάκιων, με φορές η κοινοτητα σ' να καταρύει στην κρησπόη. Τα έγκλημα έλασ αγεδόν, έπαιή έίχαι αιτίες του. Όλγ έδαι έίγαιε μεριόια στα κι για με τη δουλειά τους δέν άποθησούριζ άτα τα κέρδη πήγαιαν στην της κοινοτικής παραγωγή άπρος της κοινοτητας σέ τη διατήρηση της ύγείας λών της, άρζο σ' άρρωσταν άγραστοι για την τα παιδιά έίχαι δωρεάν νοτική έκπαίδευση, οι γέε άίκισαι για δουλειά έί σοσαιομένη τη συντήρησή πό την έδα την κοινοτητα πελάκια έπαιή την έποχη λη του 1821 σίβια κη το περασμένο — έδράκο λογρίτσας — έ μπορούσε έει. Και έειε καλό να δ, προσεχικά την ιστορία μ έγαζουμε τα σωστά σματα

Κ. ΜΑΥΡΟΘΑΛΛΕΣ

11.1.2 Το στερεότυπο του βίαιου χρήστη. Η βίαιη συμπεριφορά συνδέεται αιτιολογικά με τη χρήση χασίς.

Στο άρθρο που αναφέρεται σε βίαιη επίθεση σε έναν εργάτη στη Λαμία, η κατανάλωση αλκοόλ σε συνδυασμό με χρήση ναρκωτικών συνδέεται αιτιολογικά (βλ. Πίνακα 11.3).

Πίνακας 11.3: Ριζοσπάστης, 18/6/1932, άρθρο

«...Στην μπύρα του Κ. στη Λαμία 3 χαφιέδες μεθυσμένοι και μαστουρωμένοι από χασίσι επετέθηκαν και χτύπησαν τον εργάτη Θ. Τ. Στο τμήμα που πήγε να διαμαρτυρηθεί δεν τον δέχτηκαν...»

ΜΑΣ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΤΙ.
—ΟΙ ΛΑΦΙΕΔΕΣ της Τρίπολης πάνε στα μαγαζιά που πουλίζει ο σ. Π. Λεμπρέπουλος και λένε στους έπαγγελματίες να του κόψουν την πίστωση· γιατί... θα σκοτώσουν όλους τούς κομμουνιστές και θα πάνε χαμένα τα λεφτά τους.
—ΣΤΗΝ μπύρα του Καλογράκη στη Λαμία 3 χαφιέδες μεθυσμένοι και μαστουρωμένοι από χασίσι επετέθηκαν και χτύπησαν τον εργάτη Θ. Τούγκι. Στο τμήμα που πήγε να διαμαρτυρηθεί δεν τον δέχτηκαν.
—ΣΤΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ Ασμπρόπουλου στη Λάρισα, ο εργοδότης έκμεταλλεύμενος την άνεργία που υπάρχει έχει στρατολογήσει γκαρδόνια και δουλεύουν τζάμπα (για ένα ξεροκόμματο και λίγο τυρί) για να βιάζει αυτούς που είχε πρωτίτερα και τούς πλήρωνε 40 δραχμές άεροκάματο και δούλευαν άπεριόριστες ώρες.

11.1.3 Οι συνέπειες της χρήσης χασίς. Σημαντικά επικίνδυνες προβάλλονται οι συνέπειες της χρήσης χασίς με κυριότερες την εξάρτηση, την απώλεια αυτοελέγχου και την ψυχική αστάθεια. Ο χρήστης χασίς θεωρείται ευάλωτος και επιρρεπής στην εκμετάλλευση από την εξουσία λόγω της εξάρτησής του.

Η χρήση χασίς προκαλεί εθισμό, σύμφωνα με το άρθρο για τις άθλιες συνθήκες βασανιστηρίων στις φυλακές των ναυτών, όπου η διοίκηση, για να έχει τους χασικλήδες και τους πρεζάκηδες με το μέρος της, τους προμηθεύει ναρκωτικά μέσω χαφιέδων και τους εθίζει ακόμα περισσότερο. Ο χρήστης προβάλλεται ως ευάλωτος στους χειρισμούς και τη χειραγώγηση της διοίκησης των φυλακών. Το χασίς και η ηρωίνη δεν διαχωρίζονται ως προς την επίδρασή τους (βλ. Πίνακα 11.4).

Πίνακας 11.4: Ριζοσπάστης, 17/10/1929, άρθρο

«...Μα όπως γράφουμε πιο πάνω έχουν τέτοια πόρρωση, που μια μέρα ένας φυλακισμένος έδωσε στο σύντροφο Μ. ένα γραμμάριο ηρωίνης να του το φυλάξει, το οποίο φυσικά ο σύντροφος το πέταξε στα ουρητήρια της φυλακής. Μόλις τόμαθαν οι άλλοι “πρεζάκηδες” τρέξανε και κόλλησαν τις μύτες τους στα ουρητήρια και τραβούσαν ούρα και ηρωίνη μαζί...»

ΗΡΩΪΝΗ ΚΑΙ ΧΑΪΣ

Τὸ χειρότερο ἔμωζ πού γίνεται μέσα στήν Ναυτεφυλακή εἶναι ἡ χρήση τῆς ἡρωΐνης καί τοῦ χαΐς! Πῶς προμηθεύονται, μέσα καί αὐτά τ' ἀπώλεια δηλητηρία εἰς αὐτοὺς δὲν θὰ ἦταν δύσκολο νὰ μαντέψει κανεὶς! Ἡ Διοίκηση τῆς φυλακῆς ἐλέγχοντες νάχει μέ τὸ μέρος τῆς τοῦς χασικλήδες καί τοῦς ἡρωΐνομανεῖς ἢ «πρεζάκηδες», φανερωτικά κυνηγᾷ τοὺς αὐτοὺς αὐτοὺς, στήν εὐδαί ἔμωζ τοῦς ὑπεβάλλει. Τώρα πῶς τοὺς ὑπεβάλλει θὰ σὰς δώσω ἕνα παράδειγμα πού εἶδα. Ὁ Ὑποπαιστής τοῦ Ναυσταθμοῦ Φρίξος Κωνσταντίνου, ἐχρησιμοποιοῦσε γιὰ χαΐφ ἐκάντις στοὺς συνειδητοῦς αὐτοὺς τὸν Γεώργιο Μάθεση, ὁ ἐπεὶς ἐκμεταλλευόμενος τὴν ιδιότητα τοῦ χαΐφ προμήθευε μέσον μιᾶς κεκαίνομενεῦς ἔρωμης τοῦ χαΐς, ἡρωΐνη καί ἄλλα ναρκωτικά πού χρησιμοποιεῖσιν εἰς δυστυχιόμανοι αὐτοὶ ναῦτες. Τὴν μέτρα πέρνει ἡ Διοίκηση γιὰ νὰ κἀνει τοὺς αὐτοὺς αὐτοὺς νὰ κἀφουν τ' ἀπώλεια δηλητηρία:

Ἀπ' τὴν μέρος ἄμα ἰδεῖ κανεὶν πούχει κανηόσι χαΐς ἢ ἡρωΐνη, τὸν σπάζει στὸ ξύλο, τὴν ὥρα π' αὐτὸς ἐρίσκαται σὲ μιὰ κατάστασι πού δὲν μπορεί νὰ νοιώσει τίποτα, καί ἄν' πᾶλλο μέρος μέσον τῶν ἐργάνων τῆς τοῦς γίνεται προμηθευτής!

Οἱ συνειδητοὶ αὐτοὺς πού ἐρεθίσκοντο καί ἐρίσκοντο μέσα σ' αὐτὸ τὸ περιβάλλον κάθε μέρος' προσπαθοῦν νὰ σώσουν ἀπ' τὸν ὄλεθρο τῆς καταστρέφῃς τοῦς φτωχοὺς αὐτοὺς αὐτοὺς πού μάθανε κάτω ἀπὸ τὴν μιλιταριστικὴν κτηνωδίαν νὰ ἐρίσκουν τὴν πρόσκαιρὴν εὐτυχίαν μέ τὰ σκανάκια τῆς ἡρωΐνης ἢ μέ τίς «ταίκες» τοῦ χαΐς.

Μὰ ἔπως γράφουμε πρὸ πάντων ἔχουν τέτοια πόρρωσι, πού μιὰ μέρα ἕνας φυλακισμένος ἔδωσε στὸ σύντροφο Μημηλιὸ Ἰνκ γραμμάρια ἡρωΐνης νὰ τοῦ τὸ φυλάξει, τὸ ἐπεὶς φυσικὰ ὁ σύντροφος τὸ πέταξε στὰ εὐρητήρια τῆς φυλακῆς.

Μέλις τῶμαθον εἰ ἄλλοι «πρεζάκηδες» τρέζαντο, καί κέλλησαν τίς μύτες τοὺς στὰ εὐρητήρια καί τραβοῦσαν εὐρα καί ἡρωΐνη μαζί.

Τὸ παράδειγμα ἔμωζ αὐτὸ τὸ πέρνειν ἀπὸ τοῦς σκακράκες πού χρησιμοποιεῖσιν σὲ μεγάλη κλίμακα τὰ ναρκωτικά αὐτά.

Τελειώνοντας θὰ γράψω τὰ ἐνέματα πού ἀποτελοῦν τὴν Διοίκηση τῆς Ναυτεφυλακῆς:

Διοικητὴς εἶναι ὁ ἀνθυπεπλοῖ-αρχης Κων. Σευρῆς, ἐπλονόμεος εἶναι ὁ Ἀρχικελευστής Σταμάτης Πεζύρης πού δείχνει τοὺς πᾶλλη-ακρίτους τοῦ οἰς πλάτες τῶν φτωχῶν ναυτῶν πού πέφτουν σὲ κανένα μικρὸ παράπτωμα. Ὑπαξιωματικὸς εἶναι εἰς: Βελιώτης Κελευστής καί Στυλιανός Ὑόλλας κελευστής καί αὐτὸς, αὐτοὶ εἰς δύο εἶναι τὰ τυφλὰ ἔργα τῶν Σευρῆ καί τοῦ Πεζύρη, τέχουν δὲ καὶ χημικὰ νὰ δέρνουν τοὺς αὐτοὺς, ἀλλὰ δὲν θὰ ἀργήσῃ νὰρθεῖ ἡ ὥρα πού εἰ αὐτοὺς ἐνωμένους μέ τοὺς ἐργάτες θὰ πληρώσουν μιὰ γιὰ πάντα τοὺς ἐσθαινομένους τοὺς καί ἐκμεταλλευτοὺς τοὺς.

Πειραιᾶς, 13)10)29

Το χασίς χαρακτηρίζεται ως καταστροφικό δηλητήριο (βλ. Πίνακα 11.5).

Πίνακας 11.5: Ριζοσπάστης, 4/6/1933, άρθρο

«Στην όψη των καταδίκων είνε ζωγραφισμένη η κακοζωία που περνούν. Τρέφονται με ½ οκά ψωμί την ημέρα. Η δυστυχία τούς έχει φέρει στην απόγνωση κι' έτσι από καθυστερημένη αντίληψη φτάνουν στο σημείο να παίρνουν δηλητήριο χασίς. Τα ¾ των καταδίκων βρίσκονται κάτω απ' την επήρεια του καταστρεφτικού αυτού ναρκωτικού...»

Στήν όψη τών καταδίκων είνε ζωγραφισμένη ή κακοζωία που περνούν. Τρέφονται με ½ οκά ψωμί την ημέρα. Η δυστυχία τούς έχει φέρει στην απόγνωση κι' έτσι από καθυστερημένη αντίληψη φτάνουν σ'ό σημείο νά παίρνουν δηλητήριο, χασίς. Τά ¾ τών καταδίκων βρίσκονται κάτω απ' την επήρεια του καταστρεφτικού αυτού ναρκωτικού. Τήν εισαγωγή του στίς φυλακές υποβοηθάει άκόμα κι' αυτή ή ύπηρεσία τών φυλακών, που έπιτρέπει στόν καθένα νά τή φέρνει. Έτσι βλέπεις τό φρικαστικό φαινόμενο στόν κάθε θάλαμο απ' τά 10 άτομα που ύπάρχουν τά 7 κι' αυτοί άκόμα σί νέοι νά πίνουν άνενόχλητα χασίς.

11.1.4 Ο φυλακισμένος εξαθλιωμένος χρήστης. Ο κρατούμενος χρήστης χασίς περιγράφεται ως ένα εξαθλιωμένο πλάσμα, έρμαιο της εκμετάλλευσης της διοικητικής εξουσίας των φυλακών. Η εξουσία των φυλακών ανέχεται και ενθαρρύνει την εισαγωγή του χασίς στη φυλακή, προκειμένου οι εξαρτημένοι χρήστες να παραμένουν υποταγμένοι.

Τα ναρκωτικά στις φυλακές είναι ένας τρόπος να εκμεταλλεύεται η διοίκηση τους επιρρεπείς κρατούμενους, που γίνονται χρήστες. Στο άρθρο για τη δολοφονία ενός στρατιώτη στις φυλακές Συγγρού και τα αίτιά της, περιγράφεται η κατάσταση στις φυλακές, με έμφαση στις κόντρες διοικητικών υπαλλήλων, στην εκμετάλλευση και διαφθορά των καταδίκων από αυτούς και στο ότι παρασύρουν τους κατάδικους στη χρήση ναρκωτικών (βλ. Πίνακα 11.6).

Πίνακας 11.6: Ριζοσπάστης, 4/7/1931, άρθρο

«Έχουν οργανώσει αληθινά κόμματα ανάμεσα στους καταδίκους, τους δίνουν ψεύτικες υποσχέσεις για να τους παρασύρουν ο καθ' ένας με το μέρος τους, στη μεταξύ τους πάλη. Δε διστάζουν να οπλίσουν τους πιο ασυνείδητους απ' αυτούς, με σκοπό τον εκβιασμό της μάζας των καταδίκων που είτε αντιδρά στα εκμεταλλευτικά τους σχέδια, είτε δε δέχεται να μεταβληθεί σε πειθήνια τους όργανα. Διεξάγουν πιο πλατύ εμπόριο ναρκωτικών και έχουν παρασύρει μέσον των οργάνων τους σωρεία καταδίκων στη χρήση των ναρκωτικών αυτών για την επέχταση των... εμπορικών τους επιχειρήσεων.»

* Έχουν οργανώσει αληθινά κόμματα ανάμεσα στους καταδίκους, τους δίνουν ψεύτικες υποσχέσεις για να τους παρασύρουν ο καθ' ένας με το μέρος τους, στη μεταξύ τους πάλη. Δε διστάζουν να οπλίσουν τους πιο ασυνείδητους απ' αυτούς, με σκοπό τον εκβιασμό της μάζας των καταδίκων που είτε αντιδρά στα εκμεταλλευτικά τους σχέδια, είτε δε δέχεται να μεταβληθεί σε πειθήνια τους όργανα. Διεξάγουν το πιο πλατύ εμπόριο ναρκωτικών και έχουν παρασύρει μέσον των οργάνων τους σωρεία καταδίκων στη χρήση των ναρκωτικών αυτών για την επέχταση των... εμπορικών τους επιχειρήσεων.

Οι κατάδικοι από απόγνωση κάνουν χρήση χασίς, σύμφωνα με το άρθρο, που αποτελεί καταγγελία για τις άθλιες φυλακές της Χαλκίδας. Το χασίς χαρακτηρίζεται ως δηλητηριώδες και καταστροφικό. Η εφημερίδα καταγγέλλει ότι η εισαγωγή των ναρκωτικών στη φυλακή γίνεται με την ανοχή της διοίκησης (βλ. Πίνακα 11.7).

Πίνακας 11.7: Ριζοσπάστης, 4/6/1933, άρθρο

«Στην όψη των καταδίκων είναι ζωγραφισμένη η κακοζωία που περνούν. Τρέφονται με $\frac{1}{2}$ οκά ψωμί την ημέρα. Η δυστυχία τους έχει φέρει στην απόγνωση κι' έτσι από καθυστερημένη αντίληψη φθάνουν στο σημείο να παίρνουν δηλητήριο χασίς. Τα $\frac{3}{4}$ των καταδίκων βρίσκονται κάτω απ' την επήρεια του καταστρεφτικού αυτού του ναρκωτικού...»

Στην όψη των καταδίκων είναι ζωγραφισμένη η κακοζωία που περνούν. Τρέφονται με $\frac{1}{2}$ οκά ψωμί την ημέρα. Η δυστυχία τους έχει φέρει στην απόγνωση κι' έτσι από καθυστερημένη αντίληψη φθάνουν στο σημείο να παίρνουν δηλητήριο χασίς. Τα $\frac{3}{4}$ των καταδίκων βρίσκονται κάτω απ' την επήρεια του καταστρεφτικού αυτού ναρκωτικού. Την εισαγωγή του στις φυ-

11.1.5 Ο λούμπεν χρήστης. Η ιδιότητα του χρήστη χασίς αποτελεί προσβολή για έναν κομμουνιστή ιδεολόγο αγωνιστή. Ο χρήστης παρουσιάζεται ως σύγχρονος κουτσαβάκης, παράνομος και χωρίς πολιτική ιδεολογία. Ως εκ τούτου, άγεται και φέρεται, δηλαδή χειραγωγείται από τη φασιστική κρατική εξουσία της περιόδου, προκειμένου να τρομοκρατεί και να τραμπουκίζει τους κομμουνιστές. Με τη στάση του αυτήν, έχει περιέλθει σε εχθρικό πολιτικό στρατόπεδο.

Στην είδηση για την ιδεολογική προπαρασκευή του πολέμου κατά της Σοβιετικής Ένωσης, αναφέρεται η σύλληψη κομμουνιστή και η συκοφάντησή του ως

χασισοπότη, προκειμένου, όπως υποστηρίζεται, να προετοιμαστεί το έδαφος για ιδεολογικό πόλεμο κατά της ΕΣΣΔ.

Η συκοφάντηση έγκειται στην ασυμβατότητα ανάμεσα στη χρήση χασίς και την ιδεολογία του κομμουνισμού (βλ. Πίνακα 11.8).

Πίνακας 11.8: Ριζοσπάστης, 13/6/1932, είδηση

«Η ιδεολογική προπαρασκευή του πολέμου ενάντια στην Σοβ. Ένωση. Καινούργια συκοφαντική εκστρατία του Αστικού Τύπου...
...Ακόμα, ο αστικός τύπος προσπάθησε να παρουσιάσει τον σύντροφο ως... προμηθευτή ναρκωτικών! Έβαλε δε στο στόμα υποτιθέμενων χασισοποτών διάλογο σαν κι αυτόν: “Μας φέρνει μερικό μαύρο και μαστουρωνόμαστε”!...»

Η ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΣΟΒ. ΕΝΩΣΗ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΣΥΚΟΦΑΝΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΣΤΗΝ ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ ΕΤΙΝΕ ΑΝΤΙΠΟΛΕΜΙΚΗ ΔΙΑΔΗΛΩΣΗ

Πρό μιας εβδομάδας, συνελήφθη στον Πειραιά ο σ. Μόσχος. Η Ασφάλεια των κρατήσε επί μέρες άπομενωμένο, τον υπέβαλε δε σε παντοειδείς πιέσεις για να προβεί σε «εμολογίες», όπως γίνεται με όλους τους συλλαμβανομένους αγωνιστές μας. Με την ευκαιρία της συλληψης αυτής, ο αστικός τύπος άνοιξε συκοφαντική εκστρατεία ενάντια στην Σοβ. Ένωση και το Κ. Κ.

Η φαντασία των πουλημένων κοινωφάρων ώριγισε. Ο σύντροφος ήταν «πράκτωρ της Γ' Διεθνούς», «Εχρηματοδοτείτα άδρότατα παρά της σοβιετικής πρεσβείας», «Το κατάσκοπος της εις τον ελληνικόν στρατόν», «Ήτο σύνδεσμος μείζον της ένταθθα δρώσης Βαλκανικής Έπιτροπής της Γ' Διεθνούς και των διερχομένων εκ Πειραιώς πρακτόρων της Γ' χεπετού», «Ακόμα, ο αστικός τύπος προσεπάθησε να παρουσιάσει τον σύντροφο ως... προμηθευτή ναρκωτικών! Έβαλε δε στο στόμα υποτιθέμενων χασισοποτών διάλογο σαν κι αυτόν: «Μας φέρνει μερικό μαύρο και μαστουρωνόμαστε»! Στην όλη αυτή εκστρατεία δεν υπέρησε και ο «άριστερός» «Ελευθέρος Άνθρωπος» ο οποίος έσπευσε και να δώσει την πληροφορία ότι ο σύντροφος έθρογραφούσε στον «Ριζοσπάστη».

Η όλη αυτή εκστρατεία σκοπό της είχε να προπαρασκευάσει ιδεο-

λογικά τον πόλεμο κατά της Ε. Σ. Σ. Δ. και να συκοφαντήσει μπροστά στις εργοζόμενες μάζες το Κ. Κ. για να καλλιεργήσει έτσι έδαφος για την ένταση της τρομοκρατίας. Ο συλληφθείς σύντροφος αφού κρατήθηκε επί μια εβδομάδα χωρίς κανένα δικαιολογητικό, κατά παράβαση και των νόμων της ίδιας της κεφαλαιοκρατίας ακόμα παραπέμφθηκε στον τακτικό άνακριτή για να δικασθεί επί παραβάσει του ίδιανόμου.

ΔΙΑΔΗΛΩΣΗ

Με πρωτοβουλία του πυρήνα της Κομ. Νεολαίας, έγινε στην Δραπετσώνα συγκέντρωση για την άνεργια και ενάντια στον πόλεμο, στην οποία πήραν μέρος πάνω από 120. Στη συγκέντρωση, μίλησε ένας σύντροφος από μέρους της αντιπολεμικής Επιτροπής. Ξεκάπασε τοξή έξοπλισμούς της ελληνικής κεφαλαιοκρατίας, τόνισε τον κίνδυνο του πολέμου κατά της Ε.Σ.Σ.Δ. και ανέλυσε την σημασία της δικής των φαιτέρων Θεσσαλονίκης.

Μίλησε και ένας άλλος σύντροφος από μέρους της επιτροπής άνεργων και βγήκε μια επιτροπή ή οποία θα πάει στον Δήμο να ζητήσει την ικανοποίηση των αιτημάτων τους.

Ακολουθως, η συγκέντρωση μετετράπη σε διαδήλωση με το τραγούδι της Διεθνούς.

Στο άρθρο που αναφέρεται στους σύγχρονους κουτσαβάκηδες, τους οποίους το καθεστώς χρησιμοποιεί για να προπαγανδίζει τον φασισμό ως απάντηση στον δήθεν κίνδυνο του κομμουνισμού, διαπιστώνεται ότι αναβιώνουν οι παλιοί κουτσαβάκηδες, που ανάμεσα στα άλλα έκαναν χρήση χασίς και ήταν μεγάλη πληγή για την κοινωνία παλιότερα. Τότε το κράτος τούς είχε αντιμετωπίσει με την

αστυνομία του, αλλά τώρα τους χρησιμοποιεί. Οι χρήστες παρουσιάζονται ως άτομα χωρίς πραγματική πολιτική ιδεολογία, που συμβάλλουν μέσω της κρατικής χειραγώγησής τους στην επικράτηση του φασισμού (βλ. Πίνακα 11.9).

Πίνακας 11.9: Ριζοσπάστης, 11/8/1932, άρθρο

«Κουτσαβάκια.

Τύποι του παλιού καιρού: Μουστάκια σάλτσα, ρεπούμπλικα ανεμιστή και τρικυμιώδης, πανταλόνι τζογέ, ζουνάρι απολυτό, Φιλότιμο βουνό, αίσθημα θάλασσα, καρδιά περιβόλι.... Παρέα μ' αδερφάκια, παρεξήγηση μηδέν, κέφι με χασίσι, ξεδίψασμα με ρετσίνα.

Επάγγελμα; Παλληκάρια....

Οι “παλληκαράδες” αυτοί είχανε καταντήσει μια ψώρα μέσα στην κοινωνία, και χρειάστηκε να πάρει η ζωή αρκετή εξέλιξη για να χαθούνε και να σβήσουν φυσιολογικά. Η αστική τάξη με την αστυνομία της έκανε, αλήθεια, πολλές προσπάθειες για να τους εξαφανίσει. Μα οι αστοί, καθώς ανασταίνουν τώρα όλους τους παλιούς θεούς τους και ήρωες, για να σταθούνε, ξαναθυμούνται και τη χαμένη εφεδρεία του “ηρωισμού” των κουτσαβάκηδων.

Και τα κουτσαβάκια καλούνται σε βοήθεια.... Είναι αυτοί οι χαλυβδόκρανοι, οι φασίστες, όλα αυτά τα προϊόντα του λούμπεν, που δολοφονούν τους εργάτες. Με μόνη τη διαφορά: εργοδότης πια των “παλληκαράδων” δεν είναι ο τυχαίος άνθρωπος, που τους χρειάζεται για μια “καλή δουλειά”... Είναι το ίδιο το καθεστώς. Και ο αγώνας τώρα πια των “ηρώων” δεν είναι “περί θ' α τιμή και υπόληψη”, αλλά περί πατρίς, περί καθεστώς, περί θρησκεία και περί τα τοιαύτα....»

ΠΡΩΤΟΠΙΟΡΟΣ

Ο χρήστης χασίς παρουσιάζεται ως ανήκων στο λούμπεν προλεταριάτο και ως επιρρεπής στην εκμετάλλευση της εξουσίας, επειδή δεν έχει ιδεολογία. Ενίοτε, χρησιμοποιείται από το καθεστώς για να τρομάζει τους κομμουνιστές.

Στο άρθρο για το λούμπεν προλεταριάτο της Θεσσαλονίκης, που κατεβαίνει στην Αθήνα επιστρατευμένο από την άρχουσα τάξη, προκειμένου να παραστήσουν τους φασίστες και να τρομάζουν τους κομμουνιστές, επισημαίνεται ότι οι λούμπεν έχουν ανοιχτούς λογαριασμούς με την αστυνομία για παλιές αμαρτίες, κλοπές και χασίσια (βλ. Πίνακα 11.10).

Πίνακας 11.10: Ριζοσπάστης, 20/4/1933, άρθρο

«...Στην Αθήνα ο λούμπεν ίσως έχει κιόλα τίποτε ανοιχτούς λογαριασμούς. Η αστυνομία τον κυνηγάει ίσως για τίποτε παλιές αμαρτίες, λωποδυσίες, χασίσια και τέτοια...»

KOKKINEΣ ΠΙΝΕΛΙΕΣ „ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΙΔΑΝΙΚΗ“

Οι ψωραλέοι φασίστες της Θεσσαλονίκης έτοιμάζονται να καταπλεύσουν... Λεφτά και βαπόρια μπαινούν στη διάθεσή τους από τη μπουρζουαζία για να κάνουν την «επίδειξη» τους στην 'Αθήνα. Κι' όλο το κατακάθι του λούμπεν προλεταριάτου επιστρατεύεται.

— Τζάμπα ταξίδι, παιδιά, μακαρονάδα στο βαπόρι...

— Μά γιατί;

— Γιατί θα κάνουμε επίδειξη... Θα μās δοῦνε στην 'Αθήνα... Προσέξτε! Νά'χετε παράστημα ανδρικών, νά'χετε τὸν μύστακα ἐλληνοπρεπῶς καὶ ὑπερηφάνως ἀνεστραμένον εἰς τὰ ὕψη...

— Καὶ βέβαια... Μά θα φάμε, θα φάμε, σ' όλο αυτό τὸ διάστημα :

— Θα φάμε λέει ! Ἀγρίως... Ἡ πατρίδα πληρώνει...

— Ποιά πατρίδα;

— Νά, οἱ καπνέμποροι, οἱ ἐφοπλιστές...

Τρέχουνε βέβαια τὰ σάλια τοῦ λούμπεν, μὰ θέλει ἀκόμα μιὰ ἐξήγηση:

— Τί θα... παραστήσουμε δηλαδή, ἐκεῖ πού θα πάμε;

— Τοὺς φασίστες!

— Ἀ, τοὺς μασίστες!

— Ὅχι τοὺς μασίστες, ρε βλάκα, τοὺς φασίστες...

— Μ' ἀφοῦ θα μασάμε, τί μασίστες, τί φασίστες, τὸ ἴδιο κάνει... Ζήτη ὁ... μασισμός !

Ἄν ἐπιμεινούν σὲ... ἀπονειχμένο διάβημα κι' ἔρθουν, πραγματικά, οἱ ἐργάτες θὰ κάμουν μιὰ καλὴ ὑποδοχὴ στὰ πουλημένα τομάρια τοῦ μασισμού... Ἀλλά, ἀφοῦ οἱ «ἡρώες» συνέρθουν ἀπὸ τίς λεμονόκουπες, ἡ μπουρζουαζία θὰ σπεύσει νὰ τοὺς μεταφέρει στὸ Σταθμὸ τῶν Πρώτων Βοηθειῶν γιὰ νὰ τοὺς δώσει τὰ τραύματα τῆς «τρωθελῆς φιλοτιμίας» τους. Εἶνε ὁ Τύπος... Οἱ φωτογραφίες τῶν «ἡρώων» θὰ φιγουράρουν σ' ὅλες τίς ἐφημερίδες! Θὰ γραφοῦν ἔρθρα καὶ περιγραφές γιὰ τὸ «παράστημα»...

— Τί παράστημα!

— Καὶ τί μουστάκια...

— Μά γιατί ἀνοιγοκλείνουν ὁλοένα τὸ στόμα τους;

— Διψᾶνε γιὰ νὰ κατασπαράξουν τοὺς κομμουνιστές!

— Τί πατριώτες!

— Σωτήρες, δὲ λές ! Αὐτοὶ θὰ μās σώσουν...

Ἡ ἐκκλησία ἐπίσης θὰ τοὺς κάνει μιὰ καλὴ ὑποδοχὴ! Δοξολογία θὰ ψαλεῖ στὸν "Ὑψιστο γιὰ τὴν αἰσία ἀφίξη τῶν «σωτήρων» καὶ οἱ παπάδες θὰ εὐχηθοῦν γι' αὐτοὺς, ὅπως γιὰ τοὺς βυζαντινοὺς αὐτοκράτορες «ὑπὲρ τοῦ καθυποτάξει πάντα ἔχθρὸν καὶ πολέμιον»...

Οἱ φλογεροὶ «πατριώτες» θὰ τοὺς προσφωνήσουν:

— Σεῖς εἰσθε ἡ ἐλπίς καὶ τὸ μέλλον τοῦ Ἑθνους, εἰς σὰς στηρίζεται τὸ μεγαλεῖον τῆς φυλῆς...

Κι' ὁ λούμπεν θ' ἀπορρίψει:

— Μωρὲ ἀπὸ πότε ἔγινε τόσο σπουδαῖος;

Στὴν Ἀθήνα ὁ λούμπεν ἴσως ἔχει κιόλα τίποτε ἀνοιχτοὺς λογαριασμούς. Ἡ αστυνομία τὸν κυνηγάει ἴσως γιὰ τίποτε παλιές αμαρτίες, λωποδυσίες, χασίσια καὶ τέτοια... Μά δὲν ἔχει νὰ φοβᾶται τίποτε. Τί νὰ φοβηθεῖ ἡ... ἐλπίς καὶ τὸ μέλλον τοῦ Ἑθνους; Αὐτὸς πᾶς ἔχει πᾶσαι νᾶνε ἀνθρώπος. Ἐγινε... Ἰδέα! Ἀπὸ τ' ἀγκυρωτὰ του μουστάκια κρέμονται τὰ ἰδανικά τῆς πατρίδας καὶ τῆς θρησκείας, στὴν τούφα τῶν μαλλιών του, πού κρέμεται στὸ μέτωπό του, ἔχουν ἐγκατασταθεῖ τὰ... ἀγνὰ ἑλληνικά ἦθη καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἠθική...

— Εἶπες τίποτα;

Ἄδερφός, παρ'ἐξήγηση μὴδὲν !

ΠΡΩΤΟΠΩΡΟΣ

Στη στερεοτυπική προβαλλόμενη εικόνα, ο χρήστης χασίς ταυτίζεται με τον έμπορο χασίς και θεωρείται κλέφτης και «ρεμάλι της κοινωνίας». Με την αντιπαραβολή στον κομμουνιστή ιδεολόγο και δημοκρατικό αντιφασίστα, υποδηλώνεται υποτιμητικά το έλλειμμα δημοκρατικής ιδεολογίας και η ανυπαρξία

αντιφασιστικής δράσης του χρήστη. Παράλληλα, στιγματίζεται ως ευνοημένος από το καθεστώς ως προς την ποινική του αντιμετώπιση (βλ. Πίνακα 11.11).

Πίνακας 11.11: Ριζοσπάστης, 22/8/1935, άρθρο

«...Τους κλέφτες και τους χασικλήδες, τα κοινωνικά ρεμάλια, που ρημάζουν με το φριχτό εμπόριό τους τη ζωή της χώρας, τους χαιδεύουν “δικαστικά” και τους στέλνουν “στοργικά” στη Φολέγανδρο, για τρεις μικρούς και γλυκούς μήνες. Σύμφωνα, βλέπεις, με το νόμο.

Τους άλλους, τους δημοκρατικούς αντιφασίστες αγωνιστές, τους αγωνιστές του ψωμιού τους - με μοναδικό νόμο τη θέληση του Ζέζα και του Κομποχόλη - τους στέλνουν για εννιά μήνες, για χρόνια στη Γαύδο, βιαστικά και σιδηροδεμένους.

Γιατί; γιατί θέλουν ν' αλλάξει το καθεστώς του χασισιού και της κλεψιάς, γιατί θέλουν να μην έρθει ο βασιληάς, γιατί θέλουν να φάνε ένα κομμάτι ψωμί, αυτοί που δουλεύουν για να περιδρομάζουν οι άλλοι.

Και για να μη γίνει αυτό, γίνονται ιδιώνυμα και συνταχτικές πράξεις. Για τους χασικλήδες και τους κλέφτες δεν υπάρχουν ιδιώνυμα, υπάρχουν “τακτικοί νόμοι”, και τα κανονικά δικαστήρια.

Το καθεστώς του χασισιού, του πολύμορφου χασισιού, είναι ωστόσο πάντα συνεπές στη μορφή και στην πολιτική του.

Και παραξενεύομεθα, αλήθεια, γιατί να στείλει στη Φολέγανδρο τον κακομοίρη Α., εμπόριο έκανε κιαυτός, χασίς και ηρωίνη πουλούσε. Έκανε κανένα κακό ο άνθρωπος;»

ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΟΥ ΧΑΣΙΣΙΟΥ

«Συνελήφθη και κατεδικάσθη εις δέμητον μηνών και τριών μηνών έκτασις εις Φολέγανδρον ὁ σεσημασμένος κλέπτης καὶ ἡρωϊνομανής Ἰω. Αὐφαντιάδης, ἐτῶν 20, διότι κατεσχέθη ἐκ' αὐτοῦ σημαντικὴ ποσότης ἡρωίνης».

Ὁ δημοσιογράφος Τατασόπουλος ἐκταπίσθηκε γιὰ ΕΝΝΙΑ ΜΗΝΕΣ στὴ Γαύδο, γιατί; γιατί ἦταν ἀπλῶς-σταία συνάχτης τοῦ «Ριζοσπάστη». Τίποτα ἄλλο.

Τοὺς κλέφτες καὶ τοὺς χασικλήδες, τὰ κοινωνικά ρεμάλια, ποὺ ρημάζουν μὲ τὸ φριχτὸ ἐμπόριό τους τὴ ζωή τῆς χώρας, τοὺς χαιδεύουν «δικαστικά» καὶ τοὺς στέλνουν «στοργικά» στὴ Φολέγανδρο, γιὰ τρεῖς μικροὺς καὶ γλυκοὺς μήνες. Σύμφωνα, βλέπεις, μὲ τὸ νόμο.

Τοὺς ἄλλους, τοὺς δημοκρατικοὺς ἀντιφασίστες ἀγωνιστές, τοὺς ἀγωνιστές τοῦ ψωμιοῦ τους—μὲ μοναδικὸ νόμο τὴ θέληση τοῦ Ζέζα καὶ τοῦ Κομποχόλη—τοὺς στέλνουν γιὰ ἐννιά μήνες, γιὰ χρόνια στὴ Γαύδο, διαστικά καὶ σιδηροδεμένους.

Γιατί; γιατί θέλουν ν' αλλάξει τὸ καθεστὼς τοῦ χασισιοῦ καὶ τῆς κλεψιάς, γιατί θέλουν νὰ μὴν ἔρθει ὁ βασιληάς, γιατί θέλουν νὰ φάνε ἕνα κομμάτι ψωμί, αὐτοὶ ποὺ δουλεύουν γιὰ νὰ περιδρομάζουν οἱ ἄλλοι.

Καὶ γιὰ νὰ μὴ γίνει αὐτό, γίνονται ἰδιώνυμα καὶ συνταχτικὲς πράξεις. Γιὰ τοὺς χασικλήδες καὶ τοὺς κλέφτες δὲν υπάρχουν ἰδιώνυμα, υπάρχουν «τακτικοὶ νόμοι», καὶ τὰ κανονικά δικαστήρια.

Τὸ καθεστὼς τοῦ χασισιοῦ, τοῦ πολύμορφου χασισιοῦ, εἶναι ὡστόσο πάντα συνεπές στὴ μορφή καὶ στὴν πολιτικὴ του.

Καὶ παραξενεύομεθα, αλήθεια, γιατί νὰ στείλει στὴ Φολέγανδρο τὸν κανημελιτὴ Αὐφαντιάδη, ἐμπόριο ἔκανε κιαυτός, χασίς καὶ ἡρωίνη πουλοῦσε. Ἐκανε κανένα κακὸ ὁ ἄνθρωπος;

11.1.6 Ο καθοριστικός ρόλος του καπιταλισμού. Η αναζήτηση των αιτιών της εγκληματικότητας θεωρείται ότι συνδέεται αναπόδραστα με την αναζήτηση των αιτιών της χρήσης χασίς, που είτε θεωρείται η ίδια εγκληματική συμπεριφορά είτε προκαλεί κάποιο είδος εγκληματικής συμπεριφοράς. Οι συνθήκες διαβίωσης και η εξαθλίωση ήδη από την παιδική ηλικία αποτελούν χαρακτηριστικά στοιχεία του καπιταλιστικού συστήματος και ικανή συνθήκη για την αναπόφευκτη σε αυτό το οικονομικοκοινωνικό πλαίσιο πρόκληση εγκληματικότητας, όσες φιλανθρωπίες κι αν γίνουν υποκριτικά εκ μέρους της αστικής τάξης, για να την αποτρέψουν.

Η αιτία για την εγκληματικότητα των παιδιών των προλετάρων, στην οποία συγκαταλέγεται η χρήση χασίς, είναι οι συνθήκες διαβίωσής τους χωρίς καμία επίβλεψη λόγω της εργασίας των γονιών τους, ενώ, όπως καταγγέλλεται, η αστική τάξη και κοινωνία, υποκριτικά προτάσσει τη δήθεν φιλανθρωπική της δράση ως αντιπερισπασμό, ενώ αφ' υψηλού καταδικάζει τα θύματά της (βλ. Πίνακα 11.12).

Πίνακας 11.12: Ριζοσπάστης, 10/7/1935, άρθρο

«Αυριανοί εκδικητές...

Και τώρα ελάτε μαζί μου, ταρτούφοι, ακολουθήστε με, φαρισαίοι, να κάνουμε μια βόλτα στον παιδικό προλεταριακό κόσμο. Ελάτε να δούμε γιατί ο “οκταετής τραυμάτισε...ο ενδεκαετής εφόνευσε... ο έφηβος έκαμε χρήση ναρκωτικών... ο νεαρός έκλεψε... η δεκαπενταετής εξεδίδετο... ή ευρέθη πάσχουσα από ανίατον νόσο”. Γιατί... γιατί... γιατί.

Να, για κυττάχτε τα θύματά σας: Γιατί αυτονού ο πατέρας με την ταβανόβουρτσα στο χέρι ή με το φτυάρι ή με την ψυχή στο στόμα περιμένουν, οι πρώτοι στην οδό Αθηνάς, μέρες τώρα, ένα μεροκάματο κι’ ο δεύτερος έξω από τις πόρτες των υπουργείων σας καμμιά θεσούλα, που να του εξασφαλίσει τουλάχιστον τον ύπνο του σε στέγη;...

Μα φρόντισαν πού θα το φυλακίσουν, πώς θα τ’ αφήσουν στραβό, πώς θα εξασφαλίσουν το θάνατό του μακρυά απ’ τα μάτια της ευαίσθητης κυρίας με τα φασαμέν και τα ζουρισμένα πόδια, που ταΐζει το σκύλο της στο τραπέζι κι αφήνει το ντενεκέ με τα σκουπίδια της στη διάθεση του... δημοσίου κινδύνου, του παιδιού, της μεγάλης, της φαρδυάς κοινωνίας...

Μα ξέχασα. Έχετε τα διάφορα σπίτια “προστασίας του κοριτσιού”, που προμηθεύει σκλάβες και τις μεταβάλλουν σε παλλακίδες τους τα φυντανάκια τους...»

Με τὸ φακὸ τοῦ Ριζοσπαστῆ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΑΥΡΙΑΝΟΙ ΕΚΔΙΚΗΤΕΣ

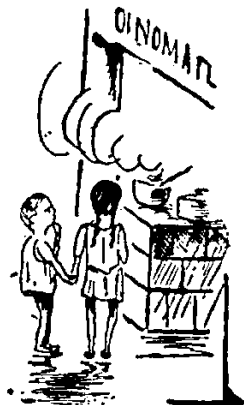
«Αθηναϊκά Νέα» (3.7.35). «.....
Οι ἀδέσποτοι ὅμως αὐτοὶ μικροὶ
ἐρχοῦν νὰ γίνωται δημόσιος κίν-
ησας. Ἐάν τὸ νεσρόν τῆς ἡλικίας
τον τοῦ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀτιμωρη-
εῖαν, δὲν βαρύνει ὅσῃγε καίμια
εὐεὐχὴ ὅτε τοὺς γονεῖς, οἱ ὁποῖοι
τοὺς ἀφίουν νὰ κυκλοφοροῦν χω-

Νὰ τί ὡς σήμερὰ δημιουργοῦ-
σατε.

Ποῦνε οἱ παιδικοὶ σας κῆποι; Ποῦ-
νε οἱ παιδιοὶ σταθμοί; Ποῦνε τὰ
σχολεῖα σας; Ποῦνε τ' ἀνταρρατῆ-

κοι μέρες — γουρλώνοντας τὰ μά-
τια του ὅμα δὴ ψωμί — καὶ ποιητι-
κὸ θάνατο στὰ κόματα — κάτω ἀπ'
τὴ μητρικὴ ἐπίδραση τῶν...φιλάν-
θρωπων κυριῶν.

Μὰ ἔλασα. Ἔχετε τὰ διάφορα
σπίτια «προστασίας τοῦ κοριτσιού»,
ποῦ προμηθεύει σκλάβες καὶ τίς με-

ρίες κορμίσαν ἐπιβλεψιν»

Καὶ τώρα ἔλατε μαζί μου, τερ-
τοῖφοι, ἀκολουθήστε με, φαρισαῖοι,
νὰ κἀνοῦμε μιά βόλτα στὸν παιδι-
κὸ προλειτουργικὸ κόσμο. Ἐλάτε νὰ
ἐσθῆτε γιὰτὶ ὁ «ὀκταετής τραυμάτι-
σε... ὁ ἐνδεκαετής ἐφόνευσε... ὁ ἑ-
εσβος ἔκαμε χρῆση τερκατωτικῶν...
ὁ νεσρός ἔκλεψε... ὁ δεκαπενταε-
τής ἐξεβίδισε... ὁ εὐρίθης πάσχου-
σι ἀπὸ ἀνίστην ἴσσο». Γιατὶ... για-
τί... γιατί.

Νὰ, γιὰ κυτᾶχτε τὰ θύμιά σας;
Γιατὶ αὐτοῦ τοῦ πατέρας μὲ τὴν
ταβανόβουρτα στὸ χέρι ἢ μὲ τὸ
εἰσάρι ἢ μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα
περιμένουν, οἱ πρῶτοι στὴν ὁδὸ Ἀ-
θηνᾶς, μέρες τώρα, ἕνα μεροκάμα-
το κι' ὁ δεύτερος ἔξω ἀπὸ τὴν πόρ-
τες τῶν ὑπουργείων σας κομμάδι θε-
σοῦλα, ποῦ νὰ τοῦ ἐξασφαλίσῃ του-
λαχιστὸν τὸν ὕπνο του σὲ στέγη;

Γιατὶ αὐτῆς τῆς μικρῆς ἢ μάν-
ια φεύγει πρὶν φάτωσι, γιὰ νὰ πᾶει
νὰ ξενοποῦναι, νὰ σφουγγαρίσει, νὰ
δουλέψῃ στίς φημπρικές σας, στίς
φημπρικές σας τῆς κλειψίας καὶ τῆς
ἀρρώστειας;

Γιατὶ τ' ἀφίουνε γδυτά, νηστικά;
Γιατὶ αὐτὸς ὁ μικρούλης ἀπὸ τὸ
πρῶτο ἕως τὸ βράδυ κυλιέται στοὺς
δρόμους; Γιατὶ προσπαθεῖ νὰ μερέ-
ψῃ τὴν πείνα του μὲ τὸ γλύψιμο
τῆς πεπονόφλουδας;

Γιατὶ αὐτοῦ τοῦ γυαλίζουν τὰ μα-
τάκια περιώντας ἀπὸ τὰ χαυτεῖα
ἔξω ἀπ' τοὺς Παράδεισους τοῦ στο-
μαχοῦ;

Γιατὶ ἐκεῖνα τὰ θυὸ πιασμένα χέ-
ρι-χέρι, μυρίζουν τίς μυρωδιές ἀπὸ
τίς κουζίνες τῶν μαγεριῶν καὶ τὰ
χειλάκια τους τρέμουν;

Γιατὶ ἐκεῖν' ἡ μικροῦλα δέχεται
τίς καραμέλες καὶ τὰ χάδια τοῦ ἀ-
νοῦμο γέρου;

Γιατὶ αὐτὸ ἔχει πυρετό; Γιατὶ ἔ-
κεινο βᾶχει;

Γιατὶ αὐτὸ τὸ μικροῦλι βλέπει μὲ
ἐλπίδα μὲ κακία ἐκεῖνο τ' ἄλλο παι-
δί μὲ τίς μπούκλες καὶ τ' ἀλογάκια;

Γιατὶ αὐτὴ ἡ μικροῦλα κάνει κοῦ-
κλα τὸ κουρέλι ποῦ φορεῖ γιὰ πο-
διά;

Νὰ γιὰτὶ ἐκεῖνο, σὺν καταλάβει
τίς δυνάμεις του, σκοτώνει, κλέβει.
Νὰ γιὰτὶ αὐτὸ ἀρρωσταίνει. Νὰ
γιὰτὶ πεθαίνει. Νὰ γιὰτὶ βλέπει τ' ἀ-
δέλφια σὺν ἐχθροῦς.

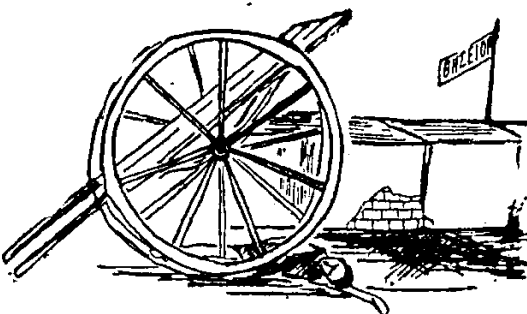

ρια; Ποῦνε, ποῦνε, ποῦνε ὅλα ἐκεί-
να ποῦ κάπου ἄλλοῦ ὑπάρχουνε;
Κάπου ἄλλοῦ ποῦ ἀφήνουν τὸ γονιὸ
ἐλεύτερο νὰ φροντίζει γιὰ τὸ παι-
δί του, νὰ τὸ ἐπιβλέπει, νὰ τ' ἀνι-
θρῆναι;

Κάπου ἄλλοῦ ποῦ ἡ κοινωτὴ βα-
ρθεῖ τὸ γονιὸ; Κάπου ἄλλοῦ ποῦ ἡ
κοινωτὴ εἴη γιὰ τὸν σημερινὸ καὶ
αὐριανὸ ἑαυτοῦ της; Γιὰ τὸ παιδί;
Μὰ ἔλασα. Κι' οἱ δικοὶ σας ἐκ-
ποδῶσποι τῆς «κοινωνικῆς πρό-

ταξάλλουν σὲ παλλακίδες τοὺς τὰ
φυντανάκια τους, ἀν' ὅχι οἱ ἴδιοι: οἱ
ἀρχηγοὶ τῶν «ἡθικῶν, ἀνῶν, ἑλλη-
νικῶν, χριστιανικῶν, οἰκογενειῶν
σας», αὐτῶν τῶν οἰκογενειῶν ποῦ

νοιας», οἱ διαφοροὶ...φιλάνθρω-
ποὶ σας, Ἀδέρωφ, Συγγρός καὶ
ρέστοι, φρόντισαν γι' αὐτὸ.

Μὰ φρόντισαν ποῦ θὰ τὸ φυλακί-
σουν, πῶς θὰ τ' ἀφήσουν στραθῶ,
πῶς θὰ ἐξασφαλίσουν τὸ θάνατό του
μακρυὰ ἀπ' τὰ μάτια τῆς εὐαίσθη-
της κυρίας μὲ τὰ φασαμέν καὶ τὰ
ξουρισμένα πόδια, ποῦ ταῖζει τὸ
σκῦλο της στὸ τραπέζι κι' ἀφήνει
τὸ ντενέκ μὲ τὰ σκουπίδια της σπὶ
διόθεση τοῦ...δημόσιου κίνδυνου.
τοῦ παιδιοῦ, τῆς μεγάλης, τῆς φαρ-
δύας κοινωτῆας.

Μὰ ἔλασα. Κάνετε τίς πσίτες
τῶν παιδικῶν κήπων, ποῦ ἡ μάντις
φοβοῦνται νὰ κολυμπήσουν τὰ παι-
διά τους...ἀπ' τὴν καθαρσιότητα.

Τις παιδικὲς ἐξοχές, ποῦ μὲ χίλια
τρεχάματα, μέσα, παρακάλια, τὸ
παιδί ἐξασφάλισε...θρηπτική καὶ
ἀφθονὴ τροφὴ γιὰ δέκα πέντε-εἴ-

στὰ μάτια μας εἶνε «συνεταιρισμοὶ
ἀνθρωπικότητος».

Κι' εἶται ἐξασφαλίζετε τὸ μέλλον
τους. Τοῦ ἀγοριοῦ στὸ κάτεργο ἢ
στὸ σαραβασιασμένο βαγόνι τοῦ
Πειραιᾶ καὶ τῆς κοπέλλας στὰ πε-
ζοδρόμια γιὰ νὰ καταλήξῃ ἀντικεί-
μενο «κλινικῶν παρατηρήσεων».

Κρύψτε τὰ μούτρα σας, θύστε
τὸν ἑαυτὸ σας. Σπάστε τὴν πέννη
σας καὶ καταπιέτε τὴ γλώσσα σας.
Δὲν ἔχουμε ἀνάγκη πιά, τὴν «πρό-
νοιά» σας.

Πήραμε τὴν ὑπόθεσιν στὰ χέρια
μας, γιὰτὶ εἶν' ὑπόθεσιν δική μας.
Ἐμεῖς, οἱ σημερινοὶ, ἐμπνημένοι, ἔ-
μεῖς ὅσοι γλυτώσαμε, ὅσοι γλυτώ-
σαμε ἀπὸ τὰ νύχια σας, ἐτοιμάζου-
με αὐτοὺς τοὺς μικροὺς, τὸ σημε-
ρινὸ δημόσιο κίνδυνον νὰ γίνῃ αὐριο
ὁ ἐκδικητὴς τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ ὁ
ποστηρίχτης τῆς μεγάλης κληρονο-
μίας ποῦ θὰ τ' ἀφήσουμε!

ΔΑΝΑΟΣ

ΤΑ ΠΕΝΤΑΧΡΟΝΑ
ΤΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ ΤΡΑΚΤΕΡ

Τὸ εργοστάσιο τρακτέρ τοῦ Στά-
λινγκραντ ἔκανε μεγάλες προτοι-
μασίες γιὰ νὰ γιορτάσῃ τὰ πεντά-

ΖΑΧΑΡΗ
ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑ ΑΠΟ ΑΧΕΡΑ

Τὸ Οὐκρανικὸ Ἰνστιτοῦτο Δημη-
τριακῶν, στὸ ἀνεπροπετρέβον, ἀνα-
κάλεσε μιά μέθοδον γιὰ νὰ γίναν

Στην οικονομική εξαθλίωση των εργαζόμενων λαϊκών τάξεων εντοπίζονται τα αίτια της διαφθοράς και της παιδικής αλητείας στον Πειραιά, στο πλαίσιο της οποίας συμπεριλαμβάνεται η χρήση χασίς και ηρωίνης (βλ. Πίνακα 11.13).

Πίνακας 11.13: Ριζοσπάστης, 12/1/1936, άρθρο

«Τα αλητόπαιδα του Πειραιά...

Ένα κύμα αλητείας αρπάζει ολοένα και περισσότερα παιδιά, όχι μονάχα στον Πειραιά, αλλά και στην Αθήνα και σ' άλλες πολιτείες της χώρας. Παράλληλο μ' αυτό κι' ένα κύμα διαφθοράς, αν και η αλητεία των παιδιών και των νέων είναι συνυφασμένη πάντα με κάθε είδους κοινωνικής διαφθοράς. Παιδιά δέκα, έντεκα, δώδεκα χρόνων, νέοι δεκαοχτώ και είκοσι χρόνων, νέοι άνθρωποι, δίχως στέγη ξερριζωμένοι από τις οικογένειές τους, χωρίς καμιά δουλειά, παιδιά κουρελλιασμένα, ψειριασμένα, λιμασμένα πάντα για το ψωμί, τριγυρνάνε στις προκυμαίες, τριγύρω από τις συγκεντρώσεις του κόσμου, στους σταθμούς, έτοιμα για να βουτήξουν κανένα πορτοφόλι, να αρπάζουν ό,τι λάχει, ό,τι μπορέσουνε, να σκαρώσουνε καμιά βρωμοδουλειά, για να βρουνε να βάλουνε κάτι στο στόμα τους.

Αλλά τα μεγαλύτερα, το ρίχνουν λιγάκι και στο νταηλίκι, αν παρουσιαστεί ανάγκη. Καπνίζουνε χασίς, εδοκίμασαν τη βελόνα των ναρκωτικών...

Είναι άραγε ανάγκη να ψάξουμε πολύ για να ανακαλύψουμε αυτή την αιτία; Είναι ολοφάνερη. Είναι η οικονομική εξαθλίωση των εργαζόμενων λαϊκών τάξεων - η ανεργία, τα ξεπεσμένα μεροκάματα, η αδυναμία των νέων που έβγαλαν ένα σχολείο για να βρουνε δουλειά...»

Εμπειρίες του «Ριζοσπάστη»

Τα αλητόπαιδα του Πειραιά

Τού συντάκτη μας ο Μαυροθαλασσίτης

Ένα κύμα αλητείας αρπάζει ολοένα και περισσότερα παιδιά, όχι μονάχα στον Πειραιά, αλλά και στην Αθήνα και σ' άλλες πολιτείες της χώρας. Παράλληλο μ' αυτό κι' ένα κύμα διαφθοράς, αν και η αλητεία των παιδιών και των νέων είναι συνυφασμένη πάντα με κάθε είδους κοινωνικής διαφθοράς. Παιδιά δέκα, έντεκα, δώδεκα χρόνων, νέοι δεκαοχτώ και είκοσι χρόνων, νέοι άνθρωποι, δίχως στέγη ξερριζωμένοι από τις οικογένειές τους, χωρίς καμιά δουλειά, παιδιά κουρελλιασμένα, ψειριασμένα, λιμασμένα πάντα για το ψωμί, τριγυρνάνε στις προκυμαίες, τριγύρω από τις συγκεντρώσεις του κόσμου,

σε τους σταθμούς, έτοιμα για να βουτήξουν κανένα πορτοφόλι, να αρπάζουν ό,τι λάχει, ό,τι μπορέσουνε, να σκαρώσουνε καμιά βρωμοδουλειά, για να βρουνε να βάλουνε κάτι στο στόμα τους.

Αλλά τα μεγαλύτερα, το ρίχνουν λιγάκι και στο νταηλίκι, αν παρουσιαστεί ανάγκη. Καπνίζουνε χασίς, εδοκίμασαν τη βελόνα των ναρκωτικών. Αλλά προσθέτουνε στις αθλητικές «επιχειρήσεις» τους την πιο σιχαμερή: πουλάνε το κορμί τους, για τιποτένια πράματα, στους ειδικούς που ξέρουν από τέτοια ψαρέματα. Αλλά συνειδημένα με τους μπανιέρηδες τωναϊατικών λουτρών, όπου υπάρχουν καμπίτες λιμενιάζουν εκεί όλους τους μήνες του καλοκαριού και τους πρώτους του φθινοπώρου αποχτάνε γνωριμίες αίσχρες, δέχονται τσιγάρα,

Είτε άραγε ανάγκη να ψάξουμε πολύ για να ανακαλύψουμε αυτή την αιτία; Είναι ολοφάνερη. Είναι η οικονομική εξαθλίωση των εργαζόμενων λαϊκών τάξεων - η ανεργία, τα ξεπεσμένα μεροκάματα, η αδυναμία των νέων που έβγαλαν ένα σχολείο για να βρουνε δουλειά. Όταν σε τόσους και σε τόσους συνεικισμούς ή γυναίκα, που ο άντρας της βρίσκειται χωρίς δουλειά ή που δουλεύει μονάχα δυό ή τρεις φορές τη βδομάδα, δεν έχει ψωμί να δώσει στα λιμασμένα παιδιά της, αυτά παίρνουνε θόλα τα γειτονιές για το ξεροκόμματο. Α.

Στο άρθρο, με αφορμή έναν συλληφθέντα «δράκο», ο οποίος ήταν αλήτης που κάπνιζε χασίς, είχε καταδικαστεί για διάφορα αδικήματα και είχε νοσηλευτεί σε ψυχιατρείο, πριν γίνει δράκος, αναλύεται το πώς οι κοινωνικές συνθήκες της εκμετάλλευσης και της εξαθλίωσης οδηγούν στην εγκληματικότητα, ενώ στη φυλακή δεν υπάρχει σωφρονισμός. Αντίθετα, εκεί βρίσκονται πιο εύκολα τα ναρκωτικά. Η εφημερίδα κάνει σύγκριση με τη Σοβιετική Ένωση, όπου θεωρεί πως η εγκληματικότητα καταπολεμάται αποτελεσματικά, κυρίως λόγω εξάλειψης των

συνθηκών που τη γεννούν, οι οποίες προφανώς συνδέονται με τον καπιταλισμό (βλ. Πίνακα 11.14).

Πίνακας 11.14: Ριζοσπάστης, 2/2/1936, άρθρο

«...Αλλά οι ρεπόρτερς των εφημερίδων έβγαλαν στο φως κι' άλλα πράγματα, που μας ενδιαφέρουν περισσότερο, γιατί χαρακτηρίζουνε τέλεια τη θερμοκοιτίδα, όπου η αστική κοινωνία κλωσάει το έγκλημα. Οι σπηλιές της Καλογρέζας - γράφουνε - έχουνε κατοίκους αλήτες που καπνίζουνε χασίς κι' αυτοί ήταν η παρέα του "δράκου"...

...αν και θα ήταν αρκετή η ανεργία και η αλητεία του για να τον σπρώξει στο έγκλημα...

Μα ποιος φταίει για τα εγκλήματα, για την αρρώστεια του "δράκου"; Ποιος τον έκαμε "δράκο";... Η σάπια, η αγιάτρευτα παραλυμένη αστική κοινωνία...»

Επιφυλλίδες του «Ριζοσπάστη»

Ο πραγματικός δράκος της Καλογρέζας

Του σ. Κ. Μαυροθαλασσίτη

Ένας άνεργος ψυχοπαθής σαδιστής ή και νεκρόφιλος, στραγγαλίζει μικρά παιδάκια στην Καλογρέζα και κρατούσε τα πτώματά τους στις σπηλιές της περιοχής για να ικανοποιήσει το φανερό πάθος του. Μόλις πιάστηκε, οι έφημερίδες εξέμισαν από περιγραφές και φωτογραφίες. Πώς έγιναν τα εγκλήματα, ποιός είναι ο δράκος της Καλογρέζας, που θρεβόταν τα πτώματα. Και όδες του φωτογράφηες «έντυπωμακές»: ο δράκος απειλών, ο δράκος ειρωνεύμενος, «ο δράκος γελών».

Αλλά οι ρεπόρτερς των εφημερίδων έβγαλαν στο φως κι' άλλα πράγματα, που μας ενδιαφέρουν περισσότερο, γιατί χαρακτηρίζουνε τέλεια τη θερμοκοιτίδα, όπου η αστική κοινωνία κλωσάει το έγκλημα. Οι σπηλιές της Καλογρέζας - γράφουνε - έχουνε κατοίκους αλήτες που καπνίζουνε χασίς κι' αυτοί ήταν η παρέα του δράκου. Ο ίδιος ο δράκος ήτανε πέρσι κλεισμένος στο δημόσιο Ψυχιατρείο, απ' όπου τον έδιώξαν με πιστοποιητικό θεραπείας. Πριν να κλειστεί εκεί μέσα, είχε καταδικαστεί έντεκα φορές για διάφορα αδικήματα. Αίσωμος κι' άλλα είχε κάμει και απόπειρα φόνου εναντίον ενός στενού συγγενή του. Και όμως ο δράκος μ' αυτή την προϊστορία ερισκόταν ελεύθερος

μέσα στην κοινωνία για να εξακολουθεί τις εκδηλώσεις της αρρώστειας του, αν και θα ήταν αρκετή η ανεργία και η αλητεία του για να τον σπρώξει στο έγκλημα - ο άλλου είδους εγκλήματα, βέβαια. Και τώρα, ύστερ' από τον τόσο χτυπητό θόρυβο, ο δράκος θα δικαστεί σε κάποιο κακουργιοδικείο και θα κλειστεί σε κάποια φυλακή, για να δρει εκεί μέσα ειδοκλα για χάσις και την ηρωίνη κι' όλα τ' άλλα καλά. Για τουτό, μάλιστα, ο ίδιος, όταν οι χωροφύλακες τον πιάσανε δίπλα στο πτώμα του μικρού κοριτσιού, τους είπε με κάποια ανασφάλιση: «Λιτε, τραβάμε. Τότε ξέρω το δρόμο της φυλακής. Εκεί βάραι καλύτερα».

Μα ποιος φταίει για τα εγκλήματα, για την αρρώστεια του δράκου; Ποιος το έκαμε δράκο; Ποιος φαριμακάρει ακατάσχεστα εγκληματίες και δράκους της Καλογρέζας; Είναι ανάγκη να το πούμε: Η σάπια, η αγιάτρευτα παραλυμένη αστική κοινωνία.

Μα - θα μπορούσε να παρατηρήσει κανένας - είναι η κοινωνία αυτή υπεύθυνη και για την ψυχοπάθεια; Μπορούμε να την κρατήσουμε υπεύθυνη για τα εγκλήματα που έχουνε για κίνητρο λόγους οικονομικούς. Αλλά για την τρέλα;

Μα και βέβαια, είναι - υπεύθυνη

για όλα - και για τα εγκλήματα και για τις αρρώστειες που σπρώχνουν ο' εγκληματικότητα. Ακόμη κι' όταν αυτές οι αρρώστειες είναι κληρονομικές, πάλι πρέπει να ανατρέξουμε στην πρώτη τους γένεση. Και αν εξετάσουμε καλά, θ' ανακαλύψουμε ότι η αρχική της ψυχοπάθειας αίτια βρίσκεται μέσα στις συνθήκες του κοινωνικού περιγυρου. Και γεννιέται τότε το ρωτημα:

Είτε λοιπόν μπορείτο να προλάβουμε τις ψυχοπάθειες και το έγκλημα και να ελαττώσουμε ο' σημαντικό εαθμό τις εκδηλώσεις τους;

Η απάντηση είναι εύκολη και διπλή. Είναι και πασαίνει. Φτάνει να εξαφανίσουμε τις κοινωνικές συνθήκες που γεννιάνε τις ψυχοπάθειες και κλωσούνε το έγκλημα. Φτάνει να αλλάξουμε ριζικά την κοινωνική τη διάρθρωση, να βάλουμε αποφασιστικά και οριστικά τέλεια και παύλα στην εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, να ιδρύσουμε μία κοινωνία, όπου όλοι οι εργαζόμενοι να έχουν ίσα δικαιώματα πάνω στην παραγωγή, όπου το σύνολο να φροντίζει για κάθε άτομο, όπως και κάθε άτομο θα δουλεύει για το σύνολο. Και, για να μη μιλάμε με γενικόητες,ας ιδούμε πως αντικρύζει το ζήτημα της αρρώστειας και του εγκλήματος η λυτρωμένη πια από κάθε εκμετάλλευση κοινωνία στη Σοβιετική Ένωση.

Ο χρήστης ναρκωτικών προβάλλεται ως αλήτης, άρρωστος, εξαθλιωμένος, δυστυχισμένος, εξαρτημένος από τις ουσίες και θύμα της αστικής κοινωνικής οργάνωσης και των αστών. Αιτία για τη δυστυχία του είναι η αστική κοινωνία, που

τον σπρώχνει στη χρήση ναρκωτικών. Τελικά, γίνεται επιρρεπής στο έγκλημα και οδηγείται στην περιθωριοποίηση και τη φυλακή από την ίδια την κοινωνία που τον έσπρωξε στο έγκλημα (βλ. Πίνακα 11.15).

Πίνακας 11.15: Ριζοσπάστης, 16/2/1936, άρθρο

«Η αλητεία, η φοβερή πληγή του αστικού καθεστώτος...

Το καθεστώς φροντίζει “να διορθώσει” αυτά τα “απωλολότα” πρόβατα κι’ αν δεν διορθώνονται, λαβαίνει τα μέτρα του για να προφυλάξει τον πολύτιμο εαυτό του από το “μύιασμα” αυτό...

...Όλοι ξέρουμε τη φριχτή επίδραση των φυλακών πάνω στους τρόφιμούς τους... Δεν είναι υπερβολή, αν θα πούμε ότι το κράτος θρέφει και φτιάχνει μέσα στη φυλακή των παιδιών τους αυριανούς μεγάλους εγκληματίες...

Είνε, αλήθεια, λυπηρό να βλέπεις προσωπάκια 10 προς 15 χρονών κατάχλωμα και μαραμένα, ντυμένα μέσα σε κουρέλια, να τουρτουρίζουν από το κρύο και την πείνα. Ως τόσο οι προστάτες τους φροντίζουν για δαύτα. Αν δεν τους δίνουν ψωμί, τους δίνουν ναρκωτικά. Τα συνηθίζουν στο χασίς, στην ηρωίνη, στη κοκαΐνη, κι’ έτσι λίγο-λίγο κυριευμένα από το πάθος, γίνονται μια πρώτης τάξεως πελατεία για τους μεγαλόσχημους εμπόρους των ναρκωτικών. Το πάθος αυτό τα σπρώχνει να εγκληματούν, να κλέβουν κι’ ένα τάλληρο ακόμα, που το διαθέτουν για ναρκωτικά, γιατί για ψωμί δεν γίνεται λόγος, και να φθείρουνται σιγά-σιγά και ανεπανόρθωτα...

...Τα όργανά της οδηγούνε τους ακούσιους αυτούς εγκληματίες, τα ίδια θύματά της, στο αμερόληπτο κριτήριο της αστικής δικαιοσύνης...»

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΜΑΣΚΑΡΑΤΑ...

Η ΑΛΗΤΕΙΑ, Η ΦΟΒΕΡΗ ΠΛΗΓΗ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ ΤΗΣ „ΜΗΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ“

Δεν πάνε πολλές μέρες που, ανόμισα σε μπαλόνι και θούρεο από την εκκλησία μας, τάζω η γιορτή της μητέρας και του παιδιού. Είναι μια στερεότυπη γιορτή, που εδώ και λίγα χρόνια έπαιζε λαμδάνεται σε αιώματα κάθε τέτοια εοχρή και είναι την εοχρή να έπιβείξει η άρχουσα τάξη στο μεγάλο και σταργκό της (εν διατρέπον) για την μητέρα και το παιδί.

Κι ελθόντα κι δεν κάνουν οι πονόφυχοι αυτοί κύριοι και οι φιλάνθρωποι κυρίες για τους δυο μεγάλους παρ-γοντας της κοινοίας. Πρώτα πρώτα μερίζουνται σε συγκεν-τρώσεις στο ν «Πατριωτικό - Ι-δρυμα» και σταυ άλλου και σύμ-φωνα με το κρό γρμματα του γ-στασμού ενα-λαδώνουν με τη σειρά τους διαφόροι «προ-στάτες» της μη-τέρας και του παιδιού, να μας διηγήσουν με ε-ρσιμότητα γλυκό-λογα και περιτε-χνες λυρικές α-ποστροφές τη με-γάλη σημασία του παραγόντα αυτού. Το Κρά-τος βέβαια δε θα λείπει να δείξει κι' αυτό το «έν-διαφέρον» του. Α-πόδειξη πως δια-θέτει κάμματα γι-λιάρικα για να βραβεύσει ή κα-λύπτει τη μητέρα, που έχει τον πιο παχουλό μπρεζέ. Ο δήμος κι' ε-κείνος δεν λείπει από την αλυσ-θητική έκδωση και ο κύριος Κύριος ο πρεσβύτερος, που ο' όλα τα ζητήματα ξαίρει να έρσκει την... Αλλά ο φόνος τους, έρω-νάει έναν δεκακίριο για τη μη-τέρα και το παιδί και διαδέχεται άρκετες στήλεις από τον πολύτιμο χώρο - τι θυσιάζει - της κυράσας «Εστίας» για να διαδώσει τις μεγαλόχτες παρλαπίπες του κι' οι-τοι των «έν έλογον την εκκαί-ριαν» να τις άνοοσουν από το στό-μα του μεγαλχηγορου άρχηγη.

Νά, λοιπόν, ότι καταβάλλεται μεγάλη φροντίδα για τη μητέρα και το παιδί.

ΕΠΕΙΔΗ ΑΜΟΙΒΑΛΛΟΥΜΕ

«Εμείς όμως κάμειάλλουμε. Και γι' αυτό ένα βράδυ περιώντας έξω από τον «Πατριωτικό», όπου ανέπνευστο ο ύμνος προς την μητέρα, άποφασίσαμε, άντί να μπορούμε μέσα για να μετράσουμε στην πατριωσία, να πάρουμε μπά-λα τους δρόμους και τους συνοι-κισμούς, τις τρώγλες και τ' από-κεντρα για να έδωμε με τα μάτια μας τη μεγάλη φροντίδα της ά-στικής κοινοίας μας για το παι-δί. Κόπος μεγάλος δεν χρειάζεται για ν' ανακαλύψει κανένας άμ-λι-πος ότι ζητάει. Μέσα στο κέντρο της Αθήνας, σε μια στοά, στη στοά Πάππου, όπου οι πονόφυχοι άστικές φυλλάδες πνύνουν τα φλογέρα πατριωτικά και κοιτών να κρηγίσουν τους, θα βρήτε ά-μέσως άμέσως χτυπητή την είκο-να. Μέσα στο θαυμάσιο της νύ-χτας, άν έστε λίγο περίεργος, θα διακρίνετε σε μια γωνία κάτι κου-ρέλια ν' ανατέλλουνται...

Μην τρομάξετε, είνε η προστα-σία του παιδιού... Τα καλά μας τα παιδικία, γορταμμένα από τις άγριες πομφούλες της κυράσας «Εστίας», κολημένα στο ένα πλάι από το άλλο σαν νυκτερίδες, κοι-μούνται... γλυκύτατα. Όπου τους, γεμάτοι δειρρα παρδωσια-κά. Τι τα νοιάζει, θα πείτε... Ας είνε καλά ο κ. Κύριος, που φροντί-ζει για εμάς. Μην ξεχνάμε κι' ε-μείς πως η κρατική μέριμνα έδω-κε για τα φτωχά αυτά παιδικία κά-ποιο άσουλ... Κάποιο «Εμπερι-κείο», κάποιο «Πατριωτικό» έδω-

κε προστασίας του παιδιού...

ΤΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΕΥΠΟΙΪΑΣ

Και βέβαια τα έδωκε αυτά. Και βέβαια οι κύριες μας σκοτώνουν...

της και πάλι στα μάτια της 'Αστυ-νομίας βρίσκονται, κάθε έδωκε τα έδωκε αυτά. Η εκκλησία κοινοία συνθίξει να τα όνομαζει άλητες. Και δεν διατά-ζει να τα χρησιμοποιεί και για τις φυλογικές της εκδηλώσεις.

Ο άλητης!... Τι θέμα και τι έμνηση, άλη-θεις, για... δη-μιουργία. Πάνω ο' αυτό έχουν γραφτεί... άρι-στούργματα. Εί-νε λοιπόν άπα-ραίτητη η άπαρ-ξη του άλητη, γιατί είναι τις άσχυρες συγκινή-σεις στην καλή τάξη.

Είνε πιά κοινο-τοσία να άναφ-ρουμε πως δη-μιουργούνται οι τα βύματα και πως τα έμ-ταλλεύονται οι διαφόροι άσμη-τισμοί.

Είνε, άλθεις, λίπρό να βλέ-πεις προωπάκια 10 προς 15 χρό-νων κατέλωμα και μαρμμένα, ντυμένα μέσα σε κουρέλια, ν' α-ταυρωρίζουν ά-πο το κρύο και την πείνα. Ως-τόσο οι προτά-τες τους άρουν-ζουν για εμάς. Άν έίν τους έί-ονον φωνή, τους έί-ονον νερκαίει κά. Τα συνθί-ζουν στο γασί-στην ήρωή, στη κοκώση, κι' έτσι λίγο... λίγο κυ-ριευμένα από το πάθος, γίνονται μια πρώτη τά-ξη τελεαία για τους μεγαλόχ-τους έμπερους των νερκαίων. Το πάθος αυτό τα σπρώχνει να έγκληματούν, να κλέβουν κι' ένα τέλληρο άκάκι, που το διαβένον για νερκαίει, γιατί για κομή δεν γίνονται λόγος, και να φέρουνται σ' ένα... σ' ένα και άναπνέωσαν. Οι σπλήεις της Ακρόπολης και το φιλοπάππου, τα βαγόνια του Απριονικού, οι τρώγλες των γύρω βουών έίνε οι κατακλινές των άστικων αυτών. Άδ άστυνομία τα έζει τα άδων-αιτημένα τους, άλλα δεν τους έ-νοχλεί. Τι να τους άλνει έδωκε σ' τους, μικρούς και μεγάλους; Μή-τι να τους τάζει;

Αυτοί πιά έχουν διαγραφεί από τους κόλπους της καλής κοινοί-ας. Κελά έίνε να άρσάνουν στο μαρμαίον. Και την... φροντίδα αν-τή την αναλαίνουμε πολλοί... πα-ράγοντες; Οι λαβρέμποροι, οι νερκαίει, οι άσμητισμοί, οι πείνα, το κρύο...

Κάτι έέρουν τα βαγόνια των σι-δηροδρομικών σταθμών. Κάθε λί-γο και λιγάκι έρσκειται κι' από ένας περκαμένος. Έτσι το καλύτερο για τους άφέντες... Ένα... μία... σμα λιγώτερο...

ΠΩΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΤΑΙ

Διαφέρει βέβαια το πράμα, ό-ταν οι άδύτοι αυτοί άπρημέ-νοι από την πείνα και την άστυ-χία, τη φοβερή έπίδραση των νερ-καίων και της έκταθλωσης, ση-κώνουν το χέρι τους κατά της κα-λής κοινοίας... και... έγκλημα-τούν!

Τότε η κοινοία δεν μπορεί να μένει άδύφορος. Άμώως τότε έκδηλώνεται η άτοργή της... Τα άργονα της άδηγουν τους άκού-σιους αυτούς έγκληματίες, τα έ-δια άμμετά της, στο άμπερόππο κρητήρη της άστικής έικασού-της. Και κείνη, που τόσο κήδεται της προστασίας των μελών της, τα ξεχωρίζει από τα... άγνά μέλη της, γώνοντάς τα στο πρώτο και προστατεύοντας έτσι την ετιμάν έλληνηκήν οικογένεια, την θρη-σκείαν και την πατρίδα... το έ-μνημα... Έτσι σώζονται κι' έξωμύνονται τα πλώνα έδωδη... Έτσι προστατεύεται η άστική κοι-νωία από τους παρίες άστούς...

Ας έμμε άμμε άμμε έίνε έγκ-ληματικότητα των θύμάτων αυ-τών του κρατούτος κοινοικού καθεστώτος. Ας άνατρέξουμε στις στατιστικές πληροφώριες του

Τα άλητόπαιδα έχουν σπία τα καρποτάκια του δρόμου

ται από το πρωί ως το βράδυ ελ-γαν φιλιανθρωπίας και έμποίας! Άλλα έαίρουμε και κάτι άλλο ά-κόμα: Πως αυτά τα έδωκε πα-λιδά έχουν από το νά έχτελουν τον προσημίο τους. Νωπά έίνε ά-κόμα τα σκάνδαλα του 'Εμπερι-κείου Άσουλ με την άπαγωγή φτωχών κοριτσιών από έμπερους της λευκής σάρκας και την έκδο-σή τους στην πορνεία. Άλλά τι φταίει γι' αυτά η καλή μας κοι-νοία; Αλή τα μεζέσει άπορη-μάδια του δρόμου και κυττάζει να τα φέρει εις την εύθειαν όδών.

Άλλο ζήτημα τώρα ποιος τα δη-μιουργεί αυτά τα άπορημάδια. Το καθεστώς φροντίζει ανά δια-φορές αυτά τα κατωκάτω προ-βάτα κι' άν έίν διαρβώνονται, λαδώνται τα μέτρα του για να προφυλάξει τον πολύτιμο έαυτό του από το έμνημα αυτό. 'Εδω-κε έ'εφ'εφ'ε, έδωκε έγουνται πα-τά εφρημισμό οι φυλακές των παι-διών. Και κεί πιά έίνε που άναση-κάνεται η φροντίδα του κράτους για το παιδί. Παθιά, άρημένα στους δρόμους, νηστικά, γυμνά, περνασμένα, κλέβουν ένα κομμάτι φωνή, ό,τι έήποτε άλλο και όδη-γούνται προς άσφρηισμό στη φυ-λακή. Ίποτίθεται ότι από κεί μέ-σα θα βγούν... άνθρωποι έερβα-μένοι. Άμ' έέ!... Όλοι έέρουμε τη φριχτή έπίδραση των φυλακών πάνω στους τρέφιμούς τους. Οι φυλακισμένοι άστυχώς βγαίνουν από κεί μέσα τρισεγγότεροι άπ' ό,τι μπήγουν. Δέν έίνε υπέρβολη, άν θα πούμε ότι το κράτος θρέζει και φτιάγει μέσα στη φυλακή των παιδιών τους άρσινούς με-γάλους έγκληματίες. Τόση έίνε η φοβερή έγκυτάλειψη και η έλλει-ψη άσφρηονιστικής μέριμνας και μόρφωσης στα άδύτα αυτά έμ-ματά του.

ΤΑ ΑΠΟΚΑΝΘΡΑ ΠΟΥ ΑΛΗΤΕΥΟΥΝ

Ας έρουμε άμμε στα άστυ-χισμένα και έγκυταλειμμένα παιδικά των δρόμων. Έδωκε έίνε, γυρτζιαντας τη νύχτα, να βρει κα-νείς τέτοια τοούρια παιδιών. Ά-κόμα και κάτω από τα μάτια της Δημορχίως, πλώ από το μέγαρο

6

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

α

Στο άρθρο που αναφέρεται στην περιοχή της Δραπετσώνας και τις άθλιες συνθήκες διαβίωσης των 40.000 εργατών, κυρίως στα δύο εργοστάσια που υπάρχουν εκεί, επισημαίνεται ότι στο περιβάλλον των Βούρλων (του ενός από τα δύο εργοστάσια) εκτρέφονται και περιφέρονται έμποροι ναρκωτικών, χασισοπότες, ιδιοκτήτες τεκέδων, σωματέμποροι, αγαπητικοί και μπράβοι αστικών κομμάτων.

Υποστηρίζεται η φωνή των πολιτών για καλύτερες συνθήκες στην περιοχή τους και για το κλείσιμο της περιοχής των Βούρλων, ενώ καταγγέλλεται ότι το κράτος και οι εκπρόσωποί του έχουν παρατήσει την περιοχή, παρότι διατείνονται ότι ενδιαφέρονται για τους καλούς κι εργατικούς πολίτες (βλ. Πίνακα 11.16).

Πίνακας 11.16: Ριζοσπάστης, 12/4/1936, άρθρο

«Ο υπόκοσμος των Βούρλων.

Στο περιβάλλον των Βούρλων εκτρέφονται και κινούνται ένα σωρό από χασισοπότες, έμποροι ναρκωτικών, σωματέμποροι, ιδιοκτήτες τεκέδων, αγαπητικοί κλπ. που όλοι αυτοί διαπρέπουν ταυτόχρονα και σαν μπράβοι των αστικών κομμάτων...»

Ο ΥΠΟΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΒΟΥΡΛΩΝ

Στο περιβάλλον των Βούρλων εκτρέφονται και κινούνται ένα σωρό από χασισοπότες, έμποροι ναρκωτικών, σωματέμποροι, ιδιοκτήτες τεκέδων, αγαπητικοί κλπ. που όλοι αυτοί διαπρέπουν ταυτόχρονα και σαν μπράβοι των αστικών κομμάτων.

Και τώρα γειννιέται πολύ φυσικά το ερώτημα, πώς είναι δυνατό το κράτος και μάλιστα ένα κράτος που ενδιαφέρεται για τους «καλούς κι' εργατικούς πολίτες» του, ν' ακούσει την «αυθάξη» φωνή των κατοίκων της Δραπετσώνας για το κλείσιμο των Βούρλων; Πώς είναι δυνατό να στερήσει τό... «ψωμί» από ένα πλήθος «ευύποληπτων πολιτών», «ειθέρμων πατριωτών», «διωχτών του κοιμουνισμού», «υποστηριχτών της οικογενείας» κλπ., το «ψωμί» που το κερδίζουν «μέ τον ιδρώτα του προσώπου» τους.

11.1.7 Ο κίνδυνος για τη στρέβλωση της ταξικής σύγκρουσης. Η προκληθείσα από την κοινωνική εξαθλίωση της εργατικής τάξης χρήση χασίς υπομονομεύει την αφύπνιση της ταξικής συνείδησης και την ανάληψη αγωνιστικής πολιτικής δράσης από την εργατική τάξη, που βαλτώνει σε συνθήκες διαφθοράς και παρακμής.

Στο δημοσίευμα ενός «ακροατή» για τη δίκη του αντιπροέδρου σοσιαλφασιστικής αντεργατικής παράταξης ως χασισοπότη και λαθρέμπορου

μεγάλων ποσοτήτων χασίς, επισημαίνεται ότι οι συνάδελφοί του σοσιαλφασίστες ήταν στο δικαστήριο για υπεράσπιση. Η χρήση χασίς και το εμπόριο ναρκωτικών προβάλλονται ως πράξεις που συνδέονται με τη φασιστική και αντεργατική ιδεολογία και στάση αντίστοιχα (βλ. Πίνακα 11.17).

Πίνακας 11.17: Ριζοσπάστης, 6/3/1933, είδηση

«Σοσιαλφασίστας Θεσ/νίκης
Λαθρέμπορος - χασισοπότης.
Χτες δικάστηκε στο
πλημμελειοδικείο σε 6 μηνών
φυλάκιση και 8 χιλ. δρχ. πρόστιμο ο
αντιπρόεδρος της σοσιαλφασιστικής
αντεργατικής «Αναγέννησης» και
εκτελεστικός του Πανεργατικού Γ. Α.
σαν χασισοπότης και λαθρέμπορος
μεγάλων ποσοτήτων χασίς. Στο
δικαστήριο κουβαλήθηκε όλο το
έπιτελείο των σοσιαλφασιστών σαν
μάρτυρες υπεράσπισης του
συναδέλφου τους χασισοπότη. Οι
αρτεργάτες, που παρασύρονται
ακόμα απ' τους σοσιαλφασίστες ως
δούνε τι υποκείμενα έχουν επί
κεφαλής τους για να τους
εξυπηρετήσουν...»

ΣΟΣΙΑΛΦΑΣΙΣΤΑΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΟΣ - ΧΑΣΙΣΟΠΟΤΗΣ

Χτες δικάστηκε στο πλημμελειο-
δικείο σε 6 μηνών φυλάκιση και 8
χιλ. δρχ. πρόστιμο ο αντιπρόεδρος
της σοσιαλφασιστικής αρτεργατι-
κής «Αναγέννησης» και εκτελεστι-
κός του Πανεργατικού Γεώργ. Α.
θανασιάδης σαν χασισοπότης και
λαθρέμπορος μεγάλων ποσοτήτων
χασίς. Στο δικαστήριο κουβαλήθη-
κε όλο το έπιτελείο των σοσιαλφα-
σιστών σαν μάρτυρες υπεράσπισης
του συναδέλφου τους χασισοπότη.
Οι αρτεργάτες, που παρασύρονται
ακόμα απ' τους σοσιαλφασίστες ως
δούνε τι υποκείμενα έχουν επί κε-
φαλής τους για να τους εξυπηρε-
τήσουν.

Σαλονίκη 27/5/33

- Ένας άκροατής

Στην επιστολή από τους εργάτες των σφαγείων Λάρισας, στην οποία περιγράφουν την άθλια ζωή τους, συμπεριλαμβάνεται η αναφορά στη χαρτοπαιξία και το χασίς, που «τους ρίχνουν στον βούρκο της ταξικής διαφθοράς» και τους καταντούν χειρότερους κι από «αλάνηδες».

Προβάλλεται ο ταξικά διεφθαρμένος χρήστης χασίς, που ζει σε άθλιες συνθήκες και είναι χειρότερος και από αλήτη. Η χρήση χασίς παρουσιάζεται ως μια συνήθεια που δεν αρμόζει στην εργατική τάξη, αφού την διαφθείρει, και συνδέεται ως τρόπος ζωής με τη χαρτοπαιξία (βλ. Πίνακα 11.18).

Πίνακας 11.18: Ριζοσπάστης, 21/3/1933, επιστολή

«...Σαν να μη μας φτάνει η άγρια αυτή εκμετάλλευση κι' η ξεθεωτική δουλειά που μας εξαντλεί
σωματικά, μας δέρνει κι' η καθημερινή διαφθορά - χαρτιά, χασίσι - που μας ρίχνει στο βούρκο
και στην ταξική διαφθορά που μας έχει καταντήσει χειρότερους κι' απ' τους αλάνηδες...»

ΣΤΑ ΣΦΑΓΕΙΑ ΛΑΡΙΣΣΑΣ ΑΘΛΙΑ Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ

Ἀγαπητὲ «Ρίζο».

Ἐδῶ στὰ σφαγεῖα δουλεύουμε πάνω ἀπὸ 50 ἐργάτες στοὺς διάφορους κλάδους (γδάρτες, φουσκωτές, ποδαράδες, καθαριστές). Οἱ σιιθῆκες τῆς δουλειᾶς μας εἶνε ἄθλιες ἀπ' ὅλες τὶς ἀπόψεις. Ἡ βρῶμα καὶ ἡ ἀκαθαροῖα σοῦ κάνει τὰ πλεμόνια ἀνω κάτω κι' ἔτσι ὅλοι μας εἴμαστε σχεδὸν φθισικοί. ἸΚαμμιά τακτικὴ στὴ δουλειά. Μέρα τυχετὰ εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νάμαυτε στὸ πῶδι γιατί δὲν ξέρουμε πότε θὰ διατάξουν τ' ἀφεντικά νὰ σφάξουμε τὰ σφαγιά.

Οἱ βρισίες κι' ἡ τρομοκρατία ἐνάντια στοὺς φουσκωτέξ κλπ. ἀπὸ μέρος

τῶν μεγαλεμπόρων καὶ τῶν ἐργοδοτῶν — κυριωτέρων γδάρτων — εἶνε στὴν ἡμερησία διάταξη. Ἡ ἐκμετάλλευση εἶνε ἀφόρητη. Παρὰ τὴν ξεθεωτικὴ δουλειά μας τὸ μεροκάματο μόλις φτάνει τὶς 25-30 δραχμές — κι' αὐτὲς ὄχι τακτικά — τί νὰ πρωτοπάρουμε ὅμως μὲ τὸ τιποτένιο μεροκάματο;

Σὰν νὰ μὴ μᾶς φτάνει ἡ ἄγρια αὐτὴ ἐκμετάλλευση κι' ἡ ξεθεωτικὴ δουλειά ποὺ μᾶς ἐξαπτεῖ σωματικά, μᾶς δέρνει κι' ἡ καθημερινὴ διαφθορά — χαρτιά, χασίσι — ποὺ μᾶς ρίχνει στὸ βούρκο καὶ στὴν ταξικὴ διαφθορά ποὺ μᾶς ἔχει καταντήσει χειρότερους κι' ἀπ' τοὺς ὀλάντηδες.

Ἡ κατάστασή μας θὰ καλυτέρευε ἀν ὀργανωθοῦμε καὶ ἀγωνισθοῦμε γιὰ καλύτερο μεροκάματο, καλύτερους ὅρους δουλειᾶς. Ἐτσι θὰ βγοῦμε κι' ἀπ' τὸ βούρκο.

Γι' αὐτὸ πρέπει ἀμέσως ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι στὰ σφαγεῖα νὰ ἰδρῶσουμε σὺντομα τὸ Σωματεῖο μας καὶ νὰ παλαίψουμε γιὰ τὴν καλύτερη τῆς ζωῆς μας.

— Ἐνας ἐργάτης

11.1.8 Η παρέμβαση στη νομοθεσία: Η επισήμανση της πολιτικής υποκρισίας. Στηλιτεύεται η κρατική αδιαφορία για τις συνθήκες διαβίωσης των πολιτών που οδηγούν στη χρήση χασίς και επισημαίνεται η επιλεκτική ποινική δίωξη των κομμουνιστών, με την αντιπαράβολή της ποινικής αντιμετώπισης του χρήστη χασίς προς την αντίστοιχη απέναντι στον κομμουνιστή. Η διεθνής κινητοποίηση για την καταπολέμηση των ναρκωτικών θεωρείται ανούσια και υποκριτική.

Το άρθρο τιτλοφορείται: «Διάσκεψις δια το... χασίς» (ειρωνεία). Αναφέρεται στη διάσκεψη που θα συνεχιστεί στη Γενεύη για το εμπόριο, την παραγωγή, την κατανάλωση και την εξαγωγή οπίου. Το ειρωνικό σχόλιο αφορά στη χρησιμότητα ή τη σοβαρότητα μιας διεθνούς διάσκεψης για το χασίς. Παρόλα αυτά, η διάσκεψη που πραγματοποιείται και συνεχίζεται αναφέρεται στο όπιο (βλ. Πίνακα 11.19).

Πίνακας 11.19: Ριζοσπάστης, 1/7/1925, είδηση

«Διάσκεψις δια το... χασίς

Λονδίνον, 6 Ιανουαρίου. - Ανακοινούται ότι κατά πάσαν πιθανότητα έν μέλος του Υπουργικού Συμβουλίου θα προστεθή εις την αγγλικήν αντιπροσωπείαν, η οποία θα επιστρέψη εις την Γενεύην, την εβδομάδα ταύτην δια να συμμετάσχη εις την επανάληψιν των εργασιών της Διασκέψεως του οπίου την προσεχή Δευτέραν. Η Διάσκεψις αύτη είχε διακόψει τας εργασίας της από της 13^{ης} Δεκεμβρίου. Η Διάσκεψις αύτη θα ασχοληθή περί του εμπορίου του οπίου και περί της παραγωγής καπνού, της καταναλώσεως εις διαφόρους χώρας και της εξαγωγής.»

ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΔΙΑ ΤΟ... ΧΑΣΙΣ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ, 6 Ιανουαρίου. — Ανακοινούται ότι κατά πάσαν πιθανότητα έν μέλος του Υπουργικού Συμβουλίου θα προστεθή εις την αγγλικήν αντιπροσωπείαν, η οποία θα επιστρέψη εις την Γενεύην, την εβδομάδα ταύτην δια να συμμετάσχη εις την επανάληψιν των εργασιών της Διασκέψεως του οπίου την προσεχή Δευτέραν. Η Διάσκεψις αύτη είχε διακόψει τας εργασίας της από της 13ης Δεκεμβρίου. Η Διάσκεψις αύτη θα ασχοληθή περί της παραγωγής καπνού, της καταναλώσεως εις διαφόρους χώρας και της εξαγωγής.

Το άρθρο αναφέρεται στην περιοχή της Δραπετσώνας και τις άθλιες συνθήκες διαβίωσης των 40.000 εργατών, κυρίως στα δύο εργοστάσια. Στο περιβάλλον μάλιστα των Βούρλων (του ενός από τα δύο εργοστάσια) εκτρέφονται και περιφέρονται έμποροι ναρκωτικών, χασισοπότες, ιδιοκτήτες τεκέδων, σωματέμποροι, αγαπητικοί και μπράβοι αστικών κομμάτων.

Η εφημερίδα υποστηρίζει τη φωνή των πολιτών για καλύτερες συνθήκες στην περιοχή τους και για κλείσιμο της περιοχής των Βούρλων. Επισημαίνει, όμως, ότι το κράτος και οι εκπρόσωποί του έχουν παρατήσει την περιοχή, και ας διατείνονται ότι ενδιαφέρονται για τους καλούς κι εργατικούς πολίτες (βλ. Πίνακα 11.20).

Πίνακας 11.20: Ριζοσπάστης, 12/4/1936, άρθρο

«...Και τώρα γεννιέται πολύ φυσικά το ερώτημα, πώς είναι δυνατό το κράτος και μάλιστα ένα κράτος που ενδιαφέρεται για τους «καλούς κι' εργατικούς πολίτες» του, ν' ακούσει την «αυθάδη» φωνή των κατοίκων της Δραπετσώνας για το κλείσιμο των Βούρλων; Πώς είναι δυνατό να στερήσει το... «ψωμί» από ένα πλήθος «ευπόληπτων πολιτών», «ενθέρμων πατριωτών», «διοχτών του κομμουνισμού», «υποστηριχτών της οικογενείας» κλπ., το «ψωμί» που το κερδίζουν «με τον ιδρώτα του προσώπου» τους...»

Ο ΥΠΟΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΒΟΥΡΛΩΝ

Στο περιβάλλο των Βούρλων εκτρέφονται και κινούνται ένα σωρό από χασισοπότες, έμποροι ναρκωτικών, σωματέμποροι, ιδιοκτήτες τεκέδων, αγαπητικοί κλπ. που όλοι αυτοί διατρέπουν ταυτόχρονα και σαν μπράβοι των άστικών κομμάτων.

Και τώρα γεννιέται πολύ φυσικά το ερώτημα, πώς είναι δυνατό το κράτος και μάλιστα ένα κράτος που ενδιαφέρεται για τους «καλούς κι' εργατικούς πολίτες» του, ν' ακούσει την «αυθάδη» φωνή των κατοίκων της Δραπετσώνας για το κλείσιμο των Βούρλων; Πώς είναι δυνατό να στερήσει το... «ψωμί» από ένα πλήθος «ευπόληπτων πολιτών», «ενθέρμων πατριωτών», «διοχτών του κομμουνισμού», «υποστηριχτών της οικογενείας» κλπ., το «ψωμί» που το κερδίζουν «με τον ιδρώτα του προσώπου» τους.

Στο άρθρο πραγματοποιεί σύγκριση ανάμεσα στις ποινές που παίρνουν οι έμποροι ναρκωτικών (ηρωίνης, χασίς), δηλαδή εκτοπισμό για τρεις μήνες στη Φολέγανδρο, και τις αντίστοιχες ποινές που παίρνουν οι κομμουνιστές, όπως οι συντάκτες του Ριζοσπάστη, που εκτοπίστηκαν για εννέα μήνες στη Γαύδο. Προβάλλεται η εικόνα του εμπόρου-χρήστη χασίς, που εν δυνάμει είναι κλέφτης και «ρεμάλι». Δεν έχει καμία σχέση με τη δημοκρατική ιδεολογία και την αντιφασιστική δράση. Παράλληλα, είναι ευνοημένος από το καθεστώς ως προς την ποινική του αντιμετώπιση. Επιπλέον, συγκρίνεται με την εικόνα του δημοκράτη ιδεολόγου αντιφασίστα, που ανάμεσα στα άλλα εναντιώνεται και προς τη χρήση χασίς, όπως και προς το καθεστώς της «κλεψιάς», δραστηριότητες που μπαίνουν στην ίδια κατηγορία (βλ. Πίνακα 11.21).

Πίνακας 11.21: Ριζοσπάστης, 22/8/1935, άρθρο

«...Τους κλέφτες και τους χασικλήδες, τα κοινωνικά ρεμάλια, που ρημάζουν με το φριχτό εμπόριό τους τη ζωή της χώρας, τους χαϊδεύουν “δικαστικά” και τους στέλνουν “στοργικά” στη Φολέγανδρο, για τρεις μικρούς και γλυκούς μήνες. Σύμφωνα, βλέπεις, με το νόμο.

Τους άλλους, τους δημοκρατικούς αντιφασίστες αγωνιστές, τους αγωνιστές του ψωμιού τους - με μοναδικό νόμο τη θέληση του Ζέζα και του Κομποχόλη - τους στέλνουν για εννιά μήνες, για χρόνια στη Γαύδο, βιαστικά και σιδηροδεμένους.

Γιατί; γιατί θέλουν ν’ αλλάξει το καθεστώς του χασισιού και της κλεψιάς, γιατί θέλουν να μην έρθει ο βασιλιάς, γιατί θέλουν να φάνε ένα κομμάτι ψωμί, αυτοί που δουλεύουν για να περιδρομαίζουν οι άλλοι.

Και για να μη γίνει αυτό, γίνονται ιδιώνυμα και συνταχτικές πράξεις. Για τους χασικλήδες και τους κλέφτες δεν υπάρχουν ιδιώνυμα, υπάρχουν “τακτικοί νόμοι”, και τα κανονικά δικαστήρια.

Το καθεστώς του χασισιού, του πολύμορφου χασισιού, είναι ωστόσο πάντα συνεπές στη μορφή και στην πολιτική του.

Και παραξενεύομεθα, αλήθεια, γιατί να στείλει στη Φολέγανδρο τον κακομοίρη Α., εμπόριο έκανε κι αυτός, χασίς και ηρωίνη πουλούσε. Έκανε κανένα κακό ο άνθρωπος;»

ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΟΥ ΧΑΣΙΣΙΟΥ

«Συνελήφθη και καταδικάσθη εις δίμηνον φυλάκιον και τριών μηνών εκτόπισιν εις Φολέγανδρον ὁ σπαρμασμένος κλέπτης καὶ ἡρωινομανὴς Ἰω. Αἰφαντιάδης, ἐπὶ τῷ 20, διότι κατεσχέθη ἐκ αὐτοῦ σημαντικὴ ποσότης ἡρωίνης».

Ὁ δημοσιογράφος Γατασόπουλος ἐκταπίσθηκε γιὰ ΕΝΝΙΑ ΜΗΝΕΣ στὴ Γαύδο, γιατί; γιατί ἦσαν ἀλλοῦσταια συντάκτης τοῦ «Ριζοσπάστη». Τίποτα ἄλλο.

Τοὺς κλέφτες καὶ τοὺς χασικλήδες, τὰ κοινωνικὰ ρεμάλια, ποὺ ρημάζουν μὲ τὸ φριχτὸ ἐμπόριό τους τὴ ζωὴ τῆς χώρας, τοὺς χαϊδεύουν «δικαστικά» καὶ τοὺς στέλνουν «στοργικά» στὴ Φολέγανδρο, γιὰ τρεῖς μικροὺς καὶ γλυκοὺς μήνες. Σύμφωνα, βλέπετε, μὲ τὸ νόμο.

Τοὺς ἄλλους, τοὺς δημοκρατικοὺς ἀντιφασίστες ἀγωνιστές, τοὺς ἀγωνιστές τοῦ ψωμιοῦ τους—μὲ μοναδικὸ νόμο τὴ θέληση τοῦ Ζέζα καὶ τοῦ Κομποχόλη—τοὺς στέλνουν γιὰ ἐννιά μήνες, γιὰ χρόνια στὴ Γαύδο, βιαστικά καὶ σιδηροδεμένους.

Γιατί; γιατί θέλουν ν’ αλλάξει τὸ καθεστὼς τοῦ χασισιοῦ καὶ τῆς κλεψιάς, γιατί θέλουν νὰ μὴν ἔρθει ὁ βασιλιάς, γιατί θέλουν νὰ φάνε ἕνα κομμάτι ψωμί, αὐτοὶ ποὺ δουλεύουν γιὰ νὰ περιδρομαίζουν οἱ ἄλλοι.

Καὶ γιὰ νὰ μὴ γίνει αὐτό, γίνονται ἰδιώνυμα καὶ συνταχτικὲς πράξεις. Γιὰ τοὺς χασικλήδες καὶ τοὺς κλέφτες δὲν υπάρχουν ἰδιώνυμα, υπάρχουν «τακτικοὶ νόμοι», καὶ τὰ κανονικὰ δικαστήρια.

Τὸ καθεστὼς τοῦ χασισιοῦ, τοῦ πολύμορφου χασισιοῦ, εἶναι ὡστόσο πάντα συνεπὲς στὴ μορφή καὶ στὴν πολιτικὴ του.

Καὶ παραξενεύομεθα, ἀλήθεια, γιατί νὰ στείλει στὴ Φολέγανδρο τὸν κακομοίρη Αἰφαντιάδη, ἐμπόριο ἔκανε κι αὐτός, χασίς καὶ ἡρωίνη πουλοῦσε. Ἐκανε κανένα κακὸ ὁ ἄνθρωπος;

Στο άρθρο εκφράζεται διαμαρτυρία για την επιλεκτική, όπως θεωρείται, στάση κατά του κομμουνισμού και των ιδεών του, λόγω της θεωρούμενης ανηθικότητάς τους, σε αντίθεση με την αδιάφορη στάση απέναντι στο λαθρεμπόριο ναρκωτικών, που διεξάγεται από αστυνομικούς ή παπάδες (βλ. Πίνακα 11.22).

Πίνακας 11.22: Ριζοσπάστης, 23/4/1936, άρθρο

«Δε θα πούμε ούτε μισή κουβέντα για τα σκάνδαλα του Χαρίλαου, για το λαθρεμπόριο του Ράμμου, για το φοροκλέψιμο του Λοβέρδου, για τις ληστείες του Κανελλόπουλου κι' ούτε γιατί ανώτεροι αστυνομικοί κατηγορούνται και δικάζονται σαν λαθρέμποροι ναρκωτικών και σωματέμποροι. Κι' ούτε θα συζητήσουμε καθόλου γιατί η εκκλησία και οι παπάδες της δε θάφτει, δε βαφτίζει, δεν κάνει γάμους αν δεν πάρει τα ψιλά της και γιατί "ιερωμένοι" "συλλαμβάνονται" ασελγούντες ή διενεργούντες λαθρεμπόριον χασίς".»

Δε θα πούμε ούτε μισή κουβέντα για τα σκάνδαλα του Χαρίλαου, για το λαθρεμπόριο του Ράμμου, για το φοροκλέψιμο του Λοβέρδου, για τις ληστείες του Κανελλόπουλου κι' ούτε γιατί ανώτεροι αστυνομικοί κατηγορούνται και δικάζονται σαν λαθρέμποροι ναρκωτικών και σωματέμποροι. Κι' ούτε θα συζητήσουμε καθόλου γιατί η εκκλησία και οι παπάδες της δε θάφτει, δε βαφτίζει, δεν κάνει γάμους αν δεν πάρει τα ψιλά της και γιατί "ιερωμένοι" "συλλαμβάνονται" ασελγούντες ή διενεργούντες λαθρεμπόριον χασίς».

11.1.9 Ο ρόλος της διαφθοράς του συστήματος. Η ανεπάρκεια του κρατικού κατασταλτικού μηχανισμού για τα ναρκωτικά συνδέεται με την πολιτική διαφθορά του καπιταλισμού, και ιδιαίτερα στους κόλπους των ανώτερων διοικητικών υπαλλήλων και του ιερατείου, η παράνομη δράση του οποίου συγκαλύπτεται.

Στην είδηση για τη σύλληψή του τέως υποδιευθυντή της αστυνομίας, ενός δημοτικού υπαλλήλου και τριών άλλων για λαθρεμπόριο χασίς, το οποίο έστειλαν στην Αίγυπτο, επισημαίνεται η ιδιότητα των λαθρεμπόρων ως διοικητικών υπαλλήλων στον κρατικό μηχανισμό καταστολής, ενώ δεν αναφέρεται η ιδιότητα των συλληφθέντων που δεν είναι διοικητικοί (βλ. Πίνακα 11.23).

Πίνακας 11.23: Ριζοσπάστης, 29/6/1930, είδηση

«Ο πρώην Διευθυντής της Αστυνομίας Θεσσαλονίκης λαθρέμπορος ναρκωτικών!
Τηλεγραφούν εκ Θεσσαλονίκης, ότι προχθές υπό της υπηρεσίας διώξεως λαθρεμπορίου συνελήφθησαν ο τέως υποδιευθυντής της αστυνομίας Παπαδάκης, ο δημοτικός υπάλληλος Τζαβάρας και τρεις έμποροι διενεργούντες λαθρεμπόριον χασίς, το οποίον απέστειλλον εις Αίγυπτον...»

Ο ΠΡΩΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΟΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ !
Τηλεγραφοῦν ἐκ Θεσσαλονίκης, ὅτι προχθές ἐπὶ τῆς ἐπιπορείας διώξεως λαθρεμπορίου συνελήφθησαν ὁ τέως υποδιευθυντής τῆς ἀστυνομίας Παπαδάκης, ὁ δημοτικὸς ἐπάλληλος Τζαβάρας καὶ τρεῖς ἔμποροι διενεργούντες λαθρεμπόριον χασίς, τὸ ὁποῖον ἀπέστειλον εἰς Αἴγυπτον. Κατεσχέθησαν 30 ὀκάδες χασίς.
Ὁ Παπαδάκης, ὅπως τῇ ἀνακαλύψει τῆς σπείρας, ἐπίσημη νεκρὸν κλονισμὸν καὶ ἐνδραστηριότητα κατέκοιτος. Ἡ σπείρα εἶχε πολλοὺς συνεργούς ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μακεδονίας.
Χθὲς προσήλθε ἐνῶπιον τοῦ ἀνακριτοῦ καὶ ἀπειλήθη ὅ ἐκ τῶν συνελθόντων λαθρεμπόρων ναρκωτικῶν Στάθρος Καλλιγεργιάς. Ὁ ὅπως κατέβηκεν εἰς τὴν πλὴν ἡμετέραν ἐνέχεται ὁ πρώην ἀστυνομικὸς ἐποδιευθυντὴς τῆς Θεσσαλονίκης ταγματάρχης Παπαδάκης, ὁ ὁποῖος ἔτε καὶ ἀρχηγὸς τῆς σπείρας.
Μεταβῶ τῶν μελῶν τῆς σπείρας ἀπαγορεύον καὶ αὐτοὺς κατέβηκεν τὸν ἐπὶ τῶν φλαφινῶν καὶ Καστοριάς, αἱ ὁποῖαι διακρίνουν τὰ στελλόμενα ἐπὶ τοῦ Παπαδάκη ναρκωτικὰ εἰς τὰς διεσπόμενους φυλακὰς τοῦ Κράτους ἀπὸς ἀλλήλων.
Τὰ ναρκωτικὰ εἰσάγοντο ἐκ Σερβίας.

Το άρθρο αναφέρεται σε έναν παπά που δολοφόνησε και γενικότερα στην κατάσταση με τους ανθρώπους της εκκλησίας, που με τη συμπεριφορά τους έχουν διώξει τον κόσμο από την εκκλησία, γιατί, ό,τι και να λένε το κράτος και το υγιές μέρος της εκκλησίας, το περιστατικό δεν είναι μεμονωμένο, καθώς, όπως καταγγέλλεται, καλόγεροι χρησιμοποιούσαν το μοναστήρι ως τεκέ για χρήση χασίς (βλ. Πίνακα 11.24).

Πίνακας 11.24: Ριζοσπάστης, 16/2/1933, άρθρο

«-Καλά ο πάτερ Ιωακείμ. Αλλά ο Δοσίθεος, με το χασίς; Οι καλογέροι ενός ολάκερου μοναστηρίου, που τώκαναν μαγαζί για χασίς;...»

— Καλά ὁ πάτερ Ἰωακείμ. Ἀλλὰ ὁ Δοσίθεος, μὲ τὸ χασίς; Οἱ καλογέροι ἐνὸς ὀλάκερου μοναστηρίου, ποὺ τώκαναν μαγαζὶ γιὰ χασίς; Ὁ παπᾶς τῆς Κοκκινιάς ποὺ πίνονται στίς γροθιᾶς μὲ τὸν ψάλλη πάνου στὴν ὥρα τῆς «θείας» λειτουργίας; Ὁ παπᾶς τῆς Θεσσαλονίκης, ποὺ πίνονται στὸ ξύλο μ' ἓναν ἄλλο τὴν ὥρα ποὺ κήδευε κάποιο «χριστιανό», γιατί τοῦ πῆρε τὴν πελάτη; Ὁ

Το άρθρο αναφέρεται στην αποσιώπηση της σύλληψης κατ' επανάληψη ηγούμενου για κατοχή μεγάλων ποσοτήτων χασίς (βλ. Πίνακα 11.25).

Πίνακας 11.25: Ριζοσπάστης, 4/4/1933, άρθρο

«Τον Ανανία το Δίκαιο (ηγούμενο) της Σκήτης του Κουτλουμουῦ. τον ξέρεις καλά. Αυτὸν δα με το κουλό το χέρι πούχει πατρίδα τη Μυτιλήνη. Από τα 1927 μέχρι τα 1931 τον έπιασες τρεις φορές με μεγάλες ποσότητες χασίς, τσιγαρόχαρτου, καπνοῦ και ρακῆς;»

Τὸν Ἀνανία τὸ Δίκαιο (ηγούμενο) τῆς Σκήτης τοῦ Κουτλουμουῦ. τὸν ξέρεις καλά. Αὐτὸν δα μὲ τὸ κουλό τὸ χέρι πούχει πατρίδα τῇ Μυτιλήνῃ. Ἀπὸ τὰ 1927 μέχρι τὰ 1931 τὸν ἔπιασες τρεῖς φορές μὲ μεγάλες ποσότητες χασίς, τσιγαρόχαρτου, καπνοῦ καὶ ρακῆς.

Το άρθρο αναφέρεται στην εκφρασμένη δυσαρέσκεια της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας προς τον νέο αστικό κώδικα, επειδή περιλαμβάνει τον πολιτικό γάμο, η οποία χαρακτηρίζεται ως υποκριτική, καθότι στο ιερατείο υπάρχουν ιερείς που έχουν καταδικαστεί για εμπόριο χασίς και φόνο καθώς και καλόγηροι που κάνουν εμπόριο ναρκωτικών (βλ. Πίνακα 11.26).

Πίνακας 11.26: Ριζοσπάστης, 27/2/1934, άρθρο

«Οι πάτερ Παῖσιοι.

Η “ιερά” σύνοδος της εκκλησίας της Ελλάδας... διαμαρτύρεται ενάντια στον υπό κατασκευὴν αστικό κώδικα.

Λέει με παράπονο... δηλαδή, ότι ο καινούργιος αστικός κώδικας καταστρέφει τα πάτρια, τα όσια και τα ιερά, επιτρέποντας σε ωρισμένες περιπτώσεις τον πολιτικό γάμο. Ας αφήσουμε τώρα ότι κι’ ο αστικός κώδικας όπως τον κατασκευάζουν είναι τέτοιος που τον θέλει η τάξη που κυβερνάει.

Αλλά της “αγιωτάτης, ελληνικής, ορθοδόξου ημών εκκλησίας” φαίνεται ότι και μόνον ότι υπάρχει ένα σχετικό άρθρο “περί πολιτικού γάμου” κακού, ψυχρού κι’ ανάποδου, της χτύπησε στα “όσια” και “ιερά” της...

Ο “Μακαριώτατος” μητροπολίτης Αθηνών, ξέρει άραγε ότι υπάρχει μια βρωμερότατη κόπρος που λέγεται Ελληνικός κλήρος;

...Προχθές συνελήφθη εις την οδόν Αθηνάς καλόγηρος εμπορευόμενος λάθρα ναρκωτικά και με τα θυλάκια πλήρη φιλολογίας που θα προεκάλει το ερώτημα και του μάλλον πεπωρωμένου...»

ΟΙ ΠΑΤΕΡ ΠΑΪΣΙΟΙ

Ἡ ἱερά σύνοδος τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί ἡ ἀποστολική διακονία (μεγάλη ἡ χάρις τῆς!) διαμαρτύρεται ἐνάντια στέν ὑπό κατασκευὴν ἀστικό κώδικα.

Λέει μὲ παράπονο... ἐπὶ λαοῦ, ὅτι ὁ καινούργιος ἀστικός κώδικας καταστρέφει τὰ πάτρια, τὰ ὅσια καὶ τὰ ἱερά, ἐπιτρέποντας σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις τὸν πολιτικὸ γάμο. Ἀς ἀφήσουμε τώρα ὅτι κι’ ὁ ἀστικὸς κώδικας ὅπως τὸν κατασκευάζουν εἶναι τέτοιος ποὺ τὸν θέλει ἡ τάξη ποὺ κυβερνάει.

Ἀλλὰ τῆς ἀγιωτάτης, ἐλληνικῆς, ὀρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησίας φαίνεται ὅτι καὶ μῦνον ὅτι ὑπάρχει εἷς σχετικὸν ἀρθρον “περὶ πολιτικοῦ γάμου” κακοῦ, ψυχροῦ κι’ ἀνάποδου, τῆς χτύπησε στὰ “ὅσια” καὶ “ἱερά” τῆς...

Ὁ “Μακαριώτατος” μητροπολίτης Ἀθηνῶν, ξέρει ἄραγε ὅτι ὑπάρχει μιὰ βρωμερότατη κόπρος ποὺ λέγεται Ἑλληνικὸς κλήρος;

Ἀλλὰ ἄς ἀφήσουμε νὰ μιλήσουν οἱ ἴδιοι γιὰ τοὺς ἑαυτοὺς τους. Ἡ χριστιανὴ “Πρωτὰ” γράφει:

Ἐπὶ τινος συνελήφθη ὁ ἡγουμένως μοιτῆς ἐν Σαλαμῖνι ἐνεργῶν λαζαρισμῶν ὁρίων χασίς εἰς τὸν Πειραιᾶ Ἀρχιμανδρίται καθηρέμενοι ἐξακολουθοῦν νὰ φέρουν τὸ οχημα καὶ νὰ ἱεουργοῦν. Ἱερεὺς δικάζεται διὰ τὸν φόνον τοῦ συζύγου τῆς γυναικὸς μεθ’ ἧς συνεδέετο. Προχθὲς συνελήφθη εἰς τὴν ὁδὸν Ἀθηνῶν καλόγηρος ἐμπορευόμενος λάθρα ναρκωτικὰ καὶ μετὰ θυλάκια πλήρη φιλολογίας, ποὺ θὰ προεκάλει τὸ ἐρώτημα καὶ τοῦ μάλλον πεπωρωμένου.»

Ὑπάρχουν λοιπὸν «Σόδομα καὶ γόμορα» πῶς ἐκφυλισμένα ἀπὸ τοὺς πατέρας καὶ τοὺς ὁμοίους σας «ποιμένες» τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς ἀκολασίας ἁγίε Ἀθηνῶν;

Χλωμιάζουν μπροστὰ στὰ ἁγιά σας καὶ τὰ ὄργανα τῆς Νινευτ καὶ οἱ σαδισμοὶ τῆς βιβλικῆς Βαβυλῶντος

καὶ ἔρωτες τῶν ἱερῶν σας Μαγδαληνῶν καὶ τὰ σκάνδαλα τῶν Ἱερωθιδῶν ποὺ ἀναφέρονται «κατὰ τὰς γραφάς...»

Ἡ «ζύμη» τῆς ἱεροσύνης σας, εἶναι βούρκοις ἀνομιῶν, ἐκφύλων ἐρώτων, παραινῶν ἀσελγιῶν, λαθεμένων πρῶτων, σαδισμῶν πρωτοφανῶν καὶ τὸ «Ἅγιον Ὅρος» σας βουλιάζει ἀπὸ τὰ ὄργανά σας.

Τὸν πολιτικὸ γάμο φοβηθήκατε; Φοβισαίει! φραγκῆλιο ποὺ σὰς χρειάζεται.

11.2 Ηρωίνη, κοκαΐνη

11.2.1 Ο σκλάβος χρήστης. Η χρήση ηρωίνης και κοκαΐνης θεωρείται προϊόν της αστικής κοινωνίας και επιφέρει ψυχική διαταραχή κι εξάρτηση τόσο σε φαρμακολογικό επίπεδο όσο και σε οικονομικοπολιτικό επίπεδο σχέσεων, λόγω της αποκλειστικής διάθεσης του ναρκωτικού από τον έμπορο. Ο εξαθλιωμένος, ασθενής χρήστης βρίσκεται υπό την εξουσία του εμπόρου και, γι' αυτό, γίνεται σκλάβος. Η εξουσιαστική σχέση θεωρείται παράγωγο του καπιταλισμού και καταγγέλλεται.

Στην είδηση για μια μητέρα που αποπειράθηκε να αυτοκτονήσει μαζί με την κόρη της πέφτοντας από ύψος, αναφέρεται ότι η αποπειραθείσα είναι Γαλλίδα υπήκοος και μεταφέρθηκε σε κλινική, όπου διεγνώσθη με μανία καταδίωξης, που προέρχεται από κατάχρηση κοκαΐνης. Το άρθρο, που τιτλοφορείται: «Η αστική κοινωνία και τα καθημερινά φρούτα της», συσχετίζει αιτιολογικά τη χρήση κοκαΐνης με την αστική κοινωνία. Κατ' επέκταση, η κατάχρηση κοκαΐνης επισημαίνεται ως η αιτία της αυτοκτονίας, μέσω της μανίας καταδίωξης που προκαλεί (βλ. Πίνακα 11.27).

Πίνακας 11.27: Ριζοσπάστης, 1/9/1928, είδηση

«...Η αποπειραθείσα ν' αυτοκτονήση μετεφέρθη προχθές την νύκτα εις την κλινικήν Κ., αφού προηγουμένως εξητάσθη ιατρικώς και διεπιστώθη ότι πάσχει εκ μανίας καταδίωξεως συνεπεία μεγάλης καταχρήσεως κοκαΐνης...»

**Η ΑΣΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΦΡΟΥΤΑ ΤΗΣ**

Κατόπιν προκλησεως της 'Αστυνομίας Πόλεων χυθεί την πρωίαν ο είρηνοδίκης κ. Κωνσταντίνου μετέβη εις τὸ ξενοδοχείον «Πάλλας» καὶ παρέστη εἰς τὴν σφράγισιν τοῦ θυμίου τῆς κοκαΐνης καὶ κ. Δελιαπύρτα, ἥτις παρηγόριον τὸ ἀπόγειον ἀνεστάτωσε μετὰ τὴν ἀπόπειραν αὐτοκτονίας τῆς — ἡθιλε νὰ ριχθῇ μετὰ τοῦ τέκνου τῆς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ 3ου ὁμήρου τοῦ ξενοδοχείου — τὸ μέρος ἐκείνου τῆς ὁδοῦ Σιαδίου.

Τὸ τετραετές κοράσιον αὐτῆς παρεδόθη εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ξενοδοχείου καθ' ὅσον ἡ ἐκ πατρὸς μάστις τοῦ ἡγνήτη νὰ τὸ παραλάβῃ, ἰσχυριζόμενα ὅτι ἀνομιμεῖ σχετιζὸν τιτάντην τοῦ εἰσὸς τῆς ἐνδοκοιμένης εἰς Μυσσαλίαν.

Ἡ ἀποπειραθείσα ν' αὐτοκτονήσῃ μετεφέρθη προχθές τὴν νύκτα εἰς τὴν κλινικὴν Κωνσταντίνου, ἀπὸ προηγουμένως εξητάσθη ιατρικῶς καὶ διεπιστώθη ὅτι πάσχει ἐκ μανίας καταδίωξεως συνεπεία μεγάλης καταχρήσεως κοκαΐνης.

Ὡς ἐγγύτη ἤδη ἡ κ. Δελιαπύρτα εἶπε Γαλλὶς ὑπεύκου ἐπανδρευμένης πρὸς ἐτῶν ἐν Μυσσαλίᾳ μετὰ τοῦ σκώλου τῆς παρὰ τὴν θύλην τῶν γονέων τῆς.

Πρὸ ὀκταμήνου μετὰ τοῦ τέκνου, ἐγκατασταθέντος ἐνταῖθα, ἐπῆλθε ψυχρότης καὶ διάνοιας, κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι ἡ κυρία ἤρχισε λαμβάνουσα κοκαΐνην.

Εἰς τῆς κοκαϊνισμῶνς ἐφόδισαν τιμιολογὴ μεγάλῃς ἀξίας καθὼς καὶ χυμῶν.

Επισημαίνονται οι σχέσεις εξουσίας που δημιουργεί η εξάρτηση από τα ναρκωτικά, επειδή ο πελάτης θεωρείται ότι γίνεται σκλάβος του πωλητή, σε μια

επιχειρηματική δραστηριότητα που ποτέ δεν θα γνωρίσει κρίση. Σκιαγραφείται η εικόνα του εμπόρου-προμηθευτή ναρκωτικών με εξουσία. Προβάλλεται η εικόνα του αδύναμου, εξαρτημένου χρήστη ναρκωτικών, που γίνεται έρμαιο των προμηθευτών του λόγω της εξάρτησης (βλ. Πίνακα 11.28).

Πίνακας 11.28: Ριζοσπάστης, 26/3/1932, άρθρο

«Χρηματιστήριο δηλητηρίων...
...Τα παιδάκια σε κάθε τους βήμα καταπίνουν ένα βολάκι οπίου...
...Αρκεί μονάχα να δοκιμάσουν μια φορά. Ύστερα γίνεται σκλάβος του πωλητού...»

**ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΔΗΛΗΤΗΡΙΩΝ**
ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΛΤΣΟΒ
Στὸν ἀπολογισμὸν γιὰ τὴν δεκά-

...τὴν γὰρ καὶ κερδοσκοπία.
Τὰ ναρκωτικά, νὰ ἔνα ἐμπόρευ-
μα πού ἔν γνῶριστ ποτέ του καμ-
μία κρίση. Ὁ καταναλωτὴς του εἶναι
σταθερὸς. Ὁ καταναλωτὴς αὐτὸς
εἶναι οἱ δεκάδες ἑκατομμύρια τῶν
πρωτευσιῶν καὶ χωρικῶν τῆς Ἀμε-
ρικής.

Τὰ δέκα ἑκατοστὰ ὅλου τοῦ ἀν-
θρώπου πληθυσμοῦ, τὸ πέντε ἑκα-
τοστὰ ὁλόκληρου τοῦ πληθυσμοῦ
τῆς Κίνας καπνίζουν ὄπιο, καὶ κά-
τουν ἐξέσεις μορφίνης καὶ ἠρωίνης.
Αὐτὸ ἰσοδυναμεῖ πρὸς 25 ἑκατομμύ-
ρια ἀνθρώπων, πού καπνικά, κα-
θημερινά, σ' ὅλη τὴν τὴν ζωὴ, χρη-
σιμοποιοῦν ναρκωτικά. Τὰ παιδά-
κια σὲ κάθε τους βήμα καταπίνου-
ν ἕνα βολάκι οπίου. Ἐχει γνῶρισε
καὶ ἕνας ἑμπορὸς ἀγορά πᾶς κερδο-
κόρου, πᾶς παιδοκτενὴ καὶ σταθερή:

...
Οἱ ἑμποροὶ τῆς μορφίνης καὶ ἠ-
ρωίνης ἔχουν ἕνα ἀπαράβατο κα-
λὸν. Γιὰ νὰ αὐξήσουν τὴν πελα-
τεία τους τις πρώτες δόσεις τῶν
ναρκωτικῶν τις προσφέρουσι ἐντε-
λῶς δωρεάν. Ἀρκεῖ μονάχα νὰ δο-
κιμάσουν μια φορά. Ὑστερα γίνε-
ται σκλάβος τοῦ πωλητοῦ. Δὲν ὑ-
πάρχει στὸν κόσμον ἐμπόρευμα πού
νὰ δίνει τόσο ἀπίστευτα καὶ τερά-
στια κέρδη, ὅσο τὸ ὄπιο καὶ τὰ πα-
ράγωγα του. Στὴ Σουηδία ἡ ὁποία
εἶναι μιὰ ἀπ' τις μεγαλειότερες παρα-
γωγικὰς χώρας ναρκωτικῶν, ἡ τιμὴ
ἑὸς καίλου οπίου στοιχίζει 800 χρο-

Στην εξάρτηση, την αρρώστια και την εξαθλίωση καταλήγει ο χρήστης, που τελικά γίνεται επιρρεπής στο έγκλημα και οδηγείται στην περιθωριοποίηση και τη φυλακή (βλ. Πίνακα 11.29).

Πίνακας 11.29: Ριζοσπάστης, 16/2/1936, άρθρο

«Είνε, αλήθεια, λυπηρό να βλέπεις προσωπάκια 10 προς 15 χρονών κατάχλωμα και μαραμένα, ντυμένα μέσα σε κουρέλια, να τουρτουρίζουν από το κρύο και την πείνα. Ως τόσο οι προστάτες τους φροντίζουν για δαύτα. Αν δεν τους δίνουν ψωμί, τους δίνουν ναρκωτικά. Τα συνηθίζουν στο χασίς, στην ηρωίνη, στη κοκαΐνη κι' έτσι λίγο-λίγο κυριευμένα από το πάθος, γίνονται μια πρώτης τάξης πελατεία για τους μεγαλόσχημους εμπόρους των ναρκωτικών.»

Είνε, αλήθεια, λυπηρό να βλέπεις προσωπάκια 10 προς 15 χρονών κατάχλωμα και μαραμένα, ντυμένα μέσα σε κουρέλια, να τουρτουρίζουν από το κρύο και την πείνα. Ως τόσο οι προστάτες τους φροντίζουν για δαύτα. Αν δεν τους δίνουν ψωμί, τους δίνουν ναρκωτικά. Τα συνηθίζουν στο χασίς, στην ηρωίνη, στη κοκαΐνη, κι' έτσι λίγο-λίγο κυριευμένα από το πάθος, γίνονται μια πρώτης τάξης πελατεία για τους μεγαλόσχημους εμπόρους των ναρκωτικών.

11.2.2 Ο φυλακισμένος εξαθλιωμένος χρήστης. Ο φυλακισμένος εξαθλιωμένος χρήστης ναρκωτικών είναι ταυτόχρονα επιρρεπής απέναντι στην εκμετάλλευση της διοίκησης των φυλακών, που γι' αυτόν τον λόγο τον υποθάλπει. Υπάρχει μια εξουσιαστική σχέση χειραγώγησης που δημιουργείται στη φυλακή ανάμεσα στον εξαρτημένο χρήστη και τη διοικητική εξουσία. Αυτή η σχέση επισημαίνεται και καταγγέλλεται. Άλλωστε, ο σωφρονισμός της φυλακής δεν απαντά στο πρόβλημα της εγκληματικότητας, για το οποίο λύση είναι μόνο η εξάλειψη των κοινωνικών συνθηκών που επιφέρουν την εξαθλίωση,

Στις φυλακές, ο χρήστης χασίς γίνεται έρμαιο της διοίκησης, που εκμεταλλευόμενη την εξάρτηση και την εξαθλίωσή του τον υποθάλπει, για να τον χρησιμοποιήσει (βλ. Πίνακα 11.30).

Πίνακας 11.30: Ριζοσπάστης, 17/10/1929, άρθρο

«Το χειρότερο όμως που γίνεται μέσα στην Ναυτοφυλακή είναι η χρήση της ηρωίνης και του χασίς! Πώς προμηθεύονται, μέσα κει αυτά τ' απαίσια δηλητήρια οι ναύτες δεν θα ήταν δύσκολο ναμαντέψει κανείς! Η Διοίκηση της φυλακής θέλοντας νάχει με το μέρος της τους χασικλήδες και τους ηρωινομανείς ή "πρεζάκηδες", φαινομενικά κυνηγάει τους ναύτες αυτούς, στην ουσία όμως τους υποθάλπει... Οι συνειδητοί ναύτες που βρεθήκανε και βρίσκονται μέσα σ' αυτό το περιβάλλον κάθε μέρα προσπαθούν να σώσουν απ' τον δρόμο της καταστροφής τους φτωχούς αυτούς ναύτες που μάθανε κάτω από την μιλιταριστική κτηνωδία να βρίσκουν την πρόσκαιρη ευτυχία με τα σκονάκια της ηρωίνης ή με τις "τσίκες" του χασίς.»

ΗΡΩΪΝΗ ΚΑΙ ΧΑΣΙΣ

Τὸ χειρότερο ἔμωζ πού γίνεται μέσα στὴν Ναυτεφυλακὴ εἶναι ἡ χρῆση τῆς ἡρωίνης καὶ τοῦ χασιῦ! Πῶς προμηθεύονται, μέσα καὶ αὐτὰ τ' ἀπαιτοῦν δηλητήρια εἰ ναῦτες δὲν θὰ ἦταν δύσκολο νὰ μαντέψει κανεὶς! Ἡ Διοίκηση τῆς φυλακῆς, βέβαιον νὰ εἶναι μὲ τὸ μένος τῆς τοῦς χασικλήδες καὶ τοῦς ἡρωϊνομανεῖς ἢ «πρεζάκηδες», φαίνεται νὰ κινηθῇ τοῦς ναῦτες αὐτοῦς, στὴν εὐρία ἔμωζ τοῦς ὑπεβάλλει.

Οἱ συνειδητοὶ ναῦτες, πού ἐρεθίστηκαν καὶ ἐρίσκονται μέσα σ' αὐτὸ τὸ περιβάλλον κάθε μέρα' προσπαθοῦν νὰ σώσουν ἀπ' τὴν ὁρμή τῆς κακουργεῖας τοῦς φτωχοὺς αὐτοῦς ναῦτες πού μέθαινε κάτω ἀπὸ τὴν μιλιταριστικὴ κτηνωδίαν νὰ ἐρίσκουν τὴν πρόσκαιρὴ εὐτυχίαν μὲ τὰ σκανάκια τῆς ἡρωίνης ἢ μετὰ τὰ «τσίκας» τοῦ χασιῦ.

Ο χρήστης ναρκωτικῶν που παρουσιάζεται ως επιρρεπής και αδύναμος λόγω της εξάρτησης, ευάλωτος στη χειραγώγηση της εξουσίας, λειτουργεῖ διασπαστικά για το κίνημα ἀντίστασης των κρατουμένων ἐνάντια στην ἐπιβολὴ ἀθλιῶν συνθηκῶν ἀπὸ τὸ κράτος.

Στο ἄρθρο που ἀναφέρεται στην κατάσταση που ἐπικρατεῖ στις φυλακὲς Ἀκροναυπλίας, περιγράφονται οἱ ἀθλιές συνθήκες καὶ ἡ ἀντίδραση των κατὰδικων, οἱ οποίοι ἔκαναν ἀπεργία πείνας, για να διαμαρτυρηθοῦν. Ο διευθυντής, προκειμένου να τοὺς διασπᾷσει, ἔδωσε ναρκωτικὰ στους τοξικομανεῖς (βλ. Πίνακα 11.31).

Πίνακας 11.31: Ριζοσπάστης, 6/2/1932, ἄρθρο

«... (Ο διοικητὴς των φυλακῶν Ἀκροναυπλίας) για να διασπᾷσει μάλιστα τοὺς φαντάρους ἔπιασε κι' ἔδωσε ναρκωτικὰ τοὺς τοξικομανεῖς...»

—□—
Ἔνα ἀπὸ τὴν κατὰδικων.
Οἱ στρατιωτικοὶ φύ-
λακὲς Ἀκροναυπλίας

Στις φυλακὲς Ἀκροναυπλίας 40 φατάροι σέρνονται μέσα σ' ἕνα σκοτεινὸ θάλαμο, πού χειμῶνα καλοκαίρι τρέχει νερά. Οἱ περισσότεροὶ κατὰδικοὶ εἶναι ἄρρωστοι. Ὁ γιὰ τὸς Κἀτόλως βρίζει μὲ τὸ χυδαῖοτερό τρόπο τοὺς ἀσθενεῖς.

Γιὰ ἰσοκομείον χρησιμοποιεῖται κάποιος σταῦλος. Ἡ τροφή τοὺς εἶναι ἐλεεινὴ. Πρὸ ἡμερῶν τοὺς κοφάει τὸ κρέας τῆς Τρίτης. Οἱ φατάροι ξεσηκώθηκαν κι' ἀρνήθηκαν ἐπὶ 2 μέρες νὰ πάρουν σὺσίτιο καὶ ζητούσαν νὰ ρθῇ ὁ στρατήγος. Ὁ Διοικητὴς τῆς φυλακῆς Κ. Κίρκος τοὺς ἔδηλωσε ὅτι ὁ στρατήγος δὲ μπορεῖ νὰ ρθῇ κι' ὅτι ἡ κατὰδικὴ θὰ διορθωθῇ. Γιὰ νὰ διασπᾷσει μάλιστα τοὺς φαντάρους ἔπιασε κι' ἔδωσε ναρκωτικὰ στοὺς τοξικομανεῖς.

Ἀπὸ τὴν φυλακὴ αὐτὴ ἀρκετοὶ φατάροι φύγαν ὥς τὰ τῶρ ἄρρωστοί.

Στη φυλακή δεν υπάρχει σωφρονισμός, σύμφωνα με το άρθρο. Αντίθετα, εκεί βρίσκονται πιο εύκολα τα ναρκωτικά. Η εφημερίδα κάνει σύγκριση με τη Σοβιετική Ένωση, όπου θεωρεί πως η εγκληματικότητα καταπολεμάται αποτελεσματικά, κυρίως λόγω εξάλειψης των συνθηκών που τη γεννούν και μέσω της προνοιακής κρατικής πολιτικής (βλ. Πίνακα 11.32).

Πίνακας 11.32: Ριζοσπάστης, 2/2/1936, άρθρο

«Και τώρα, ύστερ' από τον τόσο χτυπητό θόρυβο, ο "δράκος" θα δικαστεί σε κάποιο κακουργιοδικείο και θα κλειστεί σε κάποια φυλακή, για να βρει εκεί μέσα εύκολα το χασίς και την ηρωίνη κι' όλα τ' άλλα καλά. Για τούτο, μάλιστα, ο ίδιος, όταν οι χωροφύλακες τον πιάσανε δίπλα στο πτώμα του μικρού κοριτσιού, τους είπε με κάποια ανακούφιση: "Άντε, τραβάμε. Τόνε ξέρω το δρόμο της φυλακής. Εκεί θάμαι καλύτερα".

Στη Σοβιετική Ένωση η λαϊκή δικαιοσύνη είναι όπλο στα χέρια του προλεταριακού κράτους στον αγώνα για το θεμέλιωμα του σοσιαλισμού, όργανο πολύτιμο για τη σοσιαλιστική μετεκπαίδευση των ανθρώπων, για το δυνάμωμα της σοσιαλιστικής πειθαρχίας και της προλεταριακής αντίληψης για το δίκιο...»

Και τώρα, ύστερ' από τον τόσο χτυπητό θόρυβο, ο "δράκος" θα δικαστεί σε κάποιο κακουργιοδικείο και θα κλειστεί σε κάποια φυλακή, για να βρει εκεί μέσα εύκολα το χασίς και την ηρωίνη κι' όλα τ' άλλα καλά. Για τούτο, μάλιστα, ο ίδιος, όταν οι χωροφύλακες τον πιάσανε δίπλα στο πτώμα του μικρού κοριτσιού, τους είπε με κάποια ανακούφιση: «Άντε, τραβάμε. Τόνε ξέρω το δρόμο της φυλακής. Εκεί θάμαι καλύτερα».

Στη Σοβιετική Ένωση η λαϊκή δικαιοσύνη είναι όπλο στα χέρια του προλεταριακού κράτους στον αγώνα για το θεμέλιωμα του σοσιαλισμού, όργανο πολύτιμο για τη σοσιαλιστική μετεκπαίδευση των ανθρώπων, για το δυνάμωμα της σοσιαλιστικής πειθαρχίας και της προλεταριακής αντίληψης για το δίκιο. Ο καταδίκος δε ρίχνεται σ' ένα μπουντρούμι για ν' απασπώσει ήθικα. Μετεκπαιδεύεται, για να ξαναβγει σαν χρήσιμο κύτταρο του κοινωικού ουσόλου. Αλητεία δεν υπάρχει πιά, ούτε ανεργία κι' έτσι λείπουν κι' αυτές οι προϋποθέσεις που από τη δυστυχία και την απελπισία σπρώχνεται ο άνθρωπος στο έγκλημα, ή παραδίνεται στις όρρωστες και στις ψυχολάθεις. Στη Σοβιετική Ένωση το προλεταριακό κράτος φροντίζει το ίδιο για τη δημόσια υγεία και για την εκπαίδευση. Αυτά τα δυό κεφάλαια τα θεωρεί άξεχώριστα. Κατά το πλάνο της οικονομίας της Σοβιετικής Ένωσης για το 1936, θα ξεδευτούν για την εκπαίδευση, για την υγεία του λαού και για τις σχετικές επιστημονικές έρευνες

Στις στρατιωτικές φυλακές του Αϊ-Γιάννη, η κατάσταση με τα ναρκωτικά, τη βρώμα, τις ψείρες, τις ελλείψεις και τις αρρώστιες, ανάμεσα στα άλλα, είναι απερίγραπτη. Τα ναρκωτικά συνδέονται με τις άθλιες συνθήκες των φυλακών (βλ. Πίνακα 11.33).

Πίνακας 11.33: Ριζοσπάστης, 28/3/1936, άρθρο

«Η κατάσταση στις στρατιωτικές φυλακές Αη-Γιάννη προκαλεί την αγανάκτηση. Οι φαντάροι που έτυχε να πέσουν σ' ένα παράπτωμα δέχονται εξευτελισμούς όχι μονάχα από τους στρατοκράτες, μα και από τους μπράβους τους, νταραβερτζήδες, που είναι οι πραγματικοί κυρίαρχοι της φυλακής.

Με τη συνεργεία του ίδιου του διοικητή λοχαγού Κ. και του υποδιοικητή Μ., τα ναρκωτικά δίνουν και παίρνουν...»

**Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΙΣ ΦΥΛΑ.
ΚΕΝ ΤΟΥ ΑΗ-ΓΙΑΝΝΗ**

Ἡ κατάσταση στίς στρατιωτικές φυλακές Ἀη-Γιάνη προκαλεῖ τήν ἀγανάκτηση. Οἱ φαντάροι ποῦ ἐτύχε νά πέσουν σ' ἕνα παράπτωμα δέχονται ἐξευτελισμούς ὄχι μονάχα ἀπό τοὺς στρατοκράτες, μὰ καί ἀπό τοὺς μπράβους τους. νταραβερτζήδες, ποῦ εἶνε οἱ πραγματικοί κυρίαρχοι τῆς φυλακῆς.

Μέ τῇ συνεργείᾳ τοῦ ἰδίου τοῦ διοικητῆ λοχαγοῦ Κάντου καί τοῦ ὑποδιοικητῆ Μερτίνου, τὰ ναρκωτικά δίνουν καί παίρνουν. Ἡ

11.2.3 Ο καθοριστικός ρόλος του καπιταλισμού. Το λαθρεμπόριο των ναρκωτικών είναι στοιχείο του ιμπεριαλισμού και αναπόσπαστα συνδεδεμένο με την εκμετάλλευση των φτωχών χωρών από τις οικονομικά ισχυρές χώρες. Η επέκταση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών είναι κομμάτι της επέκτασης της κυριαρχίας τους.

Στην είδηση με τίτλο: «Ο αστικός παράδεισος / Οργιάζει το εμπόριο ναρκωτικών», το αστικό καθεστώς συνδέεται αιτιολογικά με την επέκταση του εμπορίου ναρκωτικών (βλ. Πίνακα 11.34).

Ο ΑΣΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΟΡΓΙΑΖΕΙ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Συνελήφθη εν Πειραιεί ὁ ἡγουμένω-
της καὶ λαθρέμπορος ναρκωτικῶν Π.
Παπανδρέου. Ἐπ' αὐτοῦ κατεσχέθησαν
ιστάκοντα γραμμάρια ἡρωίνης. Ὁ αν-
ληφθεὶς παραπέμφθη εἰς τὸν ἐισαγγε-
λέα.

Ἐντὺς τῆς οἰκίας τοῦ ἡρωϊνοπώ-
του καὶ λαθρέμπορου ναρκωτικῶν Ἰωάννου
Μιρτίκα ἀνιχνεύθησαν καὶ κατεσχέθη-
σαν πενήντα γραμμάρια κοκαίνης.
Ἐντὺς δὲ τοῦ καφενείου τοῦ ἰδίου, κα-
μένον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Κολοκοτρώνη (Πει-
ραιῶς), ὑπερ καὶ χρησιμοποιεῖται ὡς
κέντρον πρὸς πρσφορὰν χυοῖς καὶ λοι-
πῶν ναρκωτικῶν, κατεσχέθησαν εἰς τη-
γελές κατάλληλος πρὸς κάπνισμα χυ-
οῖς, ὡς καὶ μικρὰ ποσότης χυοῖς καὶ
καπνοῦ εἰς τρήματα.

Ἐπίσης κατεσχέθησαν ἐν Πειραιεί
εἰς χεῖρας τοῦ Παύλου Ἀφοντοῦ, κατοι-
κοῦ Ἀθηνῶν, δέκα δεσμίαις παχυν-
χάφτων λαθραίων.

Στο άρθρο που αναφέρεται στον απολογισμό εργασίας της Κοινωνίας των Εθνών για τη δεκαετία που πέρασε, επισημαίνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος οπίου που παράγεται για φαρμακευτικούς λόγους, καπνίζεται στα υπόγεια της Άπω Ανατολής, ενώ ένα μεγάλο μέρος μετατρέπεται σε μορφίνη και ηρωίνη, για να καταναλωθεί ως ενέσιμο, γεγονός που κάνει το χαρακτηριζόμενο ως δηλητήριο πιο ελκυστικό. Επισημαίνεται ότι οι έμποροι ηρωίνης και μορφίνης έχουν απαράβατο κανόνα να προσφέρουν τις πρώτες δόσεις δωρεάν, εξασφαλίζοντας έναν σίγουρο νέο πελάτη, σκλάβο του πωλητή, και ότι το εμπόριο ναρκωτικών είναι ένα επάγγελμα που ποτέ δεν γνώρισε κρίση.

Καταγγέλλεται, επίσης, ότι το εμπόριο ναρκωτικών στην Κίνα και την Ιαπωνία ανθίζει ιδιαίτερα τις τελευταίες δεκαετίες, όπως και η παραγωγή οπίου. Η Κίνα προσπάθησε στο παρελθόν να αντισταθεί στην εισαγωγή οπίου, αλλά οι Βρετανοί το επέβαλαν δηλητηριάζοντας τον κινέζικο λαό, στα μέσα του περασμένου αιώνα (βλ. Πόλεμος του Οπίου). Όταν η Κίνα ηττήθηκε, το Χονγκ Κονγκ μεταβλήθηκε σε βάση εισαγωγής οπίου.

Στο άρθρο καταδεικνύεται η σύνδεση της διάδοσης των ναρκωτικών με τον ιμπεριαλισμό και την εκμετάλλευση τριτοκοσμικών χωρών από τις αναπτυγμένες

καπιταλιστικές, παράδειγμα της οποίας αποτελεί η επιβολή του οπίου από τη Βρετανία στην Κίνα (βλ. Πίνακα 11.35).

Πίνακας 11.35: Ριζοσπάστης, 26/3/1932, άρθρο

«...Τα ναρκωτικά, να ένα εμπόρευμα που δεν γνώρισε ποτέ του καμμία κρίση. Ο καταναλωτής του είναι σταθερός. Ο καταναλωτής αυτός είναι οι δεκάδες εκατομμύρια των προλεταρίων και χωρικών της Ανατολής...

Ο αγώνας για την αγορά αυτή του δηλητηρίου διεξάγεται ήδη από πολλού. Κάμποσες φορές η Κίνα προσπάθησε να αντισταθεί στην εισαγωγή του οπίου. Έναν καιρό η Αγγλία είχε τη μεγαλύτερη εισαγωγή. Με το όπλο στο χέρι η Μ. Βρετανία υπερασπίζει το δικαίωμά της να δηλητηριάζει τον κινεζικό λαό. Στα μέσα του περασμένου αιώνα για το λόγο αυτόν έγινε και πόλεμος ακόμα, ο οποίος στην ιστορία πήρε το όνομα πόλεμος του οπίου. Οι Κινέζοι νικήθηκαν, η Αγγλία κατέλαβε το Χονγκ Κονγκ και το μετέβαλε στην κυριώτερη βάση για την εισαγωγή στην Κίνα των ναρκωτικών.

Τις τελευταίες δεκαετηρίδες πολεμώντας τους αντιπάλους της, η Ιαπωνία πήρε στα χέρια της τη βάση της εισαγωγής των ναρκωτικών στην Κίνα...

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΔΗΛΗΤΗΡΙΩΝ ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΛΤΣΟΒ

Στὸν ἀπολογισμό γιὰ τὴ δεκά-
χρονη δουλεία τῆς Κοινωνίας τῶν
Ἑθνῶν, ὁ Σερ Ἐρικ Ντούμοντ, πα-
ραμούσαε τὴ γραμμάτεια τῆς Κοι-
νωνίας, μιά μωρητισσοειδέα.

Ἀπὸ τὸ πρῶτο ὡς τὴς τεσσαρειση-
μιοι εἰστώνονται στὴ δουλειά τὰ
μωρητῆγια καὶ οἱ μωρητικὲς του
αἰρ Ἐρικ γιὰ τὸ καλὸ ὄλου τοῦ
κόσμου, γιὰ τὸ δικαίον καὶ τὴν ευ-
ποιία. Στὴ μιά ἡ ὥρα τὰ μωρητῆγια
καίουν διακοπὴ γιὰ τὸ πρόγευμα.
Στὴς ἐπαύρις ἐισαφύονται γιὰ
τὸ ὕψος. Στὴς ὀχτωμισιο φερῶν τὰ
μωρητῆγια καὶ εἰ μωρητικὲς τὰ φο-
ρεῖται πού ἀφίουν γυμνὰς τὴς πλά-
τες τους καὶ με τὰ θαυμάσια αὐτο-
κίνητα τους κατεβάνονται στὴν ὁ-
ρεά.

Τὰ μωρητῆγια τῆς διεθνούς ἐπι-
τροπῆς γιὰ τὴν καταπολέμηση τῶν
ναρκωτικῶν δὲν ὑπολείπονται καθό-
λου ἀπὸ τ' ἄλλα πού βρίσκονται
στὴς διαφορὲς ἑπιτροπὲς καὶ
τμήματα. Μαρκεῖ μάλιστα νὰ εἶνε
καὶ καλλίτερα. Ἡ ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν
καταπολέμηση τῶν ναρκωτικῶν ἔ-
χει τὸ ρεκόρ στὸν ἀριθμὸ τῶν συλ-
ληγμένων, πωλησιακῶν, ἀποστο-
λῶν καὶ ἐκρινῶν. Ἡ γραμμάτεια
ἐφοδεῖ πολλὰ γιὰ τὴν καταπολέ-
μηση τῶν ναρκωτικῶν. Μονάχα ἡ
τελευταία ἀντιναρκωτικὴ συνδιά-
σκεψις τῆς Μπαρκε, στοίχισε μισὸ
ἐκατομμύριο χρυσῶν ἐργαζίων.

Τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς θέ-
πρεπε νὰ εἶνε ὑπερήφανα γιὰ τὸ
ἔστω τους Γιατὶ κρὺς σπινεχο-
ροῦνται καὶ τὰ χάνουν μαρσοτα
στὸν ἀντιπρόσωπο τοῦ Σοβιετικοῦ
Τύπου.

Σ' ἐξέκληρο τὸν κόσμο, ἡ ἐπὶ-
σια ζήτηση οπίου γιὰ τὴς φαρμακευ-
τικὲς ἀναγκὰς φέονται τοὺς τετρα-
κοσίους τόμους. Μόνη τῆς ἡ ἐπὶ-
ρόπη παράγει πρῶτα χιλιάδες τόν-
νους. Μερικὲς χιλιάδες τόννους πα-
ρατεῖ καὶ ἡ Ἰαπωνία.

Ποῦ πηγαίνει ὅλο αὐτό;

Εἶνε φατερό πού. Τὸ μεγαλείτε-
ρο μέρος καπνίζεται μέσα στὰ χα-
μηλά, ἀποπνηχτικά καὶ γεμάτα κα-
πνὸ ὑπόγειας τῆς Ἀσίας Ἀνατολῆς.
Τὸ ἐλάχιστο μέρος μετατρέπεται οἱ
μωρητῆγια καὶ ἡρωίνη καὶ στέλνεται
ἐπίσης ἐκεῖ. Αὐτὸ χρησιμοποιεῖται
σὲ ἐνέσεις. Τὸ δηλητήριο στὴ μορφὴ
τοῦ αὐτοῦ εἶνε πιο ἐλευστικό καὶ ἐλ-
χάριστο.

Οἱ ἔμποροι τῆς μωρητῆς καὶ ἡ-
ρωίνης ἔχουν ἕναν ἀσπρόβατο κα-
λὸν. Γιὰ νὰ ἀξιοποιήσουν τὴν πελα-
τικὰ τους τὴς πρῶτες ἐδοσεῖς τῶν
ναρκωτικῶν τὴς προσφέρουν ἐντε-
λὼς δεκάτριά. Ἀρκεῖ μωνάχα νὰ δο-
κιμάσουν μιά φερά. Ὑστερὰ γίνε-
ται σιλόβος τοῦ παλητοῦ. Δὲν ἔ-
πάρχει στὸν κόσμο ἐμπόρευμα που
νὰ δίνει τόσο ἀπιστία καὶ τερνά-
σκει κέρδη, ὅσο τὸ ὄπιο καὶ τὰ πει-
ράσματα του. Στὴ Σουηδία ἡ ὅποια
εἶναι μιά ἀπ' τὴς μεγαλειότερες παρα-
γωγικὲς χώρες ναρκωτικῶν, ἡ τιμὴ
ἔστω καίτοι οπίου στοίχίζει 800 χρυ-
σὰ φραγκα. Ἐνα κοιλὸ δίνει ἐκατὸ
χιλιάδες ἐδοσεῖς. Ὑπολογίζοντας ὡς
μικρότερη τιμὴ γιὰ τὴ δόση πεινῶ-
τα λεφτά, τὸ καλὸ δίνει, πεινῶτα χι-
λιάδες φράγκα. Στὴν πραγματικο-
τητα ὅμως ἡ δόση πωλεῖται δυὸ καὶ
τρὶς φορές περισσότερο.

Τὰ ναρκωτικά, νὰ ένα εμπόρευμα
που δεν γνώρισε ποτέ του καμ-
μία κρίση. Ο καταναλωτής του εἶναι
σταθερός. Ο καταναλωτής αυτός
εἶναι οἱ δεκάδες ἐκατομμύρια τῶν
προλεταρίων καὶ χωρικῶν τῆς Ἀνα-
τολῆς.

Τὰ δεκά ἐκατοστὰ ὄλου τοῦ ἀν-
τικῶ πηλοτισμοῦ, τὰ πέντε ἐκα-
τοστὰ ὀλοκληροῦ τοῦ πληθυσμοῦ
τῆς Κίνας καπνίζουν ὄπιο, καὶ λάν-
τουν ἐνέσεις μωρητῆς καὶ ἡρωίνης.
Αὐτὸ ἰσοδυναμεῖ πρὸς 25 ἐκατομμύ-
ρια ἀνθρώπων, πού καπνιστὰ, κα-
θημερινά, σ' ὅλη τους τὴ ζωὴ, χρη-
σιμοποιοῦν ναρκωτικά. Τὰ παιδά-
κια σὲ κάθε τους βήμα καταπίνουν
ἐνὰ βοκάνι οπίου. Ἐκεῖ γινώσκει
καθ' ἑνα ἔμπορος ἀγορά πλὴ κερδο-
φόρο, πὺ πωλητικὴ καὶ σταθερὴ.

Ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν ἀγορὰ αὐτὴ
τοῦ δηλητηρίου διεξάγεται ἤδη ἀπὸ
πολλοῦ. Κάμποσες φορές ἡ Κίνα
πρὸςπαθῆκε νὰ ἀντισταθεῖ στὴν εἰ-
σαγωγή τοῦ οπίου. Ἐναν καιρὸ ἡ
Ἀγγλία εἶχε τὴ μεγαλύτερη εἰσα-
γωγή. Μετ' ἐπὶ οὗτο αὐτὸ χῶρι ἡ Μ.
Βι. πείσσει ἀντισταθεῖ. τὸ δικαί-
ωμα της νὰ δηλητηριάζει τὸν κί-
νῆκο λαὸ. Στα μέσα τοῦ περασμέ-

11.2.4 Παρέμβαση στη νομοθεσία. Εφόσον ο καπιταλισμός είναι η αιτία για τη δημιουργία των γενεσιουργών συνθηκών της εγκληματικότητας, συμπεριλαμβανομένης της κατάχρησης ναρκωτικών ουσιών, η διεθνής και εγχώρια πολιτική καταπολέμησης των ναρκωτικών είναι ανεπαρκής και υποκριτική. Πρόκειται για προσπάθεια καταπολέμησης του συμπτώματος, όταν η ασθένεια είναι ο ίδιος ο καπιταλισμός. Ωστόσο, η εφημερίδα ασκεί κριτική και στην ανεπάρκεια των ποινικών μέτρων προτρέποντας σε αυστηρότερη καταστολή.

Το άρθρο αναφέρεται στη συνεδρίαση των εκπροσώπων των κρατών στη Γενεύη για το ζήτημα των ναρκωτικών και των δασμών, χαρακτηρίζοντας τη συζήτηση ως φλυαρίες των ιμπεριαλιστών (βλ. Πίνακα 11.36).

Πίνακας 11.36: Ριζοσπάστης, 9/12/1929, άρθρο

«Αι φλυαρίαι των ιμπεριαλιστών εις Γενεύην. Το ζήτημα των ναρκωτικών και των δασμών. ...Κατά την γνώμην του η τελειοποίησις των διεθνών σχέσεων... δεν πρέπει να επιφέρει την λήθην των οικονομικών ζητημάτων των οποίων η λύσις πρέπει απαραίτητως να αναζητηθή...»

ΑΙ ΦΛΥΑΡΙΑΙ ΤΩΝ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΤΩΝ ΕΙΣ ΓΕΝΕΥΗΝ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΑΣΜΩΝ

ΓΕΝΕΥΗ, 11 Σεπτεμβρίου. — Κατά την διάρκεια της χθεσινής απογευματινής συνεδρίασεως διάφοροι ρήτορες έλαβον τον λόγον. Ο κ. Ντεκαστρο (Ουγγαρία) διετύπωσε παρατηρήσεις τινάς επί της σπουδαιότητος του έργου κατά της αθεμίτου εμπορίας του όπσιου και εξήτησιν όπως η Συνέλευσις μελετήσει τα δείκοντα εκείνα μέτρα διά μίαν κοινήν δρᾶσιν προς περιορισμόν της κατεσκευῆς ναρκωτικών. Ο κ. Ντομινίκ εδήλωσεν ότι η χώρα του υπέγραψεν ἐπ' ισχυῶν μετὰ της Δημοκρατίας τοῦ Ἀγίου Δομίνγκου συνθήκην θέτουσαν τέρμα εἰς τὰς διαφογάς αὐτίνες τὰς διαχώριζαν ἀπὸ μακροῦ. Ο κ. Στεντρενδελ (Ἀυστρίας) ἐξήρει τὴν σπουδαιότητα τοῦ προβλήματος τῶν μειονοτήτων καὶ ἐξέφρασε τὴν ἑλπίαν του, διότι τὸ ζήτημα δὲν ἐλύθη κατ' ἀρχὴν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου. Κατὰ τὴν γνώμην του ἡ τελειοποίησις τῶν διεθνῶν σχέσεων ἀπὸ νομικῆς ᾠπόψεως δὲν πρέπει νὰ ἐπιφέρει τὴν λήθην τῶν οικονομικῶν ζητημάτων τῶν ὁποίων ἡ λύσις πρέπει ἀπαραίτητως νὰ ἀναζητηθῇ.

ΑΙ ΠΡΟΒΛΗΤΑΙ ΤΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ

Ο κ. Τσάο Τσόν Βού προέτεινε τὴν ἔκθεσιν ἐπιτροπῆς ἐπιφορτισμένης νὰ ἐξετάσῃ μὲ μίαν τοῦ νὰ δοθῇ μεγαλυτέρα ἀποτελεσματικότης εἰς τὸ ἔργον 19ον τοῦ συμφώνου τῆς Κ. Τ.Ε. τὸ ὅποιον προβλέπει ἀντιθετικαῖς τῶν Συνθηκῶν αἰτίας κατ'ἐστὴν

σαν ἐφαρμοσταί ὡς καὶ τὴν ἐξίσαισιν τῶν διεθνῶν ἐκείνων καταστάσεων, αἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ θέσουν ἐπικίνδυνον τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου.

Σήμερον 11ην Σεπτεμβρίου ἡ Συνέλευσις ἐκτεμάτισε τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἐκτίσεως τῶν πεπραγμένων τοῦ διαρρέσαντος χρόνου.

Ο κ. Μάρρ (Ἀυστραλίας) ἐξαιρετὴν τὴν σπουδαιότητα τῆς διαπαιδαγωγῆσεως τῆς νεολαίας συμφώνως πρὸς τοὺς σκοποὺς τῆς ΚΤΕ. Ἀλλὰ ὅτε παρὰ τὴν μεμακρυσμένην γέωγραφικὴν αὐτῆς θέσιν ἡ Ἀυστραλία τρέφει ζωηρὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὸ ἔργον τῆς ΚΤΕ ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀναλήψιν φθετῶν προσάθειαν τῆς παρεμπιπείσεως τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ πολεμοῦ.

ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΤΗΣ ΤΗΣ ΤΗΣ

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐμπόδια τὰ βλοία οἱ τελωνειακοὶ φραγμοὶ προσκαλοῦν εἰς τὸ ἐμπόδιον καὶ ἰδίως εἰς τὸ εὐρωπαϊκόν τοιοῦτον ὁ Μάρρ φησὶ ὅτι αὐτοὶ συνθῆκαι δὲν εἶναι αἱ ἰδίαι διὰ τὰ πέραν τῶν θαλάσσιων νερά Κράτη, τὰ ὅποια ἔχουν ἀνάγκην προστασίας τῶν βιομηχανιῶν των κατὰ τὰς εὐρωπαϊκὰς συναγωνισμοῦ. Ὡς ἐκ τούτου ἡ Ἀυστραλία δὲν θὰ ἠδύνετο νὰ προσχωρήσῃ εἰς συμφωνίαν δι' ἣν τὰ ὑπογράφαντα Κράτη θὰ ἀνέλαβαν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ ἐπώσουν τοὺς δασμοὺς των ἐπὶ τοῖς χρονικῶν διαστήματι.

Στο άρθρο καταγγέλλεται η μικρή ποινή φυλάκισης ηγούμενου για λαθρεμπόριο ναρκωτικών. Πιθανολογείται ότι θα τον στείλουν σε σανατόριο και θα περνάει καλά. Υποστηρίζονται οι αυστηρότερες ποινές φυλάκισης για τους λαθρέμπορους ναρκωτικών και η χωρίς διακρίσεις μεταχείριση όλων όσων εμπλέκονται σε αυτό (βλ. Πίνακα 11.37).

Πίνακας 11.37: Ριζοσπάστης, 2/5 ή 5/2/1933, άρθρο

«Χαϊδεύουν το λαθρέμποροκαλόγηρο.
Ο ηγούμενος της μονής Φανερωμένης,
που συνελήφθηκε για το λαθρεμπόριο
ναρκωτικών που ενεργούσε,
καταδικάστηκε χτες στη γελοία ποινή της
φυλάκισης 1 χρόνου και πρόστιμο 40 χιλ.
Το δίχως άλλο θα τον μεταφέρουν και σε
σανατόριο για να καλοπεράσει.»

ΧΑΪΔΕΥΟΥΝ ΤΟ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΟ ΚΑΛΟΓΗΡΟ

Ο ηγούμενος της μονής Φανερω-
μένης, που συνελήφθηκε για τὸ λα-
θρεμπόριο ναρκωτικῶν καὶ ενεργοῦ-
σε, καταδικάστηκε χτες σὴν γελοία
ποινὴ τῆς φυλάκισης 1 χρόνου καὶ
πρόστιμο 40 χιλ. Τὸ δίχως ἄλλο θὰ
τὸν μεταφέρουν καὶ εἰς σανατόριο γιὰ
νὰ καλοπεράσει.

Στο άρθρο που αναφέρεται στην αύξηση της εγκληματικότητας στην Ελλάδα και στην αύξηση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών στον Πειραιά, ασκείται κριτική στην αδράνεια των οργάνων της τάξης.

Προβάλλεται η άποψη ότι πρέπει να αυξηθεί η καταστολή κατά των ναρκωτικών, λόγω της αυξημένης εγκληματικότητας και της αύξησης του λαθρεμπορίου ναρκωτικών στην Ελλάδα (βλ. Πίνακα 11.38).

Πίνακας 11.38: Ριζοσπάστης, 5/6/1936, άρθρο

«-Στον Πειραιά ανακαλύπτονται πότε
συμμορίες λαθρεμπόρων ναρκωτικών,
πότε σκέτων λαθρεμπόρων, πότε
οργανωμένων μεγαλοαπατεώνων.
...«τα όργανα της τάξεως» και της
«προλήψεως» του εγκλήματος έχουν
άλλες απασχολήσεις...»

— Στὸν Πειραιᾶ ἀνακαλύπτονται
πότε συμμορίες λαθρεμπόρων ναρκω-
τικῶν, πότε σκέτων λαθρεμπόρων, πότε
ὁργανωμένων μεγαλοαπατεώνων.

— Ἰσως πάλι νὰ σκεφθεῖ πῶς τὰ
«ὄργανα τῆς τάξεως» καὶ τῆς «προλή-
ψεως» τοῦ ἐγκλήματος ἔχουν ἄλλες ἀ-
πασχολήσεις, ἂν πάρεῖ μάλιστα κανεὶς

Στο άρθρο που αναφέρεται στην παιδική αλητεία στον Πειραιά, επισημαίνεται ότι το αστικό κράτος προσπαθεί να την καταπολεμήσει στιγμιαία και αποσπασματικά και όχι ως ένα σύμπτωμα του αστικού κράτους. Δεν καταπολεμά, δηλαδή, τις αιτίες

της παιδικής αλητείας, που είναι η ανεργία, η φτώχεια και η εξαθλίωση της εργατικής τάξης και των παιδιών της. Ανάμεσα στις δραστηριότητες των παιδιών που αλητεύουν είναι οι ληστείες, η πορνεία και η χρήση χασίς και ηρωίνης. Γίνεται, επομένως, έμμεση αιτιακή σύνδεση της χρήσης ναρκωτικών με την ανεργία, τη φτώχεια και την εξαθλίωση της εργατικής τάξης και των παιδιών της (βλ. Πίνακα 11.39).

Πίνακας 11.39: Ριζοσπάστης, 12/1/1936, άρθρο

«Τα αλητόπαιδα του Πειραιά...

Ένα κύμα αλητείας αρπάζει ολοένα και περισσότερα παιδιά, όχι μονάχα στον Πειραιά, αλλά και στην Αθήνα και σ' άλλες πολιτείες της χώρας. Παράλληλο μ' αυτό κι' ένα κύμα διαφθοράς, αν και η αλητεία των παιδιών και των νέων είναι συνυφασμένη πάντα με κάθε είδους κοινωνικής διαφθοράς. Παιδιά δέκα, έντεκα, δώδεκα χρόνων, νέοι δεκαοχτώ και είκοσι χρόνων, νέοι άνθρωποι, δίχως στέγη ξεριζωμένοι από τις οικογένειές τους, χωρίς καμιά δουλειά, παιδιά κουρελλιασμένα, ψειριασμένα, λιμασμένα πάντα για το ψωμί, τριγυρνάνε στις προκυμαίες, τριγύρω από τις συγκεντρώσεις του κόσμου, στους σταθμούς, έτοιμα για να βουτήξουν κανένα πορτοφόλι, να αρπάξουν ό,τι λάχει, ό,τι μπορέσουνε, να σκαρώσουνε καμιά βρωμοδουλειά, για να βρουνε να βάλουνε κάτι στο στόμα τους.

Αλλά τα μεγαλύτερα, το ρίχνουν λιγάκι και στο νταηλίκι, αν παρουσιαστεί ανάγκη. Καπνίζουνε χασίς, εδοκίμασαν τη βελόνα των ναρκωτικών...

Είναι άραγε ανάγκη να ψάξουμε πολύ για να ανακαλύψουμε αυτή την αιτία; Είναι ολοφάνερη. Είναι η οικονομική εξαθλίωση των εργαζόμενων λαϊκών τάξεων - η ανεργία, τα ξεπεσμένα μεροκάματα, η αδυναμία των νέων που έβγαλαν ένα σχολειό για να βρουνε δουλειά...

Επιφυλλίδες του «Ριζοσπάστη»

Τὰ ἀλητόπαιδα τοῦ Πειραιᾶ

Τοῦ συνεργάτη μας σ. Μαυροθαλασσίτη

Ένα κύμα αλητείας αρπάζει ολοένα και περισσότερα παιδιά, όχι μονάχα στον Πειραιά, αλλά και στην Αθήνα και σ' άλλες πολιτείες της χώρας. Παράλληλο μ' αυτό κι' ένα κύμα διαφθοράς, αν και η αλητεία των παιδιών και των νέων είναι συνυφασμένη πάντα με κάθε είδους κοινωνικής διαφθοράς. Παιδιά δέκα, έντεκα, δώδεκα χρόνων, νέοι δεκαοχτώ και είκοσι χρόνων, νέοι άνθρωποι, δίχως στέγη ξεριζωμένοι από τις οικογένειές τους, χωρίς καμιά δουλειά, παιδιά κουρελλιασμένα, ψειριασμένα, λιμασμένα πάντα για το ψωμί, τριγυρνάνε στις προκυμαίες, τριγύρω από τις συγκεντρώσεις του κόσμου, στους σταθμούς, έτοιμα για να βουτήξουν κανένα πορτοφόλι, να αρπάξουν ό,τι λάχει, ό,τι μπορέσουνε, να σκαρώσουνε καμιά βρωμοδουλειά, για να βρουνε να βάλουνε κάτι στο στόμα τους.

Αλλά τα μεγαλύτερα, το ρίχνουν λιγάκι και στο νταηλίκι, αν παρουσιαστεί ανάγκη. Καπνίζουνε χασίς, εδοκίμασαν τη βελόνα των ναρκωτικών. Αλλά προσθέτουμε στις άθλητικές «επιχειρήσεις» τους την πιο σιχαμερή: πουλάνε το κορμί τους, για τιποτένια πράματα, στους ειδικούς που ξέρουν από τέτοια ψαρέματα. Αλλά συνηθισμένα με τους μπανιέρηδες των λαϊκών λουτρών, όπου απάρχουν καμίνες λυγριάζουν εκεί όλους τους μήνες του καλοκαιριού και τους πρώτους του φθινοπώρου άποχτάνε γνωρίμια αλοχρέας, δέχονται τσιγάρα,

Είναι άραγε ανάγκη να ψάξουμε πολύ για να ανακαλύψουμε αυτή την αιτία; Είναι ολοφάνερη. Είναι η οικονομική εξαθλίωση των εργαζόμενων λαϊκών τάξεων - η ανεργία, τα ξεπεσμένα μεροκάματα, η αδυναμία των νέων που έβγαλαν ένα σχολειό για να βρουνε δουλειά. Όταν σε τόσους και σε τόσους συνοικισμούς ή γυναίκα, που ο άντρας της θρίσκειται χωρίς δουλειά ή που δουλεύει μονάχα δυό ή τρεις φορές τη βδομάδα, δεν έχει ψωμί να δώσει στα λιμασμένα παιδιά της, αυτά παίρνουνε δόλτα τις γειτονιές για το ξεροκόμματο. Α.

Στο άρθρο που αναφέρεται στους εξόριστους πολιτικούς κρατούμενους στη Μυτιλήνη και τους εξόριστους χρήστες χασίς, επισημαίνεται η κοινή αντιμετώπιση του ναρκομανή και του λαθρέμπορου ναρκωτικών, από τη μία, και των κομμουνιστών, από την άλλη, εκ μέρους του αστικού κράτους, που, προκειμένου να προφυλάξει τα υγιή του μέλη από κακές επιδράσεις και να διαφυλάξει τα εισοδήματά του, τους απομονώνει κοινωνικά (βλ. Πίνακα 11.40).

Πίνακας 11.40: Ριζοσπάστης, 1/6/1936, άρθρο

«Μαζύ μας είχε και ένας πρεζάκιας κι' ένας λαθρέμπορος. Πάνε κι' αυτοί για το ίδιο νησί της εξορίας. Βλέπεις το αστικό καθεστώς πρέπει να προφυλάξει τα "υγιή μέλη" του απ' όλες τις "κακές επιδράσεις". Απομονώνει και τον πρεζάκια. Μακριά από την κοινωνία. Για το ίδιο λόγο φαίνεται άφηνε στο τραγικό βαγόνι του Λαρισαϊκού στον Πειραιά να ψοφάνε καθημερινά από το κρύο και την κατάχρηση των ναρκωτικών τα θλιβερά αυτά θύματα της πρόνοιας και της στοργής του αστικού κράτους... Δεν ξέρω βέβαια, και ούτε φρόντισα να ρωτήσω τι είχε κάνει ο συνεξόριστός μας. Μα θάταν σίγουρα για τη γνωστή ιστορία του σιγαρόχαρτου ή για τίποτε τέτοιο. Καλά και άγια. Κράτος είναι και θέλει να περιφρουρήσει τα έσοδά του...»	Μαζύ μας είχε και ένα πρεζάκιας κι' ένας λαθρέμπορος. Πάνε κι' αυτοί για το ίδιο νησί της εξορίας. Βλέπεις το αστικό καθεστώς πρέπει να προφυλάξει τα «υγιή μέλη» του απ' όλες τις «κακές επιδράσεις». Απομονώνει και τον πρεζάκια. Μακριά από την κοινωνία. Για το ίδιο λόγο φαίνεται άφηνε στο τραγικό βαγόνι του Λαρισαϊκού στον Πειραιά να ψοφάνε καθημερινά από το κρύο και την κατάχρηση των ναρκωτικών τα θλιβερά αυτά θύματα της πρόνοιας και της στοργής του αστικού κράτους. Έτσι στέλνει και τον λαθρέμπορο εξορία. Μακριά από την κοινωνία και τα έσοδα του κράτους. Δεν ξέρω βέβαια, και ούτε φρόντισα να ρωτήσω τι είχε κάνει ο συνεξόριστός μας. Μα θάταν σίγουρα για τη γνωστή ιστορία του σιγαρόχαρτου ή για τίποτε τέτοιο. Καλά και άγια. Κράτος είναι και θέλει να περιφρουρήσει τα έσοδά του. Μά, αλήθεια, τί γίνεται ώσπου οι μεγαλολαθρέμποροι του Υπουργείου Οικονομικών και Έθνικης Οικονομίας, που πριν κάμποσους μήνες αναστάτωσαν την ελληνική κοινωνία με τις δαρδάρτες λοβιτοῦρες και θουτιές τους. Δεν ακούμε να γίνεται λόγος... Τι γίνεται;

11.2.5 Η διάδοση των ναρκωτικών. Μέσω της επισημάνσης της επιτυχημένης κατασταλτικής πολιτικής, αποκαλύπτεται η εκτεταμένη διάδοση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και, ως εκ τούτου, το μέγεθος του κοινωνικού προβλήματος.

Η είδηση αναφέρεται σε συλλήψεις και κατασχέσεις ναρκωτικών (βλ. Πίνακα 11.41).

«...Συνελήφθη ο παρά την οδόν Αριστογείτονος περιπτεριούχος Π. Ν., διότι γενομένης ερεύνης εν τω περιπτέρω του ανευρέθησαν και κατεσχέθησαν αρκεταί ποσότητες χασίς, ηρωίνης και κοκαΐνης...»

Ο ΑΣΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ

Συνελπίς έντάλματος του άνακριτοῦ Γάλλου λοταφυλακίστη ό Ιατρός 'Απαλο δῆμος, κατηγορούμενος επί άπάτη και έπιχειρήσει μεγάλου χρηματικού ποσού εις βάρος μεταναστών.

Ο συγκυτηγορούμενος τούτου άδελφός του συμβολαιογράφος κ. 'Απαλοδῆμος δέν προσήλθεν έτι, φυγοδικών.

—Συνελήφθη ό παρά την οδόν 'Αριστογείτονος περιπτεριούχος Πέτρος Ντισλῆς, διότι γενομένης έρεύνης εν τῷ περιπτέρω του ανευρέθησαν και κατεσχέθησαν αρκεταί ποσότητες χασίς, ηρωίνης και κοκαΐνης. Ο συλληφθείς ώδηγήθη άρματα εις τό έπ' αὐτοφώρου Πόλημελιδικεΐον.

—'Ανευρέθησαν δύο άρτηγέννητα κοίτη, τό έν θῆλυ έξωδι τῆς παρῶ την οδόν Παλλῆδος 21 οικίας τῆς Ντίσας Λέγιστοκπούλου. παρ' ής έξωστήθη πρός υλοδότησαι, τό δέ έτερον, τό όσοιον εἶνε νεκρόν, άναυρέθη έξωδι τοῦ Τραπεζοφγείου Κίμωνοφίδου και άπεστάλη εις τό Νεκροταφεΐον πρός εξέτασιν.

—Κατηγγέλθη εις την 'Αστυνομίαν Πειραιώς υπό τοῦ μικρομπόρου Θ. Χονδρινάκου, ότι ό άρτογος Α. Κεχαγίδης ηρώμης και τοῦ άρτογος Α. Κεχαγίδης

Η είδηση αναφέρεται σε συλλήψεις και κατασχέσεις ναρκωτικών (βλ. Πίνακα 11.42).

«...όργανα του τμήματος Γενικής Ασφαλείας... ενήργησαν έρευναν εις την κατοικίαν του Β., εις ην ανεκάλυψαν και κατέσχον 2 1/2 οκάδας χασίς και 20 γραμμάρια ηρωίνης...»

ΤΙ ΕΚΤΡΕΦΕΙ Ο ΑΣΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΣΠΕΙΡΑΣ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Υπό αστυνομικών οργάνων αντεκαλύφθη σπείρα ληθρεμπόρων ναρκωτικών φαρμάκων, δρῶσα ἐν Πειραιεὶ καὶ τιλοῦσα ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ λαθρεμπόρου Κίμωνος Βουγιούκα.

Ἡ ἀνεκάλυψις τῆς σπείρας ἐγένετο ὑπὸ τὰς ἀκολουθοῦσας περιστάσεις.

Πρὸ ἡμερῶν οἱ ἀτυφύλακες τοῦ ἀνωτέρου τμήματος Μήτσου καὶ Φωτάπουλος συνέλαβον ἐνταῦθα τὸν ἐνάλιον Γ. Ἀγγελάκη διότι διπραγματεύετο πρὸς πώλησιν ἡρωίνην εἰς σκοινάκια. Ὁ συλληφθεὶς ἐξεταζόμενος ὡμολόγησε ὅτι ἐπρωμήθετο τὴν ἡρωίνην ἀπὸ τὸν λαθρεμπόρον Βουγιούκα, διαμένοντα εἰς τὴν ὁδὸν Σανταροῦζα ἐν Πειραιεὶ. Κατόπιν τῆς ἀποκαλύψεως ταύτης ὅργανα τοῦ τμήματος Γενικῆς Ασφαλείας μετέβησαν ἐν Πειραιεὶ καὶ ἐνήργησαν ἔρευναν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Βουγιούκα, εἰς ἣν ἀνεκάλυψαν καὶ κατέσχον 2 1)2 οκάδας χασίς καὶ 20 γραμμάρια ἡρωίνης. Ἐντὸς τῆς οἰκίας τὰ ἀστυνομικὰ ὅργανα εὑροῦν τὴν ὥραν ἐκείνην τὴν γυναῖκα-δίδελφον τοῦ Βουγιούκα Χρυσάνθην Ἀναπλιώτου τὴν ὁποίαν καὶ συνέλαβον. Ὁ Βουγιούκος καὶ ἡ σύζυγός του Γεωργία ἀπουσιάζοντες τὴν ὥραν ἐκείνην συνεζήφθησαν ὑργότερον ἐνὶ

ἱπανήρχοντο εἰς τὴν οἰκίαν των.

Μετὰ τὰς συλλήψεις αὐτὰς παρίμειναν δύο ἀτυφύλακες ἑξωθὶ τῆς οἰκίας Βουγιούκα, οἱ ὁποῖαι συνέλαβον τὴν ἐπομένην τὴν Ν. Γεωργιάδην καὶ τὴν Μαρίαν Τζοζάνη, πρόκτορας τοῦ Βουγιούκα. Ἀμφότεροι μετέβησαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Βουγιούκα διὰ νὰ κανονίσουν μαζί του τοὺς λογαριασμοὺς τῆς ἀποστολῆς ναρκωτικῶν φαρμάκων. Ἐπὶ τοῦ Γεωργιάδου ἐντέθησαν 20 γραμμάρια ἡρωίνης καὶ κοκαίνης ἐπὶ δὲ τῆς Τζοζάνης 25 γραμμάρια ἡρωίνης καὶ κοκαίνης. Ἐπηκολούθησε κατόπιν ἡ συλληψὶς τοῦ Π. Καλύβα, ὁ ὁποῖος διατηροῖ συνεταγικῇ πρῶτοντον εἰς τὴν οὐτοικίαν Ψυρρή. Ἐκ τῶν γενομένων ἀνοκρίσεων προέκυψεν ὅτι ὁ Βουγιούκος ἐπρωμήθετο τὰ ναρκωτικὰ φάρμακα μίση Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ ἀστυνομία φρονεῖ ὅτι οὗτος εἶνε κάτοχος μεγάλης ποσότητος ναρκωτικῶν, τὰ ὁποῖα ἔχει ἀποκρύψει εἰς ἀσφαλὲς μέρος.

Οἱ συλληφθέντες πλὴν τῆς γυναικαδέλφης τοῦ Βουγιούκα, ἡ ὁποία ὑφίθι ἐλευθέρῃ, προσήχθησαν χθὺς εἰς τὴν Εἰσαγγελίαν καὶ παρεπέμφθησαν εἰς τὴν ἀνακριτὴν τοῦ Β' τμήματος.

Στην είδηση με τίτλο: «Ο αστικός παράδεισος / Οργιάζει το εμπόριο ναρκωτικών» επισημαίνεται το μέγεθος του προβλήματος του λαθρεμπορίου, ενώ η είδηση είναι για μεμονωμένο περιστατικό (βλ. Πίνακα 11.43).

Πίνακας 11.43: Ριζοσπάστης, 6/1/1930, είδηση

«Ο αστικός παράδεισος.
Οργιάζει το εμπόριο ναρκωτικών.»

Ο ΑΣΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΟΡΓΙΑΖΕΙ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Συνελήφθη εν Πειραιά ὁ ἡρωϊνοπώ-
της καὶ λαθρεμπόρου ναρκωτικῶν Π.
Παπανδρέου. Ἐπ' αὐτοῦ κατεσχέθησαν
ισοδύναμα γραμμῶν ἡρωίνης. Ὁ συλ-
ληφθεὶς παραπέμφθη εἰς τὸν εἰσαγγε-
λέα.

Ἐντὺς τῆς οἰκίας τοῦ ἡρωϊνοπώ-
του καὶ λαθρεμπόρου ναρκωτικῶν Ἰωάννου
Μιχρίτσα ὑπερεβήσαν καὶ κατεσχέθη-
σαν πενήντα γραμμῶν κοκαίνης.
Ἐντὺς δὲ τοῦ καφενείου τοῦ ἰδίου, κει-
μένου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Κολοκοτρώνη (Παι-
ραιῶς), ὕψος καὶ χρησιμοποιεῖται ὡς
κέντρον πρὸς προσφορὰν χάσις καὶ λοι-
πῶν ναρκωτικῶν, κατεσχέθησαν εἰς νη-
γλῆς κατάλληλος πρὸς κάπνισμα χά-
σις, ὡς καὶ μικρὰ ποσότης χυοῦ καὶ
καπνοῦ εἰς τρήματα.

Ἐπίσης κατεσχέθησαν ἐν Πειραιῇ
εἰς χεῖρας τοῦ Παύλου Λέοντοφ, κατοί-
κου Ἀθηνῶν, δέκα δεσμίαις παιγνιο-
χάρτων λαθραίων.

Το άρθρο παρουσιάζει στοιχεία που καταδεικνύουν τη διάδοση του οπίου, της μορφίνης και της ηρωίνης στην Κίνα (βλ. Πίνακα 11.44).

Πίνακας 11.44: Ριζοσπάστης, 26/3/1932, άρθρο

«Τα δέκα εκατοστά ὅλου του αρσενικοῦ
πληθυσμοῦ, τα πέντε εκατοστά
ολόκληρου του πληθυσμοῦ τῆς Κίνας
καπνίζουν ὀπιο, καὶ κάνουν ἐνέσεις
μορφίνης καὶ ἡρωίνης. Αὐτὸ ἰσοδυναμεῖ
πρὸς 25 εκατομμύρια ἀνθρώπων, που
κανονικά, καθημερινά, σ' ὅλη τους τὴ
ζωή, χρησιμοποιοῦν ναρκωτικά. Τα
παιδάκια σὲ κάθε τους βήμα καταπίνουν
ένα βολάκι οπίου...»

Τὰ δέκα ἑκατοστά ὅλου τοῦ ἀρ-
σενικοῦ πληθυσμοῦ, τὰ πέντε ἑκα-
τοστά ὁλόκληρου τοῦ πληθυσμοῦ
τῆς Κίνας καπνίζουν ὀπιο, καὶ κά-
νουν ἐνέσεις μορφίνης καὶ ἡρωίνης.
Αὐτὸ ἰσοδυναμεῖ πρὸς 25 ἑκατομμύ-
ρια ἀνθρώπων, ποὺ κανονικά, κα-
θημερινά, σ' ὅλη τὴν ζωὴ, χρη-
σιμοποιοῦν ναρκωτικά. Τὰ παιδά-
κια σὲ κάθε τους βήμα καταπίνουν
ένα βολάκι οπίου. Ἐχει γινῆσαι
καὶ ἕως ἱκανοῦς ἀγορὰ πρὸς κερδο-
φόρον, πρὸς κατεστραμένη καὶ σταθερή:

Παρουσιάζεται είδηση για την ανακάλυψη συμμοριών και λαθρεμπορίου (βλ. Πίνακα 11.45).

Πίνακας 11.45: Ριζοσπάστης, 6/5/1936, είδηση

«Στον Πειραιά ανακαλύπτονται πότε συμμορίες λαθρεμπόρων ναρκωτικών, πότε σκέτων λαθρεμπόρων ναρκωτικών, πότε οργανωμένων μεγαλοαπατεώνων.»

— Στόν Πειραιά ανακαλύπτονται πότε συμμορίες λαθρεμπόρων ναρκωτικών, πότε σκέτων λαθρεμπόρων, πότε οργανωμένων μεγαλοαπατεώνων.

11.3 Συζήτηση

Η εφημερίδα *Ριζοσπάστης*, την περίοδο αυτή, λειτουργεί στο ευρύτερο συναινετικό πλαίσιο υποστήριξης και προώθησης του στιγματισμού του χρήστη χασίς, αποδεχόμενη τη νομική κατασκευή του στερεοτύπου τόσο του εγκληματία όσο και του αλήτη χρήστη. Χωρίς να αμφισβητείται η ιδιότητα του αποκλίνοντος, η εικόνα του χρήστη εμπλουτίζεται με την προοπτική του λούμπεν, ο οποίος αν και θύμα του καπιταλιστικού συστήματος, που παράγει τις συνθήκες εξαθλίωσης στις οποίες γεννιέται η χρήση, ως ουραγός του συστήματος και επιρρεπής στην κρατική εκμετάλλευση αποτελεί ένα είδος πολιτικής απειλής προς τον ταξικό αγώνα των εργατών για την ανατροπή του καπιταλισμού. Η εξάρτηση, η ψυχική ασθένεια και η έλλειψη πολιτικής ιδεολογίας είναι τα στοιχεία που αναγνωρίζονται ως προσδιοριστικά της προσωπικότητας του χρήστη και που τον καθιστούν επιρρεπή τόσο στο έγκλημα όσο και στην πολιτική αδράνεια. Επιπλέον, ενίοτε υιοθετεί συμπεριφορά τραμπούκου και γίνεται επικίνδυνος για τους κομμουνιστές.

Η επισήμανση ότι η ποινική δίωξη του χρήστη δεν επιλύει το πρόβλημα της εγκληματικής του υπόστασης, καταδεικνύει τη λειτουργία της εφημερίδας εντός πλαισίου αποδοχής του στερεοτύπου του χρήστη χασίς, που τοποθετώντας την αιτιολογία της χρήσης στην κοινωνική εξαθλίωση παραμένει δευτερεύων ερμηνευτής της νομοθεσίας, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι εντοπίζει τις αιτίες στην καπιταλιστική κοινωνική οργάνωση, προτείνοντας ως ουσιαστική ιδεατή λύση την ανατροπή της.

Αντίστοιχα, με κάποιες διαφοροποιήσεις, ο *Ριζοσπάστης* χαρακτηρίζει ως παθολογική τη χρήση ηρωίνης και κοκαΐνης λειτουργεί στιγματιστικά για τον χρήστη, απογυμνώνοντας τη δράση του από οποιοδήποτε πολιτικό νόημα, όπως συμβαίνει και με τον χρήστη χασίς. Η εξάρτηση από τις ουσίες καθιστά τον χρήστη επιρρεπή σε κάθε εκμεταλλευτική εξουσία, από τον έμπορο ναρκωτικών έως τον διοικητή των φυλακών και το κράτος. Στο πρώτο διάστημα της διάδοσης της κοκαΐνης περιγράφεται ως θύμα του αστικού τρόπου ζωής και, όταν πλέον η χρήση έχει

διαδοθεί σε χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα, ως θύμα του καπιταλιστικού επεκτατισμού, το οποίο εξαθλιώνεται περαιτέρω και υποτάσσεται. Η κατασταλτική κρατική πολιτική, αν και χαρακτηρίζεται ως υποκριτική, τελικά είναι επιθυμητή, αρκεί να είναι αποτελεσματική στο πλαίσιο της στοχοθεσίας του Κ.Κ.Ε.

Ο *Ριζοσπάστης* απευθυνόμενος σε συγκεκριμένο, πολιτικά συνειδητοποιημένο, κοινό κομμουνιστών αξιοποιεί το επιχείρημα της πολιτικής επικινδυνότητας του χρήστη ως προς την έκβαση της κοινωνικής επανάστασης, δημιουργώντας ένα κλίμα, αν όχι ηθικού πανικού, τουλάχιστον «πολιτικής φοβίας», τηρουμένων των αναλογιών και των αντιστοιχίσεων με την πρωτότυπη έννοια (Καρύδης, 2010).

Μέρος Γ΄

Κεφάλαιο 12^ο

Τελικά Συμπεράσματα

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη των συγκρουσιακών στοιχείων της διαδικασίας θέσπισης της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα, κυρίως μέσω της ανάλυσης του ρόλου του Τύπου ως προς την εκμείωση της κοινωνικής συναίνεσης για την κοινωνική αποδοχή του νόμου, στο πλαίσιο των δημοκρατικών καθεστώτων της υπό εξέταση περιόδου. Η ανίχνευση στοιχείων ιδεολογικής χειραγώγησης της μάζας αποτελεί ένδειξη που καθιστά τη νομοθεσία για τα ναρκωτικά προϊόν σύγκρουσης και όχι συναίνεσης, καθώς καταδεικνύει ότι η υφιστάμενη κοινωνική συναίνεση δεν προκύπτει αυθόρμητα ως αποτέλεσμα της λογικής διαπίστωσης της αναγκαιότητας για τη θέσπισή της νομοθεσίας. Ωστόσο, ο συγκρουσιακός χαρακτήρας της νομοθετικής διαδικασίας για τα ναρκωτικά αναδεικνύεται διάχυτος σε όλα τα στάδια της καθιέρωσής του στην Ελλάδα στις αρχές του 20^{ού} αιώνα.

Τα αναλυτικά στοιχεία που προκύπτουν από τη βιβλιογραφική διερεύνηση του πλαισίου των διεθνών εμπορικών και πολιτικών διαπραγματεύσεων, εντός του οποίου θεσπίστηκε η νομοθεσία για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα, αποδεικνύουν την καθοριστική εξωτερική επίδραση - σε βαθμό επιβολής - λόγω των επιτακτικών για την ελληνική οικονομία, συμβιβασμών. Υπό την προοπτική της εξαρτημένης (υπ)ανάπτυξης της χώρας,¹³³ από την παρούσα μελέτη προκύπτει ότι στην Ελλάδα, από την περίοδο της σύστασης του νεοελληνικού κράτους, οι κυβερνήσεις που έθεσαν τα θεμέλια της νομοθετικής πραγματικότητας για τα ναρκωτικά μετά τη χρεωκοπία του 1893, εφάρμοσαν προγράμματα που καταδεικνύουν την προσήλωση της πολιτικής εξουσίας σε στόχους που είχαν επιβληθεί από τη διεθνή οικονομική και πολιτική εξάρτηση της χώρας (Τσίρος, 1997: 183). Επομένως, η νομοθέτηση για τα ναρκωτικά δεν ήταν επιλογή μεμονωμένων κυβερνήσεων, με βάση το πολιτικό πρόγραμμα που εφάρμοζαν. Οι ελληνικές κυβερνήσεις εκφράζοντας τη συνειδητή αποδοχή της

¹³³

οικονομικής εξάρτησης εκ μέρους της ελληνικής διαχειριστικής της οικονομίας αστικής τάξης, αποδέχονται τις προϋποθέσεις για την υπογραφή των διμερών εμπορικών συμβάσεων με την Αίγυπτο, καθώς και των διεθνών συνθηκών για τα ναρκωτικά, με κριτήριο τις αντικειμενικές συνθήκες που απορρέουν από την επικράτηση της εμπορικής σφαίρας και τα περιθώρια μεγιστοποίησης του κέρδους τους στο πλαίσιο της. Ως εκ τούτου, δεσμεύονται να νομοθετήσουν για τον περιορισμό των ναρκωτικών στη χώρα. Κατά συνέπεια, η διαδικασία της θέσπισης για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα δεν διενεργείται στο πλαίσιο λειτουργίας του οριοθετημένου ελληνικού κράτους, αλλά στο διεθνές πεδίο εμπορικών και πολιτικών σχέσεων των κρατών, ως επιβεβλημένη εκ της μειονεκτικής θέσης της χώρας στο παγκόσμιο σύστημα καταμερισμού της εργασίας, που την περίοδο αυτή καθορίζεται από τους Άγγλους και από το οποίο προκύπτει ανισότητα στη δύναμη της εμπορικής και πολιτικής διαπραγμάτευσης των κρατών (Αργύρης, 1992).

Υπό το πρίσμα της οικονομικοπολιτικής εξάρτησης της χώρας από τα ισχυρά οικονομικά συμφέροντα των καπιταλιστικών δυνάμεων της αποικιοκρατίας της περιόδου, η ελληνική νομοθεσία για τα ναρκωτικά διαμορφώθηκε στη βάση των εμπορικών σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Αιγύπτου, στο πλαίσιο των αποικιοκρατικών συμφερόντων στην ευρύτερη περιοχή, με την καθοριστική επίδραση του ισχυρού βρετανικού παράγοντα, τόσο ως προς τη θέσπιση της νομοθεσίας για το χασίς, όσο και ως προς την αντίστοιχη νομοθεσία για την ηρωίνη και την κοκαΐνη, που προέκυψε ωστόσο στο πλαίσιο της διεθνούς κινητοποίησης για την απαγόρευση του οπίου και προοδευτικά και άλλων ναρκωτικών. Ανεξάρτητα από τη διαφοροποίηση αυτή, η Ελλάδα και πάλι υποχρεώθηκε να νομοθετήσει σχετικά, λόγω των δεσμεύσεων της εκ των διεθνών συνθηκών, τις οποίες υπέγραψε ως μέλος της ΚτΕ, κατόπιν διπλωματικών πιέσεων από τις οικονομικά ισχυρές χώρες και χωρίς σε καμία περίπτωση να υπάρχει εκ των προτέρων κυβερνητική νομοθετική πρόταση, βάσει σχεδίου αντιμετώπισης ενός θεωρούμενου ως προβλήματος σχετικά με τη διάδοση και κατάχρηση ναρκωτικών στη χώρα, γεγονός που καταδεικνύεται και από την πλημμελή εφαρμογή των μέτρων που νομοθετήθηκαν κατά την αμέσως επόμενη χρονική περίοδο (Tsiganou, 2003).

Σύμφωνα με τη θεωρία της σύγκρουσης, η επιβεβλημένη θέσπιση της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά εκφράζει τις επιλογές της ελληνικής αστικής τάξης, η οποία καθοδηγούσε την ετεροκαθοριζόμενη από το διεθνές καπιταλιστικό κέντρο οικονομική ανάπτυξη, στο πλαίσιο της οικονομικής και πολιτικής εξάρτησης της

χώρας. Το κράτος ως διαμεσολαβητής, σε εξισορροπητικό των κοινωνικών συγκρούσεων ρόλο, αναλαμβάνει την καθιέρωση της νομοθεσίας που εξυπηρετεί τα συμφέροντα της ελληνικής αστικής τάξης, όπως αυτά προσδιορίζονται στο πεδίο των συσχετισμών των οικονομικών δυνάμεων του καπιταλισμού (Λάζος, 2007). Σε αυτό το πλαίσιο, το κράτος μέσω της αξιοποίησης ανθρωπιστικών επιχειρημάτων επιδιώκει να εξασφαλίσει την κοινωνική συναίνεση, πείθοντας για την ανεξάρτητη λειτουργία του και τη συνακόλουθη αντικειμενικότητα των θέσεων που προβάλλει σχετικά με ένα κοινωνικό φαινόμενο, η εγκληματική διάσταση του οποίου κατασκευάζεται πρωταρχικά μέσω του επιβεβλημένου από τις διεθνείς συμβάσεις και συνθήκες νόμου (Τζόκας, 1998). Η παρουσίαση της επιτακτικής αναγκαιότητας της θέσπισης της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά, σε όλη τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου, ως ηθικού χρέους απέναντι στην κοινωνία της Αιγύπτου, λειτουργεί καταλυτικά ως προς την καλλιέργεια της άποψης ότι η νομοθεσία προκύπτει για λόγους κοινού συμφέροντος και αφορά κάθε κοινωνία στο σύνολό της (Giddens&Held, 1982).

Εντούτοις, η κατασκευασμένη παρεκκλίνουσα συμπεριφορά της χρήσης ναρκωτικών είναι προϊόν πολιτικών αποφάσεων που λήφθηκαν στον διεθνή οικονομικό και πολιτικό χώρο των ανταγωνιστικών συμφερόντων και επιβλήθηκαν στη βάση του συσχετισμού δυνάμεων των εμπλεκόμενων οικονομιών. Στη συνέχεια, η νομοθεσία επιβλήθηκε στην ελληνική κοινωνία μέσω της ιδεολογικής χειραγώγησής της (Λάζος, 2007). Κοντολογίς, η κοινωνική συναίνεση δεν είναι παρά η επικράτηση της «κυρίαρχης ανάγνωσης» για το έγκλημα και τον εγκληματία, η προσαρμογή του πληθυσμού στον νόμο, η οποία εκβιάζεται μέσα από έναν λόγο που αναπαριστά τη χρήση ως άμεση κοινωνική απειλή (Αλεξίου, 2009: 233). Ουσιαστικά, η κοινωνική συναίνεση επιβάλλεται μέσα από μια διαδικασία που, παρότι είναι διακριτική, δεν παύει να είναι συγκρουσιακή. Πρόκειται για τη συνέχεια της συγκρουσιακής διαδικασίας επιβολής της νομοθεσίας στη χώρα, ή καλύτερα, είναι μια άλλη έκφανση της ίδιας σύγκρουσης. Η διακριτικότητα της διαδικασίας είναι ένα τέχνασμα αποτελεσματικής επιβολής της νομοθεσίας (Fuerry&Mansfield, 200). Η εκμαίευση της κοινωνικής συναίνεσης επιτυγχάνεται με τρόπο που υποκαθιστά τον εξαναγκασμό των απολυταρχικών κοινωνιών. Ο κατασκευασμένος προσδιορισμός του εγκλήματος από την εξουσία επιβάλλεται ως αληθής στην ελληνική κοινωνία, δημιουργώντας εικόνες και ηθικές αντιλήψεις, οι οποίες τίθενται στη διάθεση των πολιτών μέσω του Τύπου, που αναλαμβάνει τον ρόλο του δευτερεύοντος ερμηνευτή, μαζί με άλλους τυπικούς και άτυπους φορείς κοινωνικοποίησης (Κάραν, 2005). Το συντηρητικό

πολιτισμικό πλαίσιο της ελληνικής κοινωνίας της εποχής διευκολύνει τον ηθικολογικό και κινδυνολογικό χαρακτήρα της διαδικασίας (Ρήγος, 1988). Μέσα από τη λειτουργία του Τύπου αναδεικνύεται η πολιτισμική διάσταση της συγκρουσιακής διαδικασίας νομοθέτησης για τα ναρκωτικά, ήτοι η μη βίαιη καθιέρωση έξωθεν επιβεβλημένων σχετικών με τα ναρκωτικά νομοθετικών αποφάσεων, στο πλαίσιο της δημοκρατικής αστικής κοινωνίας (Μοσχονάς, 1998: 140). Ο αποτελεσματικός ρόλος του Τύπου ως προς την εκμείωση της κοινωνικής συναίνεσης για την επιβεβλημένη νομοθεσία έγκειται στην κατασκευή στερεοτύπων, έτσι ώστε να συνιστά έναν ιδεολογικό μηχανισμό που αποτελεί τον εναλλακτικό αλλά και συμπληρωματικό του καταπιεστικού μηχανισμού του κράτους και του δικαιικού συστήματος (Smith, 2006: 100-101; Μοσχονάς, 1998: 118).

Επομένως, ο ρόλος του Τύπου στην εκμείωση της κοινωνικής αποδοχής της αναγκαιότητας της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά είναι καθοριστικός, καθώς είναι εν γένει καθοριστικός για τη διατήρηση και αναπαραγωγή του υπάρχοντος κοινωνικού συστήματος, που είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τα συμφέροντα των κυρίαρχων αστικών στρωμάτων της ελληνικής κοινωνίας (Λάζος, 2007), τα οποία εκφράζονται μέσα από την πολιτική εξουσία που λαμβάνει τις σχετικές με τη θέσπιση της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά αποφάσεις. Μέσω της ασκούμενης από τον Τύπο επίδρασης στις κοινωνικές αντιλήψεις, διευκολύνεται και επιταχύνεται η εσωτερίκευση των κυρίαρχων αξιών και προτύπων συμπεριφοράς, η αποδοχή των κοινωνικών κανόνων και τελικά η συναίνεση προς το κοινωνικό σύστημα, για το οποίο εξασφαλίζεται η αναγκαία για την αναπαραγωγή του σταθεροποίηση (Κομνηνού, 1989). Η κοινωνική συναίνεση είναι μια συνεχής διαδικασία αποδοχής του κοινωνικού συστήματος, καθοριστικό σημείο της οποίας είναι η αποδοχή της αναγκαιότητας της κρατικής νομοθεσίας. Κάθε φορά που εκμειεύεται η συλλογική αποδοχή της αναγκαιότητας επιβολής ενός κυρίαρχου κανόνα με εξαναγκαστικό τρόπο, εν είδει ιδεολογικής χειραγώγησης, το κοινωνικό σύστημα ενισχύεται και η κοινωνία υποτάσσεται στην κρατική εξουσία, που, ενώ εξουσιοδοτήθηκε για να αποφασίζει προς το συλλογικό συμφέρον, λειτουργεί ως εξισορροπητικός παράγοντας των κοινωνικών συγκρούσεων προς όφελος της αστικής τάξης. Σε καμία άλλη περίπτωση η χειραγώγηση δεν θα είχε αυτή τη δομική θέση στο σύστημα (Κουκουτσάκη, 2002; Δασκαλάκης, 1985).

Προκειμένου να υποστηριχθεί η αναγκαιότητα της καθιέρωσης της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα, ο Τύπος, όπως και το ποινικό σύστημα ως

πρωταρχικός ερμηνευτής του νόμου, αξιοποιεί την προϋπάρχουσα κοινωνική συναίνεση. Την εποχή αυτή, το κοινωνικό στερεότυπο του αλήτη κουτσαβάκη εγκληματία είναι ήδη διαμορφωμένο και η κοινωνική συναίνεση γύρω από αυτό εδραιωμένη (Tsiganou, 2003). Μένει να πραγματοποιηθεί η σύνδεση με τη χρήση ναρκωτικών, ώστε το νέο στερεότυπο να μπολιαστεί με την αρνητική φόρτιση των εγκατεστημένων στη συλλογική συνείδηση στερεοτύπων του κοινωνικά αποκλίνοντα. Η διαδικασία στιγματισμού του χρήστη βασίζεται σε «παγιωμένες εικόνες της παραβατικότητας, σε καλά επιδιωκόμενες κοινωνικές αξίες» (Hall, 2017). Ο χρήστης ναρκωτικών παρουσιάζεται ως βίαιος, αντιπαραγωγικός και εξαθλιωμένος, ενώ του προσδίδονται ιδιαίτερα μορφολογικά στοιχεία, θεωρούμενα και κατάλληλα προωθημένα ως αντιαισθητικά και τρομακτικά, με συνέπεια τη διαμόρφωση μιας ολιστικά αναγνωρίσιμης εικόνας, ικανής να διεγείρει τις συλλογικές φοβίες περί του κινδύνου ανατροπής της σταθερότητας και της ασφάλειας, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για την αποδοχή ακόμα πιο αυστηρού επίσημου κοινωνικού ελέγχου (Κάραν, 2005). Η συλλογική στάση απέναντι στα ναρκωτικά ομογενοποιείται, καθιστώντας τον νέο μύθο για τον χρήστη και τη χρήση ναρκωτικών πραγματικό και αδιαμφισβήτητο (Λαμπροπούλου, 2001).

Η παρουσίαση της χρήσης ναρκωτικών πραγματοποιείται με έντονες και γλαφυρές περιγραφές, που διεγείρουν τον φόβο και την απέχθεια, ενώ η σκοτεινή ατμόσφαιρα και η μυστικότητα της διαδικασίας, όπως και η σύνδεσή της με συνθήκες εξαθλίωσης και παρακμιακές καταστάσεις συμβάλλουν στο να παραμένει ανοίκεια και άγνωστη στο κοινό, το οποίο μην έχοντας ίδια εμπειρία εξαρτάται αποκλειστικά από τη νοσηματοδότηση που πηγάζει από τον νόμο και τον Τύπο (Λαμπροπούλου, 1994). Οι συνέπειες της χρήσης καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα σωματικών και ψυχικών επιδράσεων. Ωστόσο, επισημαίνονται ιδιαίτερα εκείνες που συνδέονται με την απώλεια ελέγχου, την εκδήλωση βίας, την εξαθλίωση και τον ηθικό εκφυλισμό. Η χρήση χασίς ηθικοποιείται και ο χρήστης αποκτά την ταυτότητα του ανήθικου.

Η κατασκευή του στερεοτύπου του χρήστη δομείται στο υπάρχον ηθικολογικό πλαίσιο με γνώριμα δοκιμασμένα υλικά, σύμβολα που διαμεσολαβούν ανάμεσα στην πραγματικότητα και την αντίληψή μας γι' αυτήν, δημιουργώντας μόνιμες συνδέσεις (Hall, 2017). Σταδιακά, το στερεότυπο για τον χρήστη χασίς εμπλουτίζεται με ικανά χαρακτηριστικά, ώστε ο ίδιος να καθιερωθεί στη συλλογική συνείδηση ως κοινωνικά απορριπτέος και ανεπιθύμητος. Η έννοια του χρήστη χασίς ταυτίζεται με αυτήν του αλήτη και, ως εκ τούτου, φέρει τη συνδεδεμένη με τη φυγοπονία και

αντιπαραγωγικότητα κοινωνική αντίδραση. Κατά συνέπεια, το στερεότυπο ισχυροποιείται και ο χρήστης τυποποιείται ως περιθωριακός. Κάθε ηθική αξιολόγηση των ειδήσεων που αφορά τους χρήστες, συμβάλλει στην ενίσχυση του στερεοτύπου του ανήθικου χρήστη, και παράλληλα, κάθε αποδοχή της ανηθικότητας του χρήστη - και, ως εκ τούτου, της επιβολής της περιοριστικής νομοθεσίας για τα ναρκωτικά - συμβάλλει στη διατήρηση και αναπαραγωγή της κυρίαρχης ηθικής (Σεραφετινίδου, 2005).

Με την παρουσίαση των ναρκωτικών ως μιας νέας αλλά αξιοσημείωτης κοινωνικής απειλής, η λήψη αναγκαίων μέτρων για την προστασία της κοινωνίας θεωρείται απαραίτητη (Λαμπροπούλου, 1994). Η προτροπή του Τύπου προς αυτήν την κατεύθυνση καταδεικνύει μια τακτική επισφράγισης και ενίσχυσης της επικινδυνότητας του φαινομένου της χρήσης. Με την παρεμβολή της επικινδυνότητας, η δημόσια ασφάλεια συνδέεται με την καταστολή και μάλιστα με τη συναίνεση των πολιτών, που για την αναγκαιότητα και ιερότητα ενός τέτοιου σκοπού αποτάσσονται δικαιώματα κι ελευθερίες (Αλεξιάδης, 1991).

Η νοηματοδότηση της χρήσης της ηρωίνης και της κοκαΐνης ως ασθένειας διαφοροποιείται στη βάση των επιδράσεων, αλλά κυρίως της κοινωνικής ταυτότητας των χρηστών. Το στερεότυπο που κατασκευάζεται δανείζεται στοιχεία από αυτό του χρήστη χασίς, ιδίως σε ό,τι αφορά την απώλεια ελέγχου. Ωστόσο, στην πορεία αυτονομείται και εξειδικεύεται σε αυτό του ασθενή, εξαρτημένου και εξασθενημένου χρήστη, θύματος των ναρκωτικών και των καταστάσεων της ζωής, που ενώ δεν είναι κοινωνικά απορριπτέος, ωστόσο χρήζει φροντίδας, προστασίας και κοινωνικής επανένταξης, καθώς την περίοδο αυτή εκπροσωπείται κυρίως από την αστική τάξη. Μπροστά σε έναν κίνδυνο που παρουσιάζεται σαν να διαδίδεται ραγδαία στο εξωτερικό, από όπου προέρχεται και η αντίστοιχη νομοθεσία, η ελληνική κοινωνία προτρέπει σε κοινωνική αφύπνιση και επαγρύπνηση.

Σε ό,τι αφορά την ιδιαιτερότητα του *Ριζοσπάστη*, με την ιδιότητα και τον χαρακτήρα του στρατευμένου μέσου ενημέρωσης, επιβεβαιώνει τη μαρξιστικής προέλευσης πολιτική θέση της αποπολιτικοποίησης του λούμπεν προλετάριου. Ο υποπρολετάριος, θεωρούμενος ως επικίνδυνος εχθρός του ταξικού αγώνα προς την απελευθέρωση από την εκμετάλλευση, είναι το υποταγμένο απολωλός πρόβατο της εργατικής τάξης, το οποίο ασυνείδητα εξαναγκάζεται προς την υιοθέτηση μιας

παραβατικής συμπεριφοράς.¹³⁴ Η κοινωνική ταυτότητα του υποπρολετάριου αξιοποιείται για την κατασκευή ενός στερεοτύπου για τον χρήστη, βάσει του οποίου ενισχύεται η κοινωνική συναίνεση απέναντι στον κρατικό νομικό ορισμό του χρήστη ως εγκληματία με την άνευ ουσιαστικής σημασίας επισήμανση της προερχόμενης από τον καπιταλισμό αιτιολογίας της χρήσης, λόγω της ενδογενούς πρόκλησης κοινωνικής εξαθλίωσης. Παρότι η επιλογή της εγκληματοποίησης μιας συμπεριφοράς που παράγεται από τον καπιταλισμό καταγγέλλεται με απόλυτη συνέπεια προς τη μαρξιστική θεωρία (Taylore^{tal.}, 1985: 214-215), με την ίδια θεωρητική συνέπεια ο φορέας της συμπεριφοράς στοχοποιείται και αντιμετωπίζεται με περιφρόνηση,¹³⁵ λόγω της εκλαμβανόμενης ως απειλητικής, όσον αφορά τον προλεταριακό αγώνα, κοινωνικής του στάσης. Με τον στιγματιστικό του λόγο ο *Ριζοσπάστης* αποδέχεται πλήρως και υιοθετεί το κυρίαρχο κοινωνικό στερεότυπο του χρήστη, αντικατοπτρίζοντας τη μαρξιστική εγκληματολογία, που παραμένει εγκλωβισμένη στη συναινετική θεωρητική οπτική, στο πλαίσιο της οποίας δεν αποδίδεται η δέουσα σημασία στην κυριαρχική διάσταση του καθορισμού του εγκλήματος και του εγκληματία. Μάλιστα, οδηγείται ευθέως στην εξουσιαστική λύση του σωφρονισμού επισημαίνοντας την έλλειψη αυστηρότητας των μέτρων προς τους χρήστες ναρκωτικών, ενώ επιπλέον προβάλλει θετικά τις επιτυχίες της κρατικής καταστολής. Όπως η μαρξιστική θεωρία δεν έθεσε τα βασικά ερωτήματα για τη δημιουργία των κανόνων, παραμένοντας στο συναινετικό παράδειγμα, έτσι και ο *Ριζοσπάστης* λειτουργεί, σε τελευταία ανάλυση, ως δευτερεύων ερμηνευτής της κρατικής νομοθεσίας, διότι δεν έθεσε το απολύτως σχετικό με το πέρασμα στο συγκρουσιακό παράδειγμα ερώτημα, πώς δηλαδή προέκυψε η νομοθεσία για τα ναρκωτικά (Taylore^{tal.}, 1985: 220, 221, 232).

Η παρουσίαση της χρήσης ναρκωτικών από τον Τύπο αποδεικνύεται πως είναι μια πολιτική διαδικασία, που διαμεσολαβεί μέσω της γλώσσας ανάμεσα στο κοινό και τον κόσμο της χρήσης, συνθέτοντας τη γνώση μας γι' αυτόν μέσω των νοημάτων που

κατασκευάζονται και παράγουν την κοινωνική γνώση με διαισθητικό τρόπο.¹³⁶ Ο χρήστης και η χρήση ναρκωτικών στιγματίζονται, ενώ ο Τύπος δεν είναι αντικειμενικός αλλά δευτερεύων ερμηνευτής της επίσημης κοινωνικής αντίδρασης. Με τη λειτουργία του, συμβάλλει στη δημιουργία μονοδιάστατης και στερεοτυπικής γνώσης για τη χρήση ως παρεκκλίνουσα συμπεριφορά, γνώσης που μετουσιώνεται στην ανεπίσημη κοινωνική αντίδραση (Ανδριάκαινα, 2005), μέσω μιας φαντασιακής σύλληψης της πραγματικότητας (Marsh, 2009). Ωστόσο, ο στόχος έχει επιτευχθεί. Η κοινωνική συναίνεση για τη νομοθεσία έχει εκμαιευτεί και η στερεοτυπική γνώση στην οποία βασίστηκε, εφαρμόζεται στη ρύθμιση της συμπεριφοράς των ατόμων εμπεριέχοντας τις εξουσιαστικές συγκρουσιακές σχέσεις που την καθιέρωσαν (Hall, 2017).

Η νομοθεσία για τα ναρκωτικά έχει εδραιωθεί στη συλλογική συνείδηση ως αναγκαία μέριμνα για τη διευθέτηση ενός σοβαρού κοινωνικού προβλήματος. Παρόλα αυτά, η ιστορικοκοινωνική διερεύνηση της νομοθέτησης για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα, βάσει της θεωρητικής ακολουθίας της συγκρουσιακής οπτικής, καταδεικνύει τον συγκρουσιακό χαρακτήρα της πορείας καθιέρωσής της και αναδεικνύει τον καθοριστικό ρόλο του Τύπου ως προς την εκμαίευση της κοινωνικής συναίνεσης για τη συλλογική αποδοχή της.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ελληνόγλωσσες

- Αλεξιάδης, Σ. (1991). *Ο φόβος του εγκλήματος, Κατάστρωση ενός ερευνητικού προγράμματος*. Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.
- Αλεξιάδης, Σ. (2011). *Εγκληματολογία*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας.
- Αλεξίου, Α. (2009). *Κοινωνικές τάξεις, κοινωνικές ανισότητες και συνθήκες ζωής*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Amin, S. (1972). *Η άνιση ανάπτυξη: μελέτη πάνω στους κοινωνικούς σχηματισμούς του περιφερειακού καπιταλισμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
- Αγιάνογλου, Π. (1982). *Το πέρασμα από τη φεουδαρχία στον καπιταλισμό στην Ελλάδα: Η πρωταρχική συσσώρευση του κεφαλαίου: η εξέλιξη της οικονομικής ιστορίας και τα αίτια της υποανάπτυξης*. Αθήνα : [χ.ό.],
- Ανδριάκαϊνα, Ε. (2005). *Παίζοντας με τα όρια: θεραπευτικές κοινότητες και χρήστες ναρκωτικών*. Αθήνα: Βιβλιόραμα.
- Ανδρικόπουλος, Γ. (1987). *Η δημοκρατία του Μεσοπολέμου 1922 – 1936*. Αθήνα: Φυτράκης.
- Αντωνοπούλου, Μ. (1991). *Θεωρία και ιδεολογία στην σκέψη των κλασσικών της κοινωνιολογίας*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Αργύρης, Α. (1992). *Θεωρίες υπανάπτυξης*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.
- Αρνάο, Τζ. (1995). *Το δίλημμα ηρώινη, μύθοι και επιστημονική έρευνα*. (μτφρ. και επιμ.Κασαπίδης Γ.) Αθήνα: Βαβέλ, Σέλας.
- Αρχιμανδρίτου, Μ. (1996). *Η διαχρονική εξέλιξη της προσέγγισης της ετικέτας*. Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας.
- Βιδάλη, Σ. (2013). *Εισαγωγή στην Εγκληματολογία*. Νομική Βιβλιοθήκη.
- Vincent, J.-M. (1977). *Η σχολή της Φρανκφούρτης και η κριτική θεωρία*, μετ. Κωστή Παπαγιώργη. Αθήνα: Επίκουρος
- Βλάχου, Β. (2012). *Ιστορική Επισκόπηση των εγκληματολογικών θεωριών κατά τον 19ο αιώνα. Η γέννηση της Εγκληματολογίας*. Αθήνα:Νομική Βιβλιοθήκη.
- Βουρνάς, Τ. (1977). *Ιστορία της Σύγχρονης Ελλάδας – από την έλευση του Βενιζέλου στην Ελλάδα (1909) ως την έκρηξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου (28 Οκτωβρίου 1940)*. Αθήνα: ΆφοιΤολίδη.
- Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου, Α. (1984). *Εγχειρίδιο Εγκληματολογίας, μέρος Α΄*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

- Γκέφου - Μαδιανού, Δ. (1985). *Οικογένεια και χρήση ναρκωτικών σε μια κοινότητα της Αθήνας* (Διδακτορική Διατριβή). Πάντειο Παν/μιο: Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας.
- Γρίβας, Κ. (1993). *Κάναβη, Μαριχουάνα, Χασίς*. Αθήνα, Νέα Σύνορα: Λιβάνη.
- Gurvitch, G. (1976). *Étude sur les classes sociales* (μτφρ. και επιμ. Λυκούδης Μπάμπης). Αθήνα: Gutenberg.
- Δασκαλάκης, Ι.Η. (1973). *Η λειτουργία της ποινής*. Αθήνα: Τυπογραφείο Κώστα Κουλουφάκου
- Δασκαλάκης, Ι. Η. (1985). *Η Εγκληματολογία της Κοινωνικής Αντίδρασης*. Αθήνα: Σάκκουλας.
- Dearing, J. W. (2005). *Ορίζοντας τα θέματα: τα ΜΜΕ, οι πολιτικοί και το κοινό* (μτφρ. και επιμ. Παναγιώτης Τσιλιγιάννης). Αθήνα: Παπαζήσης. (Το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το ?).
- Διεθνής Αντιαπαγορευτική Ένωση (L.I.A). (1991). *Ναρκωτικά: Η άλλη πρόταση*. Αθήνα, Νέα Σύνορα: Λιβάνη.
- Eco, U. (1989). *Κήνσορες και θεράποντες: θεωρία και ιδεολογία των μέσων μαζικής επικοινωνίας* (επιμ. μτφρ. ?). Αθήνα: Γνώση.
- Eco, U. (1992). *Η σημειολογία στην καθημερινή ζωή* (επιμ. μτφρ. ?). Θεσσαλονίκη: Μάλλιαρης. (Το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το ?).
- Eihthal, G. (1974). *Οικονομική και Κοινωνική κατάσταση στην Ελλάδα μετά το 1821*. Αθήνα: Μπαίρον
- Enzensberger, H. M. (1981). *Για μια θεωρία των μέσων επικοινωνίας*. Αθήνα: Επίκουρος.
- Ζαραφονίτου, Χ., & Τσίγκανου, Ι. (επιμ.) (2002). *Ναρκωτικά: τάσεις και εγκληματολογικές διαστάσεις στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα*. Αθήνα: Νομική βιβλιοθήκη.
- Θεολόγη, Β. (2011). *Εγκληματικότητα και ΜΜΕ*. Νομική Βιβλιοθήκη
- Καλογερόπουλος, Δ. (2005). *Συνειδητοποιήσεις σε σχέση με τη διαχείριση του εγκληματικού ζητήματος*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Καράμπελας, Δ. Λ. (1988). *Ο τοξικομανής εγκληματίας, τ. Α' Το πορτραίτο του έλληνα τοξικομανούς εγκληματία*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Κάραν, Τζ. (2005). *Μέσα Επικοινωνίας και εξουσία* (μτφρ. και επιμ. Κάτια Μεταξά). Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

- Καρύδης, Β. Χ. (2010). *Όψεις κοινωνικού ελέγχου στην Ελλάδα: ηθικοί πανικοί, ποινική δικαιοσύνη*. Αθήνα: Σάκκουλας.
- Κιντής, Α. (1982). *Ανάπτυξη της ελληνικής βιομηχανίας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Κιτροέφ, Α. (1984). *Η Ελληνική Παροικία στην Αίγυπτο και ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος. Η Περίπτωση του Εθνικού Απελευθερωτικού Συνδέσμου*, Μνήμων 9 (Τόπος: Εκδότης.)
- Κοκκέβη, Α. Μαδιανού, Δ. Στεφανής, Κ. (1992). *Τα ναρκωτικά στην Ελλάδα*. Αθήνα : Ψυχιατρική Βιβλιοθήκη.
- Κομνηνού, Μ. (επιμ.) (1989). *Κοινωνία εξουσία & μέσα μαζικής επικοινωνίας: θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Κονταξής, Α. Κ. (1998). *Ποινικό δίκαιο και ναρκωτικά*. Αθήνα: Π.Ν. Σάκκουλα
- Κουκουτσάκη, Α. (επιμ.) (2000). *Εικόνες εγκλήματος*. Αθήνα: Πλέθρον.
- Κουκουτσάκη, Α. (2002). *Χρήση ναρκωτικών, ομοφυλοφιλία: συμπεριφορές μη συμμόρφωσης μεταξύ ποινικού και ιατρικού ελέγχου*. Αθήνα: Κριτική.
- Κουκουτσάκη, Α. (2016). *Η εικόνα των ναρκωτικών μέσα από την ποινική τους διαχείριση*, Τετράδια Ψυχιατρικής. Τόπος: Εκδότης.
- Κουντούρη, Φ. (2015). *Τα δημόσια προβλήματα στην πολιτική αντζέντα, Θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Κουράκης, Ν. (2009). *Ποινική Καταστολή*. Αθήνα: Σάκκουλας.
- Κυριακάκης, Β. & Πανούσης, Γ. (1988). *Νομικοί και Εγκληματολογική Προσέγγιση της Επικινδυνότητας-Συμβολή στην Ερμηνεία του άρθρου 5 του Ν.Δ 104/73*. Αθήνα: χ. ε
- Κωνσταντινίδου, Χ. (2001) *Εγκληματολογία*, Αθήνα: Σάκκουλας
- Κωνσταντινίδου, Χ. (2001). *Κοινωνικές αναπαραστάσεις του εγκλήματος: η εγκληματικότητα των Αλβανών μεταναστών στον αθηναϊκό τύπο*. Αθήνα: Κομοτηνή: Σάκκουλας.
- Λάζος, Γ. (2007). *Κριτική εγκληματολογία*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Λάζος, Γ. (2011). *Ταξιστικές θεωρήσεις για τις εργατικές τάξεις κατά τον 19ο αιώνα*. Αθήνα : Νομική βιβλιοθήκη
- Λάμπος, Κ. (1983). *Εξάρτηση, προχωρημένη υπανάπτυξη και αγροτική οικονομία στην Ελλάδα*. Αθήνα: Αιχμή.
- Λαμπροπούλου, Ε. (1994). *Κοινωνικός έλεγχος του Εγκλήματος*. Αθήνα: Παπαζήσης.

- Λαμπροπούλου, Ε. (1998). *Η κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας και τα ΜΜΕ*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα,
- Λαμπροπούλου, Ε. (1999). *Κοινωνιολογία του ποινικού δικαίου και των θεσμών της ποινικής δικαιοσύνης*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Λαμπροπούλου, Ε. (2001α). *Εσωτερική Ασφάλεια και Κοινωνία του Ελέγχου*. Αθήνα: Κριτική.
- Λαμπροπούλου, Ε. (2001β). *Η αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών στην Ευρώπη*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Λεμπέσης, Ε. (1992). *Κοινωνιολογία του τύπου*. Αθήνα: Αρσενίδης.
- Λένιν, Β. Ι. (1985). *Άπαντα, τόμος 3, Σύγχρονη Εποχή*. Τόπος: Εκδότης.
- Λοβέρδος, Α. (2002). *Πολιτική ιστορία της Ελλάδας (1828-1975)*. Αθήνα, Εκδόσεις Σάκουλα.
- Lombroso, C. (1975). *Ο Εγκληματίας Άνθρωπος*. Αθήνα: Ψίχαλου
- Lukacs, G. (1987). *Αστική και Σοσιαλιστική Δημοκρατία*, μετ. Εισαγωγή Τσίτσοβιτς Α. Αθήνα: Κριτική.
- Λύχνος, Γ. (1972). *Ο τύπος χθές, σήμερα, αύριο*. Κέρκυρα: Πλειάς.
- Μαγγανάς, Α. & Λάζος, Γ. (1997). *Κοινωνικές αξίες των παραβατικών και μη παραβατικών*. Αθήνα: Παν/κές Εκδόσεις Παντείου
- Μακκόμπς Μ., Είνσιντελ Έ., & Ουίβερ, Ντ. (1996). *Τα Μέσα μαζικής Ενημέρωσης και η διαμόρφωση της κοινής γνώμης* (μτφρ. και επιμ. Γιούρι Κοβαλένκο). Αθήνα: Καστανιώτης.
- Marchand, P. (2006). *Κοινωνική Ψυχολογία των ΜΜΕ* (μτφρ. Άννα Λυμπεροπούλου και επιμ. Στάμος Παπαστάμου). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μαρσέλος, Μ. (1997). *Εξαρτησιογόνες ουσίες: φαρμακολογία-τοξικολογία-ιστορία-κοινωνιολογία-νομοθεσία*. Αθήνα: Τυπωθήτω & Δαρδανό.
- Martinussen, J. (2007). *Κοινωνία, κράτος, αγορά: θεωρίες της ανάπτυξης* (μτφρ. και επιμ. Λεωνίδας Βατικιώτης). Αθήνα: Σαββάλας.
- Μαυρής, Μ. (1996). *Επαιτεία και αλητεία στην Ελλάδα τον 19^ο αιώνα: Προσδιοριστικοί παράγοντες της κοινωνικής* (Διδακτορική διατριβή). Αθήνα: Παντείο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.
- Μοσχονάς, Α. (1998). *Τάξεις και στρώματα στις σύγχρονες κοινωνίες*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Μοσκόφ, Κ. (1974). *Η Εθνική και κοινωνική συνείδηση στην Ελλάδα, 1830-1909*. Ιδιωτική έκδοση

- Μουζέλης, Ν. Π. (1987). *Κοινοβουλευτισμός και εκβιομηχάνιση στην ημι-περιφέρεια: Ελλάδα, Βαλκάνια, Λατινική Αμερική* (μτφρ. και επιμ. Βασίλης Καπετανγιάννης). Αθήνα: Θεμέλιο.
- Μουζέλης, Ν. Π. (1992). *Μεταμαρξιστικές προοπτικές. Για μια νέα πολιτική οικονομία και κοινωνιολογία*. Αθήνα: Θεμέλιο.
- Μπάλτα, Ν., & Παπαδημητρίου Δ. (1993). *Σημειώσεις για την ιστορία του τύπου: η ελληνική και η ευρωπαϊκή διάσταση*. Αθήνα: Εκδόσεις Οδυσσέας.
- Μπασαντής, Δ. (2002). *Ο ημερήσιος τύπος: από τον 18ο αιώνα στον 21ο αιώνα*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Μπασαντής, Δ., & Στράτος, Κ. (1991). *Ο κόσμος των ειδήσεων: από την εφημερίδα στην τηλεόραση*. Αθήνα: Γνώση.
- Becker, H. (2000). *Οι περιθωριοποιημένοι: μελέτες στην κοινωνιολογία της παρέκκλισης*, μετάφραση Αθηνά Κουτζόγλου, Βασίλειος Γ.Ι. Μπουρλιάσκος. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη
- Οικονομόπουλος, Γ. (1991). *Η εγκληματοποίηση της κάνναβης και άλλων ναρκωτικών στην Ελλάδα. Διεθνής Αντιαπαγορευτική Ένωση (LIA)*. Αθήνα: Νέα Σύνορα- Α.Α.Λιβάνης
- Πανοτόπουλος, Δ. (2016). *Ο βρετανικός παράγοντας στην Αίγυπτο από το 1882 ως το 1952* (Διπλωματική εργασία). Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου. <https://hellanicus.lib.aegean.gr/handle/11610/5474>
- Παπαδοπούλου, Δ. (2012). *Κοινωνιολογία του αποκλεισμού στην εποχή της παγκοσμιοποίησης: η διάρρηξη του κοινωνικού δεσμού και η αδυναμία συμμετοχής στα κοινωνικά δικαιώματα υπό συνθήκες κρίσης*. Αθήνα: Τόπος.
- Παπανικολάου, Λ. (1995). *Η Αστικοδημοκρατική Επανάσταση στην Ελλάδα*. Αθήνα: Δελφίνι.
- Παπαστάμου, Σ. & Μαντόγλου, Α. (1995). *Σύγχρονες έρευνες στην κοινωνική ψυχολογία, Κοινωνικές Αναπαραστάσεις*. Αθήνα: Οδυσσέας
- Παρασκευόπουλος, Ν. (1993). *Η Καταστολή της χρήσης ναρκωτικών στην Ελλάδα*. Αθήνα: Εξάντας
- Παρασκευόπουλος, Ν. (2004). *Η καταστολή της διάδοσης των ναρκωτικών στην Ελλάδα*. Αθήνα: Σάκουλας
- Περατζάκη-Καρατζόγλου, Ι. (1989). *Ανομικές καταστάσεις και χρήση Ναρκωτικών*. Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο Παν/μιο: Τμήμα Κοινωνιολογίας

- Πετμεζίδου, Μ. (επιμ.) (1996). *Σύγχρονη κοινωνιολογική θεωρία*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτη.
- Πετμεζίδου- Τσουλουβή, Μ.(1989). *Κοινωνικές τάξεις και μηχανισμοί κοινωνικής αναπαραγωγής*. Εξάντας
- Price, V. (1996). *Κοινή γνώμη*. (μτφρ. και επιμ. Νίκος Μπουμπάρης). Αθήνα: Οδυσσέας.
- Prokop, D. (1997). *Η δύναμη των μέσων και η επίδρασή τους στις μάζες: μια ιστορική ανασκόπηση*, μετ. Ανθούλα Βηδενμάιερ. Αθήνα: Νέα Σύνορα
- Ραμονέ, Ι. (1999). *Η τυραννία των ΜΜΕ* (μτφρ. και επιμ. Μουρκούση Φωτεινή). Αθήνα: Πόλις.
- Richter, H. (1975). 1936-1946, *Δύο Επαναστάσεις και Αντεπαναστάσεις στην Ελλάδα*, τ. α', Αθήνα: Εξάντας
- Ρήγος, Α. (1988). *Η Β' Ελληνική Δημοκρατία, 1924-1935, Κοινωνικές διαστάσεις της Πολιτικής σκηνής*. Αθήνα: Θεμέλιο.
- Σακελλαρόπουλος, Θ. Δ. (1988). *Κράτος και υπανάπτυξη*. Αθήνα: (χ.έ.).
- Champagne, P. (2004). *Η κατασκευή της κοινής γνώμης: το νέο πολιτικό παιχνίδι, μετάφραση Σταματίνα Μανδηλαρά*. Αθήνα: Πατάκη
- Σβορώνος, Ν. (1992). *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*. Αθήνα: Θεμέλιο.
- Σεραφετινίδου, Μ. (2005). *Κοινωνιολογία των ΜΜΕ, Ο ρόλος των Μέσων στην αναπαραγωγή του σύγχρονου καπιταλισμού*. Αθήνα: Gutenberg.
- Smith, P. (2006). *Πολιτισμική θεωρία: μια εισαγωγή* (μτφρ. και επιμ. Αθανάσιος Κατσιακέρης). Αθήνα: Κριτική.
- Σπινέλλη, Κ. Δ. (1985). *Εγκληματολογία: Σύγχρονες και παλιότερες κατευθύνσεις*. Αθήνα- Κομοτηνή: Σάκουλας.
- Σπιτέρι, Ζ. (2009). *Ο Δημοσιογράφος και οι εξουσίες του*, μετ: Τσερεζόλε Ελένη. Αθήνα: Καστανιώτης
- Τζόκας, Σ. (1998). *Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός στην Ελλάδα στα τέλη του 19ου αιώνα κλπ*. Αθήνα: Θεμέλιο.
- Timasheff, N. S., & Theodorson, G. A. (1983). *Ιστορία των κοινωνιολογικών θεωριών* (μτφρ. και επιμ. Δ. Γ. Τσαούση. Αθήνα: Gutenberg.
- Τσαλίκोगλου, Φ. (1987). *Ο μύθος του επικίνδυνου ψυχασθενή*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Τσαλίκोगλου, Φ. (1989). *Μυθολογίες Βίας και Καταστολής*. Αθήνα: Παπαζήσης,
- Τσαρδάκης, Δ. (1990). *Μαζική Επικοινωνία και πραγματικότητα*. Αθήνα: Παπαζήσης.

- Τσίλη, Σ. (1995). *Η τοξικομανία ως ιδεολογικό διακύβευμα. Η περίπτωση της Ελλάδας*. ΕΚΚΕΤόπος: Εκδότης.
- Τσίρος, Ν. (1997). *Το Νομοθετικό έργο του Ελευθερίου Βενιζέλου κατά την περίοδο 1911-1920 στα πλαίσια της μεταρρυθμιστικής του πολιτικής και στα κοινωνικοπολιτικά δεδομένα της εποχής*. Αθήνα: Σάκκουλας.
- Τσίρος, Ν. (2000). *Κράτος, Εξουσία, Κοινοβουλευτικό Σύστημα σε θεσμική και πολιτική κρίση: Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η λειτουργία του πολιτεύματος στην περίοδο 1914 – 1920*. Αθήνα – Κομοτηνή: Σάκκουλας.
- Τσιώλης, Γ. (2014). *Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική έρευνα*. Αθήνα: Κριτική.
- Φαρσεδάκης, Ι. (1990). *Η Εγκληματολογική σκέψη από την Αρχαιότητα ως τις μέρες μας*, τ. Α. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Φαρσεδάκης, Ι. (2005). *Στοιχεία Εγκληματολογίας*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Φίλιας, Β. Ι., & Βασίλης Ι. (1999). *Κοινωνιολογία της υπανάπτυξης*. Αθήνα: Σύγχρονη εποχή.
- Φίλιας, Β. Ι. (1979). *Όψεις διατήρησης και μεταβολής του κοινωνικού συστήματος*, τα Β'. Αθήνα: Νέα Σύνορα.
- Φίλιας, Β. Ι. (1985). *Κοινωνία και εξουσία στην Ελλάδα, 1. Η νόθα αστικοποίηση 1800-1864*. Αθήνα: Gutenberg.
- Φίλιας, Β. Ι. (Γενική εποπτεία) (1998). *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία και τις Τεχνικές των Κοινωνικών Ερευνών*. Αθήνα: Gutenberg.
- Foucault, M. (1989). *Επιτήρηση και τιμωρία: η γέννηση της φυλακής* (μτφρ. και επιμ. Κ. Χατζηδημού & Ι. Ράλλη). Αθήνα: Ράππας.
- Foucault, M. (1987). *Εξουσία, γνώση και ηθική* (μτφρ. και επιμ. Ζήσης Σαρίκας). Αθήνα: Ύψιλον.
- Weber, M. (1987). *Η Πολιτική ως επάγγελμα*. Αθήνα: Παπαζήσης..
- Χαίδου, Α. (1996). *Θετικιστική Εγκληματολογία*. Νομική Βιβλιοθήκη.
- Χαίδου, Α. (2016). *Ναρκωτικά: χρήση, εξάρτηση, επίσημος κοινωνικός έλεγχος*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Χατζηιωσήφ, Χ. (επιμ.). (1999). *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα 1900-1922, οι απαρχές*, (τ. Α', μέρος Β'). Αθήνα: Βιβλιόραμα, Α
- Χατζηιωσήφ, Χ. (επιμ.). (1999). *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα 1900-1922, ο μεσοπόλεμος*, (τ. Β', μέρος Α') 1922-1940. Αθήνα: Βιβλιόραμα, Β

- Hall, S. (2017). Το έργο της αναπαράστασης (μτφρ. και επιμ. Πετσίνη Πηνελόπη).
Αθήνα: Πλέθρον. (Το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το ?).
- Ψύλλα, Μ. (2010). *Μεθοδολογία της ανάλυσης ενός γεγονότος από τον έντυπο λόγο*.
Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Ψυχογιός, Δ. Κ. (2004). Τα έντυπα μέσα επικοινωνίας: από τον πηλό στο δίκτυο.
Αθήνα: Καστανιώτης.

Ξενόγλωσσες

- Amin, S. (1972). Accumulation on a World Scale, a Critique on the theory of underdevelopment. Monthly review Press.
- Arnao, G. (1972). *The Drug takers, the Social Meaning of Drug Use*. Cranada Publishing.
- Becker, H. (1963). *Outsiders, studies in the Sociology of Deviance*. New York: The Free Press.
- Berridge, V. (1984). Drugs and social policy: the establishment of drug control in Britain 1900–30. *British Journal of Addiction*, 79(4), 17-29.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.
- Clarke, J. (1973). The skinheads and the study of youth subculture. University of Birmingham.
- Chambliss, W. J. (1977). Markets, profits, labor and smack. *Contemporary Crises*, 1(1), 53-75.
- Curran, J. (1977). *Mass Media And Society*. London: Hodder Arnold
- Dahrendorf, R. (1959). *Class and class conflict in industrial society* (Vol. 15). Stanford, CA: Stanford University Press.
- Downes, D., & Rock P. (1995). *Sociology of Crime and Rule Breaking*. Oxford: Clarendon Press.
- Downes, D., & Rock P. (1996). *Understanding Deviance*, revised second edition. New York: Oxford University Press.
- Duster, T. (1970). *The Legislation of Morality: Law, Drugs and Moral Judgment on Drug Users*. London: Free Press.
- Fortson, R. (1988). *The law on the misuse of drugs*. London: Sweet & Maxwell, in Drugs, crime and criminal justice, edited by Nigel South. Aldershot Hants, England : Dartmouth, c1995.
- Fortson, R. (2012). *Misuse of drugs and drug trafficking offences*. London: Sweet & Maxwell.
- Fuery, P., & Mansfield, N. (2000). Cultural studies and critical theory. Melbourne: Oxford University Press.
- Giddens, A., & Held, D. (Eds.). (1982). *Classes, power and conflict: Classical and contemporary debates*. Univ of California Press.

- Golding, P., & Middleton, S. (1982). *Images of Welfare: Press and public attitudes to poverty*. Oxford: Martin Robertson
- Goldstein, P. J. (1985). The drugs/violence nexus: A tripartite conceptual framework. *Journal of drug issues*, 15(4), 493-506.
- Greenberg, S. W., & Adler, F. (1974). Crime and addiction: An empirical analysis of the literature, 1920-1973. *Contemp. Drug Probs.*, 3, 221.
- Grupp, S. E. (ed). (1971). *Marihuana, Columbus, Ohio: Ohio: Charles E. Merrill Publishing Company*.
- Habermas, J. (1962). The structural transformation of the public sphere. An inquiry into a category of bourgeois society. Cambridge: MIT Press.
- Hall, S., Clarke, J., Critcher, C., Jefferson, T., & Roberts, B. (1978). *Policing the crisis: Mugging, the state, and law and order*. Hampshire: Pelgrave MacMillan.
- Hammersley, R., Forsyth, A., Morrison, V., & Davies, J. B. (1989). The relationship between crime and opioid use*. *British Journal of Addiction*, 84(9), 1029-1043.
- Hanlon, T. E. (1995). The Criminality of Narcotic Addicts. *Drugs, Crime and Criminal Justice: Cultures and markets, crime and criminal justice*, 2, 269.
- Hebdige, D. (1979). *Subculture: The meaning of style*. Milton Park: Routledge.
- Helmer, J. (1977). The connection between narcotics and crime. *Journal of Drug Issues*, 7(4), 405-418.
- Inciardi, A. J. (1993). *Drug treatment and Criminal Justice*. London: Sage Publications.
- Kirk, J., & Miller L. M. (1986). *Reliability and Validity in Qualitative Research*. London: Sage.
- Keane, J. (1991). *The media and democracy*. Cambridge : Polity.
- Kleiman, M. (1989). *Marihuana, Costs of Control, Costs of Abuse*. New York: Greenwood Press.
- Krippendorff, K. (1980). *Content Analysis, an introduction to its Methodology*. London: Sage.
- Legalize Cannabis Campaign (1978). *Cannabis Cover up*. Nottingham: The Russell Press.
- Marcuse, H. (2013). *One-dimensional man: Studies in the ideology of advanced industrial society*. Routledge.

- Marsh, I. (2009). *Crime, justice and the media*. MiltonPark, Abingdon, Oxon : Routledge.
- Nelken, D. (1997). *White-Collar Crime, in the Oxford Handbook of Criminology*, Oxford: CharendonPressI.
- Newman, W. R. (1989). *Parallel Content Analysis. Old Paradigms and new Proposals in Public Communication and Behaviour*, volume I.
- South, N. (1997). *Drug Use, Crime and Control in the Oxford Handbook of Criminology*. Oxford: Charendon Press.
- Pearson, G. (1992). *Drub Problems and Criminal Justice Policy in Britain*. Contemporary Drug Problems Volume: 19 Issue: 2;p: 279-301
- Perloff, R. M. (1993). *The Dynamics of Persuasion, Communication Textbook Series*. General Communication Theory and Methodology.
- Robson, C. (1993). *Real world Research, A resource for Social Scientists and Practitioner Researchers*. Cambridge: Blackwell.
- Rosengren, K. E. (ed.). (1981). *Advances in Content Analysis, Beverly Hills*. CA: Sage.
- Ruscheand, G. & Kirchheimer, O. (1939). *Punishment and Social Structure*. Columbia University Press (edn.).
- Schwandt, T. A. (1997). *Qualitative inquiry: A dictionary of terms*. Sage Publications, Inc.
- South, N. (1995). *Drug Use, Crime and Control in the Oxford Handbook of Criminology*. Oxford: Charendon Press.
- Taylor, I. (1999). *Crime in Contex: A Critical Criminology of Market Societies*. Boulder – Colo: Westview Press.
- Taylor, I., Walton, P., Young, J. (1985). *The new Criminology: for a social theory of deviance*. London and New York: Routledge.
- Tsiganou, G. J. (2003). *Law – making on drugs and politics in Greece*. Athens, EKKE.
- Watney, S. (1987). *Policing Desire: Pornography, AIDS, and the Media*. Minneapolis.
- Weber, R. (1990). *Basic Content Analysis, Series: Quantitative Applications in the social Science*. Beverly Hills: Sage.

Willis, P. (1977). *Learning to labor. How working class kids get working class jobs.*

New York: Columbia University.

Zinberg, N. E., Harding, W. M., & Winkler, M. (1977). A study of social regulatory mechanisms in controlled illicit drug users. *Journal of Drug Issues*, 7(2), 117–133, <https://doi.org/10.1177/002204267700700203>

Παράρτημα 1

Η νομοθεσία για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα έως το 1840

- Εγκύκλιος Υπουργείου Δικαιοσύνης 63/48/1890, για την εισαγωγή χασίς στις φυλακές
- Ν.3123/1906 «Περί φορολογίας Ινδικής καννάβεως και περί τελωνιακών μέτρων κατά την εξαγωγήν αυτής εις την αλλοδαπήν»
- Ν. 1681/1919 «Περί αλητείας και επαιτείας»
- Ν. 2107/1920 «Περί απαγορεύσεως της καλλιέργειας, της εμπορίας και της καταναλώσεως της ινδικής καννάβεως»
- Νομοθετικό Διάταγμα από 22-12-1920 «Περί παραγωγής και εμπορίας του οπίου, της μορφίνης, κοκαΐνης, ηρωίνης και των αλάτων αυτών»
- Ν. 2736/1921 «Κύρωση Διεθνούς Σύμβασης Οπίου», Χάγη 12-1-1912
- Ν. 3070/1924 «Περί τροποποιήσεως του Ν. 2107/1920»
- Ν. 4175/1929 Κύρωση Σύμβασης Γενεύης «Περί του οπίου», 1925
- Ν. 5539/1932 «Περί Μονοπωλίου των ναρκωτικών φαρμάκων και του ελέγχου αυτών»
- Νομοθετικό Διάταγμα από 7-9-1932 «Περί κανονισμού Επιτροπής των ναρκωτικών»
- Ν. 6169/1934, Κύρωση Σύμβασης Γενεύης «Περί περιορισμού της βιομηχανικής κατεργασίας και περί διακανονισμού της διανομής ναρκωτικών», 1931
- Ν. 6025/1934 «Περί τροποποιήσεως νόμου 5539/1932»
- Αναγκαστικός Νόμος 474/1937 «Περί παροχής αποζημιώσεως εις τα μέλη των επιτροπών «περί αποζημιώσεως των προ του νόμου 5539/1932 κατόχων ινδικής καννάβεως»»
- Αναγκαστικός Νόμος 911/1937 «Περί κυρώσεως της Συμβάσεως του 1936 «προς καταστολήν του παρανόμου εμπορίου των ναρκωτικών φαρμάκων»» Γενεύη, 1936
- Αναγκαστικός Νόμος 1844/1939 «Περί επιθεωρήσεως φαρμακείων»
- Αναγκαστικός Νόμος 2430/1940 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Ν. 5539/1932»

Παράρτημα 2

Διεθνείς Συμβάσεις για τα ναρκωτικά έως το 1940

1912, Σύμβαση της Χάγης, «Περί του οπίου»

(Προηγήθηκε το 1909 σύσκεψη στη Σαγκάη)

Συμβαλλόμενα μέρη: Η.Π.Α, Μ. Βρετανία, Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Κίνα, Πορτογαλία, Περσία, Ρωσία, Σιάμ, Ιαπωνία.

Στόχος: Περιορισμός της χρήσης ορισμένων ναρκωτικών ουσιών για ιατρικούς σκοπούς και άλλες νόμιμες χρήσεις.

Απόφαση για ανάληψη υποχρέωσης μερών για έκδοση κανονισμών για την απαγόρευση του λαθρεμπορίου, αλλά όχι ποινικοποίησης της χρήσης.

Η Αγγλία, η Γερμανία και η Γαλλία προέβαλαν επιφυλάξεις για τον περιορισμό της διεθνούς χρήσης και διακίνησης του οπίου, όπως είχε προταθεί στη σύσκεψη της Σαγκάης.

Η κυβέρνηση της Ολλανδίας ανέλαβε να προσκαλέσει και άλλα κράτη στην υπογραφή της σύμβασης. Η σύμβαση αποτέλεσε τη βάση για τις περισσότερες εθνικές νομοθεσίες για τα ναρκωτικά.

1925, Σύμβαση της Γενεύης «Περί του οπίου»

Σύσταση Συμβουλευτικής Επιτροπής για την εμπορία του οπίου και άλλων ναρκωτικών. Σύνοδος Επιτροπής (1924) με στόχο την αποτελεσματική συμφωνία για την υλοποίηση των αρχών που διατυπώθηκαν από αντιπροσώπους των Η.Π.Α.

Κατάρτιση Σύμβασης: Ορισμός έννοιας ινδικής κάνναβης, απαγόρευση εισαγωγής και εξαγωγής της. Υποχρέωση μερών για ανάληψη μέτρων για την απαγόρευση της χορήγησης και κατοχής ναρκωτικών. Καθορισμός ελέγχου ναρκωτικών για ιατρική χρήση. Σύσταση νέας μόνιμης κεντρικής επιτροπής, η οποία θα επεξεργάζεται και τα στατιστικά στοιχεία που προέρχονται από τα συμβαλλόμενα μέρη.

1931, Σύμβαση Γενεύης «Περί περιορισμού της βιομηχανικής κατεργασίας και περί διακανονισμού της διανομής ναρκωτικών

Τα συμβαλλόμενα μέρη προέβαλαν την ανησυχία τους για τους κινδύνους από την κατάχρηση των ναρκωτικών μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την οικονομική κρίση.

Εισάγεται η έννοια του όρου “DROGUE”, που χρησιμοποιείται πλέον για την απόδοση του όρου «ναρκωτικά».

Τα κράτη υποχρεούνται να περιορίσουν την κατεργασία και να συστήσουν ειδική υπηρεσία υπεύθυνη για την επίβλεψη και τον έλεγχο της εμπορίας και την καταπολέμηση της τοξικομανίας.

1931, Σύμβαση Μπανγκόγκ

Συμβαλλόμενα μέρη: Η.Π.Α. Γαλλία, Ινδία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Σιάμ, Ιαπωνία.

Συμφωνία ελέγχου της καταναλώσεως, ως προς το κάπνισμα του οπίου στην Άπω Ανατολή. Έλεγχος χρήσης μέσω του κρατικού μονοπωλίου.

1936, Σύμβαση Γενεύης

Στόχος: Καταστολή παράνομου εμπορίου βλαβερών DROGUES.

Πρωτόκολλο 26-6-1936, Ισχυροποίηση μέτρων καταστολής παραβάσεων διατάξεων προηγούμενων Συμβάσεων, αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση παράνομου εμπορίου ναρκωτικών.

Υποχρέωση μερών για θέσπιση νομοθετικών διατάξεων για αυστηρή τιμωρία όλων των πράξεων που σχετίζονται με ναρκωτικά (εκτός χρήσης). Οι Η.Π.Α. δεν υπέγραψαν.

Υποχρέωση κάθε κράτους για ίδρυση κεντρικού γραφείου για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών. Η Ελλάδα ίδρυσε τέτοιο γραφείο.

Απόφαση για ενίσχυση μέτρων για την καταστολή των παραβάσεων σχετικών με τα ναρκωτικά, όπως αυτά ορίζονται στις προηγούμενες διεθνείς Συμβάσεις, την καταπολέμηση με αποτελεσματικότερα μέσα του παράνομου εμπορίου ναρκωτικών.

Τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να θεσπίσουν νομικές διατάξεις για την αυστηρή τιμωρία - φυλάκιση ή άλλες στερητικές της ελευθερίας ποινές - των εξής πράξεων:

Βιομηχάνευση, μετασχηματισμός, εξαγωγή, παρασκευή, κατοχή, προσφορά, πώληση, διανομή, αγορά, πώληση, παραχώρηση, μεσίτευση, αποστολή, μεταφορά, εισαγωγή και εξαγωγή, καθώς και κάθε σύμπραξη, συνεργασία, απόπειρα στις πράξεις αυτές (όχι χρήση).

Επίσης, αναλαμβάνουν την υποχρέωση για θέσπιση αυστηρών ποινών και τα μέρη που έχουν εσωτερικούς νόμους διακανονισμού της καλλιέργειας, συγκομιδής και παραγωγής ναρκωτικών.

Επιπλέον, κάθε μέλος έχει την υποχρέωση για την ίδρυση, στο πλαίσιο της νομοθεσίας του, Κεντρικού Γραφείου για την επίβλεψη των απαραίτητων ενεργειών για την πρόληψη και δίωξη των αξιόποινων πράξεων σε σχέση με ναρκωτικά, το οποίο θα συνεργάζεται με τα άλλα επίσημα ιδρύματα και οργανισμούς που ασχολούνται με τα ναρκωτικά, θα συγκεντρώνει πληροφορίες, θα διευκολύνει την έρευνα και θα επικοινωνεί άμεσα με τα Κεντρικά Γραφεία των άλλων χωρών - μερών της Σύμβασης.